DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 8 LS

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsyns-forordningen) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 8 LS

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsyns-forordningen) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar

Innhold

1 Proposisjonens hovedinnhold 11

2 Bakgrunn for lovforslaget 13
2.1 Ny markedstilsynsforordning 13
2.1.1 Innledning 13
2.1.2 Innholdet i den nye forordningen 13
2.1.3 Nærmere om innholdet i den nye forordningens bestemmelser 15
2.2 Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen 20
2.3 Høringen 20
2.4 Svensk og dansk rett 22
2.4.1 Sverige 22
2.4.2 Danmark 22

3 Gjennomføring av forordningen i norsk rett 23
3.1 Gjennomføring «som sådan» i nasjonal rett 23
3.2 Horisontal eller sektorspesifikk gjennomføring 23
3.2.1 Forslaget i høringsnotatet 23
3.2.2 Høringsinstansens syn 24
3.2.3 Departementets vurdering 24
3.2.4 Nærmere om gjennomføring i sektorregelverk 25
3.3 Utpeking av nasjonale markeds-tilsynsorganer, myndighet for grensekontroll og nasjonalt samordningspunkt for markedstilsyn 26

4 Overordnet om nasjonal myndighetsutøvelse etter artikkel 14 29
4.1 Myndigheter til nasjonale tilsyns-organer etter artikkel 14 29
4.2 Generelle skranker for nasjonal myndighetsutøvelse 29
4.3 Handlingsrom etter artikkel 14 nr. 3 30
4.4 Håndhevingsplikt etter artikkel 16 30

5 Tilgang til informasjon og dokumentasjon 32
5.1 Gjeldende forordning 32
5.2 Ny forordning 32
5.3 Arbeidstilsynet 32
5.3.1 Gjeldende rett 32
5.3.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 33
5.4 Direktoratet for byggkvalitet 33
5.4.1 Gjeldende rett 33
5.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 33
5.5 Direktoratet for medisinske produkter 33
5.5.1 Gjeldende rett 33
5.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 34
5.6 Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet 34
5.6.1 Gjeldende rett 34
5.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 34
5.7 Forbrukertilsynet 35
5.7.1 Gjeldende rett 35
5.7.2 Forslaget i høringsnotatet 35
5.7.3 Høringsinstansenes syn 36
5.7.4 Departementets vurdering 36
5.8 Havindustritilsynet 36
5.8.1 Gjeldende rett 36
5.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 37
5.9 Helsedirektoratet 37
5.9.1 Gjeldende rett 37
5.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 37
5.10 Justervesenet 38
5.10.1 Gjeldende rett 38
5.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 38
5.11 Luftfartstilsynet 38
5.11.1 Gjeldende rett 38
5.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 38
5.12 Mattilsynet 39
5.12.1 Gjeldende rett 39
5.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 40

5.13 Nasjonal kommunikasjons-myndighet 40
5.13.1 Gjeldende rett 40
5.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 41
5.14 Norges vassdrags- og energidirektorat 41
5.14.1 Gjeldende rett 41
5.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 41
5.15 Sjøfartsdirektoratet 42
5.15.1 Gjeldende rett 42
5.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 42
5.16 Statens jernbanetilsyn 43
5.16.1 Gjeldende rett 43
5.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 43
5.17 Statens vegvesen 44
5.17.1 Gjeldende rett 44
5.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 44

6 Stedlig tilsyn 46
6.1 Gjeldende forordning 46
6.2 Ny forordning 46
6.3 Arbeidstilsynet 46
6.3.1 Gjeldende rett 46
6.3.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 46
6.4 Direktoratet for byggkvalitet 47
6.4.1 Gjeldende rett 47
6.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 47
6.5 Direktoratet for medisinske produkter 47
6.5.1 Gjeldende rett 47
6.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 48
6.6 Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet 48
6.6.1 Gjeldende rett 48
6.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 48
6.7 Forbrukertilsynet 49
6.7.1 Gjeldende rett 49
6.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 49
6.8 Havindustritilsynet 49
6.8.1 Gjeldende rett 49
6.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 50
6.9 Helsedirektoratet 50
6.9.1 Gjeldende rett 50
6.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 50
6.10 Justervesenet 50
6.10.1 Gjeldende rett 50
6.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 50
6.11 Luftfartstilsynet 51
6.11.1 Gjeldende rett 51
6.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 51
6.12 Mattilsynet 51
6.12.1 Gjeldende rett 51
6.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 52
6.13 Nasjonal kommunikasjons-myndighet 52
6.13.1 Gjeldende rett 52
6.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 52
6.14 Norges vassdrags- og energidirektorat 52
6.14.1 Gjeldende rett 52
6.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 52
6.15 Sjøfartsdirektoratet 53
6.15.1 Gjeldende rett 53
6.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 53
6.16 Statens jernbanetilsyn 53
6.16.1 Gjeldende rett 53
6.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 54
6.17 Statens vegvesen 54
6.17.1 Gjeldende rett 54

6.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 54

7 Undersøkelser 55
7.1 Gjeldende forordning 55
7.2 Ny forordning 55
7.3 Departementets forståelse av myndigheten 55
7.4 Arbeidstilsynet 55
7.4.1 Gjeldende rett 55
7.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 55
7.5 Direktoratet for byggkvalitet 55
7.5.1 Gjeldende rett 55
7.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 56
7.6 Direktoratet for medisinske produkter 56
7.6.1 Gjeldende rett 56
7.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 56
7.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet 56
7.7.1 Gjeldende rett 56
7.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 56
7.8 Forbrukertilsynet 56
7.8.1 Gjeldende rett 56
7.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 57
7.9 Havindustritilsynet 57
7.9.1 Gjeldende rett 57
7.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 57
7.10 Helsedirektoratet 57
7.10.1 Gjeldende rett 57
7.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 57
7.11 Justervesenet 58
7.11.1 Gjeldende rett 58
7.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 58
7.12 Luftfartstilsynet 58
7.12.1 Gjeldende rett 58
7.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 58
7.13 Mattilsynet 58
7.13.1 Gjeldende rett 58
7.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 58
7.14 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet 59
7.14.1 Gjeldende rett 59
7.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 59
7.15 Norges vassdrags- og energidirektorat 59
7.15.1 Gjeldende rett 59
7.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 59
7.16 Sjøfartsdirektoratet 59
7.16.1 Gjeldende rett 59
7.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 59
7.17 Statens jernbanetilsyn 60
7.17.1 Gjeldende rett 60
7.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 60
7.18 Statens vegvesen 60
7.18.1 Gjeldende rett 60
7.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 60

8 Vareprøver 61
8.1 Gjeldende forordning 61
8.2 Ny forordning 61
8.3 Rettslige utgangspunkter 61
8.4 Arbeidstilsynet 62
8.4.1 Gjeldende rett 62
8.4.2 Forslaget i høringsnotatet 62
8.4.3 Høringsinstansenes syn 62
8.4.4 Departementets vurdering 63
8.5 Direktoratet for byggkvalitet 63
8.5.1 Gjeldende rett 63
8.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 63
8.6 Direktoratet for medisinske produkter 63
8.6.1 Gjeldende rett 63

8.6.2 Forslag i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 63
8.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet 64
8.7.1 Gjeldende rett 64
8.7.2 Forslaget i høringsnotatet 64
8.7.3 Høringsinstansenes syn 64
8.7.4 Departementets vurdering 64
8.8 Forbrukertilsynet 65
8.8.1 Gjeldende rett 65
8.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 65
8.9 Havindustritilsynet 65
8.9.1 Gjeldende rett 65
8.9.2 Forslaget i høringsnotatet 65
8.9.3 Høringsinstansenes syn 65
8.9.4 Departementets vurdering 65
8.10 Helsedirektoratet 66
8.10.1 Gjeldende rett 66
8.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 66
8.11 Justervesenet 66
8.11.1 Gjeldende rett 66
8.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 66
8.12 Luftfartstilsynet 67
8.12.1 Gjeldende rett 67
8.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 67
8.13 Mattilsynet 67
8.13.1 Gjeldende rett 67
8.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 68
8.14 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet 69
8.14.1 Gjeldende rett 69
8.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 69
8.15 Norges vassdrags- og energidirektorat 69
8.15.1 Gjeldende rett 69
8.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 69
8.16 Sjøfartsdirektoratet 70
8.16.1 Gjeldende rett 70
8.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 70
8.17 Statens jernbanetilsyn 70
8.17.1 Gjeldende rett 70
8.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 70
8.18 Statens vegvesen 71
8.18.1 Gjeldende rett 71
8.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 71

9 Stanse eller forby en overtredelse 72
9.1 Gjeldende forordning 72
9.2 Ny forordning 72
9.3 Innledende, overordnete vurderinger 72
9.4 Arbeidstilsynet 73
9.4.1 Gjeldende rett 73
9.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 74
9.5 Direktoratet for byggkvalitet 74
9.5.1 Gjeldende rett 74
9.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 74
9.6 Direktoratet for medisinske produkter 75
9.6.1 Gjeldende rett 75
9.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 75
9.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektorat 75
9.7.1 Gjeldende rett 75
9.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 76
9.8 Forbrukertilsynet 77
9.8.1 Gjeldende rett 77
9.8.2 Forslaget i høringsnotatet 77
9.8.3 Høringsinstansenes syn 77
9.8.4 Departementets vurdering 78
9.9 Havindustritilsynet 78
9.9.1 Gjeldende rett 78
9.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 78
9.10 Helsedirektoratet 78
9.10.1 Gjeldende rett 78

9.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 79
9.11 Justervesenet 79
9.11.1 Gjeldende rett 79
9.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 79
9.12 Luftfartstilsynet 79
9.12.1 Gjeldende rett 79
9.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 79
9.13 Mattilsynet 80
9.13.1 Gjeldende rett 80
9.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 80
9.14 Nasjonal kommunikasjons-myndighet 80
9.14.1 Gjeldende rett 80
9.14.2 Forslaget i høringsnotat, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 81
9.15 Norges vassdrags- og energi-direktorat 81
9.15.1 Gjeldende rett 81
9.15.2 Forslaget i høringsnotatet 81
9.15.3 Høringsinstansenes syn 82
9.15.4 Departementets vurdering 82
9.16 Sjøfartsdirektoratet 82
9.16.1 Gjeldende rett 82
9.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 82
9.17 Statens jernbanetilsyn 83
9.17.1 Gjeldende rett 83
9.17.2 Forslaget i høringsnotatet 83
9.17.3 Høringsinstansenes syn 83
9.17.4 Departementets vurdering 83
9.18 Statens vegvesen 84
9.18.1 Gjeldende rett 84
9.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering 84

10 Fjerning av digitalt nettinnhold 86
10.1 Gjeldende rett 86
10.2 Ny forordning 86
10.3 Overordnet om myndigheten 87
10.4 Ulike tekniske tiltak og pliktsubjekter 88
10.4.1 Innledning 88
10.4.2 Nettbasert grensesnitt 88
10.4.3 Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i – pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold eller visning av advarsel 89
10.4.4 Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii – Pålegg om begrensning av tilgang 92
10.4.5 Sammenligning med CPC-forordningen 94
10.4.6 Nærmere om tredjepartens handleplikt og forholdet til ehandelsloven 95
10.5 Vilkår for bruk av myndigheten ... 96
10.5.1 Innledning 96
10.5.2 Ingen andre effektive midler er tilgjengelig 97
10.5.3 Krav om minste inngripen 97
10.5.4 Produktets manglende samsvar med regelverk og fare for helse eller sikkerhet 99
10.5.5 Alvorlig risiko 100
10.5.6 Bortfall av vilkårene 105
10.5.7 Departementets vurdering av vilkårene ved gjennomføring i norsk rett 105
10.6 Forholdet til ytringsfriheten 106
10.7 Hvem som skal gis myndigheten 108
10.7.1 Innledning 108
10.7.2 Svensk og dansk rett 109
10.7.3 Forslaget i høringsnotatet 109
10.7.4 Høringsinstansenes syn 110
10.7.5 Departementets vurdering 110
10.8 Gjennomføring i sektor-regelverk 113
10.8.1 Oversikt 113
10.8.2 Felles vurderinger for gjennomføringen i sektorregelverk 113
10.8.3 Arbeidstilsynet 114
10.8.4 Direktoratet for byggkvalitet 114
10.8.5 Direktoratet for samfunns-sikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet 115
10.8.6 Forbrukertilsynet 117
10.8.7 Havindustritilsynet 118
10.8.8 Helsedirektoratet 119
10.8.9 Justervesenet 120
10.8.10 Luftfartstilsynet 120
10.8.11 Mattilsynet 120
10.8.12 Nasjonal kommunikasjons-myndighet 123
10.8.13 Norges vassdrags- og energidirektorat 124
10.8.14 Sjøfartsdirektoratet 125
10.8.15 Statens jernbanetilsyn 125

10.8.16 Direktoratet for medisinske produkter 126
10.8.17 Statens vegvesen 126

11 Adgang til å ilegge sanksjoner 128
11.1 Gjeldende forordning 128
11.2 Ny forordning 128
11.3 Innledende, overordnete vurderinger 128
11.3.1 Om sanksjoner og departementets forståelse av forordningen 128
11.3.2 Forslaget i høringsnotatet 129
11.3.3 Høringsinstansenes syn 129
11.3.4 Departementets vurdering 129
11.4 Sanksjoner ved brudd på rettsakter nevnt i forordningens vedlegg II 130
11.4.1 Oversikt 130
11.4.2 Sanksjoner ved brudd på rettsakter på Statens vegvesens område 131
11.4.3 Sanksjoner ved brudd på direktiv 2014/90/EU – Sjøfartsdirektoratet 132
11.5 Sanksjoner ved brudd på bestemmelser i markedstilsynsforordningen 132
11.5.1 Generelt 132
11.5.2 Forslaget i høringsnotatene 133
11.5.3 Høringsinstansenes syn og departementets forslag 134

12 Tilbakekreving av kostnader 136
12.1 Gjeldende forordning 136
12.2 Ny forordning 136
12.3 Gjeldende rett 136
12.4 Forslaget i høringsnotatene 136
12.4.1 Nærings- og fiskeridepartementets høring 136
12.4.2 Samferdselsdepartementets høring 137
12.5 Høringsinstansenes syn 138
12.6 Departementets vurdering 138

13 Destruksjon 144
13.1 Gjeldende forordning 144
13.2 Ny markedstilsynsforordning 144
13.3 Forslaget i høringsnotatet 144
13.4 Høringsinstansenes syn 144
13.5 Departementets vurdering 145

14 Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 147
14.1 Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen 147
14.2 EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 147
14.3 Departementets vurdering 148

15 Økonomiske og administrative konsekvenser 149

16 Merknader til de enkelte bestemmelsene 151
16.1 EØS-vareloven 151
16.2 El-tilsynsloven 153
16.3 Vegtrafikkloven 154
16.4 Tobakksskadeloven 156
16.5 Produktkontrolloven 156
16.6 Forbrukermerkeloven 158
16.7 Luftfartsloven 160
16.8 Brann- og eksplosjonsvernloven 161
16.9 Matloven 163
16.10 Arbeidsmiljøloven 164
16.11 Kosmetikklova 167
16.12 Lov om målenheter, måling og normaltid 168
16.13 Skipssikkerhetsloven 168
16.14 Plan- og bygningsloven 169
16.15 Markedsføringsloven 169
16.16 Taubaneloven 169
16.17 Lov om medisinsk utstyr 170
16.18 Ekomloven 171

A Forslag til lov om endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsynsforordningen) 174

B Forslag til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar 185

Vedlegg

1 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 186

2 EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) 225

3 Liste over markedstilsynsmyndigheter og deres hjemmelsgrunnlag for tilsynskompetanse 227

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG FISKERIDEPARTEMENT

Prop. 8 LS

(2026–2027)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak og stortingsvedtak)

Endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsynsforordningen) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar

Tilråding fra Nærings- og fiskeridepartementet 6. november 2026, godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Støre)

1 Proposisjonens hovedinnhold

Nærings- og fiskeridepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i EØS-vareloven samt endringer i arbeidsmiljøloven, brann- og eksplosjonsvernloven, ekomloven, el-tilsynsloven, forbrukermerkeloven, kosmetikklova, lov om medisinsk utstyr, lov om målenheter, måling og normaltid, luftfartsloven, matloven, markedsføringsloven, plan- og bygningsloven, produktkontrolloven, skipssikkerhetsloven, taubaneloven, tobakksskadeloven og vegtrafikkloven. Lovendringene legges frem i samråd med ansvarlige fagdepartementer. Lovforslaget gjennomfører i norsk rett europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (heretter omtalt som «ny forordning» eller «ny markedstilsynsforordning»). Nærings- og fiskeridepartementet anmoder derfor samtidig om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020.

For å gjennomføre den nye forordningen i norsk rett må det dessuten gjøres endringer i flere forskrifter. Disse forskriftsendringene vil bli fastsatt av det ansvarlige departementet i etterkant av stortingsbehandlingen av denne proposisjonen. Det tas sikte på en samtidig ikrafttredelse av forskrifts- og lovendringene.

Den nye markedstilsynsforordningen ble vedtatt 20. juni 2019 og erstatter bestemmelsene om markedstilsyn i gjeldende forordning om markedstilsyn og akkreditering (forordning (EF) nr. 765/2008), som i norsk rett er gjennomført i EØS-vareloven.

Ny markedstilsynsforordning har som formål å forbedre det indre markeds virkemåte ved å styrke markedstilsynet med produkter som omfattes av EUs harmoniseringsregelverk, med henblikk på å sikre at bare produkter som er i samsvar med regelverket og oppfyller krav som gir et høyt vernenivå for offentlige interesser som vernes av dette regelverket, gjøres tilgjengelig på unionsmarkedet. Norske markedstilsynsorganer som fører tilsyn med rettsaktene som er omfattet av forordningen er Arbeidstilsynet, Direktoratet for byggkvalitet, Direktoratet for medisinske produkter, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forbrukertilsynet, Havindustritilsynet, Helsedirektoratet, Justervesenet, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Miljødirektoratet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Sjøfartsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen.

Ettersom gjennomføringen av forordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 krever lovendringer, innebærer økonomiske konsekvenser og må anses som en sak av særlig stor viktighet, kreves Stortingets samtykke til godkjenning av EØS-komitébeslutningen etter Grunnloven § 26 annet ledd. EØS-komiteens beslutning omfatter flere rettsakter, men det er bare innlemmelse av forordning (EU) 2019/1020 i EØS-avtalen som reiser konstitusjonelle spørsmål, og dermed krever samtykke fra Stortinget.

EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 og forordning (EU) 2019/1020 i offisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg.

Punkt 2 omtaler den nye markedstilsynsforordningen og bakgrunnen for forslaget. Det redegjøres også nærmere for innlemmelsen av forordningen i EØS-avtalen, høringsrunden samt gjennomføringen av forordningen i Sverige og Danmark.

Punkt 3 omhandler gjennomføringen av forordningen i norsk rett, herunder hvilke regler som gjøres gjeldende som norsk rett ved inkorporasjon og hvilke regler som krever supplerende gjennomføringsregler i norsk rett. I samme punkt drøftes utpeking av nasjonale markedstilsynsorganer, myndighet for grensekontroll og nasjonalt samordningspunkt for markedstilsyn. En oversikt over rettsaktene som omfattes av forordningens virkeområde og gjeldende ansvarsfordeling mellom norske tilsynsorgan fremgår av vedlegg III til proposisjonen.

Punkt 4 omtaler undersøkelses- og håndhevingskompetanse etter artikkel 14, dens skranker samt handlingsrom ved gjennomføringen.

Punkt 5 til 8 omhandler tilsynsorganenes undersøkelseskompetanse. Dette er myndighet til å få tilgang til opplysninger og dokumentasjon, myndighet til å gjennomføre stedlige kontroller og undersøkelser samt myndighet til å kunne anskaffe vareprøver, om nødvendig med skjult identitet.

Punkt 9 til 11 omhandler tilsynsorganenes håndhevingskompetanse. Dette er blant annet myndighet til å stanse eller forby en overtredelse og til å ilegge sanksjoner. I *punkt 10* omtales myndighet til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold og til å pålegge at det inntas tydelig advarsel på et nettbasert grensesnitt eller at leverandører av informasjonssamfunnstjenester må begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet.

Punkt 12 omtaler dekning av kostnader som tilsynsorganene etter forordningen kan kreve.

Punkt 13 omtaler myndighet til å destruere varer.

Punkt 14 omhandler samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning.

Punkt 15 omtaler økonomiske og administrative konsekvenser.

Merknader til de enkelte bestemmelsene finnes i *punkt 16*.

I proposisjonen har departementet valgt å bruke begrepet «tilsynsorgan» i stedet for «markedstilsynsmyndighet». Begrepet «markedstilsynsmyndighet» benyttes i den norske oversettelsen av markedstilsynsforordningen. Dette er for å unngå mulig forveksling mellom begrepene «markedstilsynsmyndighet» og «myndighet». Sistnevnte begrep brukes for å beskrive den myndighetskompetansen som tilsynsorganene tildeles i forordningen.

2 Bakgrunn for lovforslaget

2.1 Ny markedstilsynsforordning

2.1.1 Innledning

Den 19. desember 2017 la EU-kommisjonen frem forslag til ny forordning om samsvar og håndheving av harmonisert regelverk for varer. Forslaget ble fremmet sammen med forslag til ny forordning om prinsippet om gjensidig godkjenning av varer. Målsettingen var å gjøre det enklere for virksomheter å selge sine varer i andre EØS-stater, samtidig som forbrukere skal kunne ha tillit til at varer i markedet er trygge. Forslagene utgjorde til sammen en revisjon av den såkalte «varepakken» fra 2008 (bestående av forordningene (EF) nr. 764/2008 og (EF) nr. 765/2008 og vedtak nr. 768/2008/EF). Denne revisjonen var et av tiltakene anbefalt i den indre markedsstrategien som ble lagt frem av EU-kommisjonen høsten 2015.

Markedstilsynsforordningen ble vedtatt i EU 20. juni 2019, og medfører en revisjon av deler av gjeldende forordning (EF) nr. 765/2008 om markedstilsyn og akkreditering. Den nye forordningen erstatter blant annet artikkel 15 til 29 i forordning (EF) nr. 765/2008, og berører dermed hovedsakelig markedstilsyn, og ikke bestemmelsene om blant annet akkreditering og CE-merking. I tillegg endres malingsdirektivet 2004/42/EF og byggevareforordningen (EU) nr. 305/2011. Det nevnes i denne sammenheng at ny byggevareforordning (EU) nr. 2024/3110, som trådte i kraft i EU 7. januar 2025, opphever gjeldende byggevareforordning (EU) nr. 305/2011.

For disse endringene, se markedstilsynsforordningen artikkel 38 til 40 samt nærmere omtale av dette under punkt 2.1.2 og 2.1.3.

Bakgrunnen for ny forordning er en erkjennelse av at det er for mange varer som omsettes i det indre marked som fortsatt ikke er i samsvar med gjeldende produktkrav. Dette kan innebære alt fra varer som er feilmerket, til produkter som utgjør alvorlig fare for helse og miljø. Denne situasjonen forsterkes av økningen i netthandel, som gjør det vanskeligere å kontrollere varestrømmen. Den kraftige økningen i netthandel fører til et stort volum av pakker som sendes direkte til forbrukere fra ulike aktører, ofte fra tredjeland. Det store omfanget og den fragmenterte vareflyten gjør det utfordrende for tilsynsorganene å føre effektiv kontroll med varene som kommer inn i landet, og om de oppfyller gjeldende krav til sikkerhet, helse og miljø samt grunnleggende krav. I tillegg til å være problematisk opp mot gjeldende regelverk, kan dette også utgjøre en konkurransemessig utfordring. Virksomheter som følger regelverket, taper i konkurransen mot de som bevisst ikke etterlever kravene og av den grunn kan produsere til lavere kostnader.

Markedstilsyn er i utgangspunktet et nasjonalt anliggende, og gjennomføring og kontroll av EØS-regelverk skal være EØS-statenes ansvar. Dette er imidlertid ikke tilstrekkelig, for det indre marked vil ikke fungere etter intensjonen dersom det finnes like mange systemer for markedstilsyn som antall EØS-stater. Det finnes totalt over 500 tilsynsorganer i EØS som fører tilsyn med tekniske og formelle krav til varer (fra én til over 200 pr. stat). Dersom EØS-statenes tilsynsorganer legger ulik innsats og ressurser i markedstilsyn og håndhever brudd på regelverket forskjellig, vil det kunne få uheldige virkninger og medføre ulike konkurransevilkår. Useriøse aktører i markedet utnytter det fragmenterte markedet på bekostning av forbrukere og produktsikkerhet. Ny markedstilsynsforordning søker å få bukt med dette problemet ved å blant annet fastsette felles krav til organiseringen av og innholdet i nasjonalt markedstilsyn.

2.1.2 Innholdet i den nye forordningen

Gjeldende forordning (EF) nr. 765/2008 om markedstilsyn og akkreditering gir blant annet overordnede regler om hvordan markedstilsyn skal organiseres nasjonalt. Forordningen stiller imidlertid få direkte krav til organisering og til hva som skal foreligge av myndighet. Den nye markedstilsynsforordningen går lenger i å stille krav til medlemsstatene, for på den måten å søke å oppnå et mer enhetlig og samordnet markedstilsyn i det indre marked.

Av klarhetshensyn omtales i denne lovproposisjonen forordning (EF) nr. 765/2008 som «gjeldende forordning» og forordning (EU) nr. 2019/1020 som «ny markedstilsynsforordning».

En av de viktigste nyvinningene i ny markedstilsynsforordning sammenlignet med gjeldende, er at netthandel fremheves eksplisitt, og det fremgår at tilsyn med varer som selges på denne måten må likestilles med tilsyn med varer som selges på tradisjonell måte. Flere av bestemmelsene i forordningen er gitt for å ivareta de spesifikke utfordringene som gjør seg gjeldende for tilsyn med varer som kjøpes over nett. Det stilles et overordnet krav til at tilsyn med slike varer må gjøres med samme effektivitet som for varer som tilbys på mer tradisjonelle måter.

Artikkel 4, som er nærmere omtalt under punkt 2.1.3, er særlig relevant for netthandel. Det samme gjelder for artikkel 6 hvor det fremgår at en vare anses omsatt i det indre marked dersom tilbudet er målrettet mot sluttbrukere der. Videre er kravet i artikkel 14 nr. 4 bokstav k om at tilsynsorganer skal ha myndighet til å kunne kreve fjerning av digitalt nettinnhold, et nytt element som skal sikre at tilsyn med varer som selges gjennom netthandel blir mer effektivt.

Andre viktige innholdsmessige forskjeller i den nye markedstilsynsforordningen sammenlignet med gjeldende forordning er følgende:

- Det stilles tydelige krav til hvilke undersøkelses- og håndhevingskompetanser de nasjonale tilsynsorganene skal gis for å drive tilsynsvirksomhet, samt hvilke tiltak som skal iverksettes.
- Det stilles krav til samarbeid mellom tilsynsorganer og tollmyndigheter, også over landegrensene.
- Krav om etablering av et nasjonalt samordningspunkt for koordinering og samordning av organer som fører tilsyn med varer.
- Tydeligere krav til tilsynsorganenes bruk av informasjons- og kommunikasjonssystemet for markedstilsyn (ICSMS), for bedre informasjonsutveksling på det indre marked.
- Krav til at det skal finnes en ansvarlig markedsdeltaker i det indre marked for omsetning av varer underlagt krav i 18 spesifikke rettsakter.
- Forsterket krav knyttet til kontroll og tilsyn av varer fra tredjeland.
- Tydeliggjøring av forordningens virkeområde ved at det i et vedlegg til forordningen er oppListet 71 rettsakter som den gjelder for.
- Opprettelse av et nettverk på europeisk nivå («Union Product Compliance Network» (EUPCN)).
- Felles aktiviteter mellom tilsynsorganer og organisasjoner som representerer markedsdeltakere eller forbrukere.

Kravet etter gjeldende forordning om å utarbeide nasjonale tilsynsprogrammer, bortfaller og erstattes av krav om utarbeidelse av en overordnet nasjonal strategi for markedstilsyn, som oppdateres minst hvert fjerde år, jf. ny markedstilsynsforordning artikkel 13. Artikkelen angir også nærmere minimumskrav til hva strategien må inneholde. Denne strategien skal etter bestemmelsen utarbeides for første gang innen 16. juli 2022 og distribueres via informasjons- og kommunikasjonssystemet ICSMS (Information and Communication System for Market Surveillance), jf. ny markedstilsynsforordning artikkel 34.

Ny markedstilsynsforordning legger videre opp til økt bruk av ICSMS som verktøy for meldinger og kommunikasjon. Ny forordning medfører i praksis større forpliktelser for tilsynsorganene til å bruke systemet ICSMS der det er gjennomført tilsyn med et produkt uavhengig av om det er avdekket avvik eller ikke. Samtlige bestemmelser i den nye forordningen som gjelder en eller annen form for informasjonsutveksling og rapportering, henviser til bruk av ICSMS. Av ny forordning artikkel 34 fremgår det bl.a. hvilken informasjon tilsynsorganene skal legge inn når de har gjort en grundig undersøkelse av om en vare er i samsvar med relevant regelverk.

I samme bestemmelse pålegges EU-kommisjonen å videreutvikle og vedlikeholde ICSMS. ICSMS skal etter den nye forordningen benyttes for de 71 rettsaktene som angir forordningens virkeområde, flere enn det som i dag kreves. Den nye forordningen innebærer således at ICSMS må tas i bruk for flere sektorielle vareregelverk enn tidligere. For øvrig skal kommunikasjonen som skal gå gjennom Safety Gate (system for hurtig utveksling av opplysninger om produkter som medfører alvorlig risiko), fortsette som før, jf. ny forordning artikkel 19 og 20.

Det er i gjeldende forordning gitt bestemmelser om kontroll av varer som kommer inn i det indre marked. Disse bestemmelsene er erstattet av, og videreutviklet i, artiklene 25 til 28 i ny markedstilsynsforordning. Det slås fast at en effektiv måte å forhindre omsetting av farlige og ulovlige varer på, er å stoppe dem på grensen, jf. fortalepunkt 52 i ny forordning. Hver medlemsstat skal utpeke én eller flere myndigheter som har ansvaret for å føre kontroll med varer som innføres i det indre marked, jf. artikkel 25 nr. 1. For Norges del blir Tolletaten utpekt som myndighet.

Det innføres i nye forordning artikkel 25 nr. 6 en ny plikt for medlemsstatene til å oversende EU-kommisjonen statistikk, før 31. mars hvert år, om kontrollen som er utført på grensen foregående år. Etter ny forordning artikkel 28 nr. 4 kan myndighetene utpekt etter artikkel 25 nr. 1 – for Norges vedkommende Tolletaten – destruere varer som utgjør en helse- og sikkerhetsrisiko. Se punkt 13 for en nærmere omtale av destruksjon.

2.1.3 Nærmere om innholdet i den nye forordningens bestemmelser

Den nye forordningens formål fremgår av *artikkel 1*:

> «[Å] forbedre det indre markeds virkemåte ved å styrke markedstilsynet med produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk som nevnt i artikkel 2, med henblikk på å sikre at bare produkter som er i samsvar med regelverket og oppfyller krav som gir et høyt vernenivå for offentlige interesser, som helse og sikkerhet generelt, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, forbrukervern, miljøvern, offentlig sikkerhet og alle andre offentlige interesser som vernes av dette regelverket, gjøres tilgjengelig på unionsmarkedet».

De 71 rettsakene som per i dag fremgår av vedlegg I til forordningen, utgjør den nye forordningens virkeområde, jf. *artikkel 2*. Denne listen vil utvides videre dersom nye relevante rettsakter som skal kobles direkte til forordningen, vedtas. I så fall vil hele forordningen gjelde for rettsakten, med mindre rettsakten inneholder bestemmelser som er «mer spesifikt» enn forordningen selv, jf. siste leddsetningen i artikkel 2 nr. 1. Departementet ser videre at EU i noen rettsakter har valgt å koble rettsakten eller deler av rettsakten til forordningen eller deler av forordningen uten at dette innebar en utvidelse av vedlegg I. Her viser departementet blant annet til drikkevannsdirektivet (EU) 2020/2184 artikkel 11 nr. 7 der forordningen gis anvendelse kun for visse typer produkter, og økodesignsforordningen (EU) 2024/1781 artikkel 23 der kun enkelte av forordningens bestemmelser gis anvendelse (nevnte rettsakter er p.t. ikke inntatt i EØS-avtalen). Med andre ord er det departementets forståelse at forordningen åpner for at materielt regelverk kan omfattes av forordningen dersom det fremgår av den aktuelle rettsakten eksplisitt, og at forordningens anvendelsesområde dermed er noe bredere enn kun opplistingen i vedlegg I. Den nye markedstilsynsforordningen får anvendelse på produkter som omfattes av de delene av Unionens harmoniseringsregelverk som er oppført i vedlegg I, i den utstrekning det ikke finnes særlige bestemmelser med samme formål i Unionens harmoniseringsregelverk, jf. artikkel 2 nr. 1 og fortale punkt 4. For bestemmelsene i artiklene 25 til 28 utvides anvendelsesområdet til alle produkter, uavhengig av om de omfattes av en rettsakt oppført i vedlegg I, så lenge unionsretten ikke inneholder særbestemmelser, jf. artikkel 2 nr. 2.

Ny markedstilsynsforordning skal videre ikke hindre tilsynsorganene i å treffe særskilte tiltak som fastsatt i produktsikkerhetsdirektivet 2001/95/EF, jf. ny forordning artikkel 2 nr. 3. Produktsikkerhetsdirektivet fastsetter generelle sikkerhetskrav til alle forbrukerprodukter, og særlige forpliktelser og myndighet for medlemsstatene når det gjelder farlige produkter, samt utveksling av opplysninger for dette formål gjennom systemet for rask utveksling av opplysninger, såkalt Safety Gate. Direktivet kan ses på som en sikkerhetsmekanisme da det i motsetning til markedstilsynsforordningen gjelder for forbrukerprodukter som ikke er regulert eller harmonisert gjennom EØS-regelverk. Tilsynsorganene kan treffe mer spesifikke tiltak i henhold til produktsikkerhetsdirektivet, jf. ny forordning fortale punkt 5. Produktsikkerhetsdirektivet gjelder for forbrukerprodukter som ikke er regulert i egne direktiver eller forordninger (harmonisert regelverk), for eksempel sports- og fritidsutstyr, lekeplassutstyr og utstyr til barn og spedbarn.

Forholdet mellom den nye markedstilsynsforordningen og produktsikkerhetsdirektivet er nærmere regulert i forordningens artikkel 2 nr. 3. Der fremgår det at anvendelsen av den nye markedstilsynsforordningen ikke skal hindre tilsynsorganene i å treffe særskilte tiltak som fastsatt i produktsikkerhetsdirektivet. Direktivet er gjennomført i lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven). Direktivet er i EU opphevet og siden 13. desember 2024 erstattet med ny produktsikkerhetsforordning (EU) 2023/988. Produktsikkerhetsforordningen har et noe videre virkeområde enn direktivet det erstatter, blant annet ved at den stiller krav om en ansvarlig markedsdeltaker i det indre marked også for ikke-harmoniserte varer. Flere av bestemmelsene i produktsikkerhetsforordningen gjelder også for produkter som er omfattet av harmonisert regelverk, for eksempel nye krav til nettbaserte markedsplasser. Formålet med produktsikkerhetsforordningen er blant annet å sikre større samsvar mellom regelverket for ikke-harmoniserte pro-

dukter og den nye markedstilsynsforordningen (harmoniserte produkter). Regelverkene skal bidra til å sikre at kun trygge forbrukerprodukter selges på det indre marked, og gjelder også utfyllende til annet vareregelverk innenfor EU/EØS som ikke dekker de samme sikkerhetsaspektene ved produktet. I EØS-EFTA-statene er produktsikkerhetsdirektivet fortsatt gjeldende i påvente av innlemmelse av produktsikkerhetsforordningen i EØS-avtalen.

Ny markedstilsynsforordning artikkel 2 nr. 4 slår fast at forordningen ikke berører anvendelsen av artikkel 12 til 15 i direktivet 2000/31/EF om elektronisk handel, jf. ny forordning artikkel 2 nr. 4. Artikkel 12 til 15 regulerer ansvarsbegrensning for tjenesteytere som formidler eller lagrer informasjon på vegne av brukere, samt forbud mot generell overvåkingsplikt. Det følger av forordningen om digitale tjenester (Digital Services Act – DSA) (EU) nr. 2022/2065 artikkel 89 at ehandelsdirektivet artikkel 12 til 15 oppheves. Det følger videre av sistnevnte artikkel at referanser til artikkel 12 til 15 i ehandelsdirektivet skal forstås som henvisninger til henholdsvis artikkel 4, 5, 6 og 8 i DSA. DSA gjelder i EU, men er for tiden til vurdering i EØS-EFTA-statene.

Forholdet mellom den nye markedstilsynsforordningen og ehandelsdirektivets ansvarsbestemmelser blir særlig aktuelt når det kommer til forordningens myndighet til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Forordningens fortale punkt 16 sier at myndigheten ikke bør berøre reglene i direktivet om elektronisk handel. Særlig bør ikke leverandører av informasjonssamfunnstjenester pålegges noen generell forpliktelse til å overvåke informasjonen de overfører eller lagrer, og de bør heller ikke pålegges noen generell forpliktelse til å aktivt undersøke forhold eller omstendigheter som kan tyde på ulovlig virksomhet. Videre bør vertstjenesteleverandører heller ikke holdes ansvarlig så lenge de ikke har faktisk kunnskap om ulovlig virksomhet eller informasjon, og ikke er klar over forholdene eller omstendighetene som den ulovlige virksomheten eller informasjonen fremgår av. For en omtale av forholdet mellom forordningens myndighet til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold og direktivet om elektronisk handel, se punkt 10.4.6.

Ny forordning berører virksomheten til etatene som fører tilsyn med varer som faller inn under forordningens virkeområde. Proposisjonens vedlegg III er en oversikt over fordelingen av ansvar mellom tilsynsorganene for 69 av de 71 aktuelle rettsaktene. For flere av rettsaktene er tilsynsansvaret delt på flere nasjonale tilsynsorganer. Rettsakt nr. 70, forordning (EU) nr. 2018/1139 om felles regler for sivil luftfart og opprettelse av et flysikkerhetsbyrå, har i etterkant av høringsnotatet blitt tatt inn i EØS-avtalen ved EØS-komiteens beslutning nr. 114/2023 av 28. april 2023. Forordningen er gjennomført i norsk rett i luftfartsloven, jf. Prop. 89 LS (2023–2024), og fikk anvendelse fra 1. juli 2024. Tilsynsansvaret legges til Luftfartstilsynet.

Det er i forordningen *artikkel 3* gitt 26 definisjoner som er relevante for markedstilsyn med varer.

Artikkel 4 fastsetter at en vare underlagt krav som fremgår av 18 spesifikt oppgitte rettsakter, kun kan bringes i omsetning i det indre marked dersom det finnes en markedsdeltaker etablert i det indre marked som er ansvarlig for visse konkrete oppgaver oppgitt i bestemmelsen. Dette gjelder blant annet samarbeid med tilsynsorganer for å sikre at nødvendige tiltak treffes umiddelbart for å korrigere manglende samsvar med relevant regelverk. Den ansvarlige kan være produsent, importør, autorisert representant med skriftlig fullmakt til å utføre de konkrete oppgavene, eller en tilbyder av en distribusjonstjeneste, dersom ingen av de tre første er etablert i det indre marked.

Forpliktelsene som pålegges etter artikkel 4, gjelder fullt ut for alle de markedsdeltakerne som nevnes. Det vil variere, avhengig av markedsdeltaker, i hvilken grad forpliktelsene i artikkel 4 overlapper med andre forpliktelser etter gjeldende sektorregelverk. Tilsvarende bestemmelse som i artikkel 4 fremgår dessuten særskilt av flere av rettsaktene omfattet av forordningen, blant annet rettsakter som regulerer kosmetikk, maritimt utstyr, personlig verneutstyr, leketøy, trykkpåkjent utstyr, gassapparater og maskiner.

Kommisjonen skal, i henhold til artikkel 42 nr. 5, utarbeide en veileder om den praktiske anvendelsen av artikkel 4. Veiledereren ble publisert 5. mars 2021. Formålet med veiledereren er å gi markedsdeltakerne bedre grunnlag for å etterleve bestemmelsen, samt å gi tilsynsorganene veiledning for å håndheve kravene. Det er blant annet utdypet hva som ligger i kravene som stilles til den ansvarlige markedsdeltakeren, samt hvordan kravene i artikkel 4 i praksis vil slå noe ulikt ut avhengig av hvilken markedsdeltaker det er snakk om.

Det utdypes i *artikkel 5* hvilke krav som følger av det å benytte en autorisert representant.

Artikkel 4 er særlig relevant for fjernsalg, i praksis først og fremst ved netthandel. Den kan

derfor ses i sammenheng med *artikkel 6* om fjernsalg, hvor det fremgår at en vare anses tilgjengeliggjort i det indre marked dersom tilbudet er målrettet mot sluttbrukere der. Tilbudet anses for å være målrettet mot sluttbrukere i Unionen dersom markedsdeltakeren på noen som helst måte retter sine aktiviteter mot en medlemsstat. Ifølge forordningens fortale punkt 15 må det i vurderingen i det enkelte tilfelle tas hensyn til relevante faktorer som hvilke geografiske områder det kan sendes til, hvilke språk som brukes i tilbudet eller bestillingen, eller betalingsmåte. Når det gjelder nettbasert salg, er det ikke nok at markedsdeltakernes eller formidlernes nettsted er tilgjengelig i den medlemsstaten der sluttbrukeren er etablert eller bosatt.

Markedsdeltakerne pålegges etter *artikkel 7* en plikt til å samarbeide med tilsynsorganene om tiltak som kan fjerne eller dempe risiko som følger av aktuelle varer. Dette gjelder også for leverandører av informasjonssamfunnstjenester når disse selger eller har solgt varer som faller inn under lovens virkeområde.

EU-kommisjonen pålegges i *artikkel 8* å sørge for at informasjon om produktkrav mv. som følger av det harmoniserte regelverket for varer, gjøres lett tilgjengelig på nett for markedsdeltakerne. Når det gjelder informasjon om nasjonal gjennomføring av slikt regelverk, skal medlemsstatene sørge for at markedsdeltakerne på forespørsel får gratis tilgang til slikt.

Artikkel 9 åpner for at nasjonale tilsynsorganer kan avtale med organisasjoner som representerer markedsdeltakere eller forbrukere, å drive aktiviteter med sikte på å fremme produkters samsvar med regelverk, holdningsskapende arbeid mv. Dette skal skje på en måte som sikrer at verken konkurransen mellom aktørene skades eller at tilsynsorganenes uavhengighet påvirkes.

Artikkel 10 gjelder utpeking av nasjonale myndigheter, se omtale i punkt 3.3.

I *artikkel 11* settes det mange ulike krav til hvordan tilsynsorganene skal utføre sin virksomhet. De skal blant annet utøve myndighet og gjennomføre sine forpliktelser uavhengig, objektiv og upartisk. Tilsynsorganene skal i tilstrekkelig omfang utføre egnede kontroller av produkters egenskaper. Avgjørelsen av hvilke undersøkelser som skal gjennomføres på hvilke varer, og i hvilket omfang, skal bygge på en risikobasert tilnærming. Nærmere kriterier for denne fremgår av artikkel 11 nr. 3.

Det vil etter *artikkel 12* på frivillig basis bli mulig for tilsynsorganer å delta i fagfellevurderinger. EUs nettverk for produktsamsvar (EUPCN) vil være involvert i organiseringen av dette, og resultatene fra fagfellevurderingene skal rapporteres dit.

Etter *artikkel 13* skal hver medlemsstat utarbeide en overordnet nasjonal strategi med nærmere angitte minimumskrav til innhold, som skal oppdateres minst hvert fjerde år. En slik strategi skal etter bestemmelsen første gang utarbeides innen 16. juli 2022 og distribueres via informasjons- og kommunikasjonssystemet ICSMS, jf. artikkel 34.

Det fastslås i *artikkel 14* at medlemsstatene skal gi de nasjonale tilsynsorganene tilstrekkelig myndighet til å utøve tilsyn, gjennomføre undersøkelser samt håndheve denne forordningen og harmonisert vareregelverk. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det av ulike grunner er forskjeller i hvordan tilsynsorganer håndhever vareregelverket. Slike forskjeller medfører at håndhevingen av det harmoniserte vareregelverket blir fragmentert, og at markedstilsynet er strengere i noen stater enn i andre. Bestemmelsen stiller krav til hvilken undersøkelses- og håndhevingskompetanse tilsynsorganer som minimum skal ha. Gjennomføringen av undersøkelses- og håndhevingskompetanse i norsk rett omtales nærmere i punktene 5 til 11. Se punkt 4.1 til 4.3 under om nærmere omtale av artikkel 14.

Etter *artikkel 15* skal tilsynsorganene kunne gis myndighet til å kreve tilbake alle sine kostnader i forbindelser med tilsyn ved tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Artikkel 15 omtales nærmere i punkt 12.

I *artikkel 16* settes det krav til hvilke tiltak tilsynsorganene skal gjennomføre når en vare utgjør en fare for brukernes helse og sikkerhet eller den ikke er i samsvar med relevant regelverk, samt hva tilsynsorganet skal gjøre dersom markedsdeltakeren ikke følger opp. Tilsynsorganene skal i første omgang kreve at den relevante markedsdeltakeren innen en gitt frist gjør egnede og forholdsmessige korrigerende tiltak for å rette opp manglende samsvar, eller for å fjerne en eksisterende risiko. En ikke uttømmende liste over relevante korrigerende tiltak fremgår av artikkel 16 nr. 3. Blant annet kan tilsynsorganet kreve at den aktuelle markedsdeltakeren treffer tiltak for å destruere eller på annen måte gjøre ubrukelig et produkt som ikke er i samsvar med gjeldende harmoniseringsregelverk, eller som vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare, jf. artikkel 16 nr. 3 bokstav d og samme artikkel nr. 1 og 2. I situasjoner hvor markedsdeltakeren ikke gjør korrigerende tiltak som de pålegges, hvor varen fortsatt ikke er i samsvar med regelverket, eller hvor

risikoen vedvarer, krever artikkel 16 nr. 5 at tilsynsorganene sikrer at varen tilbakekalles fra sluttbruker, tilbaketrekkes fra markedet eller at tilgjengeliggjøringen på markedet forbys eller begrenses. For en nærmere omtale av artikkel 16 vises det til punkt 4.4.

Også *artikkel 17* krever at tilsynsorganenes virksomhet skjer under stor grad av åpenhet, og at det offentliggjøres informasjon som er nødvendig for å beskytte sluttbrukerne av en vare. Samtidig skal hensynet til taushetsplikt og personvern ivaretas.

Det stilles i *artikkel 18* flere prosessuelle krav til tiltak o.l. som tilsynsorganer iverksetter. Det er blant annet krav om nøyaktig redegjørelse for det grunnlag tiltaket gjøres på, noe som umiddelbart skal meddeles den næringsdrivende. Det skal samtidig opplyses om klagemuligheter og klagefrister som gjelder etter nasjonalt regelverk.

Etter *artikkel 19* skal tilsynsorganene sikre at produkter som utgjør en alvorlig risiko, trekkes tilbake eller tilbakekalles dersom det ikke finnes andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne den alvorlige risikoen, eller at det blir forbudt å gjøre dem tilgjengelig på markedet.

Artikkel 20 gjelder systemet for rask utveksling av opplysninger mellom tilsynsorganene og EU-kommisjonen.

Artikkel 21 omhandler unionsprøvingsanlegg. Etter bestemmelsen kan EU-kommisjonen blant annet utpeke et offentlig prøvingsanlegg i en medlemsstat som felles europeisk testanlegg. Dette for å sikre effektiv og enhetlig testing av varer.

Etter *artikkel 22* skal det være effektivt samarbeid og utveksling av opplysninger mellom nasjonale tilsynsorganer, samt mellom tilsynsorganene og EU-kommisjonen og relevante byråer. Dersom et tilsynsorgan i en stat ikke kan avslutte undersøkelser fordi organet mangler spesifikke opplysninger, og det er gjort alle mulige forsøk på å få tak i slike, kan dette tilsynsorganet sende en begrunnet anmodning om bistand til et tilsynsorgan i den medlemsstaten hvor tilgang på opplysningene kan håndheves. Artikkel 22 regulerer nærmere hvordan denne prosessen skal foregå.

Tilsynsorganene kan etter *artikkel 23* også sende en anmodning om håndhevingstiltak overfor en markedsdeltaker i en annen medlemsstat til tilsynsorganet i den aktuelle medlemsstaten. Den anmodete myndigheten skal følge opp dette. Dersom den anmodete myndigheten ikke kan følge opp, skal den vise til en eller flere av de spesifikke grunnene som er angitt for å kunne avvise forespørselen.

Prosedyrer ved anmodning om gjensidig bistand er nedfelt i *artikkel 24*.

Artikkel 25 omhandler kontroll med varer som innføres på unionsmarkedet. Det er i gjeldende markedstilsynsforordning gitt bestemmelser om kontroll av varer som kommer inn i det indre marked. Disse bestemmelsene er endret og videreutviklet i artiklene 25 til 28 i ny markedstilsynsforordning. Det slås fast at en effektiv måte å forhindre omsetting av farlige og ulovlige varer på, er å oppdage slike produkter før de frigis for fri omsetning, jf. ny forordning fortale punkt 52. Hver medlemsstat skal utpeke én eller flere myndigheter som har ansvar for kontrollen med varer som innføres i det indre marked, jf. artikkel 25 nr. 1. For Norges del utpekes Tolletaten. For mer informasjon om dette se punkt 3.3. Forordningen inneholder bestemmelser om samarbeid mellom tollmyndighetene og tilsynsorganer for å kontrollere at varer er i samsvar med relevant regelverk. Tilsynsorganene pålegges i artikkel 25 nr. 5 å videreformidle til tollmyndighetene kunnskap om produktkategorier eller markedsdeltakere som har en påvist høyere risiko for manglende samsvar med relevant regelverk.

Det er flere grunnlag som skal medføre at tollmyndighetene skal utsette frigivelse av en vare for fri omsetning og tilbakeholde varen, jf. *artikkel 26* nr. 1. En utsettelse skal umiddelbart varsles til relevant tilsynsorgan, jf. nr. 2. Dersom tilsynsorganet har rimelig grunn til å anta at en vare ikke er i samsvar med relevant regelverk, eller utgjør en alvorlig risiko, skal de anmode tollmyndigheten om å utsette prosessen og tilbakeholde varen, jf. nr. 3. Når en vare er tilbakeholdt, skal varen etter *artikkel 27* frigis for fri omsetning når alle krav og formaliteter for frigivelse er oppfylt samt ett av følgende vilkår er oppfylt: enten at tollmyndighetene innen fire dager etter utsettelsen ikke har mottatt anmodning fra tilsynsorganet om å opprettholde utsettelsen, eller at tollmyndighetene har blitt underrettet av tilsynsorganet om at det er godkjent for frigivelse for fri omsetning. Det fremgår av samme artikkel at frigivelse for fri omsetning ikke skal anses som bekreftelse på at varen er i samsvar med regelverket.

I *artikkel 28* reguleres avslag på frigivelse for overgang til fri omsetning. Det gjelder dersom et tilsynsorgan konkluderer med at produktet utgjør en alvorlig risiko eller at produktet ikke er i overensstemmelse med EU-regelverket som gjelder for varen. Tollmyndighetene skal da ikke la varen frigis for fri omsetning. Utpekte myndigheter etter artikkel 25 nr. 1 kan destruere varer som utgjør en helse- og sikkerhetsrisiko for sluttbrukerne

dersom de anser dette som nødvendig og forholdsmessig, jf. nr. 4. Kostnaden knyttet til dette skal dekkes av den som deklarerer varen for prosedyren «frigivelse for fri omsetning». Se punkt 13 for en nærmere omtale av destruksjon.

Artikkel 29 oppretter et nytt nettverk for produktsamsvar på europeisk nivå («Union Product Compliance Network» – EUPCN). Formålet med nettverket er at det skal fungere som en plattform for strukturert samordning og samarbeid mellom medlemsstatenes tilsynsorganer og EU-kommisjonen. Formålet er videre å strømlinjeforme markedstilsynspraksisen i det indre marked slik at markedstilsynet blir mer effektivt. Nettverket ble etablert 1. januar 2021.

Nettverket skal etter *artikkel 30* bestå av representanter fra hver av medlemsstatene, inkludert en representant fra hver stats samordningskontor og en valgfri nasjonal ekspert, samt lederne for de administrative samarbeidsgrupper *Administrative Cooperation Groups* (ADCO) og representanter fra EU-kommisjonen. Det opprettes videre et sekretariat i EU-kommisjonen. Nettverket har fastsatt sine egne prosedyreregler og møtes jevnlig. Det kan etableres undergrupper for å håndtere spesifikke problemstillinger. Eksperter eller andre tredjeparter kan inviteres til møter eller til å gi skriftlige innspill. Nettverket skal bestrebe seg på å oppnå enighet, og beslutninger som tas av nettverket er ikke-bindende anbefalinger.

Nettverkets rolle og oppgaver fremgår av *artikkel 31*. Det skal blant annet organisere felles prosjekter for markedstilsyn på tvers av sektorer og gjøre prioriteringer, tilrettelegge for opplæring og utveksling av personell samt diskutere spørsmål som oppstår i forbindelse med forordningens krav om samarbeid og bistand over landegrensene. For flere av gjennomføringsrettsaktene som EU-kommisjonen gis hjemmel til å vedta, pålegges det å først konsultere nettverket. I forbindelse med innlemmelsen av forordningen i EØS-avtalen ble det vedtatt visse tilpasningstekster, se punkt 14.2 under. En slik tilpasning er at Norge skal ha rett til å delta i nettverket, men ikke ha stemmerett. Norge, ved nasjonalt samordningspunkt for markedstilsyn, deltar allerede i nettverksmøter.

Artikkel 32 gjelder ADCO-gruppenes rolle og oppgaver. Før EUPCN-nettverket etter artikkel 29 ble opprettet, skjedde samarbeid om markedstilsyn på europeisk nivå gjennom uformelle grupper, nemlig ADCO-grupper der nasjonale tilsynsorgan deltar og diskuterer aktuelle problemstillinger knyttet til markedstilsyn. Det finnes grupper for de fleste varesektorene, og også norske tilsynsorganer deltar i disse. Ny markedstilsynsforordning artikkel 30 nr. 2 krever at slike ADCO-grupper skal etableres. Det er nasjonale tilsynsorgan og EU-kommisjonen som skal delta i møtene, men også andre interessenter kan delta etter invitasjon. I artikkel 11 nr. 8 pålegges de nasjonale tilsynsorganene å aktivt delta i slike grupper. ADCO-gruppene pålegges i artikkel 32 konkrete oppgaver. De skal blant annet etablere og koordinere fellesprosjekter, herunder felles tilsynsprosjekter på tvers av landegrensene. De skal også utvikle felles praksis og metoder for effektivt markedstilsyn. Det er EUPCN-nettverket som skal koordinere ADCO-gruppene og deres aktiviteter.

Artikkel 33 gjelder EU-kommisjonens rolle og oppgaver. Flere av oppgavene gjelder støttefunksjoner for, og samarbeid med, EUPCN-nettverket og ADCO-gruppene. EU-kommisjonen skal også blant annet vurdere spørsmål som gjelder anvendelsen av den nye markedstilsynsforordningen, og utarbeide veiledere og anbefalinger for å støtte opp om enhetlig praksis.

Informasjons- og kommunikasjonssystemet ICSMS er nærmere regulert i *artikkel 34*. Ny markedstilsynsforordning medfører i praksis større forpliktelser for tilsynsorganene til å bruke ICSMS når det gjennomføres tilsyn med produkter. ICSMS skal etter forordningen benyttes for de 71 rettsaktene som angir forordningens virkeområde, flere enn det som per i dag kreves. Forordningen innebærer således at ICSMS må tas i bruk for flere sektorielle vareregelverk enn tidligere. I bestemmelsen fremgår det blant annet hvilken informasjon tilsynsorganene skal legge inn når de har gjort en grundig undersøkelse av om en vare er i samsvar med relevant regelverk, uavhengig av om det er avdekket avvik eller ikke. Bestemmelsen pålegger EU-kommisjonen å videreutvikle og vedlikeholde ICSMS, samt å videreutvikle grensesnitt mellom ICSMS og nasjonale tilsynssystemer.

Artikkel 35 regulerer EU-kommisjonens samarbeid og utveksling av informasjon med tredjeland. EU-kommisjonen kan etter denne bestemmelsen godkjenne at tredjeland utfører en eksportkontroll av varer før de eksporteres til EU. Dette for å gjøre innføring av varen på det indre marked enklere. Hver enkelt godkjenning skal foretas av EU-kommisjonen i form av en gjennomføringsrettsakt, noe som innebærer at en avtale mellom EU og et tredjeland først blir bindende for Norge når gjennomføringsrettsakten er innlemmet i EØS-avtalen.

Artikkel 36 omhandler EUs finansering av diverse aktiviteter. Etter bestemmelsen skal EU finansiere aktiviteter i forbindelse med et felleseu-

ropeisk markedstilsyn, herunder finansiere nettverkets oppgaver nevnt i artikkel 31 og fagfellevurderingene i artikkel 12.

Vern av EUs økonomiske interesser er omhandlet i *artikkel 37*. Blant annet skal EU-kommisjonen etter bestemmelsen treffe egnede tiltak for å sikre at EUs økonomiske interesser vernes ved gjennomføring av aktiviteter som finansieres i henhold til den nye markedstilsynsforordningen, herunder gjennom forebyggende tiltak mot bedrageri, korrupsjon og gjennom effektive kontroller.

Artiklene 38 til *40* omhandler endringer i andre rettsakter, henholdsvis i malingsdirektivet 2004/42/EF, gjeldende markedstilsynsforordning (EF) nr. 765/2008 og byggevareforordningen (EU) nr. 305/2011. Rettsaktene er henholdsvis gjennomført i norsk rett i produktforskriften, EØS-vareloven og byggevareforskriften.

Medlemsstatene er etter *artikkel 41* forpliktet til å fastsette regler for sanksjoner som følge av en overtredelse av forordningen og Unionens harmoniseringsregelverk som oppført i forordningens vedlegg II. Medlemsstatenes sanksjoner skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. For nærmere omtale av myndigheten til å ilegge sanksjoner, se punkt 11.

Artikkel 42 gjelder evaluering, gjennomgang og retningslinjer. Etter bestemmelsen skal EU-kommisjonen innen 31. desember 2026 og deretter hvert femte år foreta en evaluering av forordningen, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet, Rådet og Den europeiske økonomiske og sosiale komité, jf. nr. 1. Dessuten skal EU-kommisjonen innen 16. juli 2023 ha utarbeidet en evalueringsrapport om gjennomføringen av artikkel 4, jf. nr. 3. Rapporten konkluderer blant annet med at artikkel 4 har vist en klar merverdi for EU ved å etablere et felles rammeverk og like konkurransevilkår for produsenter og produktoverholdelse på tvers av EU. EU-kommisjonen skal også utarbeide retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av artikkel 4 for tilsynsorgan og markedsdeltakere, jf. nr. 5.

Etter *artikkel 43* skal EU-kommisjonen bistås av en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

Forordningens ikrafttredelse og anvendelse er regulert i *artikkel 44*. Forordningen fikk anvendelse i EU fra 16. juli 2021, mens noen bestemte artikler fikk anvendelse allerede fra 1. januar 2021.

2.2 Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 ble forordning (EU) 2019/1020 vedtatt innlemmet i EØS-avtalen. Samtidig ble det tatt konstitusjonelt forbehold, jf. beslutningen artikkel 3. Med selve innlemmelsesvedtaket er det vedtatt visse tekniske tilpasninger til teksten, slik at den passer for EØS-EFTA-statene og i en EØS-kontekst. Se punkt 14.2 for en nærmere omtale av tilpasningstekstene.

Det er i den nye markedstilsynsforordningen mange referanser til forordning (EU) nr. 952/2013 «Union Customs Code» (UCC) – EUs tollkodeks. Denne er ikke tatt inn i EØS-avtalen da den ikke er EØS-relevant. Ved innlemmelse av den nye markedstilsynsforordningen i EØS-avtalen ble det gjort tilpasninger for å ivareta dette. Tilpasningene gjelder blant annet artikkel 25 om kontroll av produkter fra tredjeland. Spesifikke tilpasninger gjøres siden artikkel 25 viser til forpliktelser og prosedyrer i en rettsakt som ikke er tatt inn i EØS-avtalen. Artikkelen henviser til tollmyndigheter slik det følger av UCC. Tilpasningene sikrer at også tollmyndighetene i EØS-EFTA-statene og prosedyrer som benyttes av disse, anses å tilsvare myndigheter og prosedyrer etter UCC.

I tilknytning til artikkel 29 til 31, som regulerer det nye EU-nettverket for markedstilsyn, gjøres det tilpasninger som sikrer tilgang til nettverket for EØS-EFTA-statene og ESA. Nettverket omtales nærmere i punkt 2.1.3.

2.3 Høringen

Nærings- og fiskeridepartementet sendte 20. desember 2021 ut forslag til gjennomføring av markedstilsynsforordningen på offentlig høring, med frist for merknader 28. februar 2022.

Følgende fikk høringsnotatet til uttalelse:

Departementene

Avdeling for mediefag, Høgskolen i Volda
Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen
Det juridiske fakultet, Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet, Universitetet i Tromsø
Institutt for journalistikk og mediefag, OsloMet – storbyuniversitetet
Norges handelshøyskole
NUPI – Norsk Utenrikspolitisk Institutt
Universitetet i Agder

Forbruker Europa
Forbrukerrådet
Forbrukertilsynet
Regelrådet

Abelia
Advokatforeningen
Akademikerne
Apotekforeningen
Fagpressen
Fellesforbundet
Hovedorganisasjonen Virke
Institutt for rettsvitenskap og styring, Handelshøyskolen BI
Juristforbundet
Landsorganisasjonen i Norge (LO)
Mediebedriftene
Markedsforbundet
NITO – Norges Ingeniør- og teknologorganisasjon
Norsk Industri
Norsk Journalistlag
Norsk Presseforbund
Næringslivets Hovedorganisasjon
Redaktørforeningen
Rettspolitisk forening
SMB Norge
Unio
Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)

Følgende instanser har kommet med realitetsuttalelser:

Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet

Arbeidstilsynet og daværende Petroleumstilsynet (nåværende Havindustritilsynet)
Direktoratet for medisinske produkter
Forbrukertilsynet
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
Skattedirektoratet
Statens jernbanetilsyn
Tolletaten

Helse- og omsorgsdepartementet avga høringssvar, men hadde ingen merknader til saken.

Samferdselsdepartementet sendte 18. februar 2022 på høring forslag til regler om markedstilsyn og omsetning av visse droner som en del av gjennomføringen av markedstilsynsforordningen, med frist for merknader 28. april 2022.

Følgende fikk høringsnotatet til uttalelse:

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Energidepartementet
Forsvarsdepartementet
Helse- og omsorgsdepartementet
Justis- og beredskapsdepartementet
Klima- og miljødepartementet
Kommunal- og distriktsdepartementet
Nærings- og fiskeridepartementet
Utenriksdepartementet

Avinor AS
Avinor Flysikring AS
Brønnøysundregistrene
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Forsvarets forskningsinstitutt
Forsvarsbygg
Hovedredningssentralen Nord-Norge
Hovedredningssentralen Sør-Norge
Luftoperativt inspektorat/Bakkeoperativ avd. Forsvaret
Meteorologisk institutt
Miljødirektoratet
Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
Nasjonal sikkerhetsmyndighet
Oljedirektoratet
Oslo Lufthavn AS
Oslo politidistrikt
Petroleumstilsynet (nåværende Havindustritilsynet)
Politidirektoratet
Politiets Sikkerhetstjeneste
Regelrådet
Sjøfartsdirektoratet
Statens havarikommisjon
Sysselmesteren på Svalbard
Toll- og avgiftsdirektoratet

Notodden Lufthavn AS
Sunnhordland Lufthavn AS

Board of Airline Representatives in Norway – BARIN
Elektronikk Industri Forening
Elfly AS
Lufthavndrift AS
Scandinavian Airlines Norge AS
Stiftelsen Elektronikkbransjen
TORP Sandefjord Lufthavn AS
Widerøes Flyveselskap AS

Samferdselsdepartementet har mottatt seks høringssvar, fra Justis- og beredskapsdepartementet, Oslo politidistrikt, Tolletaten, Helse- og

omsorgsdepartementet, Forsvarsdepartementet og Brønnøysundregistrene, men ingen av disse inneholdt realitetsuttalelser.

2.4 Svensk og dansk rett

2.4.1 Sverige

Sverige har gjennomført forordningen i *Lag (2021:746) om marknadskontroll av vissa produkter* av 10. juni 2021 i kombinasjon med utfyllende bestemmelser i relevant sektorlovgivning. Gjennomføringen bygger på utredningen SOU 2020: 49 *Enhetlig och effektiv marknadskontroll*, som ble fremlagt 31. august 2020. Utredningen tok sikte på å etablere et mer helhetlig og effektivt system for markedskontroll på tvers av sektorer, og la til grunn at forordningen i hovedsak kunne gjennomføres innenfor eksisterende svenske strukturer. Loven gir forordningen direkte anvendelse og inneholder supplerende regler om blant annet organisering av markedskontrollmyndighetene, samarbeid og informasjonsutveksling mellom myndigheter, herunder tollmyndighetene, samt administrative sanksjoner. Sverige har ikke foretatt materielle avvik fra forordningens ordning, men har lagt vekt på samordning og tydelig ansvarsplassering mellom berørte myndigheter.

2.4.2 Danmark

I Danmark er forordningen gjennomført i *Lov (799/2020) om produkter og markedsovervågning* av 9. juni 2020, supplert av bestemmelser i relevant sektorlovgivning. Merknader til de enkelte lovbestemmelsene fremgår av lovforslag 2019/1 LSF 179. Loven gir forordningen direkte anvendelse i dansk rett og fastsetter utfyllende regler om tilsynsorganenes oppgaver og kontrollbeføyelser, om samarbeid mellom myndigheter, herunder tollmyndighetene, samt om administrative og strafferettslige reaksjoner. Gjennomføringen bygger på en videreføring og samordning av eksisterende danske ordninger for markedsovervåkning, med sikte på å sikre effektiv kontroll med produkter som bringes i omsetning, herunder produkter som omsettes via netthandel og fra tredjeland. Lov nr. 799/2020 er senere endret flere ganger, senest i juni 2025, blant annet som følge av justeringer i sektorregelverk og videreutvikling av markedstilsynsordningen.

Det er nærmere omtalt hvordan Sverige og Danmark har gjennomført forordningens bestemmelse om fjerning av digitalt nettinnhold (artikkel 14 nr. 4 bokstav k) i punkt 10.

3 Gjennomføring av forordningen i norsk rett

3.1 Gjennomføring «som sådan» i nasjonal rett

Den nye markedstilsynsforordningen er bindende i sin helhet og gjelder direkte i alle EUs medlemsstater delvis fra 1. januar 2021 og delvis fra 16. juli 2021, jf. artikkel 44. Forordningen får ikke direkte virkning i Norge, men den skal i henhold til EØS-avtalen artikkel 7 bokstav a «gjøres til del av avtalepartenes interne rettsorden» og gjennomføres «som sådan» i nasjonal rett. Dette innebærer at forordningen må gjennomføres i norsk rett ved inkorporasjon.

Ny markedstilsynsforordning foreslås gjennomført ved endringer blant annet i EØS-vareloven, hvor gjeldende forordning (EF) nr. 765/2008 nå er gjennomført. Ny markedstilsynsforordning gjør endringer i blant annet artikkel 15 til 29 i gjeldende forordning, og skal gjelde ved siden av den gjeldende forordningen. EØS-vareloven må derfor endres slik at bestemmelsen som gjennomfører gjeldende forordning, oppdateres med en henvisning til den nye markedstilsynsforordningen som endringsforordning til gjeldende forordning, i tillegg til at den nye forordningen som sådan må gjennomføres ved en egen inkorporasjonsbestemmelse, som foreslått i EØS-vareloven § 4 første ledd.

Ny markedstilsynsforordning inneholder hjemler i artikkel 11 nr. 4, artikkel 21 nr. 9, artikkel 25 nr. 8 og 9, artikkel 34 nr. 8, artikkel 35 nr. 10 og 11 til å gi gjennomføringsrettsakter. Departementet foreslo i høringsnotatet å innføre en bestemmelse i EØS-vareloven som hjemler adgang til å gi forskrifter som gjennomfører eventuelle gjennomføringsrettsakter til markedstilsynsforordningen. Departementet opprettholder sitt forslag på dette punktet.

Markedstilsynsforordningen endrer – i tillegg til gjeldende forordning – også malingsdirektivet 2004/42/EF og byggevareforordningen (EU) nr. 305/2011. Endringene i malingsdirektivet er bindende for Norge og skal gjøres til del av norsk rett med den form og de midler vi bestemmer, jf. EØS-avtalen artikkel 7 bokstav b. Direktivgjennomføring i norsk rett gjøres ved transformasjon, og endringene i malingsdirektivet vil innebære at de bestemmelsene i norsk rett som gjennomfører artikkel 6 og 7 i direktivet må oppheves, jf. markedstilsynsforordningen artikkel 38.

I tillegg til at ny markedstilsynsforordning i sin helhet må inkorporeres i norsk rett er det flere bestemmelser i forordningen som krever eller åpner for supplerende nasjonale gjennomføringsbestemmelser, særlig artiklene 14 nr. 4 og 15. Artikkel 14 nr. 4 er en minsteregulering, mens EØS-statene etter artikkel 15 kan velge om de ønsker å gi markedstilsynsorganene sine adgang til å kreve tilbake kostnader eller ikke. Se henholdsvis punktene 5 til 11 og punkt 12. Departementet anser at forordningens øvrige artikler ikke nødvendiggjør supplerende nasjonale bestemmelser i Norge, men at de er tilstrekkelig gjennomført ved inkorporasjonen av forordningen.

3.2 Horisontal eller sektorspesifikk gjennomføring

3.2.1 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet å gjennomføre markedstilsynsforordningen ved endringer i EØS-vareloven, hvor gjeldende forordning (EF) nr. 765/2008 er gjennomført. Ny forordning opphever artikkel 15 til 29 i gjeldende forordning, og siden de gjenværende delene av (EF) nr. 765/2008 fortsatt skal gjelde, mente departementet at det må tas inn en henvisning til ny forordning i EØS-vareloven som gjennomfører den nye forordningens bestemmelser i norsk lov.

Departementet foreslo videre å ta inn flere forskriftshjemler i EØS-vareloven. En forskriftshjemmel til å kunne gi forskrifter som gjennomfører eventuelle gjennomføringsrettsakter vedtatt med hjemmel i forordningen artikkel 11 nr. 4, artikkel 21 nr. 9, artikkel 25 nr. 8 og 9, artikkel 34 nr. 8, artikkel 35 nr. 10 og 11. En annen forskriftshjemmel skulle gi hjemmel for lovgiver til å kunne gjennomføre i forskrift kommende nye rettsakter som endrer virkeområdet til markedstilsynsforordningen slik det fremgår av vedlegg I. Til sist foreslo departementet en hjemmel i EØS-varelo-

ven til at Kongen kan vedta forskrifter om dekning av kostnader knyttet til markedstilsyn slik som artikkel 15 åpner opp for. På denne måten mente departementet at behovet for å fastsette forskriftsbestemmelser om dette kan vurderes og eventuelt gjennomføres sektorvis.

Dessuten foreslo departementet sanksjonshjemler i EØS-vareloven for overtredelser av markedstilsynsforordningen artikkel 4, 5 og 7, nærmere bestemt tvangsmulkt og overtredelsesgebyr, som skal gjennomføre forordningen artikkel 41.

Når det gjelder gjennomføringen av forordningen artikkel 14 som angir minimumskrav til tilsynsorganenes undersøkelses- og håndhevingskompetanse, viste departementet til at sektorregelverket hvor aktuelle tilsynsorganer også utleder sin myndighet, regulerer tilsyn med annet enn de varene som er omfattet av det saklige virkeområde for markedstilsynsforordningen. Departementet vurderte derfor i høringsnotatet hensiktsmessigheten av å gjennomføre artikkel 14 sentralt i EØS-vareloven, slik at gjennomføringen ikke blandes med håndheving av regelverk som ikke berøres av forordningen.

Det ble her vist til at fordelen med en horisontal gjennomføring er at lovgivningsprosessen går smidigere. Det ble videre vist til at det da ikke trengs tilpasninger av et omfattende sektorregelverk i form av en rekke nye og/eller endrede myndighetsbestemmelser. Dessuten ville det være større sikkerhet for presis gjennomføring hvis den gjøres horisontalt.

Likevel foreslo departementet i høringsnotatet å gjennomføre artikkel 14 i sektorregelverk. Begrunnelsen for valget var at det ble ansett viktig å gjøre hjemler om inngrep i markedsdeltakeres rettssfære så tilgjengelige som mulig. Parallelle regelverk som begge gjelder hvilke midler et tilsynsorgan kan ta i bruk, antas å være mer krevende å forholde seg til for rettsanvenderen.

Departementet viste også til at gevinsten ved en eventuell horisontal gjennomføring ikke ville være så stor, siden en horisontal tilnærming uansett ville medføre behov for henvisningsbestemmelser i sektorlovene til EØS-vareloven. Dette ville etter departementets vurdering også skape en noe usammenhengende lovtekst.

3.2.2 Høringsinstansens syn

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom), med tilslutning fra daværende *Kommunal- og distriktsdepartementet* (nåværende Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet), går i sitt høringsinnspill inn for en horisontal gjennomføring. Nkom viser til at det ved en gjennomføring i sektorregelverk er viktig å sikre at regelverket blir utformet på lik måte og følges opp med en lik tolkning og praktisering. Dette anser instansen best ivaretatt med horisontale bestemmelser i EØS-vareloven. Nkom peker videre på at hensynet til informasjon om regelverket til de som er omfattet kan ivaretas på annet vis. Instansen viser også til at EØS-vareloven allerede i dag inneholder bestemmelser som anvendes på tvers av tilsynsorganene. Når det likevel er lagt opp til gjennomføring i sektorregelverk, anbefaler Nkom at det klargjøres i merknadene til bestemmelsene i sektorregelverket hvilke krav i forordningen bestemmelsen skal dekke, slik at det fremstår som klart at det enkelte tilsynsorgan er bundet av forordningen ved håndhevelse og tolkning av regelverket.

Arbeidstilsynet og daværende *Petroleumstilsynet* (nåværende Havindustritilsynet) har også uttalt seg om dette i høringsrunden. Høringsinstansene støtter departementets forslag om en todelt løsning der blant annet bestemmelsene knyttet til tilsynsorganenes undersøkelses- og håndhevingskompetanse plasseres i det enkelte sektorregelverk, mens de mer overordnede bestemmelsene reguleres i EØS-vareloven. Høringsinstansene mener at en sektorspesifikk regulering sikrer en helhetlig tilnærming til reguleringen på de enkelte produktområder. Ifølge høringsinstansene bidrar dette til at ansvarlige pliktsubjekter får et klarere og mer bevisst forhold til reglene knyttet til markedstilsyn på arbeidsmiljøområdet.

Ingen høringsinstanser hadde merknader knyttet til departementets forslag til gjennomføring i EØS-vareloven.

3.2.3 Departementets vurdering

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet knyttet til det som ble foreslått gjennomført i EØS-vareloven. Departementet har likevel gjort noen mindre endringer i lovforslaget. Når det gjelder forslag til gjennomføringen av artikkel 41 (sanksjoner) og 15 (dekning av kostnader i forbindelse med markedstilsyn) vises det til omtale i punktene 11.5 og 12 der dette er nærmere behandlet.

Departementet opprettholder videre sitt forslag fra høringsnotatet om å gjennomføre undersøkelses- og håndhevingskompetansen tilsynsorganene skal ha i henhold til artikkel 14 i sektorregelverket. Departementet er enig med Nasjonal kommunikasjonsmyndighet i at det er viktig å sikre høyest mulig grad av ensartethet ved gjennomføring av artikkel 14. Som instansen også

viser til, inneholder EØS-vareloven allerede i dag bestemmelser som anvendes på tvers av tilsynsorganene. Denne reguleringsmåten representerer derfor ikke en nyvinning, men snarere en ordning som tilsynsorganene allerede har etablert praksis og erfaring med. Departementet har også valgt å klargjøre i merknadene til bestemmelsen hvilke krav i forordningen disse bestemmelsene skal dekke, slik instansen anbefaler.

Departementet noterer seg at Arbeidstilsynet og nåværende Havindustritilsynet støtter departementets forslag. Instansene trekker fram at forslaget sikrer en helhetlig tilnærming til reguleringen på de enkelte produktområdene. Departementet er enig i dette.

Departementet mener, som også Arbeidstilsynet og nåværende Havindustritilsynet er inne på, at sektorspesifikk gjennomføring vil kunne synliggjøre krav etter regelverket på en bedre måte. Etter departementets vurdering veier hensynet til et tilgjengelig regelverk tyngst.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet til en todelt gjennomføring, både en sektorspesifikk gjennomføring i sektorregelverket og en horisontal gjennomføring i EØS-vareloven.

3.2.4 Nærmere om gjennomføring i sektorregelverk

Som vist i punkt 3.1 over, krever gjennomføringen av artiklene 14 og 15 supplerende nasjonale gjennomføringsbestemmelser eller åpner opp for at det kan gis slike supplerende regler. Tilsynsorganene må etter bestemmelsen få en viss myndighet som minimum, men det er opp til medlemsstatene hvorvidt tilsynsorganene skal gis videre undersøkelses- og håndhevingskompetanse, jf. artikkel 14. Når det gjelder myndighet etter artikkel 15 er det i tillegg opp til medlemsstatene å bestemme om tilsynsorganene bør ha adgang til å kreve tilbake kostnader, jf. ordlyden «kan gi».

For å kunne ta stilling til om norske tilsynsorgan har den myndighet som forordningen setter som minimumskrav etter gjeldende rett, har departementet kartlagt sektorlovene og -forskriftene som hjemler tilsynsorganenes virksomhet. Kartleggingen er inntatt som hjelpedokument i vedlegg III til proposisjonen. Der angis det:

- Hvilke norske tilsynsorgan som har ansvar for hvilke av produktregelverkene som omfattes av markedstilsynsforordningen,
- i hvilken lov eller forskrift produktregelverket er gjennomført, samt
- hvilken lov eller forskrift som hjemler tilsyn med aktuelle produktregelverk.

Departementet foreslår endringer i sektorregelverket der departementet vurderer at dette er nødvendig for at tilsynsorganene skal ha den nødvendige minimumsmyndighet. Departementet foreslår også endringer i sektorlovgivningen der departementet vurderer at tilsynsorganenes myndighet bør gå lenger enn hva forordningen krever. Der det allerede i dag finnes hjemler og myndighet i gjeldende norsk rett som gjør at artikkel 14 kan sies å være gjennomført, tar departementet i utgangspunktet sikte på en videreføring av gjeldende rett i størst mulig grad. Som utgangspunkt for gjennomføringen av forordningen i norsk rett bør nye tilsynshjemler for tilsynsorganer der man velger å legge seg på forordningens minimumskrav, ha en ordlyd som ligger så nær opp til ordlyden i forordningen som mulig. Dette for å sikre en mest mulig forordningsnær gjennomføring. Dessuten vil det, etter departementets vurdering, være nødvendig etter legalitetsprinsippet at det fremkommer klart av norsk rett hva tilsynsorganene har hjemmel til å gjøre.

Som det fremgår av oversikten i vedlegg III er tilsynsorganenes myndighet etter gjeldende rett i all hovedsak fastsatt i lov. Samtidig viser oversikten at en rekke norske tilsynsorgan fører tilsyn med hjemmel i forskriftsbestemmelser. Som det fremkommer i proposisjonen, foreslår departementet også ved gjennomføring av ny markedstilsynsforordning at enkelte av forordningens myndigheter gjennomføres i forskrift der dette lar seg forene med legalitetsprinsippet. Dette nettopp fordi eksisterende regler etter gjeldende markedstilsynsforordning er gjennomført slik. Etter Stortingsbehandling av denne proposisjonen vil de enkelte departementene i tråd med forskriftshjemler fastsette nødvendige forskriftsendringer for å gjennomføre forordningen. Det tas sikte på en ikrafttredelse samtidig med lovbestemmelsene som gjennomfører forordningen.

Ved gjennomføringen av forordningens krav til undersøkelses- og håndhevingskompetanse i norsk sektorregelverk, må det tas stilling til om de nye tilsynsbestemmelsene i sektorlovgivningen skal begrense seg til produktkravene etter forordningen, eller om de nye tilsynsbestemmelsene også skal gjelde for tilsynsorganenes øvrige virksomhet. Det vises her til at de norske tilsynsorgan som fører tilsyn med forordningens 71 angitte rettsakter, også fører tilsyn på andre områder som ikke er omfattet av markedstilsynsforordningen. Minimumsmyndighetene som forordnin-

gen artikkel 14 krever, vil kunne være hensiktsmessige på produktområdene som forordningen dekker, men kanskje ikke på andre områder som tilsynsorganet også fører tilsyn med. Spørsmålet blir derfor om tilsynsorganene bør ha samme myndighet etter forordningen også på områder som ikke dekkes av forordningen eller om den bør begrenses til å bare gjelde for tilsyn etter forordningen.

Departementet foreslo i høringsnotatet å gjennomføre artikkel 14 i sektorregelverket. Det ble blant annet vist til hensynet til et forståelig og enhetlig regelverk, både for markedsdeltaker og håndhever, for at det ikke innføres fragmenterende myndighetsbestemmelser som gjelder tilsyn med noen produkter, men ikke andre. Samtidig ble det foreslått enkelte tilfeller der særlige hensyn gjør seg gjeldende hvor departementet la opp til en begrensning av tilsynsbestemmelsens virkeområde. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om departementets forslag som opprettholdes. Departementet mener at et skille mellom ulike produkter innenfor samme lov vil kunne gi et regelverk som er mindre enhetlig og vanskeligere tilgjengelig. Departementet understreker at vurderingen om generell eller begrenset anvendelse av nasjonale tilsynsbestemmelser må foretas for hver sektor og hvert tilsynsorgan for å kunne ta hensyn til organets og sektorens egenart.

3.3 Utpeking av nasjonale markedstilsynsorganer, myndighet for grensekontroll og nasjonalt samordningspunkt for markedstilsyn

Forordningen kommer til anvendelse for de norske tilsynsorganene som forvalter rettsaktene angitt i vedlegg I til forordningen og som fører tilsyn med at kravene som der stilles til markedsdeltakerne. For flere av rettsaktene i vedlegg I, er tilsynsansvaret delt på flere nasjonale myndigheter.

Ny markedstilsynsforordning artikkel 10 gjelder utpeking av nasjonale tilsynsorgan og et sentralt samordningspunkt for markedstilsyn. Det fastslås i artikkel 10 et helt grunnleggende krav om at medlemsstatene er forpliktet til å organisere og føre tilsyn med varer i tråd med forordningen. Alle medlemsstater skal ha ett eller flere markedstilsynsorgan samt utpeke et sentralt samordningspunkt for markedstilsyn.

Dersom det er flere enn ett tilsynsorgan på en medlemsstats territorium, skal medlemsstaten sørge for at hvert organ har klart definerte oppgaver. Det skal også etableres egnede kommunikasjons- og samordningsmekanismer slik at disse organene kan ha et tett samarbeid og utføre sine oppgaver på en effektiv måte, jf. artikkel 10 nr. 6.

Nasjonale tilsynsorganer

Norske tilsynsorganer som fører tilsyn med rettsaktene som er omfattet av markedstilsynsforordningen, jf. vedlegg I, er Arbeidstilsynet, Direktoratet for byggkvalitet, Direktoratet for medisinske produkter, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, Forbrukertilsynet, Havindustritilsynet, Helsedirektoratet, Justervesenet, Luftfartstilsynet, Mattilsynet, Miljødirektoratet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Norges vassdrags- og energidirektorat, Sjøfartsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen. Departementet legger til grunn gjeldende ansvarsfordeling mellom norske tilsynsorgan som den fremgår av oversikten i vedlegg III, uten at det gjøres en mer formell utpeking. Departementet mener at en utpeking i denne proposisjonen er tilstrekkelig. Departementet kan ikke se at forordningen stiller krav til en formell utpeking.

Nasjonalt samordningspunkt

Forordningen artikkel 10 nr. 3 krever at det utpekes ett nasjonalt samordningspunkt i hver av medlemsstatene. Etter forordningen skal følgende oppgaver som minimum utføres av det nasjonale samordningspunktet:

- Representere de koordinerte holdningene blant tilsynsorganene og tollmyndigheten, jf. artikkel 10 nr. 4.
- Kommunisere den nasjonale strategien for markedstilsyn som skal utarbeides og oppdateres minst hvert fjerde år, jf. artikkel 10 nr. 4 og 34 nr. 3 bokstav c.
- Bidra til samarbeid mellom tilsynsorgan i EØS, jf. artikkel 10 nr. 4 og 24 nr. 4 og 7.
- Delta i EUs varetilsynsnettverk (EUPCN), jf. artikkel 30 nr. 1, eventuelt også relevante ekspertgrupper på EU-nivå (ADCO'er), jf. artikkel 30 nr. 2.
- Ha tilgang til ICSMS, herunder å registrere visse opplysninger der, jf. artikkel 34 nr. 1 og 3.

I høringsnotatet viste departementet til at det allerede var besluttet at samordningspunktet skulle plasseres i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Nasjonalt samordningspunkt for markedstilsyn ble dermed etablert i januar 2023. I høringen uttalte både *Arbeidstilsynet* og

nåværende *Havindustritilsynet* samt *Klima- og miljødepartementet* seg om dette. Arbeidstilsynet og Havindustritilsynet stiller seg positive til at DSB gis denne rollen, og mener at det bør avsettes tilstrekkelige ressurser for å fylle, og følge opp, rollen som nasjonalt samordningspunkt. Instansen uttaler videre at DSB «allerede [har] en rolle knyttet til oppfølging av farlige produkter og Safety Gate, og å legge rollen til DSB vil være både rasjonelt og effektivt. Vi er imidlertid noe usikre på hvordan dette er ment å fungere i praksis, da dette ikke klart fremgår av høringsbrevet. Etter vår mening vil det være behov for etablering av nye strukturer for nasjonalt samarbeid, som bør bygge på allerede eksisterende myndighetsnettverk, eventuelt ved at disse utvides til å omfatte flere etater.»

Klima- og miljødepartementet påpekte viktigheten av at roller og ansvar for den videre oppfølgingen av markedstilsynsordningen er avklart. Videre uttalte departementet:

> «Gjennom forordningen synes EU å ha ambisjoner om noe mer detaljstyring av tilsyn gjennom bla. krav til kontrollfrekvens, og vi bør ha på plass et velfungerende system for å følge opp og påvirke EUs arbeid på en effektiv og fornuftig måte. I den kommende lovproposisjonen bør ansvar og roller beskrives slik at det fremgår hvordan oppfølgingen av forordningen er tenkt nasjonalt og for påvirkning av EU. I tillegg til NFD og DSB, bør også Tolletatens rolle reflekteres da de har en sentral rolle ved kontroll av merking av flere varetyper med opprinnelse utenfor EU/EØS-området.»

Departementet noterer seg at Arbeidstilsynet og Havindustritilsynet eksplisitt støtter at DSB gis rollen som sentralt kontaktorgan. Departementet har i samråd med Justis- og beredskapsdepartementet lagt samordningspunktet for markedstilsyn i DSB og nærmere konkretisering av rolle og oppgaver er beskrevet i mandat utformet av departementet og Justis- og beredskapsdepartementet, slik Klima- og miljødepartementet er inne på i sitt høringssvar. Samordningspunktet ble etablert med virkning fra 1. januar 2023 selv om forordningen ikke var implementert i norsk rett på det tidspunktet.

Samordningspunktet utarbeidet i 2025 en nasjonal strategi for markedstilsyn i samarbeid med de nasjonale tilsynsorganene i Norge som har sektoransvar for de relevante vareregelverkene i markedstilsynsforordningen, jf. artikkel 13. Strategien har en virkeperiode på fire år.

Myndigheter etter forordningen artikkel 25 nr. 1: Kontroll med produkter som innføres på EU-markedet

Etter forordningen artikkel 25 nr. 1 er medlemsstatene forpliktet til å «utpeke tollmyndigheter, en eller flere markedstilsynsmyndigheter eller en annen myndighet på sitt territorium som myndigheter med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet.» Departementet viste i høringsnotatet til at dette måtte vurderes nærmere og inviterte høringsinstansene til å komme med innspill. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette.

Departementet vurderer nå at for Norges del er det naturlig at Tolletaten er slik myndighet etter artikkel 25 nr. 1. Departementet kan heller ikke se at det er nødvendig med en formell utpeking her. Likevel foreslår departementet å fastsette dette eksplisitt i EØS-vareloven, for at det ikke skal være tvil om hvem som utøver myndighet som er eksplisitt forankret i artikkel 25 nr. 1. At det eksplisitt fremgår av EØS-vareloven at Tolletaten er myndighet i henhold til artikkel 25 nr. 1, vil dessuten skape rettslig klarhet og tilgjengelighet, som igjen vil være enklere for rettsanvenderen. Departementet foreslår å fastsette denne utpekingen direkte i EØS-vareloven. Se forslag til EØS-vareloven § 4 annet ledd.

Etter ny markedstilsynsforordning artikkel 25 nr. 6 skal medlemsstatene innen 31. mars hvert år framlegge detaljerte statistiske data for EU-kommisjonen om de kontrollene myndighetene utpekt i henhold til nr. 1, har utført i løpet av det foregående kalenderåret. De statistiske dataene skal omfatte antallet kontroller og tilbakehold av varer knyttet til produktsikkerhet og produktsamsvar, samt markedstilsynsorganenes vurdering og konklusjon knyttet til varene som er tilbakeholdt. *Tolletaten* har som eneste instans i høringsrunden kommet med innspill til dette. Tolletaten anfører blant annet at:

> «Selv om Tolletaten er en sentral aktør som vil stå for tilbakehold på vegne av samtlige tilsynsmyndigheter på produktkontrollområdet i Norge, er det viktig å understreke at etaten ikke har et system som gir informasjon om det endelige sluttresultatet i en sak. Det endelige utfallet i en sak, vil besluttes av andre etater og Tolletaten vil ikke nødvendigvis underrettes om dette. Tolletaten kan bidra med uttrekk av informasjon om tilbakeholdte varer fra tollsystemene, men informasjonen er ufullstendig og må deretter suppleres av tilsynsmyndighetene

som foretar den endelige beslutningen om en vare skal tilbakeholdes eller ikke.»

Det er etter departementets syn ikke nærmere regulert i bestemmelsen artikkel 25 nr. 6 hvilket organ i medlemsstaten som skal framlegge slik rapportering, og det er, slik departementet ser dette, opp til medlemsstatene selv å bestemme hvem som bør ha denne plikten. Artikkel 25 nr. 6 ber om statistikk på varer som er kontrollert av den myndigheten som har fått ansvaret etter artikkel 25 nr. 1, for Norges del Tolletaten. Det vil si varer som er kontrollert ved importen og det skal gis informasjon om varen ble frigitt for fri omsetning eller ikke. Departementet registrerer at Tolletaten er skeptisk til å ha oppgaven etter artikkel 25 nr. 6. Samtidig viser departementet til at det er Tolletaten som innehar mesteparten av informasjonen som skal rapporteres til EU-kommisjonen.

Departementet foreslår derfor at Tolletaten bør framlegge statistikken i tråd med forordningen artikkel 25 nr. 6 og gjennomføringsforordningen for statistikkrapportering – (EU) nr. 2021/1121. Det er imidlertid et felles ansvar å sørge for helheten i opplysningene som skal rapporteres til EU-kommisjonen. Tolletaten vil koordinere rapporteringen av nasjonal statistikk ved fortløpende registrering av opplysninger om tilbakeholdte varer gjennom året. Tilsynsorganene skal fortløpende formidle vurderinger og konklusjoner på tilbakehold innenfor forordningens rammer tilbake til Tolletaten.

Se forslag til EØS-vareloven § 4 annet ledd.

4 Overordnet om nasjonal myndighetsutøvelse etter artikkel 14

4.1 Myndigheter til nasjonale tilsynsorganer etter artikkel 14

Etter ny markedstilsynsforordning artikkel 14 nr. 1 skal medlemsstatene gi sine tilsynsorganer den markedstilsyns-, undersøkelses- og håndhevingskompetanse som er nødvendig for anvendelsen av denne forordningen og for anvendelsen av Unionens harmoniseringsregelverk. Bakgrunnen for bestemmelsen er at det av ulike grunner er forskjeller i hvordan tilsynsorgan håndhever vareregelverket. Slike forskjeller medfører at håndhevingen av det harmoniserte vareregelverket blir fragmentert, og at markedstilsynet er strengere i noen stater enn i andre. Dette kompliseres ytterligere av at det totalt er over 500 myndigheter i EØS som fører tilsyn med det sektorielle regelverket for varer som faller inn under forordningens virkeområde. Denne situasjonen kan potentielt skape ulike konkurransevilkår mellom virksomhetene, og også skape ubalanser i produktsikkerhetsnivået mellom stater.

Forordningens minimumskrav til tilsynsorganenes undersøkelses- og håndhevingskompetanse fremgår av forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til k. Artikkel 14 nr. 4 krever oppsummeringsvis at tilsynsorganene minst skal gis myndighet til å:

- kreve at markedsdeltakere legger frem relevant dokumentasjon og informasjon, jf. bokstav a, b og c,
- gjennomføre uanmeldt stedlig tilsyn og fysisk kontroll av varer, jf. bokstav d,
- gå inn i lokaler, områder eller transportmidler som markedsdeltakeren benytter, jf. bokstav e,
- innlede undersøkelser på eget initiativ, for å avdekke manglende samsvar med regelverket av varer, samt å få avsluttet regelbruddet, jf. bokstav f,
- kreve at markedsdeltakerne eliminerer risiko, herunder at de gjør nødvendige tiltak for å sørge for at varer bringes i samsvar med relevant regelverk, jf. bokstav g,
- gjøre hensiktsmessige tiltak hvor markedsdeltakeren ikke selv rydder opp, herunder å ha myndighet til å forby eller begrense tilgjengeliggjøring av en vare, eller kreve tilbakekalling eller tilbaketrekking, jf. bokstav h,
- ilegge sanksjoner i samsvar med artikkel 41, jf. bokstav i,
- anskaffe vareprøver, herunder under skjult identitet, til å undersøke vareprøvene, og til å foreta omvendt utvikling (at varen tas fra hverandre) for å avdekke om varen er i samsvar med regelverket, og for å innhente dokumentasjon, jf. bokstav j,
- kreve digitalt nettinnhold fjernet, eller at det vises en advarsel når det foreligger en alvorlig risiko og når ingen andre effektive midler er tilgjengelig, jf. bokstav k punkt i. I visse tilfeller skal tilsynsorganene kunne kreve at tilgangen til det nettbaserte grensesnittet begrenses, jf. bokstav k punkt ii.

4.2 Generelle skranker for nasjonal myndighetsutøvelse

Som nevnt i punktet over oppstiller forordningen krav til hvilken undersøkelses- og håndhevingskompetanse tilsynsorgan som minimum må ha, jf. artikkel 14 nr. 4. Forordningen oppstiller i artikkel 14 nr. 2 generelle skranker for disse myndighetene.

Etter forordningen artikkel 14 nr. 2 skal tilsynsorganene utøve undersøkelses- og håndhevingskompetanse etter artikkel 14 nr. 4 på en «hensiktsmessig og effektiv måte» og i samsvar med prinsippet om forholdsmessighet. I tillegg kreves det at tilsynsorganenes utøvelse av myndighet står i forhold til de faktiske og potensielle konsekvensene av manglende samsvar med regelverket. Videre lyder det: «Myndighet skal gis og utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, herunder prinsippene i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold, gjeldende prosessuelle garantier og Unionens regler for vern av personopplysninger, særlig [personvernforordningen]».

Forordningens fortale punkt 42 og punkt 68 understøtter også dette. Fortalepunkt 42 supplerer ved å nevne at «[v]edkommende myndigheter bør ta hensyn til alle fakta og omstendigheter i saken, og bør velge de mest hensiktsmessige tiltakene, det vil si de som er nødvendige for å håndtere overtredelsen som omfattes av denne forordningen. Disse tiltakene bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene bør stå fritt til å fastsette vilkår og begrensninger for utøvelsen av denne myndigheten i nasjonal rett. Dersom det i henhold til nasjonal rett for eksempel kreves forhåndstillatelse fra rettsmyndigheten i den berørte medlemsstaten for å få adgang til fysiske og juridiske personers lokaler, bør myndigheten til å få adgang til slike lokaler ikke utøves før en slik forhåndstillatelse er innhentet.» Departementet viser til at hensynene til ytringsfrihet og medienes frihet som nevnes i artikkel 14 nr. 2, gjør seg særlig gjeldende ved forordningens myndighet til å kreve fjernet digitalt nettinnhold etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k, se nærmere omtale i punkt 10.

De generelle skrankene etter artikkel 14 nr. 2 kommer i tillegg til vilkår som de konkrete myndighetene stiller, for eksempel at det må foreligge en «alvorlig risiko» eller at det er «ingen andre midler […] tilgjengelig», jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

4.3 Handlingsrom etter artikkel 14 nr. 3

Etter forordningen artikkel 14 nr. 3 kan medlemsstatene velge det håndhevingssystemet de anser som hensiktsmessig. Medlemsstatene bør fritt kunne velge om deres tilsynsorgan skal kunne utøve undersøkelses- og håndhevingskompetanse direkte på egne vegne, ved å søke bistand fra andre offentlige myndigheter/organer eller ved å henvise saken til vedkommende domstol, jf. bokstav a til c. Det samme fremgår også av forordningens fortale punkt 35.

Departementet går inn for at undersøkelses- og håndhevingskompetansen i all hovedsak utøves av de norske tilsynsorganene direkte. Imidlertid finnes det en særløsning knyttet til myndigheten til å kreve fjernet digitalt nettinnhold etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, der noen norske tilsynsorgan må fremme en begjæring til en domstol. For mer informasjon, se punkt 10 og særlig 10.7.

4.4 Håndhevingsplikt etter artikkel 16

I artikkel 16 settes det krav til hvilke tiltak tilsynsorganene skal gjennomføre når en vare utgjør en risiko for brukernes helse og sikkerhet eller den ikke er i samsvar med relevant regelverk, samt hva tilsynsorganet skal gjøre dersom markedsdeltakeren ikke følger opp.

Forordningen artikkel 16 nr. 1 lyder:

> «Markedstilsynsmyndighetene skal treffe hensiktsmessige tiltak dersom et produkt som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk, og som selv om det brukes i samsvar med sitt tiltenkte formål eller under rimelig forutsigbare forhold og er korrekt installert og vedlikeholdt a) vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare, eller b) ikke er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk.»

Etter ordlyden ser det ut som at tilsynsorganet har en *plikt* til å treffe hensiktsmessige tiltak når vilkårene etter artikkel 16 nr. 1 bokstavene a og b foreligger. Dette presiseres videre i artikkel 16 nr. 2:

> «Dersom markedstilsynsmyndighetene kommer til at forhold som nevnt i nr. 1 bokstav a) eller b) er til stede, skal de uten opphold kreve at den aktuelle markedsdeltakeren treffer hensiktsmessige og forholdsmessige korrigerende tiltak for å bringe tilfellet av manglende samsvar til opphør eller fjerne risikoen innen en frist som de fastsetter».

Når artikkel 16 nr. 1 og nr. 2 leses i sammenheng, oppstiller artikkel 16 med andre ord en aktivitetsplikt for tilsynsorganet dersom en vare ikke er i samsvar med harmoniseringsregelverket eller vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare. Ved første øyekast kan det se ut som at tilsynsorganet ikke vil ha et fritt skjønn med hensyn til hvorvidt et tiltak skal iverksettes, jf. særlig at de «uten opphold» må kreve gjennomført slike tiltak. Dette modifiseres noe der tiltak skal være «hensiktsmessige og forholdsmessige» etter artikkel 16 nr. 2. Dette kan tyde på et visst fritt skjønn, og særlig med tanke på ressursspørsmål må formuleringen etter departementets syn åpne for prioriteringer hos tilsynsorganet. Dette presumeres å være i tråd med det norske forvaltningsskjønnet, slik at dette ikke krever lovendring, og uansett må myndigheten som skal utøves tolkes i lys av forordningen når den inkorporeres. De korrigerende

tiltakene som markedsdeltakeren skal treffe er nærmere konkretisert i artikkel 16 nr. 3 uten at listen er uttømmende, jf. ordlyden «blant annet».

Artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b, jf. artikkel 16 nr. 2, legger også føringer for hvilke grunnvilkår som må være oppfylt for at tiltak *skal* iverksettes. Artikkel 16 regulerer følgelig hvilke tilfeller tilsynsorganene har en plikt til å reagere. For det første skal tiltak iverksettes når produktet «ikke er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk» (bokstav b), det vil si når produktregelverket er overtrådt. For det andre skal tiltak iverksettes dersom produktet «vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare» (bokstav a), selv om produktet er i samsvar med produktregelverket. Dette er nærmere omtalt i punkt 10.5.4 i relasjon til «alvorlig risiko» og myndigheten til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold. Grunnvilkårene er alternative, ikke kumulative. Tiltak *skal* følgelig iverksettes dersom ett av vilkårene er oppfylt. Etter departementets vurdering legger ikke artikkel 16 begrensninger på når tilsynsorganene *kan* iverksette visse typer tiltak. Undersøkelseskompetanser som opplysningskrav er eksempler på der tilsynsorganene typisk ikke vet om vilkårene etter artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b er oppfylt når myndigheten utøves. På den andre siden er håndhevingskompetanser som for eksempel sanksjonsbruk eller fjerning av digitalt innhold etter departementets vurdering mer inngripende og vil kreve at vilkår etter artikkel 16 nr. 1 er oppfylt.

5 Tilgang til informasjon og dokumentasjon

5.1 Gjeldende forordning

Etter gjeldende forordning artikkel 19 nr. 1 første ledd skal tilsynsorganene i tilstrekkelig omfang utføre egnede kontroller av produkters egenskaper ved dokumentkontroll og, der det er hensiktsmessig, fysisk kontroll og laboratorieundersøkelser på grunnlag av passende stikkprøver.

Tilsynsorganenes adgang til å kreve tilgang til slik informasjon fremgår av artikkel 19 nr. 1 annet ledd. Dersom tilsynsorganene anser det som nødvendig for å kunne utføre kontroll beskrevet i første ledd, kan de kreve at markedsdeltakerne gjør dokumentasjon og informasjon tilgjengelig, samt dersom det anses som nødvendig og berettiget, gis adgang til markedsdeltakernes lokaler og rett til å ta stikkprøver av produktene.

5.2 Ny forordning

I ny markedstilsynsforordning artikkel 14 nr. 4 bokstavene a, b og c er det fastsatt hvilken myndighet medlemsstatene minst skal gi de nasjonale tilsynsorganene når det gjelder å kunne kreve informasjon fra markedsdeltakerne. Formålet med å fastsette et minstekrav for hvilken myndighet tilsynene skal gis, fremgår av fortalens punkt 34:

> «For å sikre korrekt håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter bør markedstilsynsmyndighetene ha et felles sett av undersøkelses- og håndhevingsfullmakter; dette vil styrke samarbeidet mellom markedstilsynsmyndighetene og virke mer avskrekkende på markedsdeltakere som bevisst overtrer Unionens harmoniseringsregelverk.»

Etter ny forordning skal tilsynsorganene kunne pålegge markedsdeltakere å framlegge relevante dokumenter og tekniske spesifikasjoner, data eller opplysninger knyttet til varens samsvar med regelverket og de tekniske aspektene, i enhver form og format, og uavhengig av lagringsmåten eller lagringssted, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav a. Dette inkluderer også integrert programvare dersom det er nødvendig for å kunne vurdere varens samsvar med relevant regelverk. Tilsynsorganene skal også kunne ta eller få kopier.

Videre skal tilsynsorganet kunne pålegge markedsdeltakere å framlegge relevante opplysninger om informasjon om omsetningskjeden, nærmere opplysninger om distribusjonsnettet, opplysninger om antallet produkter på markedet og opplysninger om andre modeller av produktet som har de samme tekniske egenskapene som det aktuelle produktet, dersom dette er relevant for samsvaret med gjeldende krav i relevant regelverk, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav b.

Ny forordning søker også å sikre at tilsynsorganene har tilstrekkelig myndighet til å bedre kunne håndtere utfordringene økt internetthandel og dermed digitale verdikjeder medfører. Dette fremheves i forordningens fortale punkt 37 annet ledd:

> «Markedstilsynsmyndighetene bør kunne pålegge markedsdeltakerne, herunder dem som inngår i den digitale verdikjeden, å framlegge all nødvendig dokumentasjon, data og opplysninger.»

Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav c skal tilsynsorganet også kunne pålegge markedsdeltakerne å framlegge alle relevante opplysninger som er nødvendig for å kunne fastslå hvem som eier nettsteder, dersom disse opplysningene er relevante for gjenstanden for undersøkelsen.

5.3 Arbeidstilsynet

5.3.1 Gjeldende rett

Arbeidsmiljøloven § 18-5 slår fast at enhver som er underlagt tilsyn etter loven skal legge frem de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Det fremgår videre at tilsynsorganet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

5.3.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljøloven § 18-5 gir hjemmel til å kreve de opplysninger som er omtalt i ny markedstilsynsforordning artikkel 14 nr. 4 bokstav a og b. Ifølge ASDs vurdering i høringsnotatet omfatter hjemmelen i arbeidsmiljøloven § 18-5 alle opplysninger, data, relevante dokumenter, tekniske spesifikasjoner, innbygd programvare mv., uavhengig av hvor de befinner seg eller i hvilken form de befinner seg i.

ASD viste til at tilsynsorganene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c skal kunne kreve opplysninger fra markedsdeltakerne om hvem som eier et nettsted mv. Opplysningshjemmelen i arbeidsmiljøloven § 18-5 gjelder, ifølge ASD, for alle typer opplysninger som er nødvendige for utøvelsen av tilsynet. ASD vurderte derfor at opplysningshjemmelen også vil omfatte opplysninger om eierskapet av nettsteder, og at bestemmelsen derfor oppfyller etter artikkel 14 nr. 4 bokstav c. ASD foreslo ingen endringer i norsk rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser knyttet til dette punktet.

Departementet opprettholder derfor ASDs forslag fra høringsnotatet.

5.4 Direktoratet for byggkvalitet

5.4.1 Gjeldende rett

Plan- og bygningsloven §§ 29-7, 29-7a, 29-7b og 29-7c regulerer tilsyn med produkter, herunder heis og sikkerhetskomponenter til heis, samt reaksjoner og sanksjoner ved brudd på regelverket. Bestemmelsene er nærmere presisert i henholdsvis byggevareforskriften og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv.

Av byggevareforskriften § 22 og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. § 29, jf. plan- og bygningsloven § 29-7, fremgår tilsynsorganets opplysningshjemler ved tilsynet med forskriftene.

5.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) at ettersom det i byggevareforskriften § 22 heter at tilsynsorgan også skal kunne kreve «annen informasjon som er tilgjengelig», omfattes også tilgang til for eksempel innebygget programvare jf. forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a. KMD presiserte imidlertid at dette i utgangspunktet kun gjelder i den grad innebygget programvare er nødvendig for utøvelse av tilsyn med produktets egenskaper, slik som beskrevet i forordningen, jf. ordlyden i artikkel 14 nr. 4 bokstav a «i den utstrekning slik tilgang er nødvendig for å kunne vurdere om produktet er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk». KMD vurderte videre at forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser og sikkerhetskomponenter for heiser § 29 første ledd og byggevareforskriften § 22 første ledd, jf. plan- og bygningsloven §§ 29-7 første ledd og § 29-7a fjerde ledd, oppfyller forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav b. Direktoratet for byggkvalitet kan etter gjeldende rett kreve at markedsdeltakere oversender lister over markedsdeltakere de har kjøpt varen fra, samt markedsdeltakere de har solgt varen til.

KMD la videre til grunn at ordlyden i byggevareforskriften § 22 første ledd «annen informasjon som er tilgjengelig» omfatter opplysninger om eierskap til nettsider, og at det derfor ikke er nødvendig å presisere dette i forskriften for å sikre at bestemmelsen er i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav c. Tilsvarende gjelder for forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. § 29.

KMD vurderte at gjeldende rett dekker minimumskravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c. KMD foreslo ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder KMDs forslag fra høringsnotatet.

5.5 Direktoratet for medisinske produkter

5.5.1 Gjeldende rett

Det fremgår av lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr, som gjennomfører forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr og forordning (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk, at tilsynsorganene kan innhente nødvendige opplysninger og kreve at markedsaktørene og brukere legger fram dokumentasjon på at lovens krav er oppfylt, jf. lovens § 11 tredje ledd.

Videre fastsetter forskrift om medisinsk utstyr § 10 at produsent og autorisert representant på anmodning fra Direktoratet for medisinske produkter skal fremlegge all informasjon og dokumentasjon som er nødvendig for å vise at utstyret er i samsvar med kravene på norsk eller engelsk.

5.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) vurderte i høringsnotatet at gjeldende regelverk om medisinsk utstyr gir hjemmel til å kunne kreve de opplysninger som er omtalt i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a og b. Nærmere bestemt mente HOD at lov og forskrift om medisinsk utstyr dekker innhenting av opplysninger, data, relevante dokumenter, tekniske spesifikasjoner, innebygd programvare mv., uavhengig av hvor de befinner seg eller i hvilken form de befinner seg i. Videre anførte HOD at regelverket om medisinsk utstyr gir rettslig grunnlag for å kunne kreve at markedsdeltakerne gir relevant informasjon om leveransekjeden, om detaljer i distribusjonsnettverket, om antall varer på markedet etc.

HOD anså videre at lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 11 tredje ledd gir tilstrekkelig hjemmel til å kreve relevant informasjon fra markedsdeltakere som er nødvendig for å kunne fastslå eierskap til nettsider, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav c.

HOD vurderte derfor at gjeldende rett anses som dekkende for minimumskravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c. HOD foreslo dermed ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder derfor HODs forslag fra høringsnotatet.

5.6 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet

5.6.1 Gjeldende rett

Brann- og eksplosjonsvernloven § 33 første ledd og el-tilsynsloven § 5 fjerde ledd slår fast at enhver som er underlagt tilsyn etter loven skal legge frem de opplysningene som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Tilsynsorganet kan også bestemme i hvilken form opplysningene skal gis. Produktkontrolloven har en tilnærmet lik bestemmelse i § 5 første ledd som slår fast at enhver plikter etter pålegg å gi de opplysningene som er nødvendig for gjennomføring av gjøremål etter loven. Tilsynsorganet kan også etter produktkontrolloven bestemme i hvilken form opplysningene skal gis. Produktkontrolloven § 8 annet og tredje ledd gir tilsynsorganet rett til fri adgang til produkter som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, og til selv å undersøke slike produkter.

Brann- og eksplosjonsvernloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven gir hjemmel til å kreve «opplysninger som er nødvendig». Dette favner vidt. Det fremgår for eksempel av forarbeidene til produktkontrolloven at loven har til hensikt å gi det nødvendige formelle grunnlaget til å få frem informasjonen om produkter som er nødvendig for å vurdere helse- og miljøvirkninger ved produktet og de opplysningene som for øvrig er nødvendig for lovens gjennomføring, jf. Ot.prp. nr. 51 (1974–75) s. 41. Hjemmelen kan benyttes til å kreve opplysninger/dokumentasjon som vedkommende aktør sitter inne med, jf. Ot.prp. nr. 51 (1974–75) s. 91. Dersom det er behov for å fremskaffe nye opplysninger om et produkt som ikke omfattes av den alminnelige opplysningsplikten etter § 5 første ledd, gir produktkontrolloven § 5 annet ledd hjemmel til å kreve at markedsdeltakerne gjennomfører undersøkelser som er nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger. Tilsvarende bestemmelser som i produktkontrolloven § 5 annet ledd finnes i brann- og eksplosjonsvernloven § 35 første ledd og el-tilsynsloven § 11 tredje ledd.

Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven.

5.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) vurderte i høringsnotatet at de nevnte bestemmelsene i brann- og eksplosjonsvernloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven gir adgang til å kunne pålegge markedsdeltakerne å gi de opplysningene som er omtalt i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a og b, som blant annet relevante dokumenter, tekniske spesifikasjoner, data eller opplysninger om samsvar ved produktet mv., uavhengig av form, format eller hvor de er lagret, og informasjon om leveransekjeden, antall varer på markedet og om andre varemodeller. JD vurderte videre at bestemmelsene anses også å gi hjemmel til å kunne pålegge markedsdeltakerne å legge frem opplysninger om eier av et nettsted dersom

det anses som nødvendig, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav c.

Det ble videre vist til produktkontrolloven § 4 b som for øvrig gir tilsynsorganet adgang til å treffe enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføringen av visse bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Dersom det er nødvendig å kreve fremlagt opplysninger som nevnt i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c, eller kreve iverksettelse av undersøkelser for å fremskaffe slike opplysninger for at tilsynsorganet skal kunne gjennomføre effektivt produkttilsyn og sikre overholdelse av regelverket, kan produktkontrolloven § 4 b også benyttes for dette formålet.

JD viste også til forskrifter som gjennomfører EØS-vareregelverk og som gir utfyllende bestemmelser som vil bidra til å oppfylle forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a og b, herunder forskrift om elektrisk utstyr § 13 nr. 10 og § 20 samt leketøyforskriften § 7 nr. 5.

JD vurderte derfor i høringsnotatet at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i eksisterende regelverk har tilstrekkelig hjemmel til å kreve opplysninger i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstavene a til c.

Når det gjelder Miljødirektoratet, ble det vist til at det fører tilsyn med aktuelle EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven og har således samme myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. *Klima- og miljødepartementet* (KLD) vurderte i høringsnotatet at produktkontrolloven § 5 sammenholdt med §§ 4 b og 8 oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c fullt ut.

JD og KLD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Departementet opprettholder JD og KLDs forslag fra høringsnotatet.

5.7 Forbrukertilsynet

5.7.1 Gjeldende rett

Forbrukertilsynet fører tilsyn etter blant annet forbrukermerkeloven. Etter lovens § 6 annet ledd skal tilsynsorganet ha adgang til ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer som er merkepliktige etter forskrifter gitt i medhold av § 3. Tilsynsorganet har rett til å utta prøver til undersøkelse og kan kreve de opplysninger som er nødvendig for gjennomføring av tilsynet. Det presiseres ikke hva slags opplysninger som omfattes av opplysningsplikten, men den gjelder alle opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre tilsynsarbeidet. Det fremgår heller ikke av bestemmelsen hvem tilsynsorganene kan kreve opplysninger fra.

Forbrukertilsynets øvrige undersøkelses- og håndhevingskompetanse er regulert i markedsføringsloven (mfl.) kapittel 7. Etter mfl. § 34 første ledd plikter enhver å gi Forbrukertilsynet eller Markedsrådet de opplysningene disse krever for å kunne utføre sine gjøremål etter loven. Opplysningene kan kreves gitt skriftlig eller muntlig, innen en fastsatt frist. På samme vilkår kan alle typer informasjon og bærere av slik informasjon kreves utlevert. Forbrukertilsynet kan selv ta beslag i dokumenter og gjenstander, og ta kopier, som det finner påkrevet for å utføre sine gjøremål etter loven, så lenge og i det omfang det er nødvendig, jf. § 34 tredje ledd. Opplysningsplikten i markedsføringsloven § 34 favner vidt og gjelder alle forhold som har betydning i de sakene som er til behandling hos Forbrukertilsynet.

For Forbrukertilsynets tilsyn etter annen lovgivning enn markedsføringsloven er det i stor grad presisert eller lagt til grunn at Forbrukertilsynet håndhever regelverket ut fra myndigheten som er fastsatt i markedsføringsloven. Ved Forbrukertilsynets håndheving gjelder også det såkalte «lovstridsprinsippet». Ved håndheving ut fra lovstridsprinsippet i markedsføringsloven kan Forbrukertilsynet allerede i dag anvende håndhevingsreglene i markedsføringsloven. Lovstridsprinsippet innebærer at handelspraksis som strider mot preseptorisk spesiallovgivning som verner forbrukernes interesser, også kan være brudd på markedsføringslovens forbud mot uetisk markedsføring og urimelig handelspraksis, jf. mfl. §§ 2 og 6.

5.7.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet tolket Barne- og familiedepartementet (BFD) forbrukermerkeloven § 6 annet ledd slik at det kan kreves opplysninger fra «enhver». BFD vurderte videre at § 6 annet ledd annet punktum gir tilstrekkelig hjemmel for Forbrukertilsynet til å kunne kreve relevante dokumenter og opplysninger slik forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c krever, blant annet tekniske spesifikasjoner knyttet til varer, i enhver form og format, uavhengig av lagringsmåten, samt informasjon om leveransekjeden og antall varer på markedet. Dessuten mente BFD at bestemmelsen også gir hjemmel til å kunne kreve opplysninger

om eier av et nettsted dersom dette er nødvendige opplysninger for å gjennomføre tilsynsarbeidet.

Samtidig viste BFD til at det er ønskelig at Forbrukertilsynets undersøkelses- og håndhevingskompetanse er lik på alle områder som Forbrukertilsynet håndhever. Dette ble blant annet begrunnet med at Forbrukertilsynet i så fall kun vil ha ett regelsett å forholde seg til, hvilket vil være en fordel både for tilsynet og for tilsynssubjektene. Det ble også vist til at markedsføringsloven oppfyller kravene til undersøkelses- og håndhevingskompetanse som forordningen om forbrukervernsamarbeid (CPC-forordningen) oppstiller. Markedstilsynsforordningen oppstiller i stor grad de samme kravene til tilsynets undersøkelses- og håndhevingskompetanse som CPC-forordningen, ifølge BFD. BFD viste også til det såkalte «lovstridsprinsippet», som gjør at Forbrukertilsynet allerede i dag kan anvende håndhevingsreglene i markedsføringsloven ved brudd på forbrukermerkeloven.

BFD vurderte at opplysningsplikten etter markedsføringsloven § 34 første og annet ledd gir hjemmel til å kreve alle opplysningene som forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c krever. BFD foreslo en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7.

5.7.3 Høringsinstansenes syn

Kun *Forbrukertilsynet* har uttalt seg om dette i høringen. Instansen uttaler:

> «Forbrukertilsynet støtter Barne- og familiedepartementets forslag om en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med forskrifter gitt i medhold av loven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7. Vi er enige i at det er en fordel å forholde seg til ett regelsett, og at klarhetshensyn tilsier at det fremgår tydeligere i forbrukermerkeloven at Forbrukertilsynet kan fatte forbuds- og påbudsvedtak med tilhørende tvangsmulkt.
>
> Markedsføringslovens kapittel 7 har nylig blitt revidert for å oppfylle kravene til undersøkelses- og håndhevingskompetanse i forordning om forbrukervernsamarbeid (CPC-forordningen). Forbrukertilsynet støtter i den forbindelse Barne- og familiedepartementet sine vurderinger om at undersøkelses- og håndhevingskompetansen i markedsføringsloven oppfyller kravene i artikkel 14(4) markedstilsynsforordningen.»

5.7.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder BFDs forslag fra høringsnotatet om å ta inn en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7. Departementet merker seg at Forbrukertilsynet uttrykkelig støttet forslaget.

Se forslag til forbrukermerkeloven § 6 annet ledd.

5.8 Havindustritilsynet

5.8.1 Gjeldende rett

Som beskrevet i punkt 5.3.1 over, følger det av arbeidsmiljøloven § 18-5 at enhver som er underlagt tilsyn etter loven skal legge frem de opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Det fremgår videre at tilsynsorganet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Havindustritilsynet fører tilsyn med petroleumsvirksomhet og annen industrivirksomhet til havs, jf. arbeidsmiljøloven § 18-1 annet ledd. Videre følger det av arbeidsmiljøloven § 1-3 hvilke virksomheter til havs som er omfattet av loven. Ved lovendring 1. januar 2026 er det presisert at loven, i tillegg til petroleumsvirksomhet, også gjelder for fornybar energiproduksjon til havs, havbunnsmineralvirksomhet og CO_2-transport og -lagring.

I forlengelse av lovendringen i arbeidsmiljøloven § 1-3, pågår det et større arbeid i regi av Energidepartementet for å gjennomgå alle forskriftene under arbeidsmiljøloven for å avklare disses anvendelse for virksomhetene til havs. Havindustritilsynets myndighet som markedstilsyn vil som en konsekvens av dette arbeidet gjennomgås. Energidepartementet vil sende forslag til endringer i virkeområdebestemmelsene til forskriftene under arbeidsmiljøloven på høring våren 2026.

Havindustritilsynet fører også tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften (forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg) § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. De vurderinger som gjør seg gjel-

dende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 5.6 gjør seg derfor også for Havindustritilsynet for slike landanlegg og det henvises til omtalen der.

Havindustritilsynet fører tilsyn tilsvarende Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) etter forskrifter under ekomloven for «anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet, mineralvirksomhet og lagring av CO_2 på kontinentalsokkelen, anlegg og innretninger av enhver art for utnyttelse av fornybare energiressurser til havs etter havenergilovas virkeområde», jf. ekomloven § 1-3 første ledd. Se nærmere omtale av Nkoms myndighet i punkt 5.13 nedenfor.

5.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljøloven § 18-5 gir hjemmel til å kreve de opplysninger som er omtalt i ny markedstilsynsforordning artikkel 14 nr. 4 bokstav a og b, jf. beskrivelsen i punkt 5.3.2 over. Det ble videre vurdert at hjemmelen i arbeidsmiljøloven § 18-5 til å kreve opplysninger anses tilstrekkelig for å oppfylle forpliktelsen etter artikkel 14 nr. 4 bokstav c. Disse vurderingene gjelder også for Havindustritilsynet. ASD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser knyttet til dette punktet.

Departementet opprettholder derfor ASDs forslag fra høringsnotatet.

5.9 Helsedirektoratet

5.9.1 Gjeldende rett

Etter tobakksskadeloven § 35 er tilsynsansvaret etter loven hovedsakelig lagt til Helsedirektoratet.

Markedsdeltakernes opplysningsplikt er regulert i tobakksskadeloven § 38 første ledd. Her lyder det at «[e]nhver plikter etter pålegg av tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger som er nødvendige for å forebygge helseskader som bruk av tobakksvarer eller tobakkssurrogater medfører eller gjennomføre gjøremål etter loven.»

Lovens ordlyd omfatter også offentlige organer. Det følger av forarbeidene til tobakksskadeloven, Ot.prp. nr. 18 (2008–2009) under punkt 10.2 i merknaden til § 15 på side 48, som tilsvarer dagens § 38, at bestemmelsen bare gjelder de opplysninger en faktisk besitter, og at den ikke medfører at det må foretas undersøkelser osv.

Det presiseres ikke i lovteksten hva slags type opplysninger som omfattes av opplysningsplikten utover det at opplysningene må være «nødvendige». Det er likevel klart at plikten favner vidt, idet den gjelder alle opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre tilsynsarbeidet.

Tobakksskadeloven § 35 femte ledd gir tilsynsorganet hjemmel til å kunne foreta «slik gransking og besiktigelse som den finner nødvendig for å utføre sine gjøremål etter loven, herunder kreve utlevert og beslaglegge dokumenter, gjenstander, vareprøver eller annet, og gi de pålegg og treffe de vedtak som er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet».

5.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Etter Helse- og omsorgsdepartementets (HOD) vurdering i høringsnotatet har tilsynsorganene allerede hjemmel til å få tilgang til de opplysninger som kreves etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, nemlig at tilsynsorganene skal kunne kreve relevante dokumenter og tekniske spesifikasjoner knyttet til varens samsvar med regelverket. HOD viste til at opplysningsplikten etter tobakksskadeloven gjeldende § 38 favner vidt, idet den gjelder alle opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre tilsynsarbeidet. HOD vurderte at dette samsvarer med de opplysningene som skal kunne innhentes etter forordningen.

HOD vurderte videre at kravene som stilles i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav b for Helsedirektoratet antas å være ivaretatt av tobakksskadeloven kapittel 3A (§§ 16 d til 16 h) om sporingssystem for og sikkerhetsmerking av tobakksvarer. Bestemmelsene krever at alle aktører fra produsent til første detaljist skal ha en kode som legges inn i en felles EU-database, og at hvert produkt skal være påført en unik identifikasjonskode som skannes for hver forflytning, slik at varene kan spores fra produksjon til utsalgssted.

Når det gjelder tekniske forhold ved varene, viste departementet til at alle produsenter og importører plikter å rapportere på alle tobakksvarers ingredienser mv., jf. tobakksskadeloven § 38. Tilsvarende regulering gjelder også for urtebaserte røykeprodukter.

Når det gjelder artikkel 14 nr. 4 bokstav c om eierskap til nettsteder viste departementet til tobakksskadeloven § 38 første ledd som inneholder en generell hjemmel for informasjonsinnhen-

ting fra tilsynsorganene. Hjemmelen gir tilsynsorganene myndighet til å kreve relevant informasjon fra blant annet markedsdeltakere som er nødvendig for å kunne fastslå eierskap til nettsider.

HOD vurderte derfor at kravene til myndighet som følger av forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c er dekket i gjeldende rett. HOD foreslo ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder derfor HODs forslag fra høringsnotatet.

5.10 Justervesenet

5.10.1 Gjeldende rett

Justervesenet fører tilsyn med måleredskaper og veileder virksomheter for å sikre at det måles rett i Norge. Etter lov om målenheter, måling og normaltid § 23, kan Justervesenet kreve opplysninger fra enhver som «har oppgaver i forhold til målinger og måleredskaper», så lenge dette «er av betydning for tilsynet». I tillegg skal enhver som underlegges tilsyn etter loven sørge for å legge forholdene til rette for at tilsynet praktisk kan gjennomføres og gi den nødvendige bistand under tilsynet, jf. lovens § 24.

5.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet de overnevnte bestemmelsene oppfyller kravene som fremgår av forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c. Departementet foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder derfor sitt forslag fra høringsnotatet. Lovens § 23 anvendes ved behov for informasjon som er av betydning for tilsynet. Hvilken type informasjon som er av betydning endres over tid og digitalisering har medført at Justervesenet i enkelte tilfeller ber om informasjon knyttet til programvare.

5.11 Luftfartstilsynet

5.11.1 Gjeldende rett

Luftfartsloven § 13 a-1 første ledd gir Samferdselsdepartementet, luftfartsmyndigheten eller andre som utfører oppgaver på deres vegne, hjemmel til å pålegge nærmere bestemte personer å gi opplysninger som er nødvendig for å utføre deres oppgaver etter denne loven, eller etter forskrifter og enkeltvedtak gitt i medhold av loven. Bestemmelsen skal sikre muligheten til å innhente informasjon som grunnlag for egen saksbehandling, og er i tråd med norsk lovtradisjon formulert på en generell måte.

5.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Samferdselsdepartementet (SD) vurderte i høringsnotatet at bestemmelsen i luftfartsloven § 13 a-1 oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a og favner alle de typetilfellene som er listet opp der så lenge man legger til grunn at tilsyn etter markedstilsynsforordningen er en slik «oppgave» som nevnt i bestemmelsens første ledd. Samtidig vurderte departementet at den knappe ordlyden i gjeldende lov ikke tilfredsstiller forordningens krav til klarhet. SD foreslo derfor at luftfartsloven § 13 a-1 beholdes som den generelle hjemmelen for innhenting av informasjon som tilsynsorganet trenger, men at den omstruktureres noe og gjøres mer detaljert. Det ble i den sammenhengen vist til at bestemmelsen gjelder grunnleggende sett to ting, nemlig hvem som skal kunne gis pålegg om å gi opplysninger, og hva det skal kunne gis pålegg om. SD foreslo at disse to delene omhandles i to separate ledd.

Konkret foreslo SD å utvide listen over de personene som kan pålegges opplysningsplikt etter luftfartsloven § 13 a-1 første ledd nr. 1-3 med et nytt nr. 4 som viser til de «markedsdeltakerne» som er pliktsubjekter etter markedstilsynsforordningen. I tillegg foreslo SD å skyte inn et nytt annet ledd i § 13 a-1 som lister opp de ulike rettighetene (former for myndighet) som den kompetente myndigheten etter første ledd skal ha. SD foreslo at hovedregelen i dagens utforming av bestemmelsen, nemlig at den hjemler all den myndigheten som er nødvendig for å utføre de oppgavene som følger av loven, fremdeles skal gjelde og fremgå av innledningen til første ledd. Det foreslåtte nye annet ledd skal så gi eksempler eller konkretisering av den generelle myndigheten som følger av første ledd. SD vurderte at denne lovteknikken ville tilfredsstille kravet til konkrete og klare hjemler etter markedstilsynsforordningen uten å frata tilsynsorganene den myndigheten som følger av den mer generelt formulerte hjemmelen i gjeldende lov. SD foreslo videre å kombinere forordningens detaljeringsgrad til lovfor-

slaget med ytterligere eksempler i opplistingen, slik at bestemmelsen også egner seg som grunnlag for tilsyn innenfor andre saksfelt omfattet av luftfartsloven. SD foreslo med andre ord at den nye bestemmelsen skal gis generell anvendelse og ikke være begrenset til tilsyn etter markedstilsynsforordningen.

Når det gjelder forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav b og dens krav på opplysninger om omsetningskjeden mv., vurderte SD at bestemmelsens opplisting handler om fremgangsmåter som er så typiske for markedstilsyn at det kan virke fremmed å knytte dem til andre typer tilsyn enn de som er omfattet av markedstilsynsforordningen. SD vurderte derfor om disse fremgangsmåtene bare skulle gis ved tilsyn etter markedstilsynsforordningen. SD konkluderte allikevel med at bestemmelsen som gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav b i luftfartsloven bør gis generell anvendelse og dermed ikke begrense den til tilsyn etter markedstilsynsforordningen. SD la il grunn at behovet for bestemmelsens hjemler på andre tilsynsområder enn tilsyn etter markedstilsynsforordningen trolig vil være lite, men at det heller ingen skade er skjedd dersom den gjøres generell.

For så vidt gjelder forordningens krav om å kunne innhente opplysninger om eiere av nettsteder, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav c, var det SDs vurdering at bestemmelsen kan ses på som en forutsetning for bruken av de reaksjonsformene som er regulert i artikkel 14 nr. 4 bokstav k, nemlig fjerning av digitalt nettinnhold. SD foreslo at denne hjemmelen bør ha generell anvendelse innenfor luftfartslovens virkeområde. Her viste SD til luftfartsloven § 10-42 som gjelder tilsyn med passasjerrettigheter som følger av EØS-avtalen og som likner en del på den myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold etter markedstilsynsforordningen. SD mente at lovens § 10-42 ikke har en parallell til markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c, men at det bør være mulig å kombinere bruken av myndigheten etter bokstav c ved tilsyn etter § 10-42 og å bruke bokstav c dersom informasjon om hvem som eier en nettside er relevant etter andre typer tilsyn i medhold av loven. Med andre ord foreslo SD også her en generell anvendelse av bestemmelsen.

SD antok at betingelsen om at slik bruk må være «relevant» i slike saker er praktisk viktig. Samtidig viste SD til at det er enkelt å tenke seg at kunnskap om hvem som er rettighetshaverne til en nettside på en eller annen måte kan være relevant, uten at det er særlig viktig. SD mente derfor at relevansvurderingen må suppleres med en viktighets- eller forholdsmessighetsvurdering.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser i SDs høring på dette punktet.

Departementet opprettholder i all hovedsak SDs forslag fra høringsnotatet. Departementet har imidlertid revurdert sitt forslag til å supplere relevansvurderingen med en viktighets- eller forholdsmessighetsvurdering. Departementet viser her til at det ikke er nødvendig ettersom forholdsmessighet uansett alltid skal vurderes.

Se forslag til luftfartsloven § 13 a -1.

5.12 Mattilsynet

5.12.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova.

Matloven

Mattilsynet har etter matloven § 14 hjemmel til å kreve at virksomheten fremskaffer alle nødvendige opplysninger og dokumentasjon. Mattilsynet kan selv bestemme hvordan opplysningene skal gis, herunder form og detaljeringsgrad. Ved behov for fysisk tilgang har Mattilsynet hjemmel til dette i § 13. Matloven § 23 gir også hjemmel til å fatte vedtak som er nødvendige for å gjennomføre bestemmelsene i loven.

Det følger av bestemmelsen i matloven § 14 at «[v]irksomheten skal når tilsynsmyndigheten krever det, gi eller sende inn nødvendige opplysninger og prøvemateriale». Ordlyden angir ingen avgrensning av hvilke typer opplysninger som kan kreves avgitt, utover at det må dreie seg om «nødvendige opplysninger». Det følger videre av forarbeidene at bestemmelsen ikke må tolkes for snevert, jf. Ot.prp. nr. 100 (2002–2003) punkt 15 side 146 til 147. Innhentingen av opplysninger kan også være begrunnet i behovet for strategisk planlegging av tilsynsutøvelse og virkemiddelbruk og behov for endringer i regelverk mv.

Kosmetikklova

Kosmetikklova § 16 gir Mattilsynet hjemmel til å fatte nødvendige vedtak om å «forby utvikling, produksjon, import, tilarbeiding, distribusjon, eksport og omsetning av produkt, og om beslaglegging, destruksjon og stenging av verksemda». Kosmetikklova § 14 om varslings- og opplysningsplikt, gir videre hjemmel til å kreve nødvendige opplysninger m.m. for å få dokumentert overensstemmelse

med krav i regelverket. Adgang til innebygget programvare er ikke direkte regulert i kosmetikklova. Forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1 gjennomfører europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009 av 30. november 2009 om kosmetiske produkter (omtales som kosmetikkforordningen). I artikkel 7 i forordningen stilles det krav til identifikasjon av distributører og levering av kosmetiske produkt.

I kosmetikklova § 14 annet ledd fremgår det at «[v]erksemda skal, når tilsynet krev det, vederlagsfritt gi eller sende inn nødvendige opplysningar […]. Tilsynsorganet kan bestemme korleis opplysningane skal bli gitt, mellom anna når det gjeld form, detaljeringsgrad osv.». Ordlyden angir ingen avgrensning av hvilke typer opplysninger som kan kreves utover at det må dreie seg om «nødvendige opplysningar». Betraktningene som omtales ovenfor om matloven § 14 gjør seg også gjeldende for kosmetikklova. For øvrig gir forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1 som gjennomfører kosmetikkforordningen, herunder artikkel 10 om sikkerhetsvurdering, artikkel 11 om produktinformasjonsdokument og vedlegg I om sikkerhetsrapport for kosmetisk produkt, spesialbestemmelser som gjelder forhold som fremgår av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c for kosmetiske produkter.

5.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at Mattilsynet har tilstrekkelige hjemler i henholdsvis matloven og kosmetikklova til å kreve opplysningene i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

LMD viste til at ordlyden i matloven § 14 ikke angir noen avgrensning av hvilke typer opplysninger som kan kreves avgitt, utover at det må dreie seg om «nødvendige opplysninger». Videre ble det vist til Ot.prp. nr. 100 (2002–2003), der det slås fast at bestemmelsen er ment å omfatte også innhenting av opplysninger som gjøres som ledd i områdeovervåking. LMD viste til at opplysningsplikten er relativt vidtrekkende og la i sin vurdering i høringsnotatet til grunn at bestemmelsen omfatter opplysninger om eierskap til nettsider som nevnt i artikkel 14 nr. 4 bokstav c, og at det ikke er nødvendig å presisere dette nærmere.

LMD vurderte derfor at gjeldende rett anses dekkende for minimumskravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c. LMD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov på dette punktet.

HOD vurderte i høringsnotatet Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova. HOD viste til at opplysningsplikten i lovens § 14 ikke eksplisitt regulerer «innebygget programvare» som nevnes i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a. Samtidig viste HOD til at det basert på en konkret vurdering av hva som er nødvendig i det enkelte tilfellet vurderes at også dette er omfattet av lovens § 14. Det ble derfor konkludert med at Mattilsynet har tilstrekkelige hjemler til å kreve opplysninger etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a.

HOD vurderte videre at kosmetikklova § 14 sammen med forskrift 8. april 2013 nr. 391 om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1, jf. kosmetikkforordningen artikkel 7 om identifikasjon innenfor forsyningskjeden oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav b.

HOD viste videre til betraktningene og vurderingene knyttet til matloven § 14 og at disse også gjør seg gjeldende for kosmetikklova. HOD vurderte at kravet i kosmetikklova § 14 om å «sende inn nødvendige opplysningar» omfatter informasjon om eierskap til nettsider etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c, og at det ikke var nødvendig å presisere dette nærmere. Det ble også vist til forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1, jf. kosmetikkforordningen artikkel 10 om sikkerhetsvurdering, artikkel 11 om produktinformasjonsdokument og vedlegg I om sikkerhetsrapport for kosmetisk produkt, som er spesialbestemmelser i forhold til markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c.

HOD vurderte i høringsnotatet at gjeldende rett anses som dekkende for minimumskravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c. LMD og HOD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementene opprettholder derfor LMD og HODs forslag fra høringsnotatet.

5.13 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

5.13.1 Gjeldende rett

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) fører tilsyn med tjenester innen post og elektronisk kommunikasjon, blant annet etter lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon (ekomloven). I forskrift 20. desember 2024

nr. 3413 om delegering av myndighet etter lov om elektronisk kommunikasjon er departementets myndighet etter flere av lovens bestemmelser delegert til Nkom, deriblant § 15-2 første til fjerde ledd og § 15-3 første og annet ledd. I ekomloven § 15-2 fremgår hvilke opplysninger Nkom kan kreve ved tilsyn. Etter bestemmelsens første ledd kan det kreves opplysninger som er nødvendige for å gjennomføre bestemmelsene i loven, vedtak gitt i medhold av loven, eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til. Videre fremgår det av lovens § 15-3 første ledd at den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å sørge for at Nkom har uhindret adgang til elektronisk kommunikasjonsnett, tilhørende fasiliteter, lokaler og områder, og at nødvendig dokumentasjon skal gjøres tilgjengelig.

Av ekomloven § 15-3 annet ledd er det også presisert at den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å skaffe til veie radioutstyr, terminalutstyr og annet utstyr som tilsynsorganet ber om å få utlevert eller tilsendt for nærmere kontroll. Dette gjelder selv om utstyret ikke er tilgjengelig på lager, og slik overlevering skal være vederlagsfri.

I tillegg er det inntatt bestemmelser i forskrift 15. april 2016 nr. 377 om EØS-krav til radioutstyr § 12 fjerde ledd, forskrift 15. april 2016 nr. 378 om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon § 8 fjerde ledd og forskrift 15. april 2016 nr. 379 om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon § 6 fjerde ledd, som alle gir hjemmel til å kreve opplysninger om distribusjonskjeden.

5.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet) at den dagjeldende ekomloven (lov 4. juli 2003 nr. 83), samt bestemmelser i forskriftene omtalt ovenfor, ga Nasjonal kommunikasjonsmyndighet tilstrekkelig hjemmel til å kreve de opplysningene som det vises til i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

KMD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Ingen høringsinstanser har kommentert KMDs forslag fra høringsnotatet, og i likhet med ekomloven fra 2003 anses den nye ekomloven for å gi tilstrekkelig hjemmel. Departementet opprettholder derfor KMDs forslag fra høringsnotatet.

5.14 Norges vassdrags- og energidirektorat

5.14.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fører tilsyn med forskrift om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften), som er hjemlet i produktkontrolloven §§ 4, 4a og 8 og bærekraftige produkter-loven §§ 3 og 5. Videre fører NVE tilsyn med krav til energimerking av produkter, som er hjemlet i forbrukermerkeloven.

Økodesignforskriften

Når det gjelder tilsyn med økodesignforskriften, vises det til redegjørelsen av produktkontrolloven §§ 5 og 8 i punkt 5.6. Med hjemmel i produktkontrolloven § 4a, krever også økodesignforskriften at den ansvarlige oppbevarer samsvarserklæring og dokumentasjon for gjennomført samsvarsvurdering (teknisk dokumentasjon) i ti år etter fremstilling av det siste produktet som dokumentasjonen gjelder, jf. økodesignforskriften §§ 7 og 8. NVE kan pålegge den ansvarlige å stille slik dokumentasjon til rådighet, jf. økodesignforskriften § 42 annet ledd nr. 2.

For tilsyn med krav etter økodesignforskriften som er hjemlet i bærekraftige produkter-loven § 3, gir bærekraftige produkter-loven §§ 5 og 6 ytterligere kontrollhjemler.

Forbrukermerkeloven

Når det gjelder tilsyn med krav til energimerking av produkter, er energimerkeforordningen (EU) 2017/1369 gjennomført ved henvisning i forbrukermerkeloven § 3 a. Energimerkeforordningen inneholder en rekke plikter for leverandører og forhandlere, både til å samarbeide med tilsynsorganene og til å laste opp dokumenter i produktdatabasen EPREL, jf. artikkel 4 og artikkel 6 nr. 2. Forbrukermerkeloven § 6 annet ledd gir også tilsynsorganet hjemmel til å kreve nødvendige opplysninger.

5.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) at produktkontrolloven og økodesignforskriften gir Norges vassdrags- og energidi-

rektorat tilstrekkelig hjemmel til å kreve de opplysninger som det vises til i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c. OED vurderte videre at Norges vassdrags- og energimyndighet har tilstrekkelig hjemmel i forbrukermerkeloven til å kreve opplysningene som nevnes i artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c i forbindelse med tilsyn av energimerking av produkter.

OED foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder OEDs forslag fra høringsnotatet.

5.15 Sjøfartsdirektoratet

5.15.1 Gjeldende rett

Direktiv 2014/90/EU om skipsutstyr er gjennomført i norsk rett i forskrift om skipsutstyr. Forskriften fastsetter produktkrav både overfor rederier og overfor produsenter, representanter, importører og distributører (markedsdeltakere). Forskriften er hjemlet i skipssikkerhetsloven §§ 9, 32 og 45 som fastsetter at et skip skal utrustes slik at teknisk og miljømessig sikkerhet ivaretas, og kravene overfor markedsdeltakerne er utledet av dette. Pliktsubjektet i skipssikkerhetsloven er i de fleste tilfeller, med noen unntak, rederier.

Sjøfartsdirektoratet har i gjeldende forskrift om skipsutstyr § 8 og forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30 anledning til å kreve at produsenter eller deres representanter, importører og distributører utleverer all nødvendig informasjon og dokumentasjon på norsk eller engelsk for å vise at et produkt er i samsvar med kravene som stilles. I dagens regelverk finnes det ingen særregler som gir Sjøfartsdirektoratet eksplisitt myndighet til å pålegge markedsdeltakere å fremlegge relevante opplysninger som er nødvendig for å finne frem til hvem som er eier av nettsteder, dersom disse opplysningene er relevante for undersøkelsen. Bestemmelsene i nevnte forskrifter gir en så vid hjemmel at den favner all informasjon og dokumentasjon som anses som «nødvendig». Det er ikke satt noen skranker for hva som anses som nødvendig.

5.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo Nærings- og fiskeridepartementet en endring av skipssikkerhetsloven slik at det fremgår klart at også markedsdeltakere er pliktsubjekt etter loven, og at loven inneholder hjemmel for markedstilsyn rettet mot disse pliktsubjektene. Departementet slo fast at markedstilsyn med skipsutstyr ligger klart innen lovens formål som angitt i § 1, men vurderte at lovens saklige virkeområde i § 2 må endres. Departementet foreslo å endre lovens § 2 annet ledd bokstav d slik at det fremgår at Kongen kan gi forskrift om at loven skal gjelde for skipsutstyr som gjøres tilgjengelig på markedet for plassering om bord på EØS-skip. Departementet uttalte at en slik presisering av at loven også kan gjøres gjeldende for skipsutstyr som gjøres tilgjengelig på markedet, er viktig for at hjemmelen for markedstilsyn overfor markedsdeltakerne skal kunne gjelde uavhengig av om produktet er bestilt til eller plassert om bord på et fartøy, eller ikke. Dette fordi dersom skipsutstyr ikke oppfyller kravene som er stilt, er det viktig å kunne reagere på dette allerede når utstyret gjøres tilgjengelig på markedet. Departementet vurderte at det ikke var nødvendig å gjøre endringer i lovens § 3 om lovens geografiske virkeområde, da det fremgår klart av forslaget til § 2 annet ledd bokstav d hvilken tilknytning til Norge det aktuelle utstyret må ha for å omfattes av loven. Departementet viste her til at det i henhold til skipssikkerhetsloven og forskrift om skipsutstyr vil være utstyr som er gjort tilgjengelig på det norske markedet som vil kunne følges opp.

Departementet foreslo videre en generell hjemmel for markedstilsyn i skipssikkerhetsloven ny § 71 b. Skipssikkerhetslovens eksisterende regler om tilsyn, forvaltningstiltak og sanksjoner er rettet mot rederi, skipsfører og andre som har sitt arbeid om bord, og departementet vurderte at det var mer hensiktsmessig å innta plikter mot markedsdeltakere i egne bestemmelser i loven. I bestemmelsens første ledd foreslo departementet å fastslå at det fremgår at det skal føres tilsyn med at markedsdeltakere sørger for eller medvirker til at kravene til skipsutstyr oppfylles. Bestemmelsen skal både angi hjemmel for markedstilsyn, og klargjøre at markedsdeltakerne er pliktsubjekter etter loven. I samme ledd foreslo departementet at Kongen kan fastsette hvem som er tilsynsorganet.

I bestemmelsens annet ledd foreslo departementet en hjemmel for at departementet ved forskrift kan gi nærmere regler om tilsyn i tråd med kravene som fremgår av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4. Departementet vurderte at det i tråd med forskriftshjemmelen kunne fastsattes bestemmelser om markedstilsyn for skipsutstyr i forskrift om skipsutstyr.

I forslag til skipssikkerhetsloven § 71 b annet ledd bokstav b foreslo departementet en forskriftshjemmel slik at departementet kan gi nærmere regler om markedsdeltakernes plikt til å bistå tilsynsorganet, herunder fremlegge relevant informasjon. Dette for å sikre at tilsynsorganene har tilgang til all informasjon som nevnt i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

Departementet vurderte i høringsnotatet at hjemlene i gjeldende forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. og forskrift om skipsutstyr, supplert med den foreslåtte nye hjemmelen i skipssikkerhetsloven overfor markedsdeltakere, ville være dekkende for minimumskravene i markedstilsynsforordningen § 14 nr. 4 bokstav a, b og c.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder i det vesentlige sitt forslag fra høringsnotatet, med unntak av forslag til § 71 b annet ledd bokstav d og e, se nærmere i proposisjonens punkt 10.8.14 og 11.4.3. Departementet har i tillegg gjort endringer i forslaget for å tydeliggjøre at markedsdeltakere er pliktsubjekter etter loven. Det foreslås at lovens kapittel 11 får tittelen «Markedstilsyn med skipsutstyr», og inneholder nye §§ 70 a til 70 c. Ny § 70 a beskriver markedsdeltakerens plikter, og ny § 70 b beskriver markedstilsynet. I § 70 a presiseres det at også produsentens representant er en markedsdeltaker som har plikter etter loven. I § 70 b angis det at departementet kan fastsette hvem som er markedstilsynsorgan. Dagens kapittel 11 får nytt nummer 12.

Når det gjelder markedsdeltakernes plikt til å bistå tilsynsorganene vurderer departementet at det er tilstrekkelig med forskriftshjemmel i lov, mens de konkrete pliktene fastsettes i forskrift. Skipssikkerhetsloven er i stor grad en hjemmelslov, og løsningen er i tråd med eksisterende regelverk om skipsutstyr, hvor bl.a. skipsutstyrsdirektivets krav overfor markedsdeltakere er gjennomført på forskriftsnivå.

Ny § 70 b annet ledd bokstav b gir derfor hjemmel til å fastsette nærmere regler om plikt til å bistå tilsynsorganet, herunder fremlegge relevant informasjon. Forskriftshjemmelen tilsvarer høringens forslag til § 71 b annet ledd bokstav b.

Departementet mener at endringene i skipssikkerhetsloven, sammenholdt med gjeldende rett på området vil oppfylle kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 2 annet ledd bokstav d, § 70 a og § 70 b.

5.16 Statens jernbanetilsyn

5.16.1 Gjeldende rett

Virkeområdet i taubaneloven § 2 angir at loven gjelder for taubaner og all aktivitet knyttet til taubanevirksomhet. Det fremgår av forarbeidene at taubaneloven blant annet omfatter tilgjengeliggjøring av delsystemer og sikkerhetskomponenter for taubaneanlegg, jf. Prop. 162 L (2015–2016) punkt 7.1 side 14. I lovens § 3 bokstav b, er taubanevirksomhet definert som «foretak, enkeltpersonforetak eller forvaltningsorgan som har driftstillatelse for én eller flere taubaner».

I taubaneforskriften § 4-1 er taubaneforordningen (EU) 2016/424 inntatt som norsk rett. For produsent, importør og distributør skal de på begrunnet anmodning fra kompetente nasjonale myndigheter gi all informasjon og dokumentasjon som er nødvendig for å vise at delsystemet eller sikkerhetskomponenten er i samsvar med forordningen, jf. artikkel 11 nr. 9, 13 nr. 9 og 14 nr. 5.

Det er også en plikt for personen som er ansvarlig for taubaneanlegget til å fremlegge EU-samsvarserklæringen og andre dokumenter knyttet til delsystemers og sikkerhetskomponenters samsvar, samt dokumentasjonen om egenskapene til taubaneanlegget til myndigheten eller organet som er ansvarlig for å godkjenne taubaneanlegget, jf. artikkel 9 nr. 2.

Etter taubaneloven § 14 skal enhver som er underlagt tilsyn, uten hinder av taushetsplikt, legge frem opplysninger som tilsynsorganet mener er nødvendige for å kunne utføre tilsynet. Tilsynsorganet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis. Det er ingen begrensninger med henhold til hvilke opplysninger som kan kreves, forutsatt at de er nødvendige for tilsynet. Bestemmelsen omfatter også adgang til å kunne ta eller få kopier av informasjonen.

5.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet at tilsynet etter gjeldende rett har tilstrekkelig hjemmel for å kunne kreve at relevante dokumenter og tekniske spesifikasjoner knyttet til varens samsvar med regelverket og de tekniske aspektene, i enhver form og format, og uavhengig av lagringsmåten, gjøres tilgjengelig. Departementet la til grunn at dette også omfatter innebygget programvare og eierskap til nettsider dersom dette er nødvendig for å kunne utføre tilsynet.

Samferdselsdepartementet foreslo likevel en presisering av virkeområdet til taubaneloven, slik at det eksplisitt fremkommer at loven også omfatter delsystemer og sikkerhetskomponenter for taubaneanlegg. Dette for å tydeliggjøre hjemmelsgrunnlaget. i taubaneloven § 14. Departementet viste til «taubanevirksomhet» i lovens virkeområde § 2 og til definisjonen av begrepet i lovens § 3 bokstav b, der det ikke stilles krav om driftstillatelse for virksomheter som kun tilgjengeliggjør eller omsetter delsystemer eller sikkerhetskomponenter for taubaneanlegg.

Departementet foreslo noen endringer i taubaneloven § 14, slik at det også gis adgang til å innhente opplysninger fra andre, der det er nødvendig for å kunne utføre tilsynets oppgaver, og ikke bare fra enhver «som er underlagt tilsyn» slik ordlyden er per i dag. Med denne endringen, mente departementet, vil bestemmelsen i større grad harmoniseres med lovens § 11 annet ledd. Departementet begrunnet dette videre med at innhenting av opplysninger kan være begrunnet i tilsynets behov for å skaffe seg informasjon fra andre enn de konkrete tilsynsobjektene, for eksempel vil det også kunne være nødvendig å innhente opplysninger ved risikobasert tilsynsplanlegging, ved utarbeidelse av veiledninger eller behov for endringer i regelverk mv.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. *Statens jernbanetilsyn* har i sin uttalelse gitt uttrykk for at de støtter endringene som er foreslått i taubaneloven. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til taubaneloven § 2 første ledd og § 14.

5.17 Statens vegvesen

5.17.1 Gjeldende rett

Statens vegvesen fører tilsyn med flere av de 71 rettsaktene som omfattes av markedstilsynsforordningen. Disse rettsaktene gjelder i all hovedsak kjøretøytekniske regler som er gjennomført i eller i medhold av bestemmelser i vegtrafikkloven kapittel III. Statens vegvesens myndighet til å føre tilsyn på kjøretøyområdet er i dag hjemlet i lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven), etter delegasjonsvedtak av 17. juni 2016 nr. 700. For en redegjørelse av produktkontrolloven, se punkt 5.6 over.

Forordning (EF) nr. 1222/2009 om merking av dekk med hensyn til drivstoffeffektivitet og andre grunnleggende parametere er gjennomført i forskrift 17. desember 2012 nr. 1325 o/m merking av dekk vedrørende drivstoffeffektivitet m.m. (dekkmerkeforskriften) gitt med hjemmel i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven) § 3, § 6, § 7 fjerde ledd, § 8 og § 10 fjerde ledd. Myndigheten til å føre tilsyn med dekkmerking er regulert i forbrukermerkeloven § 6, samt i dekkmerkeforskriften §§ 2 og 3. For en nærmere gjennomgang av forbrukermerkeloven, se punkt 5.7.1 over.

5.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet viste Samferdselsdepartementet til Barne- og familiedepartementets og daværende Olje- og energidepartementets vurdering om at forbrukermerkeloven § 6 annet ledd annet punktum gir tilstrekkelig hjemmel til å kunne innhente relevante dokumenter og opplysninger slik markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c krever. Samferdselsdepartementet viste også til Justis- og beredskapsdepartementets vurdering om at produktkontrolloven § 5 sammenholdt med §§ 4b og 8 oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c fullt ut. Samferdselsdepartementet støttet disse vurderingene i høringsnotatet.

Departementet viste videre til at Statens vegvesen i dag fører tilsyn på mange områder i tillegg til markedstilsyn, hvor tilsynsorganet er regulert i bestemmelser gitt i medhold av vegtrafikkloven. For å sikre et mer brukervennlig og oversiktlig regelverk, foreslo departementet at reguleringen av Statens vegvesens tilsynsorgan i størst mulig grad samles i vegtrafikkloven. Derfor foreslo departementet en generell forskriftshjemmel for markedstilsyn i vegtrafikkloven ny § 19 d. Departementet viste til at dette vil innebære at Statens vegvesens hjemler for å utføre markedstilsyn på kjøretøyområdet, flyttes fra produktkontrolloven til vegtrafikkloven.

Departementets forslag til ny § 19 d i vegtrafikkloven var i høringsnotatet utformet som en forskriftshjemmel. Første ledd ble foreslått med en generell ordlyd som stadfester at Statens vegvesen fører tilsyn med at markedsdeltakere oppfyller de krav som er gitt i eller i medhold av bestemmelsene i vegtrafikkloven kapittel 3. I bestemmelsens annet ledd ble det foreslått en forskriftshjemmel for Samferdselsdepartementet til å gi nærmere regler om tilsyn i tråd med kravene som fremgår av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4. Departementet foreslo dermed at

de detaljerte bestemmelsene om markedstilsyn på Statens vegvesens sektorområde fremkommer i en ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. Det ble blant annet foreslått at Samferdselsdepartementet med hjemmel i bestemmelsens annet ledd bokstav b kan gi nærmere regler om markedsdeltakernes plikt til å bistå tilsynsorganet, herunder fremlegge relevant informasjon. Dette for sikre at tilsynsorganene gis tilgang til all informasjon som nevnt i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

Departementet foreslo samtidig en ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. I forskriftsforslaget § 5 om opplysnings- og medvirkningsplikt foreslo departementet i annet til fjerde ledd å innta bestemmelser som samsvarer med innholdet i artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c.

Departementet anførte at Statens vegvesen med dette vil ha tilstrekkelig hjemmel for å oppfylle kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav a til c, når vegtrafikkloven § 19 d og tilhørende forskrift trer i kraft.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet vurderer at det er tilstrekkelig med forskriftshjemmel i lov, mens de konkrete pliktene fastsettes i forskrift. Departementet viser i denne sammenheng til at vegtrafikkloven i hovedsak er en hjemmelslov, slik at lovbestemmelsen vil samsvare med eksisterende regelverk på vegtrafikkområdet. Samferdselsdepartementet vil kort tid etter behandlingen av proposisjonen i Stortinget fastsette ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy, med hjemmel i ny § 19 d.

Se forslag til ny § 19 d i vegtrafikkloven.

6 Stedlig tilsyn

6.1 Gjeldende forordning

Gjeldende forordning bruker ikke begrepet stedlig tilsyn, men fastslår i artikkel 19 nr. 1 annet ledd at tilsynsorganene skal «få adgang til markedsdeltakernes lokaler og rett til å ta nødvendige stikkprøver av produktene» når det er berettiget og nødvendig for at de skal kunne utføre sin virksomhet.

6.2 Ny forordning

Artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e har et innhold som er overlappende. De behandles derfor samlet.

I artikkel 14 nr. 4 bokstav d fremgår det at de nasjonale markedstilsynsorganene skal gis myndighet til å utføre uanmeldte inspeksjoner og fysiske undersøkelser av varer. Dette fremgår også av forordningens fortale punkt 38.

Markedstilsynsorganene skal ved slike inspeksjoner kunne gå inn i alle lokaler, eiendommer eller transportmidler som markedsdeltakeren benytter i sin virksomhet eller yrke, for å kunne avdekke manglende samsvar med regelverk eller for å samle dokumentasjon, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav e. Det fremgår av forordningens fortale punkt 39 at tilsynsorganene i forbindelse med stedlig tilsyn bør kunne kreve at en representant eller relevant ansatt hos den berørte markedsdeltakeren avgir forklaringer eller framlegger fakta, opplysninger eller dokumenter som gjelder gjenstanden for det stedlige tilsynet, og at de skal kunne registrere svarene fra vedkommende representant eller ansatt.

Bokstav e begrenser seg ikke til produksjonslokaler, lagre eller lignende hvor aktuelle varer befinner seg. Det kan tenkes at opplysninger om en vare befinner seg på andre steder, for eksempel på et kontor. Det er departementets forståelse at myndigheten etter bokstav d og e skal gjelde alle steder hvor den aktuelle markedsdeltakeren utøver sin virksomhet. Gjennomføringen av bestemmelsene må således ikke begrense seg til lokaler hvor varen oppbevares.

Myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e må ses i sammenheng med myndigheten til å få tilgang til opplysninger og dokumentasjon etter artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c. Blant annet skal markedstilsynsorganene etter artikkel 14 nr. 4 bokstav a kunne ta kopier av dokumenter og informasjon til bruk i saksbehandlingen når stedlige tilsyn gjennomføres. For myndighetene i bokstav a, b og c, se punkt 5. Forordningen oppstiller ikke krav om at tilsynsorganet skal kunne ta beslag i eiendeler eller dokumenter.

6.3 Arbeidstilsynet

6.3.1 Gjeldende rett

Etter arbeidsmiljøloven § 18-4 første ledd første punktum skal Arbeidstilsynet «til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven». I dette ligger blant annet at tilsynsmyndighetene ikke skal kunne hindres ved gjennomføringen av kontrollen. Eksempelvis kan ikke en virksomhet vise til interne retningslinjer om adgangsbegrensning på særskilte områder for å hindre tilsynspersonell adgang til disse», jf. Ot.prp.nr 67 (1999–2000) punkt. 5.3.1.2. Begrepet «ethvert sted» er vidt og må anses som fri tilgang til alle steder hvor det utføres arbeid. Dette dekker både arbeidssteder som går inn under loven, for eksempel et kontor, men også produksjonssteder for produkter. Bestemmelsen omfatter mulighet til å gjøre uanmeldte inspeksjoner for å gjennomføre fysisk kontroll av produkter, slik forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e krever.

6.3.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljølovens formulering i § 18-4 første ledd første punktum oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d. Videre anførte ASD at forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e

også anses dekket gjennom arbeidsmiljøloven § 18-4.

ASD vurderte at Arbeidstilsynet har tilstrekkelig hjemmel i eksisterende sektorregelverk til å tilfredsstille kravet i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e. ASD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder ASDs forslag fra høringsnotatet.

6.4 Direktoratet for byggkvalitet

6.4.1 Gjeldende rett

Direktoratet for byggkvalitet fører tilsyn med byggevarer, heiser og sikkerhetskomponenter til heiser. Det følger av plan- og bygningsloven § 29-7a fjerde ledd at «[t]ilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som er nødvendig for å kunne føre tilsynet. Enhver plikter etter krav fra tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger som er nødvendig for tilsynsmyndighetens gjennomføring av oppgaver etter denne bestemmelse.». Etter Kommunal- og distriktsdepartementets oppfatning gir lovens ordlyd også hjemmel til å gjøre uanmeldte tilsyn, slik forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d krever. Byggevareforskriften § 22 annet ledd og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. § 29 annet ledd, jf. plan- og bygningsloven § 29-7a fjerde ledd, åpner for stedlig tilsyn og hjemler også adgang til fysisk kontroll av produkter, herunder også heiser og sikkerhetskomponenter til heis.

6.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) at byggevareforskriften § 22 annet ledd og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. § 29 annet ledd regulerer tilsvarende forhold som artikkel 14 nr. 4 bokstav d. Selv om bestemmelsene ikke direkte regulerer at tilsyn kan være uanmeldt, anførte KMD at man ikke kan se noen forvaltningsrettslige regler som er til hinder for at tilsynet gjøres uanmeldt. Etter KMDs vurdering gir ordlyden i plan- og bygningsloven § 29-7a tilsvarende rekkevidde som forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e.

KMD vurderte dermed at Direktoratet for byggkvalitet har tilstrekkelig hjemmel i eksisterende sektorregelverk til å tilfredsstille kravet i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e. KMD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder i all hovedsak KMDs forslag fra høringsnotatet. Allikevel foreslår departementet at det i plan- og bygningsloven § 29-7a presiseres at tilsyn også kan gjøres uanmeldt. Departementet anser dette kun som kodifisering av allerede gjeldende rett.

Se forslag til endringer i plan- og bygningsloven § 29-7a.

6.5 Direktoratet for medisinske produkter

6.5.1 Gjeldende rett

Av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr (MDR) artikkel 93 og europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk (IVDR) artikkel 88, som er implementert i norsk rett i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 1, fremgår det at tilsynsorganene skal, for å foreta kontroller av utstyrets egenskaper og ytelse med henblikk på samsvar, utføre både anmeldte og ved behov uanmeldte inspeksjoner av lokaler som tilhører markedsdeltakere, samt leverandører og/eller underleverandører, og ved behov på anlegg som tilhører yrkesbrukere. For å kunne oppfylle forpliktelser etter loven vil det imidlertid være nødvendig for Direktoratet for medisinske produkter å kunne komme på uanmeldte tilsyn. Det påpekes imidlertid at systemrevisjoner vil være planlagte tilsyn.

Tilsynsorganet kan også kreve at markedsdeltakerne framlegger den dokumentasjon og informasjonen som er nødvendig for at myndighetene skal kunne utføre sine oppgaver, og, dersom det er berettiget, stiller til rådighet nødvendige stikkprøver av utstyr eller gir tilgang til utstyr vederlagsfritt. Videre fører Direktoratet for medisinske produkter tilsyn og fatter enkeltvedtak i samsvar med lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr, jf. forskrift om medisinsk utstyr § 19.

6.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) vurderte i høringsnotatet at tilsynshjemlene i forordning (EU) 2017/745 og forordning (EU) 2017/746 som er inkorporert i norsk rett i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 1, oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e. HOD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett på dette punktet. Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Direktoratet for medisinske produkter har i etterkant av høringen påpekt at ordlyden i markedstilsynsforordningen artikkel 14. nr. 4 bokstav e er tydeligere når det gjelder hva tilsynsorganet skal ha adgang til enn forordningene om medisinsk utstyr og lov om medisinsk utstyr. Det foreslås derfor å tydeliggjøre/utdype det som allerede følger implisitt av forordningene av medisinsk utstyr og lov om medisinsk utstyr § 11 i samsvar med ordlyden i markedstilsynsforordningen.

Se forslag til lov om medisinsk utstyr § 11.

6.6 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet

6.6.1 Gjeldende rett

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og det lokale elektrisitetstilsyn (DLE) er tilsynsorganet etter el-tilsynsloven, brann- og eksplosjonsvernloven og produktkontrolloven. Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven. Miljødirektoratet har således samme myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap etter denne loven.

El-tilsynsloven § 5 første ledd hjemler tilsynsorganet (DSB og DLE) uhindret adgang til anlegg og virksomhet underlagt loven til enhver tid. «Virksomhet» ble lagt til bestemmelsen ved lovendring 8. desember 2000 nr. 85 for å klargjøre at tilsynsorganet skal ha adgang til hele virksomheten. Endringen skulle sikre adgang til steder hvor det drives aktiviteter som omfattes av el-tilsynsloven, og til produkter som tilsynsorganene skal føre kontroll med, jf. Ot.prp. nr. 67 (1999–2000) punkt 5.3.1. «Virksomhet» vurderes å omfatte «transportmidler», jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav e. Det er ikke spesifisert særskilt i bestemmelsen at tilsyn kan være uanmeldte, men det er praksis i dag. For eksempel gjennomføres deler av markedskontrollen med elektriske produkter ved uanmeldte besøk hos relevante markedsdeltakere.

Etter el-tilsynsloven § 11 tredje ledd kan tilsynsorganet kreve at markedsdeltakerne fremlegger representativ prøve av et produkt eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere produktets egenskaper eller virkninger. Tilsynsorganet kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produkter.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 34 første ledd gir hjemmel for tilsynsorganet til å kreve adgang til ethvert sted, enhver innretning og kjøretøy som tilsynsorganet finner nødvendig for å kunne utføre tilsyn etter loven. Loven har også en tilsvarende bestemmelse som el-tilsynsloven § 11 tredje ledd, jf. brann- og eksplosjonsvernloven § 35 første ledd.

Produktkontrolloven § 8 annet ledd gir tilsynsorganet rett til fri adgang til bygning, transportmiddel, lager, innretning, område mv. hvor produkter som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse, befinner seg. Det er ikke spesifisert særskilt, men det er lagt til grunn at tilsynsorganet kan gjennomføre uanmeldte tilsyn i medhold av bestemmelsen. Det fremgår av § 8 tredje ledd at tilsynsorganet kan foreta nødvendig prøvetaking og kontroll med produkter. Etter loven § 5 annet ledd kan tilsynsorganet kreve at den som produserer, innfører eller omsetter produkt fremlegger representativ prøve av produktet vederlagsfritt eller sørger for eller bekoster undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere et produkts egenskaper og virkninger.

6.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) at el-tilsynsloven §§ 5 og 11 og brann- og eksplosjonsvernloven §§ 34 og 35 gir tilstrekkelig hjemmel til å gjennomføre uanmeldte tilsyn, fysisk kontroll av varer og til å gi tilsynsorganet tilgang til alle lokaler, områder eller transportmidler som markedsdeltakerne bruker slik forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e krever.

JD vurderte også at nevnte bestemmelser i produktkontrolloven samlet sett oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d). JD mente at det kan synes som artikkel 14 nr. 4 e) har et noe videre anvendelsesområde enn produktkontrolloven § 8 annet ledd ved å kreve at tilsynsorganet skal ha tilgang til alle lokaler, eien-

dommer eller transportmidler som benyttes i markedsdeltakerens virksomhet, ikke kun der produkter befinner seg. JD foreslo derfor å tydeliggjøre i produktkontrolloven § 8 annet ledd at tilsynsorganet også skal ha adgang til øvrige lokaler mv. som benyttes i næringsvirksomheten.

Klima- og miljødepartementet (KLD) sluttet seg i høringsnotatet til JDs vurdering.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder JD og KLDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til produktkontrolloven § 8 annet ledd.

6.7 Forbrukertilsynet

6.7.1 Gjeldende rett

Tilsynsorganet skal etter forbrukermerkeloven § 6 annet ledd ha adgang til ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer som er merkepliktig etter forskrifter gitt i medhold av § 3 og § 3 a. Tilsynsorganet har rett til å utta prøver til undersøkelse og kan kreve de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av tilsynet.

6.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Barne- og familiedepartementet (BFD) vurderte i høringsnotatet at forbrukermerkeloven gir tilstrekkelig hjemmel til å gjennomføre inspeksjoner og undersøke varer i samsvar med kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d. Det ble vist til at forbrukermerkeloven ikke stiller krav om at inspeksjoner må varsles på forhånd, og at den gir Forbrukertilsynet adgang til å gjennomføre stedlige kontroller på ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer.

Når det gjelder myndigheten etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e stilte BFD spørsmål ved om denne går lenger ved å kreve tilgang til alle lokaler, eiendommer eller transportmidler som benyttes i markedsdeltakerens virksomhet eller yrke. For å tydeliggjøre at Forbrukertilsynet kan kreve tilgang til alle steder som benyttes i markedsdeltakerens virksomhet, foreslo BFD at markedsføringslovens § 34 annet ledd får anvendelse ved tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i eller i medhold av forbrukermerkeloven. BFD viste til at denne bestemmelsen gir Forbrukertilsynet og Markedsrådet hjemmel til å undersøke alle lokaler, grunn, innretninger og utstyr, herunder transportmidler som den næringsdrivende bruker i sin næringsvirksomhet. Det kan videre anmodes om bistand fra politiet til å gjennomføre kontrollen. Det ble også vist til § 34 tredje ledd som gir myndighet til å selv ta beslag i dokumenter og gjenstander.

BFD vurderte at adgangen til å gjennomføre stedlige kontroller etter markedsføringsloven § 34 annet ledd vil oppfylle kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav e. Markedsføringsloven oppfyller følgelig også kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav d om å gjennomføre inspeksjoner og undersøke varer, ifølge departementet.

Som nevnt i punkt 5.7.4. foreslår departementet en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i eller i medhold av forbrukermerkeloven, etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7.

Det har ikke kommet noen konkrete høringsuttalelser på dette punktet. *Forbrukertilsynet* støtter i sin høringsuttalelse BFDs forslag om en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med forskrifter gitt i medhold av loven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7. Departementet merker seg at ingen høringsinstanser har uttalt seg kritisk til forslaget fra høringsnotatet.

Departementet opprettholder derfor BFDs forslag fra høringsnotatet.

6.8 Havindustritilsynet

6.8.1 Gjeldende rett

Som beskrevet i punkt 6.3.1. over, følger det av arbeidsmiljøloven § 18-4 første ledd første punktum at tilsynsorganet skal «til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven». § 18-4 omhandler eksplisitt Arbeidstilsynet, men gjelder også for Havindustritilsynet for sitt ansvarsområde jf. beskrivelse i punkt 5.8 over.

Arbeidsmiljøloven § 18-4 omfatter mulighet til å gjøre uanmeldte inspeksjoner for å gjennomføre fysisk kontroll av produkter, slik forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e krever. For mer omtale av hvordan § 18-4 er å forstå, vises det til omtalen i punkt 6.3.1 over.

Havindustritilsynet fører også tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven og eltilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. De vurde-

ringer som gjør seg gjeldende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 6.6 gjør seg derfor også for Havindustritilsynet for slike landanlegg og det henvises til omtalen der.

Havindustritilsynet fører også tilsyn tilsvarende Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) etter forskrifter under ekomloven for «anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet, mineralvirksomhet og lagring av CO2 på kontinentalsokkelen, anlegg og innretninger av enhver art for utnyttelse av fornybare energiressurser til havs etter havenergilovas virkeområde», jf. ekomloven § 1-3 første ledd. Se nærmere omtale av Nkoms myndighet i punkt 6.13 nedenfor.

6.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljøloven § 18-4 vil dekke forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e, jf. punkt 6.3.2 over. Disse vurderingene gjelder også for Havindustritilsynet. ASD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder ASDs forslag fra høringsnotatet.

6.9 Helsedirektoratet

6.9.1 Gjeldende rett

Etter tobakksskadeloven § 35 fjerde ledd pålegges registreringspliktige og bevillingshavere en plikt til å gi tilsynsorganene tilgang til lokaler (herunder varelager), nødvendige opplysninger, vareprøver og annen relevant bistand. I henhold til bestemmelsens femte ledd kan tilsynsorganene foreta slik granskning som den finner nødvendig, herunder kreve utlevert eller beslaglegge gjenstander og vareprøver.

6.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) vurderte i høringsnotatet at kravene som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e stiller, er oppfylt i gjeldende rett. Departementet viste også til at tobakksskadeloven ikke spesifiserer at kontrollene kan være uanmeldt, men at dette har vært forutsatt i praksis. HOD foreslo ingen endringer i norsk rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet.

6.10 Justervesenet

6.10.1 Gjeldende rett

Justervesenet har hjemmel for å føre tilsyn i lov om målenheter, måling og normaltid § 20. Etter lovens § 22 første ledd skal Justervesenet ha uhindret adgang til steder og innretninger når dette anses nødvendig for å føre tilsyn etter denne lov. Det kan videre kreves bistand fra politiet for å sikre slik adgang om nødvendig, jf. annet ledd.

I forskrift om krav til nettoinnhold i ferdigpakninger fremgår det i § 12 at Justervesenet har myndighet til å føre tilsyn med ferdigpakningene. Det fremgår av forskrift om krav til måleflasker § 3 annet ledd at Justervesenet har myndighet til å føre tilsyn med måleflasker, og at tilsynet utføres ved stikkprøver hos produsenten eller, dersom dette ikke er praktisk mulig, hos importøren eller dens representant.

6.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at tilsynsbestemmelsen i lov om målenheter, måling og normaltid § 20 åpner for at Justervesenet i stor grad selv avgjør hvordan det føres tilsyn, ut fra hva som anses som hensiktsmessig. Departementet vurderte at lovens §§ 20 og 22 samlet sett oppfyller kravene etter forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e.

Departementet viste videre til tilsynsbestemmelsene i forskrift om krav til nettoinnhold i ferdigpakninger § 12 og forskrift om krav til måleflasker § 3, og vurderte at bestemmelsene innebærer at det ligger innenfor tilsynsorganenes handlingsrom å avgjøre hvorvidt tilsynet varsles eller ikke. Departementet viste til at bestemmelsene også gir hjemmel til å utføre fysiske kontroller, og vurderte at disse samlet sett gir tilstrekkelig hjemmel til å oppfylle kravene som stilles i forordningen i artikkel 14 nr. 4 bokstav d. Departementet vurderte videre at myndigheten etter forskrift om krav til måleflasker § 3 annet ledd omfatter i praksis alle markedsdeltakerne det vil være relevant å føre tilsyn hos i henhold til det aktuelle direktivet

som forskriften gjennomfører. Departementet foreslo ingen endringer i norsk rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet.

6.11 Luftfartstilsynet

6.11.1 Gjeldende rett

Etter luftfartsloven § 7-26 tredje ledd skal foretak som mottar avgifter som betaling for flyplasstjenester og flysikringstjenester legge til rette for inspeksjoner og besiktigelser, herunder kontroller på stedet, som foretas av luftfartsmyndigheten eller et annet organ som opptrer på luftfartsmyndighetens vegne. Videre skal luftfartsmyndigheten etter bestemmelsens tredje punktum nr. 4 uten hinder av taushetsplikt ha rett til å kreve adgang til relevant eiendom, områder eller transportmidler. Bestemmelsen gjelder for tilsyn med fastsetting av avgifter. Luftfartsloven har ikke en tilsvarende bestemmelse med generelt anvendelsesområdet som tilsvarer markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e.

6.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo Samferdselsdepartementet (SD) å gjennomføre forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e ved å innarbeide nye hjemler i forslaget til ny § 13 a-1 i luftfartsloven. Det ble foreslått separate bestemmelser for å beholde skillet mellom bokstavene, for å være sikker på at markedstilsynsforordningen blir fullstendig gjennomført.

Når det gjelder gjennomføringen av bokstav e, foreslo SD å innlede gjennomføringsbestemmelsen i luftfartsloven med en mer generelt formulert bestemmelse. Målet var å bygge bro mellom behovet for en bestemmelse som er anvendbar innenfor hele luftfartslovens virkeområde og behovet for presis gjennomføring av forordningen. SD mente at opplistingen i bokstav e er tilpasset markedstilsyn og kan virke fremmed i en generell tilsynsbestemmelse. SD foreslo noen mindre justeringer i gjennomføringsbestemmelsen sammenlignet med forordningsteksten.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om forslaget i høringsnotatet. Departementet opprettholder derfor SDs forslag i høringsnotatet.

Se forslag til luftfartsloven ny § 13 a-1.

6.12 Mattilsynet

6.12.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova.

Matloven

Matloven § 23 gir hjemmel til å føre tilsyn og fatte vedtak. Bestemmelsen gir også hjemmel til å føre fysisk tilsyn på stedet. Etter europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll og annen offentlig virksomhet som gjennomføres for å sikre anvendelsen av næringsmiddel- og forvareregelverket samt regler for dyrs helse og velferd, plantehelse og plantevernmidler (kontrollforordningen) artikkel 9 nr. 4, som er gjennomført i forskrift om offentlig kontroll for å sikre etterlevelse av regelverket for mat, fôr, plantevernmidler, dyrehelse og, skal den offentlige kontrollen som hovedregel gjennomføres uten forhåndsvarsel. Et praktisk unntak fra dette er revisjoner siden virksomhetene må involveres i planleggingen av disse. Matloven § 13 gir hjemmel for at virksomheten skal gi Mattilsynet tilgang til sted eller lokale der det foregår virksomhet omfattet av loven.

Kosmetikklova

Kosmetikklova § 16 gir hjemmel til å føre tilsyn. Bestemmelsen viser til at tilsynet kan fatte nødvendige vedtak blant annet om å forby produksjon, import eller om destruksjon og stenging. Loven angir ikke konkret hvordan tilsynet skal utføres, men dette må vurderes av tilsynet ut fra hva som er nødvendig, enten det er fysiske, stedlige tilsyn eller tilsyn basert på dokumentasjon, og om det skal være varslede eller uanmeldte tilsyn. Revisjoner krever for eksempel planlegging også for virksomhetene og må derfor varsles på forhånd. Etter forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1, jf. kosmetikkforordningen artikkel 22 om kontroll på markedet, skal revisjoner og vurderinger foretas minst hvert fjerde år. Kontrollene skal være hensiktsmessige og i passende omfang. Prøvetaking og analyse er regulert nærmere i forordningen artikkel 12.

Kosmetikklova § 13 gir hjemmel til at virksomhetene skal gi Mattilsynet tilgang til sted eller lokale der det foregår virksomhet omfattet av loven. Loven omfatter i henhold til § 2 alle forhold

relatert til «utvikling, produksjon, import, tilarbeiding, distribusjon, eksport og omsetning» av kosmetikk og kroppspleieprodukt. Videre omfatter loven «alle forhold i samband med produksjon av materiale og gjenstandar som er bestemte til å kome i kontakt med eller kan ha innverknad på produkta». All omsetning i kommersielt øyemed omfattes.

6.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) vurderte i høringsnotatet at eksisterende hjemler i matloven og kosmetikklova oppfyller markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d om uanmeldte inspeksjoner og e om fysiske undersøkelser av varer. Derfor foreslo HOD og LMD ingen endringer i norsk rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Departementene opprettholder HOD og LMDs forslag fra høringsnotatet.

6.13 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

6.13.1 Gjeldende rett

Ekomloven § 15-1 første ledd gir Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) (etter delegasjon) hjemmel til å føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt, herunder gjennomføre stikkprøver uten forhåndsvarsel og annen kontroll. Videre gir § 15-2 første ledd hjemmel til å kreve opplysninger fra enhver når det er nødvendig for å gjennomføre bestemmelsene i loven, vedtak i medhold av loven, eller forpliktelser som følger av internasjonale overenskomster som Norge har sluttet seg til. I ekomloven § 15-3 første ledd fremgår det at den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å sikre en uhindret adgang til lokaler, områder mv. og en plikt til å gjøre nødvendig dokumentasjon og informasjon tilgjengelig for tilsynsorganene. Av ekomloven § 15-3 annet ledd er det også presisert at den som er gjenstand for tilsyn har plikt til å skaffe til veie radioutstyr, terminalutstyr og annet utstyr som tilsynsorganet ber om å få utlevert eller tilsendt for nærmere kontroll. Dette gjelder selv om utstyret ikke er tilgjengelig på lager, og slik overlevering skal være vederlagsfri.

I de tilhørende utstyrsforskriftene som er gitt med hjemmel i ekomloven § 13-1 er den sistnevnte plikten også gjentatt, se for eksempel forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon § 17 annet ledd.

6.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og distriktsdepartementet (KMD) (nåværende Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet) at bestemmelsene i ekomloven av 2003 og tilhørende forskrifter gir Nkom tilstrekkelig hjemmel til å oppfylle kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e. KMD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Etter departementets syn er gjeldende rett i tråd med kravene i forordningen og departementet opprettholder derfor forslaget fra høringsnotatet.

6.14 Norges vassdrags- og energidirektorat

6.14.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er delegert myndighet etter produktkontrolloven i forbindelse med tilsyn av økodesignkrav hjemlet i loven § 4 a. Det vises til punkt 6.6.1 for en nærmere omtale av produktkontrolloven.

NVE fører også tilsyn med noen av bestemmelsene i forbrukermerkeloven. Det vises til punkt 6.7.1 for en nærmere omtale av forbrukermerkeloven.

6.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet sluttet daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) seg til Justis- og beredskapsdepartementets vurdering av at produktkontrolloven langt på vei oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen på dette punktet. OED sluttet seg også til at produktkontrolloven § 8 annet ledd endres, slik at tilsynsmyndighetene får tilgang til alle lokaler den næringsdrivende benytter seg av i sin virksomhet, ikke bare der produktene befinner seg.

Når det gjelder tilsyn etter forbrukermerkeloven, foreslo OED å klargjøre hjemmelsgrunnlaget

ved å presisere i lovens § 6 annet ledd at tilsynsorganet skal ha tilgang til alle lokaler, arealer og transportmidler som benyttes i næringsvirksomheten, ikke bare steder der produkt befinner seg. Ut over dette vurderte OED at eksisterende regelverk gir Norges vassdrags- og energidirektoratet den myndighet som kreves etter artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder OEDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til forbrukermerkeloven § 6 annet ledd.

6.15 Sjøfartsdirektoratet

6.15.1 Gjeldende rett

Etter forskrift om skipsutstyr § 8 annet ledd første punktum har Sjøfartsdirektoratet hjemmel til å be om tilgang til produsentens lokaler og til å be om produktprøver for kontroll. Bestemmelsen omfatter ikke andre pliktsubjekter enn produsenten.

Forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30 gir samme hjemmel for tilgang til markedsdeltakerens lokaler og mulighet for stikkprøver for produktkontroll.

6.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet vurderte i høringsnotatet at hjemmelsgrunnlaget i forskrift om skipsutstyr § 8 må endres slik at den også omfatter andre markedsdeltakere enn produsenten for å oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d. Departementet foreslo derfor å endre forskriften slik. Angående forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30, vurderte departementet at hjemmelen er tilstrekkelig til å oppfylle kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav d, og foreslo ingen endringer.

Når det gjelder artikkel 14 nr. 4 bokstav e, vurderte departementet at denne bestemmelsen kan synes å gi tilsynsorganet en noe mer omfattende adgang til steder hvor det kan gjøres undersøkelser, og at en slik hjemmel til å gjøre undersøkelser ikke finnes tilsvarende verken i forskrift om skipsutstyr eller i forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. Departementet viste til at sistnevnte forskrift er hjemlet i produktkontrolloven som åpner opp for at tilsynsorganet skal ha fri adgang til bygning, transportmiddel, lager, innretning, område mv., jf. § 8 annet ledd. Departementet viste til vurderingene knyttet til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskaps tilsynsområde, se punkt 6.6 i denne proposisjonen. Der viste departementet til at produktkontrolloven 8 annet ledd foreslås utvidet, og at det derfor er tilstrekkelig å utvide forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30 ved å tilføye et nytt ledd som gir tilsynshjemmel som kreves i artikkel 14 nr. 4 bokstav e.

Når det gjaldt forskrift om skipsutstyr, viste departementet til at denne er hjemlet i skipssikkerhetslovens § 9, § 32 og § 45. Det ble videre vist til forslag om å fastsette en ny hjemmel i skipssikkerhetsloven, se punkt 5.15 i denne proposisjonen, hvor det foreslås at dagens forskriftsbestemmelse om markedstilsyn i forskriftens § 8 hjemles i en ny bestemmelse i skipssikkerhetsloven. Departementet foreslo en forskriftshjemmel i § 71 b annet ledd bokstav a som ville gi departementet myndighet til å gi nærmere regler om tilsyn med markedsdeltakere, herunder om uanmeldt tilsyn og adgang til lokaler, arealer eller transportmidler. I tillegg ble det foreslått å endre forskriftens § 8 ved å innta en slik tilsynshjemmel som kreves i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet, med de endringer som er beskrevet i punkt 5.15. Nytt forslag til § 70 b annet ledd bokstav a tilsvarer høringens § 71 b annet ledd bokstav a. Departementet vil kort tid etter stortingsbehandling av proposisjonen fastsette disse forskriftsendringene. Det vises til at departementet vil ha hjemmel til dette i skipssikkerhetsloven § 70 b annet ledd bokstav a og produktkontrolloven § 8 annet ledd. Det tas sikte på samtidig ikrafttredelse som øvrige bestemmelser som gjennomfører markedstilsynsforordningen.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 70 b annet ledd bokstav a og produktkontrolloven § 8 annet ledd.

6.16 Statens jernbanetilsyn

6.16.1 Gjeldende rett

Etter taubaneloven § 13 første ledd første punktum, har tilsynsorganet til enhver tid uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven. «Ethvert sted» vil normalt være selve taubanen, taubaneanlegget eller taubanevirksomheten, samt andre områder som kan knyttes til taubaner, jf.

forarbeidene Prop. 162 L (2015–2016) punkt 15 merknad til § 13.

Taubaneregelverket har ingen uttrykkelig adgang for tilsynsorganet til å gjennomføre fysiske kontroller. En slik adgang må i så fall utledes av taubanelovens §§ 13 og 14 om Statens jernbanetilsyns adgang til virksomheten og krav om opplysninger.

6.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at eksisterende hjemmelsgrunnlag i taubaneloven er tilstrekkelig når det gjelder adgang til uanmeldte inspeksjoner i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d. SD viste videre til dets forslag til presisering av taubanelovens virkeområde, se punkt 5.16 i denne proposisjonen.

SD foreslo å presisere i taubaneloven § 13 at tilsynsorganet gis myndighet til å gå inn i alle lokaler, eiendommer eller transportmidler som markedsdeltakeren benytter i sin virksomhet eller yrke for å kunne avdekke manglende samsvar med regelverket eller for å samle dokumentasjon. For øvrig foreslo SD at begrepet «taubanevirksomhet» i bestemmelsen erstattes med begrepet «virksomhet», slik at bestemmelsene om representasjon under tilsyn også omfatter tilsyn med markedsdeltakerne.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. *Statens jernbanetilsyn* har i sin uttalelse gitt uttrykk for at de støtter endringene som er foreslått i taubaneloven.

Departementet opprettholder SDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til taubaneloven § 13.

6.17 Statens vegvesen

6.17.1 Gjeldende rett

Statens vegvesen fører tilsyn med blant annet dekkmerkeforskriften som er gitt med hjemmel i forbrukermerkeloven, samt markedstilsyn på kjøretøyområdet som er hjemlet i produktkontrolloven etter delegasjonsvedtak av 17. juni 2016 nr. 700. Det vises til redegjørelsen under punkt 6.6.1 om tilsyn etter produktkontrolloven, samt punkt 6.7.1 om tilsyn etter forbrukermerkeloven.

6.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo Samferdselsdepartementet (SD) en generell forskriftshjemmel for markedstilsyn i vegtrafikkloven ny § 19 d for å gjennomføre markedstilsynsforordningen, se punkt 5.16.2 i denne proposisjonen.

I forslag til § 19 d annet ledd bokstav a foreslo SD en hjemmel til å gi nærmere regler om tilsyn med markedsdeltakere, herunder om uanmeldt tilsyn og om adgang til lokaler, arealer eller transportmidler.

I SDs forslag til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. § 4 i høringsnotatet fremgikk det at Statens vegvesen som tilsynsorganet, kan anskaffe og undersøke produkter, herunder omvendt utvikling for å avdekke manglende samsvar med regelverket og for å innhente dokumentasjon til bruk i saksbehandlingen. SD foreslo at det fremgår i forskriften at slike tilsyn kan skje uanmeldt.

I forslag til forskriftens § 5 første ledd fremgikk det at markedsdeltakere skal bistå tilsynsorganet slik det er nødvendig for å gjennomføre tilsyn, herunder gi tilsynsorganet adgang til alle lokaler, eiendommer eller transportmidler som markedsdeltakeren benytter i sin virksomhet eller yrke, for å kunne avdekke manglende samsvar med regelverk.

SD mente at disse bestemmelsene vil sikre at Statens vegvesen vil ha hjemmel som oppfyller kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e, når vegtrafikkloven § 19 d og forskriften trer i kraft.

SD foreslo videre at det for tilsyn med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009 om merking av dekk med hensyn til drivstoffeffektivitet og andre grunnleggende parametre presiseres i forbrukermerkeloven § 6 a første ledd første punktum at tilsynsorganet skal ha tilgang til alle lokaler, arealer og transportmidler som benyttes i næringsvirksomheten, ikke bare steder der produkt befinner seg. Dette fordi tilsyn med forordningen, ifølge departementet, krever det.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser.

Departementet opprettholder SDs forslag fra høringsnotatet. Departementet vil etter stortingsbehandling av proposisjonen fastsette ovennevnte forskriftsendringer, med hjemmel i ny § 19 d. Det siktes til samtidig ikrafttredelse som øvrige bestemmelser som gjennomfører markedstilsynsforordningen.

Se forslag til forbrukermerkeloven § 6 a første ledd første punktum.

7 Undersøkelser

7.1 Gjeldende forordning

Etter gjeldende markedstilsynsforordning artikkel 19 nr. 1 skal markedstilsynsorganene i tilstrekkelig omfang utføre egnede kontroller av produkters egenskaper ved dokumentkontroll og, der det er hensiktsmessig, fysisk kontroll og laboratorieundersøkelser på grunnlag av passende stikkprøver. I den forbindelse skal de ta hensyn til gjeldende prinsipper for risikovurdering, klager og annen informasjon. Videre kan markedstilsynsorganene kreve at markedsdeltakerne gjør den dokumentasjonen og informasjonen tilgjengelig som myndighetene anser som nødvendig for at de skal kunne utføre sin virksomhet, samt, når det er nødvendig og berettiget, å få adgang til markedsdeltakernes lokaler og rett til å ta nødvendige stikkprøver av produktene.

7.2 Ny forordning

Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav f skal de nasjonale tilsynsorganene gis myndighet til selv å kunne ta initiativ til å igangsette undersøkelser, med henblikk på å avdekke og avslutte regelbrudd. Det samme fremgår også av forordningens fortale punkt 36. Myndigheten til å utføre undersøkelser er nærmere utdypet i artikkel 11 nr. 3.

7.3 Departementets forståelse av myndigheten

Undersøkelseskompetanse i bokstav f kan synes å gli noe over i de øvrige bokstavene. Etter departementets forståelse ligger det som et premiss at en undersøkelse er igangsatt der hvor øvrige bokstaver i artikkel 14 anvendes. Myndighet til å pålegge tiltak for å bringe brudd til opphør er nedfelt i bokstav g. Etter departementets vurdering ligger altså den selvstendige betydningen av bokstav f i at tilsynsorganet selvstendig skal kunne utøve sin myndighet. De skal således ikke være avhengig av anmodninger fra andre aktører.

7.4 Arbeidstilsynet

7.4.1 Gjeldende rett

At Arbeidstilsynet etter eget initiativ kan igangsette undersøkelser følger implisitt av arbeidsmiljøloven § 18-1, hvor etaten gis myndighet til å føre tilsyn med bestemmelsene i og i medhold av arbeidsmiljøloven. Lovens kapittel 18 hjemler en rekke virkemidler som Arbeidstilsynet kan benytte for å avdekke manglende samsvar med regelverket og bringe dette til opphør.

7.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljølovens tilsynsbestemmelser i arbeidsmiljøloven kapittel 18 hjemler Arbeidstilsynets myndighet til å igangsette undersøkelser på eget initiativ, og at dette er i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f.

ASD foreslo ingen endringer i arbeidsmiljøloven.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette. Departementet opprettholder ASDs forslag fra høringsnotatet.

7.5 Direktoratet for byggkvalitet

7.5.1 Gjeldende rett

Etter plan- og bygningsloven §§ 29-7 og 29-7a har tilsynsorganet hjemmel til å føre tilsyn med produkter, herunder heiser og sikkerhetskomponenter til heiser. Bestemmelsene er nærmere presisert i byggevareforskriften §§ 21 og 22, samt forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. §§ 28 og 29. Plan- og bygningsloven § 29-7a første ledd annet punktum lyder: «[t]ilsynsmyndigheten avgjør hvilke saker og hvilke områder det skal føre tilsyn med».

Bestemmelsene i byggevareforskriften og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. legger ingen begrensninger for tilsynsorganets mulighet til å sette i gang tilsyn på eget initiativ.

7.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Vurderingen til daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) var at plan- og bygningsloven samt tilhørende forskrifter oppfyller krav i markedstilsynsforordningen til å iverksette undersøkelser på eget initiativ.

KMD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser knyttet til dette. Departementet opprettholder derfor KMDs forslag fra høringsnotatet.

7.6 Direktoratet for medisinske produkter

7.6.1 Gjeldende rett

Av lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 11 første ledd fremgår det at departementet fastsetter hvem som er kompetent myndighet etter forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr artikkel 101 og forordning (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk artikkel 96. Tilsynsorganet etter lov om medisinsk utstyr § 11 fører tilsyn med etterlevelsen av de kravene som følger av § 1. Tilsynsorganet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak som ellers er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet, jf. § 11 femte ledd. Videre er det presisert i forskrift om medisinsk utstyr § 17 at Direktoratet for medisinske produkter fører tilsyn og fatter enkeltvedtak i samsvar med lov om medisinsk utstyr § 11 første ledd, jf. § 4 i denne forskriften.

7.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr samt tilhørende forskrift oppfyller krav i markedstilsynsforordningen om å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ. HOD vurderte derfor at det ikke var behov for endringer i nasjonal rett og foreslo derfor ingen slike endringer.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet.

7.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet

7.7.1 Gjeldende rett

Etter brann- og eksplosjonsvernloven §§ 33, 34 og 35 kan tilsynsorganet føre tilsyn og gjøre nødvendige undersøkelser. Tilsynsorganet har etter dette blant annet rett til å kreve opplysninger, rett til adgang og rett til å innhente prøver. Det er ikke satt begrensninger for når tilsynsorganet kan innlede undersøkelser for å avdekke manglede overholdelse av regelverket. Det er praksis i dag at tilsynsorganet innleder slike undersøkelser på eget initiativ. Tilsvarende gjelder for tilsyn og undersøkelser etter el-tilsynsloven §§ 5 og 11 og produktkontrolloven §§ 5 og 8.

Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EØS-rettsakter etter produktkontrolloven og har således samme myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

7.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) at bestemmelsene i brann- og eksplosjonsvernloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f. Klima- og miljødepartementet (KLD) konkluderte med det samme når det gjelder Miljødirektoratet. JD og KLD foreslo derfor ingen endringer i norsk rett.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette. Departementet opprettholder JD og KLDs forslag fra høringsnotatet.

7.8 Forbrukertilsynet

7.8.1 Gjeldende rett

Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrift om forordning om tekstilfibre, forskrift om krystallglass og forskrift om merking av fottøy gitt med hjemmel i forbrukermerkeloven § 3. Det er ingen begrensninger i forbrukermerkeloven

eller tilhørende forskrift som hindrer Forbrukertilsynet fra å foreta undersøkelser på eget initiativ for å avdekke overtredelser av forskriftene. Det er heller ingen begrensninger knyttet til dette i markedsføringsloven.

7.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Barne- og familiedepartementet (BFD) vurderte i høringsnotatet at forordningens krav om å igangsette undersøkelser på eget initiativ oppfylles både av forbrukermerkeloven og markedsføringsloven. Det ble også vist til i høringsnotatet at det er foreslått en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7, se punkt 5.7 i denne proposisjonen. BFD foreslo ingen konkrete endringer på dette punktet.

Det har ikke kommet konkrete merknader på dette i høringsrunden. *Forbrukertilsynet* har i sitt høringssvar uttalt at de støtter BFDs vurderinger om at undersøkelses- og håndhevingskompetansen i markedsføringsloven oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4. Se punkt 5.7.3 for en nærmere omtale av Forbrukertilsynets høringsuttalelse.

Departementet opprettholder BFDs forslag fra høringsnotatet.

7.9 Havindustritilsynet

7.9.1 Gjeldende rett

På tilsvarende måte som Arbeidstilsynet, jf. punkt 7.4.1, kan Havindustritilsynet på eget initiativ igangsette undersøkelser i medhold av arbeidsmiljøloven § 18-1. Arbeidsmiljøloven kapittel 18 hjemler flere virkemidler som Havindustritilsynet kan benytte for å avdekke manglende samsvar med regelverket og bringe dette til opphør. For mer omtale av Havindustritilsynet myndighet, vises det til punkt 5.8 over

Havindustritilsynet fører også tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven og eltilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. De vurderinger som gjør seg gjeldende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 7.7. gjør seg derfor også for Havindustritilsynet for slike landanlegg og det henvises til omtalen der.

Havindustritilsynet fører tilsyn tilsvarende Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) etter forskrifter under ekomloven for «anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet, mineralvirksomhet og lagring av CO_2 på kontinentalsokkelen, anlegg og innretninger av enhver art for utnyttelse av fornybare energiressurser til havs etter havenergilovas virkeområde», jf. ekomloven § 1-3 første ledd. Se nærmere omtale av Nkoms myndighet i punkt 7.14 nedenfor.

7.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) at arbeidsmiljølovens tilsynsbestemmelser i arbeidsmiljøloven kapittel 18 hjemler Petroleumstilsynets (nåværende Havindustritilsynet) myndighet til å igangsette undersøkelser på eget initiativ, og at dette er i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f. OED foreslo derfor ingen endringer i norsk rett.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette. Departementet opprettholder derfor OEDs forslag fra høringsnotatet.

7.10 Helsedirektoratet

7.10.1 Gjeldende rett

Tobakksskadeloven § 35 gir tilsynsorganene hjemmel til å føre tilsyn for å kontrollere etterlevelse av loven og forskrifter gitt med hjemmel i denne. Det er ingen begrensninger i lovverket som hindrer tilsynsorganet fra å foreta undersøkelser på eget initiativ, tvert imot er dette i tråd med langvarig praksis på området.

7.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at tobakksskadeloven dekker forordningens krav om å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ. HOD foreslo derfor ingen endringer i nasjonal rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet.

7.11 Justervesenet

7.11.1 Gjeldende rett

Justervesenet har etter lov om målenheter, måling og normaltid § 20 hjemmel for å føre nødvendig tilsyn med bestemmelsene fastsatt i eller i medhold av loven. Det er ikke satt begrensninger for når tilsynsorganet kan innlede undersøkelser for å avdekke manglede overholdelse av regelverket.

7.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at hjemmelen i lov om målenheter, måling og normaltid § 20 dekker krav i markedstilsynsforordningen om å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ. Departementet tolket bestemmelsen slik at den også gir tilsynsorganet hjemmel til å utføre tilsyn på eget initiativ. Derfor vurderte departementet at det ikke var behov for endringer i nasjonal rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet.

7.12 Luftfartstilsynet

7.12.1 Gjeldende rett

I medhold av luftfartsloven § 15-3 er Luftfartstilsynet utpekt som «luftfartsmyndighet» etter loven. Det følger av Instruksen for Luftfartstilsynet at tilsynet har generell plikt til å påse at luftfartsloven, forskrifter gitt i medhold av loven og enkeltvedtak fattet i medhold av loven blir etterlevd. Luftfartstilsynet har som luftfartsmyndighet rett til å benytte alle de myndighetsbestemmelsene som er inntatt i luftfartsloven kapittel 13 a, og kan gjøre dette av eget initiativ.

7.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo Samferdselsdepartementet (SD) å lovfeste innholdet i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f tilnærmet ordrett i luftfartsloven § 13 a-1. Fremstillingen av gjeldende rett kan tilsi at en slik bestemmelse er overflødig, men for å være sikker på at gjennomføringen i norsk rett er fullstendig ble en slik bestemmelse likevel foreslått. SD mente at bestemmelsen vil samspille med de øvrige hjemlene i luftfartsloven som gir luftfartsmyndigheten myndighet til å ilegge ulike reaksjoner for å sikre etterlevelse av alle de kravene som for øvrig følger av loven, forskrifter og enkeltvedtak.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser i SDs høring på dette punktet.

Departementet opprettholder derfor SDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til luftfartsloven § 13 a-1.

7.13 Mattilsynet

7.13.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for tilsyn etter kosmetikklova.

Matloven

Matloven § 23 gir Mattilsynet hjemmel til å føre tilsyn for å kontrollere etterlevelse av loven og forskrifter gitt i medhold av loven. Det er ikke satt begrensninger for når tilsynsorganet kan innlede undersøkelser for å avdekke manglede overholdelse av regelverket.

Kosmetikklova

Kosmetikklova § 16 gir hjemmel til å føre tilsyn og fatte de vedtak Mattilsynet vurderer at er nødvendige i det konkrete tilfellet. Det er ellers spesialbestemmelser i forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter § 1 jf. kosmetikkforordningen artikkel 22 om kontroll på markedet og artikkel 27 om beskyttelsesklausul, som regulerer forhold som kan tolkes til å falle inn under undersøkelser og dermed relevant for markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f. Det er heller ikke satt begrensninger i kosmetikklova eller tilhørende forskrift for når tilsynsorganet kan innlede undersøkelser for å avdekke manglede overholdelse av regelverket.

7.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Landbruks- og matdepartementet (LMD) at bestemmelsen i matloven § 23 oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f. Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) anså også at kosmetikklova og tilhørende

forskrift dekker krav i markedstilsynsforordningen til å igangsette undersøkelser på eget initiativ. LMD og HOD vurderte derfor at det ikke var behov for endringer i matloven eller kosmetikklova.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder LMD og HODs forslag fra høringsnotatet.

7.14 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

7.14.1 Gjeldende rett

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet har hjemmel i ekomloven § 15-1 første ledd til å føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt og til å benytte bistand fra andre ved utførelsen av tilsynet, og til å ta stikkprøver, foreta målinger og annen kontroll uten forhåndsvarsel.

7.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Digital- og forvaltningsdepartementet) at den tidligere ekomloven § 10-1 første ledd som tilsvarte § 15-1 i den nye loven ga hjemmel til å selv kunne ta initiativ til å sette i gang undersøkelser, med henblikk på å avdekke og avslutte regelbrudd, og at dette dekker krav i markedstilsynsforordningen etter artikkel 14 nr. 4 bokstav f. KMD anså derfor ikke behov for endringer i nasjonal rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder KMDs forslag fra høringsnotatet.

7.15 Norges vassdrags- og energidirektorat

7.15.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fører tilsyn etter økodesignforskriften, som er gitt i medhold av produktkontrolloven §§ 4, 4 a, 8 og bærekraftige produkter-loven §§ 3 og 5, jf. produktkontrolloven § 8 første ledd og økodesignforskriften § 41 første ledd. Videre fører NVE tilsyn med krav til energimerking av produkter (unntatt dekk og kjøretøy), jf. forbrukermerkeloven § 6 første ledd og energimerkeforskriften for produkter § 22. Etter energimerkeforskriften for produkter § 22 annet ledd plikter enhver å medvirke til gjennomføring av tilsyn. Dette omfatter blant annet å fremskaffe opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å gjennomføre tilsynet.

7.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) at hjemlene for Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE) i nasjonal rett oppfyller krav i markedstilsynsforordningen til å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ. OED viste til Justis- og beredskapsdepartementets vurderinger knyttet til produktkontrolloven §§ 5 og 8. OED slår videre fast at det ikke er satt vilkår for når NVE kan innlede og gjennomføre kontroller etter forbrukermerkeloven og produktkontrolloven, og at NVE som tilsynsorgan kan starte undersøkelsene på eget initiativ. OED vurderte derfor at det ikke var behov for endringer i norsk rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder OEDs forslag fra høringsnotatet.

7.16 Sjøfartsdirektoratet

7.16.1 Gjeldende rett

Sjøfartsdirektoratet fører tilsyn med bestemmelsene i forskrift om skipsutstyr, jf. forskriftens § 8 første ledd. Sjøfartsdirektoratet fører også tilsyn med at forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. følges, jf. forskriftens § 30. Det er ikke satt begrensninger i forskriftene for når tilsynsorganet kan innlede undersøkelser for å avdekke manglede overholdelse av regelverket, og Sjøfartsdirektoratet er derfor ikke avhengig av anmodning fra andre aktører for å gjøre dette.

7.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at hjemlene til Sjøfartsdirektoratet i nasjonal rett oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f til å igangsette undersøkelser på eget initiativ. Departementet viste til at det å iverksette undersøkelser er en integrert del av det å «føre tilsyn». Å ta initiativ til undersøkelser er innenfor tilsynsorganets

myndighetsområde og dekkes av de nevnte tilsynshjemlene, og departementet mente at det ikke var behov for endringer i nasjonal rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet, herunder at det fastsettes klar hjemmel for markedstilsynet i skipssikkerhetsloven § 70 b, se punkt 5.15.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 70 b.

7.17 Statens jernbanetilsyn

7.17.1 Gjeldende rett

Det følger av taubaneloven § 12 at departementet, eller den departementet delegerer oppgaven til, skal føre tilsyn med at loven med tilhørende forskrifter overholdes. Myndigheten er delegert til Statens jernbanetilsyn, jf. også taubaneforskriften § 4-2. Det er ikke satt vilkår for når tilsynsorganet kan innlede og gjennomføre kontroller og avslutte disse. I kraft av å være tilsynsorgan kan Statens jernbanetilsyn starte undersøkelsene på eget initiativ.

7.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at gjeldende rett oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen om å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ. SD vurderte derfor at det ikke var behov for endringer i nasjonal rett på dette punktet.

Det har ikke kommet noen konkrete høringsuttalelser på dette punktet. *Statens jernbanetilsyn* har i sin uttalelse gitt uttrykk for at de støtter endringene som er foreslått i taubaneloven. Departementet opprettholder SDs forslag fra høringsnotatet.

7.18 Statens vegvesen

7.18.1 Gjeldende rett

Statens vegvesen fører tilsyn med forbrukermerkeloven og produktkontrolloven. Det vises til redegjørelsen av tilsyn etter forbrukermerkeloven i punkt 7.8.1 og tilsyn etter produktkontrolloven i punkt 7.15.1 som gjelder tilsvarende. I kraft av å være tilsynsorgan kan Statens vegvesen foreta undersøkelser på eget initiativ.

7.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at forbrukermerkeloven og produktkontrolloven oppfyller krav i markedstilsynsforordningen om å kunne igangsette undersøkelser på eget initiativ og at det derfor ikke var behov for endringer i nasjonal rett på dette punktet. SD foreslo derfor ingen materielle endringer.

SD foreslo allikevel å flytte store deler av reguleringen av Statens vegvesens tilsynsorgan til vegtrafikklovgivningen. For en nærmere omtale av forslaget, se punkt 5.17.2 i proposisjonen. Etter SDs vurdering i høringsnotatet vil foreslåtte endringer i vegtrafikkloven, med ny § 19 d første ledd og annet ledd bokstav a, samt ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m., innebære adgang til å igangsette undersøkelser på eget initiativ, i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav f.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder SDs forslag fra høringsnotatet. Samferdselsdepartementet vil kort tid etter stortingsbehandling av proposisjonen fastsette de ovennevnte forskriftsendringene, med hjemmel i ny § 19 d. Det siktes til samtidig ikrafttredelse som øvrige bestemmelser som gjennomfører markedstilsynsforordningen.

Se forslag til ny § 19 d i vegtrafikkloven.

8 Vareprøver

8.1 Gjeldende forordning

Etter gjeldende markedstilsynsforordning artikkel 19 nr. 1 skal tilsynsorganene i tilstrekkelig omfang utføre egnede kontroller av produkters egenskaper ved dokumentkontroll og, der det er hensiktsmessig, fysisk kontroll og laboratorieundersøkelser på grunnlag av passende stikkprøver. I den forbindelse skal de ta hensyn til gjeldende prinsipper for risikovurdering, klager og annen informasjon.

Tilsynsorganene kan videre kreve at markedsdeltakerne gjør den dokumentasjon og informasjon tilgjengelig som myndighetene anser som nødvendig for at de skal kunne utføre sin virksomhet, samt når det er nødvendig og berettiget, å få adgang til markedsdeltakernes lokaler og rett til å ta nødvendige stikkprøver av produktene.

8.2 Ny forordning

Artikkel 14 nr. 4 bokstav j i ny markedstilsynsforordning krever at tilsynsorganene gis myndighet til å kunne anskaffe vareprøver, herunder under skjult identitet, til å undersøke disse prøvene og til å ta vareprøvene fra hverandre (omvendt utvikling) med sikte på å avdekke manglende samsvar med regelverket og framskaffe dokumentasjon.

Myndigheten er nærmere omtalt i forordningens fortalepunkt 40 som lyder følgende:

> «Markedstilsynsmyndighetene bør kunne kontrollere at produkter som skal gjøres tilgjengelige på markedet i Unionen, er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk, og bør kunne innhente dokumentasjon på manglende samsvar. De bør derfor ha myndighet til å anskaffe produkter, og i tilfeller der dokumentasjon ikke kan framskaffes på andre måter, anskaffe produktene under skjult identitet.»

8.3 Rettslige utgangspunkter

Gjeldende forordning nevner at tilsynsorgan skal kunne «utføre egnede kontroller […] på grunnlag av passende stikkprøver», men forordningen krever ikke konkret at tilsynsorganene skal ha myndighet til å kunne anskaffe vareprøver også under skjult identitet slik som ny markedstilsynsforordning gjør. Gjeldende forordning nevner heller ikke at vareprøvene skal kunne tas fra hverandre med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente dokumentasjon.

Myndigheten til å anskaffe vareprøver blant annet under skjult identitet etter ny markedstilsynsforordning omfatter etter departementets vurdering enhver form for ervervelse, herunder kjøp og lån. Videre forstår departementet bestemmelsen slik at tilsynsorgan skal kunne kreve en vareprøve utlevert, på tross av et eventuelt manglende samtykke. Tilsynsorgan skal kunne ta vareprøvene fra hverandre (omvendt utvikling) med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente dokumentasjon. Gjennomgangen av gjeldende rett i de etterfølgende punkter viser at det kun er markedsføringsloven som inneholder en eksplisitt hjemmel til å anskaffe vareprøver under skjult identitet.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet om at det ved gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j i nasjonal rett bør gis et klart hjemmelsgrunnlag. Ingen høringsinstanser har kommentert dette i høringen. En klar hjemmel vil tydeliggjøre for tilsynsorganene at denne myndigheten finnes, samtidig som markedsdeltakerne gjøres oppmerksomme på virkemiddelet. Anskaffelse av vareprøver, også under skjult identitet, er et viktig virkemiddel for tilsynsorganene og kan være helt sentralt for å få nødvendig tilgang på de varer som undersøkes. Departementet foreslår en hjemmel som gir adgang til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, og at det i bestemmelsen inntas en henvisning til markedstilsynsforordningen art. 14 nr. 4 bokstav j. Etter departementets oppfatning er det ikke nødvendig å ta inn en eksplisitt omtale av adgangen til

«omvendt utvikling» i selve lovteksten, men at det i stedet presiseres i merknadene til lovbestemmelsen. Det følger av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j at undersøkelse av varer inkluderer adgangen til omvendt utvikling, og det er derfor ikke nødvendig å presisere dette også eksplisitt i loven. I tillegg vurderer departementet at ordlyden «undersøke», som inntas i lovteksten, inkluderer muligheten til å ta en vare fra hverandre/foreta omvendt utvikling. Det er videre ikke ønskelig å benytte begrepet i lovteksten av den grunn at det er et lite intuitivt begrep og et fremmedord.

Departementet anførte i høringsnotatet at god forvaltningsskikk innebærer at et tilsynsorgan i utgangspunktet bør opptre i eget navn når det innhentes vareprøver. Dette ble blant annet begrunnet med at undersøkelsen kan medføre følbare konsekvenser for markedsdeltakeren. Samtidig anførte departementet at det kan være unntak fra dette utgangspunktet der det gjør seg gjeldende «særlige hensyn». Det vises til omtalen i høringsnotatet punkt 8.6.3.1.

Klima- og miljødepartementet er inne på dette i sitt høringsinnspill. Instansen anfører at:

> «Vi er ikke enig i at det verken av god forvaltningsskikk eller av markedstilsynsforordningen kan utledes at anskaffelse av vareprøver under skjult identitet kun kan skje der det foreligger særlige hensyn. Bruken av begrepet «særlige hensyn» i høringsnotatet kan forstås som om det er tale om noe ekstraordinært, men for eksempel er det for Miljødirektoratet det å handle under skjult identitet en ordinær del av tilsynsoppgaven og dette bidrar til effektivt tilsyn og avdekking av flere avvik. Dersom man stilte vilkår om «særlige hensyn» i disse tilfellene ville det innebære en innskjerping av dagens tilsynspraksis. Etter departementets vurdering er det uheldig om omtalen av bestemmelsen gir inntrykk av at adgangen til å anskaffe varer under skjult identitet er et unntak der det foreligger særlige hensyn. Lovbestemmelsene som er foreslått inneholder ikke noe slikt vilkår, og det er viktig at omtalen av bestemmelsen i kommende lovproposisjon med merknader til bestemmelsene ikke gir inntrykk av at det er strammere rammer for anvendelsen av bestemmelsen enn det som er ment.»

Departementet er enig i innspillet fra Klima- og miljødepartementet om at det ikke skal oppstilles et tilleggsvilkår om «særlige hensyn» ved nasjonal gjennomføring av markedstilsynsforordningen. Det vises også til at forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j ikke innehar et slikt vilkår. For å sikre en god og riktig gjennomføring av forordningen i norsk rett er det derfor essensielt at man ikke stiller opp flere eller ulike vilkår for myndighetene enn det forordningen gjør. Dette vil slik departementet ser det, kunne føre til at forordningens krav ikke oppfylles ved gjennomføringen i norsk rett. Departementet går derfor bort fra sitt forslag i høringsnotatet om at det må foreligge «særlige hensyn» for at tilsynsorganet skal kunne innhente vareprøver under skjult identitet.

8.4 Arbeidstilsynet

8.4.1 Gjeldende rett

For kjemikalier og biologisk materiale følger det uttrykkelig av arbeidsmiljøloven § 18-6 fjerde ledd at Arbeidstilsynet kan kreve at en produsent eller importør foretar undersøkelser eller «leverer prøve» til undersøkelse for å få fastslått kjemikalets eller materialets farlighetsgrad. Arbeidsmiljøloven har ikke tilsvarende bestemmelser for andre produktkategorier og heller ikke regler om å adgang til å innhente vareprøve under skjult identitet.

8.4.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet ble det foreslått å ta inn en uttrykkelig hjemmel i arbeidsmiljøloven § 18-6 sjette ledd om at Arbeidstilsynet skal kunne «erverve produktprøve i markedet, eventuelt under skjult identitet, for å kontrollere at prøven tilfredsstiller lovens krav og for å innhente dokumentasjon».

8.4.3 Høringsinstansenes syn

Arbeidstilsynet uttaler seg om dette i høringsrunden. Arbeidstilsynet anfører:

> «Grunnet manglende hjemmelsgrunnlag foreslås tilsyn under skjult identitet og omvendt utvikling inntatt som nytt sjette ledd i arbeidsmiljøloven § 18-6, mens adgangen til fjerning av nettinnhold mv. foreslås gjennomført som en ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven, § 18-6 a. Vi imøteser endringsforslagene da disse vil kunne gi flere muligheter for tilsyn enn etter gjeldende regelverk. Det påpekes imidlertid at det i høringsnotatets i behandlingen av tilsyn med skjult identitet og omvendt utvikling benytter begrepet «vareprøver», mens lovforslaget viser

til «produktprøve». I ny § 18-6 benyttes begrepet «produkt». Vi gjør oppmerksom på at valgt ordlyd kan medføre en utilsiktet innskrenking da stoffer og stoffblandinger kan anses å falle utenfor.».

8.4.4 Departementets vurdering

Departementet merker seg høringsinnspillet fra Arbeidstilsynet, og noterer seg at tilsynsorganet imøteser endringsforslagene og mener de vil styrke tilsynsverktøyene ytterligere. Departementet har videre merket seg, og følger opp Arbeidstilsynets innspill om å benytte begrepet «vareprøve» i lovteksten, fremfor «produktprøve» som i høringsnotatet. For øvrig opprettholder departementet høringsforslaget, herunder at det hjemles en adgang til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet med en henvisning til bestemmelsen i forordningen, se punkt 8.3.

Se forslag til arbeidsmiljøloven § 18-5 a.

8.5 Direktoratet for byggkvalitet

8.5.1 Gjeldende rett

Verken plan- og bygningsloven, byggevareforskriften eller forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. har uttrykkelig hjemmel til å anskaffe vareprøver. Det er heller ikke hjemmel til å anskaffe vareprøver med skjult identitet.

Det følger av plan- og bygningsloven § 29-7a fjerde ledd at «[t]ilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som er nødvendig for å kunne føre tilsynet». Bestemmelsen hjemler tilsynsorganets rett til å undersøke om de egenskapene produsenten har oppgitt stemmer overens med produktets faktiske egenskaper, noe som gjøres for eksempel ved hjelp av laboratorietester.

8.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) at relevant sektorregelverk ikke har uttrykkelig hjemmel for Direktoratet for byggkvalitet til å anskaffe vareprøver, og heller ikke til å anskaffe vareprøver med skjult identitet for å foreta omvendt utvikling, det vil si å ta et ferdig produkt og plukke dette fra hverandre for å analysere det, og kartlegge hvordan det fungerer. KMD antok likevel at ordlyden i plan- og bygningslovens § 29-7a fjerde ledd «tilgang til produkt […]» tilsvarer tilsynsorganenes tilgang til «vareprøver». KMD la derfor til grunn at «tilgang til produkt» tilsvarer «myndighet til å anskaffe vareprøver». KMD foreslo i høringsnotatet å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j i byggevareforskriften § 22 annet ledd samt forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. § 29 annet ledd.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet har etter høringen vurdert at det er mer hensiktsmessig at adgangen til å anskaffe og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, for å foreta omvendt utvikling, fremgår av lov i stedet for forskrift. For å unngå tvil om tilstrekkelig hjemmelsgrunnlag foreslår derfor departementet å ta inn en uttrykkelig bestemmelse i plan- og bygningsloven § 29-7a som hjemler adgang til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, med en henvisning til bestemmelsen i forordningen, se punkt 8.3.

Se forslag til plan- og bygningsloven § 29-7a.

8.6 Direktoratet for medisinske produkter

8.6.1 Gjeldende rett

Verken lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr som gjennomfører forordningene (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746, eller forskrift om medisinsk utstyr, inneholder bestemmelser som hjemler innkjøp av utstyr under skjult identitet eller såkalt «mystery shopping». Det finnes heller ingen klar hjemmel for at vareprøvene som er innhentet eller anskaffet gjennom skjult identitet skal kunne tas fra hverandre (omvendt utvikling) med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente bevis.

8.6.2 Forslag i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at lov 7. mai 2020 nr. 37 (lov om medisinsk utstyr) samt tilhørende forskrifter verken har hjemler til å anskaffe vareprøver under skjult identitet eller omvendt utvikling, og at dette dermed ikke oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. HOD foreslo derfor å gi tilsynsorgan hjemmel til å kjøpe

utstyr, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på lov om medisinsk utstyr, og for å innhente dokumentasjon til bruk i saksbehandlingen. Videre foreslo HOD at tilsynsorganet helt eller delvis kan kreve tilbake kjøpesummen eller kreve betalingskrav ettergitt, i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for markedsdeltakeren.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet når det gjelder at det gis hjemmel til å kjøpe utstyr, om nødvendig med skjult identitet. Departementet foreslår at hjemmel til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, fremgår av loven sammen med en henvisning til artikkel 14 nr. 4 bokstav j, se punkt 8.3.

Departementet opprettholder imidlertid ikke HODs forslag fra høringsnotatet om at tilsynsorganet ved testkjøp generelt kan helt eller delvis kreve tilbake kjøpesummen i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for markedsdeltakeren. Departementet viser til redegjørelsen i punkt 12.6, der departementet konkluderer med at forordningen artikkel 15 ikke gir en slik generell adgang til å kreve dekning av kostnader i alle tilfeller, også hvor det ikke konkluderes med manglende samsvar med regelverket. Departementet foreslår at Direktoratet for medisinske produkter kan kreve dekning av kostnader ved testkjøp i tråd med artikkel 15 nr. 2 jf. nr. 1 der varen viser seg å ikke være i samsvar med produktregelverket. Se punkt 12.6 for en nærmere omtale.

Se forslag til lov om medisinsk utstyr § 11 nytt syvende ledd.

8.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet

8.7.1 Gjeldende rett

Brann- og eksplosjonsvernloven §§ 34 første ledd og 35 første ledd, el-tilsynsloven §§ 5 første ledd og 11 tredje ledd samt produktkontrolloven §§ 5 første og annet ledd og 8 annet og tredje ledd gir hjemmel til å innhente vareprøver og til å gjennomføre nødvendige undersøkelser av et produkt. Regelverket setter for øvrig ingen begrensning for hva slags type undersøkelser tilsynsorganet kan gjennomføre så lenge det er «nødvendig for gjennomføring av gjøremål etter loven», jf. § 5.

Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven.

8.7.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet anførte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) at de tolker ovennevnte bestemmelser i brann- og eksplosjonsloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven slik at disse gir tilsynsorganet hjemmel til å gjennomføre såkalt omvendt utvikling av produkter. Videre vurderte JD at regelverket også kan tolkes til å gi hjemmel til å anskaffe vareprøver under skjult identitet. Samtidig viste JD til at *anskaffelse av vareprøver under skjult identitet* er en undersøkelsesaktivitet som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, etter dagens praksis, normalt ikke utfører. JD konkluderte med og foreslo at tilsynsorganets adgang til å anskaffe vareprøver under skjult identitet i brann- og eksplosjonsvernloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven bør presiseres. JD foreslo derfor endringer i brann- og eksplosjonsvernloven § 35, el-tilsynsloven § 11 og produktkontrolloven § 8. Klima- og miljødepartementet (KLD) viste til de samme vurderingene når det gjelder Miljødirektoratet som har myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

8.7.3 Høringsinstansenes syn

I høringen har *Klima- og miljødepartementet* uttalt seg om de foreslåtte endringene i produktkontrolloven § 8. Instansen uttaler at «[d]et er foreslått at hjemmelen til å anskaffe varer under skjult identitet presiseres i produktkontrolloven § 8, selv om vår vurdering er at bestemmelsen allerede i dag har slik hjemmel.»

8.7.4 Departementets vurdering

Departementet merker seg at ingen av høringsinstanser hadde innvendinger mot JD og KLDs forslag. Samtidig merker departementet seg KLDs innspill i høringen om at produktkontrolloven etter deres vurdering allerede i dag har hjemmel til å anskaffe varer under skjult identitet. Departementet mener at klarhetshensyn tilsier at det bør presiseres i loven. En forordningsnær gjennomføring av forordningen taler også for dette. Departementet opprettholder derfor JD og KLDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til endringer i brann- og eksplosjonsvernloven § 35, el-tilsynsloven § 11 og produktkontrolloven § 8.

8.8 Forbrukertilsynet

8.8.1 Gjeldende rett

Etter forbrukermerkeloven § 6 annet ledd har tilsynsorganet rett til å utta prøver til undersøkelse. Det er ikke nærmere angitt hva slags typer undersøkelser som skal kunne gjennomføres.

Forbrukertilsynet har en uttrykkelig hjemmel til å gjennomføre testkjøp med skjult identitet i markedsføringsloven § 34 femte ledd. Etter bestemmelsen kan Forbrukertilsynet kjøpe varer og tjenester, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med, og for å innhente dokumentasjon til bruk i Forbrukertilsynets saksbehandling. Med skjult identitet forstås en annen identitet enn Forbrukertilsynets, men det trenger ikke være en falsk identitet, jf. Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 9.3.4. Et eksempel er når en ansatt bestiller en vare i eget navn til egen adresse.

8.8.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Barne- og familiedepartementet (BFD) at bestemmelsen i forbrukermerkeloven § 6 annet ledd som gir tilsynsorganet myndighet til å utta prøver, kan tolkes slik at den også hjemler omvendt utvikling. BFD vurderte videre at bestemmelsen i markedsføringsloven § 34 femte ledd som gir Forbrukertilsynet myndighet til å gjennomføre testkjøp med skjult identitet også hjemler at tilsynet kan inspisere, demontere og teste varene som bestilles via testkjøp. Samlet sett vurderte BFD i høringsnotatet at markedsføringsloven § 34 femte ledd oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Her ble det vist til at det foreslås en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7. For en omtale av dette forslaget, se punkt 5.7.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder BFDs forslag fra høringsnotatet.

8.9 Havindustritilsynet

8.9.1 Gjeldende rett

På tilsvarende måte som Arbeidstilsynet, jf. punkt 8.4.1 over, kan Havindustritilsynet kreve at produsent eller importør foretar undersøkelser eller «leverer prøve» til undersøkelse for å få fastslått kjemikalets eller materialets farlighetsgrad, jf. arbeidsmiljøloven § 18-6 fjerde ledd.

Havindustritilsynet fører også tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven og eltilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. De vurderinger som gjør seg gjeldende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 8.7 gjør seg derfor også for Havindustritilsynet for slike landanlegg og det henvises til omtalen der.

Havindustritilsynet fører i tillegg også tilsyn tilsvarende Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) etter forskrifter under ekomloven for «anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet, mineralvirksomhet og lagring av CO_2 på kontinentalsokkelen, anlegg og innretninger av enhver art for utnyttelse av fornybare energiressurser til havs etter havenergilovas virkeområde», jf. ekomloven § 1-3 første ledd. Se nærmere omtale av Nkoms myndighet i punkt. 8.14 nedenfor.

8.9.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet hadde daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) tilsvarende vurderinger som daværende Arbeids- og sosialdepartementet (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet), som er omtalt i punkt 8.4.2 over, for daværende Petroleumstilsynet (nåværende Havindustritilsynet). Det vises derfor til omtalen der.

8.9.3 Høringsinstansenes syn

Arbeidstilsynet hadde en uttalelse i høringsrunden som departementet også anser som relevant for Havindustritilsynet. Denne er gjengitt i punkt 8.4.3 over, og det vises til omtalen der.

8.9.4 Departementets vurdering

Departementet har merket seg innspillet til Arbeidstilsynet, og har hensyntatt dette, jf. omtalen i punkt 8.4.4 over og det vises til omtalen der. Ut over dette opprettholder departementet Olje- og energidepartementets forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til arbeidsmiljøloven § 18-5 a.

8.10 Helsedirektoratet

8.10.1 Gjeldende rett

Tilsynsorganet kan i henhold til tobakksskadeloven § 35 innhente vareprøver, jf. omtale under punkt 6.9 over. Tobakksskadeloven har imidlertid ingen bestemmelse som gir tilsynsorganet hjemmel til å kjøpe varer, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser i tobakksskadeloven. Det er heller ingen eksplisitt hjemmel for at vareprøvene skal kunne tas fra hverandre (omvendt utvikling) med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente dokumentasjon.

8.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at gjeldende bestemmelser i tobakksskadeloven ikke oppfyller krav i markedstilsynsforordningen på dette punktet. HOD viste til at tilsynsorganet har hjemmel til å innhente vareprøver, men at det mangler en hjemmel til å anskaffe disse under skjult identitet. Derfor foreslo HOD å gi tilsynsorganet hjemmel til å kjøpe tobakksvarer, om nødvendig med skjult identitet, og myndighet til å undersøke varen. Dette for å avdekke brudd på tobakksskadeloven, og for å innhente dokumentasjon til bruk i saksbehandlingen. I lovforslaget i høringsnotatet ble det derimot ikke foreslått en hjemmel til å kjøpe tobakkssurrogater under skjult identitet.

I tillegg foreslo HOD at tilsynsorganet helt eller delvis kan kreve tilbake kjøpesummen eller kreve betalingskrav ettergitt, i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende.

Daværende *Legemiddelverket* (nåværende Direktoratet for medisinske produkter) uttaler i sitt høringssvar at det er hensiktsmessig at hjemmelen til å kjøpe vareprøver under skjult identitet også omfatter «tobakksurrogater», som blant annet omfatter e-sigaretter.

Departementet er enig i innspillet til Legemiddelverket og foreslår derfor at bestemmelsen utvides til også å gjelde tobakksurrogater. Det vises i denne forbindelse til at tobakksdirektiv 2014/40/EU også regulerer e-sigaretter og urtebaserte røykeprodukter, som faller innunder definisjonen av tobakkssurrogater. Departementet viser videre til at direktivet også regulerer tobakksutstyr, slik at også dette bør fremgå av bestemmelsen. For øvrig opprettholder departementet i all hovedsak HODs forslag fra høringsnotatet. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet når det gjelder at det gis hjemmel til å kjøpe produkter, om nødvendig med skjult identitet. Departementet foreslår at hjemmel til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, fremgår av loven, sammen med en henvisning til artikkel 14 nr. 4 bokstav j, se punkt 8.3.

Departementet opprettholder imidlertid ikke HODs forslag fra høringsnotatet om at tilsynsorganet ved testkjøp generelt kan helt eller delvis kreve tilbake kjøpesummen i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for markedsdeltakeren. Departementet viser til redegjørelsen i punkt 12.6, der departementet konkluderer med at forordningen artikkel 15 ikke gir en slik generell adgang til å kreve dekning av kostnader i alle tilfeller, også hvor det ikke konkluderes med manglende samsvar med regelverket. Departementet foreslår at Helsedirektoratet kan kreve dekning av kostnader ved testkjøp i tråd med artikkel 15 nr. 2 jf. nr. 1 der varen viser seg å ikke være i samsvar med produktregelverket. Se punkt 12.6 for en nærmere omtale.

Se forslag til endringer i tobakksskadeloven § 35 sjette ledd.

8.11 Justervesenet

8.11.1 Gjeldende rett

Lov om målenheter, måling og normaltid § 20 gir Justervesenet hjemmel til å føre tilsyn, uten at det legges begrensninger på hvordan og i hvilket omfang tilsynet skal gjøres. Dette omfatter alle EU/EØS-rettsaktene som Justervesenet fører tilsyn med.

8.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet anførte Nærings- og fiskeridepartementet at bestemmelsen i lov om målenheter, måling og normaltid § 20 som gir Justervesenet hjemmel til å føre tilsyn kan tolkes slik at den gir myndighet til å skaffe vareprøver for å kontrollere og vurdere om disse tilfredsstiller gjeldende regelverket, herunder «omvendt utvikling». Departementet viste samtidig til at det fremstår noe usikkert i hvilken grad Justervesenet har adgang til å føre tilsyn under skjult identitet. Derfor foreslo departementet å ta inn en ny bestemmelse i lov om målenheter, måling og normaltid

som gir Justervesenet myndighet til å anskaffe vareprøver under skjult identitet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til lov om målenheter, måling og normaltid ny § 25 a.

8.12 Luftfartstilsynet

8.12.1 Gjeldende rett

Luftfartsloven har ingen bestemmelser som gir tilsynsorganet hjemmel til å anskaffe vareprøver, herunder under skjult identitet, til å undersøke disse prøvene og til å foreta omvendt utvikling.

8.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Samferdselsdepartementet vurderte i høringsnotatet at luftfartsloven ikke har en lignende bestemmelse som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Departementet foreslo derfor å innføre en ny bestemmelse som gir tilsvarende hjemmel i luftfartsloven. Departementet vurderte plasseringen og foreslo en ny bestemmelse i lovens ny § 13 a-1a. Dette begrunnet departementet med at siden hjemmelen handler om å avdekke ulovlig virksomhet, og dermed om å skaffe til veie bevis vil den systematisk sett høre mest naturlig hjemme mellom § 13 a-1 og § 13 a-2 i gjeldende lov.

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om departementets forslag i Samferdselsdepartementets høring som opprettholdes.

Se forsalg til luftfartsloven § 13 a-1a.

8.13 Mattilsynet

8.13.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova.

Matloven

Matloven § 23 gir Mattilsynet vid hjemmel når det gjelder hvordan tilsyn skal gjennomføres og hvilke nødvendige vedtak som kan fattes for å gjennomføre bestemmelsene gitt i eller i medhold av loven. § 23 gjelder for alle produkter omfattet av matloven. Det følger av bestemmelsen at Mattilsynet kan treffe «nødvendige vedtak».

Det fremgår ikke eksplisitt av matloven § 23 at Mattilsynet kan innhente vareprøver under skjult identitet. Bestemmelsen gir eksempler på hvilke enkeltvedtak det kan være aktuelt å treffe, men opplistingen er ifølge forarbeidene ikke uttømmende (Ot.prp. nr. 100 (2002–2003) s. 158). Det gjelder imidlertid et generelt vilkår i bestemmelsen om at tiltaket må være «nødvendig». Ifølge forarbeidene skal begrepet «nødvendig» også omfatte vedtak basert på føre-var betraktninger. Av hensyn til føre-var betraktninger kan det være nødvendig å gjøre anonyme bestillinger for å få riktig informasjon om produkter som ellers ikke ville vært tilgjengelige for tilsyn. Slike bestillinger kan dermed være en forutsetning for å kunne gjennomføre kontroll og ha mulighet til å sette inn tiltak etter lovens formål dersom et produkt som er omfattet av matloven ikke er i tråd med kravene. Mattilsynet gjør slike bestillinger allerede i dag med hjemmel i § 23, men dette har først og fremst vært gjort for andre produkter omfattet av matloven enn gjødselvarer og plantevernmidler.

Etter matloven §§ 13 og 14 kan Mattilsynet foreta nødvendige undersøkelser, inkludert ta analyser eller kreve å få resultater av gjennomførte analyser. Gjødselvarer, næringsmidler eller fôrvarer kan ikke bokstavelig talt «tas fra hverandre», men undersøkelser kan for eksempel gjøres ved laboratorieanalyser. Regelverket setter ingen begrensning for hva slags type undersøkelser som kan gjennomføres.

Kontrollforordningen på matområdet åpner også for at tilsynsorganene kan gjøre anonyme bestillinger (Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) 2017/625 om offentlig kontroll og annen offentlig virksomhet som gjennomføres for å sikre anvendelsen av næringsmiddel- og fôrvareregelverket samt regler for dyrs helse og velferd, plantehelse og plantevernmidler m.m). I forordningens fortale punkt nr. 49 står det at «Med henblikk på gjennomføring av offentlig kontroll av handel som finner sted via internett eller andre former for fjernsalg, bør de vedkommende myndighetene kunne skaffe seg prøver gjennom anonyme bestillinger («mystery shopping») som deretter kan analyseres, undersøkes eller brukes til verifisering av overholdelse.»

Myndighet til å gjøre «mystery shopping» er ikke nevnt spesifikt i en bestemmelse i kontrollforordningen, men anses å være omfattet av den myndighet som tilsynsorganet har for å kunne gjennomføre nødvendig og effektiv kontroll, jf. også de alminnelige reglene om offentlig kontroll

som fremgår i artikkel 9. Kontrollforordningen med underliggende regelverk er gjennomført i matloven og underliggende forskrifter. Ettersom det ble vurdert at matloven allerede hadde tilsvarende hjemmel for å gjøre anonyme kjøp på nett ble det ikke gjort noen endring i loven når kontrollforordningen ble gjennomført i norsk rett.

Kontrollforordningens virkeområde omfatter ikke gjødselvarer (forordning (EU) 2019/1009) eller CLP (forordning (EU) nr. 1272/2008 om klassifisering, merking og emballering av farlige kjemikalier).

Kosmetikklova

I kosmetikklova § 16 er Mattilsynet gitt hjemmel til å føre tilsyn og fatte de vedtak Mattilsynet vurderer at er nødvendige i det konkrete tilfellet. I lovbestemmelsen er det gitt konkrete eksempler på type vedtak uten at opplistingen er uttømmende. Det fremgår ikke eksplisitt av kosmetikklova § 16 at Mattilsynet kan innhente vareprøver under skjult identitet. I forarbeidene Ot.prp. nr. 93 (2004–2005) merknader til § 16 side 63 vises det til at føre-var betraktninger er relevante når det gjelder tolkningen av nødvendige vedtak. Det kan for eksempel være nødvendig å gjøre anonyme bestillinger for å få riktig informasjon om kosmetiske produkter og andre produkter omfattet av loven. Ved anonyme bestillinger gis Mattilsynet mulighet til å verifisere innholdet i produktet slik det presenteres for forbrukeren.

Etter kosmetikklova §§ 13 og 14 kan Mattilsynet foreta nødvendige undersøkelser, inkludert ta analyser eller kreve å få resultater av gjennomførte analyser. Måten tilsynet finner ut hva produktet inneholder innebærer å foreta analyser på egnede laboratorier. Loven setter ingen begrensning når det gjelder hva slags type undersøkelser som kan gjennomføres utover at de må være «nødvendige».

8.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Landbruks- og matdepartementet (LMD) at eksisterende hjemler i matloven er tilstrekkelig til å oppfylle krav i markedstilsynsforordningen til å anskaffe vareprøver, også under skjult identitet, selv om dette ikke eksplisitt fremgår i hjemlenes ordlyd. Likevel foreslo LMD å tydeliggjøre i matloven at Mattilsynet har anledning til å anskaffe produkter under skjult identitet. Dette ble begrunnet med klarhetshensyn, og for å sikre forutberegnelighet. I tillegg vil en mer eksplisitt hjemmel ifølge departementet kunne være en bedre lovteknisk løsning samt at det vil være en fordel at hjemmelen er noenlunde lik med tilsvarende hjemler på de andre sektorområdene. LMD understrekte at man anser en ny eksplisitt hjemmel kun som en lovteknisk justering, siden man vurderer at dagens matlov allerede har hjemmel for å gjøre anonyme kjøp for alle lovens produktkategorier. LMD viste i denne sammenhengen også til at de fleste produktkategoriene under matloven er underlagt kontrollregimet i kontrollforordningen (EU) 2017/625 som også åpner for at tilsynsorganene skal kunne anskaffe vareprøver under skjult identitet.

LMD vurderte at det er hensiktsmessig å innføre en eksplisitt hjemmel for å gjøre anonyme kjøp i § 23 første ledd første punktum i matloven for å tydeliggjøre det som allerede anses som gjeldende rett. Hjemmelen gjøres gjeldende for alle produkter under matloven selv om gjennomføringen av krav i markedstilsynsforordningen til hjemmel etter artikkel 14 nr. 4 bokstav j kun gjelder for gjødselvarer og deler av tilsynet med plantevernmidler (CLP).

Når det gjelder kosmetikklova, la Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) i høringsnotatet til grunn at kosmetikklova, herunder § 16 jf. §§ 13 og 14, allerede i dag åpner for å anskaffe produkter under skjult identitet, og til å undersøke varene som angitt i artikkel 14 nr. 4 bokstav j, selv om dette ikke eksplisitt fremgår av bestemmelsenes ordlyd. Likevel foreslo departementet å tydeliggjøre at Mattilsynet har anledning til å anskaffe produkter under skjult identitet. Dette ble begrunnet med klarhetshensyn, og for å sikre forutberegnelighet. Samtidig understrekte HOD at en ny eksplisitt hjemmel kun anses som en lovteknisk justering. HOD foreslo en endring av kosmetikklova § 16 første ledd andre punktum for å tydeliggjøre at Mattilsynet har adgang til å foreta anonyme kjøp ved tilsyn etter loven. Endringen ble foreslått for hele lovens virkeområde i henhold til kosmetikklova § 2, og vil dermed omfatte kosmetikk og kroppspleieprodukter til mennesker og dyr, legemiddelnære kroppspleieprodukter, tatoveringsprodukter og injiseringsprodukter som definert i loven.

Kun *Mattilsynet* er inne på dette i sitt høringssvar. Høringsinstansen viser til at HOD foreslår å lovfeste retten til å innhente vareprøver under skjult identitet. Det vises videre til at dette er et forhold Mattilsynet allerede har vurdert å ha hjemmel til etter matloven § 23. Mattilsynet støt-

ter samtidig forslaget til lovendringen av klarhetshensyn, og for å sikre forutberegnelighet.

Ingen andre høringsinstanser har uttalt seg om dette. Departementet opprettholder derfor i all hovedsak LMD og HODs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til matloven § 23 første ledd første punktum og kosmetikklova § 16 første ledd annet punktum.

8.14 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

8.14.1 Gjeldende rett

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) har hjemmel i ekomloven § 15-3 annet ledd til å kreve produkter til test fra markedsdeltakerne. Nkom har imidlertid ikke hjemmel til å gjøre dette under skjult identitet.

Det fremgår av ekomloven § 15-1 første ledd at Nkom skal føre tilsyn med at krav fastsatt i eller i medhold av loven er oppfylt. Videre fremgår det av § 15-1 første ledd annet punktum at Nkom kan nytte bistand fra andre ved utførelsen av tilsynet, og ta stikkprøver og foreta målinger og annen kontroll uten forhåndsvarsel. Bestemmelsen gir hjemmel til å sette i gang undersøkelser og avdekke eventuelt manglende samsvar med regelverket (tilsyn).

I tillegg sier § 15-3 annet ledd at den som er gjenstand for tilsyn plikter å skaffe til veie utstyr som Nkom ber om å få utlevert eller tilsendt for nærmere kontroll, selv om utstyret ikke er tilgjengelig på lager. Utstyret skal overleveres til Nkom vederlagsfritt. Denne plikten er også presisert i de ulike utstyrsforskriftene som er hjemlet i ekomloven, nærmere bestemt forskrift om EØS-krav til radioutstyr § 33 annet ledd, forskrift om EØS-krav til (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon § 24 annet ledd, forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon § 17 annet ledd samt forskrift om EØS-krav til maritimt radioutstyr § 12 annet ledd.

8.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet) at ekomloven og tilhørende forskrifter oppfylte markedstilsynsforordningens krav på dette punktet, med unntak av muligheten til å anskaffe vareprøver under skjult identitet. KMD foreslo derfor at det skulle tas inn en egen bestemmelse i ekomloven som gir Nkom hjemmel til å anskaffe utstyr under skjult identitet. I tillegg ble det foreslått å presisere at det er tillatt med såkalt omvendt utvikling.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder derfor sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet foreslår at hjemmel til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet, fremgår av loven. Etter departementets oppfatning er det som nevnt i punkt 8.3, ikke nødvendig å ta inn en eksplisitt omtale av adgangen til omvendt utvikling i selve lovteksten, men at det i stedet presiseres i merknadene til lovbestemmelsen, se punkt 16.18.

Se forslag til ekomloven § 15-3 nytt tredje ledd.

8.15 Norges vassdrags- og energidirektorat

8.15.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektoratets (NVE) fører tilsyn etter produktkontrolloven. Det vises til omtalen av produktkontrolloven under punkt 8.7.1.

Når det gjelder tilsyn med energimerking av produkter, gir forbrukermerkeloven § 6 annet ledd tilsynsorganet myndighet til å ta ut prøver til undersøkelse ved stedlig kontroll. Etter lovens § 6 fjerde ledd kan Kongen gi forskrifter om at prøver til undersøkelse skal stilles til rådighet og hvis nødvendig avstås vederlagsfritt. Etter energimerkeforskriften for produkter § 23 annet ledd nr. 2 kan NVE treffe vedtak om å vederlagsfritt avstå prøver på eller fra energirelaterte produkter.

NVE har adgang til å skaffe produktprøver også ved ordinære innkjøp, og kan kontrollere produkt ved omvendt utvikling, uten at dette følger av særskilt lovhjemmel.

8.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har adgang til å anskaffe produktprøver også ved ordinære innkjøp. OED anførte at det fremstår som usikkert i gjeldende rett hvorvidt tilsynsorganet må tilkjennegi seg selv. Derfor mente OED at det med fordel kan

klargjøres at NVE har hjemmel til å gjøre innkjøp under skjult identitet. OED foreslo å lovfeste i forbrukermerkeloven ny § 6 a annet ledd at NVE kan anskaffe varer, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, og for å innhente bevis til bruk i saksbehandlingen.

OED vurderte videre i høringsnotatet at det ikke er noen begrensning når det gjelder hva slags type undersøkelser tilsynsorganet kan gjennomføre. OED la derfor til grunn at dette også omfatter såkalt omvendt utvikling.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet.

Departementet opprettholder derfor OEDs forslag fra høringsnotatet. Det vises også til omtalen i punkt 8.7.4 der det foreslås en endring i produktkontrolloven § 8 som presiserer tilsynsorganets adgang til å anskaffe produkt under skjult identitet ved utførelse av tilsyn med krav gitt i eller medhold av loven.

Se forslag til forbrukermerkeloven ny § 6 a annet ledd.

8.16 Sjøfartsdirektoratet

8.16.1 Gjeldende rett

Det legges til grunn at Sjøfartsdirektoratet i kraft av å være tilsynsorgan har anledning til å gjennomføre undersøkelser, herunder foreta tekniske undersøkelser som omvendt utvikling. Videre har både forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30 annet ledd og forskrift om skipsutstyr § 8 annet ledd hjemmel for å kontrollere prøver for å undersøke hvorvidt produktet er i samsvar med regelverket og for sikring av bevis.

Overnevnte tilsynsbestemmelser hjemler ikke uttrykkelig at vareprøver kan anskaffes under skjult identitet.

8.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at Sjøfartsdirektoratet har anledning til å gjennomføre undersøkelser, herunder omvendt utvikling, i kraft av å være tilsynsorgan, og med grunnlag i hjemlene i forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. og forskrift om skipsutstyr om produktprøver/stikkprøver.

Med henvisning til vurderingene i punkt 8.3 (rettslige utgangspunkter) om behovet for en tydelig hjemmel som oppfyller markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j, ble det i høringsnotatet foreslått å innføre et nytt ledd i forskrift om skipsutstyr § 8 og i forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30, slik at det fremgår uttrykkelig at produkter som omfattes av forskriftene kan anskaffes og undersøkes, og at dette kan gjøres med skjult identitet. Departementet vurderte at disse bestemmelsene sammenholdt med forslagene om innføring av en fullmaktsbestemmelse i skipssikkerhetsloven § 71 b annet ledd bokstav a og endringer i produktkontrolloven § 8, se punkt 8.7.4 i proposisjonen, vil oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet, med de endringer som er beskrevet under punkt 5.15. Ny § 70 b annet ledd bokstav a tilsvarer høringens § 71 b annet ledd bokstav a. Departementet vil etter stortingsbehandlingen av proposisjonen fastsette endringene i overnevnte forskrifter. Det vises til at departementet vil ha hjemmel til dette i skipssikkerhetsloven § 70 b annet ledd bokstav a og produktkontrolloven § 8 fjerde ledd. Det tas sikte på samtidig ikrafttredelse som øvrige bestemmelser som gjennomfører markedstilsynsforordningen.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 70 b annet ledd bokstav a og produktkontrolloven § 8 fjerde ledd.

8.17 Statens jernbanetilsyn

8.17.1 Gjeldende rett

Taubaneloven inneholder ingen bestemmelser som hjemler at tilsynsorganet kan anskaffe vareprøver, herunder under skjult identitet. Det er heller ingen særegen hjemmel for at vareprøvene skal kunne tas fra hverandre (omvendt utvikling) med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente dokumentasjon.

8.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet foreslo Samferdselsdepartementet (SD) at det tas inn en ny § 21 annet ledd i taubaneloven som hjemler at Statens jernbanetilsyn kan anskaffe sikkerhetskomponenter og delsystemer, om nødvendig med skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser i forordning (EU) 2016/424 jf. taubaneforskriften § 4 annet ledd, og for å innhente dokumentasjon til bruk i

saksbehandlingen. Vareprøvene skal, ifølge SDs forslag, kunne tas fra hverandre med sikte på å avdekke manglende samsvar eller for å innhente dokumentasjon (omvendt utvikling).

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg konkret om dette. *Statens jernbanetilsyn* har i sitt høringssvar uttrykt generelt støtte for endringene som er foreslått i taubaneloven.

Departementet opprettholder derfor SDs forslag fra høringsnotatet. Departementet har allikevel gjort noen lovtekniske endringer som ikke er av materiell natur etter høringen og endret plassering av bestemmelsen til ny § 16 a annet ledd.

Se forslag til taubaneloven ny § 16 a annet ledd.

8.18 Statens vegvesen

8.18.1 Gjeldende rett

Statens vegvesen fører tilsyn med forbrukermerkeloven og produktkontrolloven.

Etter forbrukermerkeloven § 6 annet ledd har tilsynsorganet rett til å utta prøver til undersøkelse. Det er ikke nærmere angitt hva slags typer undersøkelser som skal kunne gjennomføres. Det vises ellers til omtalen av forbrukermerkeloven i punkt 8.15.1

For tilsyn etter produktkontrolloven vises det til punkt 8.7.1.

8.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at det er behov for flere endringer i sektorregelverket for å oppfylle kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. SD foreslo en hjemmel i vegtrafikkloven § 19 d annet ledd bokstav a for SD til å gi nærmere regler om tilsyn, og at det presiseres at det blant annet kan gis regler om anskaffelse av vareprøver, også under skjult identitet. Dessuten foreslo SD å fastsette i forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. § 4 første og annet ledd at Statens vegvesen som tilsynsorgan kan anskaffe og undersøke produkter, herunder ta produktene fra hverandre (omvendt utvikling), for å avdekke manglende samsvar med regelverket og for å innhente dokumentasjon til bruk i saksbehandlingen. Det ble forslått presisert at slike tilsyn kan skje uanmeldt og under skjult identitet, og at bestemmelsen omfatter produkter som både kan bestilles (nett-, telefon- eller kataloghandel), så vel som produkter som befinner seg på fysisk utsalgssted.

Det har ikke kommet høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder SDs forslag fra høringsnotatet. Det er imidlertid gjort noen lovtekniske endringer i etterkant av høringsnotatet. Departementet vil etter Stortingsbehandlingen av lovproposisjonen fastsette endringene i overnevnte forskrift. Forskriftshjemmelen til å fastsette forskriftsendringene vil – etter at lovproposisjonen er vedtatt av Stortinget og lovendringen er satt i kraft – ligge hos SD.

Se forslag til vegtrafikkloven ny § 19 d tredje ledd bokstav a.

9 Stanse eller forby en overtredelse

9.1 Gjeldende forordning

Gjeldende forordning har ingen eksplisitt regulering av en myndighet til å pålegge markedsdeltakerne tiltak for å avslutte tilfeller av overtredelser. Forordningen artikkel 19 og 20 beskriver tiltak mot produkter som utgjør en alvorlig risiko. Tilsynsorganene kan i tråd med artikkel 19 annet avsnitt siste setning destruere eller på annen måte gjøre ubrukelige produkter som utgjør en alvorlig risiko. Etter artikkel 20 skal medlemsstater sikre at slike produkter blir tilbakekalt eller trukket tilbake fra markedet, eller at det blir forbudt å gjøre dem tilgjengelige på markedet.

9.2 Ny forordning

Artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h har en indre sammenheng og behandles derfor samlet. Etter bokstav g skal markedstilsynsorganene ha myndighet til å pålegge markedsdeltakerne hensiktsmessige tiltak for å avslutte tilfeller av overtredelser av regelverk, eller fjerne en risiko.

Tilsynsorganene skal også etter bokstav h kunne iverksette hensiktsmessige tiltak dersom en markedsdeltaker ikke selv treffer korrigerende tiltak, eller når overtredelsen av regelverk fortsetter eller risikoen består til tross for markedsdeltakerens igangsatte tiltak. Som eksempler på tiltak nevner bestemmelsen å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av en vare, eller å kreve tilbakekalling eller tilbaketrekking av aktuelle vare.

Innholdet i myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h er nærmere konkretisert i artikkel 16 nr. 1 til 5. For en nærmere omtale av artikkel 16, se punkt 4.4.

9.3 Innledende, overordnete vurderinger

Som nevnt over skal tilsynsorganene kunne pålegge markedsdeltakerne å treffe hensiktsmessige tiltak for å bringe et regelbrudd til opphør eller «fjerne en risiko», jf. forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g. Myndigheten er nærmere utdypet i artikkel 16 nr. 2 til 4. Dersom markedsdeltaker ikke selv treffer korrigerende tiltak, eller når overtredelsen av regelverk fortsetter eller risikoen består til tross for markedsdeltakerens igangsatte tiltak, skal tilsynsorganene selv kunne iverksette hensiktsmessige tiltak, jf. bokstav h. Denne myndigheten er nærmere konkretisert i artikkel 16 nr. 5. For en nærmere omtale av artikkel 16 vises det til punkt 4.4.

I høringsnotatet vurderte departementet at man «ikke tolker bokstav h dit hen at det pålegges en bestemt rekkefølge, herunder at tiltak etter bokstav g først må være forsøkt.» Ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette. Likevel ønsker departementet å revurdere sine vurderinger fra høringsnotatet.

Tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav g er pålegg rettet mot markedsdeltakeren. Nærmere bestemt tiltak for å bringe et tilfelle av manglende samsvar med regelverket til opphør eller fjerne en risiko. Typisk vil dette etter departementets forståelse være et enkeltvedtak som har til formål å rette manglende samsvar med regelverket eller å fjerne en risiko.

Dersom markedsdeltakeren ikke treffer slike tiltak eller dersom risikoen fortsatt består, vil tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav h kunne igangsettes av tilsynsorganene. Tiltak som nevnes, er blant annet å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av produktet på markedet eller kreve produktet trukket tilbake eller tilbakekalt. Etter departementets vurdering er tiltakene som nevnes i bokstav h ikke en uttømmende opplisting, ref. ordlyden «herunder». Systemet etter forordningen, slik departementet forstår det, er lagt opp slik at tilsynsorganene først må pålegge markedsdeltakeren hensiktsmessige tiltak etter bokstav g før tilsynsorganene selv kan iverksette tiltak etter bokstav h. Departementet opprettholder derfor ikke lenger vurderingen i høringsnotatet at artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h ikke pålegger en bestemt rekkefølge. Departementet mener at systematikken mellom bokstav g og h samt ordlyden «dersom» i bokstav h klart viser

en viss rekkefølge. Nemlig at tiltak etter bokstav h kun kan iverksettes dersom markedsdeltakeren selv ikke treffer tiltak eller dersom risikoen fortsatt består.

Samtidig er det departementets forståelse at dette systemet også har sine unntak, nemlig i tilfeller der risikoen ikke kan rettes. Det kan hende at risikoen ved et produkt er såpass høy eller avviket ikke kan rettes og at produktet dermed er farlig for helse, miljø og sikkerhet. I slike tilfeller kan det være hensiktsmessig for tilsynsorganene å gå rett på omsetningsforbud eller tilbakekall. I slike situasjoner vil vilkåret om at «risikoen fortsatt består» være oppfylt. Departementet legger til grunn at det må foretas en vurdering av hvorvidt mindre inngripende tiltak kan føre til at produktet trygt kan omsettes (en forholdsmessighetsvurdering). Samtidig blir konklusjonen etter en slik vurdering ofte at mindre inngripende tiltak ikke er tilstrekkelig for at produktet trygt kan omsettes. Eksempelvis om det er solgt en ulovlig kjemikalie på markedet eller et leketøy som viser seg å medføre kvelningsfare. Den økonomiske aktøren kan da ikke iverksette korrigerende tiltak, annet enn å slutte å selge produktet og eventuelt trekke det tilbake. I slike tilfeller mener departementet at vilkåret «manglende samsvar med regelverket fortsetter eller risikoen består» vil være oppfylt og legitimere vedtak etter artikkel 14 bokstav h uten at vedtak etter artikkel 14 bokstav g er prøvd. I praksis inngår tilsynsorganene som oftest først i dialog for å finne løsninger, men det kan finnes unntak der dette ikke lar seg gjøre.

Departementet viser til at i hastesaker eller i saker der markedsdeltakeren ikke er kjent og/eller opererer fra utlandet, vil sistnevnte alternativ («dersom risikoen fortsatt består») ofte finne anvendelse. I slike situasjoner vil det nemlig kunne haste med å få igangsatt tiltak for å fjerne risikoen eller ikke være mulig å pålegge markedsdeltakeren tiltak da man ikke vet hvem som er markedsdeltakeren og hvem eventuelle pålegg skal rettes mot. Der markedsdeltakeren ikke er kjent for markedstilsynsorganene eller opererer fra utlandet, vil det i noen tilfeller kunne være for tid- og ressurskrevende for tilsynsorganet å finne rette markedsdeltaker for så å gå i dialog med den.

Videre vurderte departementet i høringsnotatet at risikoelementet i bestemmelsen må knyttes opp mot regelbrudd. Departementet anførte følgelig at artikkel 14 nr. 4 bokstav g «regulerer således ikke de tilfeller hvor det anses å foreligge risiko, uten at det kan konstateres noe konkret regelbrudd».

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) deler i sitt høringssvar ikke denne vurderingen. JD uttaler at man forstår bestemmelsen slik at den regulerer både tilfeller der det foreligger brudd på gjeldende krav (de vesentlige sikkerhetskravene og mer formelle og administrative krav) og der det foreligger risiko. Videre anfører JD:

> «Tilsynsmyndighetene kan få grunn til å tro at det foreligger en risiko på bakgrunn av for eksempel en ulykke, en innmeldt klage eller meldinger fra tollmyndighetene eller en markedsdeltaker om at et produkt utgjør en risiko. Dersom det er tilstrekkelig grunn til å tro at produktet utgjør en risiko, skal myndighetene vurdere om produktet er i samsvar med regelverket. Dersom myndighetene finner at produktet ikke er i samsvar med regelverket eller at det er i samsvar, men utgjør en risiko, skal de kreve at markedsdeltakeren treffer tiltak for å bringe tilfeller av manglende samsvar til opphør eller fjerne risikoen, se prosedyrene i forordningen artikkel 16 flg. og omtale av markedstilsyn i «Blue Guide on the implementation of EU products rules».

Departementet har i lys av JDs høringsinnspill revurdert sin vurdering fra høringsnotatet. Departementet er enig med JD, og legger videre til grunn at *regelbrudd* og *risiko* er å anse som to alternative vilkår for å kunne benytte myndigheten, jf. bestemmelsens ordlyd «eller». Risikoelementet vil derfor etter departementets vurdering ikke måtte knyttes opp mot regelbrudd. Departementets reviderte forståelse er altså at myndigheten i artikkel 14 nr. 4 bokstav g også regulerer de tilfeller hvor det anses å foreligge risiko, uten at det kan konstateres noe konkret regelbrudd. Det vises til myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold der det stiller seg samme problemstilling, se punkt 10.5.4.

9.4 Arbeidstilsynet

9.4.1 Gjeldende rett

Etter arbeidsmiljøloven § 18-6 første ledd er Arbeidstilsynet gitt generell myndighet til å gi de pålegg og andre enkeltvedtak som er nødvendig for å sikre etterlevelse av blant annet lovens produktkrav. Samme paragrafs femte ledd gir videre uttrykkelig hjemmel til å gi pålegg om at den som leverer eller markedsfører et produkt «som selv om det brukes i samsvar med de kravene som stilles, kan medføre fare for liv eller helse, skal treffe

nødvendige tiltak for å avverge faren.» Det kan «blant annet» kreves at «levering eller markedsføring» av produktet stanses og at «produkter tilbakekalles.»

Arbeidsmiljøloven § 18-6 tredje og fjerde ledd inneholder noen supplerende bestemmelser for så vidt gjelder tilsyn med kjemikalier og biologisk materiale. Etter § 18-6 tredje ledd kan Arbeidstilsynet forby fremstilling, bruk, pakking og oppbevaring av farlige kjemikalier og biologiske materialer. I tillegg kan Arbeidstilsynet med hjemmel i § 18-6 fjerde ledd tredje punktum forby omsetning av en kjemikalie eller et biologisk materiale hvis en produsent eller importør forsømmer sin melde- eller merkeplikt, eller ikke gir supplerende opplysninger som kreves etter § 5-4 første ledd bokstav c.

Det finnes videre særlige hjemler for markedskontroll for personlig verneutstyr i arbeidsmiljøloven § 3-2 fjerde ledd jf. forskrift om personlig verneutstyr (PVU) § 7, som hjemler forskjellige vedtak, blant annet forbud og tilbakekalling.

9.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at hjemlene i arbeidsmiljøloven samt tilhørende forskrifter oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. ASD vurderte derfor at det ikke var behov for endringer i nasjonalt regelverk. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette.

Departementet har likevel vurdert at det kan være hensiktsmessig å legge ordlyden i de relevante delene av arbeidsmiljøloven § 18-6 tettere opp til ordlyden i forordningen, for å gjøre bestemmelsen mer pedagogisk og å tydeliggjøre systematikken beskrevet over i punkt 9.3. En slik tilnærming sikrer også at alle elementer ved bokstav g og h er gjennomført.

Se forslag til arbeidsmiljøloven § 18-6 femte og sjette ledd.

9.5 Direktoratet for byggkvalitet

9.5.1 Gjeldende rett

Ved begrunnet mistanke om at det omsettes et produkt som ikke oppfyller kravene til dokumentasjon, og produktet er tiltenkt brukt i et byggverk, kan Direktoratet for byggkvalitet gi pålegg om midlertidig stans i omsetning og bruk av produktet, jf. plan- og bygningsloven § 29-7a første ledd. Etter bestemmelsens annet ledd kan tilsynsorganet gi pålegg om retting av avvik, samt pålegg om å stanse omsetningen av produktet dersom tilsynsorganet finner at et produkt ikke tilfredsstiller forutsetningene for godkjenning, tilsyn eller merking. Tilsynsorganet kan videre forby bruk av og gi pålegg om å kalle tilbake slike produkter fra markedet, eller treffe andre tiltak for å sikre at produktet bringes i overensstemmelse med kravene, dersom produktet allerede er omsatt, jf. tredje ledd.

I tråd med plan- og bygningsloven § 29-7b første ledd kan tilsynsorganet ved overtredelser fastsette tvangsmulkt for å få gjennomført gitte pålegg innen en særskilt angitt frist.

Ovennevnte bestemmelser i plan- og bygningsloven er nærmere presisert i byggevareforskriften § 23, som gir hjemmel til å gi pålegg om omsetningsstans, stans av markedsføring, distribusjon av produktet samt pålegg om å kalle tilbake et eller flere produkter. Byggevareforskriften gjennomfører byggevareforordningen (EU) nr. 305/2011 i norsk rett. Byggevareforordningen har egne regler for fremgangsmåte ved behandling av byggevarer som utgjør en risiko i artikkel 56. I tillegg er det regler om framgangsmåten ved beslutninger om beskyttelsestiltak i artikkel 57 og tiltak ved formelle mangler i byggevaredokumentasjonen i artikkel 59.

For heiser som utgjør en risiko, åpner § 31 femte ledd i forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv. for at tilsynsorganet kan ilegge omsetningsstans og pålegg om å trekke produktet fra markedet.

9.5.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) at bestemmelsene i plan- og bygningsloven samt tilhørende forskrifter oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. KMD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder derfor KMDs forslag fra høringsnotatet.

9.6 Direktoratet for medisinske produkter

9.6.1 Gjeldende rett

Det følger av lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 11 femte ledd at tilsynsorganet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak som ellers er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet, blant annet krav om retting, midlertidig stans av virksomhet og forbud mot markedsføring. Videre fremgår det av lovens § 11 fjerde ledd:

> «Dersom utstyr kan medføre fare for folkehelsen, eller noens helse eller sikkerhet, eller nødvendig dokumentasjon ikke kan fremskaffes, kan tilsynsmyndigheten iverksette nødvendige tiltak for å sikre at medisinsk utstyr til enhver tid er sikkert, vedlikeholdes korrekt og brukes forsvarlig i samsvar med sitt formål. Nødvendige tiltak kan blant annet omfatte krav om retting, midlertidig stans av virksomhet og forbud mot markedsføring.»

Det fremgår videre av forordning (EU) 2017/745 artikkel 97 og forordning (EU) 2017/746 artikkel 92, som er inkorporert i norsk rett i lov om medisinsk utstyr § 1, at dersom tilsynsorganene vurderer at et utstyr ikke oppfyller kravene i forordningen, men ikke utgjør en uakseptabel helse- og sikkerhetsrisiko, skal de pålegge markedsdeltakeren å utbedre den manglende oppfyllelsen av kravene innen en rimelig frist. Dersom markedsdeltakeren ikke utbedrer den manglende oppfyllelsen av kravene innen fristen, skal medlemsstaten uten opphold treffe alle egnede tiltak for å begrense eller forby tilgjengeliggjøring av produktet på markedet, eller sikre at det tilbakekalles eller trekkes tilbake fra markedet.

9.6.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at hjemlene i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. HOD foreslo derfor ingen endringer i gjeldende nasjonal rett.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet.

9.7 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektorat

9.7.1 Gjeldende rett

Produktkontrolloven § 4 b gir tilsynsorganet adgang til å treffe de enkeltvedtakene som er nødvendig for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 3, 3 a, 3 b, 4, 5, 6 a, 6 b, 8 og 12 a. Det følger av forarbeidene at bestemmelsen i utgangspunktet skal brukes der tilsynsorganene har avdekket brudd på plikter og krav gitt i eller i medhold av produktkontrolloven for å sikre overholdelse av regelverket og for å gjenopprette en lovlig tilstand, jf. Prop. 82 L (2019–2020) side 13. Bestemmelsen skal bare benyttes til å treffe vedtak der det er «nødvendig», og i dette ligger et krav om forholdsmessighet. § 4 b vil blant annet brukes der et produkt ikke oppfyller formelle krav gitt i medhold av produktkontrolloven uten at produktet nødvendigvis utgjør en risiko for miljøforstyrrelse eller (helseskade) for forbruker, for eksempel ved brudd på formelle krav om CE-merking, advarselsmerking, type-, parti- og serienummer, kontaktinformasjon til markedsaktører, samsvarserklæring og teknisk dokumentasjon.

Produktkontrolloven § 4 er primært en forskriftshjemmel, men kan i visse tilfeller også brukes til å treffe enkeltvedtak om blant annet merking og behandling av produkt, forbud mot innførsel og/eller omsetning, forbud mot produksjon og bruk mv. Det er et vilkår for å treffe vedtak etter § 4 at det er påkrevet for å forebygge helseskade eller miljøforstyrrelse. Opplistingen i § 4 er ikke uttømmende og bestemmelsen gir også adgang til å treffe vedtak om å begrense innførsel og/eller omsetning. Ettersom det også er anledning etter § 4 b til å treffe enkeltvedtak som er nødvendige for å sikre overholdelse av blant annet forskriftsbestemmelser som er gitt i medhold av § 4, for eksempel bestemmelser om formelle krav til et produkt, kan det også treffes enkeltvedtak om for eksempel innførsel og/eller omsetning, selv om det ikke er påkrevet for å forebygge helseskade eller miljøforstyrrelse, forutsatt at et slikt vedtak anses som forholdsmessig.

Etter lovens § 6 første ledd er det adgang til å nedlegge midlertidig forbud mot produksjon, innførsel, omsetning, bruk eller annen behandling av produkt inntil tilstrekkelige opplysninger om produktets helse- og miljøskadelige egenskaper og virkninger foreligger. Etter bestemmelsen er det et vilkår at det foreligger «særlige grunner». Det fremgår av forarbeidene (Ot.prp. nr. 51 (1974–75)

s. 45-46 og 92) at bestemmelsen er ment for situasjoner der tilsynsorganet har en begrunnet mistanke om at et produkt har så alvorlige skadevirkninger på helse eller miljø at det er utilrådelig å tillate videre omsetning eller lignende av produktet før man har grunnlag til å vurdere om det er aktuelt med et forbud eller annen regulering med hjemmel i § 4.

Etter produktkontrolloven § 6 a kan tilsynsorganet fatte vedtak om ulike tiltak for å redusere helse- eller miljørisikoen ved et produkt som finnes på markedet, blant annet å offentliggjøre advarselsinformasjon og tilbakekalle et produkt fra brukere eller distributører. Opplistingen av tiltak i bestemmelsen er ifølge forarbeidene ikke ment å være uttømmende, jf. Ot.prp. nr. 65 (1989–90) s. 4-5. Pålegg om tiltak kan rette seg mot den som produserer, innfører, bearbeider, omsetter, bruker eller på annen måte behandler produkt. Vilkåret er at det foreligger en «uakseptabel risiko» for at produktet medfører helseskade eller miljøforstyrrelse. Ettersom det også er anledning til å treffe enkeltvedtak etter § 4 b som er nødvendige for å sikre overholdelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, kan det også treffes vedtak som angitt i § 6 a selv om det ikke foreligger uakseptabel risiko, forutsatt at et slikt vedtak er forholdsmessig.

Produktkontrolloven § 13 gir tilsynsorganet mulighet til å fatte vedtak om tvangsmulkt der hvor det foreligger brudd på vilkår, påbud eller forbud gitt med hjemmel i loven. Dette er en praktisk viktig bestemmelse for å fremtvinge retting av ulovlige forhold.

Brann- og eksplosjonsvernloven § 37 regulerer tilsynsorganenes adgang til å gi påbud og forbud om bruk av blant annet produkter. Etter bestemmelsen kan tilsynsorganet gi pålegg og treffe enkeltvedtak som er nødvendig for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført. Dersom pålegget ikke oppfylles innen fristen kan tilsynsorganet helt eller delvis stanse virksomheten eller forby bruk av et produkt. Ved overhengende fare kan tilsynsorganet stanse virksomheten eller forby bruken av produktet selv om pålegg ikke er gitt. Etter lovens § 38 kan tilsynsorganet fatte vedtak om å tilbakekalle et produkt fra brukere eller distributører, og også stanse innførsel, produksjon, salg og markedsføring. Når bestemmelsen gir adgang til å tilbakekalle et produkt fra brukere eller distributører, legges det til grunn at bestemmelsen inkluderer både tilbakekall og tilbaketrekking slik det er definert i forordningen. Vedtak kan innebære å stanse innførsel, produksjon og salg, og dette omfatter også vedtak om å begrense innførsel, produksjon og salg. Vilkårene for tiltakene etter § 38 er at produktet kan medføre en uakseptabel risiko for brann, eksplosjon eller annen ulykke eller at produktet for øvrig ikke tilfredsstiller kravene i loven § 26 om formålstjenlige, sikre og betryggende produkter. § 26 hjemler en rekke forskrifter som gjennomfører harmonisert vareregelverk og benyttes til å følge opp brudd både der produktet utgjør en risiko og der det ikke er i samsvar med formelle krav. Etter brann- og eksplosjonsvernloven § 39 kan det gis tvangsmulkt for å sikre etterlevelse av regelverket.

El-tilsynsloven § 6 gir tilsynsorganet adgang til å gi pålegg og fatte enkeltvedtak som er nødvendig for gjennomføring av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, herunder å forby omsetning eller kreve at et produkt trekkes tilbake fra distributør eller bruker. Bestemmelsen er ikke uttømmende, og det kan også treffes vedtak om å forby eller begrense produksjon, innførsel og omsetning. Bestemmelsen gir adgang til å kreve at et produkt trekkes tilbake fra distributør eller bruker, og det legges til grunn at bestemmelsen inkluderer både tilbakekall og tilbaketrekking slik det er definert i forordningen. Det skal settes en frist for når pålegget skal være utført. Dersom pålegg ikke oppfylles innen fristen, kan tilsynsorganet helt eller delvis stanse virksomheten. Ved overhengende fare kan tilsynsorganet foreta stansing selv om pålegg ikke er gitt. El-tilsynsloven § 13 gir adgang til å fastsette tvangsmulkt dersom pålegg om retting, vedtak om omsetningsforbud mv. ikke etterleves.

Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven, og har således samme myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

9.7.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) at bestemmelsene i produktkontrolloven, brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen 14 nr. 4 bokstav g og h. JD foreslo allikevel av klarhetshensyn å tydeliggjøre i brann- og eksplosjonsvernloven § 38 at tilsynsorganet har adgang til å fatte vedtak også i tilfeller der produktet ikke tilfredsstiller krav gitt i medhold av lovens § 26. Når det gjelder Miljødirektoratet sluttet

Klima- og miljødepartementet (KLD) seg til JDs vurderinger knyttet til produktkontrolloven. KLD presiserte i tillegg at tilsynsorganet ved brudd på klare forbuds- og påbudsbestemmelser kan påpeke plikt. KLD vister her til at en slik påpeking av plikt ikke er å anse som et vedtak, men innebærer at den ansvarlige aktør gjøres oppmerksom på overtredelsen og at den ulovlige aktiviteten eller passiviteten må opphøre, ifølge departementet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder JD og KLDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til brann- og eksplosjonsvernloven § 38.

9.8 Forbrukertilsynet

9.8.1 Gjeldende rett

Etter forbrukermerkeloven § 5 første ledd er det forbudt å importere, produsere, selge eller framby til salg varer som ikke er merket i samsvar med forskrifter gitt med hjemmel i forbrukermerkeloven eller der merking inneholder uriktige opplysninger om varen. Er det ved merking etter forskriftene gitt uriktige opplysninger, må varen ikke frembys for salg, jf. § 5 tredje ledd. Forbrukertilsynet fører etter forbrukermerkeloven § 6 tilsyn med at forbrukermerkeloven § 5 overholdes når det gjelder forskrift om forordning om tekstilfibre, forskrift om krystallglass og forskrift om merking av fottøy. Etter forskrift om merking av fottøy § 5 kan Forbrukertilsynet nedlegge forbud mot omsetning av fottøy som ikke er merket i samsvar med forskriften. Det er for øvrig ikke fastsatt egne bestemmelser i forbrukermerkeloven som gir Forbrukertilsynet myndighet til å fatte forbuds- eller påbudsvedtak – se punkt 9.15 og foreslåtte endringer i relasjon til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Ved innføring av bestemmelsen om retting og tvangsmulkt i forbrukermerkeloven § 7 ble det vist til at Forbrukertilsynet kan bruke markedsføringslovens sanksjonssystem innenfor sitt tilsynsområde etter forbrukermerkeloven, se Prop. 99 L (2009–2010) punkt 2.7.3. Bestemmelsen om retting og tvangsmulkt i forbrukermerkeloven § 7 ble derfor begrenset til å gjelde NVE og Statens vegvesen.

Etter markedsføringsloven § 40 kan Forbrukertilsynet og Markedsrådet nedlegge forbud og gi påbud for å sikre at bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med overholdes. For å sikre at vedtak overholdes skal det fastsettes en tvangsmulkt som må betales dersom vedtaket ikke blir etterlevd, jf. markedsføringsloven § 41 første ledd.

9.8.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte Barne- og familiedepartementet (BFD) at Forbrukertilsynets myndighet til å fatte forbuds- og påbudsvedtak og fastsette tvangsmulkt, av klarhetshensyn, bør fremgå tydeligere av forbrukermerkeloven enn det gjør i dag. BFD foreslo derfor at det inntas en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7, herunder bestemmelsene om forbuds- og påbudsvedtak og tvangsmulkt, jf. markedsføringsloven §§ 40 og 41. Dette ville, etter BFDs vurdering i høringsnotatet, oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g om å kunne pålegge markedsdeltakere å avslutte overtredelser, samt artikkel 14 nr. 4 bokstav h om blant annet å forby omsetningen av en vare. Når det gjelder forordningens myndighet til å trekke eller kalle tilbake et produkt, var det BFDs vurdering at dette ville være svært lite praktisk innenfor Forbrukertilsynets tilsynsområde etter forbrukermerkeloven, da tilsynet går ut på å kontrollere at fottøy, krystallglass og tekstiler er merket i tråd med forskriftene.

9.8.3 Høringsinstansenes syn

Forbrukertilsynet, som eneste høringsinstans som uttaler seg om dette, stiller seg positivt til departementets forslag. Instansen uttaler:

> «Forbrukertilsynet støtter Barne- og familiedepartementets forslag om en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med forskrifter gitt i medhold av loven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7. Vi er enige i at det er en fordel å forholde seg til ett regelsett, og at klarhetshensyn tilsier at det fremgår tydeligere i forbrukermerkeloven at Forbrukertilsynet kan fatte forbuds- og påbudsvedtak med tilhørende tvangsmulkt.
>
> Markedsføringslovens kapittel 7 har nylig blitt revidert for å oppfylle kravene til undersøkelses- og håndhevingskompetanse i forordning om forbrukervernsamarbeid (CPC forordningen). Forbrukertilsynet støtter i den forbindelse Barne- og familiedepartementet sine

vurderinger om at undersøkelses- og håndhevingskompetansen i markedsføringsloven oppfyller kravene i artikkel 14(4) markedstilsynsforordningen.»

9.8.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder Barne- og familiedepartementets (BFD) vurdering fra høringsnotatet om at Forbrukertilsynets muligheter til å fatte forbuds- og påbudsvedtak med tilhørende tvangsmulkt av klarhetshensyn bør fremgå tydeligere av forbrukermerkeloven enn i dag. Departementet viser til at Forbrukertilsynet også i sitt høringssvar støtter BFDs vurderinger på dette punktet. I tråd med BFDs forslag i høringsnotatet foreslår departementet derfor å gi markedsføringsloven § 40 om forbuds- og påbudsvedtak og § 41 om tvangsmulkt tilsvarende anvendelse ved Forbrukertilsynets tilsyn etter forbrukermerkeloven. For å tydeliggjøre at Forbrukertilsynet etter markedstilsynsforordningen også skal ha myndighet til å trekke eller kalle tilbake et produkt, foreslår departementet i tillegg en uttrykkelig bestemmelse i forbrukermerkeloven vedrørende dette. Bestemmelsen vil supplere Forbrukertilsynets øvrige tilsyns- og håndhevingskompetanse etter markedsføringsloven.

Se forslag til forbrukermerkeloven ny § 6 annet ledd og § 7 første ledd.

9.9 Havindustritilsynet

9.9.1 Gjeldende rett

Etter arbeidsmiljøloven § 18-6 første ledd er Havindustritilsynet på samme måte som Arbeidstilsynet gitt generell myndighet til å gi de pålegg og til å gi de enkeltvedtak som er nødvendig for å sikre etterlevelse av blant annet lovens produktkrav. Havindustritilsynet har samme myndighet som omtalt i punkt 9.4.1 over, og det vises til omtalen der. Se også ytterligere omtale av Havindustritilsynets myndighet i punkt 5.8. over.

Som beskrevet over fører Havindustritilsynet tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven, produktkontrolloven og el-tilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. De vurderinger som gjør seg gjeldende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 7.7. gjør seg derfor også gjeldende for Havindustritilsynet for slike landanlegg, og det henvises til omtalen der.

Havindustritilsynet fører i tillegg også tilsyn tilsvarende Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) etter forskrifter under ekomloven for «anlegg og innretninger av enhver art med tilknytning til petroleumsvirksomhet, mineralvirksomhet og lagring av CO2 på kontinentalsokkelen, anlegg og innretninger av enhver art for utnyttelse av fornybare energiressurser til havs etter havenergilovas virkeområde» jf. ekomloven § 1-3 første ledd. Se nærmere omtale av Nkoms myndighet i punkt. 9.14 nedenfor.

9.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) på samme måte som Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at hjemlene i arbeidsmiljøloven samt tilhørende forskrifter oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h.

Videre vurderte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) i høringsnotatet at bestemmelsene i produktkontrolloven, brann- og eksplosjonsvernloven og el-tilsynsloven oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen 14 nr. 4 bokstav g og h. JD foreslo allikevel av klarhetshensyn en tydeliggjøring.

Departementet mener at JDs vurdering også gjør seg gjeldende for det tilsynsorgan som Havindustritilsynet har for landanlegg, se derfor omtalen i punkt 9.7.2 over.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om de ovennevnte punktene. Departementet opprettholder derfor OEDs forslag i høringsnotatet.

9.10 Helsedirektoratet

9.10.1 Gjeldende rett

Ved overtredelser av krav i tobakksskadeloven kan tilsynsorganet gi pålegg om retting og tvangsmulkt i henhold til tobakksskadeloven § 36. Videre kan tilsynsorganet etter tobakksskadeloven § 37 trekke tilbake registrering eller godkjenning, samt ilegge omsetningsforbud for konkrete produkter dersom disse ikke oppfyller lovens krav.

I tillegg vil tilsynsorganet kunne ilegge overtredelsesgebyr for enkelte typer overtredelser når ny § 36 a trer i kraft. Tilsynsorganet kan allerede i dag ilegge et salgsforbud overfor grossister og

detaljister (§ 36 b), inndra bevilling overfor importører, eksportører og produsenter (§ 36 c) og gi pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold (§ 36 d).

9.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at hjemlene i tobakksskadeloven oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. HOD foreslo derfor ingen endringer i norsk lov.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser på dette punktet. Departementet opprettholder HODs forslag fra høringsnotatet.

9.11 Justervesenet

9.11.1 Gjeldende rett

Justervesenet har hjemmel i lov om målenheter, måling og normaltid § 26 til å kreve at det ulovlige forholdet rettes eller stanses. Videre følger det av lovens § 27 at Justervesenet kan ilegge omsetningsforbud eller kreve tilbaketrekking av måleredskaper. Direktivene 78/891/EØF og 2007/45/EF er gjennomført i forskrift om krav til nettoinnhold i ferdigpakninger som Justervesenet fører tilsyn med. I forskriftens § 13 fremgår det at Justervesenet også kan pålegge forpakkeren, importøren eller den som selger ferdigpakninger, å stanse salg av ferdigpakninger samt trekke tilbake varepartier fra utsalgssteder. Bestemmelsen gjelder to forskjellige typer ferdigpakninger, med eller uten e-merket. For e-merkede ferdigpakninger følger det av sistnevnte bestemmelse at Justervesenet kan stanse bruk av e-merket.

Videre kan overtredelse av krav i forskriften medføre overtredelsesgebyr, jf. forskriftens § 13 nr. 2.

9.11.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at hjemlene i lov om målenheter, måling og normaltid samt tilhørende forskrift oppfyller kravene etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. Departementet foreslo derfor ingen endringer i norsk lov på dette punktet.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser om dette. Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet.

9.12 Luftfartstilsynet

9.12.1 Gjeldende rett

Gjeldende § 13 a-3 inneholder generelt formulerte bestemmelser om pålegg om retting og endring. Denne bestemmelsen kan brukes til å kreve retting eller opphør av ethvert «forhold i strid med loven» mv. Denne generelle formuleringen må anses å favne alle de formene for rettslige pålegg som er omfattet av bokstav g og h. Slik sett er tilføyelser etter norsk lovtradisjon neppe nødvendig.

For å sikre fullstendig gjennomføring av markedstilsynsforordningen foreslås det likevel endringer i luftfartsloven § 13 a-3, ved at det skytes inn et nytt annet ledd. Dette leddet gjengir innholdet i bokstav g og h, men er samtidig bare en konkretisering og utfylling av den generelle hjemmelen til å gi pålegg etter første ledd som er gjengitt ovenfor. Det er med andre ord ikke tilsiktet noen innskrenkning av eksisterende hjemler, bare klargjøring. I tillegg foreslås det noen mindre justeringer i forordningens ordlyd, slik at det blir klarerer at bestemmelsene også skal kunne brukes til tilsyn på andre områder innenfor luftfartslovens virkeområde enn markedstilsyn.

9.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Samferdselsdepartementet (SD) vurderte i høringsnotatet at markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h er helt forenlig med vanlig norsk tilsynspraksis, og fullt forenlig med bruken av de håndhevelsesbestemmelsene som allerede finnes i luftfartsloven kapittel 13 a. Videre mente SD at bestemmelsene saklig sett tilsvarer først og fremst anvendelsesområdet for den generelle påleggshjemmelen i luftfartsloven § 13 a-3 som kan brukes til å kreve retting eller opphør av ethvert «forhold i strid med loven» mv. SD vurderte at denne generelle formuleringen må anses å favne alle de formene for rettslige pålegg som er omfattet av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. Likevel foreslo SD et nytt ledd i luftfartsloven § 13 a-3 for å sikre fullstendig gjennomføring av markedstilsynsforordningen. Det foreslåtte leddet skulle etter SDs forslag gjengi innholdet i bokstav g og h, men samtidig bare være en konkretisering og utfylling av

den generelle hjemmelen til å gi pålegg etter § 13 a-3 første ledd. Dette skulle kun være en klargjøring og ikke innskrenke eksisterende hjemler. SD foreslo noen mindre justeringer sammenlignet med forordningens ordlyd for å klargjøre at bestemmelsene også skal kunne brukes til tilsyn på andre områder innenfor luftfartslovens virkeområde enn markedstilsyn.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om forslaget i SDs høring. Departementet opprettholder derfor SDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til luftfartsloven § 13 a-3 annet ledd.

9.13 Mattilsynet

9.13.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova.

Matloven

Matloven § 23 første ledd gir Mattilsynet generell hjemmel til å fatte nødvendige vedtak for å bringe rettsstridige forhold ved et produkt til opphør. Matloven § 23 annet ledd gir Mattilsynet hjemmel til selv å iverksette pålegg rettet mot en virksomhet dersom påleggene ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt. Slike tiltak kan gjennomføres for den ansvarliges regning.

Etter § 25 første ledd kan virksomheten pålegges å stenge en eller flere aktiviteter når det har oppstått eller kan oppstå forhold som kan medføre fare for helseskadelige næringsmidler, dyrs eller planters helse eller fare for miljøskade.

Ved manglende etterlevelse av Mattilsynets vedtak, vil det være aktuelt å trappe opp virkemiddelbruken. Det kan for eksempel fattes vedtak om tvangsmulkt, jf. matloven § 26.

Kosmetikklova

Mattilsynet har hjemmel i kosmetikklova § 16 til å fatte de vedtak som er nødvendige for å sikre at virksomheter opptrer i henhold til krav regelverket stiller for den aktivitet virksomheten utøver. Der virksomheter ikke etterlever regelverket og heller ikke retter seg etter de vedtak som er fattet, er det hjemmel for å bruke opptrappende virkemidler for å eliminere risiko, blant annet «forby utvikling, produksjon, import, tilarbeiding, distribusjon, eksport og omsetning av produkt, og om beslaglegging, destruksjon og stenging av verksemda».

Kosmetikklova § 16 annet ledd gir Mattilsynet videre hjemmel til selv å iverksette pålegg rettet mot en virksomhet dersom påleggene ikke etterkommes, det er ukjent hvem som er ansvarlig, eller det er nødvendig å få gjennomført tiltak raskt. Slike tiltak kan gjennomføres for den ansvarliges regning. Der produktet har nådd ut til forbrukeren, og produkt av hensyn til borgerne må tilbaketrekkes eller tilbakekalles, har Mattilsynet hjemmel til å gjøre dette i § 16, jf. Ot.prp. nr. 93 (2004–2005) punkt 3.5.1 side 45. Tilbaketrekking er ytterligere regulert i kosmetikkforordningen som er gjennomført i forskrift om kosmetikk og kroppspleieprodukter.

9.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte henholdsvis Landbruks- og matdepartementet (LMD) og Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at hjemlene Mattilsynet har i matloven og kosmetikklova, oppfyller krav i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. LMD og HOD foreslo derfor ingen endringer i matloven og kosmetikklova.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser til dette og departementet opprettholder LMD og HODs vurdering og forslag fra høringsnotatet.

9.14 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

9.14.1 Gjeldende rett

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) har hjemmel i ekomloven kapittel 15 til å følge opp med forholdsmessige reaksjoner der en markedsdeltaker ikke retter seg etter pålegg eller der en markedsdeltaker fortsetter å omsette produkter som ikke oppfyller fastsatte krav. Videre har Nkom hjemmel til å kunne begrense tilgjengeliggjøring av utstyr på markedet som ikke oppfyller fastsatte krav og til å kreve tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkter.

Det følger av ekomloven § 15-5 første ledd at Nkom kan gi pålegg om retting eller opphør av ulovlige forhold og fastsette vilkår for å sikre etterlevelse av krav som er fastsatt i eller i medhold av ekomloven. I ekomloven § 15-8 fremgår det at Nkom på nærmere vilkår kan gi pålegg om stans i omsetning og om gjennomføring av tiltak for å kalle tilbake utstyr som er omsatt. Nkom har

også hjemmel i ekomloven § 15-9 til å foreta inndragning av utstyr. Videre følger det av ekomloven § 15-11 første ledd at det kan ilegges tvangsmulkt.

9.14.2 Forslaget i høringsnotat, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Digital- og forvaltningsdepartementet) at hjemlene i ekomloven oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. KMD foreslo derfor ingen endringer i nasjonal rett på dette punktet.

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette. Etter departementets syn oppfyller også gjeldende ekomlov forordningens krav, og departementet opprettholder derfor KMDs forslag fra høringsnotatet.

9.15 Norges vassdrags- og energidirektorat

9.15.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fører tilsyn med økodesignforskriften, som er hjemlet i produktkontrolloven og bærekraftige produkter-loven. Videre fører NVE tilsyn med krav til energimerking av produkter, som er hjemlet i forbrukermerkeloven.

Økodesignforskriften og produktkontrolloven

NVE fører tilsyn med økodesignforskriften, som er gitt i medhold av produktkontrolloven §§ 4, 4a og 8, jf. produktkontrolloven § 8 første ledd og økodesignforskriften § 41 første ledd. Produktkontrolloven 4b gir myndighet til å treffe enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i medhold av en rekke nærmere bestemte bestemmelser i produktkontrolloven, men *ikke* § 4a der økodesignkravene er hjemlet i. Det vises til redegjørelsen av § 4b under punkt 9.7.

Etter produktkontrolloven § 13 kan NVE ilegge tvangsmulkt ved overtredelse av vilkår, påbud eller forbud gitt med hjemmel i § 4a. Etter økodesignforskriften § 42 annet ledd nr. 4, kan NVE treffe vedtak om begrensning av, eller forbud mot, omsetning av, eller adgang til å ta i bruk, et energirelatert produkt. NVE kan i henhold til økodesignforskriften § 42 annet ledd nr. 1 også treffe vedtak om å bringe et energirelatert produkt i samsvar med forskriften.

Etter produktkontrolloven § 4a første ledd bokstav c, kan Kongen blant annet treffe vedtak om at produkter som omsettes i strid med vedtak om merking, skal trekkes tilbake fra markedet. Denne myndigheten er delegert til NVE. Etter produktkontrolloven § 6 a kan Kongen fatte vedtak hvis det foreligger en uakseptabel risiko for at et produkt medfører helseskade, miljøforstyrrelse eller helseskade, jf. første ledd. Vedtak kan etter annet ledd også gå ut på at det gis pålegg for å redusere risikoen ved produktet herunder offentliggjøre advarselsinformasjon, tilbakekalle produktet eller uskadeliggjøre produktet. Det vises til en nærmere omtale av bestemmelsene i punkt 9.7.

Forbrukermerkeloven

Når det gjelder tilsyn med energimerking av produkter, følger det av forbrukermerkeloven § 7 første ledd at NVE har myndighet til å pålegge retting, jf. også energimerkeforskriften for produkter § 23 annet ledd nr. 1.

Etter forbrukermerkeloven § 7 annet ledd, kan NVE fastsette tvangsmulkt som den vedtaket retter seg mot, skal betale dersom retting ikke skjer innen fristen. Brudd på energimerkeregelverket kan også medføre overtredelsesgebyr etter forbrukermerkeloven § 10 og straff etter § 11. Etter energimerkeforskriften for produkter § 23 annet ledd nr. 4, kan NVE treffe vedtak om begrensning av, eller forbud mot, omsetning av, eller adgangen til å ta i bruk, et energirelatert produkt.

Det foreligger ikke myndighet til å kreve tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekall som følge av brudd på energimerkeregelverket.

9.15.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) at det er behov for en rekke justeringer i produktkontrolloven og forbrukermerkeloven for å oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h.

Når det gjelder produktkontrolloven vurderte OED at det er nødvendig å presisere i produktkontrolloven § 4b at det kan treffes vedtak også ved overtredelse av krav som er hjemlet i § 4a. Videre var det OEDs vurdering at myndigheten må delegeres til OED som kan delegere videre myndigheten til Norges vassdrags- og energidirektoratet (NVE). Dette mente OED var nødvendig for å gi NVE en klarere hjemmel til å treffe

vedtak om retting og tilbakekall og tilbaketrekking ved brudd på økodesignkrav gitt i medhold av § 4a, slik artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h krever. Når det gjelder forbrukermerkeloven og tilhørende forskrifter vurderte OED at det ikke foreligger myndighet til å kreve tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekall som følge av brudd på energimerkeregelverket. Derfor foreslo OED et nytt annet punktum i forbrukermerkeloven § 7 første ledd for å tydeliggjøre at NVE har hjemmel til å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt ved overtredelser av bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. I samme bestemmelse foreslo OED at NVE gis myndighet til å vedta at produktet skal trekkes tilbake fra markedet eller tilbakekalles. Dette fordi vedtak om omsetningsforbud, tilbaketrekking og tilbakekall forutsetter at det først er truffet vedtak om retting, uten at forholdet er rettet innen fristen.

9.15.3 Høringsinstansenes syn

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette.

9.15.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder daværende OED sitt forslag i høringsnotatet. Det vises til at ingen av høringsinstansene har kommentert dette i høringen.

Energidepartementet vil følge opp delegering av myndighet etter produktkontrolloven §§ 4b og 6a til Norges- vassdrags og energidirektorat for å gi direktoratet en klarere hjemmel til å treffe vedtak slik markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h krever.

Se forslag til endringer i produktkontrolloven § 4 b og forbrukermerkeloven § 7 første ledd nytt annet punktum.

9.16 Sjøfartsdirektoratet

9.16.1 Gjeldende rett

Forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. §§ 31 og 32 inneholder regler som skal sikre at produkter som ikke fyller kravene helt eller delvis rettes, forbys eller trekkes tilbake fra markedet. Dersom produktet utgjør en risiko eller formelt mangler samsvar skal Sjøfartsdirektoratet etter vurdering sikre at feilen rettes, eller treffe alle hensiktsmessige tiltak for å forby eller begrense tilgjengeligheten, sørge for at produktet trekkes fra markedet eller tilbakekalles.

Sjøfartsdirektoratet har myndighet til å kreve at markedsdeltakere samarbeider med Sjøfartsdirektoratet hvor det avdekkes at skipsutstyr utgjør en risiko for liv, helse, miljø eller materielle verdier for å sikre at nødvendige korrigerende tiltak settes i gang for skipsutstyr som er plassert på markedet, og for utstyr som er plassert om bord, jf. forskrift om skipsutstyr § 9 første ledd. Dersom det avdekkes skipsutstyr som ikke er i samsvar med forskriftens § 2 (krav til skipsutstyr), eller når Sjøfartsdirektoratet har grunn til å tro at et produkt som samsvarer med § 2, likevel utgjør en risiko for liv, helse, miljø eller materielle verdier, har Sjøfartsdirektoratet myndighet til å pålegge markedsdeltakere å iverksette forholdsmessige korrigerende tiltak. Om nødvendig kan slike pålegg gå ut på at produkter som er satt på markedet eller plassert om bord, tilbakekalles jf. forskriftens § 9 annet ledd.

Dersom et skipsutstyr har formelle mangler, ikke oppfyller kravene til merking, teknisk dokumentasjon eller samsvarserklæring etter forskrift om skipsutstyr §§ 3, 4 og 7, kan Sjøfartsdirektoratet pålegge markedsdeltakere å iverksette korrigerende tiltak, jf. forskriftens § 10 første ledd. Dersom markedsdeltakere ikke iverksetter tilstrekkelige korrigerende tiltak kan Sjøfartsdirektoratet begrense eller forby at skipsutstyret gjøres tilgjengelig på markedet, eller kreve at skipsutstyret tilbakekalles jf. forskriftens § 10 annet ledd.

9.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Nærings- og fiskeridepartementet at det for skipsutstyr var behov for lovhjemmel for markedstilsynet, se omtale i punkt 5.15 i proposisjonen. I skipssikkerhetsloven § 71 b annet ledd bokstav c ble det foreslått forskriftshjemmel som fastsetter at departementet kan gi nærmere regler om blant annet pålegg om tiltak og retting. Det ble vurdert at det ikke var nødvendig med endringer i forskrift for produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. eller i forskrift om skipsutstyr.

Det har ikke kommet noen høringsuttalelser knyttet til dette. Departementet opprettholder derfor sitt forslag fra høringsnotatet, med de endringer som er beskrevet under punkt 5.15. Ny § 70 b annet ledd bokstav c tilsvarer høringens § 71 b annet ledd bokstav c.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 70 b annet ledd bokstav c.

9.17 Statens jernbanetilsyn

9.17.1 Gjeldende rett

Etter taubaneloven § 15 har tilsynsorganet rett til å gi pålegg om korrigerende tiltak ved forhold i strid med bestemmelser gitt i eller i medhold av loven. Bestemmelsen innebærer også en hjemmel til å kreve at virksomheten identifiserer hva som skal til for å fjerne årsaken til avviket, slik at man kan få satt i verk effektive tiltak for å hindre gjentagelse, jf. Prop. 162 L (2015–2016) kapittel 15 merknad til § 15.

I taubaneforskriften § 1-5 står det at Statens jernbanetilsyn kan begrense bruksområdet, forby bruk eller tilbakekalle delsystem eller sikkerhetskomponent fra markedet dersom det er risiko for at disse ikke oppfyller krav i taubaneforordningen. Denne påleggsadgangen kan ikke uten videre utledes av taubanelovens § 15, og forskriftsbestemmelsen vil ikke etter gjeldende rett benyttes i full rekkevidde på bakgrunn av de begrensninger som loven oppstiller.

Med hjemmel i taubaneloven § 16 kan tilsynsorganet pålegge øyeblikkelig stans av driften helt eller delvis, eller opphør av bruk med øyeblikkelig virkning, dersom det avdekkes forhold som kan medføre fare for helse, miljø eller sikkerhet. Bestemmelsen har ikke vært benyttet overfor markedsdeltakere.

Etter taubaneloven § 18 første ledd kan tilsynsorganet fastsette en tvangsmulkt dersom et pålegg ikke er oppfylt innen den fastsatte fristen.

9.17.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at det er behov for et klarere rettsgrunnlag enn det som følger av taubaneforskriften § 1-5, blant annet for pålegg om tilbakekallelse, tilbaketrekking og forbud mot bruk av delsystemer eller sikkerhetskomponenter ved brudd på de grunnleggende kravene. Derfor foreslo SD en ny bestemmelse i taubaneloven § 21 som hjemler tilsynsorganet adgang til å pålegge den som tilgjengeliggjør eller bringer i omsetning et delsystem eller en sikkerhetskomponent, å begrense anvendelsesområde, forby bruk eller tilbakekalle eller tilbaketrekke delsystemet eller sikkerhetskomponentene fra markedet. Etter SDs forslag skulle vilkår for bestemmelsen være at delsystemet eller sikkerhetskomponenten ikke oppfyller de grunnleggende kravene i taubaneforordning (EU) 2016/424 som er gjennomført i taubaneforskriften § 4-1.

9.17.3 Høringsinstansenes syn

Statens jernbanetilsyn kommenterer som eneste høringsinstans Samferdselsdepartementets forslag til ny § 21 i taubaneloven. Statens jernbanetilsyn uttaler at:

> «Vi bemerker at den foreslåtte taubaneloven § 21 bygger på forordning (EU) 2016/424 (taubaneforordningen) som er inntatt i norsk rett ved taubaneforskriften § 4-1. Det vises blant annet til taubaneforordningens art. 40 om prosedyrer på nasjonalt nivå for tilfeller der delsystemer og sikkerhetskomponenter utgjør en risiko. For å ivareta kravene i taubaneforordningen mener vi at bestemmelsens første ledd bør inneholde ordlyden «dersom det foreligger risiko for», jf. også ordlyden i taubaneforskriften § 1-5 første ledd.
>
> Det foreslås derfor at ny § 21 første ledd første punktum lyder:
>
> Statens jernbanetilsyn kan pålegge den som tilgjengeliggjør eller bringer i omsetning et delsystem eller en sikkerhetskomponent, å begrense anvendelsesområde, forby bruk, tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekalling fra sluttbruker, dersom det foreligger risiko for at delsystemet eller sikkerhetskomponenten ikke oppfyller kravene i forordning (EU) 2016/424 jf. forskrift om taubaner § 4-1. Det samme gjelder dersom et delsystem eller en sikkerhetskomponent ikke har nødvendig merking.»

9.17.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder Samferdselsdepartementets forslag fra høringsnotatet når det gjelder at det er behov for en ny bestemmelse i taubaneloven for å oppfylle krav i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. Departementet er enig i de lovtekniske innspillene fra Statens jernbanetilsyn og foreslår å ta disse til følge.

Departementet har imidlertid tatt en ny vurdering av bestemmelsens plassering, og foreslår nå at bestemmelsen tas inn som et nytt første ledd § 16 a i taubaneloven istedenfor. Etter departementets vurdering vil en plassering som § 21 medføre forskyvninger i etterfølgende lovbestemmelser, noe som vil være uheldig. I tillegg mener departementet at det vil være en fordel dersom den nye bestemmelsen står i umiddelbar sammenheng med taubaneloven § 16 siden det foreligger en viss tematisk sammenheng mellom bestemmelsene. Dette vil gjøre bestemmelsen også lettere tilgjengelig.

Se forslag til taubaneloven nytt første ledd i § 16 a.

9.18 Statens vegvesen

9.18.1 Gjeldende rett

Etter forbrukermerkeloven § 6 fører Statens vegvesen tilsyn med at forbrukermerkeloven § 5 overholdes når det gjelder dekkmerkeforskriften, samt forskrift om energimerking mv. av nye personbiler. Brudd på § 5 i forbrukermerkeloven kan medføre overtredelsesgebyr etter forbrukermerkeloven § 10 og straff etter § 11. Det vises til punkt 9.8.1 over for en nærmere omtale av forbrukermerkeloven § 5 første ledd.

Etter forbrukermerkeloven § 7 første ledd har Statens vegvesen myndighet til å pålegge retting, samt fastsette tvangsmulkt dersom retting ikke skjer innen fristen. Det er gitt nærmere regler om retting og tvangsmulkt i dekkmerkeforskriften § 3.

Statens vegvesen har ikke myndighet til å kreve tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekall som følge av brudd på forbrukermerkeloven eller dekkmerkeforskriften.

For en nærmere omtale av produktkontrolloven vises det til omtalen i punkt 9.7.1.

9.18.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at gjeldende sektorregelverk ikke dekker kravene i markedstilsynsforordningen på dette punktet, og foreslo derfor noen endringer for at Statens vegvesen skulle få myndighet tilsvarende forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g), h), samt i). Bestemmelsen åpner for at det kan gis regler i forskrift om pålegg om tiltak og retting, advarsel, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt, samt tvangsmulkt. SD konkluderte med at Statens vegvesen ikke har myndighet til å kreve tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekall som følge av brudd på forbrukermerkeloven eller dekkmerkeforskriften. Samtidig viste SD til forslag til forbrukermerkeloven § 7 første ledd nytt annet punktum, der Statens vegvesen skal gis myndighet til å «forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av produktet, eller vedta at produktet skal trekkes tilbake fra markedet eller tilbakekalles», dersom retting ikke er gjennomført innen en gitt frist.

I tillegg foreslo SD å ta inn tilsvarende hjemler som forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g), h), samt i) i vegtrafikkloven § 19 d annet ledd bokstav c. Bestemmelsen skal etter SDs forslag åpne for at det kan gis regler i forskrift om pålegg om tiltak og retting, advarsel, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt, samt tvangsmulkt.

Videre foreslo SD å innføre en reaksjonsbestemmelse i § 6 i ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. som tar for seg hvilke reaksjoner som kan rettes mot markedsaktørene i de tilfeller tilsynet avdekker produkter eller tjenester som er i strid med regelverket. SDs forslag til utforming av bestemmelsen omfatte myndigheten til å kunne gi markedsdeltakerne pålegg om å treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at produktene og tjenestene oppfyller krav gitt i kapittel III i vegtrafikkloven samt adgang til å begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt eller en tjeneste på markedet, eller kreve at produktet blir tilbaketrukket eller tilbakekalt. SD foreslo også å innføre tvangsmulkt som reaksjon.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette.

Departementet opprettholder i det vesentlige SDs forslag til ny § 19 d annet ledd bokstav c fra høringsnotatet. Departementet har imidlertid tatt ut «advarsel» og «stansing av virksomheten» fra bestemmelsens annet ledd bokstav c, da disse reaksjonene etter en ny vurdering ikke lenger anses hensiktsmessige. Reaksjonene ble opprinnelig tatt inn for å harmonisere med hjemlene på de øvrige områdene Statens vegvesen fører tilsyn med, men vil ikke være treffende for markedstilsynet. Departementet foreslår også å legge til «forbud eller begrensninger i tilgjengeliggjøringen av et produkt eller en tjeneste på markedet» i samme bestemmelse. Tillegget fremgår av forskriftsforslaget § 6 annet ledd, og bør etter en nærmere vurdering også tydeliggjøres i ny § 19 d annet ledd bokstav c. Myndighet til å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt på markedet fremgår av forordningen art. 14 nr. 4 bokstav h, og intensjonen i høringsforslaget var at bestemmelsen i ny § 19 d annet ledd bokstav c også skulle dekke dette forholdet. Departementet foreslår på bakgrunn av dette å tydeliggjøre denne myndigheten i § 19 d annet ledd bokstav c. Endringene vil kun innebære en presisering.

I tillegg til at det foreslås tatt inn en ny § 19 d annet ledd bokstav c i vegtrafikkloven, vil departementet etter Stortingsbehandlingen av lovproposisjonen også fastsette en ny forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. I forskriften vil departementet fastsette en tilsynsbestemmelse i § 6 for å

gjennomføre krav i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g, h og i. Forskriftshjemmelen til å fastsette forskriften om markedstilsyn for kjøretøy m.m. og tilsynsbestemmelsen i § 6 vil – etter at lovproposisjonen er vedtatt av Stortinget og lovendringen er satt i kraft – ligge hos Samferdselsdepartementet.

Når det gjelder forslag til forbrukermerkeloven § 7 første ledd nytt annet punktum vises det til punkt 9.15.

Se forslag til vegtrafikkloven ny § 19 d annet ledd bokstav c og forbrukermerkeloven § 7 første ledd nytt annet punktum.

10 Fjerning av digitalt nettinnhold

10.1 Gjeldende rett

Gjeldende forordning regulerer ikke tilsynsorganenes adgang til å kreve digitalt nettinnhold fjernet.

CPC-forordningen ((EU) 2017/2394), som er inntatt i EØS-avtalen og gjennomført i norsk rett, har også en bestemmelse som omhandler myndighet til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold, se artikkel 9 nr. 4 bokstav g. Denne bestemmelsen har visse likhetstrekk med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Flere norske tilsynsorgan har allerede myndighet til å fatte pålegg mot tredjeparter etter CPC-forordningen innenfor CPC-forordningens virkeområde. Dette gjelder Forbrukertilsynet, Direktoratet for medisinske produkter, Helsedirektoratet, Luftfartstilsynet, Sjøfartsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen. Se punkt 10.4.5 for en nærmere redegjørelse av CPC-forordningen.

Markedstilsynsforordningen og CPC-forordningen har ulikt virkeområde, ved at CPC-forordningen er begrenset til forbrukertilsyn og gjelder andre EU/EØS-rettsakter enn markedstilsynsforordningen. Det er ingen rettsakter som omfattes av begge forordningene. Det vises til punkt 10.5.5.5 der det fremgår at departementet vurderer at terskelen er lavere for å kunne anvende bestemmelsen etter markedstilsynsforordningen enn etter CPC-forordningen. Innenfor markedstilsynsforordningens virkeområde er det følgelig ingen tilsynsorgan som har eksisterende hjemler som i tilstrekkelig grad tilsvarer, og gjennomfører, artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Flere tilsynsorgan har myndighet til å gi pålegg mot markedsdeltaker som også kan omfatte fjerning av digitalt nettinnhold (uten at dette nødvendigvis fremgår eksplisitt av ordlyden), men disse hjemlene kan som oftest ikke benyttes overfor tredjeparter.

10.2 Ny forordning

Artikkel 14 nr. 4 stiller minstekrav til hvilken myndighet nasjonale markedstilsynsorgan skal ha. Bokstav k bestemmer at tilsynsorganet skal ha:

> «(k) Myndighet, i tilfeller der ingen andre effektive midler er tilgjengelig for å fjerne en alvorlig risiko,
>
> (i) til å kreve innhold som viser til tilknyttede produkter, fjernet fra et nettbasert grensesnitt, eller til å kreve at sluttbrukerne skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt, eller
>
> (ii) i et tilfelle der en anmodning i samsvar med punkt (i) ikke har blitt etterkommet, til å kreve at leverandører av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, herunder ved å kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak.»

Med «nettbasert grensesnitt» menes «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter», jf. forordningen artikkel 3 nr. 15.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k innebærer at tilsynsorganene som et minimum skal kunne iverksette tiltak dersom det foreligger «alvorlig risiko» og «ingen andre effektive midler er tilgjengelige». Myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k er – på lik linje med myndighetene i hele artikkel 14 nr. 4 – en minimumsharmonisering, jf. ordlyden «minst» i nr. 4. Dette innebærer etter departementets vurdering at man også kan stille mindre strenge vilkår i nasjonal rett for å kunne benytte myndigheten, eksempelvis at det kun er krav om at det foreligger en «risiko» og ikke en «alvorlig risiko». Medlemsstatene kan følgelig velge å gi myndighet etter bestemmelsen i mindre alvorlige tilfeller, med henblikk på et strengere tilsyn for å sikre bedre vern om de beskyttede interessene. At bestemmelsen oppstiller en minimumsstandard betyr med andre ord at tilsynsorganene som et minimum skal kunne reagere mot tilfeller av alvorlig risiko i medhold av bokstav k, uten at myndigheten må være begrenset til situasjoner hvor det foreligger alvorlig risiko. Innenfor disse rammene kan medlemsstatene ved gjennomførin-

gen i nasjonal rett selv bestemme hvor terskelen skal ligge. Departementet vurderer dette slik at dersom det i nasjonal rett ikke fastsettes andre/mindre strenge vilkår for anvendelse av myndigheten i bokstav k, gjelder vilkårene som følger av ordlyden i bokstav k.

Bakgrunnen for myndigheten til fjerning av digitalt nettinnhold er nærmere beskrevet i forordningens fortalepunkt 41. Her lyder det blant annet at: «Særlig i det digitale miljøet bør markedstilsynsmyndighetene kunne stanse tilfeller av manglende samsvar raskt og effektivt, særlig dersom markedsdeltakeren som selger produktet, skjuler sin identitet eller flytter innenfor Unionen eller til et tredjeland for å unngå håndheving. I tilfeller der det manglende samsvaret innebærer risiko for alvorlig og uopprettelig skade for sluttbrukerne, bør tilsynsmyndighetene kunne treffe tiltak når det er behørig begrunnet og forholdsmessig og det ikke foreligger andre muligheter for å hindre eller begrense faren, herunder om nødvendig kreve digitalt nettinnhold fjernet fra det nettbaserte grensesnittet eller kreve at det vises en advarsel. Dersom en slik anmodning ikke etterkommes, bør den berørte myndigheten ha myndighet til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet.»

Det kan i denne sammenhengen også nevnes at forordningen artikkel 7 nr. 2 pålegger leverandører av informasjonssamfunnstjenester en samarbeidsplikt. Disse skal på anmodning fra markedstilsynsorganene og i særlige tilfeller samarbeide med markedstilsynsorganene om å legge til rette for ethvert tiltak som treffes for å fjerne, eller dersom dette ikke er mulig, redusere de risikoene et produkt som blir eller har blitt solgt på nettet gjennom deres tjenester, utgjør.

10.3 Overordnet om myndigheten

Myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k er todelt. Etter bokstav k punkt i skal tilsynsorganene kunne kreve digitalt nettinnhold fjernet fra et nettbasert grensesnitt, eller kreve at det skal inntas tydelig advarsel på et nettbasert grensesnitt. Etter bokstav k punkt ii skal tilsynsorganene kunne kreve at en leverandør av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til grensesnittet, herunder ved å kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak dersom tiltak etter bokstav k punkt i ikke har blitt etterkommet. Artikkel 14 nr. 4 bokstav k innebærer at tilsynsorganene som et minimum skal kunne iverksette tiltak dersom det foreligger «alvorlig risiko» og «ingen andre effektive midler er tilgjengelige», jf. over i punkt 10.2.

Departementet antar at dersom et tilsynsorgan avdekker at et produkt ikke er i samsvar med produktregelverket, vil det først ta kontakt med markedsdeltakeren for å bringe produktet i samsvar med regelverket eller for å få stanset overtredelsen av produktregelverket på annen måte. Departementet legger således til grunn at tilsynsorganene først vil forsøke å bruke andre «primære» tiltak i artikkel 14 nr. 4, artikkel 16 og artikkel 41 for å få stanset overtredelsen. Det vises her særlig til artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h som gir markedstilsynsorganene myndighet til å treffe hensiktsmessige tiltak for å bringe et tilfelle av manglende samsvar med regelverket til opphør eller fjerne en risiko. Dersom en markedsdeltaker for eksempel får et omsetningsforbud, vil dette også innebære å fjerne produktet fra en nettside. Departementet viser videre til at tilsynsorganene i dag kan pålegge markedsdeltakeren som overtrer produktregelverket å stanse en overtredelse, for eksempel ved påbuds- eller forbudsvedtak, eller ved krav om retting. Markedsdeltakeren må da selv gjennomføre nødvendige tiltak for å stanse sin lovstridige praksis – for eksempel ved å fjerne digitalt nettinnhold fra et nettsted eller endre det lovstridige nettinnholdet. Dersom markedsdeltakeren ikke innretter seg etter pålegg fra markedstilsynsorganene om å bringe produktet i samsvar med regelverket, kan andre sanksjoner ilegges, som for eksempel administrative reaksjoner (tvangsmulkt og andre forvaltningstiltak), administrative sanksjoner (overtredelsesgebyr) og straff. Først når disse midlene ikke har ført til at overtredelsen stanses eller disse ikke er «effektive» for å fjerne en alvorlig risiko, vil myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k kunne anvendes.

Departementet antar at slike primære håndhevingstiltak i de aller fleste tilfeller vil bringe overtredelsen av regelverket til opphør. Dersom markedsdeltakeren som overtrer regelverket retter seg etter pålegg fra tilsynsorganene og fjerner det lovstridige nettinnholdet, vil det ikke lenger foreligge en overtredelse av det relevante regelverket eller en alvorlig risiko, og følgelig vil det ikke være behov for å bruke myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Retter markedsdeltakeren seg derimot ikke etter slike primære tiltak, og øvrige vilkår er oppfylt, kan tiltak etter bokstav k iverksettes. Myndigheten vil være særlig aktuell der markedsdeltakeren «skjuler sin identitet eller flytter innenfor Unionen eller til et tredjeland for å unngå håndheving», jf. forordningens fortale punkt 41.

Departementet viser til at virkemidlene etter markedsføringsloven vil kunne få anvendelse ved siden av de nye reglene etter markedstilsynsforordningen der det er snakk om markedsføring av et produkt. Virkemidlene i markedsføringsloven kapittel 7 omfatter for eksempel forbuds- og påbudsvedtak, fjerning av digitalt nettinnhold og sanksjoner. Virkemidlene kan rettes mot næringsdrivende, noe som blant annet vil kunne omfatte annonsører og influensere mv. som markedsfører et produkt. Når produktet som markedsføres i tillegg ikke er i samsvar med produktregelverket, kan det oppstå overlapp mellom det konkrete sektorregelverket som gjelder for produktet, og markedsføringsloven, som er teknologi- og bransjenøytral.

Departementet vil i det følgende gjennomgå og drøfte ulike problemstillinger knyttet til forordningens krav om at tilsynsorganene skal ha myndighet til å fjerne digitalt nettinnhold.

10.4 Ulike tekniske tiltak og pliktsubjekter

10.4.1 Innledning

Av hensyn til brukersikkerhet og rettferdig konkurranse, har forordningen likestilt netthandel med tradisjonell handel, jf. fortalepunkt 1 og 2. Forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k omhandler myndighet til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller visning av advarsel når sluttbrukere får tilgang til det nettbaserte grensesnittet (jf. bokstav k punkt i) og til å kreve at leverandører av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet (jf. bokstav k punkt ii).

Departementet vil i denne delen gjennomgå de ulike tekniske tiltakene og gi eksempler på hva som omfattes av myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k, samt hvilke aktører som er de relevante pliktsubjektene for å gjennomføre påkrevde tiltak. Dette er ikke ment som en uttømmende gjennomgang. Et pålegg vil derfor kunne ha ulik betydning for aktørene, og aktørene kan derfor forventes å involvere seg i sakene i ulik grad.

10.4.2 Nettbasert grensesnitt

Hva som menes med «nettbasert grensesnitt» defineres i forordningen artikkel 3 nr. 15. Her er begrepet definert som:

> «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter.»

Det mest praktiske tilfellet er en ordinær internettside. Grunnen til at det mer tekniske ordet «nettbasert grensesnitt» brukes, må være for også å dekke et større omfang av digitale plattformer, herunder de som ikke nødvendigvis kan besøkes gjennom en nettleser og digitale grensesnitt som ikke finnes per i dag. Det kan være snakk om applikasjoner til mobiltelefon, nettbrett og andre skjermløsninger.

Grensesnittet må være tilgjengelig via internett, noe som utelukker grenseflater som opererer uavhengig av nettilgang. Grensesnitt som ikke drives av, eller på vegne av, en markedsdeltaker faller utenfor, jf. definisjonens ordlyd.

Programvaren eller nettstedet skal etter ordlyden «[gi] sluttbrukeren tilgang til markedsdeltakerens produkter». Sluttbrukeren som må få tilgang til produktene gjennom løsningen, er definert i forordningen artikkel 3 nr. 21: «enhver fysisk eller juridisk person bosatt eller etablert i [EØS] som produktet er gjort tilgjengelig for, enten som forbruker uten tilknytning til noen handels-, foretaks-, håndverks- eller yrkesvirksomhet, eller som yrkesbruker i forbindelse med sin nærings- eller yrkesvirksomhet». Når slike sluttbrukere gis «tilgang til markedsdeltakerens produkter» gjennom et nettbasert grensesnitt, vil det altså falle innenfor bestemmelsen.

Departementet problematiserte i høringsnotatet hva som ligger i det å «gi» tilgang til markedsdeltakerens produkter, og kom til at det innebærer at programvaren eller nettstedet «i avgjørende grad» må bidra til å gi sluttbrukeren tilgang for at bestemmelsen skulle kunne anvendes. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette, men departementet har likevel revurdert dette forslaget. Det foreslås i stedet å bruke den samme ordlyden som i forordningen, nemlig å «gi sluttbrukeren tilgang» til produktet. Etter departementets syn er dette tilstrekkelig veiledende, og likelydende ordlyd gjør at man unngår uforutsette konsekvenser ved å fravike ordlyden i forordningens definisjon i artikkel 3 nr. 15.

10.4.3 Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i – pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold eller visning av advarsel

10.4.3.1 Pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold

Myndigheten etter bokstav k punkt i til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold innebærer at det kreves at konkret nettinnhold blir slettet fra grensesnittet, for eksempel en annonse på et nettsted. Dette vil være det mest effektive tiltaket for å stanse et lovbrudd på internett, og vil være betydelig mindre inngripende enn å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet som sådan, fordi tiltaket kun rammer det lovstridige nettinnholdet.

Departementet mener en naturlig språklig forståelse tilsier at «innhold» i bokstav k punkt i ikke er begrenset til tekst, slik at også andre former kan falle innenfor, herunder bilde og lyd. Tekniske løsninger som er konstruert i form av en datakode må også kunne betegnes som nettinnhold, for eksempel en automatisk omdirigering til et annet nettsted. Etter departementets syn er også bestillingsrubrikker, annonser, reklame, produktomtale og bruksanvisninger eksempler på nettinnhold som kan omfattes.

Nettinnholdet må videre vise til «tilknyttede produkter». Departementets vurdering er at artikkel 14 nr. 4 bokstav k har til hensikt å ramme mer enn bare bestillingsfunksjoner. Ordlyden gir anvisning på et bredere spekter av innhold, jf. formuleringen «innhold som viser til».

10.4.3.2 Kreve merking med tydelig advarsel

Som et alternativ til å kreve at digitalt nettinnhold på et nettbasert grensesnitt fjernes, skal tilsynsorganene etter bokstav k punkt i kunne kreve at sluttbrukerne ser en «tydelig advarsel». Sluttbrukerne skal på denne måten gjøres oppmerksom på at nettsiden inneholder lovstridig nettinnhold. Etter departementets vurdering innebærer en «tydelig advarsel» at det i stedet for å fjerne nettinnhold, kommuniseres til sluttbrukeren at nettsiden inneholder en vare som enten er i strid med produktregelverket eller utgjør en alvorlig risiko. Sluttbrukeren vil se advarselen når vedkommende besøker det konkrete grensesnittet. Dette vil igjen være et mindre inngripende tiltak enn å kreve at det digitale nettinnholdet fjernes.

Det er departementets vurdering, sett hen til artikkel 16 nr. 3 bokstav g, at tilsynsorganet skal ha adgang til å utforme innholdet i advarselen, slik at risikoelementet er forståelig for sluttbrukeren. I de svenske lovforarbeidene legges det til grunn at den som beslutter at det skal vises en advarsel, altså tilsynsorganet, også er ansvarlig for utformingen av advarselen og skal følgelig bestemme innholdet i den, se SOU 2020:49 side 473. Departementet legger det samme til grunn ved gjennomføringen i norsk rett.

10.4.3.3 Pliktsubjektet

10.4.3.3.1 Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn

I motsetning til artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii, gir bokstav k punkt i ikke eksplisitt utrykk for hvem pålegg etter bokstav k punkt i kan rettes mot. I høringsnotatet la departementet til grunn, ut fra formålet med bestemmelsen, at tiltak etter bokstav k punkt i *minst* retter seg mot markedsdeltakeren som det føres tilsyn med og som presumptivt har overtrådt produktregelverket. Departementet mente videre at tredjeparter som ikke selv er pliktsubjekter etter et regelverk, men som tilrettelegger for nettpubliseringen, også faller inn under bokstav k punkt i. Departementet anførte at det i slike tilfeller ofte kun er tredjeparten som med sikkerhet kan få «innhold […] fjernet», jf. bokstav k punkt i. Siden markedsdeltakeren ikke kan annet enn å anmode tredjeparten om sletting anførte departementet at tilsynsorganet må ha anledning til å rette pålegget mot tredjeparten for å oppfylle bestemmelsens formål.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette i høringen.

10.4.3.3.2 Departementets vurdering

Departementet opprettholder sin vurdering fra høringsnotatet. Departementet mener at både markedsdeltaker og relevante tredjeparter er pliktsubjekt etter bokstav k punkt i. Bestemmelsen angir ikke et pliktsubjekt, hvilket fremstår som et bevisst valg fra lovgiver. Dette åpner for at nye måter å drive salg og markedsføring av produkter enn det som er kjent i dag som følge av den digitale utviklingen også omfattes. At pliktsubjekt ikke er angitt tyder på at bestemmelsen verken er ment å utelukke markedsdeltakere eller tredjeparter, men skal omfatte enhver. Departementet har ikke funnet klare holdepunkter fra EU-rettslige kilder som klargjør hvem som er ment å være pliktsubjekt etter bestemmelsen.

Departementet viser for øvrig til at Sverige og Danmark på dette punktet kommer til forskjellige tolkninger, noe som resulterer i at det er valgt forskjellige pliktsubjekter. I Sverige konkluderte

utredningen SOU 2020:49 på side 472 med at første bokstav k punkt i retter seg mot markedsdeltakeren. Videre konkluderte utredningen med at leverandører av informasjonssamfunnstjenester i visse tilfeller omfattes av definisjonen av markedsdeltaker i artikkel 3 nr. 13. Utredningen vurderte videre at vertstjenesteleverandører og innholdsleverandører ikke faller inn under begrepet markedsdeltaker i forordningens forstand. I den danske gjennomføringen av bestemmelsen er det bestemt at pålegg kan rettes mot eieren av grensesnittet, jf. lov om produkter og markedsovervågning § 17. Selv om departementet ikke utelukker markedsdeltakeren som et mulig pliktsubjekt etter bokstav k punkt i, legger departementet til grunn at markedsdeltakeren er det primære pliktsubjektet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav a til j, og at det i praksis mest aktuelle pliktsubjektet etter bokstav k punkt i ikke vil være markedsdeltakeren, men en tredjepart. At markedsdeltakeren er det primære pliktsubjektet etter art. 14 nr. 4 bokstav a til j, følger eksplisitt av bokstav a, b, c, e, g og h, mens det i resterende bokstaver fremgår av sammenhengen at markedsdeltakeren er pliktsubjekt. Gitt de ulike tiltakene som kan rettes mot markedsdeltaker med hjemmel i bokstav a til j, antar departementet at det i praksis ikke vil være markedsdeltakeren som vil være det aktuelle pliktsubjektet etter bokstav k punkt i, men i stedet relevante tredjeparter. Dette underbygges av artikkel 14 nr. 4 sin oppbygging, hvor bokstav k fremstår som en subsidiær bestemmelse, som først kommer til anvendelse dersom pålegg mot markedsdeltakeren etter bokstav a til j ikke er tilstrekkelig.

Departementet legger til grunn at tilsynsorganer allerede i dag kan fatte vedtak direkte mot markedsdeltakeren om å få fjernet digitalt nettinnhold uten å måtte ha eksplisitt lovhjemmel for dette, ved vanlige forbuds- eller påbudsvedtak, se punkt 10.3. At markedsdeltaker inkluderes som et mulig pliktsubjekt etter bokstav k punkt i, innskrenker ikke denne adgangen. Det er departementets oppfatning at myndigheten i bokstav k først og fremst sikter til andre måter å sikre at tilgangen til varen blir fjernet, ved å rette pålegg mot dem som faktisk bidrar til tilgjengeliggjøring av en farlig vare. Dette tilsier imidlertid at det må foreligge en alvorlig risiko og at andre midler må være forsøkt først, i første omgang ved å rette tiltak mot markedsdeltakeren.

Departementet viser til forordningens fortalepunkt 41 som direkte angår regelen i artikkel 14 nr. 4 bokstav k og lyder slik:

> «Særlig i det digitale miljøet bør markedstilsynsmyndighetene kunne stanse tilfeller av manglende samsvar raskt og effektivt, særlig dersom markedsdeltakeren som selger produktet, skjuler sin identitet eller flytter innenfor Unionen eller til et tredjeland for å unngå håndheving. I tilfeller der det manglende samsvaret innebærer risiko for alvorlig og uopprettelig skade for sluttbrukerne, bør markedstilsynsmyndighetene kunne treffe tiltak når det er behørig begrunnet og forholdsmessig og det ikke foreligger andre muligheter for å hindre eller begrense faren, herunder om nødvendig kreve innhold fjernet fra det nettbaserte grensesnittet eller kreve at det vises en advarsel. Dersom en slik anmodning ikke etterkommes, bør den berørte myndigheten ha myndighet til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet. Disse tiltakene bør treffes i samsvar med prinsippene fastsatt i direktiv 2000/31/EF.»

At bestemmelsen, ifølge fortalepunktet, er særlig aktuell der markedsdeltakeren unndrar seg håndheving tyder på at det ikke er markedsdeltakeren som praktisk sett er det mest aktuelle pliktsubjektet etter bestemmelsen. Dersom denne unndrar seg håndheving eller ikke er å få tak i, vil pålegg rettet mot markedsdeltakeren selv ikke kunne bringe overtredelsen til opphør.

Når det gjelder spørsmålet om hvilke tredjeparter som kan være pliktsubjekt etter bokstav k punkt i, viser departementet til at bestemmelsen har klare likhetstrekk med en lignende bestemmelse i forbrukervernsamarbeidsforordningen, den såkalte CPC-forordningen (EU) 2017/2394, artikkel 9 nr. 4 bokstav g punkt (i). I denne bestemmelsen i CPC-forordningen er det heller ikke nevnt et pliktsubjekt. Etter bestemmelsen skal forbrukermyndigheter «ha myndighet til å fjerne innhold i eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt, eller til å kreve at forbrukerne skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt dersom ingen andre effektive midler er tilgjengelige for å stanse eller forby overtredelsen som omfattes av denne forordning, og for å unngå risikoen for alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser.»

CPC-forordningen er i norsk rett hovedsakelig gjennomført i markedsføringsloven. Ved gjennomføringen av bestemmelsen i norsk rett har lovgiver tolket vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt som pliktsubjekter etter bestemmelsen, se markedsføringsloven § 43

første ledd bokstav a. I forarbeidene til bestemmelsen, i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2, fremgår følgende vurderinger:

> «Myndigheten til å «fjerne innhold» innebærer at man sletter det konkrete innholdet som er lovstridig, for eksempel en annonse på et nettsted. Dette vil være det mest effektive tiltaket for å stanse et lovbrudd på internett, og vil være betydelig mindre inngripende enn å fjerne veiene inn til innholdet, fordi det kun rammer det lovstridige innholdet. Alle som har et nettbasert grensesnitt kan tenkes å bli pålagt å fjerne lovstridig innhold på grensesnittet. I utgangspunktet vil den som er ansvarlig for nettstedet også være den som enklest kan slette innhold uten skadevirkninger for lovlig innhold. Dersom innholdet er på en nettside som eies og drives av en tredjepart, det vil si en annen næringsdrivende enn overtrederen, vil tredjeparten kunne få et pålegg om å slette innholdet. Dersom en blogg eller en nettavis som vg.no, for eksempel inneholder ulike annonser der den ene er lovstridig, kan det være nærliggende at et pålegg om å fjerne innholdet rettes til den som eier og driver bloggen eller nettavisen, dersom den som har utarbeidet annonsen er ukjent eller nekter å samarbeide. […] Å rette pålegg om å fjerne innhold til en tredjepart som eier og driver en nettside kompliseres imidlertid av at en rekke annonser på nettsider leveres av annonsebørser. Ved bruk av annonsebørser vil ikke eieren av nettstedet nødvendigvis ha kontroll over hvilke annonser som vises på nettstedet til enhver tid. Etter departementets vurdering vil en vertstjenesteleverandør også kunne pålegges å fjerne lovstridig innhold etter denne bestemmelsen. Dette skyldes at vertstjenesteleverandøren har tilgang til det lovstridige innholdet ettersom vedkommende er eier av serverne som innholdet ligger lagret på.»

Om myndigheten til å sette inn advarsel fremgår det på samme sted:

> «Som et alternativ til å slette innhold eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt, skal håndhevingsorganene kunne kreve at forbrukerne ser en «tydelig advarsel». Forbrukeren skal kunne se advarselen når vedkommende går inn på nettstedet, og vil dermed bli gjort oppmerksom på at nettsiden inneholder lovstridig innhold. Eieren av nettsiden vil enklest kunne sette inn en slik advarsel, på samme måte som eieren av nettsiden er nærmest å bli pålagt å fjerne innhold på nettsiden. Dersom eieren av nettsiden er ukjent eller nekter å rette seg etter et pålegg, vil det være mest effektivt å pålegge en vertstjenesteleverandør å sette inn en advarsel til forbrukerne. En vertstjenesteleverandør tilbyr som nevnt lagringsplass, det vil si at innholdet og nettsiden ligger på deres servere. […] Dersom vertstjenesteleverandøren plasserer en advarsel på nettsiden, vil innholdet fremdeles bestå, samtidig som forbrukerne advares mot innholdet.»

Departementet er enig i vurderingene som er gjort i forarbeidene til markedsføringsloven, og mener at disse vurderingene i stor grad er dekkende også for situasjonen etter markedstilsynsforordningen. Samtidig, i mangel av holdepunkter for noe annet, finner ikke departementet grunn til å innskrenke mulige pliktsubjekt etter bokstav k punkt i i markedstilsynsforordningen til kun vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt, da det er vanskelig å forutse hvilke aktører som kan være relevante tredjeparter å rette et slikt pålegg mot.

Departementet antar at vertstjenesteleverandøren og eier av nettbasert grensesnitt, normalt er dekkende for hvilke tredjeparter som har tilgang til innholdet på plattformer. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det er andre tredjeparter som kan være mer nærliggende å pålegge fjerning av innhold eller innsetting av advarsler.

Det kan tenkes situasjoner hvor en tredjepart kontrollerer innholdet på en plattform ved avtale, uten å være eier av det nettbaserte grensesnittet. I slike tilfeller burde tilsynsorganene gis en valgfrihet i hvilken aktør det velges å rettes pålegg mot, såfremt tredjeparten har tilgang til innholdet. Det bør tilrettelegges for at nettinnhold kan kreves fjernet av tredjeparter uavhengig av type konstellasjon, såfremt den aktøren det rettes pålegg mot faktisk har tilgang til innholdet. Det understrekes at markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i nettopp ikke angir et pliktsubjekt.

Formidlingstjenester er i EU regulert av digitaltjenesteforordningen (EU) 2022/2065. I forordningen artikkel 9 nr. 1 reguleres formidlingstjenestenes plikter når de mottar pålegg «to act against one or more specific items of illegal content, issued by the relevant national judicial or administrative authorities.» Bestemmelsen åpner for at myndigheten til å gi pålegg ligger både hos tilsynsorganene og domstolene. At en formidlingstjeneste mottar pålegg om fjerning av innhold

er ikke synonymt med ansvar for det ulovlige innholdet, men formidlingstjenestene pålegges en handleplikt, samt en plikt til å redegjøre for hvilket tiltak de har iverksatt mot ulovlig innhold. Slik digitaltjenesteforordningen er lagt opp, fremstår det derimot klart at formidlingstjenestene skal være mottaker av pålegg om å reagere mot ulovlig innhold. Bestemmelsen underbygger at markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i ikke kan forstås som at den kun omfatter markedsdeltakere som pliktsubjekter.

Produktsikkerhetsforordningen (EU) 2023/988 innfører en egen bestemmelse i artikkel 22 om særskilte forpliktelser for leverandør av nettbaserte markedsplasser. Bestemmelsen viser til digitaltjenesteforordningen, ettersom nettbaserte markedsplasser er en formidlingstjeneste som også omfattes av digitaltjenesteforordningen. Artikkel 22 nr. 4 viser til myndighet etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 og oppstiller krav om at medlemsstatene sørger for at tilsynsorganet gis nødvendig hjemmel, når det gjelder «specific content reffering to an offer of a dangerous product», til å gi pålegg om at leverandør av nettbaserte markedsplasser fjerner «such content» fra deres nettbaserte grensesnitt, fjerner adgangen til det eller viser en eksplisitt advarsel. Bestemmelsen er utformet annerledes enn markedstilsynsforordningen, både ved at den senker terskelen fra alvorlig risiko til farlige produkter, ved at den ikke åpner for å legge slik myndighet til retten og ved at den ikke viderefører at pålegg om begrensning av tilgang bare kan gis dersom pålegg om fjerning av innhold eller advarselsbegrensning ikke etterkommes. Pålegg etter artikkel 22 nr. 4 skal gis i tråd med minimumskravene i digitaltjenesteforordningen artikkel 9 (2). Leverandør av nettbaserte markedsplasser må handle innen to virkedager. Pålegg etter artikkel 22 nr. 4 kan også inkludere krav om at leverandør av nettbaserte markedsplasser fjerner «all identical content reffering to an offer of the dangerous product in question», fjerner tilgangen til slikt innhold eller viser en eksplisitt advarsel jf. artikkel 22 nr. 5. Det vurderes at bestemmelsen i produktsikkerhetsforordningen artikkel 22 skiller seg såpass fra markedstilsynsforordningen artikkel 14, at det kan være behov for ny eller utvidet hjemmel når produktsikkerhetsforordningen tas inn i EØS-avtalen og skal gjennomføres i norsk rett. Det vises til fortalepunkt 47 i produktsikkerhetsforordningen om hvor viktig leverandør av nettbaserte markedsplasser er og at de bør ha større ansvar for å håndtere salg av farlige produkter, samt forholdet mellom produktsikkerhetsforordningen og digitaltjenesteforordningen»

Oppsummert foreslår departementet at pliktsubjekt etter bokstav k punkt i ikke kan avgrenses til bare markedsdeltaker eller bare spesifikke tredjeparter. Pliktsubjektet er ikke angitt i bestemmelsen, og departementet mener derfor at pålegg kan rettes mot både markedsdeltaker og mot relevante tredjeparter, avhengig av hva som er nødvendig i et konkret tilfelle. Departementet har videre argumentert for at det i praksis sannsynligvis vil være relevante tredjeparter, og særlig vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt, som vil være pliktsubjekter etter bokstav k punkt i.

10.4.4 Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii – Pålegg om begrensning av tilgang

10.4.4.1 Pålegg om begrensing av tilgang

Som nevnt ovenfor skal tilsynsorganene etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii kunne «kreve at leverandører av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, herunder ved å kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak». Etter departementets vurdering innebærer begrensning av tilgangen til et nettbasert grensesnitt at man vanskeliggjør eller umuliggjør brukernes tilgang til det aktuelle grensesnittet eller deler av det, ved å stenge/ta ned det nettbaserte grensesnittet, eller blokkere tilgangen, jf. side 101 i Prop. 8 LS (2019–2020) om gjennomføring av den ovennevnte CPC-forordningen. CPC-forordningen inneholder en lignende bestemmelse om fjerning av digitalt nettinnhold som er gjennomført i markedsføringsloven. Bestemmelsene har klare likheter, og for akkurat denne delen av ordlyden, nemlig «begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet», er ordlydene identiske. Ordlydsfortolkningen av «begrense tilgangen» som ble gjort i nevnte proposisjon anses derfor å ha overføringsverdi for tilsvarende del av ordlyden i artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii. For definisjonen av «nettbasert grensesnitt», se forordningen artikkel 3 nr. 15.

Når det gjelder hvilke typer tekniske tiltak som er mulig for å begrense slik tilgang, viser Prop. 8 LS (2019–2020) til Prop. 65 L (2012–2013) om endringer i åndsverksloven (*tiltak mot krenkelser av opphavsrett m.m. på Internett)*, hvor dette ble vurdert. Kulturdepartementet drøftet her muligheten for å ta ned eller blokkere tilgangen, og uttalte følgende i punkt 4.2:

> «Uansett hvilken type nettsted det er snakk om, kan man fjerne/stenge (ta ned) nettstedet, eller blokkere tilgangen. Førstnevnte (ta ned) innebærer at nettstedet fysisk fjernes fra Internett. Sistnevnte (blokkering) brukes om forskjellige tekniske tiltak som har som formål å hindre tilgangen til et nettsted uten at dette fysisk fjernes fra nett. Felles for de fleste blokkeringsmetoder er at de har svakheter ved at de sjelden er fullstendig effektive eller treffsikre. Omgåelse vil alltid være mulig, uansett hvilken teknologi som benyttes for blokkeringen. Det er også et problem at blokkeringen kan hindre tilgangen til materiale som ikke er ment å blokkeres («falske positive»). Dersom maskinen som blokkeres (målvert) også gir tilgang til lovlig materiale, vil også dette lovlige materialet blokkeres.
>
> […] til tross for svakhetene kan blokkering av tilgang til nettsteder med ulovlig innhold ha en effekt ved at den umiddelbare tilgangen blir hindret. Blokkering kan således være et virkemiddel for å redusere den ulovlige trafikken.»

I Norge er blokkering per i dag ikke teknisk mulig på nasjonalt eller sentralt nivå. Blokkering vil måtte skje på tilbydernivå, det vil si lokalt hos den enkelte internettilbyder (eksempelvis hos Telenor). Blokkering på tilbydernivå kan gjøres på ulike måter: DNS-blokkering/-manipulering, IP-blokkering, innholdsblokkering og andre typer blokkeringer. For videre fremstilling av de tekniske sidene ved tilgangsbegrensning, vises det til Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2 side 101 og 102 samt Prop. 65 L (2012–2013) punkt 4.2 og 4.7.3.

10.4.4.2 Pliktsubjekter

Etter departementets forståelse er «leverandører av informasjonssamfunnstjenester» det primære pliktsubjekt etter bestemmelsen. Slik departementet leser bestemmelsen, skal tilsynsorganene kunne rette pålegg mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Pålegget kan innebære at leverandøren av informasjonssamfunnstjenester skal «kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak». Dette mener departementet følger av ordlyden «[…] herunder ved å kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak».

Etter departementets vurdering må det også være anledning for leverandøren av informasjonstjenester til å anmode at en tredjepart gjennomfører slike tiltak, dersom det er nødvendig for å etterfølge pålegget. Dette er særlig relevant for det tilfellet at leverandøren av informasjonssamfunnstjenester ikke har den tekniske muligheten til å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet. Den tekniske muligheten kan ligge hos andre relevante aktører som ikke nødvendigvis kan defineres som leverandører av informasjonssamfunnstjenester, som for eksempel vertstjenesteleverandører, innholdsleverandører og internettleverandører. Etter en tolkning av ordlyden vil alle tredjeparter som kan begrense tilgangen til det konkrete nettbaserte grensesnittet, være potensielle tredjeparter som kan rammes av bestemmelsen. Departementet mener at dette gjør dem til *relevante* tredjeparter.

Departementet forstår bestemmelsen slik at leverandøren av informasjonssamfunnstjenester er det primære pliktsubjektet etter bestemmelsen, men dersom den trenger bistand fra en relevant tredjepart for å teknisk kunne gjennomføre begrensningen av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, kan den anmode at den relevante tredjeparten yter slik bistand.

Departementet ser at den danske og norske språkversjonen av markedstilsynsforordningen har en tvetydig ordlyd, ved at de bruker bindeordet «herunder». Det er ikke helt klart om det utelukkende er leverandøren av informasjonssamfunnstjenesten som kan anmode den relevante tredjeparten om å bistå ved gjennomføringen av det pålagte tiltaket, eller om også tilsynsorganet kan fremme krav direkte mot tredjeparten.

Departementet mener det er gode grunner for å legge til grunn at det bare er leverandøren som kan rette anmodningen mot en relevant tredjepart. Etter departementets forståelse må bestemmelsen tolkes slik at et eventuelt pålegg fra tilsynsorganene må rettes mot leverandøren av informasjonssamfunnstjenesten. Departementet finner støtte for en slik ordlydsfortolkning ved å se hen til den franske og tyske versjonen av markedstilsynsforordningen, og delvis også den engelske. I den engelske versjonen av forordningen oppstilles det en myndighet til å «require» leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense adgangen til et nettbasert grensesnitt, «[…] including by *requesting* a relevant third party to implement such measures.» (departementets utheving). Her oppstilles det følgelig et krav mot leverandøren av informasjonssamfunnstjenesten, som igjen kan oppfylle kravet/pålegget ved å *anmode* en relevant tredjeparts bistand til dette. I den tyske ordlyden heter det ikke *herunder*, men «blant annet gjennom», jf. «unter anderem auch dadurch», Den franske ordlyden «y compris en demandant» indikerer at leverandøren

av informasjonssamfunnstjenesten kan *anmode* relevante tredjeparter om å anvende slike tiltak.

Departementet merker seg at alle språkversjoner (bortsett fra den danske og norske versjonen) bruker forskjellige ord når det kommer til leverandører av informasjonssamfunnstjenester og relevante tredjeparter. Mens den norske og den danske bruker «kreve» i begge situasjoner, brukes det «require» og «request» (i engelsk ordlyd), «anzuweisen» og «aufgefordert» (i tysk ordlyd) samt «d'exiger» og «demandant» (i fransk ordlyd). Departementet mener at denne nyanseringen med fordel også burde fremgå av den norske oversettelsen, og legger til grunn at bruken av henholdsvis «kreve» og «anmode» i situasjonene er mer dekkende og i tråd med andre språkversjoner.

Departementet er også av den oppfatning at dersom lovgiver mente å gjøre både *leverandører av informasjonssamfunnstjenester* og *relevante tredjeparter* til pliktsubjekter på lik linje, hadde man valgt en annerledes struktur og formulering, for eksempel «[…] til å kreve at leverandører av informasjonssamfunnstjenester *og relevante tredjeparter* begrenser tilgangen […]» (departementets kursivering).

Departementet viser også til at løsningen man har valgt i Danmark går ut på at pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii må rettes mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester, jf. § 18 tredje ledd i lov om produkter og markedsovervågning.

Hva som menes med «leverandører av informasjonssamfunnstjenester» i artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er definert i forordningen artikkel 3 nr. 14. Det fremgår av definisjonen at «leverandør av informasjonstjenester» er en leverandør av en tjeneste som definert i artikkel 1 nr. 1 bokstav b i direktiv (EU) 2015/1535 om informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonssamfunnstjenester. I det nevnte direktivet er «tjeneste» definert som «enhver informasjonssamfunnstjeneste, det vil si enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag, over avstand, og som formidles elektronisk og på individuell anmodning fra en tjenestemottaker».

Begrepet «informasjonssamfunnstjenester» er gjenkjennelig fra direktiv 2001/31/EF om elektronisk handel, jf. fortalepunkt 18 og artikkel 2 a i direktivet, og ehandelsloven § 1 annet ledd. Se også merknadene til § 1 i forarbeidene til ehandelsloven i Ot.prp. nr. 31 (2002–2003).

Eksempler på informasjonssamfunnstjenester er lagringstjenester (jf. «ved å lagre tredjepartsinnhold» i fortalepunkt 16 til markedstilsynsforordningen), som for eksempel nettbutikker og annonseplasser, søkemotorer, nettaviser, sosiale medieplattformer og andre kommunikasjonskanaler, samt tilgangstjenester til lyd og video. I praksis vil dette omfatte de fleste tjenester som i dag leveres over internett. En annen viktig gruppe av informasjonssamfunnstjenester er tilbydere av tilgang til internett, altså telekommunikasjonsoperatører, også kalt internettleverandører, som Telia og Telenor. Ytterligere eksempler på leverandører av informasjonssamfunnstjenester kan være søkemotorer, servereiere og næringsdrivende som tilbyr varer og tjenester online, jf. også SOU 2020:49 på side 465.

Det nevnes avslutningsvis at leverandører av informasjonssamfunnstjenester etter markedstilsynsforordningen artikkel 7 nr. 2 har en særegen samarbeidsplikt om å legge til rette for ethvert tiltak som treffes for å fjerne, eller dersom dette ikke er mulig, redusere de risikoene et produkt som blir solgt på nettet gjennom deres tjenester, utgjør.

10.4.5 Sammenligning med CPC-forordningen

Markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k har, som nevnt i punktene over, likhetstrekk med artikkel 9 nr. 4 bokstav g i CPC-forordningen, som også omhandler myndighet til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt innhold på internett. Myndigheten er i Norge tildelt ulike tilsynsorgan, i henholdsvis markedsføringsloven § 43, tobakksskadeloven § 36 d, alkoholloven § 9-4 tredje ledd, kringkastingsloven § 2-12, luftfartsloven § 10-42 annet ledd bokstav f, sjøloven § 418 d første ledd, jernbaneloven § 11 c bokstav e, yrkestransportlova § 32 a sjette ledd, angrerettloven § 28, pakkereiseloven § 51 og legemiddelloven § 21 a.

Markedstilsynsforordningen og CPC-forordningen har ulikt virkeområde, ved at CPC-forordningen er begrenset til forbrukertilsyn og gjelder andre EU/EØS-rettsakter enn markedstilsynsforordningen. De har imidlertid samme formål: Å sikre harmonisert og lik håndheving i hele det indre marked. Departementets forslag til gjennomføring av markedstilsynsforordningen vil innebære at markedsføringsloven, luftfartsloven og tobakksskadeloven vil hjemle tilsyn etter både CPC- og markedstilsynsforordningen. Det er imidlertid ingen rettsakter som omfattes av begge forordningene, og det er derfor ingen overlapp mellom virkeområdet til CPC-forordningen og virkeområdet til markedstilsynsforordningen. Eventuell overlapp vil

følge av det norske sektorregelverket, og ikke av overlapp mellom forordningene.

Etter departementets syn har vurderingene som er foretatt i forbindelse med gjennomføringen av CPC-forordningen i Prop. 8 LS (2019–2020) kapittel 13, om endringer i markedsføringsloven mv., overføringsverdi for gjennomføringen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k i markedstilsynsforordningen. Markedstilsynsforordningen gjelder produkter med stort skadepotensial, men også CPC-forordningen dekker områder hvor det er viktig med effektivt tilsyn. Begge forordningene oppstiller også et vilkår om at det må være «ingen andre effektive midler tilgjengelige», og det må foreligge en form for risiko, nærmere bestemt «alvorlig risiko» i markedstilsynsforordningen og «[risiko] for alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser» i CPC-forordningen. Se nærmere om disse begrepene under punkt 10.5.5.5.

Markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k og CPC-forordningen artikkel 9 nr. 4 bokstav g har noe ulik ordlyd, noe ulike tekniske tiltak samt noe ulike vilkår. Dessuten nevner forordningene forskjellige pliktsubjekter. Etter CPC-bestemmelsen skal blant annet vertstjenesteleverandører kunne fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt.

Etter «totrinnsmodellen» i markedstilsynsforordningen skal det først gis pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold eller visning av advarselsmerking (bokstav k punkt i), før det dernest kan gis pålegg om begrensning av tilgang (bokstav k punkt ii). CPC-forordningen har ikke en slik modell som opererer med forskjellige trinn, men forordningen krever også at det minst inngripende tiltaket skal benyttes først. Barne- og familiedepartementet skriver i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2 på side 101 at: «Departementet legger til grunn at det minst inngripende vil være å først pålegge fjerning, eller advarselsmerking, før tilgangsbegrensning.»

Selv om det er ulikheter mellom hvordan myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold er utformet i markedstilsynsforordningen og CPC-forordningen, mener departementet at det foreligger overføringsverdi fra CPC-forordningen som departementet vil legge til grunn ved gjennomføringen av markedstilsynsforordningen i norsk rett.

For en nærmere omtale av CPC-forordningens myndighet til å pålegge tredjepart å fjerne digitalt nettinnhold vises det til Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.

10.4.6 Nærmere om tredjepartens handleplikt og forholdet til ehandelsloven

Siden myndigheten som vist over, omfatter å kunne pålegge markedsdeltakere og andre aktører, for eksempel vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt (bokstav k punkt i) og leverandører av informasjonssamfunnstjenester (bokstav k punkt ii) en handleplikt, reiser dette spørsmål om forholdet til direktiv 2000/31/EF om elektronisk handel (ehandelsdirektivet). Ehandelsdirektivet skal sikre fri bevegelse av informasjonssamfunnstjenester mellom medlemsstatene, og er i norsk rett gjennomført i ehandelsloven. Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.5 omtaler de aktuelle bestemmelsene og sier blant annet følgende:

> «Ehandelsloven §§ 16 til 18 fastsetter ansvarsfrihetsregler som omfatter tjenesteytere som overfører eller gir tilgang til informasjon over et elektronisk kommunikasjonsnett eller lagrer annen persons informasjon. Med «tjenesteytere» menes en fysisk eller juridisk person som tilbyr informasjonssamfunnstjenester, jf. ehandelsloven § 3 bokstav a. En «informasjonssamfunnstjeneste» er enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag, og som formidles elektronisk, over avstand og etter individuell anmodning fra en tjenestemottaker, samt enhver tjeneste som består i å gi tilgang til, eller overføre informasjon over, et elektronisk kommunikasjonsnett, eller i å være nettverk for data som leveres av tjenestemottakeren, jf. ehandelsloven § 1 annet ledd bokstav a og b. Det vil si at både vertstjenesteleverandører og internettilbydere i utgangspunktet er ansett som «tjenesteytere» og dermed omfattet av ansvarsfrihetsreglene i ehandelsloven. Registerenheter for toppdomener faller i utgangspunktet utenfor ehandelslovens ansvarsfrihetsregler. Det samme gjelder domeneforhandlere, med mindre de også tilbyr annen virksomhet som kan medføre lagring eller overføring av informasjon og den konkrete tjenesten vurderes som en informasjonssamfunnstjeneste etter ehandelsloven § 1 annet ledd.
>
> Ansvarsfrihetsreglene innebærer at tjenesteytere på nærmere vilkår er skjermet fra å bli gjort straffe- eller erstatningsrettslig ansvarlig for sin befatning med lovstridig informasjon, for eksempel innhold i strid med forbrukervernreglene. Ansvarsfrihetsreglene er blant annet begrunnet i hensynet til informa-

sjons- og ytringsfriheten. Det er ikke ønskelig at mellomleddene selv skal foreta vurderingene av om innhold er lovlig eller ikke. Mellomleddene har ikke nødvendigvis kompetanse til å foreta slike rettslige vurderinger, og de har sjelden noen selvstendig interesse i å forsvare innholdet som formidles.

Etter ehandelsloven § 20 er ikke ansvarsfrihetsreglene i §§ 16 til 18 til hinder for at en domstol eller forvaltningsmyndighet på annet rettsgrunnlag enn ehandelsloven kan gi pålegg overfor en tjenesteyter. Slike pålegg kan ha form av en beslutning fra en domstol eller forvaltningsmyndighet med krav om at overtredelsen opphører eller forhindres, blant annet ved fjerning av den lovstridige informasjonen eller ved at tilgangen til den hindres. Ansvarsfrihetsreglene er heller ikke til hinder for at myndighetene fastlegger prosedyrer for å fjerne eller hindre tilgang til informasjon, jf. Ot.prp. nr. 4 (2003–2004) punkt 11.1. Adgangen til midlertidig forføyning påvirkes ikke av reglene i ehandelsloven, jf. samme punkt.»

Markedstilsynsforordningen artikkel 2 nr. 4 regulerer delvis forordningens forhold til ehandelsdirektivet. Det følger av markedstilsynsforordningen artikkel 2 nr. 4 at forordningen ikke berører anvendelsen av artikkel 12 til 15 i ehandelsdirektivet. Artikkel 12 til 15 i direktivet regulerer tjenesteytende mellommanns ansvar og er delt opp i ren formidling (artikkel 12), mellomlagring (artikkel 13), vertstjenester (artikkel 14) og ingen generell overvåkningsplikt (artikkel 15). Det følger av forordning (EU) 2022/2065 om digitale tjenester (Digital Services Act – DSA) artikkel 89 at ehandelsdirektivet artikkel 12 til 15 oppheves. Det følger videre av sistnevnte artikkel at referanser til artikkel 12 til 15 i ehandelsdirektivet skal forstås som henvisninger til henholdsvis artikkel 4, 5, 6 og 8 i DSA. DSA gjelder i EU, men er på tidspunktet for fremming av proposisjonen ikke innlemmet i EØS-avtalen.

Videre nevnes forholdet til ehandelsdirektivet i fortalepunkt 16 og 41 i markedstilsynsforordningen. Pålegg etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii «bør treffes i samsvar med prinsippene» fastsatt i ehandelsdirektivet, jf. fortalen punkt 41. Etter fortalepunkt 16 skal myndigheten til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold knyttet til produkter som ikke er i samsvar med regelverket, eller dersom dette ikke lar seg gjennomføre, begrense tilgangen til produkter som ikke er i samsvar med regelverket, og som tilbys gjennom disse tjenestene, ikke berøre reglene fastsatt i ehandelsdirektivet. Dessuten fremheves det i samme fortalepunkt at «særlig bør ikke leverandører av informasjonssamfunnstjenester pålegges noen generell forpliktelse til å overvåke informasjonen de overfører eller lagrer, og de bør heller ikke pålegges noen generell forpliktelse til aktivt å undersøke forhold eller omstendigheter som kan tyde på ulovlig virksomhet. Videre bør vertstjenesteleverandører heller ikke holdes ansvarlig så lenge de ikke har faktisk kunnskap om ulovlig virksomhet eller informasjon og ikke er klar over forholdene eller omstendighetene som den ulovlige virksomheten eller informasjonen framgår av.»

Departementet viser her til Barne- og familiedepartementets vurdering i Prop. 8 LS (2019–2020) av forholdet mellom myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold og direktivet om elektronisk handel i konteksten av CPC-forordningen.

Departementet mener at redegjørelsen i Prop. 8 LS (2019–2020) er overførbar til myndigheten i markedstilsynsforordningen til å fjerne digitalt nettinnhold. Departementet mener at myndigheten etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k ikke vil gripe inn i ansvarsfriheten fastsatt i ehandelsdirektivet. Leverandører av informasjonssamfunnstjenester vil fremdeles ikke være ansvarlig for nettinnholdet som formidles. En eventuell handleplikt pålagt i en individuell avgjørelse vil bare innebære en plikt til å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt. Det er et pålegg som rettes til den aktøren alene fordi den tilbyr en tjeneste som markedsdeltakeren benytter. Det vil si at tjenesteyterne fremdeles ikke har en plikt til å overvåke nettinnholdet som sendes over deres nett, eller som er lagret på deres servere, for å avdekke overtredelser. Handleplikten vil inntre når det med hjemmel i lov rettes et pålegg mot dem om for eksempel å hindre tilgangen til det lovstridige nettinnholdet. Departementet mener at dette er i tråd med ehandelsloven § 20. Handleplikten vil gjelde uavhengig av om aktøren har utvist subjektiv skyld eller på en annen måte har opptrådt klanderverdig.

10.5 Vilkår for bruk av myndigheten

10.5.1 Innledning

For at tilsynsorganene skal kunne benytte tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k, er det flere vilkår som må være oppfylt. Felles for tiltakene etter bokstav k punkt i og punkt ii er at det ikke må være andre effektive midler tilgjengelig, produktet må være i strid med regelverket eller kan sette

brukernes helse eller sikkerhet i fare, og det må foreligge en alvorlig risiko. Tiltakene må videre være proporsjonale, og i tråd med EØS-retten og nasjonal rett, jf. artikkel 14 nr. 2. Departementet vil i det følgende drøfte hva som ligger i disse vilkårene.

10.5.2 Ingen andre effektive midler er tilgjengelig

Departementet legger til grunn at vilkåret «ingen andre effektive midler er tilgjengelige» i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k forutsetter at andre mindre inngripende tiltak ikke anses, eller ikke har vist seg, å være effektive for å fjerne en «alvorlig risiko». Etter departementets vurdering skal myndigheten til å pålegge tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k kun anvendes som en subsidiær løsning. Det vil si at myndigheten bare kan benyttes dersom risikoen ikke kan fjernes på vanlig måte gjennom dialog med markedsdeltakeren, eller eventuelt ved bruk av andre tiltak etter artikkel 14 nr. 4 jf. artikkel 16 og 41, som omsetningsforbud, forbud- eller påbudsvedtak, tvangsmulkt og/eller overtredelsesgebyr.

Tilsynsorganene må derfor, som utgangspunkt, ha prøvd å stanse overtredelsen ved bruk av andre midler. Etter departementets vurdering vil myndigheten likevel kunne benyttes selv om andre tiltak ikke er forsøkt dersom den næringsdrivende er ukjent, så lenge det er åpenbart at bruk av andre midler ikke vil kunne fjerne den alvorlige risikoen. Det vises til Barne- og familiedepartementets vurdering i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.7.3 hvor tilsvarende vilkår om at ingen andre effektive midler er tilgjengelige ble oppstilt i forbindelse med bestemmelsen om fjerning av digitalt nettinnhold etter CPC-forordningen. Denne bestemmelsen har likheter med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, og har derfor en viss overføringsverdi. Det vises til tidligere omtale av denne proposisjonen og til CPC-forordningen.

Fortalepunkt 41 i markedstilsynsforordningen sier noe om i hvilke tilfeller det er mest aktuelt å bruke myndigheten. Her trekkes det fram tilfeller der markedsdeltakeren «skjuler sin identitet eller flytter innenfor Unionen eller til et tredjeland for å unngå håndheving.» Når markedsdeltakeren er ukjent, vil tilsynsorganenes pålegg og sanksjoner ikke være effektive for å fjerne den alvorlige risikoen. I slike situasjoner kan det være avgjørende for tilsynsorganene at tredjeparter som er aktuelle pliktsubjekter etter bokstav k punkt i og punkt ii, og som er den tekniske formidleren av det lovstridige nettinnholdet, kan pålegges en handleplikt. Disse aktørene er enkle å identifisere, og har faktisk mulighet til å fjerne det ulovlige innholdet eller begrense tilgangen til grensesnittet. Det kan etter departementets vurdering i tillegg være aktuelt å bruke myndigheten i tilfeller der markedsdeltakeren nekter å samarbeide med tilsynsorgan og ikke innretter seg etter pålegg.

Som nevnt over, ble det i CPC-forordningen lagt til grunn tilsvarende vilkår. Departementet viser til Barne- og familiedepartementets vurdering i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.3 der det uttales at «ingen andre effektive midler skal være tilgjengelige betyr, etter Barne- og familiedepartementets vurdering, at andre midler enten ikke har fungert i den konkrete saken, eller at håndhevingsorganet anser at disse ikke vil føre frem til ønsket resultat». Departementet mener at denne betraktningen også gjør seg gjeldende etter markedstilsynsforordningen. Departementet understreker at det er opp til tilsynsorganene å vurdere hvilke andre midler som er tilgjengelige og om disse er effektive til å fjerne den alvorlige risikoen.

Departementet understreker også at vilkåret har en nær sammenheng med forholdsmessighetsprinsippet og krav om minste inngripen, se neste punkt. Det samme gjelder vilkåret i artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii om at anmodningen mot markedsdeltakeren ikke har blitt etterkommet, se nærmere omtale av dette også under neste punkt.

10.5.3 Krav om minste inngripen

I tillegg til krav om at det ikke foreligger andre effektive midler, stiller markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2 overordnede krav om at tilsynsorganene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre sier samme bestemmelse at myndigheten skal gis og utøves i samsvar med EØS-retten og nasjonal rett, herunder prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Forordningens fortalepunkter 42 og 68 understøtter også dette. Kravene etter artikkel 14 nr. 2 gjelder for alle undersøkelses- og håndhevingskompetanser etter artikkel 14, se omtale innledningsvis i punkt 4.1. Forholdet til ytringsfriheten er omtalt i punkt 10.6.

Departementet viser også til CPC-forordningen artikkel 10 nr. 2 som har en nesten likelydende bestemmelse: «Gjennomføringen og utøvelsen av myndighet som omhandlet i artikkel 9 ved

anvendelse av denne forordning, skal stå i forhold til og være i samsvar med EØS-retten og nasjonal rett, herunder med gjeldende prosessuelle garantier og med grunnleggende rettigheter. Undersøkelses- og håndhevingstiltak som vedtas ved anvendelse av denne forordning, skal stå i forhold til arten av og den samlede faktiske eller potensielle skaden som følger av overtredelsen av unionsrett som beskytter forbrukernes interesser.»

Innholdet i CPC-forordningen artikkel 10 nr. 2 er etter departementets vurdering likt som i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2, selv om ordlyden er noe ulik. Det vises til Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.7.3 under punktet om *EU-retten og forholdsmessighet*, der dette drøftes grundig. Her lyder det:

> «Etter departementets vurdering må det derfor i den konkrete saken vurderes hvorvidt tiltak etter artikkel 9 nr. 4 bokstav g er egnet til å nå det eller de mål som forfølges, og tiltaket må ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå målene. […]
>
> Begrensning av tilgang til innhold på internett vil kunne være inngripende for både den næringsdrivende som overtrer regelverket som får innholdet sitt fjernet, og for tredjeparten som pålegges en handleplikt. Forholdsmessighetsprinsippet, som kan utledes fra [CPC-forordningen] artikkel 10 nr. 2, krever at det skal tas hensyn til mulighetene for alternative og mindre inngripende tiltak. Det vil si at det minst inngripende tiltaket for å stanse overtredelsen som utgangspunkt skal velges. Departementet er enig med Norid i at tiltak som kun rammer det lovstridige innholdet bør vurderes før man vurderer tiltak for å gjøre innholdet vanskeligere tilgjengelig, da sistnevnte i større grad vil kunne ramme også lovlig materiale. Det vil si at det bør vurderes om overtredelsen effektivt kan stanses ved å pålegge tredjeparter å sette inn en advarsel eller fjerne innhold, jf. [CPC-forordningen] artikkel 9 nr. 4 bokstav g romertall i, før tredjeparter pålegges å blokkere nettsider, fjerne nettsider og slette domenenavn. For de ulike tekniske tiltakene, se punkt 13.4. Dersom tilgangen til lovlig innhold blokkeres i forbindelse med et pålegg om fjerning av digitalt innhold, skal det, etter departementets vurdering, lite til før tiltaket må anses uforholdsmessig og dermed i strid med informasjons- og ytringsfriheten i Grunnloven § 100, EMK artikkel 10 samt EØS-avtalen artikkel 31 og 36. Forholdsmessigheten må likevel vurderes konkret i hver enkelt sak.
>
> Etter departementets vurdering må det foretas en bred interesseavveining av om myndigheten til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold skal benyttes. Her vil forholdsmessigheten stå sentralt. Det må være forholdsmessighet mellom mål og virkemiddel i hvert enkelt tilfelle. Her vil blant annet hensynet til forbrukerbeskyttelse, informasjons- og ytringsfriheten, overtredelsens alvorlighet og omfang og tredjepartsinteresser kunne vektlegges, samt om bruk av myndigheten vil medføre utilsiktede konsekvenser for andre. I tillegg vil særlige hensyn som gjør seg gjeldende på hvert enkelt fagområde, for eksempel hensynet til folkehelse og risiko knyttet til enkeltindividers helse, kunne vektlegges.»

Departementet er enig i betraktningene, og mener at de samme vurderingene også gjør seg gjeldende ved bruk av myndigheten etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Forholdsmessighetskravet i artikkel 14 nr. 2 tilsier etter departementets vurdering at det minst inngripende tiltaket som anses effektivt for å fjerne den alvorlige risikoen, skal benyttes. I forbindelse med tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k, innebærer dette etter departementets syn at markedstilsynsorganene først må vurdere om det finnes andre tiltak som vil fjerne den alvorlige risikoen, før de iverksetter tiltak etter bestemmelsen. Dette har en nær indre sammenheng med vilkåret om at ingen andre effektive midler er tilgjengelige, som omtalt i forrige punkt. I tillegg innebærer krav om minste inngripen at tilsynsorgan må velge det tiltaket etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k som er minst inngripende.

For tredjeparter er slike krav som i bokstav k inngripende fordi de i utgangspunktet ikke kan bebreides for markedsdeltakerens overtredelse, og krav rettes normalt mot disse kun fordi de tilbyr en tjeneste som markedsdeltakeren benytter seg av. Krav om tiltak som tredjeparter gjennomfører mot markedsdeltakeren vil også innebære et mer inngripende tiltak for markedsdeltakeren, da de mister kontroll over sitt eget nettinnhold.

Når det gjelder pålegg etter bokstav k punkt i, så vil krav om å merke nettinnhold med advarsel være mindre inngripende enn krav om å fjerne digitalt nettinnhold. Videre vil et pålegg etter bokstav k punkt i være mindre inngripende enn pålegg etter bokstav k punkt ii. Dette er fordi en fjerning av det konkrete digitale nettinnholdet

etter bokstav k punkt i ikke vil påvirke annet innhold, og dermed potensielle ytringer – noe en eventuell begrensning av nettbaserte grensesnitt etter bokstav k punkt ii vil kunne medføre. Strukturen og oppbyggingen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k gjenspeiler også disse forskjellene.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k er etter sin ordlyd bygget opp som en «totrinnsmodell», slik at det først må rettes en anmodning etter bokstav k punkt i, og først når en slik anmodning ikke etterkommes, kan tiltak etter bokstav k punkt ii pålegges. Det følger av bokstav k punkt ii at tiltak etter bokstav k punkt ii først er aktuelt «i et tilfelle der en anmodning i samsvar med punkt i) ikke har blitt etterkommet». Tiltak etter bokstav k punkt i og punkt ii har ulikt innhold, og skal benyttes i ulike situasjoner. Dersom varer likevel ikke fjernes etter at det er gitt pålegg om det etter bokstav k punkt i, vil bokstav k punkt ii fortsatt fungere som et sikkerhetsnett ved at det kan kreves en tilgangsbegrensning.

Når myndigheten etter bokstav k punkt ii først brukes, må pålegg også vurderes etter minste inngreps prinsipp; det vil være mindre inngripende å fjerne tilgang til den konkrete delen av det nettbaserte grensesnittet som viser det lovstridige nettinnholdet, enn å begrense tilgangen til en hel nettside. For en nærmere omtale av hvordan nettbasert grensesnitt er definert, se punkt 10.4.2.

10.5.4 Produktets manglende samsvar med regelverk og fare for helse eller sikkerhet

10.5.4.1 Forslag i høringsnotatet

Departementet vurderte i høringsnotatet at myndigheten til å gi pålegge etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k ikke får anvendelse i tilfeller der det foreligger en «alvorlig risiko» knyttet til et produkt, men hvor det er overensstemmelse med produktregelverket.

10.5.4.2 Høringsinstansenes syn

Justis- og beredskapsdepartementet har som eneste instans uttalt seg om dette i høringen, og anførte:

> «Vi stiller spørsmål ved om artikkel 14(4)(k) skal forstås slik at det ikke er adgang til å reagere overfor et produkt som utgjør en alvorlig risiko, når/selv om produktet er i samsvar med de vesentlige og formelle kravene […]».

10.5.4.3 Departementets vurdering

I artikkel 16 nr. 1 reguleres det når tiltak *skal* iverksettes. Her heter det at «[m]arkedstilsynsmyndighetene skal treffe hensiktsmessige tiltak dersom et produkt som omfattes av EØS-avtalens harmoniseringsregelverk, og som selv om det brukes i samsvar med sitt tiltenkte formål eller under rimelig forutsigbare forhold og er korrekt installert og vedlikeholdt» for det første «vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare» (bokstav a), eller for det andre når produktet «ikke er i samsvar med EØS-avtalens gjeldende harmoniseringsregelverk» (bokstav b).

Artikkel 16 nr. 1 bokstav b oppstiller vilkåret om produktets manglende samsvar med regelverket. Departementet forstår dette som hovedvilkåret, og mener at dette også følger av forordningen for øvrig. Det vises til formålet med markedstilsynsforordningen som «er å forbedre det indre markeds virkemåte ved å styrke markedstilsynet med produkter som omfattes av EØS-avtalens harmoniseringsregelverk, med henblikk på å sikre at *bare produkter som er i samsvar med regelverket* og oppfyller krav som gir et høyt vernenivå for offentlige interesser» (departementets kursivering), jf. artikkel 1. Forordningen skal med andre ord primært beskytte konkret angitte offentlige interesser mot produkter som ikke er i samsvar med regelverket, se for øvrig også omtalen i fortalepunkt 1 og 2. Det vises også til forordningen artikkel 14 nr. 2 første punktum som oppstiller et generelt forholdsmessighetskrav til myndighetene etter artikkel 14 nr. 4. Her lyder det at «markedstilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten fastsatt i denne artikkelen på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet, i den utstrekning myndigheten utøves i tilknytning til gjenstanden for og formålet med tiltakene og arten av og den *samlede faktiske eller potensielle skaden som følge av tilfellet av manglende samsvar med regelverket*» (departementets kursivering).

Etter artikkel 16 nr. 1 bokstav a skal hensiktsmessige tiltak gjennomføres når produktet «vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare». Dette gjelder uavhengig av om produktet er i samsvar med regelverket, jf. at bokstav a og b er alternative vilkår. Tilsynsorganene har altså en plikt til å treffe tiltak dersom det er fare for brukernes helse eller sikkerhet selv om produktet er i samsvar med krav som følger av harmoniseringsregelverket.

Selv om forordningens primære virkeområde er der produktet ikke er i samsvar med regel-

verket, se ovenfor, finnes det altså holdepunkter for en noe utvidet forståelse i forhold til departementets forslag i høringen. At helse og sikkerhet er interesser som skal beskyttes av forordningen, fremgår også blant annet av definisjonen av «produkt som utgjør en risiko» i artikkel 3 nr. 19, der det heter at et produkt utgjør en risiko dersom det blant annet «kan ha negative konsekvenser for personers helse og sikkerhet generelt». Artikkel 16 nr. 1 bokstav a tydeliggjør at disse interessene skal nyte et sterkere vern, og at det derfor gjøres unntak fra vilkåret om manglende samsvar.

Basert på dette revurderer departementet forslaget fra høringen. Produktet det føres tilsyn med må fortsatt være omfattet av produktregelverket. Utgangspunktet er at det stilles som vilkår for å iverksette tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k at produktet omfattes av produktregelverket og ikke er i samsvar med produktregelverket (jf. artikkel 16 nr. 1 bokstav b). Selv om produktet er i samsvar med produktregelverket, kan tiltak likevel iverksettes dersom produktet vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare (jf. artikkel 16 nr. 1 bokstav a). Disse vilkårene stilles for tiltak generelt og ikke bare for tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k, men også i relasjon til denne bestemmelsen.

Vilkåret om at produktet ikke er i samsvar med produktregelverket er selvforklarende og må vurderes opp mot det konkrete regelverket. Når et produkt «vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare» gir ikke forordningen sterke holdepunkter for å si noe om. Mange produkter vil ha en iboende risiko for helse eller sikkerhet som må aksepteres. Tilsynsorganet må derfor vurdere om produktet utgjør en risiko for helse eller sikkerhet som går ut over den risikoen som anses som «rimelig og akseptabel» vurdert ut fra produktets tilsiktede formål, normal bruk eller bruk som med rimelighet kan forventes for produktet.

Artikkel 16 er nærmere omtalt i punkt 4.4.

10.5.5 Alvorlig risiko

10.5.5.1 Innledning

Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k kan tilsynsorganet kreve at digitalt nettinnhold endres eller fjernes fra et nettbasert grensesnitt når det ikke er andre effektive midler for å fjerne det som utgjør en «alvorlig risiko». Departementet vil i dette punktet vurdere hvordan vilkåret om «alvorlig risiko» skal gjennomføres i norsk rett, og drøfte flere problemstillinger som springer ut fra begrepet. For det første må nettinnholdet av de relevante risikobegrepene fra forordningen fastslås – herunder «risiko» (artikkel 3 nr. 18), «alvorlig risiko» (som brukes i artikkel 14 nr. 4 bokstav k), «produkt som utgjør en risiko» (artikkel 3 nr. 19) og «produkt som utgjør en alvorlig risiko» (artikkel 3 nr. 20). I forlengelsen av dette, tar departementet for det andre stilling til hva «alvorlig risiko» i artikkel 14 nr. 4 bokstav k knytter seg til og retter seg mot. For det tredje må det avklares om begrepet legger opp til en tilsvarende risiko som etter CPC-forordningen (2017/2394) artikkel 9 nr. 4 bokstav g, som gir liknende myndighet når det er tale om en «[risiko] for alvorlig skade på forbrukerens kollektive interesser».

10.5.5.2 Om forordningens risikobegreper

Først kan det bemerkes at begrepet «alvorlig risiko» som står i artikkel 14 nr. 4 bokstav k ikke er legaldefinert. Det som defineres i forordningen er «risiko» (artikkel 3 nr. 18) og «produkt som utgjør en alvorlig risiko» som en forlengelse av «produkt som utgjør en risiko» (artikkel 3 nr. 20, jf. nr. 19). «Risiko» er definert som «kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad». «Produkt som utgjør en alvorlig risiko» er definert som et «produkt som utgjør en risiko, og der kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad – ut fra en risikovurdering, samtidig som det tas hensyn til normal, forutsigbar bruk av produktet – anses å kreve rask inngripen fra markedstilsynsmyndighetene, herunder tilfeller der risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser». Sistnevnte definisjon må leses som en forlengelse av «produkt som utgjør en risiko» i artikkel 3 nr. 19, som knytter vurderingen an til produkter som «kan ha negative konsekvenser» for beskyttede interesser.

Definisjonene i artikkel 3 nr. 18 til 20 ser ut til å ha en nær sammenheng. Definisjonen av «risiko» er generell og abstrakt, og taler bare om en kombinert vurdering av sannsynligheten for at «fare som forårsaker skade» kan oppstå (sannsynlighetselementet) og den mulige «skadens alvorlighetsgrad» (skadeelementet).

Definisjonen av «produkt som utgjør en risiko» er mer konkret, og knytter vurderingen an til «negative konsekvenser» som et produkt «kan ha» for beskyttede interesser, og som går ut over «det som anses som rimelig og akseptabelt» sett hen til blant annet produktets formål, normal

bruk og normal risiko, se igjen artikkel 3 nr. 19. Her nevnes ikke «risiko» i selve definisjonen, men brukes i begrepet («produkt som utgjør en risiko»). Ut fra dette, må «produkt som utgjør en risiko» forstås som å peke mot en vurdering etter artikkel 3 nr. 18 om «risiko», men der «skaden» byttes ut med den risikoen for «negative konsekvenser» produktet har for beskyttede interesser. Herunder vil både sannsynligheten for at «negative konsekvenser» oppstår og alvorlighetsgraden av potensielle konsekvenser være avgjørende for om vi står overfor en risiko som ikke er rimelig og akseptabel, og dermed et «produkt som utgjør en risiko».

Når vurderingen er om det er tale om et «produkt som utgjør en alvorlig risiko», må det for det første være tale om «et produkt som utgjør en risiko», jf. ovenfor. For det andre, må «kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad» kreve rask inngripen, se artikkel 3 nr. 20. Dette spiller igjen på definisjonen av «risiko» i artikkel 3 nr. 18, der den samlede vurderingen av sannsynlighetselementet og skadeelementet til sammen krever «rask inngripen» fra tilsynsorganet. Det er altså bare når risikoen er preget av et hasteelement at det foreligger «alvorlig risiko», men det er verdt å merke at dette kan være tilfellet selv om «risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser», se igjen artikkel 3 nr. 20.

Definisjonene må altså leses i sammenheng, og etter definisjonene i artikkel 3 nr. 18 til 20 er det risikoens intensitet – der vurderingen av sannsynlighets- og skadeelementet sammenholdes – som avgjør om vi står overfor et produkt som utgjør en «risiko» eller en «alvorlig risiko». Når disse leses i sammenheng, ligger det også en implisitt definisjon av «alvorlig risiko» som nevnes i artikkel 14 nr. 4 bokstav k, nemlig der risikoens intensitet etter artikkel 3 nr. 18 er så sterk at det krever «rask inngripen fra markedstilsynsmyndigheten», sml. artikkel 3 nr. 20. Herunder kan en risiko bli «alvorlig» dersom ett av elementene, eller elementene samlet sett, skaper en så stor risiko for «negative konsekvenser» at det krever «rask inngripen». Altså kan en «alvorlig risiko» oppstå basert på begge variabler – både når de mulige konsekvensene for beskyttede interesser er store nok (skadeelementet) og når sannsynligheten for skade er stor nok (sannsynlighetselementet). Se også artikkel 19 nr. 2 der det må foretas en «risikovurdering som tar hensyn til farens art og sannsynligheten for at den inntreffer», og der det å «oppnå et høyere sikkerhetsnivå eller skaffe andre produkter som medfører mindre risiko» ikke er tilstrekkelig for at produktet utgjør en «alvorlig risiko». Det avgjørende for om det dreier seg om en «alvorlig risiko» er at det etter en samlet vurdering av risikoen for konsekvenser kreves «rask inngripen». Dette innebærer etter departementets syn at der hvor skadepotensialet er meget stort, behøver ikke sannsynligheten for at den inntrer være så høy. Uopprettelig skade på menneskers liv og helse vil som regel utgjøre «alvorlig risiko». Tilsvarende kan et noe mindre skadepotensial utgjøre en «alvorlig risiko» hvis sannsynligheten for at skaden materialiserer seg er høy.

10.5.5.3 Nærmere om når det foreligger «alvorlig risiko»

10.5.5.3.1 Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn

I høringsnotatet anførte departementet at dets forståelse av artikkel 14 nr. 4 bokstav k, lest i sammenheng med fortalepunkt 41, er at «alvorlig risiko» knytter seg til overtredelse av produktkrav i de 71 angitte rettsaktene. Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette konkret.

10.5.5.3.2 Departementets vurdering

Departementet har revurdert sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet vurderer at en risiko ikke må knytte seg til eller komme av brudd på produktkrav. Et slikt vilkår for «alvorlig risiko» vil i seg selv rime dårlig med det alternative vilkåret om fare for helse eller sikkerhet som unntar fra vilkåret om brudd på produktkrav. Dette alternative vilkåret følger av blant annet artikkel 16 nr. 1 bokstav a som det er redegjort for i punkt 4.3 og 10.5.5 ovenfor. Her kom departementet til at det skal iverksettes tiltak når det er tilstrekkelig fare for helse eller sikkerhet, selv om det ikke foreligger brudd på produktkrav.

Departementet mener at det innenfor forordningens virkeområde må legges til grunn at det ikke kan være tale om en «risiko» som ikke kommer av et «produkt». Dette kommer i første rekke frem av at forordningen «får anvendelse på produkter» som faller innenfor virkeområdebestemmelsen i artikkel 2, herunder altså innenfor rettsaktene som er oppført i vedlegg I til forordningen. Tilsvarende understøttes av fortalen, der det understrekes at formålet er å sørge for håndheving av harmoniseringsregelverket for produkter, se fortalepunkt 1 og 2. Hva som utgjør et produkt løses ikke i forordningen, men dette gir god

mening, da forordningen er sektorovergripende. Hva som er et produkt, må derfor løses isolert for hvert tilsynsområde. En «risiko» som ikke kommer av et «produkt» vil altså falle utenfor forordningens virkeområde. Basert på dette må en «alvorlig risiko» etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k forstås som et «produkt som utgjør en alvorlig risiko» i samsvar med artikkel 3 nr. 20. Departementets syn er altså at risikoen må springe ut fra et produkt og det må være en tilstrekkelig sammenheng mellom produktet og risikoen som er oppstått.

Departementet viser til at dette harmonerer godt med vurderingene som er gjort i Danmark og Sverige. I den danske lovhjemmelen for myndigheten til å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt, legges også til grunn at det må være snakk om produkter som utgjør en alvorlig risiko, jf. lov om produkter og markedsovervågning § 18 første ledd. Også Sverige legger til grunn definisjonen av «produkt som utgjør en alvorlig risiko» etter forordningen artikkel 3 nr. 20 i sin tolkning av myndigheten, jf. SOU 2020:49 side 470 og 599. Det er imidlertid lite veiledning å hente i den svenske lovteksten på dette punkt, som kun fastslår at «En markedstilsynsmyndighet har fullmaktene som er angitt i artikkel 14(4)(k) i EUs markedstilsynsforordning.»

Ordlyden gir heller ikke løsningen for hva det må være risiko for. I forrige punkt ble det redegjort for innholdet i de ulike begrepene om risiko som fremgår av artikkel 3 nr. 18 til 20. Særlig artikkel 3 nr. 19 om «produkt som utgjør en risiko» gir veiledning om hva risikoen må rette seg mot for at det skal foreligge en relevant risiko etter forordningen. For det første må det være snakk om fare for en «skade», som i utvidet forstand må forstås som fare for «negative konsekvenser», jf. artikkel 3 nr. 19 og 18. De mest naturlige interessene som kan utsettes for slik fare er «offentlige interesser som er beskyttet i henhold til Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk», jf. artikkel 3 nr. 19. Dette peker altså mot der det er risiko for negative konsekvenser mot de offentlige interessene som skal beskyttes av sektorregelverket. I tillegg til dette ramses det opp flere andre overordnede interesser samme sted, nemlig der det er risiko for negative konsekvenser for «personers helse og sikkerhet generelt, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, forbrukervern, miljøvern [og] offentlig sikkerhet». Etter ordlyden kan altså også risiko for skade på slike interesser utgjøre en relevant «risiko» og rettferdiggjøre tiltak.

Oppsummert må det etter departementets syn være tale om et «produkt som utgjør en alvorlig risiko» for at vilkåret om «alvorlig risiko» skal være oppfylt, se artikkel 3 nr. 20. Risikoen må altså komme av et produkt, og må bestå i en risiko for negative konsekvenser for vernede interesser. Interessene som er vernet fremgår av artikkel 3 nr. 19, og er fortrinnsvis de interessene som skal ivaretas av det relevante sektorregelverket, men også fare for andre overordnede interesser skal kunne rettferdiggjøre bruk av tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

10.5.5.4 Om «alvorlig risiko» bør oppstilles som et vilkår ved gjennomføring i norsk rett

Det neste spørsmålet som oppstår, er om det ved gjennomføringen i norsk rett bør oppstilles et vilkår om «alvorlig risiko». Som nevnt utgjør myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k – på lik linje med myndighetene i hele nr. 4 – en minimumsharmonisering, jf. ordlyden «minst» i nr. 4. Dette innebærer etter departementets vurdering at man også kan stille mindre strenge vilkår i nasjonal rett for å kunne benytte myndigheten, eksempelvis kun «risiko». Medlemsstatene kan etter dette velge å gi myndighet etter bestemmelsen i mindre alvorlige tilfeller, med henblikk på et strengere tilsyn for å sikre bedre vern om de beskyttede interessene. Til illustrasjon har ikke Danmark noe vilkår om «alvorlig risiko» i sin bestemmelse som gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, mens et slikt vilkår oppstilles i bestemmelsen som gjennomfører bokstav k punkt ii, jf. lov om produkter og markedsovervågning henholdsvis § 17 og 18.

Spørsmålet her er om det ved gjennomføring av myndigheten i norsk rett skal oppstilles vilkår om «alvorlig risiko».

10.5.5.4.1 Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn

Departementet foreslo i høringsnotatet å videreføre den rettstilstanden som i stor utstrekning allerede er etablert, altså at det ikke oppstilles noe eksplisitt vilkår om alvorlig risiko når pålegg om begrensning av digitalt nettinnhold rettes mot *markedsdeltakeren*. Videre foreslo departementet at det innføres et vilkår om «alvorlig risiko» når pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k rettes mot *tredjepart*. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om departementets forslag.

10.5.5.4.2 Departementets vurdering

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet mener at det ikke kun er markedsdeltaker, men også tredjeparter som vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt som er aktuelle pliktsubjekt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, se punkt 10.4.3 over. Som følge av dette kan tiltak etter bokstav k punkt i ikke kun rettes mot markedsdeltakeren, men også mot tredjeparter. Siden det vil være mer inngripende for tredjeparten å få et pålegg, mener departementet at det er hensiktsmessig med en høyere terskel og strengere vilkår ved anvendelse av bokstav k i et slikt tilfelle, og at man bør oppstille et vilkår om alvorlig risiko for pålegg mot tredjeparter. Et vilkår om «alvorlig risiko» vil også sikre en forordningsnær gjennomføring, ved å legge seg på samme løsning som forordningen foreslår som minsteregulering. Det å speile forordningens system og vilkår også ved gjennomføring i norsk rett er en fordel i seg selv. Departementet foreslår derfor at det som hovedregel oppstilles et vilkår om alvorlig risiko også ved gjennomføring i norsk rett ved pålegg etter bokstav k punkt i rettet mot tredjeparter (typisk vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt) og ved pålegg etter punkt ii rettet mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester, men ikke ved pålegg rettet mot markedsdeltakeren etter punkt i. Dette harmonerer dessuten godt med løsningen man har valgt i Sverige. Unntak fra denne hovedregelen kan tillates, ettersom forordningen åpner opp for videre hjemler etter bestemmelsen. Unntak må imidlertid begrunnes og være forholdsmessig. Det må være et faktisk og legitimt behov dersom det i en konkret sektorlov bare er vilkår om «risiko» og ikke «alvorlig risiko».

Pålegg rettet mot markedsdeltakeren vil også kunne hjemles i artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h der det ikke oppstilles vilkår om «alvorlig risiko», se punkt 10.3.

10.5.5.5 Forholdet til CPC-forordningens myndighet til å fjerne digitalt nettinnhold

CPC-forordningen (EU) 2017/2394 regulerer som nevnt myndighet til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold, se omtale i punkt 10.4.5 over. Myndigheten i CPC-forordningen har som vilkår «for å unngå risikoen for alvorlig skade på forbrukernes interesser». Dette i motsetning til markedstilsynsforordningen som stiller vilkår om å fjerne en «alvorlig risiko».

CPC-forordningens myndighet er i dag gjennomført i markedsføringsloven § 43, tobakksskadeloven § 36 d, alkoholloven § 9-4 tredje ledd, luftfartsloven § 10-42 annet ledd bokstav f, sjøloven § 418 d første ledd, jernbaneloven § 11 c bokstav e, legemiddelloven § 21 a, kringkastingsloven § 2-12, yrkestransportlova § 32 a sjette ledd, angrerettloven § 28 (tidligere § 41) og pakkereiseloven § 51. Vilkåret er ved gjennomføringen i norsk rett utformet litt forskjellig i de ovennevnte lovene. Det er snakk om «risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser» i markedsføringsloven, tobakksskadeloven, kringkastingsloven og lotteriloven, «betydelig helserisiko» i legemiddelloven og «risiko for alvorlig skade på passasjerenes interesser» i sjøfartsloven.

Det er flere norske tilsynsorgan som er tilsynsorgan etter både markedstilsynsforordningen og CPC-forordningen. Dette gjelder Forbrukertilsynet, Helsedirektoratet, Direktoratet for medisinske produkter, Luftfartstilsynet, Sjøfartsdirektoratet, Statens jernbanetilsyn og Statens vegvesen. Disse tilsynsorganene har derfor allerede i dag hjemmel i ovennevnte norske sektorlover til å fjerne digitalt nettinnhold etter CPC-forordningen. Som nevnt i punkt 10.4.5, har CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen ulike saklige virkeområder, hvilket betyr at det ikke er overlapp i tilsynsområdene som forordningene dekker, og følgelig at det er behov for å gjennomføre artikkel 14 nr. 4 bokstav k for markedstilsynsforordningens virkeområde. Overlapp kan imidlertid forekomme, eventuelt som følge av måten CPC-forordningen er gjennomført i norsk rett. For Sjøfartsdirektoratet, Forbrukertilsynet, Statens jernbanetilsyn, Luftfartstilsynet, Direktoratet for medisinsk utstyr og Statens vegvesen er det ikke overlapp mellom tilsynsområdene. For Helsedirektoratet er det imidlertid delvis overlapp på tilsynsområdet som gjelder reklame for e-sigaretter og gjenoppfyllingsbeholdere.

Der det foreligger overlapp, må det vurderes om det likevel er nødvendig å gjennomføre artikkel 14 nr. 4 bokstav k i markedstilsynsforordningen når det allerede foreligger en hjemmel til fjerning av digitalt nettinnhold etter CPC-forordningen. Der en slik adgang allerede er regulert, stilles det som nevnt over, et noe ulikt vilkår enn «alvorlig risiko» slik markedstilsynsforordningen oppstiller. Spørsmålet er derfor hvordan vilkåret «alvorlig risiko» stiller seg i forhold til vilkåret i CPC-forordningen artikkel 9 nr. 4 bokstav g.

Dersom vilkåret «risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser» etter CPC-forordningen setter en høyere terskel for anvendelse enn

«alvorlig risiko» etter markedstilsynsforordningen, vil någjeldende særlover ikke gjennomføre markedstilsynsforordningen fullt ut. Dette fordi man oppstiller strengere vilkår enn «alvorlig risiko», som er minsteterskelen etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. På den andre siden, dersom vilkåret om «alvorlig risiko» oppstiller en tilsvarende terskel eller setter en høyere terskel enn vilkåret etter CPC-forordningen, vil eksisterende særlover oppfylle minstekravene i markedstilsynsforordningen og derfor kunne gjennomføre markedstilsynsforordningen i norsk rett på en tilfredsstillende måte. Med andre ord vil tilsynsområdene som omfattes av CPC-forordningen, allerede tilfredsstille markedstilsynsforordningen dersom terskelen for å gjennomføre tiltak etter CPC-forordningen er lik eller lavere enn terskelen etter markedstilsynsforordningen. Det vises her til at myndigheten til å pålegge tiltak etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr.4 bokstav k er en minimumsmyndighet, dvs. at medlemsstatene kan oppstille mindre strenge vilkår for når tiltak etter bokstav k kan iverksettes og dermed sikre et videre vern enn det som fremgår av forordningen.

10.5.5.5.1 Forslaget i høringsnotatet og høringsinstansenes syn

I høringsnotatet viste departementet til tobakksskadeloven § 36 d der det oppstilles et vilkår om «risiko for alvorlig skade» når pålegget rettes mot tredjepart, noe som var løsningen som ble valgt ved gjennomføring av CPC-forordningen. Departementet vurderte så at «risiko for alvorlig skade» i hovedsak sammenfaller med «alvorlig risiko» som er vilkåret etter markedstilsynsforordningen. Departementet vurderte videre at det ikke er grunn til å fravike den løsningen som ble valgt i anledning CPC-forordningen.

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette i høringen.

10.5.5.5.2 Departementets vurdering

Departementet mener at det er gode grunner til å revurdere forslaget i høringen.

Etter CPC-forordningen artikkel 9 nr. 4 bokstav g, skal tilsynsorganet ha myndighet til å iverksette slike tiltak der det er nødvendig for å «unngå risikoen for alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser». Formuleringen likner på formuleringen om «alvorlig risiko» («produkt som utgjør en alvorlig risiko») i markedstilsynsforordningen, men ordlyden er kvalitativt ulik der det ikke stilles et krav om «alvorlig risiko», men heller «risiko for alvorlig skade». Det vil si at i CPC-forordningen knytter «alvorlig» seg til «skade», og ikke til «risiko» som i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Etter en naturlig språklig forståelse er det etter CPC-forordningen ikke nok at det er en betydelig sannsynlighet for at en hvilken som helst skade skal oppstå. Skaden som kan oppstå må være alvorlig. Således er sannsynlighetselementet ikke like fremtredende i risikovurderingen etter CPC-forordningen. Dette står i motsetning til markedstilsynsforordningen, der det etter omstendighetene er tilstrekkelig at sannsynligheten for at en hvilken som helst skade oppstår er stor nok, se igjen punkt 10.5.5.2.

I forarbeidene til markedsføringsloven som gjennomfører CPC-forordningen, jf. Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.7.3, vurderte Barne- og familiedepartementet vilkåret «risiko for alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser» slik:

> «Overtredelsen må medføre risiko for «alvorlig skade» på forbrukernes kollektive interesser. Ordlyden tilsier en høy terskel for bruk. Etter departementets vurdering må det foreligge et hasteelement som gjør det nødvendig å pålegge tredjepartene en handleplikt for å avverge risikoen for alvorlig skade. Dersom myndigheten ikke benyttes vil overtredelsen kunne resultere i store konsekvenser for forbrukerne som kollektiv.
>
> Som nevnt vil håndhevingsorganene i de fleste tilfeller ha effektive virkemidler for å stanse overtredelsen direkte overfor den næringsdrivende som overtrer regelverket. I tillegg vil det, etter departementets vurdering, være en høy terskel for at brudd på de materielle bestemmelsene kan ansees å medføre «alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser». Departementet legger derfor til grunn at hjemmelen bare vil kunne benyttes i helt særskilte saker.»

Departementet vurderer derfor at CPC-forordningen stiller strengere vilkår for at håndhevingstiltak skal kunne settes i verk, sammenliknet med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Det kan derfor ikke legges til grunn at tidligere gjennomføring av CPC-forordningen uten videre tilfredsstiller kravene etter markedstilsynsforordningen. Her er det også verdt å nevne at CPC-forordningen også legger opp til mer inngripende tiltak, særlig der domenenavn kan slettes

og registreres av tilsynsorganet, jf. artikkel 9 nr. 4 bokstav g punkt iii. Også dette illustrerer at strengere vilkår kan være ønskelig, og at myndighetshjemlene skiller seg fra hverandre. På grunn av dette, må sektorlovene der både CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen virker inn, vurderes nærmere. Her må det derfor foretas en vurdering av om gjennomføringen tilfredsstiller markedstilsynsforordningen. Der gjennomføringen av CPC-forordningen bare tilfredsstiller det minimum som forordningen legger opp til, altså der det stilles vilkår om «risiko for alvorlig skade», må loven suppleres eller endres for å også tilfredsstille markedstilsynsforordningen. Se nærmere omtale under punkt 10.8 for departementets forslag til gjennomføring i sektorregelverket og særlig punkt 10.8.2.

10.5.6 Bortfall av vilkårene

Som redegjort for i punktene over, stiller myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k opp en del vilkår som må være oppfylt før myndigheten kan brukes (unntak må begrunnes og være forholdsmessig, se punkt 10.5.5.4). Etter departementets vurdering tilsier dette at tiltakene som er satt i gang med hjemmel i bestemmelsen, skal opphøre når vilkårene for bruk av myndigheten ikke lenger foreligger. Dette fremgår ikke direkte av markedstilsynsforordningen, men etter departementets vurdering tilsier forholdsmessighetshensyn dette. Departementet viser til at Sverige og Danmark også har lagt til grunn en slik tolkning.

10.5.7 Departementets vurdering av vilkårene ved gjennomføring i norsk rett

Som det er gjennomgått ovenfor, stiller forordningen noen konkrete og noen generelle vilkår for at tiltak etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k skal kunne iverksettes.

Departementet foreslår at samtlige vilkår i artikkel 14 nr. 4 bokstav k som hovedregel også skal gjelde for pålegg rettet mot tredjeparter etter bokstav k punkt i (typisk vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt) og for pålegg rettet mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester etter bokstav k punkt ii. Dette for å sikre en forordningsnær gjennomføring. Med andre ord skal det også etter gjennomføring i norsk rett ved pålegg etter bokstav k oppstilles vilkår om at det må foreligge et produkt som utgjør en «alvorlig risiko» for negative konsekvenser mot beskyttede offentlige interesser samt at det må være «ingen andre effektive midler tilgjengelig» for å fjerne den alvorlige risikoen. Avvik fra en slik gjennomføring må i så tilfelle særskilt begrunnes, og det må være forholdsmessig. Det vises blant annet til at enkelte sektorlover har tilsvarende eksisterende hjemler hvor det ikke nødvendigvis oppstilles like strenge vilkår – dette er hjemler som det ikke er ønskelig eller meningen å innskrenke.

Som det fremgår av punkt 10.3 over, kan tilsynsorganene allerede i dag pålegge markedsdeltakeren som overtrer produktregelverket å stanse en overtredelse, for eksempel ved påbuds- eller forbudsvedtak, eller ved krav om retting. Markedsdeltakeren må da selv gjennomføre nødvendige tiltak for å stanse sin lovstridige praksis – for eksempel ved å fjerne digitalt nettinnhold fra et nettsted eller endre det lovstridige nettinnholdet. Vilkårene etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i skal ikke gjelde for slike vedtak rettet mot markedsdeltakeren.

For å sikre at myndighetene har hjemler til å reagere i tråd med plikten til å iverksette tiltak som følger av artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b, må det i gjennomføringen sørges for at myndighetene har anledning til å fatte pålegg der et produkt ikke er i samsvar med produktkrav eller som kan utgjøre en fare mot helse eller sikkerhet. Departementet antar at de fleste sektorregelverk allerede vil stille vilkår om at produktet ikke er i samsvar med produktkrav for å gjennomføre slike tiltak. I den grad de ikke stiller vilkår om brudd på produktkrav, må det inkluderes i gjennomføringen av tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det må videre vurderes om sektorregelverket legger opp til at det alternative vilkåret om fare for helse eller sikkerhet som åpner for tiltak etter bestemmelsen, også åpner for tiltak etter sektorregelverket. Herunder skal fare mot de nevnte beskyttede interessene kunne håndheves med tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Dette må gjelde både overfor pliktsubjektene der, og i den grad sektorregelverket ikke legger opp til dette, må loven tilpasses.

Til slutt stilles det etter forordningen generelle vilkår om at tiltakene er forholdsmessige. Departementet antar at dette allerede gjelder for de fleste tilsynsområder. Det er likevel verdt å merke at det ikke gjelder en generell forholdsmessighetsbegrensning i norsk forvaltningsrett, se blant annet Rt. 2008 s. 560 avsnitt 48. Det er derfor verdt å være oppmerksom på forholdsmessighetsbegrensningen ved gjennomføring av forordningen i norsk rett.

10.6 Forholdet til ytringsfriheten

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k innebærer tiltak som begrenser ytringer fremsatt på nettbaserte grensesnitt som for eksempel internettsider. Det er ikke snakk om begrensninger på hva som kan publiseres, men begrensninger på det som allerede er publisert. Det er med andre ord ikke tale om forhåndssensur.

Annonser, reklame og produktomtale er eksempler på nettinnhold som kan rammes, avhengig av de konkrete omstendigheter. Slikt innhold utgjør ytringer. Myndigheten til å kreve digitalt nettinnhold fjernet og pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt har derfor en side til informasjons- og ytringsfriheten. Dette innebærer at både lovhjemlene og utøvelsen av myndigheten må tilfredsstille de krav som stilles med hensyn til ytringsfrihet i blant annet Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Dette fremgår også av forordningen artikkel 14 nr. 2, der det understrekes at myndigheten til å pålegge å fjerne digitalt nettinnhold skal gis og utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, herunder i samsvar med blant annet prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Også forordningens fortale punkt 68 slår fast at forordningen søker å sikre full respekt for forbrukervernet, friheten til å drive næringsvirksomhet, ytrings- og informasjonsfriheten, retten til eiendom og vernet av personopplysninger.

Grunnloven § 100

Enhver har rett til informasjons- og ytringsfrihet, jf. Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Retten omfatter blant annet frihet til å gi uttrykk for meninger og til å motta og meddele opplysninger og idéer. Gjennomføringen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k i norsk rett, må derfor være i samsvar med informasjons- og ytringsfriheten i Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10. Grunnloven § 100 første ledd bestemmer at «[y]tringsfrihet bør finne sted». Ytringsfriheten beskytter blant annet internettbrukere, de konkrete nettsidene og de ulike aktørene på internett. Etter Grunnloven § 100 annet ledd må alle begrensninger i ytringsfriheten la seg forsvare holdt opp mot ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse, og være forankret i lov. Grunnloven § 100 tredje ledd gir et særlig sterkt vern av politiske ytringer, som er i kjernen av ytringsfriheten. Grunnloven § 100 fjerde ledd fastsetter at forhåndssensur som hovedregel er forbudt.

Første spørsmål er om en lovhjemmel til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgangen til nettbaserte grensesnitt er forenelig med ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse, jf. Grunnloven § 100 annet ledd. En lovhjemmel til å kreve å begrense digitalt nettinnhold som bidrar til å gi tilgang til lovstridige varer kan, som nevnt ovenfor, etter departementets syn vanskelig påvirke sannhetssøken, demokratiet eller individets frie meningsdannelse. Saken stiller seg imidlertid noe annerledes når begrensningen har den effekt at også annet innhold enn det tilsiktede rammes.

Etter Grunnloven § 100 tredje ledd kan det kun settes «klart definerte grenser» for frimodige ytringer dersom tungtveiende hensyn gjør det forsvarlig holdt opp mot ytringsfrihetens begrunnelse. Det innebærer som hovedregel et krav om at begrensninger i ytringsfriheten må være fastsatt i lov, og at loven skal være klar og presis. I høringsnotatet foreslo departementet å gjennomføre myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k delvis i lov og delvis med en forskriftshjemmel i lov for så å kunne fastsette myndigheten i forskrift. Sistnevnte gjaldt for plan- og bygningsloven, skipssikkerhetsloven og vegtrafikkloven. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om dette. Allikevel har departementet revurdert sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet mener at Grunnloven § 100 tilsier at pålegg rettet mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k hjemles i lov, og ikke forskrift. Departementet foreslår derfor å fastsette myndigheten direkte i de nevnte lovene. En tydelig lovhjemmel som gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii, vil etter departementets vurdering oppfylle dette kravet. Videre vil en slik lovhjemmel i minimal grad ramme «frimodige» ytringer. I den utstrekning et nettbasert grensesnitt også inneholder frimodige ytringer, vil det konkret måtte vurderes om pålegget lar seg forsvare etter Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10.

Det vises til Barne- og familiedepartementet sine overordnete vurderinger knyttet til myndighetens forhold til ytringsfriheten, nærmere bestemt Grunnloven § 100 og EMK artikkel 10, jf. Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.8.1 og 13.8.4. Betraktninger knyttet til Grunnloven § 100 lyder som følger:

«Et inngrep i ytringsfriheten må la seg forsvare både etter Grunnloven § 100 annet og tredje ledd, og heller ikke anses som forhåndssensur etter § 100 fjerde ledd. Første spørsmål er om en lovhjemmel til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold på nettbaserte grensesnitt er forenelig med ytringsfrihetens begrunnelse i sannhetssøken, demokrati og individets frie meningsdannelse, jf. Grunnloven § 100 annet ledd. Det vil her være nødvendig å vurdere hvordan og i hvilken utstrekning en begrensning i ytringsfriheten konkret vil påvirke de prosessene som ytringsfriheten skal verne om, jf. NOU 1999: 27 side 242 til 243 og Rt-2007-404 («Brennpunkt»). I tillegg skal det foretas en konkret avveining mellom inngrepets formål og ytringsfriheten.

Det er forutsatt av Stortinget at kommersielle ytringer normalt vil ha en liten påvirkning på prosessene som ytringsfriheten skal verne, og derfor har et svakere vern. Det vises til St.meld. nr. 26 (2003–2004) om endring av Grunnloven § 100 punkt 2.1.2, der følgende uttales:

«Kommersielle ytringer vil i utgangspunktet befinne seg utenfor ytringsfrihetens kjerneområde. Institusjonelle og reguleringsmessige inngrep fra myndighetene kan derfor lettere forsvares overfor denne typen ytringer. I visse tilfeller vil det dessuten være nødvendig at det offentlige regulerer slike ytringer, for eksempel for å motvirke eventuelle skadevirkninger. Den eksisterende lovgivning inneholder forbud mot kommersiell reklame for tobakk og alkohol og mot kjønnsdiskriminerende reklame. Dette har ikke vært ansett for å komme i strid med Grunnloven.»

Disse uttalelsene støttes av Stortingets flertall ved behandling av Stortingsmeldingen, jf. Innst. S. nr. 270 (2003–2004) punkt 4.8.1. […]

Grunnloven § 100 fjerde ledd fastsetter at forhåndssensur som hovedregel er forbudt. Med forhåndssensur menes at ytringene underlegges forhåndskontroll før de offentliggjøres. Et pålegg om å fjerne digitalt nettinnhold vil være basert på at grensesnittet inneholder materiale i strid med forbrukervernreglene som medfører risiko for alvorlig skade på forbrukernes kollektive interesser. Grunnlaget for pålegget vil være at det lovstridige materialet allerede er publisert på et nettsted, og at det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen. Pålegget vil ikke innebære forhåndskontroll av innhold. Derfor vil en lovhjemmel til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold, etter departementets vurdering, ikke være i strid med forbudet mot forhåndssensur, jf. Grunnloven § 100 fjerde ledd.»

Departementet slutter seg i all hovedsak til Barne- og familiedepartementets betraktninger over, da de samme betraktningene vil gjelde ved gjennomføringen av markedstilsynsforordningen. Likevel vil departementet fremheve noen viktige punkter og for øvrig løfte frem forskjeller som kan aktualiseres ved vurderinger av ytringsfriheten ved tiltak etter markedstilsynsforordningen.

Også etter markedstilsynsforordningen vil det i første rekke dreie seg om ytringer med kommersielt preg. Slike ytringer vil nyte mindre vern, jf. utdraget ovenfor. Men også her må det bemerkes at tiltak kan ramme ytringer av annen karakter, spesielt aktuelt er dette i tilfeller der tilgang til et grensesnitt som sådan begrenses. Tilsynsorganet som iverksetter tiltak må derfor vurdere hvilket vern de konkrete ytringene har, og ta høyde for dette i interesseavveiningen som må foretas.

Etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k stilles det som nevnt strenge vilkår for bruk av myndigheten, se nærmere ovenfor under punkt 10.5. Det må være «ingen andre effektive midler» tilgjengelig for å fjerne en «alvorlig risiko» mot en interesse som er beskyttet av de aktuelle rettsaktene. Det er også et vilkår at produktet er i strid med produktkrav som er fastsatt ved lov eller at produktet kan utgjøre en fare mot helse eller sikkerhet. Dette tilsier en høy terskel for bruk. Med henblikk på ytringsfriheten, må det – selv om disse strenge vilkårene er oppfylt – også her foretas en helhetlig vurdering av om myndigheten til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold skal benyttes. I vurderingen må det foretas en forholdsmessighetsvurdering der hensynet til informasjons- og ytringsfrihet veies opp mot de interessene som skal vernes av de aktuelle tilsynsområdene. Se også artikkel 14 nr. 2 der dette er eksplisitt fastsatt. Der fremgår det også at myndigheten skal gis og utøves i samsvar med blant annet prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. På denne bakgrunn foreslås det også ved gjennomføring av markedstilsynsforordningen å synliggjøre i lovteksten for alle rettsområder som omfattes av forordningen at forholdet til ytringsfriheten skal vurderes i alle saker. Også ved tiltak etter markedstilsynsforordningen kan ytringer som nyter sterkt vern komme til skade, og dette må tas høyde for i avveining, jf. også forrige avsnitt.

Til slutt understreker departementet igjen at lovhjemmelen oppfyller lovkravet som følger av

Grunnloven og menneskerettighetene. Det vil heller ikke etter markedstilsynsforordningen dreie seg om forhåndssensur, da ytringene i alle tilfeller allerede må være publisert på et nettbasert grensesnitt for å bli gjenstand for håndhevingstiltak. Etter departementets vurdering er en hjemmel til å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold forenlig med informasjons- og ytringsfriheten, jf. Grunnloven § 100.

EMK artikkel 10

Vurderingene og utfallet etter EMK artikkel 10 blir tilsvarende som for Grunnloven § 100. Etter EMK artikkel 10 nr. 2 kan staten begrense ytringsfriheten dersom det gjøres for å oppfylle et bestemt formål, inngrepet har hjemmel i lov og er nødvendig i et demokratisk samfunn.

Barne- og familiedepartementet gjorde følgende vurderinger knyttet til myndighetens forhold til EMK artikkel 10:

> «Etter EMK artikkel 10 nr. 2 kan staten begrense ytringsfriheten dersom det gjøres for å oppfylle et bestemt formål, inngrepet har hjemmel i lov og er nødvendig i et demokratisk samfunn. Hensynene som kan begrunne inngrep er knyttet til «den nasjonale sikkerhet, territoriale integritet eller offentlige trygghet, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, for å verne andres omdømme eller rettigheter, for å forebygge at fortrolige opplysninger blir røpet, eller for å bevare domstolenes autoritet og upartiskhet.»
>
> I nødvendighetskriteriet ligger at inngrepet i ytringsfriheten må svare til et tvingende samfunnsmessig behov, og det må stå i forhold til det målet man søker å oppnå veid opp mot inngrepets konsekvenser for ytringsfriheten. Det må dessuten kunne gis en relevant og tilstrekkelig begrunnelse for inngrepet. Staten er her gitt en viss skjønnsmargin avhengig av hvilken type ytringer det er snakk om.
>
> I St. meld. nr. 26 (2003–2004) om endring av Grunnloven § 100 punkt 4.8.3 om internasjonale forpliktelser viser Ytringsfrihetskommisjonen til EMDs praksis og sier:
> «Begrensninger i kommersielle ytringer anses ikke for å være så tungtveiende inngrep i ytringsfriheten som begrensninger i ytringer om spørsmål av allmenn interesse. Nasjonale myndigheter har på dette området en vid skjønnsmargin til å avgjøre om inngrep i ytringsfriheten er nødvendig i et demokratisk samfunn. EMD har krevd at inngrep må være nødvendig 'on reasonable grounds'.»
>
> Ytringsfrihetskommisjonen fremholdt under ovennevnte punkt 4.8.3 at:
>
> «Reklame for skadelige eller ulovlige produkter har svakt vern. Det har vært antatt at totalforbud mot reklame for alkohol og tobakk vil være forenlig med EMK og SP. Dagens norske lovgivning om kommersiell reklame har ikke vært antatt å skape problemer i forhold til våre internasjonale forpliktelser knyttet til ytringsfriheten.»
>
> Etter EMK artikkel 10 har altså kommersielle ytringer et lavere beskyttelsesnivå enn politiske ytringer, og statenes skjønnsmargin er dermed videre.»

Etter departementets vurdering samsvarer dette med det som er lagt til grunn for Grunnloven § 100. Departementet viser til vurderingene som er gjort for Grunnloven § 100 ovenfor, vil gjelde tilsvarende for EMK artikkel 10. Departementet mener på bakgrunn av ovennevnte at myndighet til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold og begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k er forenlig også med EMK artikkel 10.

10.7 Hvem som skal gis myndigheten

10.7.1 Innledning

Etter forordningen artikkel 14 nr. 3 og fortalepunkt 35 har medlemsstatene frihet til å fastsette hvem som skal utøve myndigheten. Medlemsstatene kan fritt velge om deres markedstilsynsorgan skal kunne utøve undersøkelses- og håndhevingskompetansen direkte på egne vegne, ved å søke bistand fra andre offentlige myndigheter/organer eller ved å henvise saken til vedkommende domstol. Spørsmålet i det videre er om tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k skal kunne iverksettes av tilsynsorganet alene eller om det skal kreves en domstolsbehandling.

Også ved gjennomføringen av CPC-forordningen artikkel 9 nr. 4 bokstav g, ble det tatt stilling til hvem som skulle ha myndighet til å beslutte tiltak rettet mot innhold på nettbaserte grensesnitt. Det ble valgt en mellomløsning hvor tilsynsorganet selv kan rette pålegg mot næringsdrivende (som overtrer regelverket), se Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.9.1 og 13.9.4.1, mens pålegg overfor tredjeparter (som selv ikke overtrer noe regelverk) kun kan gis av domstolen. Bakgrunnen for skillet mellom den som overtrer regelverket og

tredjepart ble særlig begrunnet i at det for sistnevnte er større risiko for at utilsiktet innhold rammes. Det bemerkes at det ble valgt en spesialløsning for Direktoratet for medisinske produkters tilsynsområde som innebærer at direktoratet selv kan gi pålegg overfor tredjeparter uten å måtte gå veien via domstolen. Dette fordi det der var særlig behov for hurtig respons, og at mangelfull overholdelse av regelverket for legemiddelreklame kan medføre feil bruk av legemidler med potensielt store helsemessige og samfunnsøkonomiske konsekvenser, se Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.9.4.2. For en nærmere omtale av domstolsprosessen ved gjennomføringen av CPC-forordningen, slik den fremkommer i markedsføringsloven §§ 43 a, 43 b og 43 c, se Prop. 8 LS (2019 –2020) punkt 13.10.

10.7.2 Svensk og dansk rett

Sverige og Danmark har valgt forskjellige løsninger i sine nasjonale regelverk.

Sverige har valgt å legge myndigheten etter både bokstav k punkt i og punkt ii til tilsynsorganene, ikke domstolene, jf. § 15 og § 16 i Lag (2021:746) om marknadskontroll av vissa produkter. Det ble i utredningen SOU 2020:49 blant annet vist til at en domstolsbehandling er mer tids- og ressurskrevende.

I Danmark kan tilsynsorganene selv rette tiltak etter bokstav k punkt i om endring eller fjerning av digitalt nettinnhold mot eieren av grensesnittet, jf. lov om produkter og markedsovervågning § 17. Blokkering av grensesnitt etter bokstav k punkt ii er imidlertid forbeholdt domstolene, jf. lovens § 18, og kan besluttes når en digital plattform eller nettside enten ikke etterkommer et påbud om å fjerne eller endre innhold som henviser til ulovlige produkter, eller når den gjentatte ganger har formidlet eller solgt produkter som utgjør en alvorlig risiko. Før retten treffer sin avgjørelse, skal den så langt det er mulig gi den berørte parten anledning til å uttale seg.

10.7.3 Forslaget i høringsnotatet

Departementet foreslo i høringsnotatet at tilsynsorganene selv kan rette pålegg om å fjerne digitalt nettinnhold mot den konkrete markedsdeltakeren, mens kun domstolene kan rette pålegg mot relevante tredjeparter. Departementet mente at denne løsningen er best egnet til å balansere hensynet til effektivitet mot hensynet til rettssikkerhet og ytringsfrihet, samtidig som hensynet til prosessuell enhet ivaretas. Videre vurderte departementet at virkeområdet til CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen er såpass sammenfallende at en ikke bør fravike den håndhevingsløsningen som tidligere har blitt valgt. Det ble vist til at domstolene kan behandle hastesaker etter reglene om midlertidig forføyning for å imøtekomme behovet for effektivitet. Videre foreslo departementet å videreføre samme saksgang som ble valgt ved gjennomføringen av CPC-forordningen, slik den fremkommer i markedsføringsloven §§ 43 a, 43 b og 43 c.

Samtidig foreslo departementet et unntak for brann- og eksplosjonsvernloven, el-tilsynsloven og produktkontrolloven. Unntaket ble begrunnet med at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet allerede har en noe tilsvarende myndighet som artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i overfor den som overtrer regelverket og i noen tilfeller også overfor tredjepart. Departementet mente at det ikke er hensiktsmessig å endre myndighet som allerede foreligger. Det ble vist til at man har som hensikt å gjennomføre markedstilsynsforordningen på en måte som i minst mulig grad fratar tilsynsorgan etablert myndighet.

Dessuten ble det påpekt at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap blant annet fører tilsyn med produkter hvor det kan oppstå behov for svært hurtig respons overfor en tredjepart, for eksempel dersom pyrotekniske artikler (fyrverkeri), eksplosiver til sivilt bruk og utgangsstoffer for eksplosiver utgjør en alvorlig risiko. Det kan da være påkrevd å stanse overtredelsen raskere enn det som er mulig ved for eksempel en løsning med midlertidig forføyning i domstolene, ifølge departementet. Det ble trukket fram at det vil foreligge rettssikkerhetsmekanismer selv om avgjørelsen legges til forvaltningen.

Departementet foreslo i høringsnotatet tre ledd med materielle hjemler i lovforslaget. Dette gjaldt pålegg fra tilsynsorganet om fjerning av digitalt nettinnhold mv. rettet mot markedsdeltakeren (første ledd), pålegg via domstolene rettet mot en tredjepart om fjerning av digitalt nettinnhold mv. (annet ledd) og om å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet (tredje ledd).

10.7.4 Høringsinstansenes syn

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet (Nkom) og *Klima- og miljødepartementet* (KLD) kommenterte dette i høringen. Nkom viser til at departementets forslag i høringsnotatet legger opp til en domstolsbehandling for pålegg mot tredjepart med et unntak for Direktoratet for samfunnssik-

kerhet og beredskap (DSB) og Miljødirektoratet som innebærer at disse selv kan pålegge en tredjepart fjerning av digitalt nettinnhold. Nkom anfører her at:

> «Etter Nkoms vurdering bør det være et mål ved gjennomføring av et regelverk fra EU som skal harmonisere tilsyn og virkemiddelbruk på tvers av produktområder, og på tvers av landegrenser, at myndighetene som skal håndheve regelverket får like virkemidler. For mange produktområder vil det være krav i ulike direktiver som må være oppfylt før produktet kan gjøres tilgjengelig på markedet. Direktivene følges opp av ulike myndigheter. […] Ulike hjemler blant tilsynsmyndighetene til å kunne følge opp med pålegg om å begrense innhold på internett overfor tredjeperson, vil kunne innebære ulik oppfølging avhengig av hvilket direktiv som kravene som er brutt er relatert til. […] Etter Nkoms vurdering taler dette i sum for at hjemler for oppfølging bør være så like som mulig. Et alternativ slik vi ser det er dermed at alle tilsynsmyndighetene gis hjemmel til å kunne følge opp også overfor tredjepart.»

KLD viser i sitt høringssvar til departementets forslag om at domstolene gis myndighet til å gi pålegg om å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt. KLD mener at for å anvende denne bestemmelsen i praksis vil det være behov for at tilsynsorganene bygger kompetanse og utveksler erfaring. Det vil være en krevende prosess for tilsynsorganene å gå via domstolene, og instansen etterlyser en omtale av hvordan denne bestemmelsen vil kunne anvendes i praksis, særlig for tilfeller der en tredjepart er utenfor Norge, noe som ofte kan være tilfelle.

10.7.5 Departementets vurdering

Departementet opprettholder i hovedsak sitt forslag fra høringsnotatet om at tilsynsorganet selv kan rette pålegg om fjerning av nettinnhold mot den som overtrer regelverket, mens kun domstolen kan rette pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold og begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt mot tredjeparter (typisk vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt) med et unntak for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet som selv kan pålegge tiltak etter bokstav k punkt i uten å gå via domstolene.

Departementet legger til grunn at pålegg rettet mot markedsdeltakeren om å fjerne digitalt nettinnhold eller å sette inn en advarsel på et nettbasert grensesnitt allerede i dag kan fattes via forbuds- og påbudsvedtak, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h, selv om markedsdeltaker også kan utgjøre pliktsubjekt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Se omtalen av dette i punkt 10.3 over. For eksempel vil et vedtak om å forby markedsføring av en farlig vare medføre at markedsføringen av varen må stanses, noe som også innebærer at markedsføringen på nettbaserte grensesnitt skal opphøre og eventuelt nettinnhold fjernes. Et annet eksempel er et omsetningsforbud rettet mot markedsdeltakeren som i praksis vil medføre at markedsføringen, også den på nettbaserte grensesnitt, må fjernes.

Departementet viser til at tilsvarende vurderinger ble lagt til grunn ved gjennomføringen av CPC-forordningen i norsk rett. Det lyder i forarbeidene til markedsføringsloven Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.9.1: «Håndhevingsorganene kan i dag pålegge den næringsdrivende som overtrer regelverket å stanse en overtredelse, for eksempel ved påbuds- eller forbudsvedtak, eller ved krav om retting, se punkt 12.3 flg. Den næringsdrivende må da selv gjennomføre nødvendige tiltak for å stanse sin lovstridige praksis – for eksempel ved å fjerne innhold fra et nettsted eller endre det lovstridige innholdet.» Ved gjennomføringen av CPC-forordningen har man ikke valgt å lage en egen lovhjemmel til pålegg om å fjerne digitalt nettinnhold eller innsette an advarsel rettet mot markedsdeltakeren/næringsdrivende i norsk sektorlovgivning. Dette gjelder for en rekke norske lover, se omtalen i punkt 10.4.5. Når det gjelder markedstilsynsforordningen, vil det ved gjennomføring av artikkel 14 nr. 4 bokstav k i sektorregelverket ikke være spesifikt angitt hvem et pålegg etter bestemmelsen kan rettes mot. Som vist i punkt 10.4.3, er departementets vurdering at mulige pliktsubjekt etter bestemmelsen vil typisk være tredjeparter, men det kan også være markedsdeltaker. Gjennomføringen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k innebærer derfor en lovfesting av tilsynsorganets adgang til å rette pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold direkte mot markedsdeltakeren. En slik lovfesting er imidlertid ikke ment å uthule adgangen til å gi pålegg mot markedsdeltakeren om fjerning av digitalt nettinnhold på andre hjemmelsgrunnlag, hvilket det på selvstendig grunnlag også er adgang til, se avsnittet over.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet om å legge myndigheten etter bokstav k punkt ii, det vil si til å pålegge en leverandør

av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til grensesnittet, herunder ved å anmode en relevant tredjepart om å gjennomføre slike tiltak, til domstolene.

Departementet merker seg at det har kommet kritiske innspill fra både *Nasjonal kommunikasjonsmyndighet* (Nkom) og *Klima- og miljødepartementet* (KLD) i høringen. KLD trekker blant annet fram at det vil være en krevende prosess for tilsynsorganene å gå via domstolene, særlig dersom tredjeparten er utenfor Norge, noe som ofte vil være tilfelle.

Når det gjelder utenlandske aktører, som KLD tar opp i sitt innspill, vises det til vurderingene i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 18.8.2 der det lyder:

> «[n]år det gjelder utenlandske aktører, vil krav om fjerning av digitalt nettinnhold i de fleste tilfellene sendes over til de relevante håndhevingsorganene i EØS-staten der den næringsdrivende som overtrer forbrukervernreglene er etablert. Myndigheten vil imidlertid kunne være særlig aktuell å bruke der den næringsdrivende som overtrer forbrukervernreglene er etablert utenfor EU/EØS-området.»

Departementet er enig i vurderingene og mener at de også gjør seg gjeldende for markedstilsynsforordningen. Markedstilsynsforordningen artikkel 6 beskriver når et produkt er å regne som tilgjengeliggjort i et marked ved fjernsalg. For varer som tilbys over nett vurderes omsetningen av produktet ut fra hvilket land salget rettes mot, jf. engelsk ordlyd (targeted at end users in the Union). Hvorvidt varen er tilbudt for salg innen et marked må blant annet vurderes ut fra forhold som hvilket språk produktet beskrives på, betalingsmetoder, fraktalternativer, jf. markedstilsynsforordningen fortale punkt 15. Dersom det vurderes at et ulovlig produkt er tilbudt for salg i Norge, fra en utenlandsk aktør, så mener departementet at norske tilsynsorganer bør gis anledning til å kunne reagere mot innhold ved å gå til domstolene.

Det vises til at markedstilsynsforordningen artikkel 23 og 24 legger opp til anmodning av gjensidig bistand. Departementet bemerker at denne løsning vil trolig brukes i praksis for å få stoppet en utenlandsk nettside der aktøren er lokalisert i EU/EØS-området som rammer norske forbrukere.

Annerledes stiller det seg for utenlandske nettsider der aktøren er lokalisert utenfor EU/EØS siden samarbeidsregler i markedstilsynsforordningen kapittel VI ikke vil gjelde. Departementet mener at det bør være adgang til å bruke myndigheten overfor utenlandske aktører i de tilfellene aktøren er lokalisert utenfor EØS-området.

Dersom den aktuelle tredjeparten er lokalisert i en annen EØS-stat kan det være gode grunner til at denne burde følges opp i hjemlandet. Derimot, og særlig for aktører i tredjeland utenfor EU, vil ikke dette gi en garanti for at ulovlige varer og produkter som rettes mot norske forbrukere er underlagt tilsyn. For å gi det vernet som markedstilsynsforordningen legger opp til, må markedstilsynsorganene gis anledning til å anlegge krav om å reagere mot innhold også for aktører som ikke er lokalisert i Norge overfor domstolene.

Departementet merker seg KLDs innspill om at det vil være en krevende prosess for tilsynsorganet å gå via domstolene. Også etter departementets vurdering taler hensynet til effektivitet for at myndigheten etter bokstav k legges til forvaltningen. Selv om behandling i domstolene går relativt fort med en midlertidig forføyning vil det være mer effektivt om tilsynsorganet selv fatter vedtak. Forordningen selv gir føringer på at overtredelser «særlig i det digitale miljøet» bør kunne stanses «raskt og effektivt», jf. fortale punkt 41. Det vil ta vesentlig kortere tid for markedstilsynsorganet å fatte pålegg enn en domstolsbehandling. Samtidig innebærer departementets forslag om å gi markedsføringslovens domstolsprosess i § 43 m.fl. tilsvarende anvendelse, at retten kan treffe en avgjørelse om begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt som en midlertidig forføyning etter reglene i tvisteloven kapittel 32 og 34, jf. markedsføringsloven § 43 a første ledd. Dette er en midlertidig rettsavgjørelse som gjelder i påvente av en alminnelig behandling i domstolene. Den midlertidige rettsavgjørelsen kan for eksempel gå ut på at tilgangen til det nettbaserte grensesnittet begrenses inntil endelig avgjørelse foreligger. Etter departementets vurdering vil domstolenes myndighet til å fatte midlertidig forføyning oppfylle forordningens krav om effektivitet, slik dette kommer til uttrykk blant annet i forordningens fortale.

Slik departementet ser det, reiser det å pålegge tredjeparter å fjerne digitalt nettinnhold og begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt vanskelige og til dels prinsipielle spørsmål. Et slikt pålegg kan være inngripende, både overfor markedsdeltakeren som får tilgangen begrenset og for tredjepartene som pålegges en handleplikt. Ved for eksempel tilgangsbegrensning via tredjeparter er det også fare for at annet innhold enn det konkrete ulovlige nettinnhold rammes ved at en tredjepart begrenser tilgangen til et nettbasert

grensesnitt. Dette vil også kunne medføre utilsiktede konsekvenser for andre næringsdrivende enn overtrederen, avhengig av hvilken begrensning av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet som er mulig. Det er derfor viktig å sørge for at sentrale rettssikkerhetsgarantier ivaretas – noe som taler for domstolsbehandling.

Departementet har vurdert forskjellige hensyn som gjør seg gjeldende ved spørsmålet om det er tilsynsorganene selv eller domstolene som skal gis myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold. Departementet ser at det finnes gode grunner som taler for begge løsninger. Likevel opprettholder departementet sitt forslag fra høringsnotatet om at domstolene bør behandle tiltak etter bokstav k rettet mot tredjeparter, og at reglene etter markedsføringsloven § 43 m.fl. får tilsvarende anvendelse. Det at saken må begjæres av forvaltningen og behandles i domstolene vil sikre at det gjøres grundige vurderinger i to instanser. Dette vil etter departementets vurdering sikre en forsvarlig behandling av vanskelige og prinsipielle problemstillinger om å begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt. Departementet mener at dette er avgjørende og veier tyngre enn eventuelle effektivitets- og ressurshensyn.

Departementet viser også til at det per i dag finnes liknende ordninger der domstolene avgjør blant annet begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt som etter åndsverkloven § 88 og markedsføringsloven §§ 43 a til c. Domstolene har med andre ord erfaring med og kompetanse i forbindelse med slike saker.

Departementet er for øvrig enig i KLDs innspill som mener at for å anvende denne bestemmelsen i praksis vil det være behov for at tilsynsorganene bygger kompetanse og utveksler erfaring. Departementet ønsker å presisere at departementets forslag innebærer at domstolene tar stilling til saken på bakgrunn av en begjæring fra markedstilsynsorganet. Det er markedstilsynsorganet som må foreta de nødvendige undersøkelser og vurderinger forut for en begjæring til domstolene. Det er derfor viktig at forvaltningen bygger opp og vedlikeholder kompetanse som kreves for å kunne utøve denne myndigheten.

Nkom trekker i sitt innspill frem eksempler på overlappende tilsyn fra forskjellige tilsynsorgan på noen varer og påpeker at det er uheldig at det legges opp til et fragmentert regelverk ved gjennomføring av markedstilsynsforordningen. Departementet er i utgangspunktet enig i at fragmentering av regelverket er uheldig og bør unngås så langt det lar seg gjøre. Imidlertid finnes det allerede en liknende domstolsprosess etter CPC-forordningen, se punkt 10.7.1 for en nærmere omtale av denne. Overlappet som Nkom viser til taler for at ordningene etter CPC- og markedstilsynsforordningen harmoniseres. Det å legge myndigheten etter bokstav k punkt ii i sin helhet til forvaltningen, som Nkom foreslår, vil kunne føre til enda større fragmentering og vil kunne ha noen utilsiktede konsekvenser for de tilsynsorganene som allerede i dag har lignende myndighet etter CPC-forordningen, for eksempel Forbrukertilsynet.

Departementet opprettholder videre sitt forslag til at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet selv kan pålegge tiltak etter bokstav k punkt i uten å gå via domstolene. Det vises til at disse tilsynsorganene allerede har en slik hjemmel per i dag og at det ikke ses noen begrunnelse for å frata dem denne. For departementet er det avgjørende hensynet å ikke innskrenke allerede eksisterende myndighet. Se også omtale i punkt 10.8.5.

Departementet er enig med Nkom i at forordningens gjennomføringsbestemmelser bør være så like som mulig. Der hvor det nå innføres en *ny* hjemmel til å pålegge en tredjepart å begrense tilgang til og fjerne digitalt nettinnhold, er det departementets syn at en slik hjemmel bør være lik for alle tilsynsorgan. Departementet vil ved gjennomføring i sektorregelverket legge til grunn forordningens ordlyd for samtlige tilsynsorgan. Dette vil også bidra til en så forordningsnær gjennomføring som mulig. Det vil imidlertid gjøres særskilte tilpasninger i enkelte sektorlover der dette er nødvendig, herunder grunnet hensynet til eksisterende hjemler og for å beholde ensartet språkbruk i loven.

Departementet opprettholder som nevnt hovedløsningen etter CPC-forordningen, nemlig at det fattes vedtak i domstolene etter reglene om midlertidig forføyning og at reglene om domstolsprosessen i markedsføringsloven §§ 43 a, 43 b og 43 c gis anvendelse, for pålegg rettet mot tredjeparter (ikke overtrederen). Departementet mener at denne løsningen er best egnet til å balansere hensynet til effektivitet mot hensynet til rettssikkerhet og ytringsfrihet, samtidig som hensynet til prosessuell enhet ivaretas. For en nærmere omtale av prosessreglene, se forarbeidene til markedsføringsloven Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.10.

Oppsummert foreslår departementet som hovedregel at myndighet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k legges til retten for så vidt gjelder pålegg mot tredjeparter etter bokstav k punkt i og for pålegg etter punkt ii, mens det åpnes for at tilsynsorganet selv kan rette pålegg mot markeds-

deltaker etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Som nevnt innledningsvis i dette punktet er det likevel gjort unntak for enkelte tilsynsorganer hvor det er vurdert at det er behov for at de selv kan rette pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i også mot tredjeparter. Dette er redegjort nærmere for i spesialmerknadene til de aktuelle bestemmelsene. Der pålegg begjæres for retten skal domstolsprosessen følge reglene i markedsføringsloven §§ 43 a til c.

10.8 Gjennomføring i sektorregelverk

10.8.1 Oversikt

Departementet har kartlagt sektorregelverket og eksisterende hjemler der. Både markedsføringsloven (Forbrukertilsynet) og tobakksskadeloven (Helsedirektoratet) inneholder allerede i dag hjemler til å fjerne digitalt nettinnhold og begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt som ligner myndigheten etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Sistnevnte hjemler i markedsføringsloven og tobakksskadeloven gjennomfører en lignende myndighet etter forordningen om forbrukervernsamarbeid (CPC-forordningen) artikkel 9 nr. 4 bokstav h. Andre lover som for eksempel luftfartsloven (Luftfartstilsynet) inneholder også hjemmel om fjerning av digitalt nettinnhold, men da med en henvisning til reglene i markedsføringsloven om fjerning av digitalt nettinnhold. For en nærmere omtale av myndigheten etter CPC-forordningen, se punkt 10.4.5 over. Se også punkt 10.5.5.5 for departementets vurdering av CPC-forordningens og markedstilsynsforordningens bestemmelser om fjerning av digitalt nettinnhold. Der fremgår departementets syn at CPC-forordningen stiller strengere vilkår for bruk av slike pålegg enn det som gjøres i markedstilsynsforordningen, noe som gjør at sektorlovene der både CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen virker inn, må suppleres eller endres for å også tilfredsstille markedstilsynsforordningen (der CPC-forordningen stiller vilkår om «risiko for alvorlig skade»).

Innenfor markedstilsynsforordningens virkeområde er det flere tilsynsorgan som helt mangler myndighet om fjerning av digitalt nettinnhold tilsvarende artikkel 14 nr. 4 bokstav k, og må derfor tildeles dette.

Andre tilsynsorgan har allerede i dag myndighet til å gi pålegg som til en viss grad tilsvarer artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, men disse hjemlene kan stort sett kun benyttes overfor markedsdeltaker og ikke overfor tredjeparter. I tillegg mangler tilsynsorganene hjemmel som tilsvarer artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii. Som nevnt i punkt 10.7 over, har Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Miljødirektoratet allerede i dag myndighet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i i noen tilfeller, jf. punkt 10.8.5. Etatene mangler imidlertid adgang til å begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt etter bokstav k punkt ii, noe som nå må innføres.

Det er følgelig ingen tilsynsorgan som har eksisterende hjemler som tilsvarer artikkel 14 nr. 4 bokstav k i sin helhet, og det er derfor nødvendig at tilsynsorganene gis ny eller utvidet hjemmel som i tilstrekkelig grad gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Se punktene under for vurdering av de enkelte tilsynsorganene og deres respektive sektorregelverk.

10.8.2 Felles vurderinger for gjennomføringen i sektorregelverk

Samtlige markedstilsynsorgan må ha tilstrekkelige hjemler for å kunne oppfylle forordningens minstekrav i artikkel 14 nr. 4 bokstav k. For en oppsummering av departementets vurdering av vilkårene etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k ved gjennomføring i norsk rett, se punkt 10.5.7. For å sikre en forordningsnær gjennomføring av forordningen, foreslår departementet at det som hovedregel oppstilles de samme vilkårene også ved gjennomføringen i norsk rett med unntak av pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k i rettet mot markedsdeltakeren.

Departementet tar utgangspunkt i at hjemlene i norsk særlovgivning som følge av gjennomføringen av markedstilsynsforordningen får generell anvendelse (også for tilsynsområder som ikke er omfattet av markedstilsynsforordningen) med mindre annet fremgår eksplisitt av proposisjonen. Det foreslås å begrense anvendelsen til håndheving av markedstilsynsforordningen for Direktoratet for medisinske produkter, Mattilsynet og Statens jernbanetilsyn, se henholdsvis punkt 10.8.16, 10.8.11, 10.8.15.

Som nevnt under punkt 10.7.5, foreslås det at domstolene skal gis myndigheten til å fatte pålegg etter bokstav k rettet mot tredjeparter. Unntak gjelder for tilsyn med hjemmel i produktkontrolloven, brann- og eksplosjonsvernloven og eltilsynsloven for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, og for tilsyn med hjemmel i produktkontrolloven for Miljødirektoratet, se punkt 10.8.5. Unntaket for tilsyn med hjemmel i produktkontrolloven gjelder også for Sjøfartsdirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens

vegvesen der de fører tilsyn med produktkontrolloven på sine områder, forutsatt at de delegeres myndighet etter produktkontrolloven § 4 c, se henholdsvis punkt 10.8.14, 10.8.13 og 10.8.17.

Som også nevnt under punkt 10.7.5, vil det i sektorregelverket fastsettes at det for de pålegg som vil måtte gå via domstolene, får domstolsprosessen slik den er lagt opp til i markedsføringsloven §§ 43 a til c, tilsvarende anvendelse. Departementet foreslår at det tas inn en henvisning til disse bestemmelsene i sektorregelverket.

Dette innebærer at det er tilsynsorganene som skal undersøke saken og fremme en begjæring om midlertidig forføyning som settes frem skriftlig for Oslo tingrett som tvungent verneting. Begjæringen må angi alle partene og redegjøre for de grunner den bygger på, jf. markedsføringsloven § 43 a. Retten treffer så pålegg (om blant annet begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt) som midlertidig forføyning etter reglene i tvisteloven kapittel 32 og 34, med de tilpasninger som følger av § 43 b og § 43 c. Markedsdeltakeren som overtrer regelverket og leverandøren av informasjonssamfunnstjenester som skal gjennomføre pålegget får status som saksøkt.

Som nevnt i punkt 10.3 vil markedsdeltakeren som overtrer produktregelverket i slike saker ofte være ukjent eller ha ukjent adresse. Dette er det tatt hensyn til i markedsføringsloven § 43 b første ledd første punktum. Ifølge bestemmelsen kan retten treffe kjennelse om midlertidig forføyning uten at den som overtrer regelverket innkalles til muntlig forhandling. Det følger videre av markedsføringsloven § 43 b første ledd at «meddelelser fra retten til den som overtrer regelverket etter § 43 første ledd kan i så fall unnlates». Rettsgangen i etterkant av rettens kjennelse om midlertidig forføyning er regulert i § 43 b annet ledd.

Markedsføringsloven § 43 c regulerer forholdet til tvistelovens regler, herunder særlig tvisteloven §§ 20-4 bokstav c, 32-9 og § 34-6 første ledd bokstav c.

For en nærmere omtale av domstolsprosessen, se Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.10.

10.8.3 Arbeidstilsynet

10.8.3.1 Gjeldende rett

Det finnes ingen bestemmelser i arbeidsmiljøloven som hjemler fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt.

10.8.3.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljøloven samlet sett ikke dekker kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever derfor at arbeidsmiljøloven endres, ifølge ASD. Derfor foreslo ASD en ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven § 18-6 a for å gjennomføre forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

10.8.3.3 Høringsinstansenes syn

I høringsrunden har kun *Arbeidstilsynet* kommentert departementets forslag. Instansen nevner i sitt høringssvar at tilsynet imøteser endringsforslagene knyttet til tilsyn under skjult identitet og omvendt utvikling inntatt samt adgangen til fjerning av nettinnhold mv., da slik myndighet vil kunne gi flere muligheter for tilsyn enn etter gjeldende regelverk. Videre kommer Arbeidstilsynet med et lovteknisk innspill, og påpeker at departementets forslag til lovtekst bruker begrepet «produkt», noe som kan reise spørsmål om dette kan medføre en utilsiktet innskrenking da stoffer og stoffblandinger kan anses å falle utenfor.

10.8.3.4 Departementets vurdering

Departementet noterer seg innspillet fra Arbeidstilsynet. Instansens lovtekniske innspill har departementet tatt til følge. Departementet noterer seg også at ingen av høringsinstansene hadde innvendinger til departementets forslag, som opprettholdes.

Se forslag til arbeidsmiljøloven ny § 18-6 a.

10.8.4 Direktoratet for byggkvalitet

10.8.4.1 Gjeldende rett

Det følger av byggevareforskriften § 20 at det ikke er tillatt med uriktig eller mangelfull informasjon som er egnet til å villede om blant annet produktets egenskaper. Overtredelser av bestemmelsen kan følges opp med pålegg om retting. Likevel er det ingen bestemmelse som hjemler å kunne kreve fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt.

10.8.4.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Kommunal- og distriktsdepartementet) at det etter gjeldende rett ikke er tilstrekkelig hjemmel til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold mv. slik markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. Derfor foreslo KMD en ny lovbestemmelse som gir hjemmel til å gjennomføre myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold mv. i nye bestemmelser i byggevareforskriften og forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser mv.

Ingen høringsinstanser hadde innvendinger til KMDs vurdering i høringsnotatet. Departementet har etter en fornyet vurdering kommet til at adgangen til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold mv., bør fremgå uttrykkelig av loven og ikke forskrift slik det opprinnelig var foreslått. Departementet viser til drøftelsene som fremgår av punkt 10.6 ovenfor. Departementet foreslår på denne bakgrunn en ny § 29-7d. Bestemmelsen er gitt tilsvarende utforming og ordlyd som blant annet forslag til ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven § 18-6 a.

Se forslag til plan- og bygningsloven ny § 29-7d.

10.8.5 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap og Miljødirektoratet

10.8.5.1 Gjeldende rett

Verken produktkontrolloven, el-tilsynsloven eller brann- og eksplosjonsvernloven har eksplisitte hjemler for å kreve fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt.

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) vurderer likevel at vedtak etter produktkontrolloven §§ 4, 4 b og 6 a, el-tilsynsloven § 6 og brann- og eksplosjonsvernloven §§ 37 og 38 vil kunne innebære en plikt for den som overtrer reglene til å fjerne digitalt nettinnhold eller til å vise en advarsel på et nettsted. I noen tilfeller, vurderer departementet, vil vedtak også kunne innebære en plikt for en tredjepart, som for eksempel markeds-/annonseplasser på nett, til å endre eller fjerne digitalt nettinnhold. JD vurderer at bestemmelsenes hjemler ikke er tilstrekkelige til å gi pålegg til tredjeparter om å begrense tilgangen til nettbaserte grensesnitt.

Miljødirektoratet fører tilsyn med flere EU/EØS-rettsakter etter produktkontrolloven.

10.8.5.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og Klima- og miljødepartementet (KLD) at Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) og Miljødirektoratet allerede har myndighet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i overfor overtrederen og i noen tilfeller overfor tredjepart. JD mente at det ikke er hensiktsmessig å endre myndighet som allerede foreligger, og viste til at artikkel 14 nr. 4 oppstiller minimumskrav, uten formål om å innskrenke nåværende tilsynsvirksomhet. JD ga uttrykk for et ønske om å gjennomføre markedstilsynsforordningen på en måte som i minst mulig grad fratar tilsynsorgans etablerte myndigheter. I denne sammenhengen ble det vist til at DSB blant annet fører tilsyn med produkter hvor det kan oppstå behov for svært hurtig respons overfor en tredjepart, for eksempel dersom pyrotekniske artikler (fyrverkeri), eksplosiver til sivilt bruk og utgangsstoffer for eksplosiver utgjør en alvorlig risiko. Det kan da, ifølge JD, være påkrevd å stanse overtredelsen raskere enn det som er mulig ved for eksempel en løsning med midlertidig forføyning i domstolene.

JD vurderte at vedtak etter produktkontrolloven §§ 4, 4 b og 6 a, el-tilsynsloven § 6 og brann- og eksplosjonsvernloven §§ 37 og 38 vil kunne innebære en plikt for overtrederen til å fjerne digitalt nettinnhold eller vise en advarsel på et nettsted, og i noen tilfeller for en tredjepart, som for eksempel markeds-/annonseplasser på nett, til å endre eller fjerne digitalt nettinnhold. Det er imidlertid etter JDs vurdering behov for å tydeliggjøre gjeldende bestemmelser. JD viste til at det etter gjeldende rett på disse områdene ikke er et krav om «alvorlig risiko», og at slike pålegg kan gis av tilsynsorganet selv. JD foreslo å videreføre denne rettstilstanden, slik at tilsynsorganet kan pålegge dette selv, uten å gå via domstolene. JD foreslo som nevnt nye bestemmelser for myndigheten til å begrense tilgangen til digitalt nettinnhold og at det legges til grunn de samme vilkår som på øvrige tilsynsområder. Samtidig vurderte JD at det var behov for å tydeliggjøre gjeldende bestemmelser.

JD kom videre fram til at det i dag ikke er tilstrekkelig hjemmel i disse lovene til å gi pålegg til tredjeparter om å begrense tilgangen til nettsteder. For å sikre tilstrekkelig gjennomføring av forordningens myndighet i artikkel 14 nr. 4 bokstav

k bør derfor produktkontrolloven, el-tilsynsloven og brann- og eksplosjonsvernloven endres, ifølge JD.

JD vurderte at DSB og Miljødirektoratet mangler adgang til å begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt etter bokstav k punkt ii, og foreslo derfor at slik adgang innføres.

KLD viste til JDs vurderinger og til at vurderingene for gjennomføringen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k på Miljødirektoratets tilsynsområde, herunder produktkontrolloven, er de samme som for DSB.

10.8.5.3 Høringsinstansenes syn

Klima- og miljødepartementet (KLD) og *Justis- og beredskapsdepartementet* (JD) kommenterer sine forslag og vurderinger i høringsnotatet.

KLD viser til merknadene i høringsnotatet til brann og eksplosjonsvernloven § 38 tredje ledd, som gjelder tilsvarende for produktkontrolloven § 4 c, der departementet tok inn en presisering om at bestemmelsen «bør benyttes med forsiktighet». I denne forbindelse anfører KLD:

> «denne presiseringen er misvisende og kan forstås som at det er et snevrere handlingsrom for bestemmelsene enn det som er intensjonen. For eksempel vil det å gi et pålegg om å fjerne en ulovlig vare fra en nettside ikke være et spesielt inngripende vedtak, det ligger i sakens natur at varen må fjernes når produktet er ulovlig. Det bør være tilstrekkelig å vise til det alminnelige forholdsmessighetsprinsippet som gjelder generelt. Departementet mener at merknaden til brann- og eksplosjonsvernloven § 38a må endres på dette punkt, eventuelt må det i merknaden til § 4c presiseres at denne kommentaren ikke gjelder for produktkontroll § 4c.»

KLD har i tillegg noen lovtekniske innspill. Blant annet påpekes at departementet i lovforslaget brukte begrepet «overtreder», og at dette er et begrep som ikke anvendes noe annet sted i produktkontrolloven. Det vises til boken *Lovteknikk og lovforberedelse*, og at man som hovedregel innad i samme lov ikke bør bruke forskjellige betegnelser for samme forhold. For å være i tråd med begrepsbruken ellers i produktkontrolloven foreslår KLD at «overtrederen» endres til «den som produserer, innfører eller omsetter produkt». Dette mener KLD vil ivareta personkretsen som er omfattet av «overtrederen» i produktkontrollovens forstand. KLD viser videre til en «logisk brist i forslaget til produktkontrolloven § 4c når bestemmelsen skiller mellom påleggets innhold og ikke mellom hvem pålegget rettes mot og når det likevel er formulert slik at første ledd viser til «overtrederen eller en tredjepart», mens annet ledd kun viser til «en tredjepart»«. KLD mener at det må vises til både overtreder (og da fortrinnsvis vår alternative formulering foreslått ovenfor) og tredjepart i begge ledd. Også JD viser i sitt høringssvar til at det i departementets forslag til lovtekst i høringsnotatet ble brukt begrep, blant annet «overtrederen», som ikke samsvarer med øvrig begrepsbruk i lovene og som kan gjøre bestemmelsene noe vanskelig tilgjengelig for brukerne. Ifølge JD gjelder dette forslag til ny § 38 a i brann- og eksplosjonsvernloven, § 5 a i el-tilsynsloven og § 4 c i produktkontrolloven.

KLD stiller videre spørsmål ved bruken av begrepet «alvorlig risiko» i produktkontrolloven § 4 c tredje ledd. KLD viser til at hva som utgjør «alvorlig risiko» er redegjort for i høringsnotatet, men ikke forklart i lovteksten. KLD mener begrepet «alvorlig risiko» bør knyttes til noe konkret i lovteksten i likhet med andre bestemmelser i loven. Derfor mener KLD at det er naturlig å knytte begrepet til produktkontrollovens formål i § 1, altså alvorlig risiko for at et produkt medfører helseskade eller miljøforstyrrelse.

10.8.5.4 Departementets vurdering

Departementet er enig i innspillene fra Klima- og miljødepartementet (KLD) og Justis- og beredskapsdepartementet (JD), og har tatt innspillene til følge. Departementet har som følge av KLDs innspill tilpasset merknadene til brann og eksplosjonsvernloven § 38 a, produktkontrolloven § 4 c og el-tilsynsloven § 6, og justert disse i tråd med KLDs innspill. Departementet har også tilpasset begrepsbruken i lovene i tråd med innspillet fra JD.

For øvrig opprettholder departementet JD og KLDs forslag fra høringsnotatet. Gjennomføringen av myndighet til å pålegge overtreder og tredjepart å fjerne digitalt nettinnhold, eller å innsette en advarsel, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, er en tydeliggjøring og presisering av lovenes eksisterende bestemmelser. Etter gjeldende rett på disse områdene er det ikke krav om «alvorlig risiko», og slike pålegg kan gis av tilsynsorganet selv. Departementet foreslår å videreføre dagens tilstand.

For å videreføre eksisterende myndighet, og for å sikre at markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 gjennomføres fullt ut (jf. også omtale i

punkt 10.5.4), er det i produktkontrolloven § 4 c foreslått et tillegg om at pålegg kan gis når det foreligger risiko for at produkt medfører virkning som nevnt i produktkontrolloven § 1, uten at det foreligger konkrete brudd på regelverket. I lys av dagens digitale marked og rask spredning av produkter er det viktig at tilsynsorganene kan agere raskt for å fjerne tilgangen til produkter som selges på nett eller kreve advarselsmerking. For produkter som ikke strider med krav i eller i medhold av loven, oppstilles det derfor ikke krav om «alvorlig risiko» ved produkt, men det må likevel påvises at det foreligger en «risiko» for at produktet medfører helseskade eller miljøforstyrrelse som nevnt i § 1.

Når det gjelder myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii, nærmere bestemt myndigheten til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgang til nettbaserte grensesnitt er dette ikke en myndighet som lovene hjemler i dag. Departementet foreslår derfor at slik hjemmel innføres i lovene på de samme vilkår som på øvrige tilsynsområder, det vil si at det oppstilles et krav om «alvorlig risiko». Departementet foreslår videre at denne myndigheten i likhet med øvrige tilsynsområder legges til domstolene. Etter høringsinnspill fra KLD presiseres det hva det konkret skal være alvorlig risiko for.

Miljødirektoratet fører tilsyn med aktuelle EØS-rettsakter etter produktkontrolloven og har således samme myndighet og hjemmelsgrunnlag som Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Gjennomføring av artikkel 14 nr. 4 bokstav k på Miljødirektoratets tilsynsområde, herunder produktkontrolloven, er derfor samme som for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap.

Se forslag til produktkontrolloven ny § 4 c, eltilsynsloven § 6 nye fjerde, femte og sjette ledd og brann- og eksplosjonsvernloven ny § 38 a.

10.8.6 Forbrukertilsynet

10.8.6.1 Gjeldende rett

Forbrukermerkeloven inneholder ikke bestemmelser som gir Forbrukertilsynet myndighet til å begrense digitalt nettinnhold.

Markedsføringsloven § 40 gir Forbrukertilsynet anledning til å rette påbud om begrensning av digitalt nettinnhold mot overtrederen. Videre gir lovens § 43 hjemmel til å rette påbud mot tredjeparter:

> «Dersom en overtredelse av bestemmelser som Forbrukertilsynet fører tilsyn med etter § 35 første ledd, medfører en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser, og det ikke finnes andre effektive midler for å stanse overtredelsen, kan retten etter begjæring fra Forbrukertilsynet pålegge
> a) En vertstjenesteleverandør eller en eier av et nettbasert grensesnitt å fjerne innhold på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel som forbrukerne ser når de får tilgang til det nettbaserte grensesnittet,
> b) en internettilbyder å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
> c) en vertstjenesteleverandør å fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt,
> d) en registerenhet for toppdomener eller en domeneregistrar å slette, suspendere eller omregistrere et fullt kvalifisert domenenavn til Forbrukertilsynet.
>
> Ved vurderingen av om pålegg skal gis, skal det blant annet tas hensyn til informasjons- og ytringsfriheten, forbrukernes interesser, saksøktes interesser samt mulighetene for mindre inngripende tiltak.»

10.8.6.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo Barne- og familiedepartementet (BFD) å ta inn en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven som fastsetter at Forbrukertilsynet fører tilsyn med etterlevelsen av forskrifter gitt i medhold av forbrukermerkeloven etter reglene i markedsføringsloven kapittel 7.

BFD vurderte at krav i markedstilsynsforordningen om at det først skal gis pålegg om fjerning av lovstridig digitalt nettinnhold eller visning av advarselsmerking, før det kan gis pålegg om begrensning av tilgang til et nettbasert grensesnitt, ikke er tilsvarende presisert i markedsføringsloven. Samtidig viste BFD til at det er lagt til grunn i forarbeidene til markedsføringsloven at det minst inngripende tiltaket som anses effektivt for å stanse overtredelsen skal benyttes, hvilket må vurderes konkret, se forarbeidene Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.1 og 13.7.3. Derfor vurderte BFD at markedsføringsloven § 43 første ledd bokstav a til c oppfyller kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii. Det ble derfor ikke foreslått noen endringer i norsk rett.

10.8.6.3 Høringsinstansenes syn

Forbrukertilsynet, som eneste høringsinstans som uttaler seg om dette i høringen, anfører:

> «Som det pekes på i høringsnotatet er det en forskjell i CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen hva gjelder begrensning av innhold på internett. Etter markedstilsynsforordningen er det krav om at det først må gis pålegg om fjerning av lovstridig innhold eller visning av advarselsmerking, før det eventuelt kan gis pålegg om begrensning av tilgang til et nettbasert grensesnitt. CPC-forordningen og markedsføringsloven har ikke en slik presisering, men det følger av forarbeidene at det minst inngripende tiltaket som anses effektivt for å stanse overtredelsen skal benyttes. Vi er derfor enig med departementet at bestemmelsene som hovedregel vil praktiseres likt. Forbrukertilsynet ser likevel behov for at markedstilsynsforordningens krav om rekkefølge uttrykkelig fremgår av forarbeidene til forbrukermerkeloven.»

10.8.6.4 Departementets vurdering

Departementet merker seg innspillet til Forbrukertilsynet og at det ikke kom innvendinger mot Barne- og familiedepartementets forslag i høringsrunden. Departementet har likevel gjort en fornyet vurdering av om markedsføringsloven § 43 oppfyller minstekravene om å fjerne digitalt nettinnhold i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, nærmere bestemt om vilkåret i markedsføringsloven § 43 om at overtredelsen skal «medføre en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser» oppfyller krav i markedstilsynsforordningen om «alvorlig risiko». Som redegjort for i punkt 10.5.5 over, mener departementet at markedsføringslovens vilkår er noe strengere enn vilkåret om «alvorlig risiko» etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

For å overholde forordningen og sikre en god gjennomføring, foreslår departementet derfor en egen bestemmelse i forbrukermerkeloven som angir myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold i tråd med krav i markedstilsynsforordningen. Det betyr at markedsføringsloven § 43 ikke vil gjelde tilsvarende for Forbrukertilsynets håndheving av forbrukermerkeloven med tilhørende forskrifter, og at hjemmelen til å fjerne digitalt nettinnhold i stedet vil fremgå direkte av forbrukermerkeloven. Etter departementets vurdering vil dette sikre korrekt gjennomføring av forordningen.

Pålegg rettet mot markedsdeltakeren etter markedstilsynsforordningen vil kunne fattes av Forbrukertilsynet selv. Et vilkår om «alvorlig risiko» oppstilles ikke. Pålegg etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii rettet mot tredjeparter vil kunne håndheves via en domstolsbehandling som skal følge systemet i markedsføringsloven § 43 a til § 43 c.

Se forslag til forbrukermerkeloven § 6 annet ledd og § 11.

10.8.7 Havindustritilsynet

10.8.7.1 Gjeldende rett

Det finnes som beskrevet over ingen bestemmelser i arbeidsmiljøloven som hjemler fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt. Dette gjelder for Arbeidstilsynets myndighet så vel som for Havindustritilsynet innenfor sitt ansvarsområde, se mer om dette i punkt 10.8.3.1 over.

Som beskrevet over fører Havindustritilsynet tilsyn med nærmere angitte petroleumsanlegg på land, jf. rammeforskriften § 6 bokstav e. For slike landanlegg er blant annet brann- og eksplosjonsvernloven, produktkontrolloven og el-tilsynsloven hjemmelslover for tilsynet. Som det fremkommer i punkt 10.8.5 over har verken produktkontrolloven, el-tilsynsloven eller brann- og eksplosjonsvernloven eksplisitte hjemler for å kreve fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt.

De vurderinger som gjør seg gjeldende for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap i punkt 10.8.5. gjør seg derfor også gjeldende for Havindustritilsynet for slike landanlegg og det henvises til omtalen der.

10.8.7.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte daværende Arbeids- og sosialdepartementet (ASD) (nåværende Arbeids- og inkluderingsdepartementet) at arbeidsmiljøloven samlet sett ikke dekker kravene i forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Gjennomføring av forordningen i norsk rett krever derfor at arbeidsmiljøloven endres, ifølge ASD. Derfor foreslo ASD en ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven § 18-6 a for å gjennomføre forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) var i høringsnotatet enig i vurderingen når det det gjel-

der Havindustritilsynet. OED foreslo derfor at Havindustritilsynet gis lik myndighet som Arbeidstilsynet på dette punktet i ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven.

10.8.7.3 Høringsinstansenes syn

I høringsrunden har kun *Arbeidstilsynet* kommentert departementets forslag, jf. omtalen i punkt 10.8.3.3 over. Det kom ikke høringsinnspill som var spesifikk for Havindustritilsynets myndighet.

10.8.7.4 Departementets vurdering

Departementet noterer seg innspillet fra Arbeidstilsynet. Instansens lovtekniske innspill har departementet tatt til følge. Departementet noterer seg også at ingen av høringsinstansene hadde innvendinger til Olje- og energidepartementets forslag, som opprettholdes.

Se forslag til arbeidsmiljøloven ny § 18-6 a.

10.8.8 Helsedirektoratet

10.8.8.1 Gjeldende rett

Tilsvarende myndighet som følger av markedsføringsloven §§ 40 og 43, se rett ovenfor i punkt 10.8.6.1, er gitt i henholdsvis tobakksskadeloven §§ 36 første ledd og 36 d og gjelder ved overtredelse av bestemmelser som Helsedirektoratet fører tilsyn med etter tobakkskadeloven § 35.

10.8.8.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at krav i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i er oppfylt gjennom tobakksskadeloven §§ 36 første ledd og 36 d første ledd bokstav a. Videre vurderte HOD at forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er oppfylt gjennom tobakksskadeloven § 36 d første ledd bokstav b og c, for Helsedirektoratets vedkommende. Det ble derfor i høringsnotatet ikke foreslått endringer hva gjelder *hvem* (personkretsen) tilsynsorganet kan rette pålegg om begrensning av nettinnhold mot.

HOD viste til at tobakksskadeloven § 36 d kun dekker Helsedirektoratets tilsynsansvar etter § 35. Videre viste HOD til at Direktoratet for medisinske produkter ville få tilsynsansvar for e-sigaretter når tobakksdirektiv 2014/40/EU trer i kraft i Norge. Derfor foreslo HOD at myndighetshjemmelen i § 36 d viser til disse bestemmelsene, sammenholdt med at den myndighet som innehar slik myndighet utvides til også å gjelde Direktoratet for medisinske produkter.

10.8.8.3 Høringsinstansenes syn

Direktoratet for medisinske produkter (DMP) har som eneste høringsinstans uttalt seg om dette. Instansen foreslår å utvide personkretsen i tobakksskadeloven § 36 d ettersom «tredjepart», som blir benyttet i andre gjennomføringsbestemmelser (se f.eks. forslag til lov om medisinsk utstyr § 11 a), favner videre enn tobakksskadeloven § 36 d der det benyttes mer konkrete begreper på aktører innen nettjenester. Å bruke begrepet «tredjepart» istedenfor, mener instansen, vil kunne være en fordel da dette markedet stadig er under utvikling.

10.8.8.4 Departementets vurdering

Departementet har som nevnt over gjort en fornyet vurdering av om markedsføringsloven § 43 oppfyller minstekravene om å fjerne digitalt nettinnhold i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, nærmere bestemt om vilkåret i markedsføringsloven § 43 om at overtredelsen skal «medføre en risiko for alvorlig skade på forbrukernes interesser» oppfyller krav i markedstilsynsforordningens krav om «alvorlig risiko». Som redegjort for i punkt 10.5.5 over, mener departementet at markedsføringslovens vilkår er noe strengere enn vilkåret om «alvorlig risiko» etter markedstilsynsforordningens artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

For å overholde forordningen og sikre en god gjennomføring, foreslår departementet derfor en egen bestemmelse i tobakksskadeloven § 36 d som angir myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold i tråd med krav i markedstilsynsforordningens krav. Etter denne bestemmelsens utforming er ikke lenger DMPs høringsinnspill om «tredjeparter» lenger aktuell.

Pålegg etter markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii vil kunne håndheves via en domstolsbehandling som skal følge systemet i markedsføringsloven § 43 a til § 43 c. Se forslag til tobakksskadeloven § 36 d annet ledd.

I og med at ansvaret for e-sigaretter etter høringen ble flyttet fra DMP til Helsedirektoratet, er det ikke lenger behov for å utvide DMPs myndighet på dette området.

10.8.9 Justervesenet

10.8.9.1 Gjeldende rett

Justervesenet har per i dag ikke hjemmel til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensing av tilgangen til nettbaserte grensesnitt.

10.8.9.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet vurderte i høringsnotatet at Justervesenet ikke har myndighet som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. Derfor foreslo departementet å innføre en ny § 25 b i lov om målenheter, måling og normaltid der tilsvarende hjemmel gis.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om dette.

Departementet opprettholder derfor sitt forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til lov om målenheter, måling og normaltid ny § 25 b.

10.8.10 Luftfartstilsynet

10.8.10.1 Gjeldende rett

Luftfartsloven § 10-42 inneholder i dag regler om fjerning av digitalt nettinnhold. Bestemmelsen gjennomfører forordningen om forbrukervernsamarbeid (EU) 2017/2394, den tidligere omtalte CPC-forordningen, og inneholder tilsynshjemler for gjennomføring av regler om passasjerrettigheter som tas inn i EØS-avtalen. Bestemmelsen i annet ledd bokstav f viser til reglene om fjerning av digitalt nettinnhold i markedsføringsloven § 43 til 43 c. For en nærmere omtale av sistnevnte regler, se omtalen i punkt 10.8.2 over.

10.8.10.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Samferdselsdepartementet (SD) viste i sitt høringsnotat til Nærings- og fiskeridepartementets (NFD) høringsnotat og dets vurderinger. SD tok som utgangspunkt at det som er sagt der gjelder tilsvarende for tilsyn etter luftfartsloven. SD vurderte luftfartslovens eksisterende hjemler til å kreve digitalt nettinnhold fjernet mv. opp mot krav i markedstilsynsforordningen. Det er ingen overlapp mellom det saklige virkeområdet for CPC-forordningen og markedstilsynsforordningen på luftfartsområdet. SD foreslo derfor at det tas inn en ny bestemmelse om fjerning av digitalt nettinnhold i luftfartsloven § 13 a-3a, samtidig som bestemmelsene i luftfartsloven § 10-42 beholdes. Plasseringen begrunnet SD med at bestemmelsen skal hjemle en spesiell form for pålegg, og slik sett hører hjemme i den eksisterende § 13 a-3. Samtidig er det, ifølge SD, naturlig at den nye bestemmelsen står før § 13 a-4 flg. som handler om reaksjoner på manglende etterlevelse av pålegg osv. SD vurderte at den nye hjemmelen som er foreslått tatt inn i luftfartsloven, bør bygge på samme hovedprinsipper om fordeling av myndighet mellom forvaltningen og domstolene som flertallet av bestemmelser om fjerning av digitalt nettinnhold mv. som er foreslått i NFDs høringsnotat.

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om SDs forslag.

SD har foretatt en ny vurdering sammen med Luftfartstilsynet, og har kommet til at pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold rettet mot andre enn markedsdeltakerne bør forelegges domstolene. Departementet legger til grunn at det som eventuelt kan rettferdiggjøre at Luftfartstilsynet skal kunne gi bindende pålegg uten involvering av domstolene, er hastetilfeller. Departementet legger til grunn at de fleste hastetilfeller trolig kan løses ved å gi pålegg direkte til markedsdeltakeren, som i dette tilfellet typisk er produsenter av droner. Hjemmel vil da være luftfartsloven § 13 a-3. Departementet har ikke kunnet sannsynliggjøre at hastetilfeller bare kan løses ved involvering av tredjepersoner, og velger derfor å foreslå et krav om involvering av domstolene.

Se forslag til luftfartsloven ny § 13 a-3a.

10.8.11 Mattilsynet

10.8.11.1 Gjeldende rett

Markedstilsynsforordningen får betydning for Mattilsynets tilsyn med gjødselvarer og plantevernmidler i henhold til matloven, og for Mattilsynets tilsyn etter kosmetikklova.

Både matloven og kosmetikklova gir per i dag hjemler for å kunne kreve fjerning av digitalt nettinnhold.

Matloven

Etter matloven § 2 gjelder den *alle* forhold i forbindelse med produksjon, bearbeiding og distribusjon av innsatsvarer, som blant annet er gjødsel, og næringsmidler, herunder drikkevann. Ordet distribusjon omfatter både markedsføring og utle-

vering av produkter. Videre følger det av matloven § 10 at Mattilsynet kan forby villedende reklame. Etter matlovens forarbeider omfattes også opplysninger over internett, markedsføring i aviser og postordre, men tilsynet er begrenset i henhold til de regler som gjelder for grenseoverskridende reklame (jf. Ot.prp. nr. 100 (2002–2003) side 143).

Matloven § 23 gir vide hjemler til å gripe inn overfor ulovlige produkter: Mattilsynet kan treffe «nødvendige vedtak». Oppramsingen i § 23 er ikke uttømmende og det må antas at bestemmelsen også gir hjemmel for å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold på et nettsted og til å påby at en advarsel vises på nettsiden dersom nettinnholdet er et ledd i markedsføring og distribusjon av et produkt og tiltaket er nødvendig. Tiltak etter § 23 kan settes inn overfor virksomheter, dvs. «Ethvert privat eller offentlig foretak samt privatpersoner som foretar en hvilken som helst aktivitet som nevnt i § 2». I forarbeidene punkt 4.4 Særlig om matlovens pliktsubjekter (se Prop. 120 L (2023–2024) er det beskrevet nærmere om hvem tiltak kan settes inn ovenfor:

> « […] siden markedsføring anses som en aktivitet omfattet av matlovens virkeområde jf. § 2, innebærer det at alle som er ansvarlig for kommersiell markedsføring av en vare omfattet av matloven er pliktsubjekter etter loven. Det kan derfor rettes pålegg direkte mot dem, ikke kun mot produsenten eller selgeren av produktet. En annen forståelse ville åpne for omgåelse av de ulike bestemmelsene om markedsføring. Aktører som bidrar med tekniske løsninger for å publisere og formidle markedsføringsbudskap, som andre står bak og har utformet, vil ikke være pliktsubjekter etter loven. Dette gjelder for eksempel aviser, nettsteder og andre medieplattformer som bidrar med systemer som tilgjengeliggjør slike budskap. Det er imidlertid ikke kun rene næringsmiddelforetak sine aktiviteter overfor forbrukere, med tanke på promotering og reklame for mat og drikke, som er dekket. Andre aktører vil også kunne anses som pliktsubjekter under matloven, dersom de markedsfører produkter omfattet av loven, som f.eks. påvirkere, kjendiser, PR-byrå osv. Det er kun aktivitet og ytringer som aktørene foretar i markedsføringsøyemed som vil omfattes.»

Kosmetikklova

Kosmetikklova § 16 gir vide hjemler til å gripe inn overfor ulovlige produkter. Det følger av § 16 at Mattilsynet kan «gjere nødvendige vedtak om å forby […] distribusjon». Videre følger det av kosmetikklova § 7 at Mattilsynet kan forby villedende reklame. Med «distribusjon» må det i kosmetikklova forstås både markedsføring og utlevering av produkter. Oppramsingen i § 16 er ikke uttømmende. De samme betraktninger legges til grunn når det gjelder hjemmel for å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold og til å påby at en advarsel vises på nettsiden som for matloven. jf. omtalen over.

10.8.11.2 Forslaget i høringsnotatet

Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Landbruks- og matdepartementet (LMD) vurderte i høringsnotatet at verken matloven eller kosmetikklova gir tilstrekkelige hjemler for tiltak overfor tredjeparter slik markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. I høringsnotatet foreslo HOD og LMD derfor nye bestemmelser i matloven § 23 a og i kosmetikklova § 16 b. For matloven var forslaget til ny § 23 a begrenset til produktkrav som omfattes av markedstilsynsforordningen.

LMD vurderte at markedstilsynsforordningen artikkel 14 bokstav k punkt i og punkt ii skal forstås slik at de pålegger tilsynsorganene å sette inn tiltak også overfor tredjeparter som formidler ulike nettjenester, og at dette ligger utenfor den personkretsen som matloven § 23 gjelder for. Ifølge LMD anses slike tredjeparter ikke å drive aktiviteter som er omfattet av matloven. Derfor vurderte LMD at matloven § 23 ikke har tilstrekkelig hjemmel for alle kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det var dermed etter LMDs vurdering nødvendig å innføre en lovbestemmelse i matloven som også gir hjemmel til å gi pålegg overfor tredjeparter i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. LMD viste til at markedstilsynsforordningen på matlovens område kun gjelder for enkelte innsatsvarer som gjødselvarer og plantevernmidler. LMD foreslo derfor å begrense hjemmelen i matloven til å gjelde for gjødselvarer, og for klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger som gjelder for plantevernmidler etter forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften).

LMD foreslo en ny bestemmelse i matloven § 23 a om pålegg overfor tredjepart. Samtidig viste LMD til at det ikke skal skapes tvil om at matloven allerede har hjemmel i § 23 for at Mattilsynet kan rette et slikt pålegg direkte mot overtreder, dvs. virksomhet som definert i matloven § 4

nr. 1, for alle produktkategorier innenfor lovens virkeområde. Denne allerede eksisterende hjemmelen er, ifølge LMD, ment å fortsette å gjelde parallelt med den nye særbestemmelsen i § 23 a.

HOD vurderte i høringsnotatet at tiltak etter kosmetikklova § 16 kan settes inn overfor virksomheter som definert i lovens § 4. HOD viste til at man fortolker markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k slik at tilsynsorganene kan igangsette tiltak også overfor tredjeparter som formidler ulike nettjenester. HOD vurderte at kosmetikklova ikke regulerer slike tredjeparters virksomhet, og at det derfor ikke er tilstrekkelig hjemmel i kosmetikklova for alle kravene i artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Det ble vist til at markedstilsynsforordningen på kosmetikklovas område kun gjelder for kosmetiske produkter som er omfattet av kosmetikkforordningen. HOD foreslo derfor at virkeområdet til den nye lovbestemmelsen begrenses tilsvarende. HOD anførte at dette likevel vil omfatte de fleste produktene omfattet av kosmetikklova. Det ble vist til at Mattilsynet allerede har hjemmel i kosmetikklova til å rette pålegg mot overtreder når det gjelder alle produkter omfattet av kosmetikklova. Derfor foreslo HOD å innføre en lovbestemmelse i kosmetikklova som gir hjemmel til å kunne gi pålegg til tredjeparter, når det gjelder kosmetiske produkter omfattet av kosmetikkforordningen.

10.8.11.3 Høringsinstansenes syn

Mattilsynet mener at myndighet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k ikke bør begrenses til virkeområdet til markedstilsynsforordningen. Mattilsynet mener videre at det ligger en uforholdsmessighet i å gi hjemler for nye inngripende virkemidler for bare en smal type varer, mens det er andre varer omfattet av matloven som utgjør en større risiko og som selges via nettet i større utstrekning. Dette taler, ifølge Mattilsynet, for at virkemidlene bør gjelde alle varer omfattet av matloven. Videre anfører instansen:

> «Dersom det likevel ikke er aktuelt å gi en generell hjemmel for hele lovens virkeområde, foreslår vi at avgrensingen til plantevernmidler (CLP) og gjødselvarer først tas inn fra annet ledd, slik at det ikke blir tvil om at Mattilsynet kan pålegge overtrederen å fjerne nettinnhold for regelverksbrudd på andre områder. Vi tror at det sjelden vil være behov for å rette pålegg mot en tredjepart, og videre at disse påleggene ikke etterkommes. Vi forventer at DSB, som nasjonalt kontaktpunkt, kan veilede om oppfølgingen av disse bestemmelsene ved behov.»

10.8.11.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder i all hovedsak sitt forslag til lovendringer fra høringsnotatet. Når det gjelder matloven, er det opprinnelige forslaget endret ved at departementet har fjernet første ledd i forslaget til ny § 23 a om at tilsynsorganet kan pålegge overtrederen å fjerne digitalt innhold eller sette inn en tydelig advarsel. Tilsynsorganet har allerede hjemmel for å rette slike tiltak mot virksomheter i matloven § 23 for alle produkter under matloven, inkludert gjødselvarer og plantevernmidler (CLP). Se generell omtale i punkt 10.3 om at tilsynsorganene i første omgang skal rette pålegg og ev. ilegge sanksjoner mot markedsdeltakeren som overtrer produktregelverket for å stanse en overtredelse. Bestemmelsen bygger på at dersom disse midlene ikke fører frem kan tilsynsorganene bruke artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii, som gjennomføres i ny § 23 a.

Forslaget til ny § 23 a er basert på at både pålegg etter bokstav k punkt i og punkt ii blant annet retter seg mot pliktsubjekter som er å regne som tredjeparter. Det vises her til omtalen når det gjelder pliktsubjekter i punkt 10.7.5. Videre skal bestemmelsen først kunne anvendes når tilsynsorganet har rettet tiltak mot markedsdeltakeren, men hvor dette ikke har ført frem. Matloven bruker ikke begrepet markedsdeltaker, men har hjemmel i § 23 for å rette tiltak mot virksomheter som er definert i matloven § 4 nr. 1 som «[e]thvert privat eller offentlig foretak samt privatpersoner som foretar en hvilken som helst aktivitet som nevnt i § 2». Matloven har imidlertid ikke hjemmel til å rette tiltak mot tredjepart. Det er derfor nødvendig å endre loven for å gjennomføre artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii.

Når det gjelder det saklige virkeområde for ny 23 a, fastholder departementet at den kun skal gjelde for produktkategoriene som er omfattet av markedstilsynsforordningen, dvs. for gjødselvarer og for klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger som gjelder for plantevernmidler. Mattilsynet har i høringen gitt uttrykk for at myndighet etter bokstav k punkt ii bør gis for alle produktkategorier i matloven. Departementet har imidlertid vurdert at bestemmelsen i denne omgang bare skal gjøres gjeldende for de produktkategoriene i matloven som er omfattet av markedstilsynsforordningen.

Departementet viderefører ikke forslaget til ny § 16 b første ledd i kosmetikklova om at tilsynsor-

ganet kan pålegge overtrederen å fjerne digitalt innhold på et nettbasert grensesnitt eller å sette inn en tydelig advarsel. Mattilsynet, som tilsynsorgan etter kosmetikklova, har allerede hjemmel til å rette slike tiltak mot virksomheter etter § 16. Det vises også til generell omtale i punkt 10.3 om at tilsynsorganene i første omgang skal rette pålegg og eventuelt ilegge sanksjoner mot markedsdeltakeren som overtrer produktregelverket for å stanse en overtredelse.

Forslaget til ny § 16 b er basert på at både bokstav k punkt i og punkt ii retter seg blant annet mot pliktsubjekter som er å regne som tredjeparter. Det vises her til omtale av pliktsubjekter i punkt 10.7.5, der det også vises til at pålegg rettet mot tredjeparter foreslås at skal fattes av domstolene. Det foreslås derfor at pålegg etter bokstav k punkt i og punkt ii skal fattes av domstolene etter begjæring fra Mattilsynet i tråd med ny § 16 b. Bestemmelsen skal først kunne anvendes når tilsynsorganet har rettet tiltak mot markedsdeltakeren, men hvor dette ikke har ført frem. Kosmetikklova bruker ikke begrepet markedsdeltaker, men kan rette tiltak mot virksomheter etter § 16 slik dette defineres i § 4 b: «verksemd: privat eller offentlege føretak eller privatpersonar som utfører ein aktivitet som er nemnd i § 2 første ledd, bortsett frå aktivitet med privat og ikkje-kommersielt formål». Ettersom kosmetikklova ikke har hjemmel til å rette tiltak mot tredjepart, er det nødvendig å endre loven for å gjennomføre artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii.

Når det gjelder bestemmelsens saklige virkeområde fastholder departementet at den skal gjelde for produkter omfattet av EØS-regelverk om kosmetiske produkt omfatta av markedstilsynsforordningen. Dette innebærer i praksis produkter omfattet av kosmetikkforordningen.

Se forslag til matloven ny § 23 a og kosmetikklova ny § 16 b.

10.8.12 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

10.8.12.1 Gjeldende rett

Ekomloven har ingen eksplisitt hjemmel til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold på nettsider som markedsfører produkter som ikke overholder fastsatte krav i regelverket.

Det følger likevel av ekomloven § 15-5 første ledd at myndigheten kan gi pålegg om retting eller opphør av ulovlige forhold og fastsette vilkår som må oppfylles for at virksomheten skal være i samsvar med krav fastsatt i eller i medhold av loven. I forarbeidene er det uttalt at «ved pålegg om retting av avvik, kan departementet gi pålegg om at de bakenforliggende årsakene fjernes og tilsvarende avvik lukkes», jf. Prop. 93 LS (2023–2024) side 368. Ekomloven § 15-5 retter seg ikke bare mot tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett eller offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste, men kan også benyttes som hjemmel for å rette pålegg mot de aktørene som omfattes av utstyrsforskriftene, jf. for eksempel forskrift 15. april 2016 nr. 379 om EØS-krav til sikkerhet og utstyr til elektronisk kommunikasjon § 17. Det følger av denne bestemmelsen at Nasjonal kommunikasjonsmyndighet fører tilsyn etter ekomloven kapittel 15 med at bestemmelser i forskriften eller vedtak fattet med hjemmel i forskriften overholdes.

Ekomloven har ikke hjemmel for tilsynsorganet til å kreve oppslag av advarsel til sluttbrukere på nettsider eller til å kreve at leverandøren av utstyret (varen) begrenser tilgangen til det elektroniske grensesnittet. Det samme gjelder muligheten til å be en tredjepart om å gjennomføre slike tiltak, herunder å fjerne digitalt nettinnhold. Se nærmere omtale i punkt 10.7.5.

Ekomloven § 15-5 konkretiserer ikke hvilke vilkår som kan stilles for å sikre etterlevelse av krav gitt med hjemmel i loven, eller opphør av ulovlige forhold. Ut fra lovens vide ordlyd, legger Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet til grunn at denne hjemmelen vil kunne brukes til å gi pålegg mot markedsdeltakeren om å fjerne digitalt nettinnhold.

Videre følger det av ekomloven § 15-11 at det kan ilegges tvangsmulkt inntil lovstridig virksomhet er opphørt eller pålegg med hjemmel i loven er oppfylt.

10.8.12.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Daværende Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) (nåværende Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet) vurderte i høringsnotatet, i tråd med det som fremkommer i punktet over, at ekomloven gir hjemmel til å kreve fjerning av digitalt nettinnhold som kan anses som markedsføring av produkter som ikke overholder fastsatte krav. Samtidig ble det lagt til grunn at ekomloven ikke hjemler adgang til å kreve oppslag av advarsel til sluttbrukere på nettsider eller til å kreve at leverandøren begrenser tilgangen til det elektroniske grensesnittet, eller til å kunne be en tredjepart om å gjennomføre slike tiltak, herunder å fjerne digitalt nettinnhold. Det ble derfor fore-

slått å innføre en egen bestemmelse i ekomlovens kapittel om tilsyn for å sikre tilsynsorganet hjemmel tilsvarende forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Se også spesialmerknadene til § 15-8 a i punkt 16.18.

Som referert under punkt 10.7.4, argumenterer *Nasjonal kommunikasjonsmyndighet* (Nkom) i sitt høringssvar for viktigheten av å unngå et fragmentert regelverk, og at dette, og behovet for å kunne gripe inn raskt, taler for at hjemmel til å kunne følge opp også overfor tredjepart bør legges til tilsynsorganene. Som det fremgår av vurderingen i punkt 10.7.5, mener departementet at det som hovedregel kun bør være domstolen som kan rette pålegg mot tredjeparter (typisk vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt) om fjerning av digitalt nettinnhold og begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt. Ingen av de andre høringsinstansene har uttalt seg om forslaget. Departementet opprettholder derfor KMDs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til ekomloven ny § 15-8 a.

10.8.13 Norges vassdrags- og energidirektorat

10.8.13.1 Gjeldende rett

Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ikke uttrykkelig hjemmel til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller visning av advarsler på nettbaserte grensesnitt ved brudd på økodesignregelverket. Det foreligger heller ikke hjemmel for NVE til å pålegge tilbydere av informasjonssamfunnstjenester å begrense adgangen til nettsted.

Det vises til omtalen av produktkontrolloven § 6 i punkt 10.8.5, der det fremgår at Justis- og beredskapsdepartementet vurderer at vedtak etter produktkontrolloven §§ 4, 4 b og 6 a vil kunne innebære en plikt for den som overtrer reglene til å fjerne digitalt nettinnhold på et nettsted eller til å vise en advarsel på et nettsted, og i noen tilfeller for en tredjepart, som for eksempel markeds-/annonseplasser på nett, til å endre/fjerne digitalt nettinnhold. NVE er ikke delegert myndighet etter produktkontrolloven § 6 a om tilbakekall. Det er imidlertid en hjemmel i produktkontrolloven § 4 a første ledd bokstav c til å pålegge tilbaketrekking fra markedet dersom et produkt omsettes i strid med vedtak om merking. Som ved tilbakekall, vil et pålegg om tilbaketrekking blant annet innebære en plikt til å opphøre markedsføring av produktet, for eksempel på internett. Et vedtak om tilbaketrekking kan imidlertid ikke rettes mot tilbyder av informasjonssamfunnstjenesten.

På energimerkeområdet stiller energimerkeforordningen, jf. forbrukermerkeloven § 3 a, krav om elektronisk energietikett og elektronisk produktdatablad ved internettsalg. Et vedtak om retting etter forbrukermerkeloven § 7, kan oppfylles enten ved å fjerne produktet fra nettbutikken, eller ved å vise etiketten og produktdatabladet slik regelverket krever. Ut over dette har ikke NVE hjemmel til å kreve digitalt nettinnhold fjernet eller endret.

10.8.13.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Daværende Olje- og energidepartementet (OED) (nåværende Energidepartementet) vurderte i høringsnotatet at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) verken på økodesign- eller energimerkeområdet har tilstrekkelig hjemmel som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. OED mente at myndigheten etter produktkontrolloven §§ 4 b, 6 a og ny § 4 c bør delegeres til NVE for å sørge for at NVE har den myndighet som kreves etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k på økodesignområdet. OED mente videre at forbrukermerkeloven bør endres, for å sikre at NVE har tilsvarende myndighet som artikkel 14 nr. 4 bokstav k. OED foreslo derfor en ny bestemmelse i forbrukermerkeloven.

OED anførte at tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k særlig kan være aktuelle der aktører i tredjeland henvender seg direkte til norske forbrukere på nett. Her kan det, ifølge OED, være utfordrende å treffe effektive pålegg rettet mot leverandøren selv og det kan derfor være aktuelt å rette pålegg mot tredjeparter.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg i høringen om OEDs forslag. Departementet opprettholder derfor OEDs forslag i høringsnotatet.

Se forslag til forbrukermerkeloven § 11 og produktkontrolloven § 4 c.

10.8.14 Sjøfartsdirektoratet

10.8.14.1 Gjeldende rett

Sjøfartsdirektoratet har per i dag ikke hjemmel til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt.

10.8.14.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Nærings- og fiskeridepartementet vurderte i høringsnotatet at Sjøfartsdirektoratet ikke har slik myndighet som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. Derfor foreslo departementet en ny bestemmelse i skipssikkerhetsloven § 71 b. Av forslaget til § 71 b annet ledd bokstav d gikk det fram at departementet kan gi nærmere regler om markedstilsynsorganenes adgang til å begrense digitalt nettinnhold knyttet til skipsutstyr. I høringsnotatet ble det videre foreslått nye forskriftsbestemmelser som tydeliggjør at pålegg etter forskrift om skipsutstyr §§ 9 annet ledd og 10 annet ledd også omfatter pålegg om å begrense digitalt nettinnhold, hvor tilsynsorganet selv kunne rette pålegg om begrensning av nettinnhold mot overtrederen, mens domstolen kunne rette pålegg mot tredjepart.

Som redegjort for under punkt 10.8.5 i proposisjonen, ble det foreslått endringer i produktkontrolloven § 4 c for gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. er hjemlet i produktkontrolloven, og departementet foreslo derfor forskriftsbestemmelser som tydeliggjør at pålegg etter forskriftens §§ 31 annet ledd og 32 annet ledd også omfatter pålegg om å begrense digitalt nettinnhold i tråd med ny bestemmelse i produktkontrolloven § 4 c.

Ingen av høringsinstansenes har hatt merknader til departementets forslag, men departementet foreslår likevel noen endringer fra det opprinnelige forslaget.

Når det gjelder forslaget til endringer i skipssikkerhetsloven og forskrift om skipsutstyr har departementet revidert forslaget som følge av vurderingen om at Grunnloven § 100 tilsier at pålegg rettet mot tredjeparter i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k hjemles i lov, og ikke forskrift, se nærmere drøftelse i punkt 10.6. Bestemmelsen som ble foreslått gjennomført i forskrift om skipsutstyr § 9 er flyttet til skipssikkerhetsloven § 70 c. I tillegg er ordlyden endret for å sikre størst mulig samsvar mellom de ulike sektorlovenes gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Bestemmelsen åpner for at Sjøfartsdirektoratet kan ilegge markedsdeltakere å fjerne nettinnhold, mens overfor andre aktører (tredjeparter) må direktoratet begjære retten å pålegge slikt tiltak.

Når det gjelder gjennomføring av artikkel 14 nr. 4 bokstav k for tilsynsområdet fritidsfartøy mv. ivaretas forordningens krav av ny § 4 c i produktkontrolloven som beskrevet i proposisjonen punkt 10.8.5. Departementet vil delegeres myndighet etter produktkontrolloven § 4 c, og eventuelle forskriftsendringer som går ut over det som kreves for gjennomføringen av markedstilsynsforordningen vil ivaretas av departementet.

Se forslag til skipssikkerhetsloven § 70 c og produktkontrolloven § 4 c.

10.8.15 Statens jernbanetilsyn

10.8.15.1 Gjeldende rett

Taubaneloven har i dag ingen bestemmelser som hjemler myndighet til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt. Etter jernbaneloven § 11 c bokstav e, har imidlertid Statens jernbanetilsyn myndighet til å begjære fjerning av digitalt nettinnhold etter reglene i markedsføringsloven §§ 43 til 43 c.

10.8.15.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Samferdselsdepartementet (SD) at Statens jernbanetilsyn ikke har tilstrekkelig myndighet som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. SD foreslo derfor en ny lovbestemmelse som gir Statens jernbanetilsyn myndighet til å pålegge tiltak i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k. SD foreslo å gi hjemmelen anvendelse kun ved markedstilsyn for delsystemer og sikkerhetskomponenter og ikke for øvrige tilsynsområder. *Statens jernbanetilsyn* uttaler seg ikke konkret om departementets forslag, men støtter generelt endringene som er foreslått i taubaneloven. Ingen andre høringsinstanser har kommentert dette punktet.

I etterkant av høringsrunden har SD sett behov for å justere forslaget til taubaneloven § 22 fra høringsnotatet. Justeringen innebærer ingen materielle endringer, bortsett fra at det i forslaget til ny § 16 b første ledd presiseres at tilsynsmyndighetens pålegg også kan omfatte tilgangsbegrensning i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii.

Se forslag til taubaneloven ny § 16 b.

10.8.16 Direktoratet for medisinske produkter

10.8.16.1 Gjeldende rett

Etter lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 11 fjerde ledd kan tilsynsorganet iverksette nødvendige tiltak for å sikre at utstyr til enhver tid blant annet er sikkert dersom utstyr kan medføre fare for blant annet folkehelsen. Begrepet «utstyr» dekker også tilbehør til medisinsk utstyr og produkter uten medisinsk formål, som omfattes av regelverket, men faller utenfor definisjonen av «medisinsk utstyr», se blant annet MDR artikkel 1 nr. 4:

> «I denne forordning skal medisinsk utstyr, tilbehør til medisinsk utstyr og produktene oppført på listen i vedlegg XVI som denne forordning får anvendelse på i henhold til nr. 2, heretter kalles «utstyr».

Nødvendige tiltak kan blant annet omfatte krav om retting, midlertidig stans av virksomhet og forbud mot markedsføring. Etter § 11 femte ledd kan tilsynsorganene gi de pålegg og treffe de enkeltvedtak som ellers er nødvendige for gjennomføringen av tilsynet, dette kan blant annet omfatte krav om retting, midlertidig stans av virksomhet og forbud mot markedsføring.

Lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr gjennomfører forordningene om medisinsk utstyr (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746. I forordningene er det gitt en bestemmelse om at medlemsstater begrunnet i folkehelsehensyn kan kreve at en nettaktør, innstiller sin virksomhet, jf. artikkel 6 nr. 4.

Verken lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr, forordningene (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr eller forskrift om medisinsk utstyr har uttrykkelige hjemler til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold.

10.8.16.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

I høringsnotatet vurderte Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) at verken lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr som gjennomfører forordningene om medisinsk utstyr (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746 eller forskrift om medisinsk utstyr inneholder bestemmelser som fullt ut oppfyller kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Etter HODs vurdering i høringsnotatet gir bestemmelsene i lov om medisinsk utstyr adgang til å rette pålegg om begrensning av digitalt nettinnhold overfor den som overtrer regelverket, men ikke andre, for eksempel tredjeparter.

HOD viste til artikkel 6 i forordningene (EU) 2017/745 og (EU) 2017/746 om medisinsk utstyr, der det fremgår at en medlemsstat kan av hensyn til vern av folkehelsen kreve at en leverandør av informasjonssamfunnstjenester innstiller sin virksomhet. Her viste HOD til at markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k er mer detaljert og spesifikk enn ordlyden i de nye forordningene om medisinsk utstyr. HOD foreslo derfor å innføre en ny bestemmelse i lov om medisinsk utstyr. Denne vil, ifølge HOD, gi de hjemler som mangler, samt tydeliggjøre den myndigheten som allerede finnes.

Ingen høringsinstanser har kommentert dette punktet.

Departementet viser til at det i forordningene om medisinsk utstyr ikke er utpekt hvem som skal kunne treffe et slikt vedtak overfor en tredjepart. Det er tale om et tyngende vedtak som sannsynligvis vil ramme den det gjelder hardt. Departementet vurderer at det må gis en uttrykkelig hjemmel i lov om medisinsk utstyr og at myndighet til å fatte pålegg mot en tredjepart legges til retten.

Departementet opprettholder derfor HODs forslag fra høringsnotatet.

Se forslag til lov om medisinsk utstyr ny § 11 a.

10.8.17 Statens vegvesen

10.8.17.1 Gjeldende rett

Vegtrafikkloven har i dag ingen bestemmelser som hjemler myndighet til å pålegge fjerning av digitalt nettinnhold eller begrensning av tilgang til nettbaserte grensesnitt. Det vises til omtalen av myndighet til å begrense innhold på internett etter forbrukermerkeloven i punkt 10.8.6 og myndighet etter produktkontrolloven i punkt 10.8.5.

10.8.17.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

Samferdselsdepartementet (SD) vurderte i høringsnotatet at Statens vegvesen i gjeldende rett ikke har tilstrekkelig hjemmel slik markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k krever. Derfor foreslo departementet en ny bestemmelse i vegtrafikkloven § 19 d. SD foreslo å ta inn en forskriftshjemmel i bestemmelsens annet ledd bokstav d slik at SD kan gi nærmere regler om til-

synsorganets adgang til å begrense digitalt nettinnhold, pålegge en overtreder av produktkrav å fjerne innhold fra et nettbasert grensesnitt eller å der innsette en advarsel, samt adgangen til å begjære retten om å gi et slikt pålegg, eller pålegg om tilgangsbegrensning. SD viste til at denne bestemmelsen skal gi hjemmel til å gjennomføre forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k i forskrift, herunder forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. § 7.

Ingen høringsinstanser har kommentert dette punktet. Departementet har allikevel revurdert SDs forslag fra høringsnotatet. Dette fordi departementet vurderer at Grunnloven § 100 tilsier at pålegg rettet mot tredjeparter i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k skal hjemles i lov, og ikke forskrift, se nærmere drøftelse i punkt 10.6. SD foreslo i høringsnotatet å gjennomføre myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold i forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. i § 7 med tilhørende forskriftshjemmel i vegtrafikkloven § 19 d annet ledd bokstav d. Dette forslaget opprettholdes ikke lenger. Departementet foreslår nå å skille denne ut i egen bestemmelse, ved å gjennomføre Statens vegvesens myndighet til å fjerne digitalt nettinnhold som ny § 19 e i vegtrafikkloven. I tillegg er ordlyden endret for å sikre størst mulig samsvar mellom de ulike sektorlovenes gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Når det gjelder Statens vegvesens tilsyn etter forbrukermerkeloven, vises det til forslag til endringer i forbrukermerkeloven §§ 6 annet ledd og § 11. Når det gjelder Staten vegvesens tilsyn etter produktkontrolloven, vises det til forslag til produktkontrolloven § 4 c.

Se forslag til vegtrafikkloven ny § 19 e.

11 Adgang til å ilegge sanksjoner

11.1 Gjeldende forordning

Etter gjeldende forordning artikkel 41 skal medlemsstatene fastsette regler for sanksjoner mot markedsdeltakere, herunder strafferettslige sanksjoner for alvorlige overtredelser, som får anvendelse på overtredelser av bestemmelsene i denne forordning. Videre skal medlemsstatene treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de blir gjennomført. Sanksjonene som fastsettes skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende, og kan skjerpes dersom vedkommende markedsdeltaker tidligere har begått en tilsvarende overtredelse av bestemmelsene i forordningen.

11.2 Ny forordning

Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav i skal tilsynsorganene gis myndighet til å ilegge sanksjoner. Bestemmelsen henviser til artikkel 41 hvor det fremgår at overtredelser av bestemmelser i markedstilsynsforordningen og i 18 rettsakter som fremgår av forordningens vedlegg II, og som tillegger markedsdeltakerne plikter, skal sanksjoneres. De 18 rettsaktene inneholder ikke krav til sanksjoner, slik at artikkel 41 i praksis stiller nye krav til sanksjonering av rettsaktene. Medlemsstatene skal sørge for at sanksjonsbestemmelsene gjennomføres i samsvar med nasjonal rett. Status for de 18 rettsaktene i vedlegg II og behov for ny regulering omtales nedenfor i punkt 11.4, mens sanksjonering av aktuelle bestemmelser i markedstilsynsforordning omtales i punkt 11.5.

11.3 Innledende, overordnete vurderinger

11.3.1 Om sanksjoner og departementets forståelse av forordningen

I artikkel 41 fremgår det at sanksjonene skal være effektive, stå i et rimelig forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Det er ikke spesifisert noe ut over dette om hvilke konkrete sanksjoner som skal fastsettes, og det er ikke gitt noen eksempler på hva som menes med sanksjoner («penalties»).

Overtredelsesgebyr er i norsk rett ansett som administrative sanksjoner, mens ileggelse av tvangsmulkt er ansett som en administrativ reaksjon. I forvaltningsloven § 43 annet ledd (§ 78 annet ledd i ny forvaltningslov) er «administrative sanksjoner» definert som «en negativ reaksjon som kan ilegges av et forvaltningsorgan, som retter seg mot en begått overtredelse av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, og som regnes som straff etter den europeiske menneskerettskonvensjon.» Administrative sanksjoner er altså reaksjoner på allerede begåtte overtredelser.

Fastsettelse av tvangsmulkt er regulert i forvaltningsloven § 51 (§ 77 i ny forvaltningslov). Med «vedtak om tvangsmulkt» siktes det til en individuell avgjørelse om trussel om plikt til å betale penger til det offentlige for å sikre at plikter som følger av lov, forskrift eller individuell avgjørelse, blir etterlevd, jf. Prop. 62 L (2015–2016) punkt 34.1 side 205. Tvangsmulkt har altså til formål å skape et fremtidig oppfyllelsespress og utgjør juridisk sett ikke straff.

Administrative sanksjoner bør ikke brukes dersom mindre inngripende virkemidler, som for eksempel tvangsmulkt, er tilgjengelig og kan sikre effektiv håndheving av regelverket, jf. anbefalingene i forarbeidene til forvaltningsloven Prop. 62 L (2015–2016) punkt 7.4.3.2 og 7.4.6.

Sanksjonsutvalget (NOU 2003: 15) vurderte hvordan det bør reageres mot lovbrudd og hvilke sanksjoner som etter omstendighetene kan være mer effektive enn straff. Legalitetsprinsippet, nedfelt i Grunnloven § 113 og EMK artikkel 7, krever at bestemmelser som hjemler ileggelse av administrative sanksjoner, må være tydelige og klare slik at det er forutsigbart for borgerne når en sanksjon kan ilegges. Dette kravet innebærer at det må fremgå tydelig i loven hvilke handlinger eller unnlatelser som kan føre til en sanksjon ved overtredelse og hvilken personkrets, eventuelt foretak, som det kan reageres mot.

I punkt 31.4.5 i Prop. 62 L (2015–2016) heter det at:

> «Ved straff og administrative sanksjoner er anbefalingen at hjemmelen for sanksjonen bør angi den enkelte handlingsnormen som skal være sanksjonert, jf. punkt 7.4.3. Dette gjøres for å unngå unødig kriminalisering eller sanksjonering ellers av brudd på lovgivningen. Det er ikke grunnlag for en tilsvarende generell anbefaling ved utforming av hjemler om tvangsmulkt. Det må vurderes konkret om hjemmelen for bruk av tvangsmulkt skal knyttes til overtredelse av nærmere oppregnede plikter i lov, forskrift eller enkeltvedtak, eller om en mer generell angivelse er forsvarlig.»

I Prop. 8 LS (2019–2020) ble det ved gjennomføringen av forordning (EU) 2017/2394, den såkalte CPC-forordningen, lagt til grunn av Barne- og familiedepartementet at forordningens begrep «sanksjon» omfatter tvangsmulkt og at det må likestilles med det som i norsk rett er ansett som administrative reaksjoner og administrative sanksjoner. Det fremgår i sistnevnte forarbeider punkt 14.2.2.3 at:

> «Det vil si at forordningen ikke stiller krav om at håndhevingsorganene kan ilegge overtredelsesgebyr for ethvert brudd på de materielle forbrukervernreglene. Medlemsstatene er gitt en handlefrihet til å velge type reaksjon, så lenge reaksjonen oppfyller forordningens krav om effektiv håndheving. Hva som er effektiv håndheving må vurderes konkret i tilknytning til hver enkelt rettsakt som omfattes av forordningen.»

Krav til sanksjonsbestemmelser knyttes til overtredelser, både i artikkel 9 nr. 4 bokstav h i forordning (EU) 2017/2394 og i artikkel 41 i markedstilsynsforordningen. Tvangsmulkt er brukt som et eksplisitt eksempel i førstnevnte bestemmelse, noe som ikke er tilfelle for artikkel 41 i markedstilsynsforordningen.

11.3.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet vurderte departementet at det ikke er grunn til å forstå begrepet «sanksjon» ulikt i disse to forordningene. Ifølge departementet innebærer denne forståelsen at nasjonale bestemmelser om tvangsmulkt må anses å oppfylle kravet til sanksjoner i artikkel 41 i markedstilsynsforordningen. Med andre ord er det ikke et krav i markedstilsynsforordningen om at tilsynsorganene må kunne ilegge overtredelsesgebyr ved ethvert brudd på reglene i forordningen.

Departementet foreslo videre i høringsnotatet å videreføre dagens regime slik at tilsynsorganene beholder sine allerede eksisterende hjemler for sanksjonsbruk. Forslaget innebar at de tilsynsorganene som ikke hadde hjemmel til å kunne ilegge overtredelsesgebyr, ikke fikk det i forbindelse med gjennomføringen av markedstilsynsforordningen.

11.3.3 Høringsinstansenes syn

I høringen har *Arbeidstilsynet* og daværende *Petroleumstilsynet* (nåværende Havindustritilsynet), *Forbrukertilsynet* og *Statens jernbanetilsyn* uttalt seg om dette. Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet viser til at arbeidsmiljøloven har en rekke sanksjonsmuligheter, herunder pålegg, tvangsmulkt, stansing og overtredelsesgebyr.

Forbrukertilsynet viser til at det ikke er foreslått at Forbrukertilsynet skal ha muligheten til å ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på forskrifter hjemlet i forbrukermerkeloven. Forbrukertilsynet har ingen innvendinger mot forslaget per nå, men ønsker at spørsmålet vurderes på nytt, dersom det viser seg at forbuds- og påbudsvedtak med tvangsmulkt ikke er en tilstrekkelig reaksjonsform ved overtredelser. Instansen anfører i den forbindelse at en trussel om en ubetinget sanksjon (slik som overtredelsesgebyr) virker langt mer avskrekkende enn en betinget tvangsmulkt. Derfor mener Forbrukertilsynet på generelt grunnlag at overtredelsesgebyr kan være særlig aktuelt å bruke overfor aktører som bevisst ikke ønsker å følge reglene.

Statens jernbanetilsyn har ikke uttalt seg eksplisitt om dette, men støtter de øvrige endringene som er foreslått i taubaneloven.

11.3.4 Departementets vurdering

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet. Departementet noterer seg innspillet fra Forbrukertilsynet. Dersom det viser seg at det er en ulempe for Forbrukertilsynet å ikke kunne sanksjonere overtredelser av forbrukermerkeloven eller tilhørende forskrifter med overtredelsesgebyr, vil man måtte revurdere dette.

Departementet merker seg at ingen av høringsinstansene har hatt innvendinger til departementets forslag og vurdering på dette punktet. Departementet legger dermed til grunn at markedstilsynsforordningen ikke stiller krav til sanksjonering med overtredelsesgebyr. Det at tilsynsorganene har myndighet til å ilegge tvangsmulkt

vil, slik departementet ser det, oppfylle forordningens krav til effektive sanksjoner.

Departementet viser videre til at kravene etter artikkel 14 nr. 4 er minstekrav, noe som innebærer at man kan gå lengre enn det forordningen krever. Det er derfor fullt mulig ved gjennomføring i norsk regelverk å gi tilsynsorganene myndighet til å kunne ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på markedstilsynsområdet. Departementet viser til at det per i dag er flere tilsynsorgan som allerede har både myndighet til å kunne ilegge tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. Departementet anser det ikke ønskelig å innskrenke allerede eksisterende håndhevingskompetanse.

For at det skal være en tilstrekkelig nærhet mellom handlingsnormene og sanksjonshjemlene, mener departementet at hjemlene til å ilegge overtredelsesgebyr må fremgå av de relevante sektorielle regelverkene. En horisontal lov med hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr som skal angi alle handlingsnormene knyttet til de 71 aktuelle rettsaktene, samt markedstilsynsforordningen, vil ikke gi en lovteknisk god løsning. Dette er i tråd med den løsningen som ble valgt for øvrig gjennomføring av artikkel 14, se punkt 3.2.

Selv om en mer generell angivelse er akseptabel for bestemmelser om tvangsmulkt, finner departementet at det heller ikke er hensiktsmessig å fastsette horisontale bestemmelser om tvangsmulkt. Siden det er snakk om 71 rettsakter som faller inn under virkeområdet til markedstilsynsforordningen vil en felles regulering etter departementets oppfatning gi et for uklart bilde av hva som kan medføre tvangsmulkt. Det anses heller ikke hensiktsmessig å spesifisere alle aktuelle tilfeller i en horisontal lov.

Departementet anser at det for den type regelverk som det her er snakk om ikke er nødvendig å vurdere bestemmelser om straff. Når det gjelder vurderingen av om både tvangsmulkt og overtredelsesgebyr bør velges, eller bare en av dem, må dette gjøres ut fra hva som anses å gi en effektiv håndheving av de aktuelle bestemmelsene. Dette må gjøres på grunnlag av vurderingstemaene som angis i Prop. 62 L (2015–2016). Vurderingene knyttet til de enkelte bestemmelsene fremgår nedenfor.

Som nevnt innledningsvis i punkt 11.3.1, er det departementets vurdering at markedstilsynsforordningen ikke stiller krav til at ethvert brudd av de omfattete regler må kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Det er i varierende grad at norske tilsynsorgan i dag kan ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på regler som organet fører tilsyn med.

Departementet opprettholder sitt forslag fra høringsnotatet også på dette punktet.

11.4 Sanksjoner ved brudd på rettsakter nevnt i forordningens vedlegg II

11.4.1 Oversikt

I markedstilsynsforordningen vedlegg II er det tatt inn en liste over 18 rettsakter der det etter gjeldende forordning ikke er tatt inn bestemmelser som setter krav til sanksjonering. Ny markedstilsynsforordning artikkel 14 nr. 4 bokstav i jf. artikkel 41 krever nå at det fastsettes bestemmelser om sanksjonering for disse rettsaktene.

Når det gjelder rettsaktene som ligger under Arbeidstilsynet, Havindustritilsynet, Direktoratet for beredskap og sikkerhet, Justervesenet, Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Forbrukertilsynet, Miljødirektoratet, Norges vassdrags- og energidirektoratet og Direktoratet for byggkvalitet, vil de generelle sanksjonshjemlene som disse tilsynsorganene er gitt, kunne anvendes. Det varierer om tvangsmulkt og/eller overtredelsesgebyr kan benyttes.

Blant de 18 rettsaktene i vedlegg II, er det i gjeldende rett manglende sanksjonsmuligheter i fire rettsakter på Statens vegvesen sitt område. Se punkt 11.4.2 under. Dette gjelder for:

- Rådsdirektiv 70/157/EØF om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tillatt lydnivå og eksosanlegg på motorvogner,
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/64/EF om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til mulighet for ombruk, resirkulering og gjenvinning, og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF,
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/40/EF om utslipp fra klimaanlegg i motorvogner og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF,
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 540/2014 om lydnivået i motorvogner og reservelyddempingsanlegg og om endring av direktiv 2007/46/EF og oppheving av direktiv 70/157/EØF.

Det samme gjelder også for en rettsakt på Sjøfartsdirektoratets område, nemlig europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF. Se punkt 11.4.3 under.

Problemstillingen er ikke relevant for Mattilsynet, Helsedirektoratet, Direktoratet for medisinske produkter eller Statens jernbanetilsyn, da

ingen av de 18 rettsaktene ligger under deres forvaltningsområder.

11.4.2 Sanksjoner ved brudd på rettsakter på Statens vegvesens område

11.4.2.1 Gjeldende rett

Rettsaktene på statens vegvesens område som er omfattet av den nye markedstilsynsforordningen er i all hovedsak gjennomført i eller i medhold av vegtrafikkloven. Det følger av vegtrafikkloven § 31 at overtredelser kan straffes med bøter eller fengsel i inntil ett år. Det følger videre av lovens § 31 siste ledd at Kongen kan gi nærmere regler om at det kan ilegges overtredelsesgebyr istedenfor straff ved overtredelse av regler gitt i eller i medhold av denne lov.

Det er altså hjemmel i vegtrafikkloven til å innføre overtredelsesgebyr istedenfor straff ved overtredelser. Bestemmelsen hjemler blant annet forskrift om gebyr for visse overtredelser av trafikklovgivningen. Etter lovens § 31 a ilegges gebyr etter § 31 av politiet. Med hjemmel i lovens § 31 a siste ledd kan Kongen fastsette størrelsen av gebyret og gi nærmere regler om ileggelse mv.

Med unntak av forordning (EF) nr. 1222/2009 som er hjemlet i forbrukermerkeloven, og den generelle hjemmelen i vegtrafikkloven § 31 om straff for overtredelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av vegtrafikkloven, er det ikke andre sanksjonsmuligheter ved overtredelser av krav i de fem rettsaktene på Statens vegvesen sitt område som nevnt i punktet over.

11.4.2.2 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo Samferdselsdepartementet (SD) en ny bestemmelse i vegtrafikkloven om markedstilsyn, som også skal omfatte tilsyn med etterlevelse av reglene i direktiv 70/157/EØF, direktiv 2005/64/EF, direktiv 2006/40/EF og forordning (EU) nr. 540/2014. I likhet med andre bestemmelser om tilsyn som utføres av Statens vegvesen, ble det foreslått å utforme bestemmelsen i vegtrafikkloven som en forskriftshjemmel, hvor departementet kan gi nærmere regler i forskrift. SD viste til at vegtrafikkloven §§ 31 og 31 a gir hjemmel til å innføre overtredelsesgebyr ved overtredelser istedenfor straff. Samtidig vurderte SD at det på dette tidspunktet ikke var behov for å bruke sistnevnte hjemmel for å innføre overtredelsesgebyr. Dette ble begrunnet med at reaksjoner som tvangsmulkt, tilbaketrekking eller tilbakekallelse, samt begrensning i tilgjengeliggjøringen av et produkt vil medføre et betydelig økonomisk oppfyllelsespress for markedsdeltakeren, noe som sikrer en tilstrekkelig effektiv håndheving av bestemmelsene i forskriften. For sanksjonering av forordning (EF) nr. 1222/2009, viste SD til at denne er gjennomført i forbrukermerkeloven, og at de nødvendige endringene om sanksjonsmuligheter foreslås i den loven.

11.4.2.3 Høringsinstansenes syn

Skattedirektoratet, som eneste instans som uttaler seg om dette, viser til den foreslåtte nye bestemmelsen i vegtrafikkloven. Bestemmelsen gir Statens vegvesen adgang til blant annet å ilegge tvangsmulkt etter nærmere regler gitt i forskrift. Høringsinstansen viser til forslag til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m. § 6 tredje ledd der det blant annet forslås regulert eksplisitt at endelig vedtak om betaling av tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg med en henvisning til tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2. I tillegg inneholdt departementets forslag i høringsnotatet en regulering av at tvangsmulkten kreves inn av Skatteetaten og tilfaller staten. Høringsinstansen viser til at det allerede fremgår av tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav d at tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg, og kan derfor ikke se at det er behov for at dette også reguleres i forskrift om markedstilsyn for kjøretøy. I tillegg vises det til at innkrevingshjemmel for tvangsmulkt ilagt med hjemmel i vegtrafikkloven allerede er omfattet av lov om Statens innkrevingssentral § 1 med tilhørende forskrift (SI-forskriften) § 1, og at det derfor ikke vil være nødvendig å regulere innkrevingsmyndigheten for denne tvangsmulkten i forskrift om markedstilsyn for kjøretøy.

Når det gjelder økonomiske og administrative konsekvenser for Skatteetaten antar skattedirektoratet at innkrevingen av tvangsmulktene vil føre til minimalt med merarbeid for etaten. Ifølge instansen stiller Skatteetaten seg positive til å kreve inn tvangsmulkt på vegne av Statens vegvesen.

11.4.2.4 Departementets vurdering

Departementet merker seg de lovtekniske innspillene til Skattedirektoratet i høringsrunden. Departementet er enig med instansen og har tatt innspillene til følge, slik at henvisningene til tvangsfullbyrdelsesloven og innkrevingen fjernes fra lovforslaget. Dette vil være uheldige dobbeltreguleringer, noe som etter departementets vurdering bør

unngås. Etter høringen er lov om Statens innkrevingssentral og erstattet med innkrevingsloven av 25. april 2025 med tilhørende forskrift om innkreving av statlige krav mv. (innkrevingsforskriften), som i § 2-6 viderefører innkrevingshjemmel for tvangsmulkt ilagt med hjemmel i vegtrafikkloven.

Med unntak av disse endringene opprettholder departementet sitt forslag fra høringsnotatet. Etter departementets vurdering er det fortsatt ikke behov for å innføre overtredelsesgebyr fremfor straff for flere overtredelser enn det som fremgår av vegtrafikklovgivningen allerede.

Samferdselsdepartementet vil kort tid etter stortingsbehandling av proposisjonen vedta forskriftsendringene med sikte på samtidig ikrafttredelse som lovbestemmelsene.

Se forslag til ny § 19 d i vegtrafikkloven.

11.4.3 Sanksjoner ved brudd på direktiv 2014/90/EU – Sjøfartsdirektoratet

11.4.3.1 Gjeldende rett

Direktiv 2014/90/EU om skipsutstyr er gjennomført i forskrift om skipsutstyr. Sistnevnte forskrift er i dag hjemlet i skipssikkerhetsloven. Pliktsubjektet i skipssikkerhetsloven er i de fleste tilfeller, med noen unntak, rederier og kan derfor ikke anvendes som hjemmel for sanksjoner mot markedsdeltaker.

11.4.3.2 Forslaget i høringsnotatet, høringsinstansenes syn og departementets vurdering

For å sikre en mer effektiv gjennomføring av markedstilsynsforordningen foreslo Nærings- og fiskeridepartementet å endre skipssikkerhetsloven slik at det fremgår klart at også markedsdeltakere er pliktsubjekter og det dermed gis klar hjemmel for sanksjonering også overfor disse. Departementet antok at det vil kunne være hensiktsmessig at bestemmelser i forskrift om skipsutstyr kan sanksjoneres med både tvangsmulkt og overtredelsesgebyr for å sikre en effektiv håndheving av bestemmelsene. Departementet foreslo derfor hjemmel i skipssikkerhetsloven § 71b annet ledd bokstav c og bokstav e til å fastsette nærmere regler i forskrift om tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. I § 71b tredje ledd foreslo departementet å fastsette kriterier for utmåling av overtredelsesgebyr samt en forskriftshjemmel for å kunne fastsette nærmere regler om utmåling. Departementet foreslo å innføre en bestemmelse om tvangsmulkt i forskrift om skipsutstyr med hjemmel i den foreslåtte nye bestemmelsen i skipssikkerhetsloven. Departementet vurderte at dette vil oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen til sanksjoner. Det ble videre vist til at Sjøfartsdirektoratet vil vurdere behovet for å også innføre hjemmel til å ilegge overtredelsesgebyr i forskrift om skipsutstyr, og eventuelt sende slike forskriftsendringer på egen høring.

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om departementets forslag, men departementet har allikevel revurdert sitt forslag knyttet til forskriftshjemmel for overtredelsesgebyr og tilhørende utmålingsregler i skipssikkerhetsloven. Med bakgrunn i at legalitetsprinsippet tilsier at slike sanksjoner fremgår av lov, og ikke kun av forskrift, har departementet gått bort fra dette forslaget. Ny § 70 b inneholder dermed ikke regler om overtredelsesgebyr.

Som beskrevet i punkt 5.15, er det tydeliggjort i nytt forslag til skipssikkerhetsloven § 70 a at markedsdeltakere har plikt til å sørge for eller medvirke til at produktkrav som stilles i eller i medhold av loven oppfylles. Videre foreslås det i § 70 b at det skal føres tilsyn med markedsdeltakernes plikter, og at det kan fastsettes forskriftsbestemmelser om blant annet tvangsmulkt. Det vises til vurderingen i punkt 11.3 i proposisjonen om at tvangsmulkt er tilstrekkelig for å oppfylle kravene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav i og artikkel 41 på skipsutstyrsdirektivets område.

Ansvarlig departement vil kort tid etter stortingsbehandling fastsette ovennevnte endringer i forskrift for skipsutstyr slik at Sjøfartsdirektoratet skal kunne ilegge tvangsmulkt. Det vises til at departementet vil ha hjemmel til dette i departementets forslag til ny § § 70 b i skipssikkerhetsloven.

Se forslag til skipssikkerhetsloven ny § 70 a og § 70 b.

11.5 Sanksjoner ved brudd på bestemmelser i markedstilsynsforordningen

11.5.1 Generelt

De fleste bestemmelsene i markedstilsynsforordningen retter seg mot offentlige tilsynsorganer, herunder bestemmelsene som gir tilsynsorganene undersøkelses- og håndhevingskompetanse. De skal derfor ikke sanksjoneres. Forordningens artikkel 4, 5 og 7 stiller imidlertid krav til markedsdeltakerne og brudd på disse er derfor relevante for sanksjonering. Det er kun enkelte

deler av bestemmelsene som oppstiller forpliktelser som kan sanksjoneres, og departementet mener derfor at ikke bestemmelsene i sin helhet er aktuelle å sanksjonere ved brudd. Hvilke deler dette gjelder vil bli gjennomgått i nærmere detalj i punkt 11.5.3. Departementet anser det videre som mer aktuelt å sanksjonere brudd på pålegg gitt med hjemmel i artikkel 14. Mer om dette også i punkt 11.5.3.

Markedstilsynsforordningen artikkel 4 nr. 1 fastsetter at en vare underlagt en av de 18 angitte rettsaktene i artikkel 4 nr. 5, kun kan bringes i omsetning i det indre marked dersom det finnes en markedsdeltaker etablert i EØS som er ansvarlig for oppgavene angitt i artikkel 4 nr. 3. Dette gjelder blant annet samarbeid med organ for å sikre at umiddelbare og nødvendige tiltak gjøres for å korrigere manglende samsvar med relevant regelverk. Den ansvarlige markedsdeltakeren kan være produsent, importør eller autorisert representant med skriftlig fullmakt til å utføre de konkrete oppgavene, eller en tilbyder av en distribusjonstjeneste, dersom ingen av de tre første er etablert i EØS. Det utdypes i artikkel 5 hvilke krav som følger av det å benytte en autorisert representant.

De forpliktelsene som pålegges etter artikkel 4, gjelder fullt ut for alle de markedsdeltakerne som nevnes. Det vil variere, avhengig av markedsdeltaker, i hvilken grad forpliktelsene i artikkel 4 overlapper med andre forpliktelser etter gjeldende sektorregelverk. Tilsvarende bestemmelse som i artikkel 4 fremgår dessuten særskilt av flere av rettsaktene omfattet angitt i artikkel 4 nr. 3, blant annet rettsakter som regulerer kosmetikk, maritimt utstyr, personlig verneutstyr, leketøy, trykkpåkjent utstyr, gassapparater og maskiner. Artikkel 4 er særlig relevant for fjernsalg, i praksis først og fremst ved netthandel. Den kan derfor ses i sammenheng med artikkel 6 hvor det fremgår at en vare anses omsatt på markedet dersom tilbudet er målrettet mot sluttbrukere i EØS.

Forordningen gir EU-kommisjonen hjemmel til å utarbeide en veileder om den praktiske anvendelsen av artikkel 4. Veilederen ble publisert 5. mars 2021. Formålet med veilederen er å gi markedsdeltakerne bedre grunnlag for å etterleve artikkel 4, samt å gi tilsynsorganene et bedre grunnlag for å håndheve kravene. Det er blant annet utdypet hva som ligger i kravene som stilles til den ansvarlige markedsdeltakeren, samt hvordan kravene i artikkel 4 i praksis vil slå ut noe ulikt, avhengig av hvilken markedsdeltaker det er snakk om.

Artikkel 7 pålegger dessuten markedsdeltakerne en plikt til å samarbeide med tilsynsorganene om tiltak som kan fjerne eller dempe risiko som følger av aktuelle varer. Dette gjelder også for leverandører av informasjonssamfunnstjenester når disse tilbyr varer som faller inn under forordningens virkeområde.

11.5.2 Forslaget i høringsnotatene

11.5.2.1 Nærings- og fiskeridepartementets høring

I Nærings- og fiskeridepartementet sitt høringsnotat foreslo departementet at sanksjonshjemler for overtredelser av markedstilsynsforordningen artikkel 4, 5 og 7 tas inn i EØS-vareloven. Departementet viste til at sanksjonshjemlene for artikkel 4 og 5 vil komme til anvendelse der overtredelsene av disse bestemmelsene skjer i tilknytning til de rettsaktene som fremgår av artikkel 4 nr. 5. Departementet vurderte at det ved artikkel 4 og 5 var behov for en sanksjon som skal legge press på at produsenten i et tredjeland etablerer en ansvarlig aktør i det indre marked. Departementet la derfor til grunn at tvangsmulkt er et egnet virkemiddel i denne sammenheng. Det ble vist til at artikkel 4 er en sentral bestemmelse i forordningen som det er viktig at markedsdeltakerne respekterer. Departementet fant derfor at overtredelser av denne bestemmelsen, samt artikkel 5, også bør kunne sanksjoneres med overtredelsesgebyr.

For artikkel 7 som stiller krav til at markedsdeltakere skal samarbeide med tilsynsorganene, vil, ifølge departementet, virkeområdet være alle rettsakter som er omfattet av virkeområdet til markedstilsynsforordningen, jf. forordningens vedlegg I. Departementet mente at sanksjonering derfor bør ha som ønsket resultat at markedsdeltakeren samarbeider med tilsynsorganene. Departementet vurderte at tvangsmulkt vil være den mest effektive sanksjonen for artikkel 7. Dette fordi tvangsmulkt har til formål å skape et fremtidig oppfyllelsespress. Videre mente departementet at det ikke var behov for en hjemmel til å kunne ilegge overtredelsesgebyr for eventuelle overtredelser av artikkel 7 i tillegg til tvangsmulkt.

11.5.2.2 Samferdselsdepartementets høring

Samferdselsdepartementet (SD) vurderte sanksjoneringen av regelverk knyttet til EUs byrå for flysikkerhet (European Aviation Safety Agency, EASA) i sitt høringsnotat. SD viste til at EASA-

reglene har egne sanksjonsbestemmelser og at sanksjonering ved brudd på reglene derfor vil måtte skje direkte i medhold av bestemmelsene i luftfartsloven kapittel 13 a, og som brudd på EASA-reglene selv, uten å gå veien om markedstilsynsforordningen. Markedstilsyn vil, ifølge SD, bare være en fremgangsmåte for å oppdage bruddet på produktkravene. SD vurderte at det kun er bestemmelsene i artikkel 4, 5 og 7 i markedstilsynsforordningen som kan brytes isolert sett. SD viste til Nærings- og fiskeridepartementets forslag til å sanksjonere brudd på disse bestemmelsene med hjemmel i EØS-vareloven med tanken om at ingen av sektorlovverkene skal kunne brukes som grunnlag for håndheving av disse tre bestemmelsene. SD foreslo derfor ingen endringer i luftfartsloven som gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav i og artikkel 41.

11.5.3 Høringsinstansenes syn og departementets forslag

Ingen av høringsinstansene har uttalt seg om de ulike forslagene. Departementet har valgt å opprettholde dem, men har gjort enkelte lovtekniske justeringer i bestemmelsen sammenlignet med forslagene i høringen. Departementet foreslo i høringsnotatet å kunne sanksjonere brudd på artikkel 4, 5 og 7 med tvangsmulkt og artikkel 4 og 5 med overtredelsesgebyr uten at artiklene var nærmere konkretisert. Departementet har nå foretatt en grundigere vurdering av hvilke bestemmelser i markedstilsynsforordningen som bør kunne sanksjoneres.

Det er departementets vurdering at ikke alle delene i artiklene 4, 5 og 7 oppstiller plikter som kan sanksjoneres. Dette gjelder for eksempel artikkel 4 nr. 2 og nr. 5. En sanksjonering av disse bestemmelsene med enten tvangsmulkt eller overtredelsesgebyr er derfor ikke aktuelt. På den andre siden er det slik at selv om bestemmelsene oppstiller plikter, er ikke det ensbetydende med at det er forholdsmessig å sanksjonere dem alle, jf. artikkel 41 nr. 2.

Departementet har også revurdert sitt forslag om å kunne sanksjonere brudd på artikkel 5 i sin helhet. Departementet mener at det verken er aktuelt eller behov for en sanksjonering av artikkel 5 nr. 1 og nr. 3. Departementet mener også at samarbeidsplikten etter artikkel 7 ikke er aktuell for sanksjonering. Det vises her til at bestemmelsen i artikkel 7 nr. 1 er utformet på en helt generell måte uten at det oppstilles noen konkrete oppgaver eller plikter for markedsdeltakere. Artikkel 7 nr. 2 oppstiller riktignok plikter for leverandører av informasjonssamfunnstjenester, men en manglende oppfyllelse av disse pliktene vil i stedet kunne håndheves ved at tilsynsorganene kan sanksjonere manglende overholdelse av pålegg etter vedtak fra domstolene i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii. Artikkel 7 nr. 1 oppstiller en samarbeidsplikt for markedsdeltakeren, men også markedsdeltakerens eventuelle brudd på pålegg gitt i henhold til artikkel 14 kan sanksjoneres. Det kan for eksempel ilegges sanksjon dersom en operatør ikke etterkommer en anmodning eller pålegg om å inngi informasjon som tilsynsorganet har gitt med hjemmel i artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b eller c.

Gitt det ovenstående er det med andre ord mer aktuelt å sanksjonere eventuelle brudd på pålegg som tilsynsorganet kan ilegge med hjemmel i artikkel 14, da en manglende overholdelse av pålegg vil være en overtredelse av forordningen som kan sanksjoneres med hjemmel i artikkel 14 nr. 4 bokstav i jf. artikkel 41. Derfor mener departementet at det ikke er behov for en særskilt sanksjonering av artikkel 7 nr. 2.

Departementet mener imidlertid at artikkel 4 nr. 3 bokstav a til c jf. artikkel 4 nr. 5 bør kunne sanksjoneres. Bokstav d inneholder kun en samarbeidsplikt, og departementet mener at det er mer aktuelt å sanksjonere et manglende samarbeid med sanksjoner hjemlet i artikkel 14 jf. artikkel 41. Dette begrunnes på samme måte som for artikkel 7 nr. 2. Plikten til å stille samsvarserklæring til rådighet for tilsynsorganet, jf. artikkel 4 nr. 3 bokstav a, mener imidlertid departementet at bør kunne sanksjoneres. Siden denne myndigheten er en konkretisering av opplysningsplikten, vil tvangsmulkt være det foretrukne sanksjonsmiddelet. Dette for å kunne skape oppfyllelsespress. Det samme gjelder opplysningsplikten etter bokstav b. Denne plikten konkretiserer opplysningsplikten i artikkel 14 nr. 4 a til c ved at markedsdeltakere eksplisitt pålegges å levere opplysninger på et språk som tilsynsorganet lett kan forstå. Dette er et nyttig supplement til den mer generelle opplysningsplikten i artikkel 14. Også her mener departementet at tvangsmulkt vil være et naturlig virkemiddel. Det er videre departementets syn at plikten til å informere om potensielt farlige produkter etter bokstav c bør kunne sanksjoneres. For denne myndigheten vil det etter departementets vurdering ikke være naturlig med tvangsmulkt, mens overtredelsesgebyr kan være naturlig. Her vil det kunne sanksjoneres en manglende handling, nemlig at det gis informasjon.

Artikkel 4 nr. 4 oppstiller en merkeplikt for nærmere konkretiserte opplysninger på varens

emballasje e.l. Bestemmelsen pålegger klart en plikt for markedsdeltakeren som bør kunne sanksjoneres ved manglende overholdelse. Departementet mener at både tvangsmulkt og overtredelsesgebyr bør kunne brukes ved overtredelser av denne plikten. Nærmere bestemt at tilsynsorganene i det konkrete tilfellet bør kunne velge om det er mer naturlig å sanksjonere for brudd på bestemmelsen som allerede har skjedd eller om det vil være mer naturlig å ilegge tvangsmulkt ved fremtidige brudd.

Oppsummert mener departementet at artikkel 4 nr. 3 a til c og artikkel 4 nr. 4 innenfor de rammene som artikkel 4 nr. 5 oppstiller, bør kunne sanksjoneres.

Departementet mener videre at artikkel 5 nr. 2 bør kunne sanksjoneres. Bestemmelsen pålegger representanten å utføre oppgavene angitt i fullmakten, jf. første punktum, og å framlegge en kopi av fullmakten for tilsynsorganene på det språket tilsynsorganet har bestemt, jf. annet punktum. Departementet mener at overtredelsesgebyr vil være et naturlig sanksjonsmiddel for brudd på første punktum. Oppgavene vil være tilstrekkelig bestemt gjennom fullmakten. Når det gjelder annet punktum vil tvangsmulkt være mer naturlig. Dette fordi denne bestemmelsen likner mer en opplysningsplikt.

Departementet mener videre at en sanksjonering av disse vil også være forholdsmessig.

Departementet opprettholder Samferdselsdepartementets forslag i Samferdselsdepartementets høringsnotat.

Se forslag til EØS-vareloven §§ 6 og 7.

12 Tilbakekreving av kostnader

12.1 Gjeldende forordning

Gjeldende markedstilsynsforordning inneholder ingen bestemmelser om tilbakekreving av kostnader.

12.2 Ny forordning

I motsetning til minimumskravene i artikkel 14 nr. 4 som medlemsstatene må fastsette, er det etter artikkel 15 opp til medlemsstatene å avgjøre om de nasjonale tilsynsorganene skal gis rett til å kreve at den berørte markedsdeltakeren dekker alle kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket, jf. artikkel 15 nr. 1. Dette kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning, jf. artikkel 15 nr. 2.

I forordningens fortale punkt 49 lyder det videre:

> «Medlemsstatene bør sikre at tilstrekkelige økonomiske midler alltid er til rådighet slik at markedstilsynsmyndighetene kan ha nødvendig personale og utstyr. Effektivt markedstilsyn er ressurskrevende og bør ha en stabil tilførsel av ressurser på et nivå som til enhver tid er tilpasset håndhevingsbehovet. Medlemsstatene bør ha mulighet til å supplere den offentlige finansieringen ved å kreve at de berørte markedsdeltakerne dekker kostnadene som påløper ved utførelsen av markedstilsyn med produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket.»

12.3 Gjeldende rett

Det finnes enkelte bestemmelser i nasjonalt regelverk hvor tilsynsorgan gis anledning til å kreve kostnader tilbakebetalt. Med hjemmel i blant annet produktkontrolloven § 5, brann- og eksplosjonsvernloven § 35, forbrukermerkeloven § 6 fjerde ledd, el-tilsynsloven § 11 tredje ledd, arbeidsmiljøloven §§ 5-5 åttende ledd og 18-6 fjerde ledd annet punktum, kan det på visse vilkår kreves tilbake kostnader knyttet til testing og undersøkelser av varer.

De ovennevnte særbestemmelsene er noe ulikt utformet. Det varierer mellom de ulike varesektorene som faller inn under virkeområdet til markedstilsynsforordningen hvilket behov som foreligger for å kunne kreve tilbake tilsynsutgifter.

Etter ekomloven § 15-3 har den som er gjenstand for tilsyn, plikt til å skaffe til veie radioutstyr, terminalutstyr og annet utstyr som departementet ber om å få utlevert eller tilsendt for nærmere kontroll, selv om utstyret ikke er tilgjengelig på lager. Utstyret som er gjenstand for tilsyn, skal vederlagsfritt overleveres til departementet. Med hjemmel i ekomloven § 17-1 gir forskrift 17. januar 2024 nr. 79 om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit regler om hvor mye som kan kreves inn årlig i sektoravgift fra blant annet importører, produsenter og radioforhandlere, jf. forskriften § 2. Formålet med forskriften er å finansiere Nkoms oppgaver.

12.4 Forslaget i høringsnotatene

12.4.1 Nærings- og fiskeridepartementets høring

Nærings- og fiskeridepartementet la i høringsnotatet til grunn at selv om artikkel 15 er begrenset til varer som ikke er i samsvar med regelverket, legger den ikke begrensninger på hvilke utgifter tilsynsorganene kan kreve tilbake fra markedsdeltakerne gjennom allerede eksisterende nasjonale bestemmelser. Dette ble begrunnet med det faktum at formålet med markedstilsynsforordningen er å styrke tilsynet med varer og ivareta offentlige interesser. Departementet mente derfor at eksisterende nasjonale bestemmelser om dekning av utgifter vil kunne endres ut ifra behovene på de ulike områdene, og det kan innfø-

res nye bestemmelser som går ut over innholdet i artikkel 15 dersom det anses hensiktsmessig.

Departementet viste til at selv om det allerede finnes flere nasjonale bestemmelser om dekning av utgifter, dekker ikke disse alle varesektorene. Departementet mente derfor at det bør finnes hjemmel for å kreve dekning av utgifter for alle sektorer, og at artikkel 15 bør gjennomføres ved at det gis hjemmel i EØS-vareloven til å fastsette forskrift om dekning av kostnader knyttet til markedstilsyn. På denne måten, mente departementet, kan behovet for å fastsette forskriftsbestemmelser om dette vurderes og eventuelt gjennomføres, sektorvis. Departementet foreslo å utforme forskriftshjemmelen innenfor de rammene som artikkel 15 setter slik at den kun gir hjemmel til å kreve tilbake utgifter knyttet til varer som ikke oppfyller relevant regelverk.

I tillegg foreslo departementet å innføre en forskriftshjemmel i vegtrafikkloven § 19 annet ledd bokstav e for å kunne gebyrfinansiere kostnader knyttet til tilsyn. Videre foreslo departementet en bestemmelse i lov om medisinsk utstyr som gir Direktoratet for medisinske produkter hjemmel til helt eller delvis å kreve tilbake kjøpesummen eller kreve betalingskrav ettergitt, i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende.

12.4.2 Samferdselsdepartementets høring

Samferdselsdepartementet (SD) viste til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat der det er foreslått en bestemmelse som skal hjemle refusjon av kostnader når det konstateres at varene ikke oppfyller relevant regelverk. SD anførte at denne ordningen innebærer at det gjenstår kostnader knyttet til markedstilsyn, for eksempel ved stikkprøvekontrollene, som ikke blir dekket av de potensielle tilsynsobjektene som gruppe. I så fall fremstår, ifølge SD, finansiering av tilsynet over statsbudsjettet som den naturlige løsningen, noe som er nokså vanlig for den typen varetilsyn det her er snakk om.

SD anførte videre at det innenfor luftfarten ikke er vanlig med statlig finansiert stikkprøvetilsyn ved omsetning av varer. Dette henger sammen med at nesten alle varer, aktiviteter og organisasjoner innenfor sektoren trenger offentlig forhåndsgodkjenning for å kunne brukes eller utøves – såkalt adgangskontroll. Og til dette er det, ifølge SD, knyttet gebyrer som skal dekke kostnadene forbundet med tilsynstjenesten. SD viste til at denne finansieringsteknikken er vanskelig å bruke for tilsynsobjektene på område for øvrig i markedstilsynsforordningen, siden offentlig forhåndsgodkjenning ikke er et krav.

SD vurderte videre at det ikke er opplagt at et gebyr som betales av brukerne av et produkt, kan brukes til å dekke kostnader knyttet til tilsyn med plikter som retter seg mot aktører i tidligere ledd i omsetningskjeden, jf. begrepet «markedsdeltaker» definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 13.

SD viste videre til at det ennå ikke var avklart om tilsynet med dronene som er omfattet av tilsynet etter markedstilsynsforordningen skal legges til Luftfartstilsynet, Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) eller begge (en fordeling av kategorier). Dersom tilsynet skulle legges til DSB mente SD at det kan være et selvstendig hensyn at tilsynet skjer etter samme prinsipper som DSB legger til grunn på andre tilsynsområder – og det selv om tilsynet skulle skje i medhold av luftfartsloven.

SD anførte videre i høringsnotatet:

> «Luftfartstilsynet holder for tiden på med en gjennomgang av sin gebyrpolicy. En av problemstillingene er om gebyrfinansiering bør suppleres med bruk av en sektoravgift. Se om grensen mellom disse to finansieringsmåtene i Rundskriv R-112/15 Bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering. Det er mulig at også krav om dekning (refusjon) av kostnader knyttet til stikkprøvetilsyn med produkter også burde inngå i en slik gjennomgang. Hjemmel for å fastsette forskrift om gebyrer etter luftfartsloven følger av § 13-8. Første ledd i denne bestemmelsen favner på den ene siden vidt, ved at den omfatter «finansiering av luftfartsmyndighetens arbeid med sikkerhet innen luftfarten». I dette ligger det knapt noen saklig begrensning. På den annen side omfatter den bare tilsyn med «flyselskaper eller andre operatører». Det er ikke naturlig å si at alle «markedsdeltakere» som definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 13 faller innenfor disse kategoriene. Luftfartsloven § 13-8 annet ledd og § 3-1 annet ledd kan heller ikke brukes som hjemmel når kostnaden ikke knytter seg til registrering av luftfartøyer i luftfartøyregisteret, jf. ovenfor. Spørsmålet er da om luftfartsloven bør suppleres med en ny hjemmel som gjør det mulig å kreve refundert (alle) kostnader knyttet til tilsyn med droner som er omfattet av markedstilsynsforordningen selv om den tilsynet er rettet mot ikke trenger en tillatelse etter luftfartsloven som det er knyttet et gebyr til. Departementet tar ikke stilling til det

nå, men oppfordrer høringsinstansene til å kommentere problemstillingen. En mulig hjemmel kan plasseres enten som en egen nye paragraf i luftfartsloven, som et nytt ledd i § 13-8 eller ved å utvide ordlyden § 13-8 første ledd. For at høringsinstansene skal ha en konkret tekst å forholde seg til er det formulert en ny § 13-8 a i lovforslaget (kapittel 6) som gir direkte hjemmel for å kreve refundert alle kostnader Luftfartstilsynet har med stikkprøvekontroller. Med stikkprøvekontroller menes tilfeldig utvalgte tilsyn med krav som følger av luftfartsloven, som ikke er knyttet til noen tillatelse, og som det derfor heller ikke skal betales gebyr for. Hjemmelen skiller ikke mellom tilsyn som ender med at det konstateres brudd på krav og tilsyn som ender med at det ikke konstateres brudd. Hjemmelen skiller heller ikke mellom kostnader i form av konkrete utlegg til fysiske undersøkelser og testing av produkter i vid forstand og kostnader til lønn, administrasjon og andre indirekte kostnader (overhead) knyttet til det personellet som utfører tilsynet. Krav om slik refusjon er tvangsgrunnlag for utlegg i medhold av luftfartsloven § 13 a-8 første ledd.»

SD viste til slutt til at krav om refusjon av kostnader har et annet formål enn bruk av tvangsmulkt og overtredelsesgebyr. SD mente at det kan være behov for å tydeliggjøre hvor grensene mellom virkemidlene går og hvilket virkemiddel som skal brukes når. Derfor foreslo SD en hjemmel til å kunne gi forskrift om avgrensning av relevante kostnader.

12.5 Høringsinstansenes syn

Forbrukertilsynet, Klima- og miljødepartementet (KLD) og *Skattedirektoratet* har uttalt seg om forslaget i Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat.

Forbrukertilsynet er positiv til forslaget om at det gis hjemmel til å fastsette forskrifter om dekning av utgifter knyttet til markedstilsyn, slik at man senere kan vurdere behovet for dette sektorvis.

KLD støtter også at det gis en slik hjemmel, men vurderer at fremstillingen i høringsnotatet bør tydeliggjøres før en lovproposisjon om dette legges frem. KLD anfører videre:

«I høringsnotatet vises det til at de eksisterende nasjonale bestemmelsene om tilbakekreving av utgifter vil kunne endres ut i fra behovene på de ulike områdene, og det kan innføres nye bestemmelser som går ut over innholdet i artikkel 15 dersom det anses hensiktsmessig. Videre legges det til grunn at bestemmelsen ikke begrenser hvilke utgifter tilsynsmyndighetene kan kreve tilbake gjennom allerede eksisterende nasjonale bestemmelser, men samtidig sies det at dette legges til grunn selv om artikkel 15 er begrenset til varer som ikke er i samsvar med regelverket. Fremstillingen kan dermed misforstås til at bestemmelsen innebærer en innskrenkning av adgangen til å gi nye regler om tilbakekreving eller gebyrer uavhengig av samsvar med regelverket[.] Departementet mener det er viktig at omtalen i kommende lovproposisjon ikke skaper tvil om at artikkel 15 verken begrenser eksisterende eller nye bestemmelser om tilbakekreving av utgifter. Videre bør det vurderes å tydeliggjøre i den kommende lovproposisjonen at nasjonale myndigheter helt fritt kan fastsette regler om gebyrer på sine områder, uavhengig av om det avdekkes varer som ikke er i samsvar med regelverket.»

Skattedirektoratet bemerker at det i vegtrafikkloven § 19 d annet ledd bokstav e er foreslått en bestemmelse om at departementet i forskrift kan gi nærmere bestemmelser om å gebyrfinansiere kostnader knyttet til tilsyn. Skattedirektoratet oppfatter at bestemmelsen er ment å omfatte dekning av utgifter på samme måte som forslagene til endring i EØS-vareloven, brann- og eksplosjonsvernloven, taubaneloven og tobakksskadeloven. Dersom det i fremtiden skulle bli aktuelt at Skatteetaten bistår med innkreving av slike gebyr eller dekning av utgifter, enten dette er på vegne av Statens vegvesen eller andre etater, vil det være en stor fordel om det er etablert tvangsgrunnlag i lov for disse gebyrene, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav e. Dette slik at Skatteetaten kan benytte sin særnamsmannsmyndighet for å kreve inn kravene.

Ingen høringsinstanser har uttalt seg om forslaget i Samferdselsdepartementets høringsnotat.

12.6 Departementets vurdering

Som vist over finnes det allerede flere nasjonale bestemmelser som hjemler tilbakekreving av kostnader knyttet til tilsynsvirksomhet. Allikevel gjelder ikke disse for alle varesektorene som er omfattet av markedstilsynsforordningen. Departe-

mentet opprettholder sin vurdering fra høringsnotatet om at det ikke er nødvendig eller ønskelig å innskrenke allerede eksisterende hjemler for så vidt gjelder varesektorer som ikke er omfattet av forordningen. Departementet opprettholder videre sin vurdering om at det bør innføres en hjemmel for å kreve tilbake kostnader for alle sektorer, og at artikkel 15 derfor bør gjennomføres ved at det gis hjemmel i EØS-vareloven til å fastsette i forskrift hjemmel til å kreve tilbake kostnader i tråd med artikkelen. Departementet merker seg at høringsinstansene *Forbrukertilsynet* og *Klima- og miljødepartementet* (KLD) støtter at det gis en forskriftshjemmel til å kunne kreve tilbake kostnader knyttet til markedstilsyn, og at ingen har innvendinger mot departementets forslag. Departementet mener det er hensiktsmessig å innføre en forskriftshjemmel, slik at de som har behov for dette kan fastsette slike regler i forskrift. På denne måten kan behovet for å fastsette forskriftsbestemmelser om dette vurderes, og eventuelt gjennomføres, sektorvis. Det varierer mellom de ulike varesektorene som faller inn under virkeområdet til markedstilsynsforordningen hvilket behov som foreligger for å kunne kreve tilsynsutgifter tilbake.

Departementet opprettholder videre sitt forslag om at forskriftshjemmelen utformes innenfor de rettslige rammene som ordlyden i artikkel 15 oppstiller. KLD viser i sitt høringssvar til noen uklarheter i framstillingen i høringsnotatet, og ber departementet presisere at nasjonale myndigheter helt fritt kan fastsette regler om gebyrer på sine områder, uavhengig av om det avdekkes varer som ikke er i samsvar med regelverket. Departementet er enig i at det er et behov for å tydeliggjøre rammen som artikkel 15 oppstiller. Det vises her også til at Samferdselsdepartementet i sitt høringsnotat la til grunn at artikkel 15 åpner for å kunne fastsette regler som går lengre ved gjennomføring i nasjonal rett, blant annet at tilsynsorganene skal kunne kreve dekning av kostnader også dersom det blir konkludert med at varen er i samsvar med regelverket.

Slik departementet forstår artikkel 15, regulerer denne tilfeller der det føres konkret tilsyn med en konkret vare, det vil si i enkeltsaker. Artikkelen hjemler i slike tilfeller at tilsynsorganene kan kreve tilbake kostnader fra «den berørte markedsdeltakeren». Departementet mener at det må skilles mellom tilbakekreving av kostnader i forbindelse med tilsyn i enkeltsaker, som artikkel 15 synes å være begrenset til å regulere, og generell finansering av markedstilsyn. Departementet viser til at det foreligger en tolkningsuttalelse fra Kommisjonens tjenester («Commission Services») der et slikt skille bekreftes. Bakgrunnen for uttalelsen var et skriftlig spørsmål fra Sverige. Uttalelsen er riktignok ikke rettslig bindende, men likevel veiledende for så vidt gjelder virkeområdet til artikkel 15. I uttalelsen fremgår det at det må skilles mellom tilbakekreving av kostnader fra en konkret markedsdeltaker knyttet til enkeltsaker og den generelle finanseringen av markedstilsynsaktiviteter. Etter departementets oppfatning gjelder dermed artikkel 15 kun tilbakekreving av kostnader i enkeltsaker og ikke finansering av markedstilsyn for en hel sektor eller bransje. Artikkelen gjelder derfor ikke fastsettelse av eventuelle generelle gebyrer eller sektoravgifter, og legger dermed ikke noen begrensninger for dette. Departementet mener videre at dette skillet også fremgår klart av forordningens fortale punkt 49: tilsynsorganene kan supplere den offentlige finansieringen ved å kreve at de berørte markedsdeltakerne dekker kostnadene som påløper ved utførelsen av markedstilsyn. Departementet kan ikke se at forordningen regulerer eller legger føringer for den generelle finanseringen av markedstilsynsvirksomheten i EU/EØS-statene, utover det at markedstilsyn bør være effektivt, bør ha en stabil tilførsel av ressurser og at statlig finansering er den foretrukne finansieringsmodellen. Etter departementets forståelse er generell finansering av markedstilsynsvirksomheten overlatt til EU/EØS-statene, innenfor rammene av EU/EØS-retten.

Departementet mener at en generell adgang til tilbakekreving av kostnader i enkeltsaker, uavhengig av om varen er i tråd med regelverket eller ikke, er i strid med artikkel 15. Departementet mener at ordlyden i artikkel 15 nr. 1 må tolkes dit hen at tilbakekreving av kostnader må være begrenset på tilfeller der det konstateres lovbrudd. Artikkel 15 oppstiller riktignok en valgfri adgang til å fastsette regler om tilbakekreving av kostnader, jf. ordlyden «[m]edlemsstatene kan […]», men adgangen er eksplisitt begrenset til tilfeller av manglende samsvar med regelverket, jf. ordlyden i nr. 1 og i fortale punkt 49. Valgfriheten som «kan»-regelen oppstiller, knytter seg til at EU/EØS-statene selv kan velge om de ønsker å fastsette regler om tilbakekreving av kostnader i det hele tatt eller ikke. Dersom det innføres slike regler er ordlyden tydelig på at disse er begrenset til tilfeller hvor varen ikke er i samsvar med regelverket. En myndighet til å kreve tilbake kostnader også i tilfeller hvor varen er i samsvar med regelverket, vil etter departementets vurdering derfor være i strid med ordlyden i artikkel 15. Det kan

argumenteres for at dersom det skulle være åpning for å kreve tilbake kostnader også i tilfeller hvor det ikke foreligger lovbrudd, så ville det ikke vært noen grunn til å ha en regel som kun angir retten til å kreve tilbake kostnadene for tilsyn av produkter som er i strid med regelverket. Det er nærliggende å legge til grunn at dersom andre kostnader også skulle kunne kreves tilbake, ville ikke bestemmelsen vært formulert på denne måten. Formuleringen i fortalepunkt 49 underbygger også en slik tolkning av artikkel 15 nr. 1. I tillegg fremgår det eksplisitt av uttalelsen til Kommisjonens tjenester at artikkel 15 kun omfatter tilfeller der det viser seg at varen ikke er i samsvar med regelverket. Det er departementets oppfatning at en hjemmel til å kreve tilbake kostnader også i tilfeller hvor det ikke konstateres lovbrudd trolig heller ikke kan hjemles i artikkel 14 nr. 3, som angir hvilke myndigheter tilsynsorganene som minimum skal ha. En slik hjemling ville vært en omgåelse av reguleringen og handlingsrommet i artikkel 15.

Når det gjelder spørsmålet om *hva slags kostnader* som kan kreves tilbakebetalt etter artikkel 15, la departementet i høringsnotatet til grunn at artikkelen *ikke* legger begrensninger på hva slags kostnader tilsynsorganene kan kreve tilbake fra markedsdeltakerne. Det ble vist til bestemmelsens ordlyd; «*alle* kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket» (departementets kursivering). Det ble også vist til at markedstilsynsforordningen har som formål å styrke tilsynet med varer og ivareta offentlige interesser, og at den ikke skal legge begrensninger på hvilke virkemidler nasjonale tilsynsorgan kan benytte seg av.

Departementet har kommet til en fornyet vurdering. Selv om ordlyden i artikkel 15 nr. 1 kan tyde på at det ikke er noen begrensinger i tilfeller der det foreligger lovbrudd, jf. «alle kostnader […]», må artikkel 15 nr. 1 leses i sammenheng med artikkel 15 nr. 2. Her fremgår det at «kostnadene nevnt i nr. 1 kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» Spørsmålet er om artikkel 15 nr. 2 må tolkes uttømmende eller ikke. Departementet mener at ordlyden «kan inkludere» (på engelsk «may include») er tvetydig og at det derfor er tvil knyttet til om oppramsingen av kostnader som kan kreves tilbake er uttømmende eller ikke. Mens den detaljerte angivelsen av kostnader kan tale for at det er uttømmende, taler ordlyden «may include», som er formulert åpent, for at oppramsingen ikke skal forstås uttømmende. Det kan her argumenteres for at lovgiveren hadde valgt en strengere formulering som «may only» eller «shall» for en uttømmende angivelse. Siden ordlyden er tvetydig, er forståelsen av artikkel 15 nr. 2 følgelig noe usikker. Departementet ønsker derfor ikke å konkludere med om oppramsingen er uttømmende eller ikke, og vil overlate spørsmålet til etterfølgende rettspraksis. Til tross for denne usikkerheten, anses gjennomføringen av artikkel 15 i norsk rett som uproblematisk, ettersom lovforslaget i de ulike sektorlovene kun stadfester at regler om dekning av kostnader må være «i tråd med» artikkel 15. Henvisningene i sektorlovene til artikkel 15 i forordningen er blant annet ment å sikre klarhet i regelverket og korrekt gjennomføring av bestemmelsen. Innholdet i artikkel 15 og eventuelle begrensninger må derfor avgjøres gjennom rettspraksis.

I alle tilfeller gjelder et krav om forholdsmessighet, hvilket betyr at krav om dekning av kostnader kun skal gjelde i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende. Det vises her til fortalen punkt 32 i markedstilsynsforordningen som viser til at kontroller kan utgjøre en byrde for markedsdeltakerne og dermed bør gjennomføringen av myndighetsutøvelsen være forholdsmessig og egnet når en tar hensyn til arten av virksomheten og den samlede faktiske eller potensielle skaden som følge av overtredelse.

Når det gjelder vederlagsfri avståelse og hvorvidt artikkel 15 omfatter dette, er departementet usikker. På den ene siden taler formålsbetraktninger og omgåelsesfare for at regler om vederlagsfri avståelse er omfattet av artikkel 15, altså at innenfor markedstilsynsforordningens virkeområde og hvor det er ført tilsyn med en aktør som har måttet avstå et produkt vederlagsfritt, og det deretter viser seg at produktet er i tråd med regelverket, vil tilsynsorganet måtte betale aktøren den kostnaden vedkommende har hatt ved avståelsen, ev. levere produktet tilbake (dersom det kan gjøres uten at bruksnytten/verdien av produktet er tapt). Omgåelsesfaren knytter seg i så fall til at det kan være mer attraktivt for tilsynsorganene å kreve vederlagsfri avståelse enn å foreta testkjøp (forutsatt at tilsynsorganet har hjemmel til å kreve vederlagsfri avståelse). Ved et testkjøp, dersom det viser seg at varen er i tråd med reglene, kan tilsynsorganet ikke kreve tilbake kjøpesummen på grunn av begrensningene artikkel 15 oppstiller.

Departementet har sett på løsningen som er valgt i Tyskland, Sverige og Danmark. Landene har etter det departementet kan se forskjellig tolkning og går for forskjellige løsninger i sine regelverk.

I Sverige ble det foreslått å innføre en generell sektorovergripende regel om vederlagsfri avståelse av vareprøver, i forbindelse med gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j (myndighet til å anskaffe vareprøver mv.). Dette ble ikke innført, blant annet av hensyn til små bedrifter som kan rammes hardt av en slik regel. Det ble påpekt at der enkelte sektorlover inneholder regler om vederlagsfri avståelse, er dette blitt gjort etter en hensiktsmessighetsvurdering i den konkrete sektoren, jf. Prop. 2021/22:238 punkt 5.2.

Både Danmark og Tyskland har gått for en motsatt løsning. Danmark har innført en generell regel om at markedstilsynsmyndighetene kan kreve vederlagsfri avståelse uten nærmere vilkår om at produktet må være i strid med produktkravene, jf. lov om produkter og markedsovervågning § 12. Tyskland foreslo opprinnelig å regulere at tilsynsorganene kan kreve vederlagsfri avståelse av vareprøver, men at tilsynsorganene skal betale kjøpesummen dersom prøven viser seg å være lovlig. I det endelige lovforslaget som ble vedtatt, er den delen av bestemmelsen som stipulerte at tilsynsorganene skal betale kjøpesummen dersom vareprøven viser seg å være lovlig, imidlertid fjernet. Tyskland har i stedet vedtatt en generell regel om at vareprøver kan kreves avgitt vederlagsfritt, men at det må være proporsjonalt, jf. Gesetz zur Marktüberwachung und zur Sicherstellung der Konformität von Produkten § 7 annet ledd. Etter departementets forståelse begrunnet Tyskland denne endringen av lovforslaget med at det allerede fantes en adgang til vederlagsfri avståelse av vareprøver etter den tyske produktsikkerhetsloven (jf. § 28 annet ledd annet punktum Produktsicherheitsgesetz) og at denne adgangen videreføres gjennom endringen. Det ble vurdert at adgangen til vederlagsfri avståelse ikke er i strid med artikkel 15 i forordningen, da dette ikke er kostnader som er knyttet til «markedstilsynsmyndighetenes aktiviteter», men heller kostnader som opprinnelig påløper hos den økonomiske aktøren. Det konkluderes følgelig med at kostnaden i forbindelse med prøveuttak omfattes ikke av artikkel 15 i forordningen, jf. Deutscher Bundestag, Drucksache 19/29375 (05.05.2021) side 9.

Departementet er mest enig i den svenske tolkningen og fremgangsmåten. Departementet foreslår heller ikke en generell sektorovergripende hjemmel til å kunne kreve vederlagsfri avståelse av vareprøver. Samtidig foreslår departementet å opprettholde eksisterende sektorregler om vederlagsfri avståelse, herunder i ekomloven, produktkontrolloven, forbrukermerkeloven, tobakksskadeloven, matloven og kosmetikklova. Disse reglene er, etter departementets vurdering, nødvendige for å kunne føre et effektivt tilsyn med varer som er omfattet av forordningen. En innskrenking av eksisterende hjemler vil potensielt kunne føre til at produsenter av dyre produkter blir mindre kontrollert, noe som neppe er i tråd med formålet til forordningen. Departementet mener videre at en streng ordlydsfortolkning slik den tyske tolkningen bygger på, taler også for at vederlagsfri avståelse ikke er omfattet av begrensninger etter artikkel 15. Det foreslås derfor ingen endringer i eksisterende regelverk med hensyn til vederlagsfri avståelse.

Sett i lys av vurderingene som ble gjort i Sverige, Danmark og Tyskland, heller departementet, under tvil, mot at vederlagsfri avståelse av vareprøver ikke er omfattet av artikkel 15.

Departementet understreker at artikkel 15 gir adgang til å kreve tilbake kostnader i forbindelse med et konkret tilsyn innenfor markedstilsynsforordningens virkeområde. Artikkelen legger derfor ingen begrensninger for andre hjemler til å kreve tilbake kostnader i forbindelse med tilsyn etter annet regelverk, herunder annet EU/EØS-regelverk. Presiseringene i de eksisterende hjemlene om tilbakekreving av kostnader ved tilsyn er foreslått for å klargjøre at tilbakekreving, der tilsynet gjelder produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, må skje i tråd med forordningen artikkel 15. Utenfor forordningens virkeområde gjelder bestemmelsen uten de begrensninger som følger av artikkel 15.

På bakgrunn av dette, har departementet også revurdert sitt forslag fra høringsnotatet når det gjelder endringene i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr og tobakksskadeloven for å gi Helsedirektoratet og Direktoratet for medisinske produkter myndighet til å helt eller delvis kreve tilbake kjøpesummen i den grad dette ikke fører til en uforholdsmessig ulempe for den næringsdrivende. Se også omtalen i punkt 8.6.2 og 8.10. Departementet mener at denne myndigheten må utøves i tråd med artikkel 15, som kun åpner for å kreve tilbake kjøpesummen i tilfeller der varen viser seg å ikke være i samsvar med regelverket. Dersom varen viser seg å være i tråd med regelverket vil kjøpesummen ikke kunne kreves tilbake. Departementet foreslår at det gis hjemmel i

lov om medisinsk utstyr for at tilsynsorganet i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket.

Departementet merker seg Skattedirektoratets innspill om at det vil være en stor fordel om det er etablert tvangsgrunnlag i lov for refusjonskravene dersom det blir aktuelt at Skatteetaten bistår med innkreving med særnamsmannsmyndighet. Departementet har hensyntatt dette innspillet i lovforslagene.

Departementet foreslår også å følge opp Samferdselsdepartementets (SD) forslag fra høringsnotatet om å innta en ny hjemmel i luftfartsloven. Ingen høringsinstanser har uttalt seg om SD sitt forslag knyttet til dette. I høringsnotatet skisserte SD flere forskjellige alternative plasseringer som enten en ny paragraf i luftfartsloven, som et nytt ledd i § 13-8 eller ved å utvide ordlyden § 13-8 første ledd. Departementet tok ikke stilling til plassering, men inviterte høringsinstansene til å komme med innspill.

Departementet har kommet til at luftfartsloven bør ha en egen hjemmel for å kreve tilbake kostnader knyttet til tilsyn med krav som følger av loven når tilsynet ikke skjer i form av tjenester det kan kreves gebyr for i medhold av luftfartsloven § 13-8. I tillegg bør denne hjemmelen plasseres i en egen paragraf § 13-8 a.

I høringsnotat foreslo SD at ny § 13-8 skulle gi grunnlag for å kreve refundert alle kostnader Luftfartstilsynet har med stikkprøvekontroller. Det ble nevnt at det med stikkprøvekontroller menes «tilfeldig utvalgte tilsyn» som følger av luftfartsloven, som ikke er knyttet til noen tillatelse, og som det derfor heller ikke skal betales gebyr for. Departementet har revurdert dette og mener at et krav om tilbakekreving av kostnader kun i tilfeller der det uføres stikkprøvekontroller og «tilfeldig utvalgte tilsyn» er for snevert. Dette vil etter departementets vurdering ikke omfatte tilfeller der tilsynsorganene har mistanke om at en vare ikke er i samsvar med regelverket eller får tips om det. Det endelige forslaget bør derfor også omfatte tilbakekreving av kostnader knyttet til tilsyn på slike grunnlag.

Departementet har revurdert SDs forslag fra høringsnotatet om at hjemmelen i luftfartsloven ikke skal skille mellom tilsyn som ender med at det konstateres brudd på krav og tilsyn som ender med at det ikke konstateres brudd. Som nevnt over, mener departementet at artikkel 15 begrenser adgangen til å kreve tilbake kostnader til kun i tilfeller hvor det konstateres brudd på produktkrav.

Departementet opprettholder heller ikke SDs forslag til hjemmel for å gi forskrift om avgrensing av relevante kostnader. Som nevnt over, er det departementets vurdering at det er tvilsomt om oppramsingen av kostnadene som kan kreves tilbake etter artikkel 15 nr. 2 er uttømmende eller ikke. Departementet går derfor heller ikke videre med SDs forslag fra høringsnotatet om at hjemmelen ikke skal skille mellom kostnader i form av konkrete utlegg til fysiske undersøkelser og testing av produkter i vid forstand og kostnader til lønn, administrasjon og andre indirekte kostnader (overhead) knyttet til det personellet som utfører tilsynet.

Departementet viser til at matloven og kosmetikklova har hjemmel for å kreve tilbake utgifter, gebyr og avgifter knyttet til tilsyn generelt. Det foreslås derfor nye bestemmelser i kosmetikklova § 16 femte ledd og matloven § 23 fjerde ledd for å presisere at adgangen til å kreve tilbake kostnader for tilsyn etter markedstilsynsforordningen følger av artikkel 15. Videre foreslås det en forskriftshjemmel i ekomloven § 15-3 nytt fjerde ledd som vil supplere reglene i ekomloven § 15-3 om at utstyr som er gjenstand for tilsyn skal overgis vederlagsfritt til departementet, og forskrift 17. januar 2024 nr. 79 om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit. Dette vil gi departementet mulighet til å vurdere nærmere behovet for regler om krav om tilbakebetaling, og er en mer fleksibel løsning enn at forskriftshjemmelen skal følge av EØS-vareloven.

Det foreslås i denne proposisjonen ingen henvisning til markedstilsynsforordningen artikkel 15 i produktkontrolloven. Bestemmelsene om kostnadsdekning i produktkontrolloven har koblinger til, og må vurderes i sammenheng med, lignende bestemmelser i lov om bærekraftige produkter som skal gjennomføre EUs Økodesignforordning som lov. For å sikre en helhetlig tilnærming til spørsmål om kostnadsdekning ved tilsyn og kontroll med produktlovgivningen, som også hensyntar økodesignforordningens regulering av kostnadsdekning, vil endringer i produktkontrolloven § 5 vurderes i det pågående arbeidet med forslag om gjennomføring av økodesignforordningen.

Utover dette er det foretatt enkelte endringer i lovforslagene sammenlignet med forslagene i høringsnotatene.

Se forslag til EØS-vareloven § 5, lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr § 11 syvende ledd første punktum, luftfartsloven ny § 13-8, tobakksskadeloven § 35 sjette ledd og vegtrafikkloven ny

§ 19 d fjerde ledd, brann- og eksplosjonsloven § 35 nytt fjerde ledd, ekomloven § 17-1 nytt fjerde ledd, el-tilsynsloven § 11 nytt fjerde ledd, forbrukermerkeloven § 6a tredje ledd tredje punktum, kosmetikklova § 16 femte ledd, matloven § 23 fjerde ledd, plan- og bygningsloven § 29-7a nytt syvende ledd, lov om målenheter, måling og normaltid ny § 25 c og taubaneloven § 16a tredje ledd.

13 Destruksjon

13.1 Gjeldende forordning

Etter gjeldende markedstilsynsforordning artikkel 19 nr. 1 annet ledd kan tilsynsorganene destruere eller på annen måte gjøre ubrukelige produkter som utgjør en alvorlig risiko, dersom de anser det som nødvendig. Ifølge artikkel 29 nr. 4 kan medlemsstatenes myndigheter destruere eller på annen måte gjøre ubrukelige produkter som utgjør en alvorlig risiko, dersom de anser det som nødvendig og rimelig.

13.2 Ny markedstilsynsforordning

Etter ny markedstilsynsforordning artikkel 16 nr. 2 jf. nr. 1 kan tilsynsorganene, dersom et produkt som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk ikke er i samsvar med gjeldende harmoniseringsregelverk, eller selv om det er i samsvar vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare selv om det brukes i samsvar med sitt tiltenkte formål eller under rimelig forutsigbare forhold og er korrekt installert og vedlikeholdt, treffe tiltak for å bringe tilfellet av manglende samsvar til opphør eller fjerne risikoen innen en frist som de fastsetter. Det følger av artikkel 16 nr. 3 at tilsynsorganene blant annet kan kreve at markedsdeltakeren treffer tiltak for å destruere produktet eller på annen måte gjøre det ubrukelig, jf. bokstav d.

I kapittel VII «Produkter som innføres på unionsmarkedet», fremgår det av artikkel 28 «Avslag på frigivelse for fri omsetning», nr. 4 at myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 kan destruere eller på annen måte gjøre ubrukelig et produkt som utgjør en helse- og sikkerhetsrisiko for sluttbrukerne, dersom den aktuelle myndigheten anser at dette er nødvendig og forholdsmessig. Kostnaden ved et slikt tiltak skal dekkes av den fysiske eller juridiske personen som deklarerer varen for tollprosedyren frigivelse for fri omsetning.

13.3 Forslaget i høringsnotatet

Departementet viste i høringsnotatet til at tollmyndighetene, som utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1, etter ny markedstilsynsforordning artikkel 28 nr. 4 kan destruere varer som representerer en risiko for helsen eller sikkerheten til sluttbrukerne dersom dette er nødvendig og forholdsmessig. Utover dette hadde departementet ingen særlige merknader eller forslag knyttet til myndigheten til destruksjon etter markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 3 bokstav d og 28 nr. 4.

13.4 Høringsinstansenes syn

Justis- og beredskapsdepartementet (JD) og *Tolletaten* har uttalt seg om myndigheten til destruksjon i høringsrunden.

JD mener at det er behov for en klargjøring av hvilke myndigheter/organer som kan treffe vedtak om destruksjon når det gjelder ny markedstilsynsforordning artikkel 28 nr. 4. JD viser til at det i gjeldende markedstilsynsforordning lyder at «Medlemsstatenes myndigheter kan destruere eller på annen måte gjøre ubrukelige produkter som utgjør en alvorlig risiko, dersom de anser det som nødvendig og rimelig», mens det i ny markedstilsynsforordning artikkel 28 nr. 4 fremgår at «Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 kan destruere eller på annen måte gjøre ubrukelig […]». Instansen viser til Nærings- og fiskeridepartementets høringsnotat der det fremgår at «Tollmyndigheten kan etter artikkel 28(4) destruere varer […]», og ber departementet tydeliggjøre hva endringen i ny markedstilsynsforordning artikkel 28 nr. 4 innebærer sammenlignet med gjeldende regelverk, og om det er slik at både tilsynsorganene og tollmyndighetene skal kunne treffe vedtak om destruksjon.

Tolletaten viser i sitt høringssvar til at det følger av forarbeidene til EØS-vareloven at destruksjonshjemmelen i gjeldende markedstilsynsforordning artikkel 29 nr. 4, også gjelder tollmyndighetene, jf. Prop. 17 L (2012–2013) punkt 2 side 7.

Tolletaten viser videre til at siden tollmyndighetene ikke har hjemmel for destruksjon av varer i de tilfeller som nevnt i ny artikkel 28 nr. 4 i eget regelverk, må det sikres at den særskilte destruksjonshjemmelen videreføres i EØS-vareloven. Instansen legger til grunn at ny artikkel 28 nr. 4 skal tolkes likt som artikkel 29 nr. 4 i gjeldende forordning, og at denne gjennomføres som norsk lov, slik at tollmyndighetene vil ha hjemmel til å håndheve den myndighet som ny artikkel 28 nr. 4 legger opp til.

13.5 Departementets vurdering

Departementet er enig i Justis- og beredskapsdepartementets (JD) innspill om at det er behov for en klargjøring av hvilken myndighet Tolletaten er gitt etter artikkel 28 nr. 4, og da særlig en presisering av om Tolletaten har anledning til å fatte vedtak om destruksjon av eget tiltak, eller om Tolletaten sin myndighet til å destruere varer forutsetter et underliggende vedtak fra tilsynsorganene.

Adgangen til destruksjon er endret i ny forordning. Etter ny forordning kan «kun» myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 destruere produkter, mens tilsynsorganene kun kan kreve at den aktuelle markedsdeltakeren treffer «tiltak for å destruere produktet […]», jf. henholdsvis artikkel 28 nr. 4 og 16 nr. 3 bokstav d, jf. nr. 2.

Adgangen til destruksjon er inntatt i artikkel 28 nr. 4 i kapittel VII om produkter som innføres til unionsmarkedet. Adgangen må ses i sammenheng med de øvrige bestemmelsene i dette kapittelet (artikkel 25-28).

Etter artikkel 25 nr. 1 «Kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet» skal det utpekes én eller flere myndighet(er) med ansvar for kontroll av produkter som innføres til unionsmarkedet. I Norge er dette Tolletaten. Det følger av artikkel 25 nr. 3 at myndighet etter nr. 1 (for Norge Tolletaten) skal kontrollere produkter som underlegges prosedyren «frigivelse for fri omsetning». Det vil si varer som innføres under tollprosedyren overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1. Artikkel 25 har videre bestemmelser om utveksling av informasjon for risikovurdering mellom myndigheter.

Artikkel 26 har regler om suspensjon (eller utsettelse) av frigivelse av et produkt for fri omsetning. Det gjelder for eksempel hvis produktet ikke er ledsaget av nødvendig dokumentasjon eller har en falsk CE-merking, eller dersom utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 (for Norge Tolletaten) av andre årsaker enn de som er særskilt angitt har grunn til å anta at produktet ikke er i samsvar med unionsretten, eller at det utgjør en alvorlig risiko for helse, sikkerhet, miljø eller andre offentlige interesser, jf. artikkel 26 nr. 1 bokstav e. Ved utsatt frigivelse (og tilbakeholdt vare) skal utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 umiddelbart varsle tilsynsorganene, jf. nr. 2. Dersom tilsynsorganene av eget tiltak har rimelig grunn til å tro at et produkt ikke oppfyller unionsretten som gjelder for produktet eller utgjør en alvorlig risiko, skal relevant tilsynsorgan be utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 om å suspendere «prosessen for frigjøring for fri omsetning», jf. nr. 3. For Norge vil det si at varen tilbakeholdes i deklarasjonsprosessen.

Etter artikkel 27 skal utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 «frigi produktet for fri omsetning» dersom det innen fire virkedager ikke er mottatt anmodning fra tilsynsorganet om å opprettholde suspensjonen (tilbakeholdet), eller dersom tilsynsorganet har underrettet om at produktet er godkjent for omsetning.

Artikkel 28 regulerer avslag på «frigivelse for fri omsetning». Dersom markedstilsynsmyndigheten konkluderer med at produktet utgjør en alvorlig risiko skal markedstilsynsmyndigheten kreve at utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 ikke «frigir produktet for fri omsetning». Det samme gjelder dersom tilsynsorganet konkluderer med at produktet ikke kan bringes i omsetning fordi det ikke er i samsvar med unionsretten. Dette innebærer for Norges tilfelle at Tolletaten ikke kan frigjøre varen for prosedyren overgang til fri disponering etter vareførselsloven § 4-1, jf. § 3-5. Det følger av forordningen artikkel 28 nr. 3 at produktet kan underlegges en annen tollprosedyre, forutsatt at tilsynsorganet ikke protesterer.

Det følger av artikkel 28 nr. 4 at «Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 kan destruere eller på annen måte gjøre ubrukelig et produkt som utgjør en helse- og sikkerhetsrisiko for sluttbrukerne, dersom den aktuelle myndigheten anser at dette er nødvendig og forholdsmessig». Utpekt myndighet etter artikkel 25 nr. 1 er som nevnt over Tolletaten. Tolletaten har ikke kunnskap om slike forhold. Tilsynsorganene derimot har den nødvendige fagkunnskapen til å vurdere risikoene som produktene kan medføre og til å avgjøre om destruksjon er et nødvendig og forholdsmessig tiltak. Tilsynsorganene må derfor bistå Tolletaten med å avgjøre om en vare som nektes frigitt for overgang til fri omsetning, skal destrueres eller på annen måte gjøres ubrukelig. Departementet legger til grunn at tilsynsorga-

nene, når de ber tollmyndighetene om å nekte fri omsetning av produkter som utgjør en risiko for helse og sikkerhet, systematisk angir om – og hvorfor – de mener at disse produktene bør destrueres eller på annen måte gjøres ubrukelige.

Tolletaten viser i sin høringsuttalelse til at det «må […] sikres at den særskilte destruksjonshjemmelen videreføres i EØS-vareloven.» Departementet presiser at destruksjonshjemmelen ikke direkte ligger i EØS-vareloven, men at den fremgår i gjeldende markedstilsynsforordning, jf. artikkel 29 nr. 4, som er inkorporert gjennom EØS-vareloven § 2 og derfor skal anvendes som sådan. På samme måte vil hjemmel for destruksjon foreligge når ny markedstilsynsforordning inkorporeres i EØS-vareloven.

Ny markedstilsynsforordning konstaterer videre at kostnaden ved destruksjon skal dekkes av den fysiske eller juridiske personen som underlegger produktet prosedyren «frigivelse for fri omsetning», jf. artikkel 28 nr. 4 annet punktum. Gjeldende forordning regulerer ikke dekning av utgifter ved destruksjon.

Departementet viser til at det etter gjeldende regelverk allerede finnes hjemler for destruksjon blant annet i forskrift om produksjon m.m. av fritidsfartøy mv. § 30 tredje ledd annet punktum, ekomloven § 15-9, matloven § 23 annet jf. første ledd og kosmetikklova § 16 annet jf. første ledd, forurensningsloven § 33 første ledd bokstav d og tobakksskadeloven §§ 16 og 43. Det er etter departementets syn ikke ønskelig å innskrenke allerede eksisterende destruksjonshjemler. Departementet viser til at destruksjon som håndhevingskompetanse ikke er uttrykkelig listet opp i artikkel 14, men at artikkelen kun setter minstekrav når det kommer til undersøkelses- og håndhevingskompetanser, jf. ordlyden «minst». Dette mener departementet tilsier at nasjonal rett kan gi videre fullmakter så lenge de er forholdsmessige. Etter departementets vurdering kan det derfor innføres eller videreføres nasjonale hjemler for at tilsynsorganet selv kan iverksette destruksjon der pålegg mot markedsdeltakeren ikke etterleves og risikoen tilsier det. Departementet foreslår derfor å ikke gjøre noen endringer i allerede eksisterende hjemler i relevant sektorregelverk.

14 Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023

14.1 Innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen

For at en rettsakt skal bli folkerettslig bindende for Norge, må den innlemmes i EØS-avtalen. Ved EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 ble forordning (EU) 2019/1020 vedtatt innlemmet i EØS-avtalen. Samtidig med selve innlemmelsesvedtaket er det vedtatt visse tilpasninger, se punkt 14.2.

Gjennomføring av den nye markedstilsynsforordningen krever lovendringer, innebærer økonomiske konsekvenser og den må anses å være en sak av særlig stor viktighet. Norge har derfor tatt konstitusjonelt forbehold etter EØS-avtalen artikkel 103 nr. 1. Beslutningen om innlemmelse av forordningen i EØS-avtalen blir derfor bindende for Norge først etter at Stortingets samtykke er innhentet i tråd med Grunnloven § 26 annet ledd. I proposisjonen inviteres Stortinget til å gi sitt samtykke til å godkjenne EØS-komiteens beslutning. Rettsakten og EØS-komiteens beslutning i norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

14.2 EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023

Ved EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 ble forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar innlemmet i EØS-avtalen ved endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering).

Forordningens bestemmelser skal gjelde med tilpasninger som er nødvendige for at regelverket skal fungere innenfor rammen av EØS-avtalen og EFTA-statenes institusjonelle og rettslige systemer. De vesentlige tilpasningene er redegjort for i det følgende.

Som en generell tilpasning skal henvisninger i forordningen til unionsretten forstås som henvisninger til EØS-avtalen, med mindre annet er uttrykkelig fastsatt. Henvisninger til EUs tollregelverk er tilpasset for EFTA-statene, slik at referanser til forordning (EU) nr. 952/2013 (EUs tollkodeks) skal forstås som henvisninger til tilsvarende bestemmelser i nasjonal tollovgivning. Definisjonsbestemmelsene i artikkel 3 er justert tilsvarende, slik at de også omfatter EFTA-statenes tollmyndigheter, tollprosedyrer og tollområder. Henvisningen i artikkel 28 til tollmyndighetenes databehandlingssystem er for EFTA-statene tilpasset slik at den omfatter meldinger som gis til berørte parter i samsvar med nasjonale prosedyrer.

EFTA-statene skal delta fullt ut, men uten stemmerett, i unionsnettverket for produktsamsvar etter forordningens artikkel 29 til 31. EFTAs overvåkningsorgan deltar som observatør. Deltakelsen legger til rette for informasjonsutveksling og koordinering mellom tilsynsorganene, uten å endre EØS-avtalens institusjonelle balanse/system.

Henvisningen i artikkel 14 nr. 2 til Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter får ikke anvendelse for EFTA-statene, i tråd med fast praksis, ettersom pakten ikke er en del av EØS-avtalen. Videre får artikkel 26 nr. 4 ikke anvendelse for EFTA-statene. Dette innebærer at EFTA-statene ikke er bundet av bestemmelsen om Kommisjonens adgang til å vedta tiltak overfor tollmyndighetene i medlemsstatene i tilknytning til kontroll av produkter som bringes i omsetning fra tredjeland. Markedstilsyn og kontroll ved grensen i EFTA-statene følger dermed av nasjonalt regelverk og den ordinære ansvarsdelingen mellom nasjonale myndigheter.

For Liechtenstein er det i tillegg fastsatt særskilte tilpasninger som følge av deres særlige toll- og institusjonelle forhold (tollunion med Sveits).

I tillegg til markedstilsynsforordningen er også Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1121 tatt inn i EØS avtalen, med tekniske tilpasninger knyttet til henvisninger til tollregelverk og til EØS avtalens hovedbestemmelser. Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/1267 er innlemmet uten særlige tilpasninger.

Samtlige tre forordninger gis gyldighet i norsk språkversjon som kunngjort i EØS-tillegget til Den europeiske unions tidende, jf. beslutningens artikkel 2.

Uoffisiell norsk oversettelse av EØS-komiteens beslutning i sin helhet er inntatt som vedlegg 1 til proposisjonen.

14.3 Departementets vurdering

Den frie vareflyten innen EØS forutsetter samarbeid og koordinering av de ulike tilsynsorganene. Et felles marked krever en felles tilnærming til hvordan en skal sikre produktsikkerhet og overholdelse av produktkrav. Forordningens krav til bl.a. informasjonsutveksling, myndighet som skal stå til tilsynsorganets rådighet, prosedyrer som skal følges og kontroll med varer fra tredjeland, utgjør en slik felles tilnærming.

Et svakt varetilsyn, eller svak kontroll med importvarer fra et tredjeland, i en annen EØS-EFTA-stat, kan bli et problem hvis varen flyter til Norge. Etter departementets syn vil forordningen tjene seriøse aktører i form av at useriøse aktører får et snevrere spillerom i land som ellers ville hatt et svakere markedstilsyn. Departementets vurdering er at markedstilsynsforordningen samlet sett vil bidra positivt til at varer på det norske markedet overholder produktkrav.

Etter departementets syn ivaretar tilpasningene i EØS-komiteens beslutning i tilstrekkelig grad at Norge ikke er med i EUs tollunion.

Etter EØS-avtalen artikkel 93 nr. 2 skal beslutninger i EØS-komiteen treffes ved enighet mellom EU på den ene siden og EFTA-statene, som opptrer samstemt, på den andre. Det følger av artikkel 103 nr. 1 at beslutningen først blir bindende for Norge etter at man har meddelt de andre partene at de forfatningsmessige kravene er oppfylt, det vil si at Stortinget har gitt sitt samtykke.

På bakgrunn av dette tilrår Nærings- og fiskeridepartementet at Stortinget samtykker i godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering).

15 Økonomiske og administrative konsekvenser

Bestemmelsene som foreslås vil etter Nærings- og fiskeridepartementets syn ha positive samfunnsøkonomiske konsekvenser. Målet er at styrket tilsyn med varer som er omfattet av harmonisert regelverk vil bidra til at useriøse aktører ikke undergraver konkurransevilkårene for de seriøse aktørene. Dersom virksomheter som kutter kostnader ved å unnlate å oppfylle varekrav blir hindret i å omsette varer, vil de virksomhetene som tar kostnadene dette innebærer få større mulighet til inntjening. At produkter som er satt på markedet oppfyller pålagte krav, er også positivt for forbrukere.

For de offentlige organene som er berørt, vurderes forslagene i proposisjonen å ha forholdsmessig begrensede økonomiske og administrative konsekvenser. Det skyldes at norske tilsynsorganer allerede har flere av de myndighetene som forordningen fastsetter på tvers av landene i det indre marked. De forslagene i proposisjonen som innebærer nye oppgaver for norske offentlige organer vil imidlertid ha både en administrativ og kostnadsmessig side. Disse forslagene omtales i det følgende.

Forordningens har krav om etablering av et nasjonalt samordningspunkt for tilsyn med varer som skal ivareta flere nye oppgaver, bl.a. representere et koordinert syn for alle tilsynsorganene i landet og tollmyndighetene, yte bistand i forbindelse med at tilsynsorgan kontakter hverandre over landegrensene i EØS, og kommunisere den nasjonale strategien for varetilsyn som skal utarbeides hvert fjerde år. Det norske samordningspunktet ble opprettet i 2022, og er plassert i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap. Samordningspunktet har allerede fått bevilget midler og er i operasjonell drift. Det er opprettet tre årsverk i forbindelse med det nye samordningspunktet. Årsverkene ble finansiert via en rammeoverføring i 2022 til Justis- og beredskapsdepartementet fra de ti departementene som har ansvar for markedstilsyn med varer. Samlet er finansieringen av samordningspunktet 3 mill. kroner årlig.

Videre stiller forordningen krav om at det utpekes én eller flere myndigheter som har ansvaret for å føre kontroll med varer som innføres og plasseres på det indre marked, jf. artikkel 25 nr. 1. For Norges del er Tolletaten utpekt. For Tolletaten vil forordningen medføre behov for styrket samhandling og informasjonsutveksling med tilsynsorganene, økt ressursbruk til kontroll, i tillegg til at etaten får ansvaret for den årlige rapportering av statistikk til EU-kommisjonen. Forordningen innebærer også en utvidelse av antall regelverk som skal håndheves, og kontrollen med varer fra tredjeland vil bli utvidet, da den også skal omfatte kontroll av varer som selges via netthandel til privatpersoner. Denne typen kontroll medfører økt bruk av manuelle undersøkelser og verifikasjoner, da Tolletaten ikke er maskinelt integrert i EU-systemet CSW-CERTEX. Tolletaten vil også måtte etablere en ny funksjonalitet for overvåking av varestrømmene for å kommunisere tilbakehold av varer til tilsynsorganene via ICSMS. Investeringskostnaden er anslått til om lag 10 mill. kroner. Tolletaten har estimert et behov for i størrelsesorden 15-20 årsverk til samhandling, informasjonsutveksling, kontroll, og rapportering til EU-kommisjonen. I tillegg kommer saksbehandling m.m. knyttet til destruksjon av varer. Forordningen vil også kreve systemtekniske endringer i Tolletaten, knyttet til tilbakehold og frigjøring av varer. Eventuelle bevilgningsbehov vil håndteres i den ordinære budsjettprosessen.

For de fleste tilsynsorgan forventes økt bruk av ICSMS å medføre den største administrative og økonomiske konsekvensen ved gjennomføringen av forordningen. Forordningen krever at informasjons- og kommunikasjonssystemet ICSMS skal benyttes i større omfang og for flere rettsakter enn i dag, jf. artikkel 34. Å knytte tilsynsorganenes saksbehandling opp mot ICSMS, vil kunne medføre kostnader av en viss størrelse. Kommisjonen har siden høringen publisert en forbedret API som skal gjøre tilkobling til ICSMS fra myndighetens eget fagsystem enklere. Miljødirektoratet har allerede en slik løsning. I hvilken grad bestemmelsene medfører økt ressursbruk for de øvrige tilsynsorganene vil kunne variere, og avhenge av i hvilken grad de allerede benytter ICSMS. Blant annet bruker Arbeidstilsynet og Direktoratet for medisinske produkter i dag

ICSMS i liten eller ingen grad, og for disse tilsynene vil det kunne være en ikke ubetydelig kostnad knyttet til forslaget. Departementet har ikke et estimat for disse kostnadene, men det antas at nødvendig IKT-arbeid vil være en engangskostnad. Dette bidrar samtidig til at den administrative byrden blir lavere.

Videre pålegger forordningen nasjonale tilsynsorgan en ny plikt til å samarbeide med og følge opp henvendelser fra tilsynsorgan i andre EØS-stater, jf. artikkel 22 til 24. Dette har tidligere kun skjedd sporadisk og da kun uformelt. Nå vil de nasjonale tilsynsorganene få forpliktelser knyttet til dette, noe som vil kunne kreve ressurser. Det konkrete omfanget er imidlertid vanskelig å fastslå da det vil være opp til det enkelte tilsynsorgan om de tar slik kontakt. De skal dessuten ha gjort alle mulige forsøk på å innhente den aktuelle informasjon på annen måte. Det er derfor ikke grunn til å tro at det vil komme store mengder av slike henvendelser. Siden dette er et system som skal bidra til å styrke tilsynet med varer i det indre marked, er det likevel ønskelig at dette er en mulighet tilsynsorganene skal benytte seg av.

Departementet vurderer at nye myndighetshjemler ikke i seg selv pålegger nye tilsynsoppgaver. Nye hjemler er blant annet adgang til tilsyn med skjult identitet, omvendt utvikling samt adgang til fjerning av digitalt nettinnhold. Dette kan medføre en dreining av dagens tradisjonelle tilsyn, og derfor behov for eksempel juridiske avklaringer og tilpasning av prosedyrer. I tillegg forutsetter forordningen økt samarbeid mellom Tolletaten og andre tilsynsorgan og økt deltakelse i europeiske nettverk. Departementet mener dette i hovedsak er endringer som bør kunne dekkes innenfor eksisterende budsjettrammer.

Av de tilsynsorganer som har uttalt seg gir flertallet uttrykk enten at de samlede økonomiske og administrative konsekvensene av forslaget vil kunne dekkes innenfor eksisterende budsjettrammer og innenfor ordinære budsjettprosesser eller antas å ville bli relativt beskjedne. Dette gjelder blant annet Nasjonal kommunikasjonsmyndighet, Miljøverndirektoratet, Luftfartstilsynet og Mattilsynet. Andre har imidlertid anslått økt arbeidsmengde og ressursbehov, herunder Arbeidstilsynet, Direktoratet for medisinske produkter og Statens jernbanetilsyn.

Forordningen stiller krav om hjemmel for tilsynsorganene til å kunne gi pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold, se punkt 10. Spesielt i de tilfeller det forutsettes en domstolsprosess vil bruk av denne håndhevingskompetansen medføre økte utgifter for tilsynsorganet. Dette er blant annet påpekt av Direktoratet for medisinske produkter. Departementet viser til vurderingene i punkt 18.1, 18.2.1 og 18.2.2 i Prop. 8 LS (2019–2020) om gjennomførteforordning (EU) 2017/2394 om samarbeid mellom nasjonale myndigheter med ansvar for håndheving av forbrukervernlovgivning, heretter kalt CPC-forordningen (Consumer Protection Cooperation-forordningen) i markedsføringsloven, som gjelder tilsvarende problemstilling. Det bemerkes det at markedsføringsloven § 43 om begrensning av digitalt nettinnhold overfor tredjepart, eller tilsvarende bestemmelser i 6 andre lover som gjennomfører CPC-forordningen, etter departementets opplysninger ennå ikke har vært benyttet, etter å ha trådt i kraft 1. juli 2020. Departementet anslår at omfanget av saker for domstolene etter den nye hjemmelen om adgangen til pålegg om fjerning av nettinnhold vil være begrenset. Dette understøttes av erfaringene i EU, hvor det er rapportert om relativt få tilfeller for domstolene.

Basert på antakelsen om relativt lite omfang av saker om fjerning av nettinnhold for domstolene anslås konsekvensene for domstolene relativt beskjedne. Departementets vurdering er at forslaget også kan ha økonomiske konsekvenser for næringsdrivende, men det vil primært gjelde useriøse aktører som ikke frivillig retter seg etter tilsynsorganenes pålegg.

16 Merknader til de enkelte bestemmelsene

16.1 EØS-vareloven

Til § 1

Bestemmelsens tittel endres ved at det byttes ut «regler på varer» med «regler for varer». Dette er kun en redaksjonell endring.

I *første ledd første punktum* endres henvisningen til forordning om gjensidig godkjenning ved at navnet på forordningen forkortes av forenklingshensyn. *Annet punktum* er nytt, men viderefører deler av gjeldende bestemmelse uten at dette innebærer materielle endringer.

Någjeldende § 5 flyttes av redaksjonelle grunner og blir nytt *annet ledd*. Bestemmelsen hjemler Nærings– og fiskeridepartementets adgang til å gi forskrift om gjennomføring av utfyllende regelverk som vedtas med hjemmel i forordning (EU) 2019/515 artikkel 11 nr. 2 (forordning om gjensidig godkjenning av varer).

Til § 2

Bestemmelsens tittel endres i tråd med at «markedstilsyn» flyttes til § 4.

Bestemmelsen er endret for å reflektere endringene i forordning (EF) nr. 765/2008, herunder at reglene om markedstilsyn i forordning (EF) nr. 765/2008 erstattes av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar. Henvisninger til *markedstilsyn* er fjernet, og bestemmelsen omhandler nå kun akkreditering som er den gjenstående delen av forordning (EF) nr. 765/2008. Bestemmelsen er nå delt opp i to punktum uten at delingen innebærer materielle endringer. Bestemmelsens *første punktum* slår fast at forordning (EF) nr. 765/2008 gjelder som lov. Nytt *annet punktum* er tilpasset slik at det fremgår av forordning (EF) nr. 765/2008 gjelder med de endringene som følger av markedstilsynsforordning (EU) 2019/1020, jf. § 4.

Til § 3

Bestemmelsens tittel endres. Dette har kun til hensikt å unngå at § 2 og § 3 får samme tittel.

Til § 4

Bestemmelsen er ny og inkorporerer markedstilsynsforordning (EU) 2019/1020 i norsk rett ved at det tas inn en inkorporasjonsbestemmelse i *første ledd*. I *første punktum* slås det fast at markedstilsynsforordningen gjelder som lov. I *annet punktum* vises det til at forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

I *annet ledd* utpekes Tolletaten som myndighet som har ansvar for kontrollen etter markedstilsynsforordningen artikkel 25 nr. 1. Se generelle merknader i punkt 3.3.

I *tredje ledd* tas det inn en forskriftshjemmel slik at Kongen kan gi forskrift for å gjennomføre rettsakter som vedtas med hjemmel i markedstilsynsforordningen og innlemmes i EØS-avtalen.

Se generelle merknader punkt 3.1.

Nåværende § 4 blir ny § 8, se merknader til denne.

Til § 5

Forskriftshjemmelen etter *første ledd første punktum* gir Kongen kompetanse til å gi forskrift om at tilsynsmyndigheter kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 jf. § 4. Forskriftshjemmelen gjelder for alle varesektorer som faller inn under virkeområdet til markedstilsynsforordningen. I tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 nr. 1 kan det kreves tilbake kostnader ved tilsyn i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med relevant regelverk.

Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i markedstilsynsforordningen artikkel 15 nr. 2. Dette inkluderer kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med markedstilsynsforordningen artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning. Det er presisert i *annet punktum* at krav etter forskrift

gitt i medhold av første punktum utgjør tvangsgrunnlag for utlegg.

Se generelle merknader punkt 12.

Til § 6

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 41 jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav i, der det blant annet fremgår at bestemmelsene i forordningen skal kunne sanksjoneres. Etter artikkel 41 skal statene vedta regler om sanksjoner for overtredelser av bestemmelser i markedstilsynsforordningen og i 18 rettsakter som fremgår av forordningens vedlegg II og som tillegger markedsdeltakerne plikter. Sanksjonene skal være effektive, forholdsmessige og avskrekkende.

Forslaget til § 6 innfører hjemmel til å kunne ilegge tvangsmulkt i forbindelse med vedtak som følge av overtredelser av nærmere angitte artikler i markedstilsynsforordningen. Tvangsmulktens formål er å sørge for at forbuds- og påbudsvedtak etterleves. Ved ileggelsen av tvangsmulkten skal det legges vekt på at det ikke skal lønne seg å overtre vedtaket. Endelig vedtak om betaling av tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Etter bestemmelsens *første ledd* skal tilsynsmyndigheter som håndhever bestemmelser som gjennomfører rettsakter inntatt i markedstilsynsforordningen vedlegg I, ilegge tvangsmulkt for å sikre at tilsynsmyndighetenes vedtak i forbindelse med krav i forordningen artikkel 5 nr. 2 annet punktum overholdes.

Ifølge bestemmelsens *annet ledd* skal tilsynsmyndigheter som håndhever bestemmelser som gjennomfører rettsakter som nevnt i markedstilsynsforordningen artikkel 4 nr. 5, ilegge tvangsmulkt til markedsdeltakere for å sikre at tilsynsmyndighetenes vedtak i forbindelse med krav i forordningen artikkel 4 nr. 3 a og b og nr. 4 overholdes. Artikkel 4 fastsetter at en vare underlagt krav som fremgår av 18 spesifikt angitte rettsakter, kun kan bringes i omsetning på markedet dersom det finnes en markedsdeltaker etablert i EØS som er ansvarlig for visse konkrete oppgaver angitt i bestemmelsen. De forpliktelsene som pålegges etter artikkel 4, gjelder fullt ut for alle de markedsdeltakerne som nevnes.

Det vil variere, avhengig av markedsdeltaker, i hvilken grad forpliktelsene i artikkel 4 overlapper med andre forpliktelser etter gjeldende sektorregelverk. Tilsvarende bestemmelse som i artikkel 4 fremgår dessuten særskilt av flere av rettsaktene angitt i artikkel 4 nr. 5, blant annet rettsakter som regulerer kosmetikk, maritimt utstyr, personlig verneutstyr, leketøy, trykkpåkjent utstyr, gassapparater og maskiner. Artikkel 4 er særlig relevant for fjernsalg, i praksis først og fremst ved netthandel.

Se generelle merknader punkt 11.5.

Tredje ledd gir departementet hjemmel til å fastsette nærmere regler om ileggelse av tvangsmulkt, om tvangsmulktens størrelse, varighet, fastsettelse og gjennomføring, herunder bestemmelser om inndriving, betaling og klagebehandling i forskrift.

Nåværende § 6 blir ny § 9, se merknader til denne.

Til § 7

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 41 jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav i, der det blant annet fremgår at bestemmelsene i forordningen skal kunne sanksjoneres. Etter artikkel 41 skal overtredelser av bestemmelser i markedstilsynsforordningen og i 18 rettsakter som fremgår av forordningens vedlegg II og som tillegger markedsdeltakerne plikter, sanksjoneres. Bestemmelsen innfører overtredelsesgebyr for overtredelser av nærmere bestemte bestemmelser i forordningen.

Etter bestemmelsens *første ledd* kan tilsynsmyndigheter som håndhever bestemmelser som gjennomfører rettsakter som nevnt i markedstilsynsforordningen vedlegg I jf. § 4, ilegge den autoriserte representanten som forsettlig eller uaktsomt overtrer forordningen artikkel 5 nr. 2 første punktum et overtredelsesgebyr. Skyldkravet er forsett eller uaktsomhet. Overtredelsesgebyret forfaller til betaling fire uker etter at vedtaket er fattet. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg. Begrepet «autorisert representant» er definert i artikkel 3 nr. 12 i markedstilsynsforordningen.

Etter bestemmelsens *annet ledd* kan tilsynsmyndigheter som håndhever bestemmelser som gjennomfører rettsakter som nevnt i markedstilsynsforordningens artikkel 4 nr. 5 ilegge overtredelsesgebyr til den som overtrer krav i forordningen artikkel 4 nr. 3 bokstav c og artikkel 4 nr. 4. For nærmere omtale av artikkel 4, se merknaden til § 6. Også her er skyldkravet forsett eller uaktsomhet. Overtredelsesgebyret forfaller til betaling fire uker etter at vedtaket er fattet. Endelig vedtak om overtredelsesgebyr er tvangsgrunnlag for utlegg.

Tredje ledd gir departementet forskriftshjemmel til å fastsette nærmere regler om utmåling av overtredelsesgebyrer etter første og annet ledd.

Ved fastsettelse av overtredelsesgebyrets størrelse skal det legges vekt på overtredelsens grovhet, omfang og virkninger. Utmålingen skjer etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. Et overordnet prinsipp er at overtredelsesgebyr bør settes så høyt at det ikke skal lønne seg økonomisk å overtre regelverket.

Se generelle merknader punkt 11.5.

Til § 8

Bestemmelsen er ny, men viderefører ordlyden i gjeldende § 4.

Til § 9

Bestemmelsen er ny, men viderefører ordlyden i gjeldende § 6.

16.2 El-tilsynsloven

Til § 6

Bestemmelsens fjerde til syvende ledd er nye og gjennomfører samlet markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Myndigheten gjelder for alt av markedstilsyn vedrørende produktkrav i eller i medhold av loven.

Bestemmelsens *fjerde ledd* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Inngangsvilkårene for å benytte denne myndigheten er for det første at det enten må foreligge manglende samsvar med produktkrav fastsatt i eller i medhold av el-tilsynsloven eller at produktet vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare. Disse vilkårene er alternative og følger av markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b. Artikkel 14 nr. 4 bokstav k oppstiller ytterligere vilkår direkte, herunder vilkår om alvorlig risiko og vilkår om at det ikke må være andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen. Ettersom artikkel 14 nr. 4 er en minimumsbestemmelse, åpner bestemmelsen for å gi tilsynsmyndighetene videre hjemler enn det som fremgår av bestemmelsen. Alvorlig risiko er en høy terskel og innebærer at myndighetene kan måtte vente til risikoen er høy eller skadepotensialet tydelig dokumentert. Det vises til at tilsynsmyndighetene kan gi for eksempel omsetningsforbud selv om det ikke foreligger alvorlig risiko, og i lys av hvordan det digitale markedet bidrar til at produkter sprer seg fort, er det viktig at tilsynsmyndighetene kan agere for å fjerne tilgangen til produkter som utgjør en risiko, også selv om det ikke foreligger alvorlig risiko. Tilleggsvilkårene i artikkel 14 nr. 4 bokstav k gjennomføres ikke for myndighet etter punkt i. Dette innebærer at tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om fjerning av nettinnhold og advarselsmerking selv om det ikke foreligger alvorlig risiko og selv om det skulle være andre effektive måter å stanse overtredelsen på. Det understrekes imidlertid at det mest effektive tiltaket som regel vil være å gi pålegg til markedsdeltakeren, og tilsynsmyndigheten må i tråd med forholdsmessighetsprinsippet vurdere om det er behov for å gi pålegg til andre enn markedsdeltakeren for å få fjernet tilgangen til produktet. Dersom tilsynsmyndigheten vurderer at det foreligger slikt behov, kan den gi pålegg om å fjerne innhold som viser til produkter som ikke er i overenstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av denne loven fra et nettbasert grensesnitt, eller kreve at sluttbrukere skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt. Bestemmelsen oppstiller ikke et konkret pliktsubjekt, men begrenser seg til aktører som har publisert eller har tilgang til et innhold som viser til tilknyttede produktene. Med «fjerne» menes for eksempel å fjerne innholdet midlertidig eller permanent fra det nettbaserte grensesnittet. Med «innhold» menes «innhold som viser til tilknyttede produkter». Begrepet «innhold» må tolkes vidt, og er ikke begrenset til tekst. Begrepet omfatter også andre former som bilde og lyd. Også tekniske løsninger som er konstruert i form av en datakode må kunne betegnes som nettinnhold, for eksempel en automatisk omdirigering til et annet nettsted. Innhold som viser til eksempelvis bestillingsrubrikker, annonser, reklame, produktomtale og bruksanvisninger er også omfattet. Nettinnholdet må videre vise til «tilknyttede produkter». Det må altså være en kobling mellom innholdet og produktet. Med «nettbasert grensesnitt» menes «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter», jf. markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 15. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og ulike tekniske tiltak, se forarbeidene til markedsføringsloven Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13 og merknadene til § 43.

Bestemmelsens *femte ledd* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii som omhandler myndighet til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt. I tillegg til vilkårene som fremgår av artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b, oppstilles her også tilleggsvilkå-

ret om alvorlig risiko i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k. I tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er det en forutsetning for bruk av femte ledd, at pålegg etter fjerde ledd ikke har blitt etterkommet. Myndigheten etter femte ledd er mer inngripende enn myndigheten etter fjerde ledd og har også en side til ytringsfrihet, ettersom tilgangsbegrensning kan ramme mer enn bare det aktuelle innholdet. På denne bakgrunn skal denne myndigheten ligge til retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten. Leverandør av informasjonssamfunnstjenester er definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 14 som «en leverandør av en tjeneste som definert i artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i direktiv om informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonssamfunnstjenester (EU) 2015/1535». I nevnte direktiv er «tjeneste» definert som «enhver informasjonssamfunnstjeneste, det vil si enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag, over avstand, og som formidles elektronisk og på individuell anmodning fra en tjenestemottaker». Dersom leverandøren av informasjonssamfunnstjenester trenger bistand fra en relevant tredjepart for å teknisk kunne gjennomføre begrensningen av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, så kan de anmode at den relevante tredjeparten yter slik bistand, jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii siste bisetning. Tiltak etter femte ledd omfatter å «begrense tilgangen» til et nettbasert grensesnitt. Dette tar sikte på ulike måter å vanskeliggjøre tilgangen til det aktuelle innholdet, for eksempel gjennom blokkering. For en omtale av forskjellige blokkeringsmetoder, se generelle merknader i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og de ulike tekniske tiltak, se de sistnevnte forarbeidene punkt 13 og merknadene til § 43.

Ifølge *sjette ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Syvende ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter femte ledd.

Se generelle merknader punkt 10.7.

Til § 11

I *tredje ledd annet punktum* tydeliggjøres det at tilsynsorganet har adgang til å iverksette undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll med produkter, inkludert under skjult identitet. Dette er en tydeliggjøring av gjeldende rett og en lovteknisk justering som gir en eksplisitt hjemmel for tilsynsorganet til å gjøre anonyme kjøp. Hjemmelen til å iverksette undersøkelser omfatter også myndighet til å foreta omvendt utvikling jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 bokstav j. Med omvendt utvikling menes å plukke et ferdig produkt fra hverandre for å analysere det og kartlegge hvordan det fungerer. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde kun for produkter omfattet av markedstilsynsforordningen. Det vises ellers til merknadene i arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se også generelle merknader punkt 8.7.

I nytt *fjerde ledd* tydeliggjøres det at for produkter som er omfattet av markedstilsynsforordningen kan tilsynsorganet kreve tilbake kostnader i forbindelse med tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Dette innebærer at det for disse produktene kun kan kreves tilbake kostnader ved tilfeller av manglende samsvar med regelverket, se generelle merknader i punkt 12. Dette er ikke ment å innskrenke eksisterende nasjonale bestemmelser for andre produkter som faller innenfor lovens virkeområde, men utenfor markedstilsynsforordningen.

I nytt *femte ledd* slås fast at krav på refusjon av kostnader etter § 11 er tvangsgrunnlag for utlegg. Forslaget innebærer en flytting av gjeldende § 11 tredje ledd fjerde punktum som følgelig strykes.

16.3 Vegtrafikkloven

Til § 19 d

Bestemmelsen er en ny forskriftshjemmel som gir departementet adgang til å fastsette nærmere regler for å gjennomføre markedstilsynsforordningen. Vegtrafikkloven § 19 d gjelder tilsyn med produkter og tjenester som omfattes av vegtrafikk-

lovens kapittel III (om kjøretøyer m.m.) med forskrifter.

I *første ledd* slås det fast at Statens vegvesen fører tilsyn med at den som produserer, innfører, omsetter eller på annen måte behandler produkt eller tjenester som omfattes av bestemmelsene i dette kapittelet, oppfyller de krav som stilles til produktet eller tjenesten.

Gjennomgående vil det være produsent, importør, samt øvrige markedsdeltakere som er underlagt forpliktelser i forbindelse med at produkter framstilles og gjøres tilgjengelig på markedet. Det er disse det skal føres markedstilsyn med og som det vil være aktuelt å treffe tiltak ovenfor ved brudd på regelverk.

De detaljerte kravene til kjøretøy, samt kravene til produkter og tjenester til kjøretøy, fremgår av forskrifter gitt i medhold av bestemmelsene i vegtrafikkloven kapittel III. Vegtrafikkloven §§ 13, 14, 15 og 16 hjemler forskrift om godkjenning av tekniske krav og godkjenning av kjøretøy (kjøretøyforskriften), forskrift om bil og tilhenger til bil (bilforskriften), forskrift om godkjenning av moped og motorsykkel (motorsykkelforskriften) og forskrift om godkjenning av traktor og tilhenger til traktor (traktorforskriften). Rettsaktene som følger av vedlegg I i markedstilsynsforordningen som Statens vegvesen har ansvaret for, er inkorporert i disse fire forskriftene (foruten forordning (EF) nr. 1222/2009 som er tatt inn i norsk rett gjennom dekkmerkeforskriften).

Bestemmelsen dekker dermed virkeområdet til markedstilsynsforordningen, jf. forordningen art. 2, jf. vedlegg I, men er noe videre, ettersom den omfatter alle produkter og tjenester som omfattes av kapittel III i vegtrafikkloven. Forordningen dekker kjøretøykategorier som bil, traktor og motorsykkel mfl. Flere kjøretøykategorier som i dag reguleres av det kjøretøytekniske regelverket er imidlertid ikke omfattet av forordningens virkeområde. Det finnes for eksempel nasjonale bestemmelser i det kjøretøytekniske regelverket for motorredskap og liten elektrisk motorvogn som ikke omfattes av forordningen. Det kan på sikt være behov for å kunne føre markedstilsyn med andre typer kjøretøy, og bestemmelsene åpner for dette.

Ifølge bestemmelsens *annet ledd* kan Statens vegvesen ilegge tvangsmulkt til den som unnlater å oppfylle en plikt fastsatt i et enkeltvedtak innen en fastsatt frist. Det fremgår av *første punktum* at mulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller som et engangsbeløp. Tvangsmulktens størrelse skal fastsettes etter en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. *Annet punktum* åpner for at Samferdselsdepartementet i forskrift kan gi nærmere bestemmelser om fastsettelse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for.

Tredje ledd åpner for at Samferdselsdepartementet i forskrift kan gi nærmere regler om tilsyn som nevnt i første ledd.

Det følger av *bokstav a* at departementet kan gi nærmere regler om tilsynet, herunder krav til tilsynsorganet og tilsynspersonell, regler om uanmeldt tilsyn, ervervelse av vareprøver, også under skjult identitet, og om adgang til lokaler, arealer eller transportmidler. Bestemmelsen gir hjemmel til å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d, e og j. Når det gjelder ervervelse av vareprøver, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav j, vises det til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt og 6.17 og 8.18.

Etter *bokstav b* kan det gis nærmere regler om plikt til å bistå tilsynsorganet, herunder fremlegge relevant informasjon. Bestemmelsen gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c. Se generelle merknader i punkt 5.17.

Etter *bokstav c* kan det gis regler om pålegg om tiltak og retting, forbud eller begrensninger i tilgjengeliggjøringen av et produkt eller en tjeneste på markedet, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt. Bestemmelsen gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g, h og i. Se generelle merknader i punkt 9.18 og 11.4.2.

Fjerde ledd første punktum hjemler at Statens vegvesen i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i forordningen artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» *Annet punktum* slår fast at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Se generelle merknader i punkt 12.

Til § 19 e

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k.

Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader 10.8.17.

16.4 Tobaksskadeloven

Til § 35

Bestemmelsens *sjette ledd* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j og artikkel 15. I *første punktum* hjemles tilsynsorganets kompetanse til å foreta testkjøp herunder under skjult identitet. Bestemmelsen gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 8.10. *Annet punktum* hjemler at tilsynsorganet i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i sistnevnte forordning artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» Se generelle merknader i punkt 12. *Tredje punktum* fastslår at kravet etter annet punktum er tvangsgrunnlag for utlegg, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav e.

Gjeldende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

Til § 36 d

Annet ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. *Første* og *annet punktum* tilsvarer arbeidsmiljøloven § 18-6 a første ledd. *Tredje punktum* tilsvarer arbeidsmiljøloven § 18-6 a annet ledd. *Fjerde punktum* gjelder for pålegg etter første punktum og tilsvarer arbeidsmiljøloven § 18-6 a tredje ledd. Se generelle merknader punkt 10.8.8.

Gjeldende annet ledd blir nytt tredje ledd.

16.5 Produktkontrolloven

Til § 4 b

Bestemmelsen endres ved at det tas inn en henvisning til § 4 a. Dette har til hensikt å sikre at Norges vassdrags- og energidirektorat har den myndighet som markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g forutsetter.

Se generelle merknader punkt 9.15.

Til § 4 c

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Bestemmelsen er delvis en tydeliggjøring og presisering av gjeldende rett. Myndigheten gjelder for alt av markedstilsyn vedrørende produktkrav gitt i eller i medhold av loven og er ikke ment å innebære begrensninger i tilsynsmyndighetenes adgang til å treffe vedtak etter produktkontrollovens øvrige bestemmelser.

Første ledd gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, og er en videreføring og presisering av gjeldende rett. Inngangsvilkårene for å benytte denne myndigheten er at krav gitt i eller i medhold av loven er overtrådt, eller at det foreligger en risiko for at produkt medfører virkning som nevnt i § 1. Alternativene oppfyller markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b, som angir at tilsynsmyndighetene skal treffe egnede tiltak både ved brudd på konkrete plikter i regelverket, og ved risiko for helse eller sikkerhet. Henvisningen til formålet i produktkontrolloven er kun en tilpasning til lovens struktur.

Det følger av artikkel 14 nr. 4 bokstav k at tilsynsmyndighetene som et minimum skal ha myndighet etter punkt i og punkt ii der det foreligger alvorlig risiko. Det stilles ikke krav etter første ledd om at det må foreligge alvorlig risiko. Det har sin bakgrunn i at artikkel 14 nr. 4 er en minimumsbestemmelse som gir adgang til å gi tilsynsmyndighetene videre hjemler enn det som fremgår av bestemmelsen, og at den myndighet som følger av lovens gjeldende bestemmelser bør videreføres.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k oppstiller videre som vilkår at det ikke finnes andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen før myndighet kan brukes. Tilsvarende vilkår følger ikke eksplisitt av § 4 c. Myndighet etter produktkontrolloven § 4 c må imidlertid utøves i samsvar med grunnleggende forvaltningsrettslige prinsipper. I tråd med det alminnelige forholdsmessighetsprinsippet i norsk rett må det derfor vurderes om det fin-

nes andre egnede og mindre inngripende virkemidler for å redusere risiko ved produkt, før det kan fattes et pålegg om fjerning av nettinnhold eller om å sette inn advarsel om et produkt.

Bestemmelsen oppstiller ikke konkrete pliktsubjekter, men kan benyttes til å rette pålegg mot de aktører som har mulighet til å fjerne innhold eller å sette inn advarselsmerking om et produkt. Se punkt 10.4.3.3 for en nærmere omtale av pliktsubjekt. Med «fjerne» menes for eksempel å fjerne innholdet midlertidig eller permanent fra det nettbaserte grensesnittet.

Pålegg om fjerning av innhold omfatter både fjerning av innhold om et produkt, og innhold som viser til produktet. Begrepet «innhold» må tolkes vidt, og er ikke begrenset til tekst. Begrepet omfatter også andre former som bilde og lyd. Også tekniske løsninger som er konstruert i form av en datakode må kunne betegnes som nettinnhold, for eksempel en automatisk omdirigering til et annet nettsted. Innhold som viser til eksempelvis bestillingsrubrikker, annonser, reklame, produktomtale og bruksanvisninger er også omfattet. Nettinnholdet må videre vise til det aktuelle produktet. Det må altså være en kobling mellom innholdet og produktet.

Med «nettbasert grensesnitt» menes «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter», jf. markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 15. Se generelle merknader punkt 10.4.2.

Bestemmelsens *annet ledd* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii og innebærer at retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten kan fatte pålegg mot «leverandører av informasjonssamfunnstjenester». Se generelle merknader om dette begrepet og vurderingen av pliktsubjekter i punkt 10.4.4.2. Bestemmelsen oppstiller et tilleggsvilkår om alvorlig risiko i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Ordlyden knytter vilkåret om alvorlig risiko til formålsbestemmelsen i § 1, men dette innebærer i likhet med henvisningen i første ledd kun en tilpasning til loven struktur. I tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er det en forutsetning for bruk av annet ledd, at pålegg etter første ledd ikke har blitt etterkommet.

Pålegg etter annet ledd rettes mot leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Leverandørene kan anmode en relevant tredjepart å yte teknisk bistand dersom det er nødvendig for å kunne gjennomføre begrensningen av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet.

Tiltak etter annet ledd omfatter å «begrense tilgangen» til et nettbasert grensesnitt. For en nærmere omtale av forskjellige blokkeringsmetoder og tekniske tiltak, se generelle merknader punkt 10.4.4.1.

Vurderingene rundt fordeling av ansvar mellom tilsynsmyndighetene og domstolene er omtalt i punkt 10.7 og 10.8.5.

Ifølge *tredje ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller gis et pålegg, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak bør benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Hensynet til ytringsfrihet vil sjelden være et tungtveiende hensyn på produktkontrollovens området, som gjelder produkter som kan medføre helseskade eller miljøforstyrrelse. Bestemmelsen fastsetter likevel at det må foretas en interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Fjerde ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter annet ledd.

Se generelle merknader punkt 10.7.

Til § 8

Annet ledd er endret for å sikre tilstrekkelig gjennomføring av markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e, ved å tydeliggjøre at tilsynsorganet skal ha tilgang til alle lokaler, eiendommer eller transportmidler som benyttes i markedsdeltakerens virksomhet og ikke bare der hvor produktet befinner seg. Se generelle merknader i punkt 6.6.

Fjerde ledd er nytt og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Tilsynsmyndigheten kan iverksette undersøkelser av varer på eget initiativ, jf. produktkontrolloven §§ 5 og 8. Dagens myndighet omfatter også undersøkelser under skjult identitet. Nytt fjerde ledd er kun en presisering av gjeldende rett, hvor tilsynsmyndigheten kan gjennomføre undersøkelser av

produkt både for å avdekke brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, og for å undersøke produktets virkninger og egenskaper.

Eksisterende myndighet etter produktkontrolloven omfatter også myndighet til å foreta «omvendt utvikling» jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 bokstav j. Med omvendt utvikling menes å plukke et ferdig produkt fra hverandre for å analysere det og kartlegge hvordan det fungerer. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 8.7.

16.6 Forbrukermerkeloven

Til § 6

I *første ledd* er det kun gjort språklige forenklinger.

Annet ledd får nytt innhold og fastsetter Forbrukertilsynets undersøkelses- og håndhevingskompetanse ved tilsyn med bestemmelsene i eller i medhold av lov som Forbrukertilsynet håndhever. Tilsynet foreslås utøvet i samsvar med håndhevingsreglene i markedsføringsloven. Henvisningen til markedsføringsloven § 41 gir bestemmelsen om tvangsmulkt i markedsføringsloven anvendelse ved brudd på bestemmelsene i eller i medhold av forbrukermerkeloven som Forbrukertilsynet håndhever. Markedsføringsloven §§ 32 til 40, og § 42 første ledd annet punktum gir regler om kompetanse, organisering og oppgaver. Det gis blant annet hjemmel til å kreve opplysninger, gjennomføre stedlige kontroller, ta beslag, gjennomføre testkjøp og fatte forbuds- og påbudsvedtak. Henvisningen til § 42 første ledd annet punktum gir kompetanse til å ilegge overtredelsesgebyr dersom den næringsdrivende eller dens representanter og ansatte motsetter seg stedlig kontroll. I tillegg til reglene i markedsføringsloven fremgår det at forbrukermerkeloven § 7 første ledd og § 11 også gjelder ved Forbrukertilsynets håndheving. Se nærmere omtale i merknadene til disse bestemmelsene.

Se generelle merknader punkt 5.7.

Gjeldende annet ledd blir ny § 6 a første ledd.

I *tredje ledd* er det gjort språklige endringer.

Fjerde ledd viderefører gjeldende femte ledd. Gjeldende fjerde ledd blir ny § 6 a tredje ledd.

Til § 6 a

Bestemmelsen er ny og regulerer tilsynsmyndighetenes kompetanse til å kreve opplysninger og gjennomføre stedlige kontroller i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a til e.

Første ledd viderefører gjeldende § 6 annet ledd og tilsvarer markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e. Det er presisert at Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen skal ha myndigheten til å gjennomføre stedlige kontroller og kreve opplysninger der Kongen etter § 6 første ledd bestemmer at disse er tilsynsmyndighet. For Forbrukertilsynet følger tilsvarende kompetanse av markedsføringsloven, se nytt § 6 annet ledd jf. markedsføringsloven § 34. Det er tydeliggjort i *første punktum* at Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen skal ha tilgang til alle lokaler, arealer og transportmidler som benyttes i næringsvirksomheten. Tilsynsmyndighetene kan ikke undersøke eiendommer og transportmidler som kun brukes privat av den næringsdrivende, for eksempel privat bolig. Hva som brukes i «næringsvirksomheten» må vurderes konkret. *Annet punktum* viderefører gjeldende § 6 annet ledd annet punktum uten endringer.

Annet ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Tredje ledd første og *annet punktum* viderefører gjeldende § 6 fjerde ledd med enkelte språklige justeringer. *Tredje punktum* er nytt og angir at for varer som omfattes av markedstilsynsforordningen kan Kongen gi forskrift om tilsynsmyndighetenes adgang til å kreve omkostninger tilbake i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15, se generelle merknader i punkt 12. Det er presisert i nytt *fjerde punktum* at krav etter forskrift gitt i medhold av første, annet eller tredje punktum utgjør tvangsgrunnlag for utlegg.

Til § 7

Bestemmelsens overskrift endres til «pålegg, forbud og tvangsmulkt» for å også dekke myndighet til å fatte vedtak om forbud slik at den bedre gjenspeiler innholdet.

Første ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav h. I *første punktum* er Forbrukertilsynet lagt til. Det er tilføyet et nytt *annet punktum* som fastsetter at Forbrukertilsynet, Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen kan forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt, eller vedta at produktet skal trekkes tilbake fra markedet eller tilbakekalles. Bruk av myndigheten forutsetter at det tidligere er gitt et pålegg om retting

innen en gitt frist, jf. første punktum, og at forholdet ikke er rettet innen fristen. For Forbrukertilsynet supplerer bestemmelsen håndhevingskompetansen som ellers fremgår av markedsføringsloven, jf. forbrukermerkeloven § 6 annet ledd.

Forbud mot, eller begrensning av tilgjengeliggjøring, kan rette seg mot alle ledd i distribusjonskjeden. Slike vedtak kan forby enhver form for markedsføring og tilbud av et bestemt produkt.

Vedtak om tilbaketrekking fra markedet innebærer at produktet ikke lengre skal gjøres tilgjengelig i markedet, og at senere salgsledd skal informeres om at produktet er trukket tilbake og at kjøpet kan heves.

Vedtak om tilbakekall går lengre enn vedtak om tilbaketrekking, ved at også sluttbrukere skal gjøres kjent med at det aktuelle produktet kan returneres.

Forbud mot tilgjengeliggjøring og vedtak om tilbaketrekking og tilbakekall kan treffes som enkeltvedtak eller forskriftsvedtak.

Det er gjort mindre språklige justeringer i bestemmelsens *annet* og *fjerde ledd.*

Se generelle merknader punkt 9.3, 9.8, 9.15 og 9.18.

Til § 8

Bestemmelsen har fått overskrift.

Til § 9

Det er gjort språklige justeringer i *første ledd*.

Til § 11

Bestemmelsen gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, og gjelder for Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen og Forbrukertilsynet.

Første ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii. Inngangsvilkårene for å benytte denne myndigheten er for det første at det enten må foreligge manglende samsvar med produktkrav fastsatt i eller i medhold av forbrukermerkeloven eller at produktet vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare. Disse vilkårene er alternative og følger av markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b.

Videre må vilkårene som følger direkte av artikkel 14 nr. 4 bokstav k være oppfylt. Dette innebærer for det første at produktet det føres tilsyn med må utgjøre en alvorlig risiko. Et vilkår om «alvorlig risiko» gjelder kun overfor tredjeparter og ikke ved pålegg rettet mot markedsdeltakeren, se punkt 10.5.5.4.2. Begrepet alvorlig risiko er definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 20 slik: «et produkt som utgjør en risiko, og der kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad – ut fra en risikovurdering, samtidig som det tas hensyn til normal, forutsigbar bruk av produktet – anses å kreve rask inngripen fra markedstilsynsorganene, herunder tilfeller der risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser». For det andre må det ikke være andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen. Dette innebærer at tilsynsorganene må ha prøvd eller vurdert andre effektive måter å stanse overtredelsen eller fjerne risikoen på.

Når samtlige vilkår er oppfylt, kan retten fatte pålegg etter begjæring fra Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen eller Forbrukertilsynet. De strenge inngangsvilkårene viser at terskelen for å kunne bruke denne myndigheten er høy. For en nærmere omtale av vilkårene, se punkt 10.5.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, i motsetning til artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii, angir ikke hvilke aktører som er pliktsubjekter for rettens, alternativt tilsynsmyndighetens, pålegg. Ordlyden åpner for at det også kan rettes pålegg mot markedsdeltakeren, men fordi pålegg mot disse i de fleste tilfeller heller vil bli gjort med hjemmel i artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h, som har et videre virkeområde, vil hjemmelen i praksis være aktuell for tredjeparter som vertstjenesteleverandør og eiere av nettbaserte grensesnitt. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Pålegg mot markedsdeltakeren kan ilegges av tilsynsmyndighetene selv. For mer informasjon om pliktsubjekter og ulike tekniske tiltak, se punkt 10.4. At Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens vegvesen og Forbrukertilsynet gis myndighet til å begjære for retten pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning skal forstås slik at det er tilsynsorganene som er innehaver av den prosessuelle handleevnen på vegne av staten.

For pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii oppstilles det, i tillegg til de ovennevnte inngangsvilkårene, et tilleggsvilkår om at pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i ikke har blitt etterkommet. Adressat av rettens pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Det

vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Ifølge *annet ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Tredje ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter første ledd første punktum. Dette gjelder kun for pålegg som tilsynsmyndigheten begjærer for retten. Se generelle merknader punkt 10.7.

Se generelle merknader punkt 10.8.6, 10.8.13 og 10.8.17.

16.7 Luftfartsloven

Til § 13-8 a

Bestemmelsen er ny.

Første ledd hjemler at luftfartstilsynsmyndigheten i tråd med markedstilsynsmyndigheten artikkel 15 kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i sistnevnte forordning artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.»

Se generelle merknader punkt 12.

Til § 13 a-1

Bestemmelsens tittel endres ved at det legges til «mv.», slik at tittel gjenspeiler innholdet bedre.

Annet og tredje ledd i paragrafen er nye. Gjeldende annet ledd blir nytt fjerde ledd.

Første, annet og *tredje ledd* skiller nå klart mellom hvem opplysningsplikten er rettet mot (første ledd), hva det kan kreves opplysninger om (annet ledd) og på hvilken måte eller med hvilke midler opplysningene kan innhentes (tredje ledd). Det gjøres kun redaksjonelle endringer i første ledd nr. 2 bokstav e og nr. 3 for å få lagt til ny nr. 4.

Bestemmelsens *første ledd nr. 4* er ny og klargjør at departementet, luftfartsmyndigheten eller andre som utfører oppgaver på deres vegne, også kan pålegge markedsdeltakere – i tråd med regler om markedstilsyn og produktsamsvar – å gi opplysninger som er nødvendige for utføringen av deres oppgaver etter denne loven, eller etter forskrifter og enkeltvedtak gitt i medhold av loven. Det er med andre ord tydeliggjort at opplysningsplikten og forpliktelsene etter annet og tredje ledd kan rettes mot markedsdeltakere som pliktsubjekt. Definisjonen av begrepet «markedsdeltaker» fremgår av markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 13.

Innledningen til både *annet* og *tredje ledd* inneholder uttrykket «blant annet» for å markere at de typene opplysninger, og de måtene å innhente opplysninger på, som er listet opp ikke er uttømmende. Hovedregelen i paragrafen er fremdeles den som fremgår av innledningen til første ledd, nemlig at den hjemler rett til å kreve alle opplysninger som er nødvendige for å utføre oppgaver etter luftfartsloven, eller etter forskrifter og enkeltvedtak gitt i medhold av loven.

Annet og *tredje ledd* gjennomfører bestemmelser i markedstilsynsforordningen:

Annet ledd nr. 1 gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav b.

Annet ledd nr. 2 gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav c.

Tredje ledd nr. 1 gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a.

Tredje ledd nr. 2 gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d.

Tredje ledd nr. 3 gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e.

Fjerde ledd tilsvarer dagens annet ledd med kun mindre språklige endringer som ikke er av materiell betydning.

Se generelle merknader punkt 5 og 6, og særlig 5.11 og 6.11.

Til § 13 a-1a

Bestemmelsen gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 8.12.

Til §13 a-3

Bestemmelsens *annet ledd* er nytt og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. Gjeldende § 13 a-3 inneholder generelt formulerte bestemmelser om pålegg om retting og endring. Etter norsk lovtradisjon er tilføyelsen av nytt annet ledd neppe nødvendig. Bestemmelsen er i stedet foreslått for å tilfredsstille det EØS-rettslige kravet til klar gjennomføring. Bestemmelsen har en ordlyd som ligger nokså tett opp mot ordlyden i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h for å sikre en forordningsnær gjennomføring

Gjeldende annet ledd i § 13 a-3 blir nytt *tredje ledd*.

Se generelle merknader punkt 9 og særlig 9.12.

Til § 13 a-3a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. Det vises også til generelle merknader i punkt 10 og særlig punkt 10.8.10.

Til § 13 a-8

Den tilføyde referansen i bestemmelsens *første ledd første punktum* til tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav e er ikke ment som en realitetsendring, bare som en pedagogisk presisering. Siden luftfartsloven § 13 a-8 allerede har en generell bestemmelse om at statlige refusjonskrav etter loven er tvangsgrunnlag for utlegg, vil eventuelle krav luftfartsmyndigheten får etter ny § 13-8 a også fanges opp av den bestemmelsen. Det er kun gjort en mindre språklig justering i *annet punktum*.

16.8 Brann- og eksplosjonsvernloven

Til § 35

I *første ledd tredje punktum* tydeliggjøres det at tilsynsmyndigheten har adgang til å iverksette undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll med produkter, inkludert under skjult identitet. Dette er en tydeliggjøring av gjeldende rett og en lovteknisk justering som gir en eksplisitt hjemmel for tilsynsorganet til å gjøre anonyme kjøp. Hjemmelen til å iverksette undersøkelser omfatter også myndighet til å foreta omvendt utvikling jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 bokstav j. Med omvendt utvikling menes å plukke et ferdig produkt fra hverandre for å analysere det og kartlegge hvordan det fungerer. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde kun for produkter omfattet av markedstilsynsforordningen. Det vises ellers til merknadene i arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 8.7.

I nytt *fjerde ledd* tydeliggjøres det at for produkter som er omfattet av markedstilsynsforordningen kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader i forbindelse med tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Dette innebærer at det for disse produktene kun kan kreves tilbake kostnader ved tilfeller av manglende samsvar med regelverket, se generelle merknader punkt 12. Dette er ikke ment å innskrenke eksisterende nasjonale bestemmelser for andre produkter som faller innenfor lovens virkeområde, men som er utenfor markedstilsynsforordningen.

I nytt *femte ledd* slås fast at krav på refusjon av kostnader etter § 35 er tvangsgrunnlag for utlegg. Forslaget innebærer en flytting av gjeldende § 35 tredje ledd tredje punktum som følgelig strykes.

Til § 38

Bestemmelsens *første ledd første punktum* foreslås endret for å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h jf. artikkel 16 nr. 1 bokstav b om at tilsynsmyndigheten skal gjennomføre tiltak dersom et produkt ikke er i overenstemmelse med harmonisert vareregelverk. Bestemmelsen anses å utgjøre en passiv transformasjon av elementer av både markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 og artikkel 16 nr. 3. Bestemmelsen må tolkes i lys av forordningen når det gjelder varer som faller inn under forordningens virkeområde, men skal ikke anses å begrense dagens hjemmel verken for slike produkter eller for andre produkter. Det presiseres at tilsynsmyndigheten har adgang til å fatte vedtak også i tilfeller der et produkt ikke tilfredsstiller krav gitt i medhold av lovens § 26, jf. punkt 9.7. For å presisere at § 38 oppstiller alternative vilkår strykes formuleringen «for øvrig» fra gjeldende bestemmelse.

Se generelle merknader punkt 9.3 og 9.7.

Til § 38 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Myndigheten gjelder for alt av markedstilsyn vedrørende produktkrav i eller i medhold av loven.

Første ledd gjennomfører artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Inngangsvilkårene for å benytte denne myndigheten er for det første at det enten må foreligge manglende samsvar med produktkrav fastsatt i eller i medhold av brann- og eksplosjonsvernloven eller at produktet vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare. Disse vilkårene er alternative og følger av markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b. Artikkel 14 nr. 4 bokstav k oppstiller ytterligere vilkår direkte, herunder vilkår om alvorlig risiko og vilkår om at det ikke må være andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen. Ettersom artikkel 14 nr. 4 er en minimumsbestemmelse, åpner bestemmelsen for å gi tilsynsmyndighetene videre hjemler enn det som fremgår av bestemmelsen. Alvorlig risiko er en høy terskel og innebærer at myndighetene kan måtte vente til risikoen er høy eller skadepotensialet tydelig dokumentert. Det vises til at tilsynsmyndighetene kan gi for eksempel omsetningsforbud selv om det ikke foreligger alvorlig risiko, og i lys av hvordan det digitale markedet bidrar til at produkter sprer seg fort, er det viktig at tilsynsmyndighetene kan agere for å fjerne tilgangen til produkter som utgjør en risiko, også selv om det ikke foreligger alvorlig risiko. Tilleggsvilkårene i artikkel 14 nr. 4 bokstav k gjennomføres ikke for myndighet etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Dette innebærer at tilsynsmyndigheten kan gi pålegg om fjerning av nettinnhold og advarselsmerking selv om det ikke foreligger alvorlig risiko og selv om det skulle være andre effektive måter å stanse overtredelsen på. Det understrekes imidlertid at det mest effektive tiltaket som regel vil være å gi pålegg til markedsdeltakeren, og tilsynsmyndigheten må i tråd med forholdsmessighetsprinsippet vurdere om det er behov for å gi pålegg til andre enn markedsdeltakeren for å få fjernet tilgangen til produktet. Dersom tilsynsmyndigheten vurderer at det foreligger slikt behov, kan den gi pålegg om å fjerne innhold som viser til produkter som ikke er i overenstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av denne loven fra et nettbasert grensesnitt, eller kreve at sluttbrukere skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt.

Bestemmelsen oppstiller ikke et konkret pliktsubjekt, men begrenser seg til aktører som har publisert eller har tilgang til et innhold som viser til tilknyttede produktene. Med «fjerne» menes for eksempel å fjerne innholdet midlertidig eller permanent fra det nettbaserte grensesnittet. Med «innhold» menes «innhold som viser til tilknyttede produkter». Begrepet «innhold» må tolkes vidt, og er ikke begrenset til tekst. Begrepet omfatter også andre former som bilde og lyd. Også tekniske løsninger som er konstruert i form av en datakode må kunne betegnes som nettinnhold, for eksempel en automatisk omdirigering til et annet nettsted. Innhold som viser til eksempelvis bestillingsrubrikker, annonser, reklame, produktomtale og bruksanvisninger er også omfattet. Nettinnholdet må videre vise til «tilknyttede produkter». Det må altså være en kobling mellom innholdet og produktet. Med «nettbasert grensesnitt» menes «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter», jf. markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 15. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og ulike tekniske tiltak, se forarbeidene til markedsføringsloven Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13 og merknadene til § 43.

Bestemmelsens *annet ledd* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii som omhandler myndighet til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt. I tillegg til vilkårene som fremgår av artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b, oppstilles her også tilleggsvilkåret om alvorlig risiko i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k. I tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er det en forutsetning for bruk av annet ledd, at pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i ikke har blitt etterkommet. Myndigheten etter annet ledd er mer inngripende enn myndigheten etter første ledd og har også en side til ytringsfrihet, ettersom tilgangsbegrensning kan ramme mer enn bare det aktuelle innholdet. På denne bakgrunn skal denne myndigheten legges til retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten.

Leverandør av informasjonssamfunnstjenester er definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 14 som «en leverandør av en tjeneste som definert i artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i direktiv om informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonssamfunnstjenester (EU) 2015/1535». I nevnte direktiv er «tjeneste» definert som «enhver informasjonssamfunnstje-

neste, det vil si enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag, over avstand, og som formidles elektronisk og på individuell anmodning fra en tjenestemottaker». Dersom leverandøren av informasjonssamfunnstjenester trenger bistand fra en relevant tredjepart for å teknisk kunne gjennomføre begrensningen av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, så kan de anmode at den relevante tredjeparten yter slik bistand, jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii siste bisetning. Tiltak etter annet ledd omfatter å «begrense tilgangen» til et nettbasert grensesnitt. Dette tar sikte på ulike måter å vanskeliggjøre tilgangen til det aktuelle innholdet, for eksempel gjennom blokkering. For en omtale av forskjellige blokkeringsmetoder, se generelle merknader i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og de ulike tekniske tiltak, se de sistnevnte forarbeidene punkt 13 og merknadene til § 43.

Ifølge *tredje ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Fjerde ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter annet ledd.

Se generelle merknader punkt 10.7.

16.9 Matloven

Til § 23

Bestemmelsens *første ledd første punktum* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Bestemmelsen er en tydeliggjøring av gjeldende rett om at Mattilsynet har adgang til å tilegne seg vareprøver, herunder under skjult identitet, for å undersøke varer. Endringen er dermed bare en lovteknisk justering, men gir nå en eksplisitt hjemmel for Mattilsynet til å gjøre anonyme kjøp. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde kun for produktkategoriene som er omfattet av markedstilsynsforordningen, men er ment å gjelde for alle produktkategoriene i matloven.

Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader i punkt 8.13.

Bestemmelsens nye *fjerde ledd første punktum* gir hjemmel til at Kongen kan gi regler i forskrift om at tilsynsorganet kan kreve tilbake kostnader for tilsyn etter markedstilsynsforordningen etter vilkårene i artikkel 15. Bestemmelsen hjemler at det kun kan kreves tilbake kostnader ved tilsyn i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i markedstilsynsforordningen artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» Når det gjelder spørsmålet om hva slags kostnader som kan kreves tilbake etter artikkel 15 vises det til punkt 12. Bestemmelsens nye fjerde ledd *annet punktum* slås fast at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Se generelle merknader punkt 12.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

Til § 23 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. Bestemmelsen gjelder imidlertid ikke for alle produktkategoriene i matloven, men er begrenset til å gjelde for produktkategorier som faller inn under virkeområdet i markedstilsynsforordningen, det vil si EØS-regelverk om gjødselvarer og om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger som gjelder for plantevernmidler.

Forslaget til ny § 23 a *første ledd første punktum* gir retten, etter begjæring fra tilsynsmyndigheten, myndighet til å gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning innenfor rammen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og ii. Bestemmelsen er basert på at bok-

stav k punkt i og punkt ii i hovedsak retter seg mot pliktsubjekter som er å regne som tredjeparter. Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan dette for eksempel være vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt. Pliktsubjekt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Matloven har generelt ikke hjemmel til å rette tiltak mot tredjeparter. Det er vurdert at det er domstolen som bør ha denne myndigheten overfor tredjeparter.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan også rette seg mot markedsdeltaker og det er presisert i første ledd *annet punktum* at pålegg mot markedsdeltaker etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv. Tilsynsmyndigheten har allerede hjemmel til å gi pålegg, ved forbuds- og påbudsvedtak mot markedsdeltakeren om å fjerne digitalt nettinnhold eller å sette inn en advarsel på et nettbasert grensesnitt etter § 23. Matloven bruker ikke begrepet markedsdeltaker, men har hjemmel i § 23 for å rette tiltak mot virksomheter. Hva som er å regne som en virksomhet følger av definisjonen i matloven § 4 jf. § 2.

Ifølge *annet ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Tredje ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter første ledd første punktum. Dette gjelder kun for pålegg som tilsynsmyndigheten begjærer for retten. Se generelle merknader punkt 10.7.

Se generelle merknader i punkt 10.8.11.

16.10 Arbeidsmiljøloven

Til § 18-3

I *første ledd* nytt *annet punktum* tydeliggjøres det at for produkter som er omfattet av markedstilsynsforordningen kan Arbeidstilsynet kreve tilbake kostnader i forbindelse med tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Dette innebærer at det for disse produktene kun kan kreves tilbake kostnader ved tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Dette er ikke ment å innskrenke eksisterende nasjonale bestemmelser for andre produkter som faller innenfor lovens virkeområde, men utenfor markedstilsynsforordningen. Det påpekes at § 18-3 første ledd første punktum åpner for dekning av kostnader også der det ikke foreligger brudd, og vil følgelig gjelde utenfor markedstilsynsforordningens virkeområde.

Annet ledd første punktum forblir uendret, og vil fremdeles gi hjemmel for departementet til å gi nærmere regler om slike gebyrer og sektoravgifter som omtales i første ledd første punktum. For forskriftshjemmel knyttet til tilbakekreving av kostnader i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 vises det til forslag til ny § 5 i EØS-vareloven.

I nytt *tredje ledd* fastslås det at krav etter første ledd og forskrift gitt i medhold av annet ledd er tvangsgrunnlag for utlegg. Regelen i gjeldende annet ledd annet punktum blir dermed overflødig, og slettes.

Gjeldende tredje ledd blir nytt *fjerde ledd*.

Se generelle merknader punkt 12.

Til § 18-5 a

Bestemmelsen er ny, og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Bestemmelsen gir Arbeidstilsynet myndighet til å tilegne seg varer fra det åpne markedet, også under skjult identitet, med sikte på å avdekke manglende samsvar med regelverket og innhente dokumentasjon. Hjemmelen til å «undersøke vareprøver» omfatter også myndighet til å foreta omvendt utvikling, jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Med omvendt utvikling menes å plukke et ferdig produkt fra hverandre for å analysere det og kartlegge hvordan det fungerer. Med skjult identitet menes en annen identitet enn tilsynsorganets. Det trenger ikke å være en falsk identitet. Testkjøp kan benyttes til å avdekke brudd på produktregelverket.

Se generelle merknader under punkt 8.4.

Til § 18-6

I paragrafoppregningen i *første ledd* legges til nye § 18-5 a, se over.

I nye *femte* og *sjette ledd* gjennomføres markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h, som må sees i sammenheng, jf. drøftelsen over i punkt 9.3. Ordlyden legges tett opp til forordningen. Begrepet «markedsdeltaker» tilsvarer forordningens definisjon, se artikkel 3 nr. 13.

Av nåværende femte ledd fremgår allerede at Arbeidstilsynet har kompetanse til å blant annet kreve stans i levering eller markedsføring og tilbakekalling av produkter der produktet kan medføre fare for liv eller helse. Denne kompetansen videreføres i nytt sjette ledd, og vil også fremgå av nytt femte ledd. Endringene i bestemmelsen innebærer at det fremgår tydeligere at tilsynskompetansen også gjelder ved regelbrudd som i seg selv ikke innebærer fare for liv eller helse, jf. ovenfor under punkt 9.3.

Nåværende sjette til åttende ledd blir nye *syvende* til *niende* ledd.

Se generelle merknader under punkt 9.3 og 9.4.

Til § 18-6 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Myndigheten gjelder for alt av markedstilsyn som Arbeidstilsynet utfører vedørende produktkrav i eller i medhold av loven. Havindustritilsynet fører også tilsyn med arbeidsmiljøloven for petroleumsvirksomheten og annen virksomhet til havs, jf. omtale i punkt 5.8 ovenfor. Det som gjelder for Arbeidstilsynet, gjelder derfor også for Havindustritilsynet på deres myndighetsområde. Bakgrunnen for oppbygningen av bestemmelsen er at det stilles strengere krav avhengig av hvilket innhold som begrenses, samt hvem pålegget rettes mot.

Se generelle merknader punkt 10 og særlig punkt 10.8.3.

Første ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii.

Inngangsvilkårene for å benytte myndigheten etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k er for det første at det enten må foreligge manglende samsvar med produktkrav fastsatt i eller i medhold av arbeidsmiljøloven eller at produktet vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare. Disse vilkårene er alternative og følger av markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b. Videre må vilkårene som følger direkte av artikkel 14 nr. 4 bokstav k være oppfylt. Dette innebærer for det første at produktet det føres tilsyn med må utgjøre en alvorlig risiko. Dette er legaldefinert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 20 slik: «et produkt som utgjør en risiko, og der kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad – ut fra en risikovurdering, samtidig som det tas hensyn til normal, forutsigbar bruk av produktet – anses å kreve rask inngripen fra markedstilsynsmyndighetene, herunder tilfeller der risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser». Et vilkår om «alvorlig risiko» gjelder kun overfor tredjeparter og ikke ved pålegg rettet mot markedsdeltakeren, se punkt 10.5.5.4.2. For det andre må det ikke være andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen. Dette innebærer at Arbeidstilsynet må ha prøvd eller vurdert andre effektive måter å stanse overtredelsen eller fjerne risikoen på. Når samtlige vilkår er oppfylt, kan retten fatte pålegg etter begjæring fra Arbeidstilsynet og Havindustritilsynet. De strenge inngangsvilkårene viser at terskelen for å kunne bruke denne myndigheten er høy. For en nærmere omtale av vilkårene, se punkt 10.5.

Retten kan så, etter begjæring fra Arbeidstilsynet, gi pålegg om å fjerne digitalt innhold som viser til tilknyttede produkter på grensesnittet eller innta en tydelig advarsel på det nettbaserte grensesnittet i henhold til artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Det er likevel foreslått en presisering i ordlyden slik at det fremgår at markedstilsynsmyndigheten ikke skal måtte be retten om å gi pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold overfor markedsdeltakeren.

Artikkel 14 nr. bokstav k punkt i, i motsetning til artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii, angir ikke hvilke aktører som er pliktsubjekter for rettens, alternativt markedstilsynsmyndighetens, pålegg. Ordlyden åpner for at det også kan rettes pålegg mot markedsdeltakeren, men fordi pålegg mot disse i de fleste tilfeller heller vil bli gjort med hjemmel i artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h, som har et videre virkeområde, vil hjemmelen i praksis være aktuell for tredjeparter som vertstjenesteleverandør og eiere av nettbaserte grensesnitt.

Vertstjenesteleverandører og enhver som eier et nettbasert grensesnitt har tilgang til det lovstridige innholdet og vil derfor kunne fjerne det eller sette inn en advarsel til brukerne om at det nettbaserte grensesnittet gir tilgang til lovstridig innhold. Med «vertstjenesteleverandør» menes en som tilbyr lagring av innhold på sine servere. Med «fjerne, deaktivere eller begrense tilgangen» menes for eksempel å fjerne et nettbasert grense-

snitt midlertidig eller permanent fra internett. Med «fjerne» menes for eksempel å fjerne innholdet midlertidig eller permanent fra det nettbaserte grensesnittet. Med «innhold» menes «innhold som viser til tilknyttede produkter». Begrepet «innhold» må tolkes vidt, og er ikke begrenset til tekst. Begrepet omfatter også andre former som bilde og lyd. Også tekniske løsninger som er konstruert i form av en datakode må kunne betegnes som nettinnhold, for eksempel en automatisk omdirigering til et annet nettsted. Innhold som viser til eksempelvis bestillingsrubrikker, annonser, reklame, produktomtale og bruksanvisninger er også omfattet. Nettinnholdet må videre vise til «tilknyttede produkter». Det må altså være en kobling mellom innholdet og produktet. Med «nettbasert grensesnitt» menes «enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter», jf. markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 15. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og ulike tekniske tiltak, se forarbeidene til markedsføringsloven Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13 og merknadene til § 43.

Vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt vil normalt være dekkende for hvilke tredjeparter som er aktuelle pliktsubjekt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i. Det kan imidlertid ikke utelukkes at det er andre tredjeparter som kan være mer nærliggende å pålegge fjerning av innhold eller innsetting av advarsler. Se punkt 10.4.3.3 for en nærmere omtale av pliktsubjekt.

Bestemmelsens første ledd gjennomfører også markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii. For pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii oppstilles det, i tillegg til de ovennevnte inngangsvilkårene, et tilleggsvilkår om at pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i ikke har blitt etterkommet.

Adressat av rettens pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Disse er definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 14 som «en leverandør av en tjeneste som definert i artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i direktiv om informasjonsprosedyre for tekniske regler og standarder og informasjonssamfunnstjenester (EU) 2015/1535». I nevnte direktiv er «tjeneste» definert som «enhver informasjonssamfunnstjeneste, det vil si enhver tjeneste som vanligvis ytes mot vederlag, over avstand, og som formidles elektronisk og på individuell anmodning fra en tjenestemottaker». Dersom leverandøren av informasjonssamfunnstjenester trenger bistand fra en relevant tredjepart for å teknisk kunne gjennomføre begrensningen av tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, så kan de anmode at den relevante tredjeparten yter slik bistand, jf. markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii siste bisetning.

Et tiltak etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii omfatter å «begrense tilgangen» til et nettbasert grensesnitt. Dette tar sikte på ulike måter å vanskeliggjøre tilgangen til lovstridig innhold, for eksempel gjennom blokkering. For en omtale av forskjellige blokkeringsmetoder, se generelle merknader i Prop. 8 LS (2019–2020) punkt 13.4.2. For mer informasjon og nærmere vurderinger knyttet til aktørene og de ulike tekniske tiltak, se de sistnevnte forarbeidene punkt 13 og merknadene til § 43.

At Arbeidstilsynet gis myndighet til å begjære for retten pålegg om ovennevnte tekniske tiltak, skal forstås slik at det er Arbeidstilsynet som er innehaver av den prosessuelle handleevnen på vegne av staten.

Ifølge *annet ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Tredje ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter første ledd første punktum. Dette gjelder kun for pålegg som tilsynsmyndigheten begjærer for retten.

Se generelle merknader punkt 10.7.

16.11 Kosmetikklova

Til § 16

Første ledd nytt *annet punktum* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. I bestemmelsen tydeliggjøres det at tilsynsorganet har adgang til å tilegne seg vareprøver, inkludert under skjult identitet, for å undersøke produkter. Dette er en tydeliggjøring av gjeldende rett og en lovteknisk justering, som gir en eksplisitt hjemmel for tilsynsorganet til å gjøre anonyme kjøp. Bestemmelsen er ikke begrenset til å gjelde kun for produkter omfattet av markedstilsynsforordningen, men er ment å gjelde for alle produkter omfattet av kosmetikklova.

Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 8.13.

Nytt *femte ledd* gir hjemmel til at departementet kan gi bestemmelser i forskrift om at tilsynsorganet kan kreve tilbake kostnader for tilsyn i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15. Etter artikkel 15 kan det kun kreves tilbake kostnader ved tilsyn i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i markedstilsynsforordningen artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» Det vises til punkt 12 om nærmere vurderinger av kostnader som kan kreves tilbake. *Femte ledd annet punktum* slår fast at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Se generelle merknader punkt 12.

Nåværende femte og sjette ledd blir sjette og nytt syvende ledd.

Til § 16 b

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. Bestemmelsen gjelder for produkter omfattet av EØS-regelverk om kosmetiske produkt omfattet av markedstilsynsforordningen. Dette innebærer i praksis at de omfattes av kosmetikkforordningen.

Første ledd første punktum gir retten, etter begjæring fra tilsynsorganet, myndighet til å gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking, eller tilgangsbegrensning innenfor rammen av artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii. Bestemmelsen er basert på at bokstav k punkt i og punkt ii i hovedsak retter seg mot pliktsubjekter som er å regne som tredjeparter. Etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan dette for eksempel være vertstjenesteleverandører og eiere av nettbaserte grensesnitt. Pliktsubjekt etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Det er vurdert at det er domstolen som bør ha myndighet til å gi pålegg overfor tredjeparter. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. Se også generelle merknader i punkt 10.7.5.

I første ledd *annet punktum* presiseres det at pålegg mot markedsdeltaker kan gis av tilsynsorganet selv, ettersom artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i også kan rette seg mot markedsdeltaker. Tilsynsorganet har allerede hjemmel til å gi pålegg, ved forbuds- og påbudsvedtak mot markedsdeltakeren om å fjerne digitalt nettinnhold eller å sette inn en advarsel på et nettbasert grensesnitt etter § 16. Kosmetikklova bruker ikke begrepet markedsdeltaker, men har hjemmel i § 16 for å rette tiltak mot virksomheter. Hva som er å regne som en virksomhet følger av definisjonen i kosmetikklova § 4 b.

Ifølge *annet ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader punkt 10.6.

Tredje ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter første ledd første punktum. Dette gjelder kun for pålegg som tilsynsorganet begjærer for retten. Se generelle merknader punkt 10.7.

Se generelle merknader i punkt 10.8.11.

16.12 Lov om målenheter, måling og normaltid

Til § 25 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 8.11.

Til § 25 b

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 10.8.9.

Til § 25 c

Bestemmelsen regulerer dekning av kostnader for tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4. Etter *første punktum* kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved et slikt tilsyn i tråd med markedsforordningen artikkel 15. I *annet punktum* fremgår det at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

16.13 Skipssikkerhetsloven

Til § 2

Det foreslås endringer i *annet ledd*. *Bokstav c* endres ved at bestemmelsen sluttes med komma istedenfor punktum. Dette fordi det legges til en ny bokstav d. Gjennom ny *bokstav d* klargjøres det at skipssikkerhetsloven via forskrift også kan gjøres gjeldende for skipsutstyr før det er tatt om bord, når det gjøres tilgjengelig på markedet for plassering om bord på EØS-skip. «EØS-skip» er definert i forskrift om skipsutstyr § 1 tredje ledd, og er skip som fører EØS-flagg og som faller inn under virkeområdet til relevante konvensjoner fra Den internasjonale sjøfartsorganisasjonen (IMO). Definisjonen stammer fra skipsutstyrsdirektivet (2014/90/EU), og bruken av begrepet sikrer dermed samsvar mellom lovens virkeområde for skipsutstyr og direktivets virkeområde.

Skipsutstyr som skal plasseres eller er plassert om bord anses å allerede være omfattet av lovens saklige virkeområde. Dersom utstyret er påført rattmerket, vil det være en presumsjon for at produktet er gjort tilgjengelig i markedet for plassering om bord i EØS-skip.

Se generelle merknader punkt 5.15.

Til § 70 a

Bestemmelsen er ny og klargjør markedsdeltakernes plikter. Bestemmelsen angir at den som produserer, innfører, omsetter eller på annen måte behandler skipsutstyr, samt produsentens representant, skal sørge for eller medvirke til at produktkravene som er fastsatt i eller i medhold av skipssikkerhetsloven oppfylles. Ved å benytte ordlyden «på annen måte behandler skipsutstyr» omfattes også «leverandør av distribusjonstjenester» som definert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 11. Samlet omfatter bestemmelsen de aktørene som omfattes av definisjonen av «markedsdeltaker» i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 13 jf. artikkel 3 nr. 8 til 12.

Gjennomgående vil det være produsent og dennes representant, importør, distributør samt øvrige markedsdeltakere som er underlagt forpliktelser i forbindelse med at produkter framstilles og gjøres tilgjengelig på markedet, som det vil bli ført markedstilsyn med og som det vil være aktuelt å gjøre tiltak ovenfor ved brudd på regelverk. De detaljerte kravene til skipsutstyr og markedsdeltakernes plikter fremgår av forskrift om skipsutstyr som gjennomfører skipsutstyrsdirektivet (2014/90/EU) i norsk rett. Forskriften er hjemlet i skipssikkerhetsloven.

Til § 70 b

Bestemmelsen er ny og er utformet som en forskriftshjemmel om markedstilsyn i skipssikkerhetsloven for å gjennomføre markedstilsynsforordningen på skipsutstyrsdirektivets område. Sistnevnte direktiv omfattes av både vedlegg I og vedlegg II til markedstilsynsforordningen. De nye bestemmelsene i §§ 70 a til 70 c sikrer en klar hjemmel for tilsyn og sanksjonering også overfor markedsdeltakere på dette produktområdet.

I *første ledd* slås det fast at det skal føres tilsyn med at markedsdeltakerne oppfyller pliktene i § 70 a. Bestemmelsen gir videre departementet hjemmel til å fastsette hvem som skal være markedstilsynsmyndighet etter loven.

Annet ledd åpner for at departementet i forskrift kan gi nærmere regler om markedstilsyn som nevnt i første ledd. Det gis altså hjemmel for at de detaljerte reglene som gjennomfører kra-

vene i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 kan gis i forskrift.

Etter *bokstav a* kan departementet gi nærmere regler om tilsynet, herunder krav til markedstilsynsmyndigheten og tilsynspersonell, regler om uanmeldt tilsyn, ervervelse av vareprøver, også under skjult identitet, og om adgang til lokaler, arealer eller transportmidler. Bestemmelsen gir hjemmel for å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d, e og j. Når det gjelder ervervelse av vareprøver, jf. artikkel 14 nr. 4 bokstav j, vises det til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 6.15 og 8.16.

Etter *bokstav b* kan det gis nærmere regler om plikt til å bistå markedstilsynsmyndigheten, herunder fremlegge relevant informasjon. Bestemmelsen gir hjemmel for å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c. Se generelle merknader punkt 5.15.

Etter *bokstav c* kan det gis regler om pålegg om tiltak og retting, advarsel, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt og tvangsmulkt. Bestemmelsen gir hjemmel for å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g, h og i. Se generelle merknader punkt 9.16 og 11.4.3.

Til § 70 c

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Dette fastsettes i motsetning til de andre tiltakene mot markedsdeltakerne på lovs nivå på grunn av forholdet til Grunnloven § 100, se nærmere omtale i punkt 10.6.

Bestemmelsen åpner for at Sjøfartsdirektoratet, der kriteriene er oppfylt, kan pålegge en markedsdeltaker å fjerne innhold fra et nettbasert grensesnitt, eller å innsette en advarsel til brukerne om at det nettbaserte grensesnittet gir tilgang til lovstridig innhold. Direktoratet kan også begjære retten å pålegge andre aktører å fjerne innhold, sette inn en advarsel, eller å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet.

Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 10.8.14.

16.14 Plan- og bygningsloven

Til § 29-7a

Det presiseres i *fjerde ledd* at tilsyn kan skje både forhåndsvarslet og uanmeldt. Dette er kun kodifisering av allerede gjeldende rett.

Se generelle merknader punkt 6.4.

I *femte ledd* gjennomføres markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 8.5. Gjeldende femte ledd blir nytt sjette ledd.

Sjette ledd er nytt og viderefører gjeldende femte ledd. Det er kun gjort noen språklige justeringer.

Nytt *syvende ledd første punktum* slår fast at tilsynsmyndigheten kan for tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. *Annet punktum* slår fast at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Se generelle merknader punkt 12.

Til § 29-7d

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 10.8.4.

16.15 Markedsføringsloven

Til § 43 a

Annet ledd første punktum er endret ved at «Oslo byfogdembete» er endret til «Oslo tingrett».

16.16 Taubaneloven

Til § 2

Det foreslås en presisering av lovens virkeområde i bestemmelsens *første ledd* slik at det fremkommer at loven også omfatter tilgjengeliggjøring av delsystemer og sikkerhetskomponenter for taubaneanlegg.

Til § 13

Bestemmelsens *første punktum* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav d og e. Bestemmelsen blir utvidet ved at det

presiseres at tilsynsmyndigheten skal ha tilgang til lokaler, eiendommer eller transportmidler som en markedsdeltaker benytter i sin virksomhet eller yrke. Se generelle merknader punkt 6.16. I *annet* og *tredje punktum* gjøres det kun språklige justeringer uten materiell betydning.

Til § 14

Bestemmelsen endres for å gjennomføre markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav a, b og c. Det presiseres i bestemmelsens *første punktum* at enhver, etter pålegg fra tilsynsmyndigheten, skal legge frem opplysninger som tilsynsmyndigheten mener er nødvendig for å kunne utføre sine oppgaver. Etter *annet punktum* kan tilsynsmyndigheten bestemme i hvilken form opplysningene skal gis. Se generelle merknader punkt 5.16.

Til § 16 a

Bestemmelsen er ny. Første ledd er tilsvarende taubaneforskriften § 1-5 første ledd.

Første ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h. Se generelle merknader punkt 9.17.

Annet ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende. Se generelle merknader punkt 8.17.

Tredje ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 15. Se generelle merknader punkt 12.

Til § 16 b

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 10.8.15.

Til § 24

Bestemmelsen endres ved at henvisningene i *annet ledd* til § 4 annet ledd bokstav d og e sløyfes for halvparentes.

16.17 Lov om medisinsk utstyr

Til § 11

Bestemmelsens *tredje ledd* endres ved at dagens hjemmel for tilsynsmyndigheten til å uføre inspeksjoner tydeliggjøres i et nytt *annet punktum*. Dette følger allerede implisitt av forordning (EU) 2017/745 om medisinsk utstyr artikkel 93 nr. 3 bokstav b og forordning (EU) 2017/746 om in vitro-diagnostisk medisinsk utstyr artikkel 88 nr. 3 bokstav b og lov om medisinsk utstyr § 11. Det foreslås likevel å utdype gjeldende virkemidler i tråd med ordlyden i markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav e. Teksten legges så nært opp til forordningsteksten som mulig, jf. forslag til nytt annet punktum i lov om medisinsk utstyr § 11 tredje ledd.

Den nye bestemmelsen vil tydeliggjøre at tilsynsmyndigheten for å kunne utføre inspeksjoner skal ha adgang til lokaler, grunn eller transportmidler som den aktuelle markedsaktøren benytter for formål knyttet til sin virksomhet.

Bestemmelsens *sjette ledd* er ny. *Første punktum* gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-5 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 8.

Nytt *syvende ledd første punktum* slår fast at tilsynsmyndigheten kan for tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

Disse aktivitetene kan medføre kostnader utover selve anskaffelsen, for eksempel kostnader i forbindelse med testing og undersøkelse av utstyret som er ervervet under skjult identitet. Se generelle merknader punkt 8.10. Bestemmelsen hjemler at tilsynsmyndigheten i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 15 kan kreve tilbake kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket. Kostnadene som kan kreves tilbake er nærmere konkretisert i sistnevnte forordning artikkel 15 nr. 2 og «kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.» Se generelle merknader punkt 12. Det er viktig for Direktoratet for medisinske pro-

dukter å kunne gjennomføre testing og undersøkelse av utstyr, spesielt i alvorlige saker.

Annet punktum slår fast at kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg. Nåværende sjette og syvende ledd blir *åttende* og *niende ledd*.

Til § 11 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k. Det vises til merknadene til arbeidsmiljøloven § 18-6 a som gjelder tilsvarende.

Se generelle merknader punkt 10.8.8.

16.18 Ekomloven

Til § 15-3

Tredje ledd er nytt, og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav j, som blant annet gir adgang til å erverve utstyrseksemplarer under skjult identitet og til å foreta omvendt utvikling. Med skjult identitet menes en annen identitet enn tilsynsorganets. Det trenger ikke å være en falsk identitet. Med «utstyr som omfattes av markedstilsynsforordningen» menes utstyr som er omfattet av følgende direktiver, slik de er gjennomført i forskrift: Radioutstyrsdirektivet 2014/53/EU og norsk forskrift om gjennomføring av EØS-krav til radioutstyr (FOR-2016-04-15-377 – forskrift om EØS-krav til radioutstyr), EMC-direktivet 2014/30/EU og norsk forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon (FOR-2016-04-15-378 – forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon), Skipsutstyrsdirektivet 2014/90/EU og norsk forskrift om EØS-krav til maritimt Radioutstyr (FOR-2016-09-29-1161 – forskrift om EØS-krav til maritimt radioutstyr), Lavspenningsdirektivet 2014/35/EU og norsk forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon (FOR-2016-04-15-379 – forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon), se også vedlegg 3 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet. Testkjøp kan benyttes til å avdekke brudd på produktregelverket. I dette ligger det ikke et krav om konkret mistanke om et lovbrudd.

Fjerde ledd inneholder en hjemmel for departementet til å gi forskrift om at tilsynsmyndigheten kan kreve tilbake kostnader for tilsyn med produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen, i tråd med forordningen artikkel 15. Dette innebærer at det for disse produktene kun kan kreves tilbake kostnader ved tilfeller av manglende samsvar med regelverket, se generelle merknader i punkt 12. Kostnadene som kan kreves tilbake er konkretisert i markedstilsynsforordningen artikkel 15 nr. 2. Dette inkluderer kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med markedstilsynsforordningen artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning. Slike bestemmelser vil supplere reglene om at utstyr som er gjenstand for tilsyn, vederlagsfritt skal overleveres til departementet, og forskrift 17. januar 2024 nr. 79 om sektoravgift og gebyr til Nasjonal kommunikasjonsmyndigheit som er fastsatt med hjemmel i ekomloven § 17-1. Nytt fjerde ledd berører med andre ord ikke departementets kompetanse etter § 17-1 til å gi sektoravgift og gebyr.

Femte ledd fastsetter at krav som fremmes etter fjerde ledd skal utgjøre tvangsgrunnlag for utlegg.

Se også generelle merknader under punkt 12.

Til § 15-8 a

Bestemmelsen er ny og gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k, jf. ekomloven § 15-5 første ledd og omtalen i punkt 10.8.12.

Første ledd gjennomfører markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i og punkt ii. Inngangsvilkårene for å benytte denne kompetansen er for det første at utstyret (produktet) enten vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare eller at det må foreligge manglende samsvar med produktkrav fastsatt i eller i medhold av ekomloven. Disse vilkårene er alternative og følger av markedstilsynsforordningen artikkel 16 nr. 1 bokstav a og b..

Videre må vilkårene som følger direkte av artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller ii være oppfylt. Dette innebærer for det første at produktet det føres tilsyn med må utgjøre en alvorlig risiko. Et vilkår om «alvorlig risiko» gjelder kun overfor tredjeparter og ikke ved pålegg rettet mot markedsdeltakeren, se punkt 10.5.5.4.2. Begrepet alvorlig risiko er legaldefinert i markedstilsynsforordningen artikkel 3 nr. 20 slik: «et produkt som utgjør en risiko, og der kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlig-

hetsgrad – ut fra en risikovurdering, samtidig som det tas hensyn til normal, forutsigbar bruk av produktet – anses å kreve rask inngripen fra markedstilsynsorganene, herunder tilfeller der risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser». For det andre må det ikke være andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne risikoen. Dette innebærer at departementet må ha prøvd eller vurdert andre effektive måter å stanse overtredelsen eller fjerne risikoen på.

Når samtlige vilkår er oppfylt, kan retten fatte pålegg etter begjæring fra departementet. De strenge inngangsvilkårene viser at terskelen for å kunne bruke denne myndigheten skal være høy. For en nærmere omtale av vilkårene, se punkt 10.5.

Artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i, i motsetning til artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii, angir ikke hvilke aktører som er pliktsubjekter for rettens pålegg. Ordlyden åpner for at det også kan rettes pålegg mot markedsdeltakeren, men fordi pålegg mot disse i de fleste tilfeller heller vil bli gjort med hjemmel i artikkel 14 nr. 4 bokstav g og h, som har et videre virkeområde, vil hjemmelen i praksis være aktuell for tredjeparter som vertstjenesteleverandør og eiere av nettbaserte grensesnitt. Det er likevel foreslått en presisering i ordlyden slik at det fremgår at departementet ikke skal måtte be retten om å gi pålegg om fjerning av digitalt nettinnhold overfor *markedsdeltakeren*. Bestemmelsens første ledd gjennomfører som nevnt også markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii. For pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii oppstilles det, i tillegg til de ovennevnte inngangsvilkårene, et tilleggsvilkår om at pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i ikke har blitt etterkommet. Adressat av rettens pålegg etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii er leverandører av informasjonssamfunnstjenester. Se nærmere omtale av artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt ii i merknadene i arbeidsmiljøloven 18-6 a.

For mer informasjon om pliktsubjekter og ulike tekniske tiltak, se punkt 10.4.

Ifølge *annet ledd* skal det, før det fremmes en begjæring om pålegg for retten, eller ilegges et pålegg selv, foretas en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Her fremkommer det blant annet at tilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Videre skal myndigheten til å fjerne digitalt nettinnhold utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold. Det skal altså vurderes om mindre inngripende tiltak kan benyttes, og behovet for pålegget må vurderes opp mot ytringsfriheten. Bestemmelsen fastsetter at det må foretas en bred interesseavveiing av om myndigheten skal benyttes. Hva som veier tyngst, må avgjøres ut fra det konkrete tilfellet. Forholdsmessighet er kun ett av mange hensyn som skal tas. Se generelle merknader i punkt 10.6 om forholdet til ytringsfriheten.

Tredje ledd fastslår at markedsføringslovens regler i §§ 43 a til c (domstolsprosessen) får tilsvarende anvendelse ved pålegg etter første ledd første punktum. Dette gjelder kun for pålegg som departementet begjærer ilagt av retten.

Se generelle merknader punkt 10.7.

Nærings- og fiskeridepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsynsforordningen) og samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar.

Vi HAAKON, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsynsforordningen) og vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar i samsvar med et vedlagt forslag.

A
Forslag
til lov om endringer i EØS-vareloven mv. (gjennomføring av markedstilsynsforordningen)

I

I lov 12. april 2013 nr. 13 om det frie varebytte i EØS gjøres følgende endringer:

§ 1 skal lyde:
§ 1 *Håndheving av tekniske regler for varer fra annen EØS-stat*

Forordning (EU) 2019/515 om gjensidig godkjenning av varer, som inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kapittel XIX nr. 3u, gjelder som lov. *Forordningen gjelder med tilpasningene* som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Departementet kan gi forskrift for å gjennomføre rettsakter om utfyllende regler som vedtas med hjemmel i artikkel 11 nr. 2 i forordning (EU) 2019/515 og innlemmes i EØS-avtalen.

§ 2 skal lyde:
§ 2 *Krav til akkreditering*

Forordning (EF) nr. 765/2008 om fastsetting av krav til akkreditering, *som inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kapittel XIX nr. 3b, gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig, og med endringene som følger av forordning (EU) 2019/1020.*

§ 3 overskriften skal lyde:
§ 3 *Nasjonalt akkrediteringsorgan*

Ny § 4 skal lyde:
§ 4 *Markedstilsynsforordningen*

Forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar (markedstilsynsforordningen), som inntatt i EØS-avtalen vedlegg II kapittel XIX nr. 3v, gjelder som lov. Forordningen gjelder med tilpasningene som følger av vedlegg II, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig.

Tolletaten er myndighet etter markedstilsynsforordningen artikkel 25 nr. 1.

Kongen kan gi forskrift for å gjennomføre rettsakter som vedtas med hjemmel i markedstilsynsforordningen og innlemmes i EØS-avtalen.

Nåværende § 4 blir ny § 8.

§ 5 skal lyde:
§ 5 *Tilbakekreving av kostnader ved tilsyn*

Kongen kan gi forskrift om at tilsynsmyndighetene som fører kontroll med produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen, jf. § 4, kan kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Krav etter forskrift gitt i medhold av første punktum utgjør tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 6 skal lyde:
§ 6 *Vedtak om tvangsmulkt*

Tilsynsmyndigheter for produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen, jf. § 4, skal ilegge tvangsmulkt i tilfeller hvor en autorisert representant ikke overholder kravene i forordningen artikkel 5 nr. 2 annet punktum.

Tilsynsmyndigheter for produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen artikkel 4 nr. 5, jf. § 4, skal ilegge tvangsmulkt i tilfeller hvor en markedsdeltaker ikke overholder kravene i forordningen artikkel 4 nr. 3 bokstav a og b eller artikkel 4 nr. 4.

Departementet kan gi forskrift om ileggelse av tvangsmulkt, om tvangsmulktens størrelse, varighet, fastsettelse og gjennomføring, herunder bestemmelser om inndriving, betaling og klagebehandling.

Nåværende § 6 blir ny § 9.

Ny § 7 skal lyde:
§ 7 *Vedtak om overtredelsesgebyr*

Tilsynsmyndigheter for produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen, jf. § 4, kan ilegge den autoriserte representanten som forsettlig eller uaktsomt overtrer forordningen artikkel 5 nr. 2 første punktum overtredelsesgebyr.

Tilsynsmyndigheter for produkter som faller inn under markedstilsynsforordningen artikkel 4 nr. 5, jf. § 4, kan ilegge markedsdeltakeren som forsettlig eller uaktsomt overtrer forordningen artikkel 4 nr. 3 bokstav c og artikkel 4 nr. 4 overtredelsesgebyr.

Departementet skal gi forskrift om utmåling av overtredelsesgebyr samt øvre rammer for overtredelsesgebyret etter første og annet ledd.

II

I lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 6 nye fjerde til syvende ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan pålegge fjerning av innhold fra et nettbasert grensesnitt som viser til produkter som utgjør en risiko, eller som ikke er i overenstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av denne loven, eller kreve at sluttbrukere skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt.

Dersom pålegg etter første ledd ikke etterkommes og det foreligger en alvorlig risiko, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten pålegge at leverandør av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, herunder ved å anmode en relevant tredjepart om å gjennomføre slike tiltak.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2, jf. EØS-vareloven § 4.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for pålegg etter femte ledd.

§ 11 tredje ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan kreve at den som tilbyr, omsetter, tilvirker, innfører eller markedsfører produkt, fremlegger representativ prøve av produktet eller iverksetter undersøkelser som finnes nødvendig for å vurdere produktets egenskaper eller virkninger. Tilsynsmyndigheten kan selv iverksette slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produkter, *herunder erverve og undersøke vareprøver under skjult identitet*. Kostnadene bæres av vedkommende tilvirker eller importør, med mindre departementet bestemmer at kostnadene helt eller delvis skal dekkes av det *offentlige*.

§ 11 nytt fjerde ledd skal lyde:

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

§ 11 nytt femte ledd skal lyde:

Krav på refusjon av kostnader etter denne paragrafen er tvangsgrunnlag for utlegg.

III

I lov 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk gjøres følgende endringer:

Ny § 19 d skal lyde:

§ 19 d *Tilsyn med produkter og tjenester (markedstilsyn)*

Statens vegvesen skal føre tilsyn med at den som produserer, innfører, omsetter eller på annen måte behandler produkt eller tjeneste som omfattes av bestemmelsene i dette kapittelet, oppfyller kravene som stilles til produktet eller tjenesten.

Statens vegvesen kan fastsette løpende eller engangs tvangsmulkt til den som unnlater å oppfylle en plikt fastsatt i et enkeltvedtak innen en fastsatt frist. Departementet kan i forskrift gi nærmere bestemmelser om fastsettelse, gjennomføring og tidsrom tvangsmulkten skal gjelde for.

Departementet kan videre gi forskrift om:

a. tilsyn som nevnt i første ledd, herunder krav til tilsynsmyndigheten og tilsynspersonell, regler om uanmeldt tilsyn, ervervelse og undersøkelse av vareprøver, også under skjult identitet, og om adgang til lokaler, arealer eller transportmidler
b. plikt til å bistå tilsynsmyndigheten, herunder fremlegge relevant informasjon
c. pålegg om tiltak og retting, forbud eller begrensninger i tilgjengeliggjøringen av et produkt eller en tjeneste på markedet, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan Statens vegvesen kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 19 e skal lyde:

§ 19 e *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan ret-

ten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

IV

I lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader gjøres følgende endringer:

§ 35 sjette ledd skal lyde:

For tobakksvarer, tobakkssurrogater og tobakksutstyr som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten åpent eller under skjult identitet erverve og undersøke vareprøver i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4. For tilsyn med slike produkter kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Kravet etter annet punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd.

§ 36 d annet ledd skal lyde:

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra Helsedirektoratet gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av Helsedirektoratet selv. Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2. Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første punktum.

Nåværende annet ledd blir nytt tredje ledd.

V

I lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester gjøres følgende endringer:

§ 4 b skal lyde:

§ 4 b *Myndighet for tilsynsmyndigheten*

Tilsynsmyndigheten kan treffe enkeltvedtak som er nødvendige for gjennomføringen av bestemmelser gitt i eller i medhold av §§ 3, 3 a, 3 b, 4, *4 a,* 5, 6 a, 6 b, 8 og 12 a.

Ny § 4 c skal lyde:

§ 4 c *Fjerning av nettinnhold mv.*

Ved overtredelse av krav fastsatt i eller i medhold av loven, eller når det foreligger en risiko for at produkt medfører virkning som nevnt i § 1, kan tilsynsmyndigheten gi pålegg om å fjerne innhold om eller som viser til produktet fra et nettbasert grensesnitt, eller å sette inn en tydelig advarsel om produktet til brukerne av det nettbaserte grensesnittet.

Dersom pålegg etter første ledd ikke etterkommes og det foreligger en alvorlig risiko for virkning som nevnt i § 1, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten pålegge en leverandør av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til et nettbasert grensesnitt.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller gir pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2, jf. EØS-vareloven § 4.

Markedsføringsloven §§ 43 a til § 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter annet.

§ 8 annet ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten skal ha fri adgang til bygning, transportmiddel, lager, innretning, område m.v. hvor produkt som kan medføre virkning som nevnt i § 1, befinner seg*, eller som benyttes i næringsvirksomheten,* eller hvor forbrukertjeneste som kan medføre helseskade, tilbys.

§ 8 nytt fjerde ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan erverve og undersøke produkter, herunder under skjult identitet, for å avdekke brudd på bestemmelser gitt i eller i medhold av loven, eller for å vurdere produktets egenskaper eller virkninger.

Nåværende fjerde og femte ledd blir femte og nytt sjette ledd.

VI

I lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. gjøres følgende endringer:

§ 6 skal lyde:
§ 6 *Tilsyn*

Kongen bestemmer hvem som skal føre tilsyn med at bestemmelsene *gitt i eller i medhold av* loven, blir overholdt.

For bestemmelser gitt i eller i medhold av loven som Kongen etter første ledd bestemmer at Forbrukertilsynet fører tilsyn med, gjelder § 7 første ledd og § 11, samt reglene i markedsføringsloven §§ 32 til 41, og § 42 første ledd annet punktum tilsvarende.

Tilsyn med frivillig miljømerking av varer og tjenester *skal skje i tråd med* forordning (EF) nr. 66/2010*, jf.* § *9.*

Vedkommende departement kan fastsette instruks for tilsynsvirksomheten og for den praktiske *gjennomføringen*.

Ny § 6 a skal lyde:
§ 6 a *Opplysningsplikt og stedlig kontroll mv.*

Der Kongen etter § 6 første ledd bestemmer at Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen er tilsynsmyndighet, skal tilsynsmyndighetene ha adgang til ethvert sted hvor det produseres, lagres, transporteres eller omsettes varer som er merkepliktig etter forskrifter gitt i medhold av §§ 3 og 3 a, samt øvrige lokaler, arealer og transportmidler som benyttes i næringsvirksomheten. Tilsynsmyndighetene har rett til å utta prøver til undersøkelse og kan kreve de opplysninger som er nødvendige for gjennomføring av tilsynet.

Der Kongen etter § 6 første ledd bestemmer at Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen er tilsynsmyndighet, kan tilsynsmyndigheten erverve og undersøke vareprøver, herunder under skjult identitet, i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4.

Kongen kan gi forskrift om at vareprøver skal stilles til rådighet for undersøkelse og avstås vederlagsfritt til tilsynsmyndigheten. Kongen kan gi forskrift om at leverandør, forhandler eller importør kan pålegges å betale utgiftene til undersøkelse dersom produkter viser seg å være feilmerket. For tilsyn med varer som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan Kongen gi forskrift om tilsynsmyndighetenes adgang til å kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Krav etter forskrift gitt i medhold av første, annet eller tredje punktum utgjør tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 7 skal lyde:
§ 7 *Pålegg, forbud og tvangsmulkt*

Der Kongen etter § 6 første ledd bestemmer at Forbrukertilsynet, Norges vassdrags- og energidirektorat eller Statens vegvesen *er tilsynsmyndighet, kan tilsynsmyndigheten i de tilfeller hvor bestemmelser gitt* i eller i medhold av denne *loven* er overtrådt, *pålegge* retting av forholdet innen en gitt frist. *Hvis forholdet ikke rettes innen fristen, kan tilsynsmyndighetene forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av produktet, eller pålegge at produktet skal trekkes tilbake fra markedet eller tilbakekalles.*

Der Kongen etter § 6 første ledd bestemmer at Norges vassdrags- og energidirektorat og Statens vegvesen *er tilsynsmyndighet, kan tilsynsmyndigheten for å sikre at påbud om retting overholdes,* fastsette en tvangsmulkt som den vedtaket retter seg mot skal betale dersom retting ikke skjer innen fristen. Tvangsmulkten kan fastsettes som en løpende mulkt eller et engangsbeløp.

Endelig vedtak om betaling av tvangsmulkt er tvangsgrunnlag for utlegg.

Kongen kan gi *forskrift* om tvangsmulktens størrelse, varighet, fastsettelse og gjennomføring, herunder bestemmelser om inndriving, betaling og klagebehandling.

§ 8 overskriften skal lyde:
Opplysninger i markedsføring

§ 9 første ledd skal lyde:

Forordning (EF) nr. 66/2010 om EU-miljømerking, som inntatt i EØS-avtalens vedlegg XX nr. *2 a, gjelder som lov. Forordningen gjelder med de tilpasningene* som følger av vedlegg XX, protokoll 1 til avtalen og avtalen for øvrig*, og med de endringene som følger av forordning (EU) nr. 782/2013 og forordning (EU) 1941/2017.*

Ny § 11 skal lyde:
§ 11 *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

Nåværende §§ 11 og 12 blir § 12 og ny § 13.

VII

I lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart gjøres følgende endringer:

Ny § 13-8 a skal lyde:

§ 13-8 a *Refusjon av kostnader*

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan luftfartsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

§ 13 a-1 skal lyde:

§ 13 a-1 *Opplysningsplikt mv.*

Departementet, luftfartsmyndigheten eller andre som utfører oppgaver på deres vegne, kan pålegge følgende personer å gi opplysninger som er nødvendige for utføringen av deres oppgaver etter denne loven, eller etter forskrifter og enkeltvedtak gitt i medhold av loven:

1. eier eller bruker av luftfartøy,
2. innehaver av, eller personer som utfører tjeneste eller arbeid for
   a. foretak som driver ervervsmessig luftfartsvirksomhet som nevnt i kapittel VIII,
   b. foretak som eier eller driver godkjent landingsplass eller annet luftfartsanlegg,
   c. foretak som leverer andre tjenester på lufthavner enn de som er nevnt i bokstav b, eller andre foretak som bruker lufthavner,
   d. foretak som er godkjent etter § 4-10,
   e. andre foretak som driver med godkjenning etter denne lov eller forskrift gitt med hjemmel i *den,*
3. personer som har relevante opplysninger om overtredelse av regler gitt i medhold av § 10-42 første ledd i et EØS-land*, og*
4. *markedsdeltakere i tråd med regler om markedstilsyn og produktsamsvar.*

Retten til å kreve opplysninger etter første ledd omfatter blant annet følgende opplysningstyper:

1. *opplysninger om omsetningskjeder, distribusjonsnett, antall produkter på markedet og om andre modeller av produkt som har de samme tekniske egenskapene som det aktuelle produktet, dersom dette er relevant for samsvar med gjeldende krav.*
2. opplysninger *som er nødvendige for å kunne bringe på det rene hvem som eier et nettsted.*

Opplysninger omfattet av første og annet ledd kan kreves blant annet på følgende måter når det er relevant:

1. *som dokumenter, tekniske spesifikasjoner, data eller opplysninger om samsvar og tekniske forhold ved produkter, integrert programvare, organisasjoner, drift, innretning, anlegg, personer og kvalifikasjoner. Forutsetningen er at opplysningene gjør det mulig å vurdere samsvar med harmoniseringsregelverk som er innlemmet i EØS-avtalen, og er uavhengig av opplysningenes form, format, lagringsmedium og lagringssted.*
2. *ved å gjennomføre uanmeldt stedlig tilsyn og fysisk kontroll av produkter, anlegg og innretninger.*
3. *ved å kreve adgang til lokaler, anlegg, grunn eller transportmidler som benyttes til virksomhet omfattet av loven. Herunder kan det kreves adgang til handels-, forretnings-, håndverks- og yrkesvirksomhet.*

Departementet kan *gi forskrift om* opplysningsplikt *etter* første ledd*, herunder* at opplysningene skal gis til utenlandsk eller internasjonal myndighet eller organisasjon dersom dette er forenlig med § 13 a-2.

Ny § 13 a-1a skal lyde:

§ 13 a-1a *Vareprøver ved markedstilsyn*

Luftfartsmyndigheten har i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, myndighet til å erverve og undersøke vareprøver, også under skjult identitet.

Nytt § 13 a-3 annet ledd skal lyde:

I vedtak etter første ledd kan luftfartsmyndigheten pålegge den som krav etter loven retter seg mot, å treffe hensiktsmessige tiltak for å bringe manglende samsvar med regelverket til opphør eller å fjerne en risiko. Dersom den pålegget er rettet mot unnlater å treffe slike tiltak, eller dersom det manglende samsvaret med regelverket fortsetter eller risikoen består, kan luftfartsmyndigheten fastsette hensiktsmessige tiltak, inkludert å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt og å kreve at det trekkes eller kalles tilbake fra et marked, eller at det ikke lenger brukes.

Nåværende § 13 a-3 annet ledd blir nytt tredje ledd.

Ny § 13 a-3 a skal lyde:

§ 13 a-3 a *Fjerning av opplysninger på internett*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra luftfartsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av luftfartsmyndigheten selv.

Før luftfartsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal den foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

§ 13 a-8 første ledd skal lyde:

Gebyrer som fastsettes etter § 3-1 annet ledd, avgifter etter § 7-26, gebyr etter § 13-8, endelig vedtak om tvangsmulkt etter § 13 a-4 eller overtredelsesgebyr etter § 13 a-5 og økonomiske reaksjoner etter § 13 a-6 er tvangsgrunnlag for utlegg *etter tvangsfullbyrdelsesloven § 7-2 første ledd bokstav e.* Det samme gjelder refusjonsbeløp som staten har krav på etter denne *loven*.

VIII

I lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver gjøres følgende endringer:

§ 35 første ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten kan kreve at den som eier, tilvirker, innfører eller markedsfører et produkt skal fremlegge en representativ prøve av produktet eller iverksette de undersøkelser som finnes nødvendige for å vurdere produktets egenskaper, virkninger eller egnethet. Tilsvarende gjelder når det er nødvendig for å avgjøre om et produkt faller inn under loven. Tilsynsmyndigheten kan selv sette i verk slike undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produktet, *herunder erverve og undersøke vareprøver under skjult identitet.*

§ 35 tredje ledd skal lyde:

Kostnadene bæres av den som kravet om undersøkelser, prøvetaking og kontroll er rettet mot. Departementet kan likevel bestemme at kostnadene skal fordeles på flere eiere, tilvirkere, importører eller markedsførere, eller at de helt eller delvis skal dekkes av det *offentlige.*

§ 35 nytt fjerde ledd skal lyde:

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

§ 35 nytt femte ledd skal lyde:

Krav på refusjon av kostnader etter denne paragrafen er tvangsgrunnlag for utlegg.

§ 38 første ledd første punktum skal lyde:

Dersom et produkt kan medføre en uakseptabel risiko for brann, eksplosjon eller annen ulykke *eller ikke* tilfredsstiller kravene *fastsatt i eller i medhold av* § 26, kan tilsynsmyndigheten fatte vedtak om å tilbakekalle produktet fra brukere eller distributører.

Ny § 38 a skal lyde:

§ 38 a *Fjerning av nettinnhold mv.*

Tilsynsmyndigheten kan pålegge fjerning av innhold som viser til produkter som utgjør en risiko eller som ikke er i overenstemmelse med regler fastsatt i eller i medhold av denne loven fra et nettbasert grensesnitt, eller kreve at sluttbrukere skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt.

Dersom pålegg etter første ledd ikke etterkommes og det foreligger en alvorlig risiko, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten pålegge at leverandør av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, herunder ved å anmode en relevant tredjepart om å gjennomføre slike tiltak.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2, jf. EØS-vareloven § 4.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter annet ledd.

IX

I lov 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet m.v. gjøres følgende endringer:

§ 23 første ledd første punktum skal lyde:
Mattilsynet fører tilsyn og kan fatte nødvendige vedtak for gjennomføring av bestemmelsene gitt i eller i medhold av denne loven, herunder *å* forby import, eksport og omsetning*, å erverve og undersøke varer åpent eller under skjult identitet,* eller å pålegge tilbaketrekning fra markedet, isolasjon, avlivning, destruksjon, kassasjon, båndlegging, merking eller særskilt behandling.

§ 23 nytt fjerde ledd skal lyde:

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan Kongen gi forskrift om tilsynsmyndighetenes adgang til å kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Krav etter forskrift gitt i medhold av første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende fjerde ledd blir nytt femte ledd.

Ny § 23 a skal lyde:
§ 23 a *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

X

I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. gjøres følgende endringer:

§ 18-3 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan Arbeidstilsynet kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

§ 18-3 annet ledd skal lyde:

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om slike gebyrer og *sektoravgift*.

§ 18-3 nytt tredje ledd skal lyde:

Krav etter første ledd og forskrift gitt i medhold av andre ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende tredje ledd blir nytt fjerde ledd.

Ny § 18-5 a skal lyde:
§ 18-5 a *Vareprøver*

Arbeidstilsynet har, i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, myndighet til å erverve og undersøke vareprøver, herunder under skjult identitet.

§ 18-6 første ledd skal lyde:

(1)Arbeidstilsynet gir de pålegg og treffer de enkeltvedtak ellers som er nødvendig for gjennomføringen av bestemmelsene i og i medhold av § 1-7, kapittel 2, § 2 A-6, kapittel 3 til kapittel 11, samt § 14-1 b andre ledd, §§ 14-5 til 14-8, § 14-12 første, andre, femte og sjette ledd, § 14-12 a første ledd, § 14-12 b første ledd, § 14-13 a, § 14-14 a, § 14-15 andre og sjette ledd og §§ 15-2, 15-15, § 18-4, 18-5*, § 18-5 a* og 18-8. Dette gjelder likevel ikke § 10-2 andre til fjerde ledd, § 10-6 tiende ledd og § 14-6 tredje og fjerde ledd.

§ 18-6 nytt femte ledd skal lyde:

(5)Arbeidstilsynet kan gi pålegg om at en markedsdeltaker skal treffe hensiktsmessige tiltak for å bringe manglende samsvar med regelverket til opphør eller fjerne en risiko, i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav g, jf. EØS-vareloven § 4.

§ 18-6 nytt sjette ledd skal lyde:

(6)Dersom markedsdeltakeren unnlater å treffe hensiktsmessige korrigerende tiltak, eller dersom manglende samsvar med regelverket fortsetter eller risikoen består, kan Arbeidstilsynet treffe egnede tiltak i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav h, jf. EØS-vareloven § 4. Det kan blant annet kreves at:
a. levering eller markedsføring stanses,
b. produkter tilbaketrekkes eller tilbakekalles.

Nåværende sjette til åttende ledd blir nye syvende til niende ledd.

Ny § 18-6 a skal lyde:
§ 18-6 a *Fjerning av nettinnhold mv.*

(1) For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra Arbeidstilsynet gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av Arbeidstilsynet selv.

(2) Før Arbeidstilsynet fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal Arbeidstilsynet foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

(3) Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

XI

I lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspleieprodukt m.m. gjøres følgende endringer:

§ 16 første ledd nytt annet punktum skal lyde:
Tilsynsorganet kan erverve og undersøkje produkt åpent eller under skjult identitet.

§ 16 nytt femte ledd skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om at tilsynsorganet kan krevje tilbake kostnader til tilsyn med produkt som fell inn under marknadstilsynsforordninga jf. EØS-vareloven § 4, i tråd med artikkel 15 i forordninga. Krav etter forskrift gitt i medhald av første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende femte og sjette ledd blir sjette og nytt syvende ledd.

Ny § 16 b skal lyde:
§ 16 b *Fjerning av nettinnhald m.m.*

For produkt omfatta av marknadstilsynsforordninga, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter krav frå tilsynsorganet gi pålegg om fjerning av nettinnhald, merking med åtvaring eller avgrensing av tilgang i tråd med forordninga artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot marknadsdeltakaren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan tilsynsmyndigheita gi sjølv.

Før tilsynsorganet legg fram krav om pålegg for retten eller legg fram krav sjølv, skal tilsynsorganet føreta ei vurdering i tråd med marknadstilsynsforordninga artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjeld tilsvarande for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

XII

I lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid gjøres følgende endringer:

Ny § 25 a skal lyde:
§ 25 a *Anskaffelse av vareprøver under skjult identitet*

Justervesenet har i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, myndighet til å erverve og undersøke produkter og måleredskaper, også under skjult identitet.

Ny § 25 b skal lyde:
§ 25 b *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra Justervesenet gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før Justervesenet fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal Justervesenet foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

Ny § 25 c skal lyde:
§ 25 c *Refusjon av kostnader*

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

XIII

I lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet gjøres følgende endringer:

§ 2 annet ledd bokstav c og ny bokstav d skal lyde:

c. skip som nevnt i første ledd andre punktum hvor noen har sitt arbeid om bord,

d. skipsutstyr som gjøres tilgjengelig på markedet for plassering om bord på EØS-skip.

Nytt kapittel 11 skal lyde:

Kapittel 11. Markedstilsyn med skipsutstyr

§ 70 a *Markedsdeltakerens plikter*

Den som produserer, innfører, omsetter eller på annen måte behandler skipsutstyr, samt produsentens representant, skal sørge for eller medvirke til å oppfylle de produktkrav som stilles i eller i medhold av denne loven.

§ 70 b *Markedstilsyn*

Departementet fastsetter hvem som skal føre tilsyn med at pliktene i § 70 a overholdes.

Departementet kan gi forskrift om:

a. markedstilsyn med skipsutstyr, inkludert krav til tilsynsmyndigheten og tilsynspersonell, regler om uanmeldt tilsyn, tilsynsmyndighetens adgang til lokaler, arealer eller transportmidler, og om tilsynsmyndighetens rett til å erverve og undersøke vareprøver åpent eller under skjult identitet.
b. markedsdeltakerens plikt til å bistå markedstilsynsmyndigheten, herunder fremlegge relevant informasjon,
c. pålegg overfor markedsdeltakeren om tiltak og retting, advarsel, tilbakekalling eller tilbaketrekking av produkt og tvangsmulkt.

§ 70 c *Fjerning av nettinnhold*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

Nåværende kapittel 11 blir nytt kapittel 12.

XIV

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 29-7a fjerde og nytt femte ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten skal gis tilgang til produkt, rom, areal eller annet område som er nødvendig for å kunne føre tilsynet. *Tilsyn kan varsles på forhånd eller skje uanmeldt.* Enhver plikter etter krav fra tilsynsmyndigheten å gi de opplysninger som er *nødvendige* for tilsynsmyndighetens gjennomføring av oppgaver etter denne *bestemmelsen.* Offentlige myndigheter plikter*, uten hinder av taushetsplikt,* å gi den bistand og de *opplysninger som* er *nødvendige* for å kontrollere at bestemmelsene gitt i eller i medhold *av loven* blir fulgt. Tilsynsmyndigheten kan selv iverksette undersøkelser eller foreta nødvendig prøvetaking og kontroll av produkter, herunder erverve vareprøver under skjult identitet, i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd.

§ 29-7a nytt syvende ledd skal lyde:

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 29-7d skal lyde:

§ 29-7d *Pålegg om fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

XV

I lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. gjøres følgende endringer:

§ 43 a annet ledd første punktum skal lyde:
Begjæring om midlertidig forføyning settes frem skriftlig for Oslo *tingrett*.

XVI

I lov 22. mai 2017 nr. 29 om taubaner gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd skal lyde:

Loven gjelder for taubaner og all aktivitet knyttet til taubanevirksomhet, *herunder tilgjengeliggjøring av delsystemer og sikkerhetskomponenter for taubaneanlegg.*

§ 13 skal lyde:
§ 13 *Tilsynsmyndighetenes adgang til virksomheten*

Tilsynsmyndigheten skal til enhver tid ha uhindret adgang til ethvert sted som omfattes av loven, *inkludert lokaler, eiendommer eller transportmidler som en markedsdeltaker benytter i sin virksomhet eller sitt yrke.* En representant for *virksomheten* har rett til, og kan pålegges, å være til stede under tilsynet. Tilsynsmyndigheten kan likevel bestemme at representanter for *virksomheten* ikke skal være til stede ved intervjuer av arbeidstakere hvis tilstedeværelsen ikke kan skje uten vesentlig ulempe, eller hvis formålet med tilsynet kan settes i fare.

§ 14 skal lyde:
§ 14 *Opplysningsplikt*

Enhver som er underlagt tilsyn, skal *etter pålegg fra tilsynsmyndigheten, og* uten hinder av taushetsplikt, legge frem opplysninger som tilsynsmyndigheten mener er nødvendige for å kunne utføre *sine oppgaver.* Tilsynsmyndigheten kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis.

Ny § 16 a skal lyde:
§ 16 a *Særlige tilsynsregler for delsystemer og sikkerhetskomponenter*

Dersom det foreligger risiko for at et delsystem eller en sikkerhetskomponent ikke oppfyller kravene gitt i eller i medhold av loven eller ikke har nødvendig merking, kan tilsynsmyndigheten pålegge den som tilgjengeliggjør eller bringer i omsetning delsystemet eller sikkerhetskomponenten, å begrense anvendelsesområdet, forby bruk, tilbaketrekking fra markedet eller tilbakekalling fra sluttbruker.

Tilsynsmyndigheten har i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, myndighet til å erverve og undersøke vareprøver, herunder under skjult identitet.

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan departementet gi forskrift om at Statens jernbanetilsyn kan kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Krav etter forskrift gitt i medhold av første punktum utgjør tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 16 b skal lyde:
§ 16 b *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

§ 24 annet ledd skal lyde:

Departementet kan kreve gebyr som skal dekke kostnader knyttet til godkjenning av virksomheter etter § 4 *annet* ledd bokstav *d* og godkjenning eller sertifisering av personell etter § 4 *annet* ledd bokstav *e.*

XVII

I lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr gjøres følgende endringer:

§ 11 tredje ledd nytt annet punktum skal lyde:
Med sikte på å avdekke manglende samsvar med lovens krav og fremskaffe dokumentasjon skal tilsynsmyndigheten ha adgang til lokaler, grunn

eller transportmidler som den aktuelle markedsaktøren benytter for formål knyttet til sin virksomhet.

§ 11 nye sjette og syvende ledd skal lyde:

Tilsynsmyndigheten har i tråd med artikkel 14 nr. 4 bokstav j i markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, myndighet til å erverve og undersøke utstyrs- og vareprøver, herunder under skjult identitet.

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan tilsynsmyndigheten kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15. Kravet etter første punktum er tvangsgrunnlag for utlegg.

Nåværende sjette og syvende ledd blir åttende og niende ledd.

Ny § 11 a skal lyde:

§ 11 a *Fjerning av nettinnhold mv.*

For produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra tilsynsmyndigheten gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av tilsynsmyndigheten selv.

Før tilsynsmyndigheten fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal tilsynsmyndigheten foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

XVIII

I lov 13. desember 2024 nr. 76 om elektronisk kommunikasjon gjøres følgende endringer:

§ 15-3 nye tredje til femte ledd skal lyde:

For utstyr som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan departementet også erverve utstyrseksemplarer under skjult identitet.

For tilsyn med produkter som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan departementet gi forskrift om at tilsynsmyndigheten kan kreve tilbake kostnader ved tilsynet i tråd med forordningen artikkel 15.

Krav etter forskrift gitt i medhold av fjerde ledd er tvangsgrunnlag for utlegg.

Ny § 15-8 a skal lyde:

§ 15-8 a *Fjerning av nettinnhold mv.*

For utstyr som omfattes av markedstilsynsforordningen, jf. EØS-vareloven § 4, kan retten etter begjæring fra departementet gi pålegg om fjerning av nettinnhold, advarselsmerking eller tilgangsbegrensning i tråd med forordningen artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i eller punkt ii og artikkel 16 nr. 1. Pålegg mot markedsdeltakeren etter artikkel 14 nr. 4 bokstav k punkt i kan gis av departementet selv.

Før departementet fremmer begjæring om pålegg for retten eller ilegger pålegg selv, skal departementet foreta en vurdering i tråd med markedstilsynsforordningen artikkel 14 nr. 2.

Markedsføringsloven §§ 43 a til 43 c gjelder tilsvarende for behandling av pålegg etter første ledd første punktum.

XIX

Loven gjelder fra den tiden Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.

B
Forslag
til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 om innlemmelse i EØS-avtalen av forordning (EU) 2019/1020 om markedstilsyn og produktsamsvar

I

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering) om innlemmelse i EØS-avtalen av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011.

Vedlegg 1

Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 33 og 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité[1],

etter den ordinære regelverksprosedyren[2] og

ut fra følgende betraktninger:

1) For å garantere fritt varebytte innenfor Unionen er det nødvendig å sikre at produktene er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk og dermed oppfyller krav som sikrer et høyt vernenivå for offentlige interesser som helse og sikkerhet generelt, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, forbrukervern, miljøvern, offentlig sikkerhet og vern av alle andre offentlige interesser som vernes av dette regelverket. Streng håndheving av disse kravene er avgjørende for at disse interessene skal kunne ivaretas på en forsvarlig måte og for å skape de nødvendige vilkårene for at konkurransen på Unionens varemarked skal være rettferdig. Det er derfor nødvendig med regler for å sikre slik håndheving, uten hensyn til om produktene bringes i omsetning på eller utenfor internett, og uten hensyn til om de er produsert i Unionen eller ikke.
2) Unionens harmoniseringsregelverk dekker en stor andel bearbeidede produkter. Produkter som er usikre eller ikke i samsvar med regelverket, utgjør en risiko for borgerne og kan medføre konkurransevridning for markedsdeltakere som selger produkter i Unionen som er i samsvar med regelverket.
3) Å styrke det indre marked for varer ved ytterligere å øke innsatsen for å unngå at produkter som ikke er i samsvar med regelverket, bringes i omsetning i Unionen, ble utpekt som en prioritet i Kommisjonens melding av 28. oktober 2015 med tittelen «Upgrading the Single Market Strategy: more opportunities for people and business». Dette bør oppnås ved å styrke markedstilsynet, gi markedsdeltakerne klare, gjennomsiktige og omfattende regler, skjerpe samsvarskontrollene og fremme et tettere samarbeid over landegrensene mellom håndhevingsmyndighetene, herunder gjennom samarbeid med tollmyndighetene.
4) Den rammen for markedstilsyn som fastsettes ved denne forordningen, bør utfylle og styrke gjeldende bestemmelser i Unionens harmoniseringsregelverk om sikring av produktsamsvar og rammen for samarbeid med organisasjoner som representerer markedsdeltakere eller sluttbrukere, markedstilsynet med produkter og kontrollen med slike produkter som innføres på unionsmarkedet. I samsvar med lex specialis-prinsippet bør imidlertid denne forordningen få anvendelse bare i den utstrekning Unionens harmoniseringsregelverk ikke inneholder andre særbestemmelser med samme formål, av samme art eller med samme virkning. De tilsvarende bestemmelsene i denne forordningen bør derfor ikke få anvendelse på områder som omfattes av slike særbestemmelser, for eksempel bestemmelsene fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009[3], (EU) 2017/745[4] og (EU)

---

1 EUT C 283 av 10.8.2018, s. 19.

2 Europaparlamentets holdning av 17. april 2019 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 14. juni 2019.

3 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009 av 30. november 2009 om kosmetiske produkter (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 59).

4 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/745 av 5. april 2017 om medisinsk utstyr, om endring av direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009 samt om oppheving av rådsdirektiv 90/385/EØF og 93/42/EØF (EUT L 117 av 5.5.2017, s. 1).

2017/746[5], herunder med hensyn til bruken av Den europeiske database for medisinsk utstyr (EUDAMED), og (EU) 2018/858[6].

5) I europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/95/EF[7] fastsettes generelle sikkerhetskrav til alle forbrukerprodukter og særlige forpliktelser og myndighet for medlemsstatene når det gjelder farlige produkter og utvekslingen av opplysninger for dette formål gjennom systemet for rask utveksling av opplysninger (RAPEX). Markedstilsynsmyndighetene bør ha mulighet til å treffe mer spesifikke tiltak i henhold til nevnte direktiv. For å oppnå et høyere sikkerhetsnivå for forbrukerprodukter bør ordningene for utveksling av opplysninger og situasjoner som krever raske inngrep fastsatt i direktiv 2001/95/EF, gjøres mer effektive.
6) Bestemmelsene om markedstilsyn i denne forordningen bør gjelde produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk oppført i vedlegg I når det gjelder andre bearbeidede produkter enn næringsmidler, fôr, legemidler for mennesker og veterinærpreparater, levende planter og dyr, produkter som skriver seg fra mennesker, og produkter av planter og dyr som er direkte knyttet til deres framtidige reproduksjon. Dette vil sikre en ensartet ramme for markedstilsynet med disse produktene på unionsplan og bidra til å øke forbrukernes og andre sluttbrukeres tillit til produkter som er brakt i omsetning i Unionen. Dersom Unionen i framtiden vedtar nytt harmoniseringsregelverk, må det i disse rettsaktene angis om denne forordningen også skal gjelde for dem.
7) Artikkel 15–29 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008[8] om fastsettelse av en fellesskapsramme for markedstilsyn og kontroll med produkter som innføres på fellesskapsmarkedet, bør utgå og de respektive bestemmelsene erstattes med denne forordningen. Den nevnte rammen omfatter i artikkel 27, 28 og 29 i forordning (EF) nr. 765/2008 bestemmelser om kontroll med produkter som innføres på fellesskapsmarkedet, som ikke bare gjelder produkter som omfattes av rammen for markedstilsyn, men gjelder alle produkter i den utstrekning annet unionsregelverk ikke inneholder særlige bestemmelser om organiseringen av kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet. Virkeområdet for denne forordningens bestemmelser om produkter som innføres på unionsmarkedet, bør derfor utvides til å gjelde alle produkter.
8) For å rasjonalisere og forenkle den samlede rettslige rammen samtidig som det arbeides for å nå målet om et bedre regelverk, bør reglene som gjelder for kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet, revideres og integreres i én enkelt rettslig ramme for kontroll med produkter på Unionens ytre grenser.
9) Ansvaret for å håndheve Unionens harmoniseringsregelverk bør ligge hos medlemsstatene, og deres markedstilsynsmyndigheter bør pålegges å sikre at regelverket overholdes til fulle. Medlemsstatene bør derfor fastsette systematiske metoder for å sikre at markedstilsynet og andre håndhevingstiltak blir effektive. I denne sammenheng bør metodene og kriteriene for å vurdere risiko harmoniseres ytterligere i alle medlemsstatene slik at alle markedsdeltakere er sikret like konkurransevilkår.
10) For å bistå markedstilsynsmyndighetene med å gjøre deres aktiviteter i tilknytning til denne forordningen mer ensartet, bør det opprettes en effektiv ordning med fagfellevurderinger for de markedstilsynsmyndighetene som ønsker å delta.
11) Visse definisjoner som nå er fastsatt i forordning (EF) nr. 765/2008, bør tilpasses definisjonene i andre unionsrettsakter og i relevante tilfeller gjenspeile arkitekturen i moderne omsetningskjeder. Definisjonen av «produsent» i denne forordningen bør ikke frita produsentene for eventuelle forpliktelser de har etter Unionens harmoniseringsregelverk som bruker spesifikke definisjoner av produsenter, som kan omfatte enhver fysisk eller juridisk person som endrer et produkt som allerede er brakt i omsetning på en slik måte at samsvaret med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk kan bli påvirket, og bringer det i omsetning, og enhver annen fysisk eller juri-

---

5 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/746 av 5. april 2017 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk og om oppheving av direktiv 98/79/EF og kommisjonsbeslutning 2010/227/EU (EUT L 117 av 5.5.2017, s. 117).

6 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/858 av 30. mai 2018 om godkjenning av og markedstilsyn med motorvogner og deres tilhengere samt systemer, komponenter og separate tekniske enheter til slike motorvogner, om endring av forordning (EF) nr. 715/2007 og (EF) nr. 595/2009 og om oppheving av direktiv 2007/46/EF (EUT L 151 av 14.6.2018, s. 1).

7 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/95/EF av 3. desember 2001 om alminnelig produktsikkerhet (EFT L 11 av 15.1.2002, s. 4).

8 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

disk person som bringer et produkt i omsetning under sitt eget navn eller varemerke.

12) Markedsdeltakere i hele omsetningskjeden bør forventes å opptre ansvarlig og oppfylle alle gjeldende lovfestede krav når de bringer produkter i omsetning eller gjør produkter tilgjengelig på markedet, for å sikre samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk for produkter. Denne forordningen bør ikke berøre forpliktelsene som påhviler den enkelte markedsdeltakers rolle i forsynings- og distribusjonsprosessen i henhold til særlige bestemmelser i Unionens harmoniseringsregelverk, og produsenten bør beholde det endelige ansvaret for at produktet er i samsvar med kravene i Unionens harmoniseringsregelverk.

13) Utfordringene med det globale markedet og stadig mer komplekse forsyningskjeder, samt økningen i produkter som sluttbrukere i Unionen tilbys på nettet, gjør at håndhevingstiltakene må skjerpes for å ivareta forbrukernes sikkerhet. Praktiske erfaringer med markedstilsyn har dessuten vist at slike forsyningskjeder noen ganger omfatter markedsdeltakere av en ny type som gjør at de ikke umiddelbart passer inn i tradisjonelle forsyningskjeder slik disse er definert i den gjeldende rettslige rammen. Dette gjelder spesielt leverandører av distribusjonstjenester, som utfører mange av de samme funksjonene som importører, men som kanskje ikke svarer til den tradisjonelle definisjonen av importør i unionsretten. For å sikre at markedstilsynsmyndighetene kan ivareta sitt ansvar på en effektiv måte og unngå hull i håndhevingssystemet, bør leverandører av distribusjonstjenester føres opp på listen over markedsdeltakere som markedstilsynsmyndighetene kan treffe håndhevingstiltak mot. Ved at leverandører av distribusjonstjenester tas inn under denne forordningens virkeområde, vil markedstilsynsmyndighetene være bedre i stand til å håndtere nye former for økonomisk virksomhet med sikte på å ivareta forbrukernes sikkerhet og et velfungerende indre marked, også i tilfeller der markedsdeltakeren opptrer både som importør av visse produkter og som leverandør av distribusjonstjenester for andre produkter.

14) Moderne forsyningskjeder omfatter et bredt spekter av markedsdeltakere som alle bør være gjenstand for håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk, samtidig som det tas behørig hensyn til deres respektive roller i forsyningskjeden og i hvilken grad de bidrar til å gjøre produkter tilgjengelig på unionsmarkedet. Derfor er det nødvendig at denne forordningen får anvendelse på markedsdeltakere som berøres direkte av Unionens harmoniseringsregelverk oppført i vedlegg I til denne forordningen, som produsent av et produkt og etterfølgende bruker som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006[9] og (EF) nr. 1272/2008[10], installatør som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/33/EU[11], leverandør som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009[12], og forhandler som definert i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/1369[13].

15) Dersom et produkt selges på nettet eller ved bruk av andre fjernsalgsmetoder, bør produktet anses å være tilgjengeliggjort på markedet dersom tilbudet er rettet mot sluttbrukere i Unionen. I samsvar med gjeldende unionsregler om internasjonal privatrett bør det utføres en analyse av hvert enkelt tilfelle for å bringe på det rene om et tilbud er rettet mot sluttbrukere i Unionen. Et tilbud bør anses som rettet mot sluttbrukere i Unionen dersom den aktuelle markedsdeltakeren på noen måte retter sine aktiviteter mot en medlemsstat. I analysene av det enkelte tilfelle må det tas hensyn til relevante faktorer som hvilke geografiske områder det kan sendes til, hvilke språk som brukes i tilbudet eller bestillingen, eller betalingsmåte. Når det gjelder nettbasert salg, er det ikke nok at markedsdeltakernes eller for-

---

9 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektiv 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF (EUT L 396 av 30.12.2006, s. 1).

10 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006 (EUT L 353 av 31.12.2008, s. 1).

11 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/33/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om heiser og sikkerhetskomponenter for heiser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 251).

12 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009 av 25. november 2009 om merking av dekk med hensyn til drivstoffeffektivitet og andre grunnleggende parametrer (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 46).

13 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/1369 av 4. juli 2017 om fastsetjing av ei ramme for energimerking og om oppheving av direktiv 2010/30/EU (EUT L 198 av 28.7.2017, s. 1).

midlernes nettsted er tilgjengelig i den medlemsstaten der sluttbrukeren er etablert eller bosatt.

16) Utviklingen av e-handel skyldes i stor grad også det store antallet leverandører av informasjonssamfunnstjenester som har kommet til, og som vanligvis via plattformer og mot betaling tilbyr formidlingstjenester ved å lagre tredjepartsinnhold, uten å utøve kontroll over innholdet, slik at de dermed ikke opptrer på vegne av en markedsdeltaker. Fjerning av innhold knyttet til produkter som ikke er i samsvar med regelverket, eller dersom dette ikke lar seg gjennomføre, begrensing av tilgangen til produkter som ikke er i samsvar med regelverket, og som tilbys gjennom disse tjenestene, bør ikke berøre reglene fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF[14]. Særlig bør ikke leverandører av informasjonssamfunnstjenester pålegges noen generell forpliktelse til å overvåke informasjonen de overfører eller lagrer, og de bør heller ikke pålegges noen generell forpliktelse til aktivt å undersøke forhold eller omstendigheter som kan tyde på ulovlig virksomhet. Videre bør vertstjenesteleverandører heller ikke holdes ansvarlig så lenge de ikke har faktisk kunnskap om ulovlig virksomhet eller informasjon og ikke er klar over forholdene eller omstendighetene som den ulovlige virksomheten eller informasjonen framgår av.

17) Selv om denne forordningen ikke omhandler vern av immaterialrettigheter, bør det likevel tas i betraktning at forfalskede produkter ofte ikke er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk, medfører en helse- og sikkerhetsrisiko for sluttbrukerne, medfører konkurransevridning, setter offentlige interesser i fare og støtter opp under annen ulovlig virksomhet. Derfor bør medlemsstatene fortsatt treffe effektive tiltak for å forhindre at forfalskede produkter innføres på unionsmarkedet, i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 608/2013[15].

18) Et mer rettferdig indre marked bør sikre like konkurransevilkår for alle markedsdeltakere og beskytte dem mot illojal konkurranse. Derfor er det nødvendig å styrke håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter. Godt samarbeid mellom produsenter og markedstilsynsmyndigheter er et sentralt element som gjør det mulig å gripe inn umiddelbart og treffe korrigerende tiltak med hensyn til produktet. For visse produkter er det viktig at det finnes en markedsdeltaker som er etablert i Unionen slik at markedstilsynsmyndighetene har noen de kan rette anmodninger til, herunder anmodninger om opplysninger om et produkts samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk, og som kan samarbeide med markedstilsynsmyndighetene om å påse at det umiddelbart treffes korrigerende tiltak for å avhjelpe tilfeller av manglende samsvar. De markedsdeltakerne som bør utføre disse oppgavene, er produsenten, eller dersom denne ikke er etablert i Unionen, importøren eller en representant som har fullmakt fra produsenten for dette formål, eventuelt en leverandør av distribusjonstjenester som er etablert i Unionen, for produkter som håndteres av leverandøren, dersom ingen annen markedsdeltaker er etablert i Unionen.

19) Utviklingen av e-handel medfører visse utfordringer for markedstilsynsmyndighetene når det gjelder å sikre produktsamsvar for produkter som selges på nettet, og effektiv håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk. Antallet markedsdeltakere som tilbyr produkter elektronisk direkte til forbrukerne, øker. Derfor vil markedsdeltakere med oppgaver knyttet til produkter som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, spille en viktig rolle ved å gi markedstilsynsmyndighetene en motpart som er etablert i Unionen, og ved å utføre spesifikke oppgaver tilstrekkelig raskt til å sikre at produktene oppfyller kravene i Unionens harmoniseringsregelverk, noe som er til gagn for forbrukere, andre sluttbrukere og virksomheter i Unionen.

20) De forpliktelsene som påhviler en markedsdeltaker som har oppgaver i forbindelse med produkter som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, bør ikke berøre de forpliktelsene og det ansvaret produsenten, importøren og representanten allerede har i henhold til relevante deler av Unionens harmoniseringsregelverk.

21) Forpliktelser i denne forordningen som forutsetter at en markedsdeltaker må være etablert i Unionen for å kunne bringe produkter i

---

[14] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige juridiske aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (Direktivet om elektronisk handel) (EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1).

[15] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 608/2013 av 12. juni 2013 om tollmyndighetens håndheving av immaterialrettigheter og om oppheving av rådsforordning (EF) nr. 1383/2003 (EUT L 181 av 29.6.2013, s. 15).

omsetning i Unionen, bør bare gjelde på de områdene der det etter en risikobasert tilnærming er identifisert behov for at en markedsdeltaker bør fungere som kontaktpunkt for markedstilsynsmyndighetene, samtidig som det tas hensyn til forholdsmessighetsprinsippet og det høye vernenivået for sluttbrukere i Unionen.

22) Videre bør disse forpliktelsene ikke gjelde i tilfeller der de særlige kravene fastsatt i visse rettsakter om produkter, faktisk oppnår samme resultat, nærmere bestemt europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 648/2004[16], forordning (EF) nr. 1223/2009, europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013[17], europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 168/2013[18], europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/28/EU[19], europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU[20], europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628[21], forordning (EU) 2017/745, forordning (EU) 2017/746, forordning (EU) 2017/1369 og forordning (EU) 2018/858.

Det bør også tas hensyn til situasjoner der den potensielle risikoen for eller antallet tilfeller av manglende samsvar er lav, eller der produkter hovedsakelig handles gjennom tradisjonelle forsyningskjeder, noe som for eksempel er tilfellet når det gjelder direktiv 2014/33/EU, europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/424[22] og europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU[23].

23) Kontaktopplysninger til markedsdeltakere med oppgaver knyttet til produkter som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, bør angis sammen med produktet for å lette kontrollen i hele forsyningskjeden.

24) Markedsdeltakerne bør samarbeide fullt ut med markedstilsynsmyndighetene og andre vedkommende myndigheter for å sikre at markedstilsynet kan gjennomføres smidig og sette myndighetene i stand til å utføre sine oppgaver. Dette omfatter, når myndighetene anmoder om det, å legge fram kontaktopplysningene til markedsdeltakere med oppgaver knyttet til produkter som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, når disse opplysningene er tilgjengelige for dem.

25) Markedsdeltakerne bør ha lett tilgang til omfattende opplysninger av høy kvalitet. Ettersom den felles digitale portalen opprettet i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1724[24] utgjør et felles nettbasert tilgangspunkt til informasjon, kan denne brukes for å legge fram relevante opplysninger om Unionens harmoniseringsregelverk til markedsdeltakerne. Medlemsstatene bør likevel innføre prosedyrer for å sikre tilgang til produktkontaktpunktene opprettet i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/515[25] for å bistå markedsdeltakerne slik at deres anmodninger om opplysninger blir tilbørlig håndtert. Veiledning i spørsmål knyttet til tekniske spesifikasjoner, harmoniserte standarder eller utforming av et bestemt produkt, bør ikke inngå i medlemsstatenes forpliktelser når de gir slike opplysninger.

26) Markedstilsynsmyndighetene kan gjennomføre felles aktiviteter med andre myndigheter eller organisasjoner som representerer mar-

---

16 Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 648/2004 av 31. mars 2004 om vaske- og rengjøringsmidler (EUT L 104 av 8.4.2004, s. 1).

17 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 av 5. februar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 1).

18 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 168/2013 av 15. januar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for to- eller trehjuls kjøretøyer og firehjuls motorsykler (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 52).

19 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/28/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av og kontroll med eksplosive varer til sivil bruk (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 1).

20 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU av 23. juli 2014 om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF (EUT L 257 av 28.8.2014, s. 146).

21 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53).

22 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/424 av 9. mars 2016 om taubaneanlegg og om oppheving av direktiv 2000/9/EF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 1).

23 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU av 16. juni 2010 om transportabelt trykkutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF, 84/527/EØF og 1999/36/EF (EUT L 165 av 30.6.2010, s. 1).

24 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1724 av 2. oktober 2018 om opprettelse av en felles digital portal for å gi tilgang til opplysninger, prosedyrer og støtte- og problemløsingstjenester, og om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 1).

25 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/515 av 19. mars 2019 om gjensidig godkjenning av varer som omsettes lovlig i en annen medlemsstat, og om oppheving av forordning (EF) nr. 764/2008 (EØF) nr. 764/2008 (EUT L 91 av 29.3.2019, s. 1).

kedsdeltakere eller sluttbrukere, med sikte på å fremme samsvar med, identifisere manglende samsvar med, øke bevisstheten om og gi veiledning om Unionens harmoniseringsregelverk og med hensyn til bestemte produktkategorier, herunder slike som selges på nettet.

27) Medlemsstatene bør utpeke sine egne markedstilsynsmyndigheter. Denne forordningen bør ikke hindre medlemsstatene i å velge hvilke vedkommende myndigheter som skal utføre markedstilsynsoppgavene. For å legge til rette for administrativ bistand og samarbeid bør medlemsstatene også utpeke et sentralt kontaktorgan. De sentrale kontaktorganene bør minst representere den samordnede holdningen til markedstilsynsmyndighetene og myndighetene med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet.

28) E-handel medfører visse utfordringer for markedstilsynsmyndighetene når det gjelder å ivareta sluttbrukernes helse og sikkerhet i forbindelse med produkter som ikke er i samsvar med regelverket. Derfor bør medlemsstatene påse at deres markedstilsyn er like effektivt organisert for produkter som selges på nettet, som for produkter som selges utenfor internett.

29) Når markedstilsynsmyndighetene utfører markedstilsyn med produkter som selges på nettet, skaper mangelen på fysisk tilgang til produktene mange vanskeligheter, for eksempel med å spore produkter som selges på nettet, identifisere ansvarlige markedsdeltakere eller gjennomføre risikovurderinger eller prøvinger. I tillegg til kravene som innføres ved denne forordningen, oppfordres medlemsstatene til å benytte utfyllende veiledning og beste praksis for markedstilsyn og for kommunikasjon med virksomheter og forbrukere.

30) Ny teknologi bør tillegges særlig vekt, med tanke på at forbrukerne i stadig større grad bruker oppkoblede enheter i det daglige. For å ivareta sluttbrukernes sikkerhet bør Unionens rammeregler derfor håndtere disse nye risikoene.

31) I en tid der det stadig utvikles ny digital teknologi, bør nye løsninger som kan bidra til et effektivt markedstilsyn i Unionen, undersøkes nærmere.

32) Markedstilsynet bør være grundig og effektivt for å sikre at Unionens harmoniseringsregelverk for produkter anvendes korrekt. Med tanke på at kontrollene kan utgjøre en byrde for markedsdeltakerne, bør markedstilsynsmyndighetene når de organiserer og utfører kontrolloppgavene, anta en risikobasert tilnærming, samtidig som de tar hensyn til de aktuelle markedsdeltakernes interesser og begrenser denne byrden til det som er nødvendig for å gjennomføre kontrollene på en effektiv og formålstjenlig måte. Videre bør vedkommende myndigheter i medlemsstaten utføre markedstilsynet med samme omhu uten hensyn til om et eventuelt manglende produktsamsvar er relevant på denne medlemsstatens territorium eller sannsynligvis vil få konsekvenser for markedet i en annen medlemsstat. I tilfeller der produkter eller produktkategorier utgjør en særlig risiko eller utgjør en alvorlig overtredelse av Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, vil Kommisjonen kunne fastsette ensartede vilkår for visse kontrolloppgaver som utføres av markedstilsynsmyndighetene.

33) Markedstilsynsmyndighetene kan i utførelsen av sine plikter bli stilt overfor ulike mangler når det gjelder ressurser, samordningsmekanismer så vel som myndighet i forhold til produkter som ikke er i samsvar med regelverket. Slike forskjeller fører til fragmentert håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk og til at markedstilsynet blir strengere i noen medlemsstater enn i andre, noe som kan skape ulike konkurransevilkår for virksomhetene og potensielt medføre ubalanse i produktsikkerhetsnivået i hele Unionen.

34) For å sikre korrekt håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter bør markedstilsynsmyndighetene ha et felles sett av undersøkelses- og håndhevingsfullmakter; dette vil styrke samarbeidet mellom markedstilsynsmyndighetene og virke mer avskrekkende på markedsdeltakere som bevisst overtrer Unionens harmoniseringsregelverk. Denne myndigheten bør være tilstrekkelig vidtrekkende til at det er mulig å håndtere utfordringene knyttet til håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk og utfordringene ved e-handel og det digitale miljøet og hindre at markedsdeltakere utnytter hull i håndhevingssystemet ved å flytte til medlemsstater hvis markedstilsynsmyndigheter ikke er i stand til å håndtere ulovlig praksis. Denne myndigheten bør særlig sikre at opplysninger og dokumentasjon kan utveksles mellom vedkommende myndigheter slik at håndhevingen skjer på samme måte i alle medlemsstater.

35) Denne forordningen berører ikke medlemsstatenes frihet til å velge det håndhevingssystemet de anser som hensiktsmessig. Med-

lemsstatene bør fritt kunne velge om deres markedstilsynsmyndigheter skal kunne utøve undersøkelses- og håndhevingsmyndigheten direkte på egne vegne, ved å søke bistand fra andre offentlige myndigheter eller ved å henvise saken til vedkommende domstol.

36) Markedstilsynsmyndighetene bør ha mulighet til å innlede undersøkelser på eget initiativ om de får kjennskap til at produkter som ikke er i samsvar med regelverket, er brakt i omsetning.

37) Markedstilsynsmyndighetene bør ha tilgang til all nødvendige dokumentasjon og alle nødvendige data og opplysninger knyttet til gjenstanden for en undersøkelse, for å kunne avgjøre om det har funnet sted brudd på Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, og særlig for å identifisere den ansvarlige markedsdeltakeren, uten hensyn til hvem som besitter den aktuelle dokumentasjonen og de aktuelle opplysningene eller dataene, og uavhengig av hvor dette befinner seg og hvilket format det foreligger i. Markedstilsynsmyndighetene bør kunne pålegge markedsdeltakerne, herunder dem som inngår i den digitale verdikjeden, å framlegge all nødvendig dokumentasjon og alle nødvendige data og opplysninger.

38) Markedstilsynsmyndighetene bør kunne gjennomføre nødvendige stedlige tilsyn, og bør ha myndighet til å få adgang til alle lokaler, arealer og transportmidler som markedsdeltakeren bruker for formål knyttet til sin nærings-, forretnings-, håndverks- eller yrkesvirksomhet.

39) Markedstilsynsmyndighetene bør kunne kreve at en representant eller relevant ansatt hos den berørte markedsdeltakeren avgir forklaringer eller framlegger fakta, opplysninger eller dokumenter som gjelder gjenstanden for det stedlige tilsynet, og bør kunne registrere svarene fra vedkommende representant eller ansatt.

40) Markedstilsynsmyndighetene bør kunne kontrollere at produkter som skal gjøres tilgjengelige på markedet i Unionen, er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk, og bør kunne innhente dokumentasjon på manglende samsvar. De bør derfor ha myndighet til å anskaffe produkter, og i tilfeller der dokumentasjon ikke kan framskaffes på andre måter, anskaffe produktene under skjult identitet.

41) Særlig i det digitale miljøet bør markedstilsynsmyndighetene kunne stanse tilfeller av manglende samsvar raskt og effektivt, særlig dersom markedsdeltakeren som selger produktet, skjuler sin identitet eller flytter innenfor Unionen eller til et tredjeland for å unngå håndheving. I tilfeller der det manglende samsvaret innebærer risiko for alvorlig og uopprettelig skade for sluttbrukerne, bør markedstilsynsmyndighetene kunne treffe tiltak når det er behørig begrunnet og forholdsmessig og det ikke foreligger andre muligheter for å hindre eller begrense faren, herunder om nødvendig kreve innhold fjernet fra det nettbaserte grensesnittet eller kreve at det vises en advarsel. Dersom en slik anmodning ikke etterkommes, bør den berørte myndigheten ha myndighet til å pålegge leverandører av informasjonssamfunnstjenester å begrense tilgangen til det nettbaserte grensesnittet. Disse tiltakene bør treffes i samsvar med prinsippene fastsatt i direktiv 2000/31/EF.

42) Gjennomføringen av denne forordningen og utøvelsen av myndighet ved anvendelsen av den bør også være i samsvar med andre deler av unionsretten og nasjonal rett, eksempelvis direktiv 2000/31/EF, herunder med gjeldende prosessuelle garantier og prinsippene om grunnleggende rettigheter. Denne gjennomføringen og myndighetsutøvelsen bør også være forholdsmessig og egnet i forhold til arten av og den samlede faktiske eller potensielle skaden som følge av overtredelsen. Vedkommende myndigheter bør ta hensyn til alle fakta og omstendigheter i saken, og bør velge de mest hensiktsmessige tiltakene, det vil si de som er nødvendige for å håndtere overtredelsen som omfattes av denne forordningen. Disse tiltakene bør være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende. Medlemsstatene bør stå fritt til å fastsette vilkår og begrensninger for utøvelsen av denne myndigheten i nasjonal rett. Dersom det i henhold til nasjonal rett for eksempel kreves forhåndstillatelse fra rettsmyndigheten i den berørte medlemsstaten for å få adgang til fysiske og juridiske personers lokaler, bør myndigheten til å få adgang til slike lokaler ikke utøves før en slik forhåndstillatelse er innhentet.

43) Markedstilsynsmyndighetene opptrer i markedsdeltakernes, sluttbrukernes og offentlighetens interesse for å sikre at offentlige interesser som omfattes av relevante deler av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter, opprettholdes og beskyttes på en ensartet måte ved hjelp av egnede håndhevingstiltak, og at overholdelsen av dette regelverket sikres i hele forsyningskjeden ved hjelp av egnede

kontroller, idet det tas hensyn til at administrative kontroller alene i mange tilfeller ikke kan erstatte fysiske kontroller og laboratorieundersøkelser for å kontrollere at produktene er i samsvar med de relevante delene av Unionens harmoniseringsregelverk. Følgelig bør markedstilsynsmyndighetene i utøvelsen av sine aktiviteter sikre en høy grad av gjennomsiktighet og gi offentligheten tilgang til alle opplysninger de anser som relevante for å beskytte interessene til sluttbrukerne i Unionen.

44) Denne forordningen bør ikke berøre RAPEX' funksjon i samsvar med direktiv 2001/95/EF.

45) Denne forordningen bør ikke berøre framgangsmåten ved beslutninger om beskyttelsestiltak fastsatt i Unionens sektorspesifikke harmoniseringsregelverk i samsvar med artikkel 114 nr. 10 i traktaten om Den europeiske unions virkemåte. For å sikre et likeverdig vernenivå i hele Unionen kan medlemsstatene treffe tiltak i forbindelse med produkter som utgjør en risiko for helse og sikkerhet eller andre aspekter ved vern av offentlige interesser. De har også plikt til å underrette andre medlemsstater og Kommisjonen om disse tiltakene slik at Kommisjonen kan ta stilling til om nasjonale tiltak som begrenser det frie varebyttet for å sikre det indre markeds virkemåte, er begrunnet.

46) Utvekslingen av opplysninger mellom markedstilsynsmyndighetene og bruken av dokumentasjon og undersøkelsesresultater bør overholde fortrolighetsprinsippet. Opplysningene bør behandles i samsvar med gjeldende nasjonal rett for å sikre at undersøkelsene ikke vanskeliggjøres, og at markedsdeltakerens omdømme ikke skades.

47) Dersom behandling av personopplysninger er nødvendig for å nå målene for denne forordningen, bør dette utføres i samsvar med unionsretten om vern av personopplysninger. All behandling av personopplysninger i henhold til denne forordningen omfattes av europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679[26] og europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725[27], alt etter hva som er relevant.

48) For å sikre at prøvingen blir effektiv og ensartet i hele Unionen innenfor rammen av markedstilsynet når det gjelder bestemte produkter eller en bestemt produktkategori eller produktgruppe, eller når det gjelder bestemte risikoer knyttet til en produktkategori eller -gruppe, kan Kommisjonen utpeke et av sine egne prøvingsanlegg eller et av de offentlige prøvingsanleggene i en medlemsstat til unionsprøvingsanlegg. Alle unionsprøvingsanlegg bør akkrediteres i samsvar med kravene i forordning (EF) nr. 765/2008. For å unngå interessekonflikter bør unionsprøvingsanlegg bare yte tjenester til markedstilsynsmyndigheter, Kommisjonen, unionsnettverket for produktsamsvar («nettverket») og andre statlige og mellomstatlige enheter.

49) Medlemsstatene bør sikre at tilstrekkelige økonomiske midler alltid er til rådighet slik at markedstilsynsmyndighetene kan ha nødvendig personale og utstyr. Effektivt markedstilsyn er ressurskrevende og bør ha en stabil tilførsel av ressurser på et nivå som til enhver tid er tilpasset håndhevingsbehovet. Medlemsstatene bør ha mulighet til å supplere den offentlige finansieringen ved å kreve at de berørte markedsdeltakerne dekker kostnadene som påløper ved utførelsen av markedstilsyn med produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket.

50) Det bør etableres ordninger for gjensidig bistand siden et effektivt samarbeid mellom medlemsstatenes markedstilsynsmyndigheter er helt avgjørende for Unionens varemarked. Myndighetene bør handle i god tro og som et generelt prinsipp godta anmodninger om gjensidig bistand, særlig slike som gjelder tilgang til EU-samsvarserklæringer, ytelseserklæringer og teknisk dokumentasjon.

51) Medlemsstatene bør utpeke de myndighetene som skal ha ansvar for å anvende tollregelverket, og alle andre myndigheter som etter nasjonal rett skal ha ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet.

52) En effektiv måte å sikre at produkter som er usikre eller ikke i samsvar med regelverket, ikke bringes i omsetning i Unionen, er å oppdage slike produkter før de frigis for fri omsetning. Myndigheter med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarke-

---

[26] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/679 av 27. april 2016 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av direktiv 95/46/EF (generell personvernforordning) (EUT L 119 av 4.5.2016, s. 1).

[27] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1725 av 23. oktober 2018 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger i Unionens institusjoner, organer, kontorer og byråer og om fri utveksling av slike opplysninger samt om oppheving av forordning (EF) nr. 45/2001 og beslutning nr. 1247/2002/EF (EUT L 295 av 21.11.2018, s. 39).

det, har fullt overblikk over handelsstrømmene over Unionens ytre grenser og bør derfor pålegges å gjennomføre kontroller i tilstrekkelig omfang på grunnlag av en risikovurdering for å bidra til et sikrere marked som vil sikre et høyt vernenivå for offentlige interesser. Det er opp til medlemsstatene å utpeke de myndighetene som skal ha ansvar for at det gjennomføres hensiktsmessig dokumentkontroll og om nødvendig fysisk kontroll eller laboratorieundersøkelse av produkter før disse produktene frigis for fri omsetning. Ensartet håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter kan bare oppnås gjennom systematisk samarbeid og utveksling av opplysninger mellom markedstilsynsmyndigheter og andre myndigheter som er utpekt som myndigheter med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet. Disse myndighetene bør i god tid få alle nødvendige opplysninger fra markedstilsynsmyndighetene om produkter som ikke er i samsvar med regelverket, og om markedsdeltakere som har en påvist høyere risiko for manglende samsvar. Myndigheter med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på Unionens tollområde, bør til gjengjeld underrette markedstilsynsmyndighetene i god tid om produkter som frigis for fri omsetning, og om resultatene av kontrollene, dersom disse opplysningene er relevante for håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter. Videre bør Kommisjonen i tilfeller der den blir kjent med at et importert produkt utgjør en alvorlig risiko, underrette medlemsstatene om risikoen slik at det sikres at samsvars- og håndhevingskontrollene på de første innførselsstedene til Unionen blir samordnet og mer effektive.

53) Importører bør påminnes om at artikkel 220, 254, 256, 257 og 258 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 952/2013[28] fastsetter at produkter som innføres på unionsmarkedet, og som må bearbeides for å være i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, skal underlegges den relevante tollprosedyren som tillater importøren å foreta slik bearbeiding. Generelt bør frigivelse for fri omsetning ikke anses som dokumentasjon på samsvar med unionsretten, siden slik frigivelse ikke nødvendigvis omfatter en fullstendig samsvarskontroll.

54) For å kunne bruke EUs felles kontaktpunkt for tollområdet og dermed optimere og lette overføringen av data mellom toll- og markedstilsynsmyndigheter er det nødvendig å etablere elektroniske grensesnitt slik at dataene kan overføres automatisk. Toll- og markedstilsynsmyndighetene bør medvirke ved fastsettelsen av hvilke data som skal overføres. Ytterligere byrder for tollmyndighetene bør begrenses, og grensesnittene bør være svært automatiserte og brukervennlige.

55) Det er nødvendig å etablere nettverket, som skal ligge hos Kommisjonen, og som har til formål å strukturere samordningen og samarbeidet mellom medlemsstatenes håndhevingsmyndigheter og Kommisjonen og strømlinjeforme markedstilsynspraksisen i Unionen slik at det blir lettere for medlemsstatene å gjennomføre felles håndhevingstiltak, for eksempel felles undersøkelser. Denne administrative støttestrukturen bør gjøre det mulig å slå sammen ressurser og opprettholde et kommunikasjons- og informasjonssystem mellom medlemsstatene og Kommisjonen og dermed bidra til å styrke håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter og hindre overtredelser. Medvirkningen fra administrative samarbeidsgrupper i nettverket bør ikke være til hinder for medvirkning fra andre tilsvarende grupper som deltar i det administrative samarbeidet. Kommisjonen bør gi nettverket den nødvendige administrative og finansielle støtte.

56) Utvekslingen av opplysninger mellom medlemsstatene og Kommisjonen bør være effektiv, rask og nøyaktig. Samordningen mellom markedstilsynsmyndighetene i Unionen kan sikres ved bruk av eksisterende verktøyer, som informasjons- og kommunikasjonsverktøyet for markedstilsyn (ICSMS) og RAPEX. Sammen med grensesnittet for dataoverføring fra ICSMS til RAPEX bør disse verktøyene vedlikeholdes og videreutvikles for å utnytte deres potensial til fulle og bidra til å øke samarbeidet og utvekslingen av opplysninger mellom medlemsstatene og Kommisjonen.

57) Med henblikk på innsamlingen av opplysninger om håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk for produkter bør ICSMS i denne sammenheng oppgraderes og gjøres tilgjengelig for Kommisjonen, sentrale kontaktorganer og toll- og markedstilsynsmyndighetene. Videre bør det utvikles et elektronisk

---

[28] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 952/2013 av 9. oktober 2013 om fastsettelse av Unionens tollkodeks (EUT L 269 av 10.10.2013, s. 1).

grensesnitt for å muliggjøre effektiv utveksling av opplysninger mellom de nasjonale systemene av toll- og markedstilsynsmyndigheter. Når det gjelder anmodninger om gjensidig bistand, bør de sentrale kontaktorganene yte all den støtte som kreves for samarbeidet mellom berørte myndigheter. Derfor bør ICSMS ha funksjoner som automatisk viser de sentrale kontaktorganene når en frist har blitt overskredet. Når det i sektorregelverk vises til elektroniske systemer for samarbeid og datautveksling, for eksempel EUDAMED når det gjelder medisinsk utstyr, bør disse systemene fortsatt brukes når dette er hensiktsmessig.

58) Generelt bør ICSMS brukes til utveksling av opplysninger som anses å kunne være til nytte for andre markedstilsynsmyndigheter. Dette kan omfatte kontroller som gjennomføres i forbindelse med markedstilsynsprosjekter, uten hensyn til resultatet av prøvingene. Mengden data som skal legges inn i ICSMS, bør være basert på en avveining mellom å ikke pålegge en for stor byrde, dersom arbeidet med å legge inn dataene er mer omfattende enn arbeidet med de faktiske kontrollene, og at dataene er omfattende nok til å legge til rette for økt effektivitet og formålstjenlighet for myndighetene. Følgelig bør dataene som legges inn i ICSMS, også omfatte enklere kontroller enn bare laboratorieprøvinger. Det bør imidlertid ikke være nødvendig å legge inn korte visuelle kontroller. Som en retningslinje bør alle kontroller som dokumenteres individuelt, også legges inn i ICSMS.

59) Medlemsstatene oppfordres til å benytte ICSMS når toll- og markedstilsynsmyndigheter samarbeider, som et alternativ til de nasjonale systemene. Dette bør ikke erstatte Fellesskapets risikohåndteringssystem (CRMS) som tollmyndighetene bruker. De to systemene kan fungere parallelt ettersom de har forskjellige, men supplerende funksjoner, idet ICSMS legger til rette for kommunikasjonen mellom toll- og markedstilsynsmyndigheter med sikte på smidig behandling av tolldeklarasjoner med sikte på produktsikkerhet og produktsamsvar, og CRMS anvendes for felles risikohåndtering og kontroller på tollområdet.

60) Skader forårsaket av produkter som ikke er i samsvar med regelverket, er viktige opplysninger for markedstilsynsmyndighetene. ICSMS bør derfor sørge for relevante datafelt slik at markedstilsynsmyndighetene kan legge inn lett tilgjengelige rapporter som utarbeides i forbindelse med deres undersøkelser, og dermed legge til rette for senere statistiske evalueringer.

61) Kommisjonen bør kunne utveksle markedstilsynsrelatert informasjon med markedstilsynsmyndighetene i tredjeland og internasjonale organisasjoner innenfor rammen av avtaler som er inngått mellom Unionen og tredjeland eller internasjonale organisasjoner, for å sikre at produkter er i samsvar med regelverket før de eksporteres til unionsmarkedet.

62) For å oppnå en høy grad av samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk for produkter og samtidig sikre en effektiv ressursfordeling og kostnadseffektiv kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet, bør Kommisjonen kunne godkjenne særlige ordninger for kontroll før eksport. Som et ledd i risikovurderingen som utføres av myndigheter med ansvar for kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet, kan produkter som omfattes av slike godkjente ordninger, nyte høyere tillit enn sammenlignbare produkter som ikke har blitt kontrollert før eksport.

63) Kommisjonen bør foreta en evaluering av denne forordningen i forhold til det målet den søker å oppnå, der det tas hensyn til den teknologiske, økonomiske, kommersielle og juridiske utviklingen. I henhold til nr. 22 i den tverrinstitusjonelle avtalen av 13. april 2016 om bedre regelverksutforming[29] bør denne evalueringen, som bør baseres på effektivitet, formålstjenlighet, relevans, sammenheng og merverdi, danne grunnlaget for konsekvensanalyser av ulike valgmuligheter med hensyn til ytterligere tiltak, særlig når det gjelder denne forordningens virkeområde, anvendelsen og håndhevingen av bestemmelsene om markedsdeltakere som bringer produkter i omsetning, og ordningen med produktrelaterte kontroller før eksport.

64) Unionens økonomiske interesser bør vernes gjennom forholdsmessige tiltak gjennom hele utgiftssyklusen, herunder forebygging, avdekking og etterforskning av uregelmessigheter, inndrivelse av tapte, urettmessig utbetalte eller feilaktig anvendte midler og eventuelt administrative og økonomiske sanksjoner.

65) Mangfoldet av sanksjoner som finnes i Unionen, er en av de viktigste årsakene til at virkningen ikke er avskrekkende nok og vernet varierer. Regler for fastsettelse av sanksjoner,

[29] EUT L 123 av 12.5.2016, s. 1.

herunder bøter, hører under nasjonal jurisdiksjon og bør derfor fastsettes i nasjonal lovgivning.

66) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av denne forordningen bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet til å fastsette ensartede vilkår for kontroller, kriterier for å bestemme hvor ofte kontroller skal utføres og mengden prøver som skal kontrolleres i forbindelse med visse produkter eller produktkategorier i tilfeller der det løpende er påvist bestemte risikoer eller alvorlige overtredelser av Unionens harmoniseringsregelverk, angi prosedyrer for utpeking av unionsprøvingsanlegg, fastsette referanseverdier for kontrollene og kontrollmetoder på grunnlag av en felles risikoanalyse på unionsplan, angi nærmere opplysninger om statistiske data for kontrollene som utføres av utpekte myndigheter med hensyn til produkter som omfattes av unionsretten, nærmere bestemmelser om ordningene for gjennomføring av informasjons- og kommunikasjonssystemet og angi hvilke opplysninger om produkter som skal underlegges tollprosedyren «frigivelse for fri omsetning» som tollmyndighetene skal overføre, samt godkjenne de særskilte ordningene med produktrelaterte kontroller før eksport og tilbaketrekking av slike godkjenninger. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011[30].

67) Ettersom målet for denne forordningen, som er å forbedre det indre markeds virkemåte ved å styrke markedstilsynet med produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene på grunn av behovet for svært omfattende samarbeid, samhandling og samordnet innsats fra alle vedkommende myndigheter i alle medlemsstater, og derfor på grunn av omfanget og virkningene bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går denne forordningen ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

68) Denne forordningen er forenlig med de grunnleggende rettighetene og de prinsippene som er anerkjent særlig i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter og inngår i medlemsstatenes forfatningsmessige tradisjoner. Denne forordningen bør derfor tolkes og anvendes i samsvar med disse rettighetene og prinsippene, herunder de som gjelder medienes frihet og mediemangfold. Denne forordningen søker særlig å sikre full respekt for forbrukervernet, friheten til å drive næringsvirksomhet, ytrings- og informasjonsfriheten, retten til eiendom og vernet av personopplysninger.

VEDTATT DENNE FORORDNINGEN:

Kapittel I

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 1

Formål

1. Målet for denne forordningen er å forbedre det indre markeds virkemåte ved å styrke markedstilsynet med produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk som nevnt i artikkel 2, med henblikk på å sikre at bare produkter som er i samsvar med regelverket og oppfyller krav som gir et høyt vernenivå for offentlige interesser, som helse og sikkerhet generelt, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, forbrukervern, miljøvern, offentlig sikkerhet og alle andre offentlige interesser som vernes av dette regelverket, gjøres tilgjengelig på unionsmarkedet.
2. Denne forordningen fastsetter regler og prosedyrer for markedsdeltakere når det gjelder produkter som omfattes av visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, og fastsetter en ramme for samarbeidet med markedsdeltakerne.
3. Denne forordningen fastsetter også en ramme for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Denne forordningen får anvendelse på produkter som omfattes av de delene av Unionens harmoniseringsregelverk som er oppført i vedlegg I («Unionens harmoniseringsregelverk»), i den utstrekning det ikke finnes særlige bestemmelser med samme formål i Unionens harmoniseringsregelverk som mer spesifikt fastsetter regler for bestemte aspekter ved markedstilsyn og håndheving.

---

[30] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

2. Artikkel 25–28 får anvendelse på produkter som omfattes av unionsretten i den utstrekning unionsretten ikke inneholder særlige bestemmelser om hvordan kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet, skal organiseres.
3. Anvendelsen av denne forordningen skal ikke hindre markedstilsynsmyndighetene i å treffe særskilte tiltak som fastsatt i direktiv 2001/95/EF.
4. Denne forordningen berører ikke anvendelsen av artikkel 12–15 i direktiv 2000/31/EF.

Artikkel 3

Definisjoner

I denne forordningen menes med

1) «gjøre tilgjengelig på markedet» enhver levering av et produkt for distribusjon, forbruk eller bruk på unionsmarkedet i forbindelse med kommersiell virksomhet, med eller uten vederlag,
2) «bringe i omsetning» gjøre et produkt tilgjengelig på unionsmarkedet for første gang,
3) «markedstilsyn» virksomhet som utøves og tiltak som treffes av markedstilsynsmyndighetene for å sikre at produkter er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, og sikre vern av de offentlige interessene som omfattes av nevnte regelverk,
4) «markedstilsynsmyndighet» en myndighet utpekt av en medlemsstat i henhold til artikkel 10 som ansvarlig for å utføre markedstilsyn på medlemsstatens territorium,
5) «anmodende myndighet» den markedstilsynsmyndigheten som anmoder om gjensidig bistand,
6) «anmodet myndighet» den markedstilsynsmyndigheten som mottar en anmodning om gjensidig bistand,
7) «manglende samsvar med regelverket» enhver manglende overholdelse av noen av kravene i Unionens harmoniseringsregelverk eller denne forordningen,
8) «produsent» enhver fysisk eller juridisk person som framstiller et produkt eller sørger for at et produkt blir utformet eller framstilt, og som markedsfører nevnte produkt under eget navn eller varemerke,
9) «importør» enhver fysisk eller juridisk person etablert i Unionen som bringer et produkt fra et tredjeland i omsetning i Unionen,
10) «distributør» enhver fysisk eller juridisk person i omsetningskjeden, bortsett fra produsenten eller importøren, som gjør et produkt tilgjengelig på markedet,
11) «leverandør av distribusjonstjenester» enhver fysisk eller juridisk person som i forbindelse med kommersiell virksomhet tilbyr minst to av følgende tjenester: lagring, emballering, adressering og sending, uten å ha eiendomsrett til de aktuelle produktene, bortsett fra posttjenester som definert i artikkel 2 nr. 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF[31], pakkeutbringing som definert i artikkel 2 nr. 2 i europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/644[32], og alle andre posttjenester og godstransporttjenester,
12) «representant» enhver fysisk eller juridisk person etablert i Unionen som har fått skriftlig fullmakt fra en produsent til å utføre bestemte oppgaver på dennes vegne med hensyn til produsentens forpliktelser i henhold til relevante deler av Unionens harmoniseringsregelverk eller i henhold til kravene i denne forordningen,
13) «markedsdeltaker» produsenten, representanten, importøren eller distributøren, leverandøren av distribusjonstjenester eller enhver annen fysisk eller juridisk person som er underlagt forpliktelser i forbindelse med at produkter framstilles, gjøres tilgjengelig på markedet eller tas i bruk i samsvar med relevante deler av Unionens harmoniseringsregelverk,
14) «leverandør av informasjonssamfunnstjenester» en leverandør av en tjeneste som definert i artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1535[33],
15) «nettbasert grensesnitt» enhver programvare, herunder et nettsted, en del av et nettsted eller et program, som drives av eller på vegne av en markedsdeltaker, og som gir sluttbrukere tilgang til markedsdeltakerens produkter,
16) «korrigerende tiltak» ethvert tiltak som treffes av en markedsdeltaker for å bringe et tilfelle av manglende samsvar til opphør, etter pålegg fra en markedstilsynsmyndighet eller på markedsdeltakerens eget initiativ,

---

[31] Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

[32] Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/644 av 18. april 2018 om pakkeutbringing over landegrensene (EUT L 112 av 2.5.2018, s. 19).

[33] Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2015/1535 av 9. september 2015 om en informasjonsprosedyre for tekniske forskrifter og regler for informasjonssamfunnstjenester (EUT L 241 av 17.9.2015, s. 1).

17) «frivillig tiltak» et korrigerende tiltak som ikke er pålagt av en markedstilsynsmyndighet,
18) «risiko» kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad,
19) «produkt som utgjør en risiko» et produkt som kan ha negative konsekvenser for personers helse og sikkerhet generelt, helse og sikkerhet på arbeidsplassen, forbrukervern, miljøvern, offentlig sikkerhet og andre offentlige interesser som er beskyttet i henhold til Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, i en grad som går ut over det som anses som rimelig og akseptabelt i forhold til dets tilsiktede formål eller under normal bruk eller slik bruk som med rimelighet kan forventes for det aktuelle produktet, herunder varigheten av bruken og eventuelle krav i forbindelse med ibruktaking, montering og vedlikehold av produktet,
20) «produkt som utgjør en alvorlig risiko» et produkt som utgjør en risiko, og der kombinasjonen av sannsynligheten for at det skal oppstå en fare som forårsaker skade, og den aktuelle skadens alvorlighetsgrad – ut fra en risikovurdering, samtidig som det tas hensyn til normal, forutsigbar bruk av produktet – anses å kreve rask inngripen fra markedstilsynsmyndighetene, herunder tilfeller der risikoen ikke får umiddelbare konsekvenser,
21) «sluttbruker» enhver fysisk eller juridisk person bosatt eller etablert i Unionen som produktet er gjort tilgjengelig for, enten som forbruker uten tilknytning til noen handels-, foretaks-, håndverks- eller yrkesvirksomhet, eller som yrkesbruker i forbindelse med sin nærings- eller yrkesvirksomhet,
22) «tilbakekalling» ethvert tiltak med sikte på tilbakelevering av et produkt som allerede er gjort tilgjengelig for sluttbrukeren,
23) «tilbaketrekking» alle tiltak som tar sikte på å hindre at et produkt i omsetningskjeden blir gjort tilgjengelig på markedet,
24) «tollmyndigheter» tollmyndighetene som definert i artikkel 5 nr. 1 i forordning (EU) nr. 952/2013,
25) «frigivelse for fri omsetning» prosedyren fastsatt i artikkel 201 i forordning (EU) nr. 952/2013,
26) «produkter som innføres på unionsmarkedet» produkter fra tredjeland som er ment å skulle bringes i omsetning på unionsmarkedet eller er beregnet på privat bruk eller forbruk innenfor Unionens tollområde, og som er underlagt tollprosedyren «frigivelse for fri omsetning».

Kapittel II

Markedsdeltakernes oppgaver

Artikkel 4

Markedsdeltakernes oppgaver i forbindelse med produkter som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk

1. Uten hensyn til eventuelle forpliktelser fastsatt i Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, kan et produkt som omfattes av regelverket nevnt i nr. 5, bringes i omsetning bare dersom en markedsdeltaker etablert i Unionen er ansvarlig for oppgavene fastsatt i nr. 3 med hensyn til dette produktet.
2. Ved anvendelsen av denne artikkelen menes med markedsdeltaker som nevnt i nr. 1, enhver av de følgende:
   a) En produsent etablert i Unionen.
   b) En importør, dersom produsenten ikke er etablert i Unionen.
   c) En representant som har fått skriftlig fullmakt fra produsenten, der representanten utpekes til å utføre oppgavene fastsatt i nr. 3 på produsentens vegne.
   d) En leverandør av distribusjonstjenester etablert i Unionen med hensyn til produktene denne håndterer, dersom ingen annen markedsdeltaker som nevnt i bokstav a), b) og c) er etablert i Unionen.
3. Uten at dette berører noen av markedsdeltakernes forpliktelser i henhold til Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, skal markedsdeltakeren nevnt i nr. 1 utføre følgende oppgaver:
   a) Dersom den delen av Unionens harmoniseringsregelverk som gjelder for produktet, stiller krav om en EU-samsvarserklæring eller en ytelseserklæring og teknisk dokumentasjon, kontrollere at EU-samsvarserklæringen eller ytelseserklæringen og den tekniske dokumentasjonen er utarbeidet, oppbevare samsvarserklæringen eller ytelseserklæringen og kunne stille dem til rådighet for markedstilsynsmyndighetene så lenge som kreves i henhold til dette regelverket, og sikre at den tekniske dokumentasjonen på anmodning kan stilles til rådighet for disse myndighetene.
   b) Etter en begrunnet anmodning fra en markedstilsynsmyndighet gi denne all informasjon og dokumentasjon som er nødvendig for å påvise produktets samsvar, på et språk som myndigheten lett kan forstå.

c) Dersom vedkommende har grunn til å anta at et produkt utgjør en risiko, underrette markedstilsynsmyndighetene om dette.
d) Samarbeide med markedstilsynsmyndighetene, herunder etter en begrunnet anmodning, og påse at et nødvendig korrigerende tiltak umiddelbart treffes for å avhjelpe ethvert tilfelle av manglende samsvar med kravene fastsatt i den delen av Unionens harmoniseringsregelverk som gjelder for det aktuelle produktet, eller dersom dette ikke er mulig, redusere de risikoene produktet utgjør, etter pålegg fra markedstilsynsmyndighetene eller på eget initiativ, dersom markedsdeltakeren nevnt i nr. 1 anser eller har grunn til å anta at det aktuelle produktet utgjør en risiko.

4. Uten at det berører markedsdeltakernes forpliktelser i henhold til Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, skal navn, firma eller registrert varemerke samt kontaktopplysninger, herunder postadresse, for markedsdeltakeren nevnt i nr. 1, være angitt på produktet eller dets emballasje, på forpakningen eller i et medfølgende dokument.
5. Denne artikkelen får anvendelse bare på produkter som er omfattet av europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011[34], (EU) 2016/425[35] og (EU) 2016/426[36] og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF[37], 2006/42/EF[38], 2009/48/EF[39], 2009/125/EF[40], 2011/65/EU[41], 2013/29/EU[42], 2013/53/EU[43], 2014/29/EU[44], 2014/30/EU[45], 2014/31/EU[46], 2014/32/EU[47], 2014/34/EU[48], 2014/35/EU[49], 2014/53/EU[50] og 2014/68/EU[51].

Artikkel 5

Representant

1. Ved anvendelsen av artikkel 4 nr. 2 bokstav c) skal representanten ha fullmakt fra produsenten til å utføre oppgavene oppført i artikkel 4 nr. 3, uten at dette berører eventuelle andre oppgaver som er pålagt i henhold til relevante deler av Unionens harmoniseringsregelverk.
2. Representanten skal utføre de oppgavene som er angitt i fullmakten. Representanten skal på anmodning fra markedstilsynsmyndighetene framlegge en kopi av fullmakten på det unionsspråket markedstilsynsmyndigheten har bestemt.
3. Representantene skal ha de midlene som kreves for å kunne utføre sine oppgaver.

---

34 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011 av 9. mars 2011 om fastsettelse av harmoniserte vilkår for markedsføring av byggevarer og om oppheving av rådsdirektiv 89/106/EØF (EUT L 88 av 4.4.2011, s. 5).

35 Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/425 av 9. mars 2016 om personlig verneutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 89/686/EØF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 51).

36 Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/426 av 9. mars 2016 om gassapparater og om oppheving av direktiv 2009/142/EF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 99).

37 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF av 8. mai 2000 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om støyutslipp i miljøet fra utstyr til utendørs bruk (EFT L 162 av 3.7.2000, s. 1).

38 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (EUT L 157 av 9.6.2006, s. 24).

39 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/48/EF av 18. juni 2009 om sikkerhetskrav til leketøy (EUT L 170 av 30.6.2009, s. 1).

40 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF av 21. oktober 2009 om fastsettelse av en ramme for å fastsette krav til miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (EUT L 285 av 31.10.2009, s. 10).

41 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/65/EU av 8. juni 2011 om begrensning av bruken av visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk utstyr (EUT L 174 av 1.7.2011, s. 88).

42 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/29/EU av 12. juni 2013 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av pyrotekniske artikler (EUT L 178 av 28.6.2013, s. 27).

43 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/53/EU av 20. november 2013 om fritidsfartøyer og vannscootere, og om oppheving av direktiv 94/25/EF (EUT L 354 av 28.12.2013, s. 90).

44 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/29/EU av 26. februar 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av enkle trykkbeholdere (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 45).

45 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet (EUT L 96 av 29.3.2014. s. 79).

46 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/31/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av ikke-automatiske vekter (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 107).

47 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/32/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av måleinstrumenter (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 149).

48 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 309).

Artikkel 6

Fjernsalg

Produkter som selges på nettet eller ved bruk av andre fjernsalgsmetoder, skal anses å være gjort tilgjengelige på markedet dersom tilbudet er rettet mot sluttbrukere i Unionen. Et tilbud skal anses som rettet mot sluttbrukere i Unionen dersom den aktuelle markedsdeltakeren på noen måte retter sin virksomhet mot en medlemsstat.

Artikkel 7

Samarbeidsplikt

1. Markedsdeltakerne skal samarbeide med markedstilsynsmyndighetene om tiltak som kan fjerne eller redusere risiko forbundet med produkter som disse markedsdeltakerne gjør tilgjengelig på markedet.
2. Leverandører av informasjonssamfunnstjenester skal på anmodning fra markedstilsynsmyndighetene og i særlige tilfeller samarbeide med markedstilsynsmyndighetene om å legge til rette for ethvert tiltak som treffes for å fjerne, eller dersom dette ikke er mulig, redusere de risikoene et produkt som blir eller har blitt solgt på nettet gjennom deres tjenester, utgjør.

Kapittel III

Bistand til og samarbeid med markedsdeltakere

Artikkel 8

Informasjon til markedsdeltakere

1. I samsvar med forordning (EU) 2018/1724 skal Kommisjonen sikre at portalen Ditt Europa gir brukerne enkel tilgang til informasjon om de produktkrav og rettigheter, plikter og regler som følger av Unionens harmoniseringsregelverk.
2. Medlemsstatene skal innføre prosedyrer slik at markedsdeltakerne på anmodning kostnadsfritt kan få informasjon om hvordan den delen av Unionens harmoniseringsregelverk som gjelder for produkter, er innarbeidet og gjennomført nasjonalt. For dette formål skal artikkel 9 nr. 1, 4 og 5 i forordning (EU) 2019/515 få anvendelse.

Artikkel 9

Felles aktiviteter for å fremme samsvar

1. Markedstilsynsmyndighetene kan gjøre avtale med andre berørte myndigheter eller organisasjoner som representerer markedsdeltakere eller sluttbrukere, om å gjennomføre felles aktiviteter med sikte på å fremme samsvar med, identifisere manglende samsvar med, øke bevisstheten om og gi veiledning om Unionens harmoniseringsregelverk med hensyn til bestemte produktkategorier, særlig produktkategorier som ofte viser seg å utgjøre en alvorlig risiko, herunder produkter som selges på nettet.
2. Den aktuelle markedstilsynsmyndigheten og partene nevnt i nr. 1 skal sikre at avtalen om felles aktiviteter ikke fører til illojal konkurranse mellom markedsdeltakere og ikke påvirker partenes objektivitet, uavhengighet og upartiskhet.
3. En markedstilsynsmyndighet kan i forbindelse med undersøkelser den gjennomfører av manglende samsvar, benytte all informasjon som stammer fra felles aktiviteter.
4. Den aktuelle markedstilsynsmyndigheten skal offentliggjøre avtalen om felles aktiviteter, herunder navnene på partene som er involvert, og skal legge avtalen inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34. Nettverket som etableres i henhold til artikkel 29, skal på anmodning fra en medlemsstat bistå i utarbeidelsen av avtalen om felles aktiviteter.

Kapittel IV

Markedstilsynsmyndighetenes og det sentrale kontaktorganets organisering, aktiviteter og plikter

Artikkel 10

Utpeking av markedstilsynsmyndigheter og det sentrale kontaktorganet

1. Medlemsstatene skal organisere og gjennomføre markedstilsyn som fastsatt i denne forordningen.

---

49 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 357).

50 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/53/EU av 16. april 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av radioutstyr og om oppheving av direktiv 1999/5/EF (EUT L 153 av 22.5.2014, s. 62).

51 Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/68/EU av 15. mai 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av trykkpåkjent utstyr (EUT L 189 av 27.6.2014, s. 164).

2. Ved anvendelsen av nr. 1 skal hver medlemsstat utpeke en eller flere markedstilsynsmyndigheter på sitt territorium. Hver medlemsstat skal underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om sine markedstilsynsmyndigheter og deres respektive ansvarsområder ved bruk av informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
3. Hver medlemsstat skal utpeke ett sentralt kontaktorgan.
4. Det sentrale kontaktorganet skal minst ha ansvar for å representere den samordnede holdningen til markedstilsynsmyndighetene og myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1, og for å formidle de nasjonale strategiene i henhold til artikkel 13. Det sentrale kontaktorganet skal også bistå i samarbeidet mellom markedstilsynsmyndighetene i ulike medlemsstater, som fastsatt i kapittel VI.
5. For at markedstilsynet med produkter som gjøres tilgjengelig på eller utenfor internett, skal være like effektivt for alle distribusjonskanaler, skal medlemsstatene sikre at deres markedstilsynsmyndigheter og sentrale kontaktorgan har de nødvendige ressurser, herunder tilstrekkelige budsjettmidler og andre ressurser, som et tilstrekkelig antall kompetente medarbeidere og den ekspertise og de prosedyrer og andre ordninger som er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver på en forsvarlig måte.
6. Dersom det finnes mer enn én markedstilsynsmyndighet på deres territorium, skal medlemsstatene sørge for at disse myndighetenes respektive oppgaver er klart definert, og at det er innført egnede kommunikasjons- og samordningsmekanismer slik at disse myndighetene kan ha et tett samarbeid og utføre sine oppgaver på en effektiv måte.

Artikkel 11

Markedstilsynsmyndighetenes aktiviteter

1. Markedstilsynsmyndighetene skal utføre sine aktiviteter for å sikre følgende:
   a) Effektivt markedstilsyn på sitt territorium med produkter som gjøres tilgjengelig på eller utenfor internett med hensyn til produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk.
   b) At markedsdeltakerne treffer hensiktsmessige og forholdsmessige korrigerende tiltak i forbindelse med samsvaret med nevnte regelverk og denne forordningen.
   c) At det treffes hensiktsmessige og forholdsmessige tiltak dersom markedsdeltakerne unnlater å treffe korrigerende tiltak.
2. Markedstilsynsmyndighetene skal utøve sin myndighet og utføre sine oppgaver på en uavhengig, upartisk og objektiv måte.
3. Markedstilsynsmyndighetene skal, som en del av aktivitetene fastsatt i nr. 1, utføre egnede kontroller i tilstrekkelig omfang av produkters egenskaper ved dokumentkontroll og der det er hensiktsmessig, fysisk kontroll og laboratorieundersøkelser på grunnlag av et passende antall stikkprøver, og i denne forbindelse prioritere sine ressurser og tiltak slik at markedstilsynet blir effektivt og det blir tatt hensyn til den nasjonale markedstilsynsstrategien nevnt i artikkel 13.

   Når det bestemmes hvilke kontroller som skal utføres, på hvilke typer produkter og i hvilket omfang, skal markedstilsynsmyndighetene anta en risikobasert tilnærming og ta hensyn til følgende faktorer:
   a) Mulige farer og tilfeller av manglende samsvar forbundet med produktene, og dersom denne opplysningen er tilgjengelig, i hvilken utstrekning de forekommer på markedet.
   b) Hvilke aktiviteter og operasjoner som står under markedsdeltakerens kontroll.
   c) Markedsdeltakerens historikk med hensyn til manglende samsvar med regelverket.
   d) Dersom det er relevant, risikoprofilen som er utarbeidet av myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1.
   e) Forbrukerklager og andre opplysninger fra andre myndigheter, markedsdeltakere, mediene og andre kilder som måtte tyde på manglende samsvar med regelverket.
4. Etter samråd med nettverket kan Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter for å fastsette ensartede vilkår for kontroller, kriterier for å bestemme hvor ofte kontroller skal utføres og hvor mange prøver som skal kontrolleres i forbindelse med visse produkter eller produktkategorier, i tilfeller der det løpende er påvist bestemte risikoer eller alvorlige overtredelser av Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, for å sikre et høyt vernenivå for helse og sikkerhet eller andre offentlige interesser som vernes av dette regelverket. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.
5. Dersom markedsdeltakere framlegger prøvingsrapporter eller sertifikater som bekref-

ter at deres produkter er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk, og som er utstedt av et samsvarsvurderingsorgan akkreditert i samsvar med forordning (EF) nr. 765/2008, skal markedstilsynsmyndighetene ta behørig hensyn til disse rapportene eller sertifikatene.

6. Dokumentasjon som brukes av en markedstilsynsmyndighet i én medlemsstat, kan brukes av andre markedstilsynsmyndigheter i andre medlemsstater som ledd i undersøkelser for å kontrollere produktsamsvar, uten ytterligere formelle krav.
7. Markedstilsynsmyndighetene skal innføre følgende prosedyrer i forbindelse med produkter som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk:
   a) Prosedyrer for å følge opp klager eller rapporter i spørsmål som gjelder risiko eller manglende samsvar med regelverket.
   b) Prosedyrer for å kontrollere at markedsdeltakere har truffet de korrigerende tiltakene de skulle treffe.
8. For å sikre kommunikasjon og samordning med sine motparter i andre medlemsstater skal markedstilsynsmyndighetene delta aktivt i administrative samarbeidsgrupper som nevnt i artikkel 30 nr. 2.
9. Uten det berører noen unionsframgangsmåte ved beslutninger om beskyttelsestiltak i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, skal produkter som anses å ikke være i samsvar med regelverket på grunnlag av en beslutning truffet av en markedstilsynsmyndighet i én medlemsstat, anses å ikke være i samsvar med regelverket av markedstilsynsmyndighetene i andre medlemsstater, med mindre en berørt markedstilsynsmyndighet i en annen medlemsstat har kommet til motsatt konklusjon på grunnlag av en undersøkelse den selv har gjennomført, der det har blitt tatt hensyn til eventuelle opplysninger framlagt av en markedsdeltaker.

Artikkel 12

Fagfellevurderinger

1. For markedstilsynsmyndigheter som ønsker å delta i fagfellevurderinger, skal slike vurderinger organiseres slik at markedstilsynsaktivitetene i forbindelse med anvendelsen av denne forordningen blir mer ensartet.
2. Nettverket skal utarbeide metoden og den rullerende planen for fagfellevurderingene mellom de markedstilsynsmyndighetene som deltar. Når metoden og den rullerende planen fastsettes, skal nettverket minst ta hensyn til antallet og størrelsen på markedstilsynsmyndighetene i medlemsstatene, antall tilgjengelige medarbeidere og andre ressurser som kreves for å utføre fagfellevurderingen, samt andre relevante kriterier.
3. Fagfellevurderingene skal omfatte eksempler på beste praksis som noen markedstilsynsmyndigheter har utviklet, og som andre markedstilsynsmyndigheter kan ha nytte av, samt andre relevante aspekter knyttet til markedstilsynsaktivitetenes effektivitet.
4. Resultatet av fagfellevurderinger skal rapporteres til nettverket.

Artikkel 13

Nasjonale markedstilsynsstrategier

1. Hver medlemsstat skal minst hvert fjerde år utarbeide en overordnet nasjonal markedstilsynsstrategi. Hver medlemsstat skal ha utarbeidet den første strategien innen 16. juli 2022. Den nasjonale strategien skal fremme en konsekvent, omfattende og integrert strategi for markedstilsyn og for håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk på medlemsstatens territorium. Når den nasjonale markedstilsynsstrategien utarbeides, skal det tas hensyn til alle sektorer som Unionens harmoniseringsregelverk omfatter, og alle ledd i forsyningskjeden, herunder import og digitale forsyningskjeder. Det kan også tas hensyn til prioriteringene fastsatt i nettverkets arbeidsprogram.
2. Den nasjonale markedstilsynsstrategien skal omfatte minst følgende elementer, dersom dette ikke går ut over markedstilsynsaktivitetene:
   a) Tilgjengelige opplysninger om forekomsten av produkter som ikke er i samsvar med regelverket, særlig med hensyn til kontrollene nevnt i henholdsvis artikkel 11 nr. 3 og artikkel 25 nr. 3, og der det er relevant, markedstendenser som kan påvirke andelen tilfeller av manglende samsvar med regelverket for ulike produktkategorier og mulige trusler og risikoer knyttet til nye teknologier.
   b) De områdene medlemsstatene har identifisert som prioriterte områder for håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk.
   c) De håndhevingstiltakene som planlegges for å redusere mangelen på samsvar med

regelverket på de områdene som er identifisert som prioriterte områder, herunder der dette er relevant, de minstenivåene av kontroll som er planlagt for produktkategorier som har høye nivåer av manglende samsvar med regelverket.

d) En vurdering av samarbeidet med markedstilsynsmyndighetene i andre medlemsstater, som nevnt i artikkel 11 nr. 8 og kapittel VI.

3. Medlemsstatene skal sende sin nasjonale markedstilsynsstrategi til Kommisjonen og de øvrige medlemsstatene gjennom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34. Hver medlemsstat skal offentliggjøre et sammendrag av sin strategi.

Kapittel V

Markedstilsynets myndighet og tiltak

Artikkel 14

Markedstilsynsmyndighetenes myndighet

1. Medlemsstatene skal gi sine markedstilsynsmyndigheter den markedstilsyns-, undersøkelses- og håndhevingsmyndigheten som er nødvendig for anvendelsen av denne forordningen og for anvendelsen av Unionens harmoniseringsregelverk.
2. Markedstilsynsmyndighetene skal utøve myndigheten fastsatt i denne artikkelen på en hensiktsmessig og effektiv måte og i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet, i den utstrekning myndigheten utøves i tilknytning til gjenstanden for og formålet med tiltakene og arten av og den samlede faktiske eller potensielle skaden som følge av tilfellet av manglende samsvar med regelverket. Myndigheten skal gis og utøves i samsvar med unionsretten og nasjonal rett, herunder prinsippene i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter, og i samsvar med prinsippene i nasjonal rett knyttet til ytringsfrihet og medienes frihet og mangfold, gjeldende prosessuelle garantier og Unionens regler for vern av personopplysninger, særlig forordning (EU) 2016/679.
3. Når medlemsstatene gir myndighet i henhold til nr. 1, kan de fastsette at myndigheten skal utøves på en av følgende måter, alt etter hva som er relevant:
   a) Direkte av markedstilsynsmyndighetene i henhold til egen myndighet.
   b) Med bistand fra andre offentlige myndigheter i samsvar med maktfordelingsprinsippet og den institusjonelle og administrative strukturen i den aktuelle medlemsstaten.
   c) Ved å henvise saken til en domstol som har kompetanse til å treffe den nødvendige avgjørelsen om å godkjenne utøvelsen av denne myndigheten, eventuelt også ved overprøving dersom begjæringen om å treffe den nødvendige avgjørelsen ikke tas til følge.
4. Den myndigheten markedstilsynsmyndigheten gis i henhold til nr. 1, skal minst omfatte følgende:
   a) Myndighet til å pålegge markedsdeltakerne å framlegge relevante dokumenter, tekniske spesifikasjoner, data eller opplysninger om samsvar og tekniske forhold ved produktet, herunder tilgang til integrert programvare i den utstrekning slik tilgang er nødvendig for å kunne vurdere om produktet er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, uansett form eller format og uavhengig av lagringsmedium eller lagringssted for disse dokumentene, tekniske spesifikasjonene, dataene eller opplysningene, samt til å ta eller få kopier av disse.
   b) Myndighet til å pålegge markedsdeltakerne å framlegge relevante opplysninger om omsetningskjeden, nærmere opplysninger om distribusjonsnettet, opplysninger om antallet produkter på markedet og opplysninger om andre modeller av produktet som har de samme tekniske egenskapene som det aktuelle produktet, dersom dette er relevant for samsvaret med gjeldende krav i henhold til Unionens harmoniseringsregelverk.
   c) Myndighet til å pålegge markedsdeltakerne å framlegge alle relevante opplysninger som er nødvendig for å kunne bringe på det rene hvem som eier nettsteder, dersom disse opplysningene er relevante for gjenstanden for undersøkelsen.
   d) Myndighet til å gjennomføre uanmeldt stedlig tilsyn og fysisk kontroll av produkter.
   e) Myndighet til å få adgang til lokaler, grunn eller transportmidler som den aktuelle markedsdeltakeren benytter for formål knyttet til sin handels-, forretnings-, håndverks- eller yrkesvirksomhet, med sikte på å avdekke manglende samsvar med regelverket og framskaffe dokumentasjon.
   f) Myndighet til å innlede undersøkelser på markedstilsynsmyndighetenes eget initia-

tiv med sikte på å avdekke manglende samsvar med regelverket og bringe dette til opphør.

g) Myndighet til å pålegge markedsdeltakerne å treffe hensiktsmessige tiltak for å bringe et tilfelle av manglende samsvar med regelverket til opphør eller fjerne en risiko.

h) Myndighet til å treffe hensiktsmessige tiltak dersom en markedsdeltaker unnlater å treffe hensiktsmessige korrigerende tiltak, eller dersom det manglende samsvaret med regelverket fortsetter eller risikoen består, herunder myndighet til å forby eller begrense tilgjengeliggjøringen av et produkt på markedet eller til å kreve produktet tilbaketrukket eller tilbakekalt.

i) Myndighet til å ilegge sanksjoner i samsvar med artikkel 41.

j) Myndighet til å anskaffe vareprøver, herunder under skjult identitet, til å undersøke disse prøvene og til å foreta omvendt utvikling med sikte på å avdekke manglende samsvar med regelverket og framskaffe dokumentasjon.

k) Myndighet, i tilfeller der ingen andre effektive midler er tilgjengelig for å fjerne en alvorlig risiko,

   i) til å kreve innhold som viser til tilknyttede produkter, fjernet fra et nettbasert grensesnitt, eller til å kreve at sluttbrukerne skal se en tydelig advarsel når de får tilgang til et nettbasert grensesnitt, eller

   ii) i et tilfelle der en anmodning i samsvar med punkt i) ikke har blitt etterkommet, til å kreve at leverandører av informasjonssamfunnstjenester begrenser tilgangen til det nettbaserte grensesnittet, herunder ved å kreve at en relevant tredjepart gjennomfører slike tiltak.

5. Markedstilsynsmyndighetene kan bruke alle opplysninger, dokumenter, funn, erklæringer og etterretninger som dokumentasjon i sine undersøkelser, uansett hvilket format de er lagret i, og hvilket medium de er lagret på.

Artikkel 15

Dekning av markedstilsynsmyndighetenes kostnader

1. Medlemsstatene kan gi sine markedstilsynsmyndigheter rett til å kreve at den berørte markedsdeltakeren dekker alle kostnader ved sine aktiviteter i forbindelse med tilfeller av manglende samsvar med regelverket.
2. Kostnadene nevnt i nr. 1 kan inkludere kostnader ved prøving, kostnader ved å treffe tiltak i samsvar med artikkel 28 nr. 1 og 2, lagerkostnader og kostnader i forbindelse med aktiviteter knyttet til produkter som viser seg å ikke være i samsvar med regelverket, og som er gjenstand for korrigerende tiltak før de frigis for fri omsetning eller bringes i omsetning.

Artikkel 16

Markedstilsynstiltak

1. Markedstilsynsmyndighetene skal treffe hensiktsmessige tiltak dersom et produkt som omfattes av Unionens harmoniseringsregelverk, og som selv om det brukes i samsvar med sitt tiltenkte formål eller under rimelig forutsigbare forhold og er korrekt installert og vedlikeholdt
   a) vil kunne sette brukernes helse eller sikkerhet i fare, eller
   b) ikke er i samsvar med Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk.
2. Dersom markedstilsynsmyndighetene kommer til at forhold som nevnt i nr. 1 bokstav a) eller b) er til stede, skal de uten opphold kreve at den aktuelle markedsdeltakeren treffer hensiktsmessige og forholdsmessige korrigerende tiltak for å bringe tilfellet av manglende samsvar til opphør eller fjerne risikoen innen en frist som de fastsetter.
3. Ved anvendelsen av nr. 2 kan det korrigerende tiltaket som markedsdeltakeren skal treffe, blant annet omfatte følgende:
   a) Tiltak for å bringe produktet i samsvar med regelverket, herunder ved å korrigere formelt manglende samsvar som definert i Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk, eller ved å sikre at produktet ikke lenger utgjør en risiko.
   b) Tiltak for å forhindre at produktet gjøres tilgjengelig på markedet.
   c) Tiltak for umiddelbart å trekke produktet tilbake eller tilbakekalle det og varsle offentligheten om risikoen produktet utgjør.
   d) Tiltak for å destruere produktet eller på annen måte gjøre det ubrukelig.
   e) Tiltak for å påføre produktet egnede, klart formulerte, lettforståelige advarsler om de risikoene produktet kan utgjøre, på det eller de språkene som medlemsstaten der

produktet gjøres tilgjengelig på markedet, har bestemt.

f) Tiltak for å fastsette forutsetninger for at det aktuelle produktet kan gjøres tilgjengelig på markedet.

g) Tiltak for umiddelbart og på egnet måte å advare risikoutsatte sluttbrukere, herunder ved å offentliggjøre særlige advarsler på det eller de språkene som medlemsstaten der produktet gjøres tilgjengelig på markedet, har bestemt.

4. De korrigerende tiltakene nevnt i nr. 3 bokstav e), f) og g) kan bare kreves i tilfeller der produktet vil kunne utgjøre en risiko bare under visse omstendigheter eller bare for visse sluttbrukere.
5. Dersom markedsdeltakeren unnlater å treffe korrigerende tiltak i henhold til nr. 3, eller dersom det manglende samsvaret fortsetter eller risikoen består som nevnt i nr. 1, skal markedstilsynsmyndighetene sikre at produktet trekkes tilbake eller tilbakekalles, eller at tilgjengeliggjøringen av det på markedet blir forbudt eller begrenset, og at offentligheten, Kommisjonen og de andre medlemsstatene underrettes om dette.
6. Opplysningene til Kommisjonen og de andre medlemsstatene i samsvar med nr. 5 skal gis gjennom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34. Opplysninger gitt på dette måten, skal anses å oppfylle underretningskravene i forbindelse med gjeldende framgangsmåter ved beslutninger om beskyttelsestiltak i Unionens harmoniseringsregelverk.
7. Dersom et nasjonalt tiltak anses som begrunnet i samsvar med den gjeldende framgangsmåten ved beslutninger om beskyttelsestiltak, eller dersom ingen markedstilsynsmyndighet i en annen medlemsstat har kommet til motsatt konklusjon som nevnt i artikkel 11 nr. 9, skal vedkommende markedstilsynsmyndigheter i de andre medlemsstatene treffe nødvendige tiltak med hensyn til produktet som ikke er i samsvar med regelverket, og skal legge de aktuelle opplysningene inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.

Artikkel 17

Bruk av opplysninger samt taushetsplikt og forretningshemmeligheter

Markedstilsynsmyndighetene skal utføre sine aktiviteter med en høy grad av gjennomsiktighet og gi offentligheten tilgang til alle opplysninger de anser som relevante for å beskytte sluttbrukernes interesser. Markedstilsynsmyndighetene skal overholde fortrolighetsprinsippet og prinsippene om taushetsplikt og forretningshemmeligheter og skal verne personopplysninger i samsvar med unionsretten og nasjonal rett.

Artikkel 18

Markedsdeltakernes prosessuelle rettigheter

1. Alle tiltak, beslutninger og pålegg som treffes eller gis av markedstilsynsmyndighetene i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk eller denne forordningen, skal inneholde en nøyaktig beskrivelse av forholdene som ligger til grunn for dem.
2. Alle slike tiltak, beslutninger og pålegg skal umiddelbart meddeles den relevante markedsdeltakeren, som samtidig skal underrettes om hvilken klageadgang som er tilgjengelig i henhold til vedkommende medlemsstats lovgivning, og hvilke frister som gjelder for slik klageadgang.
3. Før et tiltak, en beslutning eller et pålegg nevnt i nr. 1 treffes eller gis, skal den berørte markedsdeltakeren gis en passende frist til å uttale seg, som skal være på minst ti virkedager, med mindre det ikke er mulig å gi markedsdeltakeren denne muligheten fordi tiltaket, beslutningen eller pålegget haster på bakgrunn av helse eller sikkerhetskrav eller av andre årsaker knyttet til offentlige interesser som er omfattet av Unionens gjeldende harmoniseringsregelverk.

   Dersom tiltaket, beslutningen eller pålegget er truffet eller gitt uten at markedsdeltakeren har fått mulighet til å uttale seg, skal markedsdeltakeren gis denne muligheten så snart som mulig, og markedstilsynsmyndigheten skal da raskt ta tiltaket, beslutningen eller pålegget opp til fornyet vurdering.

Artikkel 19

Produkter som utgjør en alvorlig risiko

1. Markedstilsynsmyndighetene skal sikre at produkter som utgjør en alvorlig risiko, trekkes tilbake eller tilbakekalles dersom det ikke finnes andre effektive midler tilgjengelig for å fjerne den alvorlige risikoen, eller at det blir forbudt å gjøre dem tilgjengelig på markedet. Markedstilsynsmyndighetene skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette i samsvar med artikkel 20.

2. En beslutning om hvorvidt et produkt utgjør en alvorlig risiko, skal bygge på en egnet risikovurdering som tar hensyn til farens art og sannsynligheten for at den inntreffer. At det er mulig å oppnå et høyere sikkerhetsnivå eller skaffe andre produkter som medfører mindre risiko, skal ikke være tilstrekkelig grunn til at et produkt skal anses å utgjøre en alvorlig risiko.

Artikkel 20

Systemet for rask utveksling av opplysninger

1. Dersom en markedstilsynsmyndighet treffer eller har til hensikt å treffe et tiltak i samsvar med artikkel 19 og anser at grunnene til tiltaket eller tiltakets virkninger går ut over vedkommende medlemsstats territorium, skal den umiddelbart underrette Kommisjonen om tiltaket i samsvar med nr. 4. Markedstilsynsmyndigheten skal også omgående underrette Kommisjonen om endring eller oppheving av slike tiltak.
2. Dersom et produkt som utgjør en alvorlig risiko, er gjort tilgjengelig på markedet, skal markedstilsynsmyndighetene umiddelbart underrette Kommisjonen om eventuelle frivillige tiltak som en markedsdeltaker har truffet og underrettet markedstilsynsmyndigheten om.
3. De opplysningene som gis i henhold til nr. 1 og 2, skal inneholde alle tilgjengelige detaljopplysninger, særlig slike som er nødvendige for å identifisere produktet, produktets opprinnelse og omsetningskjede, risikoen som er forbundet med produktet, arten og varigheten av nasjonale tiltak som er truffet, samt eventuelle frivillige tiltak som er truffet av markedsdeltakerne.
4. Med hensyn til nr. 1, 2 og 3 skal systemet for rask utveksling av opplysninger (RAPEX) fastsatt i artikkel 12 i direktiv 2001/95/EF, benyttes. Nr. 2, 3 og 4 i artikkel 12 i nevnte direktiv får tilsvarende anvendelse.
5. Kommisjonen skal gjøre tilgjengelig og vedlikeholde et datagrensesnitt mellom RAPEX og informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34 slik at dobbeltregistreringer unngås.

Artikkel 21

Unionsprøvingsanlegg

1. Målet med unionsprøvingsanleggene er å bidra til å styrke laboratoriekapasiteten og sikre at prøvingen i forbindelse med markedstilsynet i Unionen blir pålitelig og konsekvent.
2. Ved anvendelsen av nr. 1 kan Kommisjonen utpeke et offentlig prøvingsanlegg i en medlemsstat som unionsprøvingsanlegg for bestemte produktkategorier eller for bestemte risikoer knyttet til en produktkategori.

   Kommisjonen kan også utpeke et av sine egne prøvingsanlegg som unionsprøvingsanlegg for bestemte produktkategorier eller for bestemte risikoer knyttet til en produktkategori eller for produkter som det ikke finnes prøvingskapasitet for, eller der prøvingskapasiteten ikke er tilstrekkelig.
3. Unionsprøvingsanleggene skal være akkreditert i samsvar med forordning (EF) nr. 765/2008.
4. Utpekingen av unionsprøvingsanlegg skal ikke berøre markedstilsynsmyndighetenes, nettverkets eller Kommisjonens frihet til å velge prøvingsanlegg for sine aktiviteter.
5. Utpekte unionsprøvingsanlegg skal utelukkende levere tjenester til markedstilsynsmyndigheter, nettverket, Kommisjonen og andre statlige eller mellomstatlige enheter.
6. Unionsprøvingsanleggene skal på sine respektive kompetanseområder forestå følgende aktiviteter:
   a) Utføre prøving av produkter på anmodning fra markedstilsynsmyndigheten, nettverket eller Kommisjonen.
   b) Yte uavhengig teknisk eller vitenskapelig rådgivning på anmodning fra nettverket.
   c) Utvikle nye analyseteknikker og -metoder.
7. Det skal betales godtgjørelse for aktivitetene nevnt i nr. 6, og de kan finansieres av Unionen i samsvar med artikkel 36 nr. 2.
8. Unionsprøvingsanleggene kan motta finansiering fra Unionen i samsvar med artikkel 36 nr. 2 for å øke sin prøvingskapasitet eller skape ny prøvingskapasitet for bestemte produktkategorier eller for bestemte risikoer knyttet til en produktkategori som det ikke finnes prøvingskapasitet for eller der prøvingskapasiteten ikke er tilstrekkelig.
9. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter der prosedyrene for utpeking av unionsprøvingsanlegg fastsettes. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.

Kapittel VI

Gjensidig bistand over landegrensene

Artikkel 22

Gjensidig bistand

1. Det skal være et effektivt samarbeid og utveksling av opplysninger mellom medlemsstatenes markedstilsynsmyndigheter og mellom markedstilsynsmyndighetene, Kommisjonen og relevante unionsbyråer.
2. Dersom en markedstilsynsmyndighet ikke kan avslutte sin undersøkelse fordi den ikke har tilgang til visse opplysninger, til tross for at den har iverksatt alle rimelige tiltak for å innhente disse opplysningene, kan den sende en begrunnet anmodning til markedstilsynsmyndigheten i en annen medlemsstat der tilgangen til disse opplysningene kan håndheves. I så tilfelle skal den anmodede myndigheten omgående, og i alle tilfeller innen 30 dager, gi den anmodende myndigheten alle opplysninger som den anmodede myndigheten anser som relevante for å bringe på det rene om et produkt ikke er i samsvar med regelverket.
3. Den anmodede myndigheten skal gjennomføre hensiktsmessige undersøkelser eller treffe andre hensiktsmessige tiltak for å samle inn opplysningene anmodningen gjelder. Om nødvendig skal disse undersøkelsene gjennomføres med bistand fra andre markedstilsynsmyndigheter.
4. Den anmodende myndigheten forblir ansvarlig for enhver undersøkelse den har innledet, med mindre den anmodede myndigheten har samtykket i å overta ansvaret.
5. I behørig begrunnede tilfeller kan en anmodet myndighet nekte å etterkomme en anmodning om opplysninger i henhold til artikkel 2 dersom
   a) den anmodende myndigheten ikke har dokumentert i tilstrekkelig grad at opplysningene anmodningen gjelder, er nødvendige for å fastslå manglende samsvar med regelverket,
   b) den anmodede myndigheten godtgjør med rimelighet at det å etterkomme anmodningen ville gått betraktelig ut over utførelsen av dens egen virksomhet.

Artikkel 23

Anmodninger om håndhevingstiltak

1. Dersom et tilfelle av manglende samsvar med hensyn til et produkt ikke kan bringes til opphør uten at det treffes tiltak innenfor en annen medlemsstats jurisdiksjon, og dersom slike tiltak ikke følger av kravene i artikkel 16 nr. 7, kan en anmodende myndighet sende en behørig begrunnet anmodning om håndhevingstiltak til en anmodet myndighet i den andre medlemsstaten.
2. Den anmodede myndigheten skal uten opphold treffe alle hensiktsmessige og nødvendige håndhevingstiltak den har hjemmel for i denne forordningen, for å bringe tilfellet av manglende samsvar til opphør, ved å utøve myndigheten fastsatt i artikkel 14 og all annen myndighet den er tillagt i henhold til nasjonal rett.
3. Den anmodede myndigheten skal underrette den anmodende myndigheten om tiltakene nevnt i nr. 2 som er truffet eller skal treffes.

   En anmodet myndighet kan avslå å etterkomme en anmodning om håndhevingstiltak i følgende tilfeller:
   a) Den anmodede myndigheten kommer til at den anmodende myndigheten ikke har framlagt tilstrekkelige opplysninger.
   b) Den anmodede myndigheten anser at anmodningen er i strid med Unionens harmoniseringsregelverk.
   c) Den anmodede myndigheten viser at den har rimelig grunn til at å etterkomme anmodningen ville gått betraktelig ut over utførelsen av dens egen virksomhet.

Artikkel 24

Prosedyrer ved anmodninger om gjensidig bistand

1. Før den anmodende myndigheten sender er anmodning i henhold til artikkel 22 eller 23, skal den bestrebe seg på selv å gjennomføre alle undersøkelser som det er rimelig å gjennomføre.
2. Når den anmodende myndigheten sender en anmodning i henhold til artikkel 22 eller 23, skal den gi alle tilgjengelige opplysninger som den anmodede myndigheten trenger for å kunne etterkomme anmodningen, herunder eventuelt nødvendig dokumentasjon som bare kan innhentes i den anmodende myndighetens medlemsstat.

3. Anmodninger i henhold til artikkel 22 og 23 og all kommunikasjon i den forbindelse skal skje ved bruk av elektroniske standardskjemaer gjennom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
4. Kommunikasjonen skal finne sted direkte mellom de berørte markedstilsynsmyndighetene eller gjennom de sentrale kontaktorganene i de berørte medlemsstatene.
5. Språkene som skal brukes i anmodninger i henhold til artikkel 22 og 23 og i all kommunikasjon i den forbindelse, skal avtales mellom de berørte markedstilsynsmyndighetene.
6. Dersom de berørte markedstilsynsmyndighetene ikke klarer å komme til en avtale om hvilke språk som skal brukes, skal anmodninger i henhold til artikkel 22 og 23 sendes på det offisielle språket i den anmodende myndighetens medlemsstat, og svarene på slike anmodninger skal sendes på det offisielle språket i den anmodede myndighetens medlemsstat. I et slikt tilfelle skal den anmodende myndigheten og den anmodede myndigheten besørge oversettelse av anmodningene, svarene og andre dokumenter den mottar fra den andre myndigheten.
7. Informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34 skal gi de berørte sentrale kontaktorganene strukturert informasjon om saker som gjelder gjensidig bistand. De sentrale kontaktorganene skal bruke disse opplysningene for å gi all den støtten som trengs for å lette bistanden.

Kapittel VII

Produkter som innføres på unionsmarkedet

Artikkel 25

Kontroll med produkter som innføres på unionsmarkedet

1. Medlemsstatene skal utpeke tollmyndigheter, en eller flere markedstilsynsmyndigheter eller en annen myndighet på sitt territorium som myndigheter med ansvar for kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet.

   Hver medlemsstat skal underrette Kommisjonen og de andre medlemsstatene om hvilke myndigheter de har utpekt i henhold til første ledd, og om deres respektive ansvarsområder, gjennom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
2. Myndighetene som er utpekt i henhold til nr. 1, skal ha den myndighet og de ressurser som kreves for å kunne utføre sine oppgaver forsvarlig, som nevnt i nevnte nummer.
3. Produkter som omfattes av unionsretten, og som skal underlegges tollprosedyren «frigivelse for fri omsetning», skal være gjenstand for kontrollene som skal utføres av myndighetene som er utpekt i henhold til nr. 1. De skal utføre disse kontrollene på grunnlag av risikoanalyser i samsvar med artikkel 46 og 47 i forordning (EU) nr. 952/2013 samt dersom det er relevant, på grunnlag av den risikobaserte tilnærmingen nevnt i artikkel 11 nr. 3 andre ledd i denne forordningen.
4. Risikorelaterte opplysninger skal utveksles mellom
   a) myndighetene utpekt i henhold til nr. 1, i samsvar med artikkel 47 nr. 2 i forordning (EU) nr. 952/2013, og
   b) tollmyndighetene, i samsvar med artikkel 46 nr. 5 i forordning (EU) nr. 952/2013.

   Dersom tollmyndighetene på det første innførselsstedet, når det gjelder produkter som omfattes av unionsretten, og som enten er midlertidig lagret eller er underlagt en annen tollprosedyre enn «frigivelse for fri omsetning», har grunn til å anta at produktene ikke er i samsvar med gjeldende unionsrett eller utgjør en risiko, skal de oversende alle relevante opplysninger til vedkommende bestemmelsestollsted.
5. Markedstilsynsmyndighetene skal gi myndighetene utpekt i henhold til nr. 1, opplysninger om produktkategorier eller markedsdeltakere som har en påvist høyere risiko for manglende samsvar med regelverket.
6. Medlemsstatene skal innen 31. mars hvert år framlegge detaljerte statistiske data for Kommisjonen om de kontrollene myndighetene utpekt i henhold til nr. 1, har utført i løpet av det foregående kalenderåret med hensyn til produkter som omfattes av unionsretten. De statistiske dataene skal omfatte antallet inngrep knyttet til kontroll med slike produkter med hensyn til produktsikkerhet og produktsamsvar.

   Kommisjonen skal innen 30. juni hvert år utarbeide en rapport som skal inneholde de opplysningene medlemsstatene har framlagt for det foregående kalenderåret, og en analyse av innsendte data. Rapporten skal offentliggjøres i informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
7. Dersom Kommisjonen blir kjent med at produkter som omfattes av unionsretten, og som er importert fra et tredjeland, utgjør en alvor-

lig risiko, skal den anbefale den berørte medlemsstaten å treffe hensiktsmessige markedstilsynstiltak.

8. Etter samråd med nettverket kan Kommisjonen vedta gjennomføringsrettsakter som fastsetter referanseverdier for kontrollene og kontrollmetoder på grunnlag av en felles risikoanalyse på unionsplan, for å sikre konsekvent håndheving av unionsretten, styrke kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet, og sikre et effektivt, ensartet nivå på slike kontroller. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.
9. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter der opplysningene som skal sendes inn i henhold til nr. 6, angis nærmere. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.

Artikkel 26

Utsettelse av frigivelse for fri omsetning

1. Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 skal utsette frigivelsen for fri omsetning dersom det under kontrollene i samsvar med artikkel 25 nr. 3 bringes på det rene at
   a) produktet ikke er ledsaget av den dokumentasjonen som kreves i henhold til gjeldende unionsrett, eller det er rimelig tvil om hvorvidt dokumentasjonen er ekte, korrekt eller fullstendig,
   b) produktet ikke er merket i samsvar med gjeldende unionsrett,
   c) produktet er påført CE-merking eller annen merking som kreves i henhold til gjeldende unionsrett, på en uriktig eller villedende måte,
   d) navn, firma eller registrert varemerke samt kontaktopplysninger, herunder postadresse, for en markedsdeltaker som har oppgaver i forbindelse med produktet, og som er underlagt visse deler av Unionens harmoniseringsregelverk, ikke er angitt eller kan identifiseres i samsvar med artikkel 4 nr. 4, eller
   e) det av andre årsaker er grunn til å anta at produktet ikke er i samsvar med gjeldende unionsrett, eller at det utgjør en alvorlig risiko for helse, sikkerhet, miljøet eller andre offentlige interesser som nevnt i artikkel 1.
2. Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 skal umiddelbart underrette markedstilsynsmyndighetene om at frigivelsen nevnt i nr. 1 er utsatt.
3. Dersom markedstilsynsmyndighetene har rimelig grunn til å anta at et produkt ikke er i samsvar med gjeldende unionsrett eller utgjør en alvorlig risiko, skal de anmode myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 om å utsette prosessen for å frigi produktet for fri omsetning.
4. Underretninger i henhold til nr. 2 og anmodninger i henhold til nr. 3 kan foretas ved bruk av informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34, herunder ved bruk av elektroniske grensesnitt mellom dette systemet og systemer som tollmyndighetene bruker, dersom slike er tilgjengelige.

Artikkel 27

Frigivelse for fri omsetning

Dersom frigivelsen av et produkt for fri omsetning er utsatt i samsvar med artikkel 26, skal produktet frigis for fri omsetning når alle andre krav og formaliteter i forbindelse med slik frigivelse er oppfylt, og et av følgende vilkår er oppfylt:

a) Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 har innen fire virkedager etter utsettelsen ikke mottatt anmodning fra markedstilsynsmyndighetene om å opprettholde utsettelsen.
b) Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 har blitt underrettet av markedstilsynsmyndighetene om at produktet er godkjent for frigivelse for fri omsetning.

Frigivelsen for fri omsetning skal ikke anses som dokumentasjon på samsvar med unionsretten.

Artikkel 28

Avslag på frigivelse for fri omsetning

1. Dersom markedstilsynsmyndighetene kommer til at et produkt utgjør en alvorlig risiko, skal de treffe tiltak for å forby at produktet bringes i omsetning, og kreve at myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 ikke frigir det for fri omsetning. De skal også pålegge disse myndighetene å legge følgende påtegning inn i tollens databehandlingssystem og dersom det er relevant, påføre den på fakturaen som følger med produktet, samt på alle andre relevante tilhørende dokumenter:

> «Farlig produkt – frigivelse for fri omsetning ikke tillatt – forordning (EU) 2019/1020».

Markedstilsynsmyndighetene skal umiddelbart legge disse opplysningene inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.

2. Dersom markedstilsynsmyndighetene kommer til at et produkt ikke kan bringes i omsetning fordi det ikke er i samsvar med gjeldende unionsrett, skal de treffe tiltak for å forby at produktet bringes i omsetning, og kreve at myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 ikke frigir det for fri omsetning. De skal også pålegge disse myndighetene å legge følgende påtegning inn i tollens databehandlingssystem og dersom det er relevant, påføre den på fakturaen som følger med produktet, samt på alle andre relevante tilhørende dokumenter:

   «Produktet oppfyller ikke gjeldende krav – frigivelse for fri omsetning ikke tillatt – forordning (EU) 2019/1020».

   Markedstilsynsmyndighetene skal umiddelbart legge disse opplysningene inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
3. Dersom produktet nevnt i nr. 1 eller 2 senere klareres for en annen tollprosedyre enn frigivelse for fri omsetning, og forutsatt at markedstilsynsmyndighetene ikke gjør innsigelser, skal påtegningen som kreves etter nr. 1 eller 2, på samme vilkår som angitt i nr. 1 og 2, også påføres dokumentene som benyttes i forbindelse med denne prosedyren.
4. Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 kan destruere eller på annen måte gjøre ubrukelig et produkt som utgjør en helse- og sikkerhetsrisiko for sluttbrukerne, dersom den aktuelle myndigheten anser at dette er nødvendig og forholdsmessig. Kostnaden ved et slikt tiltak skal dekkes av den fysiske eller juridiske personen som klarerer produktet for frigivelse for fri omsetning.

   Artikkel 197 og 198 i forordning (EU) nr. 952/2013 får tilsvarende anvendelse.

Kapittel VIII

Samordnet håndheving og internasjonalt samarbeid

Artikkel 29

Unionsnettverket for produktsamsvar

1. Det opprettes herved et unionsnettverk for produktsamsvar («nettverket»).
2. Formålet med nettverket er at det skal fungere som en plattform for strukturert samordning og samarbeid mellom medlemsstatenes håndhevingsmyndigheter og Kommisjonen, og strømlinjeforme markedstilsynspraksisen i Unionen slik at markedstilsynet blir mer effektivt.

Artikkel 30

Nettverkets sammensetning og virkemåte

1. Nettverket skal bestå av representanter for hver medlemsstat, herunder en representant for hvert sentrale kontaktorgan som nevnt i artikkel 10, og om ønskelig en nasjonal ekspert, samt lederne for de administrative samarbeidsgruppene og representanter for Kommisjonen.
2. Det skal etableres særlige eller felles administrative samarbeidsgrupper for ensartet anvendelse av Unionens harmoniseringsregelverk. De administrative samarbeidsgruppene skal bestå av representanter for nasjonale markedstilsynsmyndigheter samt dersom det er hensiktsmessig, representanter for de sentrale kontaktorganene.

   Møtene i de administrative samarbeidsgruppene er forbeholdt representanter for markedstilsynsmyndighetene og Kommisjonen.

   Berørte parter, som organisasjoner som representerer bransjeinteresser, små og mellomstore bedrifter (SMB-er), forbrukere, prøvingslaboratorier og standardiserings- og samsvarsvurderingsorganer på unionsplan, kan inviteres til å delta på møtene i de administrative samarbeidsgruppene, avhengig hvilket emne som skal drøftes.
3. Kommisjonen skal støtte og oppmuntre til samarbeid mellom markedstilsynsmyndighetene gjennom nettverket og delta i møtene i nettverket, dets undergrupper og de administrative samarbeidsgruppene.
4. Nettverket skal møtes jevnlig samt ved behov etter en begrunnet anmodning fra Kommisjonen eller en medlemsstat.
5. Nettverket kan nedsette faste eller midlertidige undergrupper for å håndtere konkrete spørsmål og oppgaver.
6. Nettverket kan invitere eksperter og andre tredjeparter, herunder organisasjoner som representerer bransjeinteresser, SMB-er, forbrukere, prøvingslaboratorier og standardiserings- og samsvarsvurderingsorganer på

unionsplan, til å delta på møtene som observatører eller komme med skriftlige bidrag.

7. Nettverket skal gjøre sitt ytterste for å oppnå enighet. Beslutninger som treffes av nettverket, skal være anbefalinger som ikke er rettslig bindende.
8. Nettverket skal selv fastsette sin forretningsorden.

Artikkel 31

Nettverkets rolle og oppgaver

1. Nettverket skal ved utførelsen av oppgavene fastsatt i nr. 2, behandle generelle, tverrgående markedstilsynsspørsmål med sikte på å legge til rette for samarbeidet mellom de sentrale kontaktorganene og med Kommisjonen.
2. Nettverket skal ha følgende oppgaver:
   a) Utarbeide, vedta og overvåke gjennomføringen av sitt arbeidsprogram.
   b) Legge til rette for identifisering av felles prioriteringer for markedstilsynsaktiviteter og utveksling på tvers av sektorer av opplysninger om produktvurderinger, herunder risikovurderinger, prøvingsmetoder og -resultater, ny vitenskapelig utvikling og ny teknologi, nye risikoer og andre aspekter av betydning for kontrollvirksomheten, samt om gjennomføringen av nasjonale markedstilsynsstrategier og -aktiviteter.
   c) Samordne de administrative samarbeidsgruppene og deres aktiviteter.
   d) Organisere felles markedstilsynsprosjekter på tvers av sektorer og fastsette deres prioriteringer.
   e) Utveksle ekspertise og beste praksis, særlig med hensyn til gjennomføringen av nasjonale markedstilsynsstrategier.
   f) Legge til rette for organisering av opplæringsprogrammer og utveksling av medarbeidere.
   g) I samarbeid med Kommisjonen, organisere informasjonskampanjer og programmer for frivillige gjensidige besøk mellom markedstilsynsmyndighetene.
   h) Drøfte spørsmål som oppstår i forbindelse med ordningene for gjensidig bistand over landegrensene.
   i) Bidra til utarbeidelsen av retningslinjer for å sikre effektiv og ensartet anvendelse av denne forordningen.
   j) Fremme forslag om finansiering av aktivitetene nevnt i artikkel 36.
   k) Bidra til ensartet administrativ praksis med hensyn til markedstilsynet i medlemsstatene.
   l) Gi råd til og bistå Kommisjonen i spørsmål som gjelder videreutviklingen av RAPEX og informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34.
   m) Fremme samarbeidet og utvekslingen av ekspertise og beste praksis mellom markedstilsynsmyndighetene og myndighetene med ansvar for kontrollen på Unionens ytre grenser.
   n) Fremme og legge til rette for samarbeid med andre relevante nettverk og grupper med sikte på å utforske muligheter for bruk av ny teknologi i markedstilsynet og i forbindelse med produkters sporbarhet.
   o) Jevnlig evaluere de nasjonale markedstilsynsstrategiene; den første slike evalueringen skal finne sted innen 16. juli 2024.
   p) Behandle alle andre spørsmål i forbindelse med aktivitetene innenfor nettverkets ansvarsområde med sikte på å bidra til at markedstilsynet i Unionen fungerer på en effektiv måte.

Artikkel 32

De administrative samarbeidsgruppenes rolle og oppgaver

1. De administrative samarbeidsgruppene skal ved utførelsen av oppgavene fastsatt i nr. 2, behandle konkrete spørsmål knyttet til markedstilsyn og sektorspesifikke spørsmål.
2. De administrative samarbeidsgruppene skal ha følgende oppgaver:
   a) Legge til rette for ensartet anvendelse av Unionens harmoniseringsregelverk på sine respektive kompetanseområder med sikte på å gjøre markedstilsynet mer effektivt i hele det indre marked.
   b) Fremme kommunikasjonen mellom markedstilsynsmyndighetene og nettverket og øke den gjensidige tilliten mellom markedstilsynsmyndighetene.
   c) Etablere og samordne felles prosjekter, for eksempel felles markedstilsynsaktiviteter over landegrensene.
   d) Utvikle felles praksis og metoder for effektivt markedstilsyn.
   e) Underrette hverandre om nasjonale markedstilsynsmetoder og -aktiviteter og utvikle og fremme beste praksis.

f) Kartlegge spørsmål av felles interesse knyttet til markedstilsyn, og foreslå felles strategier.
g) Legge til rette for sektorspesifikke produktvurderinger, herunder risikovurderinger, prøvingsmetoder og -resultater, ny vitenskapelig utvikling og andre aspekter av betydning for kontrollvirksomheten.

Artikkel 33

Kommisjonens rolle og oppgaver

Kommisjonen skal ha følgende oppgaver:
a) Bistå nettverket, dets undergrupper og de administrative samarbeidsgruppene gjennom et sekretariat som yter teknisk og logistisk støtte.
b) Føre en oppdatert liste over lederne for de administrative samarbeidsgruppene, med kontaktopplysninger, og holde denne tilgjengelig for de sentrale kontaktorganene og lederne for de administrative samarbeidsgruppene.
c) Bistå nettverket i utarbeidelsen og overvåkingen av dets arbeidsprogram.
d) Støtte virksomheten til de produktkontaktpunktene som medlemsstatene har tildelt oppgaver knyttet til Unionens harmoniseringsregelverk.
e) I samråd med nettverket fastslå behovet for ytterligere prøvingskapasitet og foreslå løsninger i den forbindelse, i samsvar med artikkel 21.
f) Anvende instrumentene for internasjonalt samarbeid nevnt i artikkel 35.
g) Yte støtte til etablering av særlige eller felles administrative samarbeidsgrupper.
h) Utvikle og vedlikeholde informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34, herunder grensesnittet nevnt i artikkel 34 nr. 7, og grensesnittet mot nasjonale databaser for markedstilsyn, og bruke dette systemet til å informere offentligheten.
i) Bistå nettverket med å utføre forberedende arbeid eller tilleggsarbeid i forbindelse med gjennomføringen av markedstilsynsaktiviteter knyttet til anvendelsen av Unionens harmoniseringsregelverk, for eksempel undersøkelser, programmer, evalueringer, sammenlignende analyser, gjensidige felles besøk og besøksprogrammer, utveksling av medarbeidere, forskningsarbeid, laboratoriearbeid, egnethetsprøving, sammenlignende laboratorieprøvinger og samsvarsvurderingsarbeid.
j) Forberede og bistå ved gjennomføringen av markedstilsynskampanjer i Unionen og lignende aktiviteter.
k) Organisere felles markedstilsyns- og prøvingsprosjekter og felles opplæringsprogrammer, legge til rette for utveksling av medarbeidere mellom markedstilsynsmyndighetene og dersom dette er relevant, med markedstilsynsmyndigheter i tredjeland eller internasjonale organisasjoner, og organisere informasjonskampanjer og frivillige gjensidige besøk mellom markedstilsynsmyndighetene.
l) Utføre aktiviteter innenfor rammen av programmer for teknisk bistand, samarbeid med tredjeland og fremming og forbedring av Unionens retningslinjer og systemer for markedstilsyn blant berørte parter i Unionen og på internasjonalt plan.
m) Legge til rette for teknisk eller vitenskapelig ekspertise for å gjennomføre det administrative samarbeidet om markedstilsyn.
n) På anmodning fra nettverket eller på eget initiativ granske alle spørsmål som gjelder anvendelsen av denne forordningen, og utstede retningslinjer, anbefalinger og beste praksis for å fremme en ensartet anvendelse av denne forordningen.

Artikkel 34

Informasjons- og kommunikasjonssystem

1. Kommisjonen skal videreutvikle og vedlikeholde et informasjons- og kommunikasjonssystem for innsamling, behandling og lagring av opplysninger i en strukturert form om spørsmål som gjelder håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk, med sikte på å forbedre datautvekslingen mellom medlemsstatene, herunder i forbindelse med anmodninger om opplysninger, slik at systemet gir en fullstendig oversikt over markedstilsynsaktiviteter, resultater og tendenser. Kommisjonen, markedstilsynsmyndighetene, de sentrale kontaktorganene og myndigheten utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1 skal ha tilgang til dette systemet. Kommisjonen skal utvikle og vedlikeholde systemets offentlige brukergrensesnitt, der sluttbrukerne skal gis viktige opplysninger om markedstilsynsaktiviteter.
2. Kommisjonen skal videreutvikle og vedlikeholde elektroniske grensesnitt mellom systemet nevnt i nr. 1 og de nasjonale markedstilsynssystemene.

3. De sentrale kontaktorganene skal legge følgende opplysninger inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet:
   a) Navnet på markedstilsynsmyndighetene i deres medlemsstat og disse myndighetenes ansvarsområder i samsvar med artikkel 10 nr. 2.
   b) Navnet på myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1.
   c) Den nasjonale markedstilsynsstrategien deres respektive medlemsstater har utarbeidet i henhold til artikkel 13, og resultatene av gjennomgangen og vurderingen av denne markedstilsynsstrategien.
4. Markedstilsynsmyndighetene skal i forbindelse med produkter som gjøres tilgjengelig på markedet, og som det er gjort en grundig samsvarskontroll av, uten at dette berører artikkel 12 i direktiv 2001/95/EF og artikkel 20 i denne forordningen, og dersom det er relevant, i forbindelse med produkter som innføres på unionsmarkedet, og der prosessen for frigivelse for fri omsetning på deres territorium er utsatt i samsvar med artikkel 26, legge følgende opplysninger inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet:
   a) Tiltak som markedstilsynsmyndigheten har truffet i samsvar med artikkel 16 nr. 5.
   b) Rapporter om prøvinger de har utført.
   c) Korrigerende tiltak truffet av de berørte markedsdeltakerne.
   d) Lett tilgjengelige rapporter om skader forårsaket av det aktuelle produktet.
   e) Alle innsigelser fra medlemsstater i samsvar med den gjeldende framgangsmåten ved beslutninger om beskyttelsestiltak i den delen av Unionens harmoniseringsregelverk som gjelder for produktet, og eventuell oppfølging av disse.
   f) Eventuelle tilfeller av manglende overholdelse av artikkel 5 nr. 2 fra representanters side.
   g) Eventuelle tilfeller av manglende overholdelse av artikkel 5 nr. 1 fra produsenters side.
5. Dersom markedstilsynsmyndighetene anser det som nyttig, kan de legge alle ytterligere opplysninger i forbindelse med kontrollene de utfører og resultatene av prøvingene de utfører eller som er utført på deres anmodning, inn i informasjons- og kommunikasjonssystemet.
6. Dersom det er nyttig for håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk og for å redusere risiko, skal tollmyndighetene trekke opplysninger om produkter som er underlagt tollprosedyren «frigivelse for fri omsetning», og som gjelder håndhevingen av Unionens harmoniseringsregelverk, ut fra de nasjonale tollsystemene og overføre dem til informasjons- og kommunikasjonssystemet.
7. Kommisjonen skal utvikle et elektronisk grensesnitt slik at data kan overføres mellom de nasjonale tollsystemene og informasjons- og kommunikasjonssystemet. Grensesnittet skal være på plass innen fire år etter at den relevante gjennomføringsrettsakten nevnt i nr. 8 ble vedtatt.
8. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter der detaljene ved gjennomføringsordningene for nr. 1–7 fastsettes, særlig hvordan data innsamlet i henhold til nr. 1 skal behandles, og hvilke data som skal overføres i samsvar med nr. 6 og 7. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.

Artikkel 35

Internasjonalt samarbeid

1. For å effektivisere markedstilsynet i Unionen kan Kommisjonen samarbeide med og utveksle markedstilsynsrelaterte opplysninger med reguleringsmyndigheter i tredjeland eller internasjonale organisasjoner innenfor rammen av avtaler inngått mellom Unionen og tredjeland eller internasjonale organisasjoner. Alle slike avtaler skal bygge på gjensidighet, inneholde bestemmelser om fortrolighet tilsvarende dem som gjelder i Unionen, og sikre at enhver utveksling av opplysninger skjer i samsvar med gjeldende unionsrett.
2. Samarbeidet eller utvekslingen av opplysninger kan blant annet gjelde følgende:
   a) Risikovurderingsmetodene som brukes, og resultatene av produktprøvinger.
   b) Samordnede produkttilbakekallinger eller andre lignende tiltak.
   c) Tiltak som treffes av markedstilsynsmyndighetene i henhold til artikkel 16.
3. Kommisjonen kan godkjenne et særlig system for produktrelatert kontroll før eksport som et tredjeland utfører på produkter umiddelbart før de eksporteres til Unionen, med henblikk på å kontrollere at produktene oppfyller kravene i den delen av Unionens harmoniseringsregelverk som gjelder for dem. Godkjenning kan gis for et eller flere produkter, for en eller flere produktkategorier eller for produkter eller produktkategorier som framstilles av visse produsenter.

4. Kommisjonen skal utarbeide og vedlikeholde en liste over de produktene eller produktkategoriene som har fått godkjenning som nevnt i nr. 3, og skal gjøre denne listen tilgjengelig for offentligheten.
5. Godkjenning kan gis til tredjeland i henhold til nr. 3 bare dersom følgende vilkår er oppfylt:
   a) Tredjelandet har er effektivt system for å kontrollere at produkter som eksporteres til Unionen er i samsvar med regelverket, og kontrollene som utføres i tredjelandet, er så effektive at de erstatter eller reduserer behovet for importkontroll.
   b) Revisjoner i Unionen og, dersom det er relevant, i tredjelandet viser at produkter som eksporteres fra tredjelandet til Unionen, oppfyller kravene fastsatt i Unionens harmoniseringsregelverk.
6. Dersom en slik godkjenning er gitt, skal risikovurderingen som er gjort av importkontrollen av produktene eller produktkategoriene nevnt i nr. 3 som innføres på unionsmarkedet, omfatte de godkjenningene som er gitt.

   Myndighetene utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1, kan imidlertid kontrollere disse produktene eller produktkategoriene ved innførsel på unionsmarkedet, også for å sikre at kontrollene før eksport som utføres av tredjelandet, er effektive med hensyn til å fastslå samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk.
7. Godkjenningen nevnt i nr. 3 skal angi hvilken vedkommende myndighet i tredjelandet som er ansvarlig for kontrollen før eksport, og denne vedkommende myndighet skal være motpart for alle kontakter med Unionen.
8. Vedkommende myndighet som nevnt i nr. 7, skal forestå den offisielle kontrollen av produktene før de innføres i Unionen.
9. Dersom kontroller av produkter som innføres på unionsmarkedet som nevnt i nr. 3, avslører vesentlig mangel på samsvar med regelverket, skal markedstilsynsmyndighetene umiddelbart underrette Kommisjonen gjennom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34 og tilpasse kontrollnivået for slike produkter.
10. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter for godkjenning av det enkelte særlige system for produktrelatert kontroll før eksport nevnt i nr. 3. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2.
11. Kommisjonen skal jevnlig føre tilsyn med at godkjenningen gitt i henhold til nr. 3, fungerer etter hensikten. Kommisjonen skal vedta gjennomføringsrettsakter der godkjenningen trekkes tilbake om det viser seg at produkter som innføres på unionsmarkedet, i et betydelig antall tilfeller ikke er i samsvar med Unionens harmoniseringsregelverk. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter undersøkelsesprosedyren som det vises til i artikkel 43 nr. 2. Kommisjonen skal umiddelbart underrette det berørte tredjelandet om dette.
12. Systemet med produktrelatert kontroll før eksport skal evalueres i samsvar med artikkel 42 nr. 4.

Kapittel IX

Finansielle bestemmelser

Artikkel 36

Finansiering av aktivitetene

1. Unionen skal finansiere utførelsen av nettverkets oppgaver som nevnt i artikkel 31 og fagfellevurderingene nevnt i artikkel 12.
2. Unionen kan finansiere følgende aktiviteter i forbindelse med anvendelsen av denne forordningen:
   a) Drift av produktkontaktpunktene.
   b) Etablering og drift av unionsprøvingsanleggene nevnt i artikkel 21.
   c) Utvikling av instrumentene for internasjonalt samarbeid nevnt i artikkel 35.
   d) Utarbeidelse og oppdatering av bidrag til retningslinjene for markedstilsyn.
   e) Tilgang for Kommisjonen til teknisk eller vitenskapelig ekspertise som skal bistå Kommisjonen i gjennomføringen av det administrative samarbeidet om markedstilsyn.
   f) Gjennomføring av de nasjonale markedstilsynsstrategiene nevnt i artikkel 13.
   g) Medlemsstatenes og Unionens markedstilsynskampanjer og aktiviteter i den forbindelse, herunder ressurser og utstyr, IT-verktøyer og opplæring.
   h) Utførelsen av forberedende arbeid eller tilleggsarbeid i forbindelse med markedstilsynsaktiviteter knyttet til anvendelsen av Unionens harmoniseringsregelverk, for eksempel undersøkelser, programmer, evalueringer, retningslinjer, sammenlignende analyser, gjensidige felles besøk og besøksprogrammer, utveksling av medarbeidere, forskningsarbeid, opplæringsarbeid, laboratoriearbeid, egnethetsprøving, sammenlignende laboratorieprøvinger og samsvarsvurderingsarbeid.

i) Aktiviteter som utføres innenfor rammen av programmer for teknisk bistand, samarbeid med tredjeland og fremming og forbedring av Unionens retningslinjer og systemer for markedstilsyn blant berørte parter i Unionen og på internasjonalt plan.

3. Unionen skal finansiere det elektroniske grensesnittet nevnt i artikkel 34 nr. 7, herunder utviklingen av informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34 slik at dette kan ta imot automatiske strømmer av elektroniske data fra de nasjonale tollsystemene.
4. Unionen skal finansiere de elektroniske grensesnittene nevnt i artikkel 34 nr. 2 slik at data kan utveksles mellom informasjons- og kommunikasjonssystemet nevnt i artikkel 34 og de nasjonale markedstilsynssystemene.
5. Unionens finansiering av aktiviteter til støtte for denne forordningen skal gjennomføres i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) 2018/1046[52], enten direkte eller ved å overlate budsjettgjennomføringsoppgaver til enhetene angitt i artikkel 62 nr. 1 bokstav c) i den nevnte forordningen.
6. Bevilgningene til aktiviteter nevnt i denne forordningen skal fastsettes hvert år av budsjettmyndigheten innenfor den gjeldende finansielle rammen.
7. Bevilgningene som fastsettes av budsjettmyndigheten til finansiering av markedstilsynsaktiviteter, kan også dekke utgifter til forberedelses-, overvåkings-, kontroll-, revisjons- og evalueringsaktiviteter som kreves for å forvalte aktivitetene fastsatt i denne forordningen og for å oppnå deres mål. Disse utgiftene skal dekke kostnadene ved å gjennomføre undersøkelser og arrangere ekspertmøter og informasjons- og kommunikasjonsaktiviteter, herunder spredning av informasjon om Unionens politiske prioriteringer i den utstrekning de er forbundet med markedstilsynsaktivitetenes overordnede mål, utgiftene knyttet til informasjonsteknologinettverk som fokuserer på behandling og utveksling av opplysninger, samt alle andre utgifter til teknisk og administrativ bistand som Kommisjonen pådrar seg.

Artikkel 37

Vern av Unionens økonomiske interesser

1. Kommisjonen skal treffe egnede tiltak for å sikre at Unionens økonomiske interesser vernes ved gjennomføring av aktiviteter som finansieres i henhold til denne forordningen, gjennom forebyggende tiltak mot bedrageri, korrupsjon og annen ulovlig virksomhet, gjennom effektive kontroller og, dersom det avdekkes uregelmessigheter, gjennom inndrivelse av urettmessig utbetalte beløp og eventuelt gjennom administrative og økonomiske sanksjoner som er virkningsfulle, står i forhold til overtredelsen og virker avskrekkende.
2. Kommisjonen eller dens representanter og Revisjonsretten skal ha myndighet til å utføre revisjon, på grunnlag av dokumenter og kontroller på stedet, av alle tilskuddsmottakere, leverandører og underleverandører som har mottatt unionsmidler i henhold til denne forordningen.
3. Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF) kan i samsvar med bestemmelsene og framgangsmåtene fastsatt i europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) nr. 883/2013[53] og rådsforordning (Euratom, EF) nr. 2185/96[54] gjennomføre undersøkelser, herunder kontroller og inspeksjoner på stedet, med sikte på å fastslå om det har forekommet bedrageri, korrupsjon eller annen ulovlig virksomhet som påvirker Unionens økonomiske interesser i forbindelse med en avtale eller beslutning om tilskudd eller en kontrakt som finansieres i henhold til denne forordningen.
4. Uten at dette berører nr. 1, 2 og 3, skal samarbeidsavtaler med tredjeland og internasjonale organisasjoner, kontrakter, avtaler om tilskudd og beslutninger om tilskudd som følger av gjennomføringen av denne forordningen, inneholde bestemmelser som uttrykkelig gir Kommisjonen, Revisjonsretten og OLAF myndighet til å gjennomføre slike revisjoner og undersøkelser, i samsvar med deres respektive ansvarsområder.

---

[52] Europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) 2018/1046 av 18. juli 2018 om finansielle regler for Unionens alminnelige budsjett, om endring av forordning (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 og beslutning nr. 541/2014/EU og om oppheving av forordning (EU, Euratom) nr. 966/2012 (EUT L 193 av 30.7.2018, s. 1).

[53] Europaparlaments- og rådsforordning (EU, Euratom) nr. 883/2013 av 11. september 2013 om undersøkelser som foretas av Det europeiske kontor for bedrageribekjempelse (OLAF), og om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1073/1999 og rådsforordning (Euratom) nr. 1074/1999 (EUT L 248 av 18.9.2013, s. 1).

[54] Rådsforordning (Euratom, EF) nr. 2185/96 av 11. november 1996 om kontroll og inspeksjon på stedet som foretas av Kommisjonen for å verne De europeiske fellesskaps økonomiske interesser mot bedrageri og andre uregelmessigheter (EFT L 292 av 15.11.1996, s. 2).

Kapittel X

Endringer

Artikkel 38

Endringer av direktiv 2004/42/EF

I europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/42/EF[55] utgår artikkel 6 og 7.

Artikkel 39

Endringer av forordning (EF) nr. 765/2008

1. I forordning (EF) nr. 765/2008 gjøres følgende endringer:
   1) Tittelen skal lyde:
   «Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93».
   2) I artikkel 1 utgår nr. 2 og 3.
   3) I artikkel 2 utgår nr. 1, 2, 14, 15, 17, 18 og 19.
   4) Kapittel III, med artikkel 15–29, utgår.
   5) I artikkel 32 nr. 1 gjøres følgende endringer:
      a) Bokstav c) skal lyde:
      «c) utarbeiding og ajourføring av bidrag til retningslinjer på områdene akkreditering, melding til Kommisjonen av samsvarsvurderingsorganer og samsvarsvurdering,»
      b) Bokstav d) og e) utgår.
      c) Bokstav f) og g) skal lyde:
      «f) utførelse av forberedende arbeid eller tilleggsarbeid i forbindelse med gjennomføringen av samsvarsvurdering, metrologi og akkreditering knyttet til gjennomføringen av Fellesskapets regelverk, som for eksempel undersøkelser, programmer, evalueringer, retningslinjer, sammenlignende analyser, gjensidige felles besøk, forskningsarbeid, utvikling og vedlikehold av databaser, opplæringsvirksomhet, laboratoriearbeid, egnethetsprøving, sammenlignende laboratorieprøvinger samt samsvarsvurderingsarbeid,
      g) virksomhet innenfor rammen av programmer for teknisk bistand, samarbeid med tredjeland og fremming og forbedring av europeiske retningslinjer og systemer for samsvarsvurdering og akkreditering blant berørte parter i Fellesskapet og på internasjonalt plan.»
2. Henvisninger til bestemmelser som er opphevet i forordning (EF) nr. 765/2008, skal forstås som henvisninger til bestemmelsene i denne forordningen og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg III til denne forordningen.

Artikkel 40

Endringer av forordning (EU) nr. 305/2011

I artikkel 56 nr. 1 i forordning (EU) nr. 305/2011 skal første ledd lyde:

«1. Dersom markedstilsynsmyndighetene i en medlemsstat har tilstrekkelig grunn til å anta at en byggevare som omfattes av en harmonisert standard, eller som det er utstedt en europeisk teknisk vurdering for, ikke overholder den angitte ytelsen og utgjør en risiko for oppfyllelsen av de grunnleggende kravene til byggverk i henhold til denne forordningen, skal de foreta en vurdering av den berørte varen som omfattes av kravene fastsatt i denne forordningen. De berørte markedsdeltakerne skal samarbeide med markedstilsynsmyndighetene om dette etter behov.»

Kapittel XI

Sluttbestemmelser

Artikkel 41

Sanksjoner

1. Medlemsstatene skal fastsette regler for sanksjoner som får anvendelse ved overtredelse av denne forordningen og Unionens harmoniseringsregelverk som oppført i vedlegg II som pålegger markedsdeltakerne forpliktelser, og skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at de gjennomføres i samsvar med nasjonal lovgivning.
2. Sanksjonene skal være virkningsfulle, stå i forhold til overtredelsen og virke avskrekkende.
3. Medlemsstatene skal innen 16. oktober 2021 meddele Kommisjonen disse bestemmelsene, dersom de ikke tidligere er meddelt, og skal umiddelbart underrette den om eventuelle senere endringer som berører dem.

[55] Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/42/EF av 21. april 2004 om begrensning av utslippene av flyktige organiske forbindelser som skyldes bruk av organiske løsemidler i visse malinger, lakker og produkter for lakkering og omlakkering av kjøretøyer, og om endring av rådsdirektiv 1999/13/EF (EUT L 143 av 30.4.2004, s. 87).

Artikkel 42

Evaluering, gjennomgang og retningslinjer

1. Kommisjonen skal innen 31. desember 2026 og deretter hvert femte år foreta en evaluering av denne forordningen på bakgrunn av målene som søkes oppnådd med den, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet, Rådet og Den europeiske økonomiske og sosiale komité.
2. Rapporten skal vurdere om denne forordningen har oppnådd sine mål, særlig med hensyn til å redusere antallet produkter på unionsmarkedet som ikke er i samsvar med regelverket, sikre en effektiv og virkningsfull håndheving av Unionens harmoniseringsregelverk i Unionen, forbedre samarbeidet mellom vedkommende myndigheter og styrke kontrollen med produkter som innføres på unionsmarkedet, samtidig som det tas hensyn til konsekvensene for næringslivet, da særlig SMB-ene. Evalueringen skal også vurdere denne forordningens virkeområde, effektiviteten ved ordningen med fagfellevurderinger og ved markedstilsynsaktiviteter som mottar finansiering fra Unionen, opp mot kravene i Unionens politikk og regelverk, samt mulighetene for ytterligere forbedring av samarbeidet mellom markedstilsynsmyndighetene og tollmyndighetene.
3. Innen 16. juli 2023 skal Kommisjonen ha utarbeidet en evalueringsrapport om gjennomføringen av artikkel 4. Rapporten skal særlig vurdere nevnte artikkels virkeområde, virkninger og kostnader og fordeler. Rapporten skal eventuelt følges av et regelverksforslag.
4. Innen fire år etter at Kommisjonen første gang har godkjent et særlig system for produktrelatert kontroll før eksport som nevnt i artikkel 35 nr. 3, skal den gjennomføre en evaluering av dets virkninger og kostnadseffektivitet.
5. For å lette gjennomføringen av denne forordningen skal Kommisjonen utarbeide retningslinjer for den praktiske gjennomføringen av artikkel 4 for markedstilsynsmyndigheter og markedsdeltakere.

Artikkel 43

Komitéprosedyre

1. Kommisjonen skal bistås av en komité. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Dersom komiteen ikke avgir uttalelse, skal Kommisjonen ikke vedta utkastet til gjennomføringsrettsakt når det gjelder gjennomføringsmyndigheten nevnt i artikkel 11 nr. 4, artikkel 21 nr. 9, artikkel 25 nr. 8, artikkel 35 nr. 10 og artikkel 35 nr. 11 i denne forordningen; artikkel 5 nr. 4 tredje ledd i forordning (EU) nr. 182/2011 får da anvendelse.

Artikkel 44

Ikrafttredelse og anvendelse

Denne forordningen trer i kraft den 20. dagen etter at den er kunngjort i Den europeiske unions tidende.

Den får anvendelse fra 16. juli 2021. Artikkel 29, 30, 31, 32, 33 og 36 får imidlertid anvendelse fra 1. januar 2021.

Denne forordningen er bindende i alle deler og kommer direkte til anvendelse i alle medlemsstater.

Utferdiget i Brussel 20. juni 2019.

For Europaparlamentet	*For Rådet*
A. Tajani	G. Ciamba
President	*Formann*

Vedlegg I

Liste over Unionens harmoniseringsregelverk

1. Rådsdirektiv 69/493/EØF av 15. desember 1969 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om krystallglass (EFT L 326 av 29.12.1969, s. 36).
2. Rådsdirektiv 70/157/EØF av 6. februar 1970 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tillatt lydnivå og eksosanlegg på motorvogner (EFT L 42 av 23.2.1970, s. 16).
3. Rådsdirektiv 75/107/EØF av 19. desember 1974 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om flasker brukt som målebeholdere (EFT L 42 av 15.2.1975, s. 14).
4. Rådsdirektiv 75/324/EØF av 20. mai 1975 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om aerosolbeholdere (EFT L 147 av 9.6.1975, s. 40).
5. Rådsdirektiv 76/211/EØF av 20. januar 1976 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om emballering av visse varer etter vekt eller volum i ferdigpakninger (EFT L 46 av 21.2.1976, s. 1).

6. Rådsdirektiv 80/181/EØF av 20. desember 1979 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om målenheter og om opphevelse av direktiv 71/354/EØF (EFT L 39 av 15.2.1980, s. 40).
7. Rådsdirektiv 92/42/EØF av 21. mai 1992 om krav til virkningsgrad for nye varmtvannskjeler som fyres med flytende eller gassformig brensel (EFT L 167 av 22.6.1992, s. 17).
8. Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/11/EF av 23. mars 1994 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om merking av materialer brukt i hovedbestanddelene av fottøy for salg til forbruker (EFT L 100 av 19.4.1994, s. 37).
9. Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/62/EF av 20. desember 1994 om emballasje og emballasjeavfall (EFT L 365 av 31.12.1994, s. 10).
10. Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/70/EF av 13. oktober 1998 om kvaliteten på bensin og dieselolje og om endring av rådsdirektiv 93/12/EØF (EFT L 350 av 28.12.1998, s. 58).
11. Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/79/EF av 27. oktober 1998 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk (EUT L 331 av 7.12.1998, s. 1).
12. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF av 8. mai 2000 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om støyutslipp i miljøet fra utstyr til utendørs bruk (EFT L 162 av 3.7.2000, s. 1).
13. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/53/EF av 18. september 2000 om kasserte kjøretøyer (EFT L 269 av 21.10.2000, s. 34).
14. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2003/2003 av 13. oktober 2003 om gjødsel (EUT L 304 av 21.11.2003, s. 1).
15. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 648/2004 av 31. mars 2004 om vaske- og rengjøringsmidler (EUT L 104 av 8.4.2004, s. 1).
16. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 850/2004 av 29. april 2004 om persistente organiske forurensende stoffer, og om endring av direktiv 79/117/EØF (EUT L 158 av 30.4.2004, s. 7).
17. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/42/EF av 21. april 2004 om begrensning av utslippene av flyktige organiske forbindelser som skyldes bruk av organiske løsemidler i visse malinger, lakker og produkter for lakkering og omlakkering av kjøretøyer, og om endring av rådsdirektiv 1999/13/EF (EUT L 143 av 30.4.2004, s. 87).
18. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/64/EF av 26. oktober 2005 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til mulighet for ombruk, resirkulering og gjenvinning, og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF (EUT L 310 av 25.11.2005, s. 10).
19. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (EUT L 157 av 9.6.2006, s. 24).
20. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/40/EF av 17. mai 2006 om utslipp fra klimaanlegg i motorvogner og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF (EUT L 161 av 14.6.2006, s. 12).
21. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/66/EF av 6. september 2006 om batterier og akkumulatorer og brukte batterier og akkumulatorer, og om oppheving av direktiv 91/157/EØF (EUT L 266 av 26.9.2006, s. 1).
22. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektiv 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF (EUT L 396 av 30.12.2006, s. 1).
23. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2007 av 20. juni 2007 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til utslipp fra lette person- og nyttekjøretøyer (Euro 5 og Euro 6) og om tilgang til opplysninger om reparasjon og vedlikehold av kjøretøyer (EUT L 171 av 29.6.2007, s. 1).
24. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/45/EF av 5. september 2007 om fastsettelse av bestemmelser om nominelle mengder for ferdigpakkede produkter, om oppheving av rådsdirektiv 75/106/EØF og 80/232/EØF og om endring av rådsdirektiv 76/211/EØF (EUT L 247 av 21.9.2007, s. 17).
25. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006 (EUT L 353 av 31.12.2008, s. 1).
26. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 78/2009 av 14. januar 2009 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til beskyttelse av fotgjengere og andre myke trafikanter, endring av direktiv 2007/46/EF og oppheving

av direktiv 2003/102/EF og 2005/66/EF (EUT L 35 av 4.2.2009, s. 1).

27. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 79/2009 av 14. januar 2009 om typegodkjenning av hydrogendrevne motorvogner, og om endring av direktiv 2007/46/EF (EUT L 35 av 4.2.2009, s. 32).
28. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/34/EF av 23. april 2009 om felles bestemmelser om både måleinstrumenter og metoder for metrologisk kontroll (EUT L 106 av 28.4.2009, s. 7).
29. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/48/EF av 18. juni 2009 om sikkerhetskrav til leketøy (EUT L 170 av 30.6.2009, s. 1).
30. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 595/2009 av 18. juni 2009 om typegodkjenning av motorvogner og motorer med hensyn til utslipp fra tunge kjøretøyer (Euro VI), om tilgang til opplysninger om reparasjon og vedlikehold av kjøretøyer, om endring av forordning (EF) nr. 715/2007 og direktiv 2007/46/EF, og om oppheving av direktiv 80/1269/EØF, 2005/55/EF og 2005/78/EF (EUT L 188 av 18.7.2009, s. 1).
31. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 661/2009 av 13. juli 2009 om krav til typegodkjenning for den generelle sikkerheten for motorvogner, deres tilhengere og systemer, deler og separate tekniske enheter beregnet på slike motorvogner (EUT L 200 av 31.7.2009, s. 1).
32. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF av 21. oktober 2009 om fastsettelse av en ramme for å fastsette krav til miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (EUT L 285 av 31.10.2009, s. 10).
33. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1005/2009 av 16. september 2009 om stoffer som bryter ned ozonlaget (EUT L 286 av 31.10.2009, s. 1).
34. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009 av 25. november 2009 om merking av dekk med hensyn til drivstoffeffektivitet og andre grunnleggende parametrer (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 46).
35. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009 av 30. november 2009 om kosmetiske produkter (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 59).
36. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 66/2010 av 25. november 2009 om EU-miljømerket (EUT L 27 av 30.1.2010, s. 1).
37. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU av 16. juni 2010 om transportabelt trykkutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF, 84/527/EØF og 1999/36/EF (EUT L 165 av 30.6.2010, s. 1).
38. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011 av 9. mars 2011 om fastsettelse av harmoniserte vilkår for markedsføring av byggevarer og om oppheving av rådsdirektiv 89/106/EØF (EUT L 88 av 4.4.2011, s. 5).
39. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/65/EU av 8. juni 2011 om begrensning av bruken av visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk utstyr (EUT L 174 av 1.7.2011, s. 88).
40. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1007/2011 av 27. september 2011 om tekstilfibernavn og tilknyttet etikettering og merking av fibersammensetningen i tekstilprodukter samt om oppheving av rådsdirektiv 73/44/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 96/73/EF og 2008/121/EF (EUT L 272 av 18.10.2011, s. 1).
41. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 528/2012 av 22. mai 2012 om tilgjengeliggjøring på markedet og bruk av biocidprodukter (EUT L 167 av 27.6.2012, s. 1).
42. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/19/EU av 4. juli 2012 om avfall fra elektrisk og elektronisk utstyr (WEEE) (EUT L 197 av 24.7.2012, s. 38).
43. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 av 5. februar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for jordbruks- og skogbrukskjøretøyer (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 1).
44. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 168/2013 av 15. januar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for to- eller trehjuls kjøretøyer og firehjuls motorsykler (EUT L 60 av 2.3.2013, s. 52).
45. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/29/EU av 12. juni 2013 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av pyrotekniske artikler (EUT L 178 av 28.6.2013, s. 27).
46. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/53/EU av 20. november 2013 om fritidsfartøyer og vannscootere, og om oppheving av direktiv 94/25/EF (EUT L 354 av 28.12.2013, s. 90).
47. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/28/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av og kontroll med eksplosive varer til sivil bruk (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 1).
48. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/29/EU av 26. februar 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring

på markedet av enkle trykkbeholdere (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 45).

49. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet (EUT L 96 av 29.3.2014. s. 79).
50. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/31/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av ikke-automatiske vekter (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 107).
51. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/32/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av måleinstrumenter (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 149).
52. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/33/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om heiser og sikkerhetskomponenter for heiser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 251).
53. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 309).
54. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (EUT L 96 av 29.3.2014, s. 357).
55. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/40/EU av 3. april 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om framstilling, presentasjon og salg av tobakksvarer og tilhørende produkter og om oppheving av direktiv 2001/37/EF (EFT L 127 av 29.4.2014, s. 1).
56. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/53/EU av 16. april 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av radioutstyr og om oppheving av direktiv 1999/5/EF (EUT L 153 av 22.5.2014, s. 62).
57. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/68/EU av 15. mai 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av trykkpåkjent utstyr (EUT L 189 av 27.6.2014, s. 164).
58. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU av 23. juli 2014 om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF (EUT L 257 av 28.8.2014, s. 146).
59. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 517/2014 av 16. april 2014 om fluorholdige klimagasser og om oppheving av forordning (EF) nr. 842/2006 (EUT L 150 av 20.5.2014, s. 195).
60. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 540/2014 av 16. april 2014 om lydnivået i motorvogner og reservelyddempingsanlegg og om endring av direktiv 2007/46/EF og oppheving av direktiv 70/157/EØF (EUT L 158 av 27.5.2014, s. 131).
61. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/424 av 9. mars 2016 om taubaneanlegg og om oppheving av direktiv 2000/9/EF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 1).
62. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/425 av 9. mars 2016 om personlig verneutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 89/686/EØF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 51).
63. Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2016/426 av 9. mars 2016 om gassapparater og om oppheving av direktiv 2009/142/EF (EUT L 81 av 31.3.2016, s. 99).
64. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om krav til utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF (EUT L 252 av 16.9.2016, s. 53).
65. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/745 av 5. april 2017 om medisinsk utstyr, om endring av direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009 samt om oppheving av rådsdirektiv 90/385/EØF og 93/42/EØF (EUT L 117 av 5.5.2017, s. 1).
66. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/746 av 5. april 2017 om medisinsk utstyr til in vitro-diagnostikk og om oppheving av direktiv 98/79/EF og kommisjonsbeslutning 2010/227/EU (EUT L 117 av 5.5.2017, s. 176).
67. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/852 av 17. mai 2017 om kvikksølv og om oppheving av forordning (EF) nr. 1102/2008 (EUT L 137 av 24.5.2017, s. 1).
68. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/1369 av 4. juli 2017 om fastsetjing av ei ramme for energimerking og om oppheving av direktiv 2010/30/EU (EUT L 198 av 28.7.2017, s. 1).
69. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/858 av 30. mai 2018 om godkjenning av

og markedstilsyn med motorvogner og deres tilhengere samt systemer, komponenter og separate tekniske enheter til slike motorvogner, om endring av forordning (EF) nr. 715/2007 og (EF) nr. 595/2009 og om oppheving av direktiv 2007/46/EF (EUT L 151 av 14.6.2018, s. 1).

70. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/1139 av 4. juli 2018 om felles regler for sivil luftfart og om opprettelse av Den europeiske unions flysikkerhetsbyrå, og om endring av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2111/2005, (EF) nr. 1008/2008, (EU) nr. 996/2010 og (EU) nr. 376/2014, og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU og 2014/53/EU, samt om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 552/2004 og (EF) nr. 216/2008 og rådsforordning (EØF) nr. 3922/91 (EUT L 212 av 22.8.2018, s. 1), i den utstrekning det gjelder konstruksjon, produksjon og omsetning av luftfartøyer som nevnt i artikkel 2 nr. 1 bokstav a) og b), når det gjelder ubemannede luftfartøyer og deres motorer, propeller, deler og utstyr til fjernstyring.

Vedlegg II

Liste over Unionens harmoniseringsregelverk uten bestemmelser om sanksjoner

1. Rådsdirektiv 69/493/EØF av 15. desember 1969 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om krystallglass (EFT L 326 av 29.12.1969, s. 36).
2. Rådsdirektiv 70/157/EØF av 6. februar 1970 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tillatt lydnivå og eksosanlegg på motorvogner (EFT L 42 av 23.2.1970, s. 16).
3. Rådsdirektiv 75/107/EØF av 19. desember 1974 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om flasker brukt som målebeholdere (EFT L 42 av 15.2.1975, s. 14).
4. Rådsdirektiv 75/324/EØF av 20. mai 1975 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om aerosolbeholdere (EFT L 147 av 9.6.1975, s. 40).
5. Rådsdirektiv 76/211/EØF av 20. januar 1976 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om emballering av visse varer etter vekt eller volum i ferdigpakninger (EFT L 46 av 21.2.1976, s. 1).
6. Rådsdirektiv 92/42/EØF av 21. mai 1992 om krav til virkningsgrad for nye varmtvannskjeler som fyres med flytende eller gassformig brensel (EFT L 167 av 22.6.1992, s. 17).
7. Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/11/EF av 23. mars 1994 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om merking av materialer brukt i hovedbestanddelene av fottøy for salg til forbruker (EFT L 100 av 19.4.1994, s. 37).
8. Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/62/EF av 20. desember 1994 om emballasje og emballasjeavfall (EFT L 365 av 31.12.1994, s. 10).
9. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF av 8. mai 2000 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om støyutslipp i miljøet fra utstyr til utendørs bruk (EFT L 162 av 3.7.2000, s. 1).
10. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/53/EF av 18. september 2000 om kasserte kjøretøyer (EFT L 269 av 21.10.2000, s. 34).
11. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/64/EF av 26. oktober 2005 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til mulighet for ombruk, resirkulering og gjenvinning, og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF (EUT L 310 av 25.11.2005, s. 10).
12. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/40/EF av 17. mai 2006 om utslipp fra klimaanlegg i motorvogner og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF (EUT L 161 av 14.6.2006, s. 12).
13. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/45/EF av 5. september 2007 om fastsettelse av bestemmelser om nominelle mengder for ferdigpakkede produkter, om oppheving av rådsdirektiv 75/106/EØF og 80/232/EØF og om endring av rådsdirektiv 76/211/EØF (EUT L 247 av 21.9.2007, s. 17).
14. Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009 av 25. november 2009 om merking av dekk med hensyn til drivstoffeffektivitet og andre grunnleggende parametrer (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 46).
15. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU av 16. juni 2010 om transportabelt trykkutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF, 84/527/EØF og 1999/36/EF (EUT L 165 av 30.6.2010, s. 1).
16. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011 av 9. mars 2011 om fastsettelse av harmoniserte vilkår for markedsføring av byggevarer og om oppheving av rådsdirektiv 89/106/EØF (EUT L 88 av 4.4.2011, s. 5).
17. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1007/2011 av 27. september 2011 om tekstilfibernavn og tilknyttet etikettering og merking av fibersammensetningen i tekstilprodukter samt om oppheving av rådsdirektiv 73/44/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv

96/73/EF og 2008/121/EF (EUT L 272 av 18.10.2011, s. 1).

18. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU av 23. juli 2014 om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF (EUT L 257 av 28.8.2014, s. 146).
19. Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 540/2014 av 16. april 2014 om lydnivået i motorvogner og reservelyddempingsanlegg og om endring av direktiv 2007/46/EF og oppheving av direktiv 70/157/EØF (EUT L 158 av 27.5.2014, s. 131).

Vedlegg III

Sammenligningstabell

Forordning (EF) nr. 765/2008	Denne forordningen
Artikkel 1 nr. 2	Artikkel 1 nr. 1
Artikkel 1 nr. 3	Artikkel 1 nr. 3
Artikkel 2 nr. 1	Artikkel 3 nr. 1
Artikkel 2 nr. 2	Artikkel 3 nr. 2
Artikkel 2 nr. 14	Artikkel 3 nr. 22
Artikkel 2 nr. 15	Artikkel 3 nr. 23
Artikkel 2 nr. 17	Artikkel 3 nr. 3
Artikkel 2 nr. 18	Artikkel 3 nr. 4
Artikkel 2 nr. 19	Artikkel 3 nr. 25
Artikkel 15 nr. 1 og 2	Artikkel 2 nr. 1
Artikkel 15 nr. 3	Artikkel 2 nr. 3
Artikkel 15 nr. 4	—
Artikkel 15 nr. 5	Artikkel 2 nr. 2
Artikkel 16 nr. 1	Artikkel 10 nr. 1
Artikkel 16 nr. 2	Artikkel 16 nr. 5
Artikkel 16 nr. 3	—
Artikkel 16 nr. 4	—
Artikkel 17 nr. 1	Artikkel 10 nr. 2
Artikkel 17 nr. 2	Artikkel 34 nr. 1 siste punktum og artikkel 34 nr. 3 bokstav a)
Artikkel 18 nr. 1	Artikkel 10 nr. 6
Artikkel 18 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 11 nr. 7 bokstav a)
Artikkel 18 nr. 2 bokstav b)	—
Artikkel 18 nr. 2 bokstav c)	Artikkel 11 nr. 7 bokstav b)
Artikkel 18 nr. 2 bokstav d)	—
Artikkel 18 nr. 3	Artikkel 10 nr. 5 og artikkel 14 nr. 1
Artikkel 18 nr. 4	Artikkel 14 nr. 2
Artikkel 18 nr. 5	Artikkel 13
Artikkel 18 nr. 6	Artikkel 31 nr. 2 bokstav o)

Forordning (EF) nr. 765/2008	Denne forordningen
Artikkel 19 nr. 1 første ledd	Artikkel 11 nr. 3
Artikkel 19 nr. 1 andre ledd	Artikkel 14 nr. 4 bokstav a), b), e) og j)
Artikkel 19 nr. 1 tredje ledd	Artikkel 11 nr. 5
Artikkel 19 nr. 2	Artikkel 16 nr. 3 bokstav g)
Artikkel 19 nr. 3	Artikkel 18 nr. 2
Artikkel 19 nr. 4	Artikkel 11 nr. 2
Artikkel 19 nr. 5	Artikkel 17
Artikkel 20 nr. 1	Artikkel 19 nr. 1
Artikkel 20 nr. 2	Artikkel 19 nr. 2
Artikkel 21 nr. 1	Artikkel 18 nr. 1
Artikkel 21 nr. 2	Artikkel 18 nr. 2
Artikkel 21 nr. 3	Artikkel 18 nr. 3
Artikkel 21 nr. 4	—
Artikkel 22 nr. 1	Artikkel 20 nr. 1
Artikkel 22 nr. 2	Artikkel 20 nr. 2
Artikkel 22 nr. 3	Artikkel 20 nr. 3
Artikkel 22 nr. 4	Artikkel 20 nr. 4
Artikkel 23 nr. 1 og 3	Artikkel 34 nr. 1
Artikkel 23 nr. 2	Artikkel 34 nr. 4
Artikkel 24 nr. 1	Artikkel 22 nr. 1
Artikkel 24 nr. 2	Artikkel 22 nr. 2–5
Artikkel 24 nr. 3	—
Artikkel 24 nr. 4	—
Artikkel 25 nr. 1	—
Artikkel 25 nr. 2 bokstav a)	Artikkel 31 nr. 2 bokstav f) og artikkel 33 nr. 1 bokstav i) og k)
Artikkel 25 nr. 2 bokstav b)	Artikkel 31 nr. 2 bokstav g) og m) og artikkel 33 nr. 1 bokstav i) og k)
Artikkel 25 nr. 3	—
Artikkel 26	—
Artikkel 27 nr. 1 første punktum	Artikkel 25 nr. 2
Artikkel 27 nr. 1 andre punktum	Artikkel 25 nr. 3
Artikkel 27 nr. 2	Artikkel 25 nr. 4
Artikkel 27 nr. 3 første ledd	Artikkel 26 nr. 1
Artikkel 27 nr. 3 andre ledd	Artikkel 26 nr. 2
Artikkel 27 nr. 4	—
Artikkel 27 nr. 5	—

Forordning (EF) nr. 765/2008	Denne forordningen
Artikkel 28 nr. 1	Artikkel 27 første ledd bokstav a)
Artikkel 28 nr. 2	Artikkel 27 første ledd bokstav b)
Artikkel 29 nr. 1	Artikkel 28 nr. 1
Artikkel 29 nr. 2	Artikkel 28 nr. 2
Artikkel 29 nr. 3	Artikkel 28 nr. 3
Artikkel 29 nr. 4	Artikkel 28 nr. 4
Artikkel 29 nr. 5	Artikkel 25 nr. 5
Artikkel 32 nr. 1 bokstav d)	—
Artikkel 32 nr. 1 bokstav e)	Artikkel 36 nr. 2 bokstav e)

Vedlegg 2

EØS-komiteens beslutning nr. 317/2023 av 8. desember 2023 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt EØS-avtalen, særlig artikkel 98,

og ut fra følgende betraktninger:

1) Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011[1] skal innlemmes i EØS-avtalen.
2) Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1121 av 8. juli 2021 om nærmere angivelse av de statistiske dataene som medlemsstatene skal framlegge vedrørende kontroll av produkter som innføres på unionsmarkedet med hensyn til produktsikkerhet og produktsamsvar[2] skal innlemmes i EØS-avtalen.
3) Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/1267 av 20. juli 2022 om nærmere angivelse av prosedyrene for utpeking av unionsprøvingsanlegg med henblikk på markedstilsyn og kontroll av produktsamsvar i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020[3] skal innlemmes i EØS-avtalen.
4) EØS-avtalens vedlegg II bør derfor endres –

TRUFFET DENNE BESLUTNING:

Artikkel 1

I EØS-avtalens vedlegg II gjøres følgende endringer:

1. I kapittel XVII nr. 9 (europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/42/EF) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32019 R 1020**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1).»

2. I kapittel XIX nr. 3b (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008) gjøres følgende endringer:
   i) Følgende tilføyes:
      «, endret ved:
      – **32019 R 1020**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1).»,
   ii) Tilpasning b) utgår.
3. I kapittel XIX, etter nr. 3ua (Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2020/1668), tilføyes følgende:

«3v.**32019 R 1020**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 om markedstilsyn og produktsamsvar og om endring av direktiv 2004/42/EF og forordning (EF) nr. 765/2008 og (EU) nr. 305/2011 (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1).

Forordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasninger:

a) Med mindre annet er angitt, skal henvisninger til unionsretten forstås som henvisninger til EØS-avtalen.
b) I artikkel 3 gjøres følgende endringer:
   i) i nr. 24 skal ordene 'eller tollmyndighetene i EFTA-statene som har ansvar for å anvende tollregelverket, og alle andre myndigheter i EFTA-statene som i henhold til nasjonal lovgivning er gitt myndighet til å anvende visse tollregler' tilføyes etter henvisningen til forordning (EU) nr. 952/2013,
   ii) i nr. 25 skal ordene 'eller, når det gjelder EFTA-statene, de tilsvarende prosedyrene i henhold til EFTA-statenes respektive nasjonale tollovgiv-

---

1 EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1.
2 EUT L 243 av 9.7.2021, s. 37.
3 EUT L 192 av 21.7.2022, s. 21.

ning' tilføyes etter henvisningen til forordning (EU) nr. 952/2013,

iii) i nr. 26 skal ordene 'eller innenfor EFTA-statenes tollområder' tilføyes etter ordene 'Unionens tollområde'.

c) I artikkel 14 nr. 2 får ordene ', herunder prinsippene i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter' ikke anvendelse for EFTA-statene.

d) I artikkel 25 nr. 3 og 4 og artikkel 28 nr. 4 andre ledd skal henvisninger til europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 952/2013, når det gjelder EFTA-statene, forstås som henvisninger til tilsvarende bestemmelser i nasjonal tollovgivning.

e) Når det gjelder Liechtenstein, skal forpliktelser som påhviler myndigheter utpekt i henhold til artikkel 25 nr. 1, være underlagt nasjonal rett.

f) Produkter som eksporteres fra Liechtenstein til de andre avtalepartene, kan bli gjenstand for kontroll i samsvar med artikkel 25 til 28 når de innføres til EØS.

g) Artikkel 25 nr. 2, 4 og 6 og artikkel 34 nr. 6 får ikke anvendelse for Liechtenstein.

h) Artikkel 26 nr. 4 får ikke anvendelse for EFTA-statene.

i) I artikkel 28, når det gjelder EFTA-statene, skal ordene 'tollens databehandlingssystem' forstås som 'enhver melding som utstedes til de berørte partene i samsvar med nasjonale prosedyrer'.

j) EFTA-statene skal delta fullt ut, uten stemmerett, i unionsnettverket for produktsamsvar i samsvar med artikkel 29–31. EFTAs overvåkingsorgan skal delta som observatør.

3va. **32021 R 1121**: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2021/1121 av 8. juli 2021 om nærmere angivelse av de statistiske dataene som medlemsstatene skal framlegge vedrørende kontroll av produkter som innføres på unionsmarkedet med hensyn til produktsikkerhet og produktsamsvar (EUT L 243 av 9.7.2021, s. 37).

Gjennomføringsforordningens bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasninger:

a) I artikkel 1 nr. 1 bokstav c) og nr. 4 skal henvisninger til delegert kommisjonsforordning (EU) 2015/2446, når det gjelder EFTA-statene, forstås som henvisninger til tilsvarende bestemmelser i nasjonal tollovgivning.

b) I artikkel 1 nr. 1 bokstav c) ix) skal ordene 'Unionens hovedregelverk' erstattes med ordene 'Hovedbestemmelsene i EØS-avtalen'.

3vb. **32022 R 1267**: Kommisjonens gjennomføringsforordning (EU) 2022/1267 av 20. juli 2022 om nærmere angivelse av prosedyrene for utpeking av unionsprøvingsanlegg med henblikk på markedstilsyn og kontroll av produktsamsvar i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 (EUT L 192 av 21.7.2022, s. 21).»

4. I kapittel XXI nr. 1 (europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011) skal nytt strekpunkt lyde:

«– **32019 R 1020**: Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1020 av 20. juni 2019 (EUT L 169 av 25.6.2019, s. 1).»

Artikkel 2

Teksten til forordning (EU) 2019/1020 og gjennomføringsforordning (EU) 2021/1121 og (EU) 2022/1267 på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 9. desember 2023, forutsatt at alle meddelelser etter EØS-avtalens artikkel 103 nr. 1 er inngitt. (*)

(*) Forfatningsrettslige krav angitt.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel 8. desember 2023.

For EØS-komiteen
Pascal Schafhauser
Formann

Vedlegg 3

Liste over markedstilsynsmyndigheter og deres hjemmelsgrunnlag for tilsynskompetanse

Arbeidstilsynet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF av 8. mai 2000 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om støyutslipp i miljøet fra utstyr til utendørs bruk;
  - Gjennomført i forskrift av 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 15.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (omarbeiding) (dette direktivet oppheves og erstattes av forordning (EU) 2023/1230 om maskiner med virkning fra 20. januar 2027);
  - Gjennomført i forskrift av 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 15.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektivene 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF;
  - Gjennomført i forskrift 30. mai 2008 nr. 516 om registering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) § 1, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 6.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger og om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006;
  - Gjennomført i forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften) § 1, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 5.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 528/2012 av 22. mai 2012 om markedsføring og bruk av biocidprodukter;
  - Gjennomført i forskrift 18. april 2017 nr. 480 om biocider § 1-1, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 3-2.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/425 av 9. mars 2016 om personlig verneutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 89/686/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 22. juni 2018 nr. 1019 om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU) § 1, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 5.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/1628 av 14. september 2016 om utslippsgrenser for forurensende gasser og partikler og typegodkjenning av forbrenningsmotorer til ikke-veigående mobile maskiner, og om endring av forordning (EU) nr. 1024/2012 og (EU) nr. 167/2013 og om endring og oppheving av direktiv 97/68/EF;
  - Gjennomført i forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 15.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av bestemmelsene om utstyr og beskyttelsessystem til bruk i eksplosjonsfarlig område (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 29. november 2017 nr. 1849 om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 24.

Direktoratet for byggkvalitet

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 305/2011 av 9. mars 2011 om fastlegging av harmoniserte betingelser for markedsføring av

byggevarer og om oppheving av rådsdirektiv 89/106/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 17. desember 2013 nr. 1579 om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk, og føres tilsyn med etter forskrift om omsetning og dokumentasjon av produkter til byggverk og lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/33/EU av 26. februar 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om heiser og sikkerhetskomponenter for heiser;
  - Gjennomført i forskrift 13. april 2016 nr. 373 om omsetning og dokumentasjon av heiser og sikkerhetskomponenter for heiser, og føres tilsyn med etter forskrift om omsetning og dokumentasjon av heiser og sikkerhetskomponenter for heiser og lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling (plan- og bygningsloven).

Direktoratet for medisinske produkter

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/745 av 5. april 2017 om medisinsk utstyr som endrer direktiv 2001/83/EF, forordning (EF) nr. 178/2002 og forordning (EF) nr. 1223/2009 og opphever rådsdirektivene 90/385/EØF og 93/42/EØF;
  - Gjennomført i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr og forskrift 9. mai 2021 nr. 1476 om medisinsk utstyr, og føres tilsyn med etter denne lov og forskrift.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2017/746 av 5. april 2017 om in vitro-diagnostisk medisinsk utstyr som opphever direktiv 98/79/EF og kommisjonsvedtak 2010/227/EU;
  - Gjennomført i lov 7. mai 2020 nr. 37 om medisinsk utstyr og forskrift 9. mai 2021 nr. 1476 om medisinsk utstyr, og føres tilsyn med etter denne lov og forskrift.

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap

- Rådsdirektiv 75/324/EØF av 20. mai 1975 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om aerosolbeholdere (spraybokser);
  - Gjennomført i forskrift 1. mars 1996 nr. 229 om aerosolbeholdere, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), og lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarligvareloven). Sistnevnte lov gjelder bare for Svalbard.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1009 om EU-gjødsel;
  - Gjennomført i forskrift 6. mars 2024 nr. 538 om EU-gjødselvarer, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (omarbeiding) (dette direktivet oppheves og erstattes av forordning (EU) 2023/1230 om maskiner med virkning fra 20. januar 2027);
  - Gjennomført i forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) og lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektivene 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF;
  - Gjennomført i forskrift 30. mai 2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarligvareloven) og lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer. De to sistnevnte lovene gjelder bare for Svalbard.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger og om endring og oppheving

av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006;
  - Gjennomført i forskrift 16 juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven), lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarligvareloven) og lov 14. juni 1974 nr. 39 om eksplosive varer. De to sistnevnte lovene gjelder bare for Svalbard.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/48/EF av 18. juni 2009 om sikkerhetskrav til leketøy;
  - Gjennomført i forskrift 18. november 2013 nr. 1403 om sikkerhet ved leketøy, og føres tilsyn med etter lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU av 16. juni 2010 om transportabelt trykkutstyr og om oppheving av rådsdirektivene 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF, 84/527/EØF og 1999/36/EF;
  - Gjennomført i forskrift 22. november 2012 nr. 1088 om transportabelt trykkutstyr, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/29/EU av 12. juni 2013 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av pyrotekniske artikler (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 3. oktober 2013 nr. 1199 om pyrotekniske artikler, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/28/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av bestemmelsene om markedsføring av og kontroll med eksplosive varer til sivilt bruk;
  - Gjennomført i forskrift 15. juni 2017 nr. 844 om sivil håndtering av eksplosjonsfarlige stoffer, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/29/EU av 26. februar 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av enkle trykkbeholdere;
  - Gjennomført i forskrift 10. februar 2017 nr. 171 om enkle trykkbeholdere, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av bestemmelsene om elektromagnetisk kompatibilitet (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1597 om elektromagnetisk kompatibilitet, og føres tilsyn med etter lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av bestemmelsene om utstyr og beskyttelsessystem til bruk i eksplosjonsfarlig område (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 29. november 2017 nr. 1849 om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område, og føres tilsyn med etter lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven), lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven) og lov 21. mai 1971 nr. 47 om brannfarlige varer samt væsker og gasser under trykk (brannfarligvareloven). Sistnevnte lov gjelder bare for Svalbard.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1598 om elektrisk utstyr, og føres tilsyn med etter lov 24. mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/68/EU av 15. mai 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av trykkpåkjent utstyr;

  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1631 om trykkpåkjent utstyr, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/425 av 9. mars 2016 om personlig verneutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 89/686/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 22. juni 2018 nr. 1019 om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr, og føres tilsyn med etter lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/426 av 9. mars 2016 om gassapparater og om oppheving av direktiv 2009/142/EF;
  - Gjennomført i forskrift 26. juni 2018 nr. 1025 om gassapparater, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1009 om EU-gjødsel;
  - Gjennomført i forskrift 6. mars 2024 nr. 538 om EU-gjødselvarer, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).

Forbrukertilsynet

- Rådsdirektiv 69/493/EØF av 15. desember 1969 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om krystallglass;
  - Gjennomført i forskrift av 3. juli 1997 nr. 773 om krystallglass, og føres tilsyn med etter reglene i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven). I denne proposisjonen foreslås det at hjemmelen for tilsyn henviser til tilsynsbestemmelsene i Lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/11/EF av 23. mars 1994 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om merking av materialer brukt i hovedbestanddelene av fottøy for salg til forbruker;
  - Gjennomført i forskrift av 8. januar 1996 nr. 13 om merking av fottøy, og føres tilsyn med etter lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven). I denne proposisjonen foreslås det at hjemmelen for tilsyn henviser til tilsynsbestemmelsene i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 66/2010 av 25. november 2009 om EU-miljømerket;
  - Gjennomført i lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven) § 9, og føres tilsyn med etter reglene fastsatt i forbrukermerkeloven § 6 tredje ledd. Det er Stiftelsen Miljømerking som administrerer ordningen med EU-miljømerket. Stiftelsen er ikke et tilsynsorgan i tradisjonell forstand. Det er i forarbeider til forbrukermerkeloven lagt til grunn at villedende bruk av EU-miljømerket vil kunne håndheves av Forbrukertilsynet etter markedsføringsloven, se Prop. 99 L (2009–2010) punkt 2.3 med videre henvisninger, og Prop. 112 L (2012–2013) punkt 3.2. Forbrukertilsynets tilsynskompetanse vil således supplere kompetansen Stiftelsen Miljømerking har, og bidra til at markedstilsynsforordningens krav til tilsyn med forordning om EU-miljømerket er oppfylt.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1007/2011 av 27. september 2011 om betegnelser for tekstilprodukter og merking av deres fibersammensetning og om oppheving av rådsdirektiv 73/44/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 96/73/EF og 2008/121/EF;
  - Gjennomført i forskrift av 25. oktober 2012 nr. 990 om forordning om tekstilfibre, og føres tilsyn med etter lov 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer mv. (forbrukermerkeloven). I denne proposisjonen foreslås det at hjemmelen for tilsyn henviser til tilsynsbestemmelsene i lov 9. januar 2009 nr. 2 om kontroll med markedsføring og avtalevilkår mv. (markedsføringsloven).

Havindustritilsynet

- Rådsdirektiv 75/324/EØF av 20. mai 1975 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om aerosolbeholdere;
  - Gjennomført i forskrift 1. mars 1996 nr. 229 om aerosolbeholdere, jf. forskrift 29. april 2010 nr. 634 om innretninger § 76, og føres

tilsyn med etter forskrift 1. mars 1996 nr. 229 om aerosolbeholdere, jf. forskrift 29. april 2010 nr. 634 om utforming og utrustning av innretninger med mer i petroleumsvirksomheten (innretningsforskriften) § 81, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg (rammeforskriften) § 67.

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/14/EF av 8. mai 2000 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om støyutslipp i miljøet fra utstyr til utendørs bruk;
  - Gjennomført i forskrift av 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter samme forskrift § 15.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/42/EF av 17. mai 2006 om maskiner og om endring av direktiv 95/16/EF (omarbeiding) (dette direktivet oppheves og erstattes av forordning (EU) 2023/1230 om maskiner med virkning fra 20. januar 2027);
  - Gjennomført i forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner, og føres tilsyn med etter forskrift 20. mai 2009 nr. 544 om maskiner § 15.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektiv 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF;
  - Gjennomført i forskrift 30. mai 2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) § 1, og føres tilsyn med etter forskrift 30. mai 2008 nr. 516 om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier § 6.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger, om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF, og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006;
  - Gjennomført i forskrift 16. juni 2012 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften) § 1, og føres tilsyn med etter forskrift 16. juni 2912 nr. 622 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften) § 5.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/35/EU av 16. juni 2010 om transportabelt trykkutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 76/767/EØF, 84/525/EØF, 84/526/EØF, 84/527/EØF og 1999/36/EF;
  - Gjennomført i forskrift 22. november 2012 nr. 1088 om transportabelt trykkutstyr, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/29/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av enkle trykkbeholdere (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. februar 2017 nr. 171 om enkle trykkbeholdere, og føres tilsyn med etter lov 14. juni 2002 nr. 20 om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver (brann- og eksplosjonsvernloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av bestemmelsene om elektromagnetisk kompatibilitet (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1597 om elektromagnetisk kompatibilitet, og føres tilsyn med etter forskrift 10. oktober 2017 nr. 1597 om elektromagnetisk kompatibilitet § 26, jf. forskrift 12. februar 2010 nr. 158 om helse, miljø og sikkerhet i petroleumsvirksomheten og på enkelte landanlegg (rammeforskriften) § 67.
  - Gjennomført i forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-378, og føres tilsyn med etter lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) LOV-2024-12-13-76, samt forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-378.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/34/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om utstyr og sikringssystemer til bruk i eksplosjonsfarlige omgivelser (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 29. november 2017 nr. 1849 om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område, og føres

tilsyn med etter forskrift 29. november 2017 nr. 1849 om utstyr og sikkerhetssystem til bruk i eksplosjonsfarlig område § 24.

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1598 om elektrisk utstyr, og føres tilsyn md etter lov 24.mai 1929 nr. 4 om tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr (el-tilsynsloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/68/EU av 15. mai 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av trykkpåkjent utstyr (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 10. oktober 2017 nr. 1631 om trykkpåkjent utstyr, og føres tilsyn med etter forskrift 10. oktober 2017 nr. 1631 om trykkpåkjent utstyr § 40.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/425 av 9. mars 2016 om personlig verneutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 89/686/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 22. juni 2018 nr. 1019 om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU) § 1, jf. forskrift 29. april 2010 nr. 634 om innretninger § 75, og føres tilsyn med etter forskrift 22. juni 2018 nr. 1019 om konstruksjon, utforming og produksjon av personlig verneutstyr (PVU) § 5.

Helsedirektoratet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/40/EU av 3. april 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lover og forskrifter om framstilling, presentasjon og salg av tobakk og relaterte produkter og om oppheving av direktiv 2001/37/EF;
  - Gjennomført i lov 9. mars 1973 nr. 14 om vern mot tobakksskader (tobakksskadeloven) med forskrifter, og føres tilsyn med etter samme lov, jf. § 35.

Justervesenet

- Rådsdirektiv 75/107/EØF av 19. desember 1974 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om flasker brukt som målebeholdere;
  - Gjennomført i forskrift 20. desember 2007 om målenheter og måling og forskrift 21. desember 2007 nr. 1732 om krav til flasker brukt som målebeholdere (måleflasker), og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.
- Rådsdirektiv 76/211/EØF av 20. januar 1976 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om emballering av visse varer etter vekt eller volum i ferdigpakninger;
  - Gjennomført i forskrift 16. juni 2021 nr. 2130 om krav til nettoinnhold i ferdigpakninger, og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.
- Rådsdirektiv 80/181/EØF av 20. desember 1979 om innbyrdes tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om måleenheter og om oppheving av direktiv 71/354/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 20. desember 2007 om målenheter og måling, og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2007/45/EF av 5. september 2007 om nominelle mengder for ferdigpakkede produkter, som opphever rådsdirektivene 75/106/EØF og 80/232/EØF og endrer rådsdirektiv 76/211/EØF;
  - Gjennomført i forskrift 16. juni 2021 nr. 2130 om krav til nettoinnhold i ferdigpakninger, og forskrift 18. september 2008 nr. 1079 om obligatoriske volumstørrelser for visse alkoholholdige produkter og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/34/EF av 23. april 2009 om felles bestemmelser for måleinstrumenter og måletekniske kontrollmetoder (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 20. desember 2007 om målenheter og måling og forskrift 21. desember 2007 nr. 1732 om krav til flasker brukt som målebeholdere (måleflasker), og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/31/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av ikke-automatiske vekter;
  - Gjennomført i forskrift 20. desember 2007 om målenheter og måling og forskrift 21. desember 2007 nr. 1735 om krav til ikke-automatiske vekter, og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid.

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/32/EU av 26. februar 2014 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om markedsføring av måleinstrumenter (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift 20. desember 2007 om målenheter og måling og instrumentspesifikke forskrifter (se liste nedenfor), og føres tilsyn med etter lov 26. januar 2007 nr. 4 om målenheter, måling og normaltid
    - Instrumentspesifikke forskrifter:
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1736 om krav til transportbåndvekter
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1737 om krav til automatiske diskontinuerlige summeringsvekter (summerende beholdervekter)
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1738 om krav til målesystem for kontinuerlig og dynamisk måling av andre væsker enn vann
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1739 om krav til materielle lengdemål
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1740 om krav til lengdemålingsinstrumenter
        forskrift 21. desember 2007 nr. 1741 om krav til automatiske jernbanevekter
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1742 om krav til instrumenter for automatisk veiing av enkeltmengder (catchvekter)
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1743 om krav til varmemålere
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1744 om krav til avgassmålere
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1745 om krav til vannmålere
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1746 om krav til instrumenter til flerdimensjonale målinger (flerdimensjonsmålere)
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1747 om krav til automatiske gravimetriske fyllemaskiner
      - forskrift 21. desember 2007 nr. 1753 om krav til elektrisitetsmålere
      - forskrift 1. oktober 2009 nr. 1226 om krav til taksametre.

Luftfartstilsynet

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 2018/1139 av 4. juli 2018 om felles regler for sivil luftfart og om opprettelse av et europeisk byrå for flysikkerhet (EASA), og endring av forordning (EF) nr. 2111/2005, (EF) nr. 1008/2008, (EU) nr. 996/2010, (EU) nr. 376/2014 og europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU og 2014/53/EU, og opphevelse av europaparlaments- og rådsforordningene (EF) nr. 552/2004 og (EF) nr. 216/2008 og rådsforordning (EØF) nr. 3922/91; for så vidt gjelder konstruksjon, fremstilling og omsetting av luftfartøy, som er omhandlet i nevnte forordnings artikkel 2, stk. 1, litra a) og b), når det dreier seg om ubemannede luftfartøy og tilhørende motorer, propeller, deler og utstyr til fjernkontroll av disse luftfartøy;
  - Rettsakten er gjennomført i norsk rett ved forskrift 27. juni 2024 nr. 1381 om felleseuropeiske sikkerhetsregler for sivil luftfart og om etablering av et europeisk flysikkerhetsbyrå (EASA-forskriften). Rettsakten vil bli ført tilsyn med etter lov 11. juni 1993 nr. 101 om luftfart (luftfartsloven).

Mattilsynet

- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2003/2003 av 13. oktober 2003 om gjødsel. Denne forordningen er blitt opphevet og erstattet av Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1009 av 5. juni 2019 om fastsettelse av regler for tilgjengeliggjøring på markedet av EU-gjødselvarer, om endring av forordning (EF) nr. 1069/2009 og (EF) nr. 1107/2009 og om oppheving av forordning (EF) nr. 2003/2003. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen;
- Den opphevede Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2003/2003 om gjødsel var gjennomført i forskrift om gjødsel som markedsføres som EF-gjødsel (FOR-2005-11-09-1313) og ble ført tilsyn med etter lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) (LOV-2003-12-19-124).
- Gjeldende Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2019/1009 om EU-gjødsel er gjennomført i forskrift om EU-gjødselvarer (FOR-2024-03-06-538) og i forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum (FOR-2016-09-14-1064) og føres tilsyn med etter lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) (LOV-2003-12-19-124).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger og om endring og oppheving

av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006;
  - Gjennomført i forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (FOR-2012-06-16-622), og føres tilsyn med etter lov om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) (LOV-2003-12-19-124).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1223/2009 av 30. november 2009 om kosmetiske produkter;
  - Gjennomført i forskrift 8. april 2013 nr. 391 om kosmetikk og kroppspleieprodukter og føres tilsyn med etter lov 21. desember 2005 nr. 126 om kosmetikk og kroppspleieprodukt m.m. (kosmetikklova) (LOV-2005-12-21-126).

Miljødirektoratet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/62/EF av 20. desember 1994 om emballasje og emballasjeavfall;
  - Gjennomført i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (FOR-2004-06-01-930), og føres tilsyn med etter lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) (LOV-1981-03-13-6) eller lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 98/70/EF av 13. oktober 1998 om kvaliteten på bensin og dieselolje og om endring av rådsdirektiv 93/12/EØF;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/53/EF av 18. september 2000 om kasserte kjøretøyer;
  - Gjennomført i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (FOR-2004-06-01-930) og føres tilsyn med etter lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) (LOV-1981-03-13-6).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 648/2004 av 31. mars 2004 om vaske- og rengjøringsmidler;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 850/2004 av 29. april 2004 om persistente organiske forbindelser (POPs);
  - Inntatt i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/42/EF av 21. april 2004 om begrensning av utslippene av flyktige organiske forbindelser som skyldes bruk av organiske løsemidler i visse malinger, lakker og produkter for lakkering og omlakkering av kjøretøyer og om endring av rådsdirektiv 1999/13/EF;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/66/EF av 6. september 2006 om batterier og akkumulatorer og avfall fra batterier og akkumulatorer og om oppheving av direktiv 91/157/EØF;
  - Gjennomført i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (FOR-2004-06-01-930) og føres tilsyn med etter lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) (LOV-1981-03-13-6).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1907/2006 av 18. desember 2006 om registrering, vurdering og godkjenning av samt begrensninger for kjemikalier (REACH), om opprettelse av et europeisk kjemikaliebyrå, om endring av direktiv 1999/45/EF og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 793/93 og kommisjonsforordning (EF) nr. 1488/94 samt rådsdirektiv 76/769/EØF og kommisjonsdirektivene 91/155/EØF, 93/67/EØF, 93/105/EF og 2000/21/EF;
  - Gjennomført i forskrift om registrering, vurdering, godkjenning og begrensning av kjemikalier (REACH-forskriften) (FOR-

2008-05-30-516) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79) (eller lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) (LOV-1981-03-13-6)).

- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1272/2008 av 16. desember 2008 om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger og om endring og oppheving av direktiv 67/548/EØF og 1999/45/EF og om endring av forordning (EF) nr. 1907/2006;
  - Gjennomført i forskrift om klassifisering, merking og emballering av stoffer og stoffblandinger (CLP-forskriften) (FOR-2012-06-16-622), og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/48/EF av 18. juni 2009 om sikkerhetskrav til leketøy;
  - Gjennomført i forskrift om sikkerhet ved leketøy (leketøysforskriften) (FOR-2013-11-18-1403) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1005/2009 av 16. september 2009 om stoffer som bryter ned ozonlaget (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2011/65/EU av 8. juni 2011 om begrensninger i bruk av visse farlige stoffer i elektrisk og elektronisk utstyr;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 528/2012 av 22. mai 2012 om markedsføring og bruk av biocidprodukter;
  - Gjennomført i forskrift om biocider (Biocidforskriften) (FOR-2017-04-18-480) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/19/EU av 4. juli 2012 om elektrisk og elektronisk avfall (WEEE);
  - Gjennomført i forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften) (FOR-2004-06-01-930) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (eller LOV-1976-06-11-79) (eller lov om vern mot forurensning og om avfall (forurensningsloven) (LOV-1981-03-13-6)).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 517/2014 av 16. april 2014 om fluorholdige klimagasser og om oppheving av forordning (EF) nr. 842/2006;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).
- Europaparlaments- og Rådsforordning (EU) 2017/852 av 17. mai 2017 om kvikksølv og om opphevelse av forordning (EF) nr. 1102/2008;
  - Gjennomført i forskrift om begrensning i bruk av helse- og miljøfarlige kjemikalier og andre produkter (produktforskriften) (FOR-2004-06-01-922) og føres tilsyn med etter lov om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven) (LOV-1976-06-11-79).

Nasjonal kommunikasjonsmyndighet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/30/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-378, og føres tilsyn med etter lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) LOV-2024-12-13-76, samt forskrift om EØS-krav til elektromagnetisk kompatibilitet (EMC) for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-378.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/35/EU av 26. februar 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av elektrisk utstyr

bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser (omarbeiding);
  - Gjennomført i forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-379, og føres tilsyn med etter lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) LOV-2024-12-13-76, samt forskrift om EØS-krav til sikkerhet for utstyr til elektronisk kommunikasjon FOR-2016-04-15-379.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/53/EU av 16. april 2014 om harmonisering av medlemsstatenes lovgivning om tilgjengeliggjøring på markedet av radioutstyr og om oppheving av direktiv 1999/5/EF;
  - Gjennomført i forskrift om EØS-krav til radioutstyr FOR-2016-04-15-377, og føres tilsyn med etter lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) LOV-2024-12-13-76, samt forskrift om EØS-krav til radioutstyr FOR-2016-04-15-377.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU av 23. juli 2014 om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF (Skipsutstyrsdirektivet 2014);
  - Gjennomført i forskrift om EØS-krav til maritimt radioutstyr FOR-2016-09-29-1161, og føres tilsyn med etter lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven) LOV-2024-12-13-76, samt forskrift om EØS-krav til maritimt radioutstyr FOR-2016-09-29-1161.

Norges vassdrags- og energidirektorat

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/125/EF av 21. oktober 2009 om fastsettelse av en ramme for å fastsette krav til miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter;
  - Gjennomført i forskrift av 23. februar 2011 nr. 190 om miljøvennlig utforming av energirelaterte produkter (økodesignforskriften), og føres tilsyn med etter lov av 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven), lov av 25. juni 2024 nr. 69 om bærekraftige produkter og verdikjeder (bærekraftige produkter-loven) og økodesignforskriften.
- Europaparlamentets- og rådsforordning (EU) 2017/1369 av 4. juli 2017 om rammer for energimerking og opphevelse av direktiv 2010/30/EU;
  - Gjennomført i lov av 18. desember 1981 nr. 90 om merking av forbruksvarer m.v. (forbrukermerkeloven), og føres tilsyn med etter forbrukermerkeloven og forskrift av 27. mai 2013 nr. 534 om energimerking av energirelaterte produkter (energimerkeforskriften for produkter).

Sjøfartsdirektoratet

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/53/EU av 20. november 2013 om fritidsbåter og vannscootere og om oppheving av direktiv 94/25/EF;
  - Gjennomført i forskrift 15. januar 2016 nr. 35 om produksjon og omsetning av fritidsfartøy og vannscootere mv., og føres tilsyn med etter samme forskrift som er hjemlet i lov av 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrolloven).
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/90/EU av 23. juli 2014 om skipsutstyr og om oppheving av rådsdirektiv 96/98/EF;
  - Gjennomført i forskrift 30. august 2016 nr. 1042 om skipsutstyr, og føres tilsyn med etter samme forskrift som er hjemlet i lov 16. februar 2007 nr. 9 om skipssikkerhet (skipssikkerhetsloven).

Statens jernbanetilsyn

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2016/424 av 9.mars 2016 om taubaneanlegg og om oppheving av direktiv 2000/9/EF;
  - Gjennomført i forskrift om taubaner FOR-2022-12-20-2383 (taubaneforskriften), og føres tilsyn med etter taubaneloven LOV-2017-05-22-29 og taubaneforskriften.

Statens vegvesen

- Rådsdirektiv 70/157/EØF av 6. februar 1970 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om tillatt lydnivå og eksosanlegg på motorvogner;
  - Gjennomført i forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i høringsnotatet.
- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/64/EF av 26. oktober 2005 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til mulighet for ombruk, resirkulering og gjenvinning, og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF;
  - Gjennomført i forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr

(kjøretøyforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i høringsnotatet.

- Europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/40/EF av 17. mai 2006 om utslipp fra klimaanlegg i motorvogner og om endring av rådsdirektiv 70/156/EØF;
  - 70/156 er opphevet og ble erstattet av 2007/46 som igjen er opphevet og erstattet av 2018/858. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - 2006/40/EF er gjennomført i forskrift om tekniske krav og godkjenning av kjøretøy, deler og utstyr (kjøretøyforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven.
  - 2018/858 er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 715/2007 av 20. juni 2007 om typegodkjenning av motorvogner med hensyn til utslipp fra lette passasjer- og nyttekjøretøyer (Euro 5 og Euro 6) og om tilgang til opplysninger om reparasjon og vedlikehold av kjøretøyer;
  - Blir erstattet av forordning (EU) 2024/1257 som er vedtatt og under gradvis innføring. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen;
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 78/2009 av 14. januar 2009 om typegodkjenning av kjøretøy med henblikk på beskyttelse av fotgjengere og andre myke trafikanter og om endring av direktiv 2007/46/EF og opphevelse av direktivene 2003/102/EF og 2005/66/EF;
  - 78/2009 er opphevet og erstattet av forordning (EU) 2019/2144. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 79/2009 av 14. januar 2009 om typegodkjenning av hydrogendrevne kjøretøyer og om endring av direktiv 2007/46/EF;
  - 79/2009 er opphevet og erstattet av forordning (EU) 2019/2144. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i lovproposisjonen.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 595/2009 av 18. juni 2009 om krav til typegodkjenning av motorer og motorkjøretøy med hensyn til avgass fra tunge kjøretøy (Euro VI) og om adgang til reparasjons- og vedlikeholdsinformasjon om kjøretøy, som endrer forordning (EF) nr. 715/2007 og direktiv 2007/46/EF og opphever direktivene 80/1269/EØF, 2005/55/EF and 2005/78/EF;
  - Blir erstattet av forordning (EU) 2024/1257 som er vedtatt og under gradvis innføring. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 661/2009 av 13. juli 2009 om krav til typegodkjenning for den generelle sikkerheten til motorvogner, deres tilhengere og systemer, deler og separate tekniske enheter på slike motorvogner;
  - 661/2009 er opphevet og erstattet av forordning (EU) 2019/2144. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1222/2009 av 25. november 2009 om merking av dekk med drivstoffeffektivitet og andre viktige parametre;
  - Forordningen er opphevet og erstattet av forordning (EU) 2020/740. Denne nye forordningen vurderes å være omfattet av markedstilsynsforordningen.
  - Forordningen er gjennomført i forskrift om merking av dekk vedrørende drivstoffeffektivitet m.m. (dekkmerkeforskriften).
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 167/2013 av 5. februar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for jordbruks- og skogbruks-kjøretøyer;
  - Gjennomført i forskrift om godkjenning av traktor og tilhenger til traktor (traktorforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til for-

skrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i lovproposisjonen.

- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 168/2013 av 15. januar 2013 om godkjenning av og markedstilsyn for kjøretøyer med to eller tre hjul og firehjuls motorsykler;
  - Gjennomført i forskrift om godkjenning av moped og motorsykkel (motorsykkelforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i lovproposisjonen.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 540/2014 av 16. april 2014 om lydnivået i motorvogner og reservelyddempingsanlegg og om endring av direktiv 2007/46/EF og oppheving av direktiv 70/157/EØF;
  - Gjennomført i forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i lovproposisjonen.
- Europaparlaments- og rådsforordning (EU) 2018/858 av 30. mai 2018 om godkjenning og markedsovervåking av motorkjøretøyer og tilhengere til disse, samt av systemer, komponenter og separate tekniske enheter til slike kjøretøy, om endring av forordningene (EF) nr. 715/2007 og (EF) nr. 595/2009 og om oppheving av direktiv 2007/46/EF;
  - Gjennomføres i (ny og revidert) forskrift om godkjenning av bil og tilhenger til bil (bilforskriften), og føres tilsyn med etter produktkontrolloven. Dette vil trolig endres til forskrift om markedstilsyn for kjøretøy m.m, jf. forslaget i lovproposisjonen.

Bestilling av publikasjoner

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon
publikasjoner.dep.no
Telefon: 22 24 00 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Trykk: Departementenes sikkerhets- og
serviceorganisasjon – 11/2026

